MICHEL
ZÉVACO

BURIDAN

Versiune electronică:
V2.0
Standard RIF 1

Michel Zévaco

BURIDAN

ROMAN

Editura I.G.R. s.r.l.
Bucureşti, 1992

Coperta de COMĂNESCU ION
ISBN 973-95108-2-5

Ediţie îngrijită de NIC. HAŞDANU

Această ediţie reproduce textul romanului în fascicole „Buridan” de Michel Zévaco, apărut în editura „G. Filip”, str. Câmpineanu, nr. 40, Bucureşti.

Partea întâi
MARGUERITE DE BOURGOGNE

I. GRĂDINIŢA CU TRANDAFIRI

În apropiere de „Temple” şi aproape învăluit în umbra deasă şi posomorâtă a acestei fortăreţe, de care nimeni nu îndrăznea să se apropie, se răsfăţa un loc împrejmuit, plin de flori, neînchipuit de vesel şi fermecător, vuind de ciripit de păsărele, de parcă ar fi fost o pajişte primăvăratică aşternută la piciorul unei ciuperci uriaşe.

Îi zicea „Grădiniţa trandafirilor” – poreclă cât se poate de nimerită a acestei minunate grădini – în care, de cum începea să se desprimăvăreze, se deschideau toate soiurile de trandafiri, întocmai ca nişte boschete vrăjite.

În curticică era o căsuţă, un giuvaier, cu acoperişul ascuţit şi larg în streşini, cu turnuleţ, ferestre ogivale cu geamurile colorate… în sfârşit, o locuinţă care tresărea de fericire.

În dimineaţa aceea limpede, alintată de adierea vântului nebunatic, acolo, într-o sală împodobită cu ţesături şi mobile bogat sculptate, se afla un grup adorabil de tinereţe şi frumuseţe… doi îndrăgostiţi! Ea, gingaşă şi mlădioasă, drăgălaşă, răpitoare; el, subţirel, mândru şi foarte chipeş în costumul său cam ros.

În fundul odăii, o femeie bătrână, cu faţa firavă, cu un rânjet scârbos, îi pândea cu priviri false.

— Adio, Myrtille… pe mâine, şopti tânărul.

— Mâine! răspunse tânăra fată. Mâine, vai! Pot să fiu sigură că te voi mai vedea mâine sau vreodată, când tu alergi spre o primejdie aşa de mare? Oh, Buridan, dacă mă iubeşti, renunţă la nebunia asta!

Cu braţele de gâtul iubitului, cu părul auriu despletit şi cu ochii ca cerul, plini de lacrimi, ea îl rugă fierbinte:

— Gândeşte-te că tatăl meu va sosi în astă seară! Gândeşte-te că

diseară îi voi destăinui dragostea noastră!

— Tatăl tău, Myrtille! zise tânărul tresărind.

— Da, Jean, da, scumpul meu logodnic, astă seară tatăl meu va şti totul!

— Tatăl tău!... Dar acestui tată, pe care nu-l cunosc, care nu mă cunoaşte, i-oi fi oare pe plac? Cine ştie?... Şi, cine e tatăl tău? O, Myrtille, de şase luni de când te-am zărit în această curticică dosnică, din seara când ţi-ai aţintit asupra mea privirea blândă, de câte ori n-am încercat să întâlnesc pe acest om care e tatăl tău! În zadar, însă! Totul a fost în zadar!

Bătrâna cu privirea chiorâşă înaintă spre ei:

— Maestrul Claude Lescot, zise ea, este veşnic pe drumuri în depărtata ţară flamandă, pentru comerţul său de ţesături. Dar astă seară, desigur, se-napoiază, după cum m-a vestit...

— Şi-i voi mărturisi tot! urmă Myrtille. Dacă ai şti cât mă iubeşte, cât îi sunt de dragă! Când i-oi spune că te vreau ca soţ, că mor dacă nu sunt a ta, el va fi foarte fericit să te iau!

— Pe mâine, dar! zise tânărul, cu voce bună. Şi, dare-ar Dumnezeu ca vrednicul Claude Lescot să primească pe Buridan care se va crede atunci, admis în paradisul îngerilor!

— Scumpul meu iubit!... Dar tocmai într-o zi ca asta, în ajunul fericirii noastre, tu vrei... oh! jură-mi că nu te vei duce... oh! el dă din cap... Gillonne, scumpa mea Gillonne, vino-mi în ajutor ca să-l conving!

Bătrâna se apropie şi-şi puse mâna uscată pe braţul tânărului.

— Aşadar, zise ea, eşti hotărât să vorbeşti cu Seniorul Enguerrand de Marigny?

— Chiar în dimineaţa asta. Şi pentru că ai pătruns acest secret, bătrâno, şi pentru că nu ţi-ai putut ţine limba şi că i-ai vorbit cu orice preţ tinerei tale stăpâne, repară-ţi greşeala spunându-i adevărul: că nu sunt în primejdie.

— Nici o primejdie! bombăni Gillonne. Nebune! Trebuie să ai pe dracu-n tine ca să ataci pe Seniorul Enguerrand de Marigny! Ascultă, Jean Buridan, ascultă: nu ştii că primul ministru e mai puternic ca regele însuşi? Vai de acela care se izbeşte de această stâncă! Acela e fărâmiţat. Căci acest om ştie tot, vede tot, poate totul! Unul câte unul, duşmanii lui sunt nimiciţi de pumnal sau otravă. Şi mai e încă securea şi spânzurătoarea. Ochii lui de vultur vor citi în conştiinţa ta, proiectul pe care nu-l vei fi şoptit decât gândului tău, în tăcerea nopţilor adânci. Mâna sa aspră te va găsi în fundul celei mai sigure ascunzători şi, gâfâind, te va azvârli călăului.

Gillonne făcu semnul crucii.

— Auzi? bolborosi Myrtille.

Fruntea tânărului se-ntunecă, dar, dând din cap zise:

— Enguerrand de Marigny de-ar fi oricât de puternic, de-ar fi urmat de o sută de diavoli dintre cei mai cornuţi şi mai îndrăciţi, nimic nu mă va putea împiedica să mă duc la întâlnirea hotărâtă de vitejii mei prieteni, Philippe şi Gautier d'Aulnay. Şi, chiar de nu le-aş fi făgăduit ajutorul acestor doi cinstiţi gentilomi, tot îl urăsc pe Marigny, cum mă urăşte şi el. Trebuie, în sfârşit, ca faţă-n faţă…

— I-auzi! strigă Gillonne.

Un dangăt de clopote traversă spaţiul.

Myrtille se agăţă de gâtul iubitului.

— Jean! zise ea cu voce sfârşită, fie-ţi milă, nu te duce!

Alte clopote răsunară… apoi altele, pretutindeni în Paris, şi aerul se umplu de un vuiet puternic.

— Iată că iese regele de la Luvru! strigă Buridan. A sosit ceasul! Adio, Myrtille!

— Buridan! Iubitul meu logodnic!

— Pe mâine, Myrtille! Mâine, dragoste. Astăzi, răzbunarea! Mâine, grădiniţa cu trandafiri! Astăzi, Montfaucon!

Şi, smulgându-se din braţele disperate, aruncă o sărutare pe vârful degetelor Myrtillei şi plecă în goană.

Înnebunită de spaimă, plângând cu hohote, Myrtille căzu în genunchi în faţa icoanei Sfintei Fecioare…

În clipa aceea, Gillonne ieşi pe furiş în curte şi, din curte, trecu în drum.

Un om înaintă grăbit dinspre colţul gardului, unde şezuse ascuns.

— S-a făcut, Gillonne?

— Da, Simon Malingre. Iată ceea ce ţi-am făgăduit.

Bătrâna scoase dintr-un buzunar o cutioară pe care omul o deschise cu teamă.

În cutioară se afla un lucru ciudat. Era o figurină de ceară împodobită cu o diademă şi acoperită de o mantie regală! În partea inimii sta înfipt un ac! Atunci, Gillonne, cu ochii cercetători, cu vocea înăbuşită, şopti:

— Spune-i stăpânului tău, nobilul Charles, conte de Valois, că această figurină e prima vrajă făcută de vrăjitoarea Myrtille ca să omoare pe rege. Myrtille a mai pregătit o alta pe care o vor găsi în odaia ei. Du-te, Simon Malingre, şi spune-i întocmai aceste cuvinte contelui de Valois!

Simon Malingre ascunse atunci cutioara sub mantia lui, apoi fugi, strecurându-se pe lângă uluci.

Gillonne, cu un surâs de nălucă pe buzele sale subţiri, se-ntoarse în grădiniţa cu trandafiri şi intră în sala unde Myrtille se ruga Fecioarei pentru logodnicul ei…

II. MARŞUL REGAL

Sunetele de clopote, fanfarele, zgomotele care umpleau Parisul de vâjâieli puternice, erau vuietele nemărginitei bucurii populare care saluta pe noul rege al Franţei.

Pentru prima dată, Ludovic al X-lea se arăta parizienilor.

Cortegiul triumfal ieşise de la Luvru în armuri scânteietoare, în tropotul cailor acoperiţi de valtrapuri splendide, în zgomotul enorm al aplauzelor poporului.

În colţul străzii Saint-Denis, o mulţime şi mai numeroasă era strânsă aclamând pe marii demnitari ai coroanei care-l escortau pe rege.

Cu toate astea, trei oameni stăteau tăcuţi, trei tineri care se lipeau unul de altul, pândind cu priviri arzătoare pe aceiaşi demnitari pe care poporul îi saluta cu urale.

— Iată-l! zise încet unul dintre ei, arătând pe un cavaler aşezat în stânga regelui. Gautier, priveşte! Philippe! Philippe d'Aulnay, priveşte! Iată omul care a omorât pe mama ta! Iată-l pe Enguerrand de Marigny!…

— Da! răspunse şi mai încet Philippe d'Aulnay. Da! El e!… Dar mai bine să mă trăsnească Dumnezeu decât să fac vreo prostie. Buridane! Oh! Buridane, nu cumva ochii mi se-ntorc spre Marigny?

— Philippe! Tu te îngălbeneşti! Tremuri!

— Tremur, Buridane, şi simt că mă sfârşesc… căci… iat-o!… ea e!…

Aclamaţiile răsunau mai înfocate, mai ameţitoare, mai fanatice.

Într-adevăr, într-o caleaşcă, sau mai bine într-un car descoperit tras de patru cai albi înhămaţi, cu podoabe albe, apăreau surâzătoare, înfrigurate de plăcere, trimiţând bezele, înveşmântate cu costume bogate de mătase şi de catifea, regina şi cele două surori ale ei: Jeanne, nevasta contelui de Poitiers; Blanche, soţia contelui de La Marche.

Însufleţirea poporului ajunsese delir, căci erau grozav de frumoase, oh! frumoase de o frumuseţe îmbătătoare şi puternică, în stare să reprezinte grupul celor trei zeiţe de pe muntele Ida, şi cu ceva în plus, orgolios şi fatal, în voluptatea surâsului lor… mai cu seamă ea!

Ea! cu talia ei sculpturală, cu părul blond auriu ca al Afroditei ieşind din valuri, cu ochii cu gene lungi printre care scăpăra foc câteodată, cu sânul care bătea puternic, ca şi cum dragostea sa ar fi visat să-nlănţuie poporul în clipa aceea de neuitat!

Ea! al cărui nume nu era pronunţat decât cu o admiraţie pasionată!

Ea!… Regina!

Marguerite de Bourgogne!…

*

*   *

Era ea… era Marguerite pe care, cu o privire de pasiune nebună, o contempla Philippe d'Aulnay, pe când fratele său Gautier şi Buridan îşi aţinteau privirile asupra primului ministru, Enguerrand de Marigny.

Şi acolo, în colţul străzii Saint-Denis, se opri cortegiul.

În clipa aceea, regina se aplecă prefăcându-se răpită de uralele poporului. Şi-n acea mişcare, ochii ei alunecară asupra tânărului care sta alături de Philippe d'Aulnay, asupra logodnicului Myrtillei, asupra lui Buridan!…

Un fior o furnică pe Marguerite. Ea îngălbeni, după cum îngălbenise şi Philippe. Inima îi zvâcni. Un oftat de dragoste… un suspin de pasiune arzătoare… una din acele pasiuni care consumă, pustieşte şi omoară!

Cortegiul porni iar.

Philippe d'Aulnay, cu mâinile împreunate într-un gest de adoraţie, bolborosea:

— Marguerite!…

Şi Marguerite de Bourgogne, regina Franţei, în acel suspin care se sfârşea pe buzele ei, şoptea:

— Buridan!

Şi-n clipa aceea, Buridan apucă de mână pe Philippe d'Aulnay şi pe fratele său, strigând:

— La Montfaucon!…

Escorta regală se-ndrepta, într-adevăr, spre Montfaucon.

Prin străzile în care cele două sute de mii de locuitori ai Parisului, se striveau şi se legănau într-un întins flux şi reflux, cortegiul se desfăşura precedat de prefect care, de pe calul său cel mare împodobit cu valtrapuri albastre cu flori de aur, striga cât îi lua gura:

— Loc regelui! Loc reginei! Loc puternicului conte de Valois! Loc seniorului de Marigny! Arcaşi de strajă, daţi înapoi mulţimea!

Escortaţi de cavaleri – cu steaguri fâlfâinde, de episcopi scânteietori de pietre scumpe – călări pe caii lor cu frâuri de aur, de căpitani cu pene la pălării, de seniori luxoşi – ducele de Nivernais, contele d'Eu, Robert de Clermont, ducele de Charolais, Geoffroy de Malestroit, principele de Coucy, Gaucher de Châtillon şi alţi o sută de somptuoşi, încărcaţi de broderii, scânteietori –, armuri strălucitoare, coifuri cu podoabe, mantale de hermelină, albastre, roşii, ostaşi în armuri de fier, gardieni cu suliţe de oţel, cavalcadă minunată care reprezenta puterea războinică a feudalităţii, iar din acest cadru de forţă şi de glorie, din zgomotul asurzitor al aclamaţiilor, apăru regele!

Regele! Astăzi, doar o vorbă. Atunci, un lucru grozav, o fiinţă excepţională, mai aproape de cer decât de pământ.

Elegant, îndrăzneţ, puternic în floarea celor douăzeci şi cinci de ani ai săi, Ludovic al X-lea surâdea poporului, glumea cu burghezii, saluta

femeile, striga bună ziua bărbaţilor şi se juca, înclinându-şi calul.

Şi, Parisul, care se deştepta din coşmarul sângeros, care fusese domnia lui Philippe cel Frumos, Parisul – care de ani de zile nu mai răsufla, se minuna, aplauda şi credea că dintr-o dată i se sfârşiseră mizeriile căci pentru popor, schimbarea de stăpân e totdeauna o nădejde care se naşte, chiar dacă ar pieri curând.

— Ah! bunul principe! cum zâmbeşte scumpului său oraş!

— Un viclean! Un adevărat viclean!

— Viclean, fie! strigă regele, culegând cuvântul. Căci viclean înseamnă şi bătăios! Să se ferească duşmanii mei care sunt şi ai voştri!

— Trăiască Ludovic Vicleanul!

Poporul mugea de bucurie, entuziasmat de acea bunăvoinţă şi de splendoarea cortegiului care-şi desfăşura pompa orbitoare în faţa ochilor lui. Şi cu toate astea…

În acest cortegiu, chiar după oamenii regelui, era târât un nenorocit cu picioarele goale, cu capul aplecat, cu ochii rătăciţi, cu o lumânare de ceară-n mână, între doi călugări şi două ajutoare ale călăului: care erau escorta lui.

Prima ieşire a regelui, era o partidă de plăcere.

Partidă de plăcere, era ceea ce numim astăzi o inaugurare.

Ceea ce trebuia să se inaugureze în acea dimineaţă, era un monument pe care, cu muncă multă şi mare cheltuială, ministrul Enguerrand de Marigny îl clădise pentru serviciul regelui său Philippe cel Frumos. Ludovic al X-lea moştenise, atât pe ministru, cât şi monumentul.

Şi, acest monument era spânzurătoarea de la Montfaucon!

*

*   *

Nimeni, în mulţime, nu se ocupa de condamnat, care trebuia să fie cel dintâi atârnat de noile furci ale spânzurătorii, onoare de care bietul om s-ar fi lipsit. Numele său? Abia se ştia. Crima lui? Nimeni n-o cunoştea.

Nimeni nu-l băga în seamă, afară de un om înalt, lat în umeri, cu faţa rece şi mândră, în costum splendid, care mergea călare, alături de Ludovic al X-lea.

Şi, acest om, care se preocupa singur de condamnat, era contele Charles de Valois, unchiul regelui.

Condamnatul se întorcea câteodată şi privea pe furiş spre conte, cu ochi disperaţi în care scânteia o supremă ameninţare. Atunci, contele, puternicul senior, se cutremura, se îngălbenea şi-şi grăbea mersul.

Ce misterioasă legătură putea exista între acel mândru personaj, atât de sus pus pe treptele tronului, aproape tot atât de sus ca şi

regele, şi acest mizerabil condamnat pe care-l duceau să-l spânzure la Montfaucon?

De ce privirea omului, dat pe mâna călăului, făcea să tremure pe cel care sta, în cortegiu, la dreapta regelui?

După ce cavalcada trecuse, mulţimea se-mprăştiase, unii îndreptându-se spre crâşmele din care vinul urma să curgă toată ziua; alţii se opreau în faţa scamatorilor şi a cântăreţilor – bunicii târgoveţilor noştri – care cântau cântece de ocazie, la răspântii; alţii, în număr mai mare, se-ndreptau spre Poarta Pictorilor (mai târziu numită Poarta Saint-Denis) ca să-şi ocupe loc în jurul spânzurătorii de la Montfaucon.

Şi, pe toate străzile pe unde trecea Ludovic, era acelaşi spectacol de bucurie, erau aceleaşi aclamaţii frenetice, salutând unul după altul pe toate personajele care figurau în acea minunată cavalcadă.

Toate?… Nu! Căci murmure, blesteme înăbuşite se strecurau ca nişte fiori de groază şi de îngrijorare când privirile mulţimii se-ndreptau asupra feţei întunecate pe care am zărit-o: Valois, unchiul regelui! pe fizionomia şi mai mohorâtă şi mai frământată a lui Enguerrand de Marigny, – primul ministru al regelui!

Valois şi Marigny, unul la dreapta, celălalt la stânga lui Ludovic, îşi aruncau priviri ucigaşe. Ura nemărginită care-i învrăjbea, se dezlănţuia acum în văzul tuturor. Zdrobit, sfâşiat de ură şi invidie, redus la neputinţă de Marigny, triumfător sub Charles cel Frumos, Charles de Valois se înveninase ani de-a rândul.

Ce răzbunare înspăimântătoare pregătea oare, de când nepotul său era rege?

Orice ar fi fost, mulţimea murmura aceleaşi blesteme când treceau aceşti doi oameni, tot atât de temuţi şi tot pe atât de urâţi.

Dar îndată, ca şi cum o rază magică ar fi risipit norul acela de groază şi de ură, aclamaţiile răsunară şi mai delirant ca să salute pe aceea pentru care nu mai păreau că sună clopotele, ci răsunau fanfarele, strălucea soarele primăvăratic, fâlfâiau steagurile şi răcneau de dragoste cele două sute de mii de parizieni:

— Regina!… Marguerite de Bourgogne!…

III. MONTFAUCON

O estradă imensă. Regele s-a aşezat pe un jilţ aurit, sub un baldachin. La picioarele estradei se-nghesuia garda. Şi, sub razele soarelui, priveliştea era grandioasă, de o bogăţie de culori şi de o măreţie care electriza poporul, veşnic spectator al reprezentaţiilor fastuoase – pe care le plăteşte!

Prinţesele rămăseseră în carul lor, puţin mai la o parte de estradă.

Colina strălucea de aur, de oţel, de broderii, de giuvaeruri... şi asupra tuturor acestor minunăţii, spânzurătoarea îşi întindea umbra întunecoasă...

Spânzurătoarea! Colos de zidărie cu şaptezeci de stâlpi uriaşi, care – la rândul lor – suportau trei etaje de bârne enorme, de unde atârnau laţuri.

Aceasta forma o combinaţie fantastică, – unde mai bine de o sută de condamnaţi puteau să se legene odată în bătaia vântului – părea ca un vis înspăimântător, şi Enguerrand de Marigny surâdea în faţa acelui vis realizat din pietre şi fier. El surâdea numărând firele acelei pânze de păianjen uriaş.

Charles de Valois urmărea cu o privire invidioasă mişcările primului ministru, ploconit în faţa regelui. Şi, Charles de Valois se-năbuşea de necaz în faţa acestui nou triumf al rivalului său.

— Iată, sire, zicea Enguerrand de Marigny, ce am făcut pentru gloria şi siguranţa ilustrului vostru tată. Nu vreau să coste nici o leţcaie pe Stat. Totul, adăugă el cu un gest larg, va fi plătit din mica mea avere. Ceea ce doream să ofer tatălui, o dau fiului, prea fericit să fie, regele meu, mulţumit de devotamentul meu!

— Mulţumesc! strigă Ludovic al X-lea, eşti un bun servitor şi această spânzurătoare e într-adevăr minunată.

Un murmur de admiraţie salută atunci pe Marigny care, dintr-o privire, părea că vrea să-l zdrobească pe Valois.

Acesta scrâşni din dinţi şi-şi şterse sudoarea, cu care ura făcea să i se broboneze fruntea.

În aceeaşi clipă, un om care ajunsese să se strecoare pe estradă, ajunse până la contele de Valois şi-i atinse braţul. Apoi îşi întredeschise mantia şi-i arătă un obiect... un cufăraş pe care-l deschise puţin!... Apoi îi şopti câteva vorbe la ureche...

Valois luă cufăraşul şi se ridică semeţ: o bucurie grozavă scânteia în privirea pe care, la rândul său, o aruncă lui Marigny... şi mormăi:

— În sfârşit! Te zdrobesc!... Eşti în mâna mea!...

Din minutul acela prefectul Parisului, văzând că regele începea să se plictisească şi se frământa pe jilţul său, făcu semn călăului să sfârşească cu cel care trebuia să fie spânzurat.

Capeluche, călăul, se apropie de condamnat.

În minutul acela suprem, nenorocitul îşi ridică ochii asupra lui Valois şi acesta se dete înapoi, verde la faţă, tremurând...

— Vreau să vorbesc! strigă condamnatul cu glas tare.

Valois se clătină...

Dar în clipa când toţi tăceau ca să audă ce avea de spus condamnatul, cornul răsună deodată, cu putere, de trei ori.

Toată lumea, regină, rege, principese, seniori, păzitori, călău, toţi se-ntoarseră spre locul de unde venea chemarea şi fiecare văzu un

grup de vreo douăzeci de cavaleri în fruntea cărora se aflau trei tineri semeţi.

— Sfântă Fecioară! strigă Ludovic al X-lea sculându-se, palid de necaz, cine îndrăzneşte să sune din corn?

— Eu! răspunse o voce puternică.

— Tu? Şi, cine eşti tu?

— Cineva care cere dreptate! Dreptate contra lui Enguerrand de Marigny!

La aceste cuvinte, un murmur înăbuşit se ridică din mijlocul mulţimii, vuiet de ură, explozia disperării unui popor întreg.

— Da, Sire!… Dreptate!… Dreptate!

— Sire, şopti Valois la urechea nepotului său, ascultă vocea poporului, căci este vocea lui Dumnezeu.

Şi contele se dete înapoi, pe când Marigny, galben ca ceara, privea pe îndrăzneţii cavaleri, ca şi cum ar fi privit nişte fantasme.

— Să vedem până unde o să le meargă îndrăzneala, zise Ludovic al X-lea. Cum te cheamă? urmă el cu asprime.

— Jean Buridan!… Vorbiţi, Gautier d'Aulnay! Philippe d'Aulnay!

— Eu, Gautier d'Aulnay, grăi cavalerul din dreapta lui Buridan, în faţa lui Dumnezeu şi-n faţa regelui, acuz pe Enguerrand de Marigny de asasinatul tatălui şi mamei mele şi declar că, dacă nu mi se face dreptate, mi-o voi face singur!

— Atest! strigă Buridan.

— Eu, Philippe d'Aulnay, continuă cavalerul aflat la stânga lui Buridan, în faţa lui Dumnezeu şi în faţa regelui, îl acuz pe Enguerrand de Marigny de a fi încercat să ne omoare, pe mine şi pe fratele meu, că ne-a furat proprietatea noastră prin fraudă şi crimă, şi declar că dacă nu mi se va face dreptate, mi-o voi face singur!

— Atest! strigă Buridan.

Şi, îndată, în tăcerea încremenită, care domnea în timpul acestei scene:

— Eu, Buridan, în faţa poporului Parisului, aci de faţă, acuz pe Enguerrand de Marigny de a fi oprimat regatul, de a-şi fi clădit averea din mizeria publică, de a fi vărsat sânge nevinovat, de a fi făcut mai mulţi orfani decât poate face un război. Şi, cum e destinat blestemelor oamenilor, zic că merită să fie cel dintâi spânzurat în acest monument de infamie şi de moarte, cu care ameninţă Parisul. Cum pretind să fac dreptate, convoc pe Enguerrand de Marigny la o luptă cinstită, în termen de opt zile, în Pré-aux-Clercs. Şi, ca să nu uite, îi arunc aci mănuşa!

Buridan se-nălţă în scări, avu un gest violent şi mănuşa aruncată căzu pe estrada regală, pe când o vijelie de strigăte, de aclamaţii şi de ameninţări se dezlănţuiau deasupra Montfauconului.

— Sire! Sire! urla Marigny, lăsa-veţi să insulte pe servitorul tatălui

vostru şi al vostru?

— Nu, mii de draci! Gărzi! Hei! Căpitane de gardă!…

În minutul acela, un urlet de spaimă izbucni din piepturile tuturor!

Îngroziţi de zbieretele şi de zăngănitul armurilor, înnebuniţi, cei patru cai înhămaţi la carul prinţeselor şi al reginei, porniseră într-un galop nebun, furioşi, drept înaintea lor, răsturnând, zdrobind pe acei care încercau să-i oprească.

Într-un nor de praf, se văzu carul zguduindu-se, bălăbănindu-se, coborând dealul cu o iuţeală vertiginoasă. Se văzu regele înnebunit de spaimă, plângând cu hohote, şi se auzi cum striga, cu braţele întinse spre cer:

— Maică Precistă, dacă scapi pe regină, fac jurământ că în primul meu an de domnie voi spânzura o sută de eretici în furcile aceste!…

În clipa aceea de zăpăceală, de disperare şi de groază, Capeluche, călăul, care cu o clipă înainte încercase să se arunce în faţa cailor, se-ntoarse la picioarele spânzurătorii să supravegheze pe condamnat.

Dar Capeluche dete un ţipăt groaznic: osânditul nu mai era acolo.

Condamnatul fugise!…

Carul se rostogolea cu o iuţeală nebună, acea iuţeală pe care o au caii care au luat vânt. Marguerite, Jeanne şi Blanche, regina şi prinţesele, cele trei surori, se ţineau îmbrăţişate ca să moară împreună şi aveau priviri sălbatice, care sfidau moartea.

— Carul se îndreaptă de-a dreptul spre şanţ! zise Jeanne, cu o linişte ciudată.

— Suntem pierdute! adăugă Blanche.

— Murim! strigă Marguerite. Ce păcat… când viaţa e aşa de frumoasă!

În minutul acela, ele tresăriră. Însufleţite de speranţă, înmărmurite de spectacolul pe care-l aveau în faţa lor, uitând până şi primejdia de moarte şi urmărind isprava neaşteptată care se săvârşea înaintea lor…

Întrecând pe nenumăraţii cavaleri care se repeziseră în zadar, fiind prea greoi înarmaţi, un cavaler care se azvârlise într-o fugă fulgerătoare, ajunsese carul şi galopa alături de calul din dreapta… calul conducător…

Asta ţinu o clipă…

Apoi îl văzură pe omul acela plecându-se, apucând coama conducătorului… o săritură avu loc şi, deodată, sărind pe şeaua sa, prin cea mai îndrăzneaţă şi primejdioasă manevră, omul încălecă calul conducător al carului. Deodată, străluci o licărire de oţel, apoi un nechezat grozav… Calul din stânga, lovit drept în piept, căzu în genunchi, ceilalţi trei, împiedicaţi, se rostogoliră… şi prinţesele, scăpate ca prin minune, liniştite, reci, nemişcate la locul lor în car, răspundeau cu un surâs ciudat cavalerului… lui Jean Buridan care,

sărind jos, cu călcâiele alipite, cu mâna pe garda săbiei, ca la paradă, le salută…

Lumea alerga din toate părţile… strigăte de bucurie răsunau…

Buridan dispăruse…

În clipele cât fură singure, regina şi cele două prinţese, apropiindu-se una de alta, vorbindu-şi la ureche, aruncându-şi priviri aprinse, îşi spuseră lucruri misterioase, lucruri formidabile, fără îndoială, căci, atunci când îşi ridicară din nou capul, erau zbuciumate şi livide… ele care abia păliseră în faţa morţii…

Cel dintâi, care ajunse lângă carul nemişcat, fu un cavaler cu faţa oacheşă, cu privirea vicleană.

Regina se uită în urmă şi, văzând că are încă timp să vorbească, îşi consultă încă odată surorile dintr-o privire.

— Da, răspunseră ele din ochi.

— Stragildo! zise regina Marguerite.

Cavalerul se apropie, se aplecă, cu un surâs ironic pe buze.

Cu vocea înăbuşită, întretăiată, sacadată, regina întrebă:

— Cunoşti pe aceşti doi gentilomi care au acuzat pe Marigny?

— Da, Maiestate, sunt Philippe şi Gautier d'Aulnay!

— Stragildo, cunoşti pe tânărul care a provocat pe Marigny?

— Şi care a scăpat pe Maiestatea Voastră?

— Da, îl cunoşti? întrebă regina tresărind.

— Îl cunosc, Maiestate. E Jean Buridan.

— Stragildo, şopti regina, vreau să vorbesc cu aceşti trei cavaleri. Caută-i, găseşte-i şi adu-mi-i!

— Când?

— În astă seară!

În clipa aceea numeroşi cavaleri soseau, înconjurau carul pe jumătate zdrobit, fâlfâiau eşarfele şi scoteau urale frenetice…

— Scăpate… sunt salvate!

— Să trăiască prinţesele! Trăiască regina!

Stragildo se apleacă mai mult, surâsul său satanic se făcu mai viclean şi şopti scurt:

— Unde?…

Şi, pe când ea saluta cu mâna mulţimea care se strânsese, în vreme ce mulţumea surâzând, cu vocea înăbuşită, Marguerite de Bourgogne răspunse:

— La turnul Nesle!…

IV. TATĂL MYRTILLEI

Umbra nopţii învăluia grădiniţa cu trandafiri. Împrejur, nu era decât întuneric şi tăcere. În întunecimea care se-ntindea, zidăria nelămurită

a fortăreţei Temple apărea mai ameninţătoare şi silueta sa părea că reprezintă un monstru la pândă.

Cu coatele pe marginea unei ferestre, Myrtille, cu inima bătând, cerceta drumul pe care trebuia să sosească tatăl său: dar uneori, fără voie, îşi ridica ochii asupra întunecatei fortăreţe şi se cutremura.

— Gillonne, şopti ea, tatăl meu o să trebuiască să caute o altă locuinţă. Vederea acestei clădiri mă-ngheaţă de spaimă…

— Idei de fetiţă! zise Gillonne, râzând în silă. Cu toate astea n-ar trebui să te temi de nimic. N-ai aflat adineauri că nu numai că scumpul dumitale Buridan e în afară de orice pericol, dar încă a scăpat viaţa reginei… faptă pentru care va primi o răsplată splendidă de la rege?

— Într-adevăr! zise Myrtille îngândurată. A scăpat pe regină!… Gillonne… este adevărat că regina este atât de frumoasă, cum se zice?

— Aşa de frumoasă încât toţi seniorii curţii şi chiar mulţi burghezi din oraş sunt amorezaţi de ea şi gata să meargă-n iad pentru dânsa. Dar, regina e tot atât de înţeleaptă pe cât e de frumoasă. Şi apoi, cine ar îndrăzni să spună că iubeşte pe soţia regelui?

— Fortăreaţa asta mă-nspăimântă! zise Myrtille, închizând fereastra.

— Într-adevăr… eşti galbenă ca ceara… ochii îţi sunt plini de lacrimi… Haide, de ce te temi, copilo? Nu sunt eu aici ca să te apăr? Şi, maestrul Claude Lescot va sosi…

— Da! şopti înfrigurată tânăra fată. Şi-l voi ruga să mă ia de aici chiar de mâine… Niciodată clădirea fortăreţei Temple nu mi-a făcut aşa impresie… Dar, urmă ea dând din cap, spune-mi Gillonne, crezi că tatăl meu va consimţi să iau pe Buridan?…

— Fără-ndoială! răspunse bătrâna. Unde s-ar găsi un cavaler mai perfect, mai frumos, mai brav şi mai… dar vei şti la ce trebuie să te aştepţi, căci iată pe maestrul Claude Lescot…

— În sfârşit, strigă Myrtille.

Şi, ea se aruncă în braţele tatălui său care deschisese uşa şi înainta repede. El strânse la pieptul său pe tânăra fată, o sărută dulce pe fruntea-i feciorelnică şi murmură cu vocea tremurândă:

— Lasă-mă să te văd… tot aşa de frumoasă! Şi mai frumoasă ar trebui să zic?… Scumpă copilă! De mai bine de o lună de când n-am putut veni, cât m-am gândit la tine! Şi tu? Te-ai gândit puţin la tatăl tău?…

— Tată dragă! Cum nu m-aş gândi la tine, căruia îi datorez toate bucuriile vieţii mele… tu care eşti familia mea întreagă… deoarece n-am cunoscut pe mama!

O umbră trecu pe fruntea maestrului Lescot, dar venindu-şi în fire îndată, începu să pună pe masă darurile pe care le adusese, eşarfe

frumoase de mătase, giuvaeruri de aur împodobite de pietre scumpe, pe care Myrtille le privea şi le mânuia cu o bucurie copilărească.

Maestrul Claude Lescot, punând întrebări Gillonnei, scoţându-şi toca şi mantia de neguţător bogat, privea pe fiica lui surâzând, fericit de bucuria sa.

Era un om de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu trăsăturile aspre, cu privirea rece, cu fruntea îngrijorată, aspru şi scurt la vorbă, obişnuit după aparenţă să comande.

Această fizionomie, în clipe de mânie, trebuia să fie grozavă.

Dar în acel moment, ea se-mblânzea printr-o dragoste adâncă care strălucea în ochii negri, înfundaţi în orbite, sub nişte sprâncene stufoase.

Trecu o jumătate de ceas în mângâieri, întrebări şi răspunsuri; apoi, pe când Gillonne punea masa, maestrul Lescot se aşeză pe un fotoliu, luă pe genunchi pe fiica sa şi o învălui într-o privire adâncă.

Myrtille tremura, se roşea, îngălbenea… Momentul atât de straşnic şi de dulce sosise!

— Tată, începu ea, cu speranţa secretă de a amâna pe a doua zi mărturisirea, de data asta vei sta cel puţin câteva zile?

— Nu, copila mea… din contră, n-am să pot sta cu tine nici măcar o zi întreagă ca ultima dată… trebuie să plec mâine dimineaţă… am să petrec noaptea aici ca să respir câteva ore acelaşi aer ca tine… când vei adormi tu, te voi privi dormind şi va fi o dulce privelişte pe care o voi lua cu mine, înger mângâietor al acestei vieţi mizerabile, care e a mea.

— O dragă tată! Dar de ce n-ai înceta cu comerţul dumitale? Pentru ce atâta zbucium când ai putea fi aşa de fericit? Nu eşti destul de bogat?…

— Comerţul meu merge rău, zise maestrul Lescot posomorât, pe când ochii lui negri scânteiau. Dacă m-aş retrage acum, ar fi o înfrângere, o ruină, o mărturisire de incapacitate, şi, nu vreau!… Vai! ah! vai de aceia care m-au adus la marginea prăpastiei!… le voi arăta, le voi proba…

Claude Lescot se opri cu un gest violent.

Dar îndată, dând din cap ca şi cum ar fi vrut să gonească gânduri înspăimântătoare, îşi îndreptă ochii asupra fiicei sale tremurânde şi surâse cu dragoste nemărginită.

— Sunt nebun, zise el, nebun să te tulbur aşa! Uită ce am spus, Myrtille dragă… totul se va orândui, în curând, da, în curând nădăjduiesc că voi putea să trăiesc totdeauna lângă tine… Atunci copila mea, vreau, oh! vreau din tot sufletul să fii fericită. Dintre cei mai bogaţi, dintre cei mai buni, dintre cei mai nobili chiar, îţi voi alege soţul… nu te roşi… eşti în vârstă să te măriţi… şi uite, cunosc un tânăr care…

Myrtille se îngălbenise grozav.

Îşi ascunse capul la pieptul tatălui său, îl luă de gât şi, cum mărturisirea îi aluneca pe buze, ea şopti:

— Tatăl, bunul şi veneratul meu tată, ascultă-mă! Trebuie să-ţi cer iertare pentru că nu te-am ascultat…

Maestrul Lescot se sculă repede, o trase pe Myrtille lângă făclia de ceară care ardea în piciorul de argint; dădu la o parte mâinile cu care-şi acoperea faţa, o fixă un minut şi, cu vocea joasă, mormăi:

— A fost cineva pe aci!…

— Da! zise Myrtille în şoaptă.

— Cineva cu care ai vorbit! Pe care l-ai revăzut!… care a profitat de lipsa mea, ca să te-ncânte!… Cineva pe care-l iubeşti!

— Da, repetă Myrtille.

Maestrul Lescot plecă capul şi, cu o nemărginită amărăciune, murmură:

— Trebuia să se întâmple!… Încă unul din visele mele distruse!… Dar nu te pot învinui, Myrtille. Voiam să-ţi aleg eu un soţ demn de tine… Dar Dumnezeu să mă ferească de a-ţi zădărnici dorinţa inimii tale. Mai bine aş vrea să mor, decât să te văd plângând din cauza mea. Visul meu, îl zdrobesc. Cuvântul dat, îl voi relua…

Myrtille izbucni în hohote de plâns, căci după faţa disperată a tatălui său, după cuvintele tremurate, înţelegea că în minutul acela el îndeplinea un imens sacrificiu…

— Tată, scumpul şi veneratul meu tată, Maica Domnului şi Îngerii să te binecuvânteze pentru proba de iubire pe care mi-o dai în minutul ăsta! Căci dacă n-aş putea fi a aceluia pe care-l iubesc, aş muri…

— Da, simt, vai, că tu iubeşti pentru totdeauna pe acest necunoscut... Ei bine, fie! zise maestrul Lescot suspinând adânc. Şi, ce-mi pasă, la urma urmei, dacă e demn de tine!

— Desigur, tată! Şi, te iubeşte fără să te cunoască! Îl vei iubi şi dumneata când îl vei cunoaşte. El e aşa de bun, de drăgăstos şi vesel ca un copil… Dacă e nobil, n-aş şti să-ţi spun, dar poartă spada cu mândreţe şi are gânduri demne de cel mai mândru gentilom! De câte ori n-a dorit să te vadă! De câte ori nu te-a căutat!

Maestrul Lescot, încetul cu încetul, în faţa fericirii fiicei sale, reîncepea să surâdă cu drag.

Sacrificiul visurilor lui fiind îndeplinit, el nu se mai gândea decât la bucuria acelei copile adorate.

Şi apoi, el era sigur că Myrtille cu firea ei mândră, delicată, cu simţul profund al frumuseţii şi al generozităţii, nu putuse alege un om nedemn.

La fiecare din cuvintele ei, dânsul vedea limpede că acest amor puternic şi absolut era nevinovat, şi că necunoscutul respectase candoarea fiicei sale… În inima lui începea chiar să-l iubească pe

necunoscut.

Nebună de fericire, Myrtille, îl acoperea de mângâieri şi sărutări.

Şi acum, dând drumul dragostei, vorbea de iubit, îl descria de o sută de ori, îi pomenea cuvintele cele mai neînsemnate, istorisea cum îl văzuse prima dată şi cum îl iubise…

— Foarte bine, zise în sfârşit maestrul Lescot cu un surâs radios, dar această perlă a amorezaţilor, acest Phoenix, în fine, acest gentilom, căci după descrierea ta nu poate fi decât un gentilom şi încă dintre cei mai mândri, de logodnicul tău, zic n-ai uitat decât un lucru, să-mi spui numele său…

Myrtille pufni de râs bătând din palme…

— Îl cheamă Jean Buridan!

— Ce-ai zis? urlă maestrul Lescot, devenind plumburiu la faţă.

— Tată, îngână Myrtille înspăimântată, am zis: Jean Buridan, e numele logodnicului meu…

— Nenorocito! strigă Claude Lescot, îmbrâncind-o puternic şi, pe când înnebunită de spaimă, Myrtille cădea într-un fotoliu, el, cu faţa schimonosită de ură, cu pumnii ridicaţi spre cer, într-un gest ameninţător de sfidare, spunând cuvinte bâlbâite, răguşit, teribil, urlă:

— Jean Buridan! Pe Jean Buridan îl iubeşti?…

Un hohot de râs grozav clocoti între buzele-i albe.

— Tată! Tată! se văita Myrtille, nebună de groază şi de îngrijorare, – ce vârtej te-a cuprins? Fie-ţi milă şi vino-ţi în fire. Oh! mă omori…

El se apropiase, îi luase mâinile şi, aplecat asupra fetei cu faţa înflăcărată, cu glasul înecat de lacrimi, sau de paroxismul furiei, strigă:

— Ah! pe Jean Buridan îl iubeşti! Spune! Pe Jean Buridan? Nenorocito! Ah! da, nenorocito! Ştii tu cine e Jean Buridan? Ştii cine e acest om pe care îl iubeşti? Spune, ştii?… Nu, nu ştii… Ştiu eu! Şi, am să-ţi spun!…

În acest moment, trei bătăi puternice răsunară în poarta grădiniţei.

Fără îndoială loviturile acelea sunau în chip deosebit, ceea ce maestrul Lescot pricepu pe dată, căci tresări tot şi se repezi chiar el să deschidă, gâfâind de spaimă şi de disperare. Myrtille leşină şoptind:

— O, scumpul meu Buridan!…

Dintr-o săritură maestrul Lescot străbătuse curtea.

În poarta deschisă, apăru un călăreţ care ţinea de căpăstru un alt cal.

— Tu aici, Tristane? mormăi Claude Lescot îngrijorat şi posomorât. Ce s-a întâmplat?

Omul se aplecă la urechea bogatului neguţător de ţesături flamande şi-i şopti câteva cuvinte repezi, care îl făcură să se cutremure.

— V-am adus un cal, adăugă omul sfârşind.

— Bine, zise Claude Lescot, aşteaptă-mă!…

În sala în care se repezi, nu luă în seamă pe fiica lui leşinată, ci o prinse de braţ pe bătrâna guvernantă care îngrijea de Myrtille:

— Gillonne, îi zise cu vocea grozav de rece, ascultă-mă. Îţi încredinţasem fata. Mulţumită nebăgării tale de seamă, mă loveşte o nenorocire mai grozavă ca oricare. Fiica mea iubeşte un om pe care îl voi omorî sau mă va omorî. Gillonne, meriţi moartea…

— Isuse Christoase! Milostive stăpâne…

— Taci şi ascultă. Dacă îndeplineşti bine ordinele mele, te voi ierta…

— Mă arunc şi în foc! Trebuie să…

— Taci! Trebuie numai să pregăteşti totul ca s-o pot lua pe fată cu mine, în noaptea asta. Mă-napoiez peste două ore. Până atunci, trage zăvoarele, întinde lanţurile, baricadează uşile… Dacă vine acel Buridan, nu deschide! Iată ce vreau de la tine: două ore de supraveghere, şi te iert… dacă nu, moartea!… Peste două ore totul să fie gata pentru plecarea Myrtillei.

Fără să aştepte răspunsul bătrânei, şi sigur de supunerea pasivă a Gillonnei, maestrul Claude Lescot se repezi la uşă, sări pe calul pe care i-l adusese omul şi porni în galop spre centrul Parisului.

Peste puţin timp descălecă în faţa unui palat ca o fortăreaţă, dădu santinelelor cuvântul de trecere, străbătu o curte, se sui pe o scară şi trecu repede prin mai multe săli splendide.

În sfârşit, ajunse în faţa unei uşi înalte păzite de un uşier. La vederea maestrului Lescot, paznicul deschise repede şi, cu glas tare, anunţă:

— Excelenţa Sa, Primul Ministru, Enguerrand de Marigny!

V. ÎNTÎLNIREA MISTERIOASĂ

Aproape de Luvru se afla uliţa Fromentel sau Froidmantel, ulicioară unde doi cavaleri abia puteau să meargă alături. Căci, pe atunci, străzile nu erau decât nişte ulicioare, şi ulicioarele nişte cărări.

Parisul nu era încă frumosul oraş care era să devină mai târziu sub Francisc I-ul şi care urma să prospere în întregime numai de la Henric al IV-lea.

În vremea aceea îndepărtată, când domnea Ludovic Vicleanul, Parisul era o încurcătură de drumuri întortocheate, sucite, pline de gropi, cu casele clădite după placul fiecăruia, deoparte, strâmbe, în lung, în larg, una astupând drumul deodată, alta – dimpotrivă – retrasă, reţea de nepătruns, având ca punct de recunoaştere bisericile, hotelurile seniorilor, stâlpii de infamie şi spânzurătorile… o înghesuială diformă de case strâmbe, rezemându-se una pe alta,

trecând una peste alta sau susţinându-se, etaje depăşindu-se, acoperişuri ascuţite întinzând, de la o margine a uliţei la cealaltă, coame cu grinzişoare de lemn de-a curmezişul, ferăstrui cu geamlâcuri prinse în plumb şi aşezate alandala, o sfidare generală a oricărei reguli, o renegare generală a alinierii, exuberanţa fanteziei, o independenţă nemăsurată, pe care, mai devreme sau mai târziu, poliţia şi arta, coalizate, trebuiau să le orânduiască: căci în înfăţişarea unui oraş, independenţa este tot atât de primejdioasă ca şi spiritul unui popor.

Şi, trebuie spus că era atunci independenţă câtă puteau să socoată moravurile. Mulţimea vorbea regelui cum sigur n-ar îndrăzni să vorbească azi cu un sergent de stradă. În schimb, societatea fiind veşnic în ceartă, te spânzurau pentru crime care i-ar face chiar pe sergenţi să râdă azi. Şi, nimeni nu se mira, după cum nu ne mirăm de o lovitură de puşcă în război. Unii pe alţii se atacau şi se apărau, de sus până jos, pe treapta socială. Iată tot…

Cât despre strada Froidmantel, era un drum sau mai bine o ulicioară întunecoasă, între acoperişurile căreia soarele abia găsea loc ca să strecoare câte o rază pe drumul noroios, unde curgea un râuleţ în care se turnau lăturile gospodăriilor şi care aştepta să fie măturată de unicul măturător: vijelia.

Spre mijlocul uliţei era o curte, în fundul căreia se ridica o clădire încăpătoare şi solidă. Această curte era înconjurată de ziduri înalte şi trainice, şi, pentru mai multă pază, acestea erau încununate de un grilaj de fier cu vergele groase, împletite şi înalt de douăzeci de picioare.

Din această clădire se auzeau, câteodată, zbierete îngrozitoare. Mai cu seamă vara, când aerul se-ncărca cu electricitate, acele voci ciudate formau un concert formidabil, care înspăimânta vecinătatea.

Această clădire era o menajerie, conţinând o duzină de fiare sălbatice, pe care regele le întreţinea şi pe care le vizita bucuros în tovărăşia reginei, căreia îi plăcea mult să cerceteze de aproape aceşti musafiri primejdioşi.

Deci, în stânga curţii cu lei, se-nălţa un hotel antic care trebuia să fi existat încă de pe vremea Sfântului Ludovic, hotel părăsit în aparenţă, cu şanţurile astupate, zidurile împrejmuitoare dărâmate, ferestrele închise de când şi-aduceau aminte vecinii… un hotel care trebuia să fi fost foarte îmbelşugat şi în care introducem pe cititor, chiar în seara acelei zile când, pe dealul Montfauconului, Jean Buridan, Philippe şi Gautier d’Aulnay insultară şi provocară pe Enguerrand de Marigny.

Acolo, într-o odaie bine dosită, dând spre curtea leilor, în jurul unei mese pe care erau trei sticle şi trei pahare de argint, îi regăsim pe cei trei tovarăşi, pe care cerem voie să-i înfăţişăm, cu angajamentul de a face cât mai scurtă această indispensabilă prezentare.

Buridan era subţirel şi chiar slab, dar bine făcut. Ochii săi cenuşii, mai mult şireţi decât mânioşi, înfăţişarea sa îndrăzneaţă şi uneori provocantă, surâsul său puţin binevoitor, mai mult batjocoritor, vorba lui tăioasă şi gestul aspru ar fi făcut din el tipul aventurierului, în vremea aceea când bătăioşii şi gălăgioşii mişunau, dar acest ansamblu era corectat prin fineţea trăsăturilor şi printr-o demnitate inconştientă a ţinutei. Purta cu mândrie spada, şi poate că n-avea dreptul, ţinând seamă de prescripţiile regale care, sub pedeapsă de moarte, ordonau tuturor burghezilor, studenţilor şi mijlociilor să iasă fără de arme, îngăduind numai gentilomilor portul spadei.

Dar acest drept, dacă nu-l avea, şi-l luase. Asta-i tot! El era întotdeauna foarte bine îmbrăcat, cu toate că era evident că-şi cumpăra costumele mai ieftin de pe la negustorii de vechituri… Iată-l pe Buridan ca fizic; cât despre moral, îl vom vedea la treabă.

Philippe d'Aulnay era de vreo douăzeci şi şase de ani. Era un tânăr cu privirea blândă şi adâncă, de o frumuseţe curată, cu apucături distinse. Avea în el acea melancolie, care se observă la fiinţele cu senzaţii aproape nesănătoase, căci părea de o sensibilitate vibrantă. Era de statură mijlocie, admirabil proporţionat, de o perfectă eleganţă în gesturi, ţinută şi cuvinte.

Mai tânăr cu doi ani ca fratele său, mai înalt, mai puternic ca el, Gautier d'Aulnay forma un contrast izbitor cu fratele său, Philippe. Dezmăţat, îmbrăcat alandala, curtezan, stâlp al cârciumilor deocheate, cu gusturi mojiceşti, palavragiu şi cam mincinos, cu chipul vesel, obrajii roşii, mustaţa zbârlită, totdeauna gata pe bătaie, îl vedeai trecând, bălăbănindu-se cu o sabie mare atârnată de şold, bruftuind pe burghezii care nu se dădeau destul de repede la o parte, şoptind fetelor frumoase cuvinte cu înţeles care le făceau să se roşească şi să fugă, apoi isprăvind prin a se înfunda într-o cârciumă, unde-i zăpăcea pe toţi pentru o jumătate de litru de vin fiert, înjurând, blestemând, vorbind numai de ruptul urechilor, de spartul capetelor şi de înjunghieri. La urma urmei, până în ceasul când facem cunoştinţa grozavului Gautier, nu tăiase încă decât urechile căpăţânilor de porc pe care le mânca la cârciuma „Floarea de Crin", din piaţa Grève, şi după care era înnebunit.

Întreita tovărăşie odată alcătuită, cum am zice, putem să pornim în onorabila-i societate destinată să joace un rol de căpetenie în povestirea de faţă.

— Mii de draci! striga Gautier cu un râs care-i înroşea faţa – aş risca de bună voie spânzurătoarea sau securea, numai ca să mai văd odată mutra urâcioasă pe care o făcea Marigny.

— Pentru ce să nu-l fi opărit într-un cazan în piaţa porcilor? zise Buridan care părea necăjit. E foarte frumos ce am făcut, îndrăzneţii mei prieteni. În faţa curţii şi a poporanilor Parisului i-am cam spus

adevărul acelui călău, vărsătorului de sânge, jefuitorului, criminalului nevoiaşilor, falsificatorului aceluia de bani, acelui… dar lista fărădelegilor i-ar fi prea lungă… Cum vedeţi dar, am provocat pe Marigny şi asta ne dă dreptul să ne mândrim, dar…

— Poate te căieşti de îndrăzneala de azi dimineaţă? întrebă cu blândeţe Philippe d'Aulnay.

— Oh! scumpe prietene, nu cred că vorbeşti cu mine. Nu-mi pare rău de nimic. Dacă ar trebui s-o iau de la capăt, aş merge din nou cu voi. Ar fi chiar păcat să ne gândim că trei flăcăi ca noi, frumoşi şi semeţi, nedorind decât să trăiască, ar voi să moară pe eşafod!

— Lasă! zise Gautier, Marigny n-o să-ndrăznească. Tot Parisul s-ar scula ca să ne apere. Buridane, n-o să ne ducă pe eşafod şi capetele or să ne rămână pe umeri.

— Numai de nu ne-ar spânzura, de nu ne-ar pune pe roată, jupui de vii, ori arde în piaţa Grève, sau tortura până vom muri… Toate mijloacele pe care vi le înşir, de a ne duce pe lumea cealaltă, nu sunt nimica pe lângă cele care-i stau lui Marigny la îndemână.

— Unde vrei să ajungi, Buridane? se miră Philippe.

— Vreau să zic, că Marigny ne-a condamnat desigur, cum l-am condamnat şi noi, şi că acum, nu ne rămâne decât să ne apărăm… Am atacat… răspunsul va veni noaptea, în chip mişelesc… Am pornit într-un război fără cruţare.

— Ah! Buridane, ce ne pasă de cele ce va încerca Marigny! I-am spus ce aveam pe inimă. În mod cinstit, l-am prevenit de intenţia ce avem de a ne face dreptate. I-am oferit lupta… Cât despre mine, mă simt mai uşor de azi dimineaţă. Şi voi, mai cu seamă, trebuie să fiţi fericiţi… şi zău că pizmuiesc norocul… că voi aţi salvat-o… i-aţi vorbit… aţi văzut-o de aproape.

— Pe cine? întrebă Buridan.

— Pe regină! răspunse Philippe d'Aulnay, pe când o paloare ciudată i se împânzea pe faţă.

— De fapt, zise Gautier, umplându-şi paharul – regina trebuie să ne vină în ajutor, deoarece am scăpat-o! Zic să ne vină, căci Buridan este noi, şi noi suntem Buridan. E cu neputinţă ca doamna Marguerite să nu ştie acest lucru.

Buridan apucă mâna lui Philippe d'Aulnay.

— Aşadar, îi şopti, tot îţi chinuieşte sufletul dragostea asta nenorocită?

— Tot, Buridane! Zi că s-a mărit atât, încât am ajuns cel mai nenorocit om! răspunse Philippe, stăpânindu-şi plânsul.

— Bea! îl îndemnă Gautier, împăciuitor. Când îmi dau seama că sunt îndrăgostit, eu beau până când cad sub masă… iar când mă deştept, nu mai am nimic, sunt tămăduit. Vezi cât e de simplu?

Philippe îndepărtă paharul pe care i-l întindea fratele său, apoi îl

apucă cu un fel de furie şi îl bău dintr-o sorbitură, ca să-l umple şi să-l golească mereu, ca şi cum ar fi nădăjduit într-adevăr să-şi înece durerea.

— Mii de draci! strigă Gautier înmărmurit.

— Buridane, urmă Philippe, strângând cu putere mâna tânărului, ai zis dragoste nenorocită, şi-i chiar adevărat, căci de ea mi-e dat să mor. Când mă gândesc că sunt atât de nebun ca să iubesc pe regina Franţei, parcă-mi vine să îmi zdrobesc capul de un zid, sau să-mi vâr spada în inimă ca să-ncerc să ucid suferinţa asta înspăimântătoare care e dragostea mea! Ştii, Buridane?... pentru un surâs al ei, mi-aş da şi viaţa! Ştii? oh! că dacă ea mi-ar porunci să iert pe ucigaşul tatei şi al mamei, i-aş uita pe amândoi şi chiar aş prinde drag pe Marigny! Tu nu ştii că, azi dimineaţă, ca să am ceva de-al ei, am trecut printre străjile dimprejurul carului sfărâmat, după plecarea ei, şi am furat această eşarfă uitată între perne, eşarfa asta pe care am pus-o la inimă şi care parcă îmi arde sufletul! Ştii tu cum mă urmăreşte pretutindeni şi întotdeauna vedenia ei, treaz ori în vis, şi cum simt că mor încetul cu încetul pentru că ştiu că doar de vedenia ei voi avea parte!...

Philippe d'Aulnay îşi acoperi faţa cu mâinile şi începu să plângă.

— Mii de draci! strigă Gautier, am să-ncep şi eu să bocesc ca un bou! Ei! ce dracu? Vrei să mă duc, să ţi-o aduc, pe Marguerite? Iată, mă duc la Luvru... o iau de acolo şi ţi-o aduc!... Şi apoi, nu văd ce grozăvie mare-i să fii... amorezat!... Şi eu sunt îndrăgostit.

— De câte minute? întrebă Buridan.

— De câteva ceasuri: de azi dimineaţă.

— Şi, de cine eşti amorezat, scumpul meu Gautier?

— De principesele Blanche şi Jeanne, îi răspunse Gautier, fără să râdă.

— De amândouă, deodată?...

— Da! Şi de ce nu? Dacă domnişoarele sunt deopotrivă de frumoase? Şi apoi, frate-meu iubind o regină, eu nu mă pot coborî mai tare decât iubind două prinţese, ca să stabilesc echilibrul.

Buridan aprobă această aritmetică amoroasă, dând din cap.

În minutul acela din curtea vecină izbucniră nişte strigăte. Cineva zbiera:

— Pace, Brutus! Pace Neron! De nu... uite furca!

— Ce-i asta? făcu Buridan.

— Sunt leii reginei, care se joacă, şi păzitorul lor, faimosul Stragildo care ameninţă, îl lămuri Gautier. Să mă ia dracu dacă nu mi-e mai drag urletul fiarelor decât glasul omului...

— Buridane, zise Philippe, ai auzit cum răcneşte leul? Ei bine, închipuie-ţi că e vocea amorului din inima mea. Pizmuiesc fiarele acelea Buridane, căci le găsesc mai fericite decât mine! Ea vine să le

vadă, le mângâie cu privirea, le vorbeşte cu blândeţe… Şi eu, mă ascund după fereastră şi plâng, că sunt numai un om…

— Un om! zise Buridan. Da, caută să fii un om, Philippe! Ştiu ce va să zică să iubeşti. Şi eu, m-aş simţi foarte nenorocit dacă aceea ce mi-e dragă n-ar putea fi a mea. Totuşi, cu toate astea, cred că n-aş uita primejdia în care s-ar afla prietenii mei.

— Ai dreptate! strigă înfuriat Philippe. Uit că de azi dimineaţă suntem legaţi de aceeaşi soartă şi că sunt al vostru.

— Iartă-mă, prietene… Am întreprins o luptă grozavă şi, înainte de a ne gândi la moarte, trebuie să învingem!

— Aşa te vreau, curajos, gata să înfrunţi primejdia, în stare să te măsori cu un om ca Marigny!… Iată dar ce pregătesc: sigur că Marigny nu va veni la Pré-aux-Clercs (locul de luptă), dar e tot aşa de sigur că o să trimită un număr respectabil de zbiri şi de arcaşi ca să ne aresteze, căci ştie bine că noi o să ne ducem! Ei bine, să fiţi gata, că n-am poftă să mucegăiesc la Châtelet sau la Temple şi pregătesc o apărare de care, v-o jur, că o să se vorbească.

— Bravo! strigă Gautier entuziasmat.

— Chiar astă-seară, o să mă întâlnesc cu câţiva prieteni zdraveni. Ne vom duce la Pré-aux-Clercs, întovărăşiţi de oameni în stare să-l facă să tremure şi pe rege în Luvrul său.

— Ah! Ah! strigă Gautier dând cu pumnul în masă. O să avem de lucru! Pare-se că o să-i zguduim puţin pe domnii străjeri! Drace, drace! Nu o să mă mulţumesc până n-oi omorî vreo douăzeci chiar cu mâna mea, şi până nu le-oi tăia urechile ca să le-ndop tovarăşii cu ele!…

— Adio dar! izbucni Buridan, care se sculă. Dacă am uimit Parisul cu provocarea noastră, îl vom minuna şi mai tare, când ne vom duce la Pré-aux-Clercs. Până atunci, – însă – nici o imprudenţă, nici chiar ca să vezi pe regină, Philippe, nici chiar ca să admiri prinţesele, Gautier! Dacă ieşiţi, înarmaţi-vă. Dacă vă duceţi la cârciumă, puneţi să guste vinul ce vi-l dă de băut! Dacă vă opreşte cineva în stradă, scoateţi sabia şi apoi vorbiţi, căci otrava şi pumnalul sunt arme dragi lui Enguerrand de Marigny… Gândiţi-vă că dacă acest om ar putea omorî de la depărtare, ne-ar trăsni în minutul ăsta.

Şi, Buridan, ieşind, Gautier se cutremură şi se grăbi să închidă uşa, să-ntindă lanţul şi să-mpingă zăvorul.

Dar în aceeaşi uşă, în acel moment, cineva bătu.

Gautier d'Aulnay era la fel de curajos ca fratele său şi ca Buridan, dar un fior rapid îl trecu pe şira spinării. După cuvintele lui Buridan, această vizită neaşteptată la acest hotel abandonat, în cazul în care nimeni nu ştia prezenţa lor, îl lovi cu un fel de superstiţie înfiorătoare.

— Cine e acolo? mormăi el.

— Cineva care doreşte să vorbească pentru afaceri importante cu

domnii Philippe şi Gautier d'Aulnay.

— Du-te dracului! bombăni Gautier.

— Deschide! vorbi hotărât Philippe.

Gautier trase spada, apoi deschise.

În uşă sta un om mascat, cu o glugă pe cap, care-i salută cu un respect batjocoritor aplecându-se până jos.

— De unde ştii că suntem aici, astă seară? întrebă Philippe încercând zadarnic să întrezărească chipul celui venit.

— Ce-ţi pasă? Principalul e că v-am găsit.

— Intră!

— Nu-i nevoie. N-am să vă spun decât câteva cuvinte!

— Vorbeşte dar, de-ai fi chiar Satana care ar încerca să ne ducă-n iad! mormăi Gautier.

Omul tresări.

— Vorbeşte prietene, zise Philippe.

Necunoscutul se aplecă spre ei şi şopti:

— O primejdie grozavă vă ameninţă, un duşman puternic vă pândeşte. Vreţi să scăpaţi de primejdie? Vreţi să doborâţi duşmanul?

— Ghicesc de ce şi de cine vorbeşti. Dar dumneata… în numele cui vii?

— În numele unei persoane puternice care v-a văzut azi dimineaţă la Montfaucon şi care urăşte de moarte pe acel pe care-l urâţi şi voi! Dacă vreţi să răzbunaţi uciderea tatălui şi a mamei voastre, duceţi-vă astă seară pe malurile Senei şi urmaţi pe acel care vă va zice: „Marigny" şi căruia îi veţi răspunde: „Montfaucon!"…

— Şi, pe care mal al Senei să ne găsim?

— La piciorul turnului Nesle!

După aceasta necunoscutul salută şi mai adânc şi dispăru pe scara şubredă a vechiului hotel d'Aulnay lăsându-i încremeniţi pe cei doi fraţi…

*

*   *

După ce se despărţise de prietenii săi, Buridan pornise pe uliţa Froidmantel, îndreptându-se spre Halle. Nu făcuse însă nici zece paşi, când o femeie, care apăru de după un colţ al străzii, se apropie de el, îl apucă de braţ şi-i şopti:

— Bună seara, Jean Buridan!

Buridan aruncă o privire ageră în jurul lui, punând mâna pe spadă, dar văzând că uliţa era deşartă şi liniştită, îşi îndreptă privirea spre cea care-i vorbea. Nu-i putea zări faţa, îmbrobodită cum era şi, pe deasupra, şi mascată.

— Hei! zise Buridan, eşti vrăjitoare, de ştii cum mă cheamă?

— Poate! răspunse înăbuşit femeia.

— Ei aş!... Şi, ce vrei cu mine? Dacă vii să mă pofteşti la vreun sabat, ceea ce aş primi nu-i vorbă, te-aş ruga să amâni invitaţia pentru mai târziu, căci sunt foarte grăbit.

— Buridane, vrei să-nvingi pe Marigny? Vrei să-l ai în mână pe acest duşman care nu te va cruţa, care te pândeşte şi care te-ar fi răpus chiar, dacă o voinţă puternică nu te-ar fi scăpat... până azi?

— Să-nving pe Marigny? Desigur că vreau!

— Buridane, eşti sărac şi cu viitorul nesigur. Vrei să câştigi dintr-o dată averi şi onoruri?

— Iată ceva care mi-ar prii cât nu se poate spune, femeie.

— Ei bine, această persoană puternică de care-ţi vorbesc te aşteaptă diseară, la ora zece şi jumătate: să te afli în minutul acela la întâlnire, unde vei vedea pe cineva care-ţi va zice: „Marigny”. Tu-i vei răspunde „Montfaucon”.

— Şi, unde va fi întâlnirea?

— La piciorul turnului Nesle...

Necunoscuta făcu o plecăciune şi se-ndepărtă repede, tăcută, ca un spectru.

Să o urmăm un minut.

Ea intră la Luvru, unde santinelele o lăsară să treacă, cu un fel de respect şi de groază, apoi străbătu mai multe curţi, ajunse la o scară ascunsă pe care se sui, şi pătrunse într-o galerie în fundul căreia era o capelă în care, palidă şi tremurând, aştepta o altă femeie.

— E gata Mabel?... şopti cutremurându-se femeia din capelă.

— Da, Maiestate!... răspunse aceea care se numea Mabel.

Regina Marguerite de Bourgogne făcu un salut scurt şi maiestuos şi, potolindu-şi bătăile inimii cu mâna, ieşi din capelă.

Mabel o urmări cu privirile până când regina dispăru.

Atunci, îşi scoase broboada şi masca, şi faţa-i apăru rece, însufleţită numai de privirea-i scânteietoare.

— Aşteaptă, regină nebună! – gemu femeia. Încrede-te în mine! Lasă-te să te prind în laţul pe care-l întind în juru-ţi... Când o veni vremea, n-am să am decât un cuvânt de spus, un semn de făcut ca să-ţi cadă frumosul cap sub securea călăului!... Dar mai întâi trebuie să suferi ceea ce am îndurat şi eu din pricina ta! De ai putea fi mamă cum am fost eu... şi atunci...

Un hohot de plâns o întrerupse şi rămase îndelung în acelaşi loc, nemişcată şi gânditoare.

Apoi, încet, îşi duse mâinile la fruntea întunecată. Cine s-ar fi aflat lângă ea, ar fi auzit-o plângând şi şoptind încet:

— Acest Buridan se numeşte Jean... Şi, pe copilul meu îl cheamă tot Jean...

VI. ENGUERRAND DE MARIGNY

Tatăl Myrtillei, pe care l-am văzut părăsind repede grădiniţa cu trandafiri, intrase în sala mare unde sosise cu pas hotărât, ca un om obişnuit să vadă toate capetele aplecându-i-se înainte.

Ajuns la Luvru, îşi scosese numai mantia cu care se-mbrăcase ca să se ducă la grădiniţa cu trandafiri şi, Tristan, servitorul care venise să-l ia, îi dădu o spadă grea cu garda de fier, cu care se-ncinsese.

Enguerrand de Marigny se-ndreptă spre un grup, care şedea în fundul sălii în care intrase.

În picioare, galben şi tulburat sta Ludovic al X-lea. Tot acolo era şi contele Charles de Valois, încrustând pe chip un surâs triumfător. Erau şi conetabilul Gaucher de Châtillon, Geoffroy de Malestroit, căpitanul de gardă, Hugues de Trencavel, precum şi alţi seniori, aplecaţi cu toţii în jurul unei mese, ce priveau la o lădiţă cu luare aminte şi dând din capete cu un fel de groază.

— Sire, zise Enguerrand de Marigny. Sunt la ordinele Maiestăţii Voastre. Să mă ierte Maiestatea Voastră, eram departe de palatul meu. Vestit de un servitor că regele mă chema pentru afaceri grave, am lăsat totul baltă şi am venit!

Marigny aşteptă, cu mâna pe mânerul spadei de război, şi aruncă o privire scrutătoare asupra seniorilor prezenţi. Toţi îşi întoarseră capetele, afară de Geoffroy de Malestroit care-l privi în ochi şi-i făcu un semn nebănuit. La semnul acesta Marigny păli, dar, cu sprâncenele încruntate, îşi luă un aer ameninţător şi sfidător.

Regele Ludovic, pe care burghezii Parisului îl supranumiseră în dimineaţa aceea „vicleanul”, umbla de colo până colo, mormăind blesteme înăbuşite. În drumul lui găsi o masă încărcată cu sticlărie preţioasă; cu o lovitură de picior o răsturnă. Ajuns la ferestre, dădu un pumn straşnic în geamuri, care se sparseră-n bucăţi. Mâna regelui sângeră şi Ludovic începu să înjure şi să zbiere atât de tare încât, de l-ar fi auzit, ar fi încremenit şi pescarii Senei.

— Pe toţi dracii din iad, pe sufletul blestemat al mamei mele, care m-a născut! E, oare pe lumea asta vreun rege mai nenorocit ca mine? Vor să mă omoare mişeleşte. Vor să crăp ca un stârv în colţul pieţei Grève.

Apoi începu să curgă o nouă furtună de înjurături, urmată de lovituri de picioare în jilţuri şi mobile… de pumni care cădeau în dreapta şi în stânga. În câteva minute, cabinetul regal fu pustiit de parcă ar fi fost năvălit de-o ceată de bandiţi. Scaunele fură răsturnate, porţelanurile sparte, perdelele rupte…

Liniştit şi grav, Marigny aştepta sfârşitul dezlănţuirii furiei acesteia.

În sfârşit, Ludovic al X-lea înaintă spre primul ministru, îşi încrucişă braţele şi răcni:

— Ştii ce se petrece, domnule?

— Sire, zise Marigny, Parisul chefuieşte, regatul e liniştit, iată ce se petrece. Despre rest, nu ştiu dacă mai e ceva.

— Nu ştii? Dumneata care ar trebui să ştii! Nu ştii că vor să mă omoare! De un ceas îţi strig acest lucru! Vino! Priveşte! urmă Ludovic târându-l pe Marigny până la masa pe care se aplecau martorii acestei scene.

Marigny văzu lădiţa, şi-n lădiţă, ca-ntr-un coşciug, o figurină de ceară acoperită cu o mantie regală, cu un ac înfipt în dreptul inimii. Primul ministru luă păpuşa şi-o cercetă cu băgare de seamă.

— Ştii ce-i asta? strigă Ludovic al X-lea.

— Da, sire, e isprava vreunei ticăloase de vrăjitoare din neamul acela blestemat de fermecători şi vrăjitori de care o să trebuiască să curăţim Parisul şi regatul. Această fermecătorie pare că a fost făcută împotriva Maiestăţii Voastre.

Contele de Valois se apropie de rege şi-i şopti la ureche.

— Auzi, Sire?

— Fără îndoială, zise Marigny, care îi prinsese cuvintele. Lucrul e incontestabil. Ar trebui să fii duşmanul regelui ca să nu recunoşti în această figură o vrăjitorie orânduită să-l răpună pe Maiestatea Sa…

Primul ministru aruncă lui Valois o privire de sfidare şi adăugă:

— Oare monseniorul conte, unchiul Maiestăţii Sale, ar avea îndoieli în privinţa asta?

La rândul lui Valois fixă pe Marigny şi răspunse tot atât de sfidător:

— Nu numai că nu mă-ndoiesc, ci chiar am prevenit înaintea dumitale pe scumpul meu rege şi nepot de complotul acesta dezgustător, înjghebat contra lui, de vrăjitori sau vrăjitoare.

Marigny scrâşni din dinţi. Era gata să dea un răspuns fulgerător, când, Ludovic, punând mâna pe umărul ministrului, îi aruncă o privire lungă, plină de bănuieli.

Marigny pricepu şi se cutremură până-n măduva oaselor, căci bănuiala aceea, dacă nu-l zdrobea… nu era numai ruina, decăderea, ci chiar moartea, chinul, groaznica tortură aplicată regicizilor[1]!…

— Marigny! zise Ludovic al X-lea cu o gravitate care cutremură pe toţi martorii acestei scene mai adânc decât furia lui, Marigny, ai jura că n-aveai cunoştinţă de existenţa acestui sacrilegiu?

Marigny se-nchină adânc. Apoi, ridicându-se cu măreţie, grăi cu vocea răsunătoare:

— Gentilomi, seniori, duci şi conţi, e un om care să-şi fi pus viaţa în primejdie de o sută de ori şi averea sa de o mie de ori pentru slujba gloriosului Philippe, tatăl ilustrului nostru rege? Acest om şi-a dat

---

[1] Regicid – crimă constând în asasinarea unui rege; regicizi – asasini ai regelui.

sângele în războaiele contra duşmanilor Franţei şi n-a şovăit niciodată! În zilele când regele, ieşit din minţi, îşi vedea lăzile goale, acest om n-a pregetat să-şi vândă şi cel din urmă giuvaer ca să dea regelui aurul, de care avea nevoie! Acest om a petrecut nopţi înfrigurate, muncind ca să poată dormi regele lui liniştit! Acest om şi-a scăpat regele din mâna Templierilor. Acest om a făcut ca Parisul revoltat să ceară iertare regelui!… Dacă, Maiestatea Sa, Philippe, ar ieşi din mormântul în care l-am culcat acum o lună, şi ar afla ceea ce se petrece în Luvrul său, Regele Philippe cel Frumos, ar intra, v-ar privi pe toţi în faţă şi v-ar striga ceea ce vă strig eu: Cine îndrăzneşte să bănuiască pe servitorul monarhiei? Cine îndrăzneşte să ceară lui Marigny să jure că e fidel regelui?… Acela să vorbească! Acela să dea jos masca. Şi, jur pe trăsnetul din cer, acela, chiar aici, va fi un om mort!…

Vorbind astfel, Enguerrand de Marigny îşi scoase pe jumătate spada din teacă şi, maiestuos, superb de îndrăzneală şi de putere, îl fulgeră cu privirile pe Valois.

Contele se dădu înapoi, vânăt de necaz. Un fior electric trecu printre seniorii prezenţi.

— Cruci şi Dumnezei! strigă Geoffroy de Malestroit, dacă se bănuieşte astfel la curtea Franţei, nu ne mai rămâne decât să ne frângem spadele şi să ne călugărim!

— E drept, aşa e! strigară ceilalţi. Sire, Enguerrand de Marigny e stâlpul regatului.

Puternica apostrofă a ministrului îşi făcuse deja efectul şi asupra lui Ludovic şi gonise orice bănuială din sufletul său.

— Marigny! zise el, spui adevărul şi iată mâna mea!

Enguerrand de Marigny, îşi îndoi genunchiul, apucă mâna regală şi o sărută!

Contele avu un surâs care părea că zice:

— Nu s-a sfârşit!…

— Maiestate, adăugă Marigny, ridicându-se, chiar în noaptea asta, voi pune să se cerceteze toate casele bănuite că ar fi locuite de vrăjitori şi vrăjitoare, şi mâine, vinovaţii vor fi daţi pe mâna justiţiei.

— Nu mai e nevoie, zise Valois.

Cuvintele fuseseră pronunţate cu vocea paşnică. Şi, cu toate astea, ele făcură pe Marigny să se cutremure. Un fel de spaimă i se strecură în suflet.

— Nu mai e nevoie? Pentru ce? întrebă el.

— Pentru că, zise Valois, am putut pune mâna pe vrajă, primul ministru al regelui trebuie să se gândească că o cunosc şi pe vrăjitoare… Sire, o idee! Pentru că am prins o vrăjitoare, ar fi o frumoasă ocazie să inaugurăm splendida spânzurătoare a Montfauconului, construită de ministrul vostru…

— Vrăjitoarea? izbucni Marigny. Aşadar e… femeie?
— O fată tânără! zise Valois cu o privire cruntă şi pătrunzătoare ca aceea a unui tigru când îşi ţine-n loc prada.
Ceva ca o presimţire de moarte, care te cuprinde deodată în unele clipe crâncene încercui inima lui Marigny.
— O fată tânără? bolborosi el maşinal.
Şi, Valois, cu ochii însângeraţi, cu o spumă de triumf la colţul buzelor, pronunţă:
— O fată tânără, care locuieşte lângă Temple, locuinţa blestemaţilor vrăjitori pe care ai pus să-i ardă, Enguerrand de Marigny! O fată care locuieşte într-o curte numită grădiniţa cu trandafiri!… O fată care se numeşte Myrtille!
Enguerrand de Marigny se clătină. Îşi duse mâinile la frunte, un geamăt surd i se strecură printre buzele vinete. Îşi ridică privirea rătăcită spre potrivnicul său… o privire îngrozitor de tristă, care cerea iertare!…
Marigny se da învins!…
Cu un gest vag al mâinilor, Marigny avu ca o rugăminte nebună spre Valois…
Cu braţele încrucişate, Valois sorbea picătură cu picătură amara şi totuşi plăcuta licoare a triumfului. Dar asta nu ţinuse decât o clipă!… Marigny îşi venise-n fire. Cu iuţeala fulgerătoare a închipuirii lui, îşi şi făurise planul. Însărcinat fără îndoială să aresteze pe vrăjitoare, se va duce să-şi ia fata şi va fugi cu ea!
Să-ncerce s-o dezvinovăţească ar fi fost o încercare tot atât de nebunească pe vremea aceea întunecată de superstiţii grozave, ca şi aceea de a face să strălucească soarele în miezul nopţii.
Printr-o sforţare sălbatecă, tatăl îşi porunci inimii să se liniştească, nervilor săi să se potolească, muşchilor să nu mai tresară, chipului să nu încrusteze nici o mirare.
— Ei bine! zise Ludovic, ce crezi de asta, Marigny?
— Sire, zise tatăl Myrtillei cu vocea liniştită şi hotărâtă, cred că pentru o crimă aşa de monstruoasă trebuie o pedeapsă grabnică şi grozavă. Când Satana ridică capul, trebuie să-l trăsnească Dumnezeu! Peste o oră vrăjitoarea va fi arestată.
— Şi, cine o va aresta? zise Ludovic. Căci trebuie o îndrăzneală straşnică ca să intri la o vrăjitoare.
— Eu, Sire!… zise Enguerrand de Marigny.
Regele aruncă o privire lui Charles de Valois, ca şi cum ar fi vrut să-i zică:
— Vezi că bănuielile dumitale erau nedrepte!
— Sire, zise Valois, eu am descoperit vrăjitoarea şi complotul; revendic onoarea s-o arestez chiar eu! Este dreptul meu. Dacă mi se va face nedreptatea de a mi se refuza acest drept, nici chiar tortura

nu m-ar face să spun unde se află a doua vrajă pregătită de fermecătoare.

— Drept este! strigă regele, îngrozit de celălalt farmec de care îi atârna viaţa. Drept este! Du-te conte de Valois.

Marigny rămase trăsnit, frângându-şi mâinile, aci întrebându-se dacă i-ar face bine să sară de gâtul lui Valois să-l ştranguleze, aci zicându-şi că putea să se repeadă, să ajungă la grădiniţa cu trandafiri înaintea contelui…

În minutul acela, Charles de Valois adăugă:

— Peste două ore, Sire, mă voi înapoia şi-ţi voi da seama de însărcinarea mea. Până atunci, cer ca uşile Luvrului să fie închise, pentru ca nimeni să nu poată intra, sau ieşi… nici chiar Maiestatea Voastră! Căci s-ar putea distruge farmecul, şi atunci…

— Domnilor, zise Ludovic, sunteţi prizonierii mei până la-ntoarcerea contelui. Căpitane, pune să se-nchidă porţile şi să se ridice punţile.

Marigny îşi încovoie umerii, ca şi cum ar fi fost prea grea lovitura ce o primea şi rămase înmărmurit.

Hugues de Trencavel se repezi să execute ordinul. Valois ieşise deja.

„Ce e de făcut? se gândea Marigny, care simţea că înnebuneşte. Ce să zic, ce să inventez ca s-o scap?”

— Domnilor, urmă regele, sunteţi sau mai bine suntem toţi prizonieri în Luvru, dar pe Sfânta Fecioară, pretind ca închisoarea noastră să nu fie o locuinţă prea tristă, şi o să petrecem aceste două ore sărbătorind minunatul vin de Brie! Cine mă iubeşte, să mă urmeze!

Ludovic se îndreptă spre sala mare a serbărilor.

Marigny făcu câţiva paşi repezi şi-i tăie drumul.

— Ce este? întrebă regele, încruntând sprâncenele.

Enguerrand de Marigny era palid ca moartea. Omul acesta atât de puternic, care făcea să tremure un regat, tremura el însuşi. Nebunia îi licărea în ochii rătăciţi, pricepea că era jucăria fatalităţii, răsărea viziunea hidoasă a unui rug, pe care se aruncă membrele sângerânde ale vrăjitoarei sfâşiate.

Vrăjitoarea!… Myrtille!… Acea blândă şi nevinovată copilă! Fata lui iubită!… raza de bucurie a vieţii lui zbuciumate!…

Căuta cuvinte ca să le spună, să explice, să se roage, dar dintre buzele lui nu ieşeau decât sunete neînţelese… numai lacrimi fierbinţi îi alunecau încet pe obraji şi se pierdeau pe buze, care i le sorbea una pe câte una…

— Dar, ce este? se miră regele.

Marigny căzu greoi, în genunchi.

Făcu o sforţare grozavă ca să vorbească, să strige, ceea ce urla în gândul lui şi nu izbutea să îngâne măcar cuvintele care îi răsunau în

minte: „E fata mea, Sire!… Această vrăjitoare, această Myrtille e fata mea!… fiica mea, înţelegi?… N-am decât surâsul ei pe lume! N-am decât privirea ochilor ei atât de blânzi. Sire! Sire! Pe fiica mea o arestează! Pe fata mea vrei s-o dai pe mâna călăului!…”

Dar toate astea nu le striga decât în el însuşi! Şi buzele lui albe nu rosteau decât un murmur nelămurit.

— O să vorbeşti, ori nu, domnule de Marigny? îl întrebă ameninţător Ludovic.

O sforţare supremă îi puse puţină rânduială în înspăimântătoarea agonie a spiritului. Marigny îşi ridică faţa spectrală, spre rege. Întinse mâinile tremurânde… Era gata să vorbească!…

În minutul acela, uşa se deschise şi uşierul anunţă, cu vocea puternică:

— Maiestatea sa, regina!…

Dintr-o săritură Marigny fu în picioare. Privirea lui arzătoare se-ndreptă spre Marguerite de Bourgogne, care intra, şi-n sufletul lui urlă aceste cuvinte: „Afurisenie! Să spui aceste vorbe în faţa reginei? Imposibil! În faţa reginei!… În faţa Myrtillei!…”

— Sire, bolborosi Marigny zăpăcit, voiam să cer iertare Maiestăţii voastre de pornirea mea de adineauri în faţa voastră…

— Nu-i decât atât, bravul meu Marigny? Ei da! te iert! mai cu seamă că erai în dreptul tău şi greşisem bănuind, nu fidelitatea ta, dar băgarea ta de seamă. Să nu mai vorbim de asta.

Şi, trecând înainte, regele se-ndreptă repede spre regina care se apropia urmată de domnişoarele de onoare. Cu inima zvâcnind, cu fruntea îmbrobonată de o sudoare rece, Marigny privea pe Marguerite de Bourgogne. Un gând fulgerător îi trecu prin minte. În minutul acela tragic, o licărire de speranţă îi lumină inima chinuită!

„Marguerite! O, Marguerite, şopti el în gându-i înspăimântat. Nu voiam să-ţi spun unde e fata ta, fata noastră… fructul tânărului nostru amor!… De câte ori te-ai târât la picioarele mele, s-o vezi!… Şi, eu eram hotărât să nu-ţi spun niciodată, Marguerite! Mi-era frică! Ei bine, vei şti – Am să-ţi spun unde e fiica ta! Căci, dacă chiar Dumnezeu n-ar putea s-o scape pe Myrtille de vina vrăjitoriei, tu o vei scăpa Marguerite, căci eşti mama ei!…”

Şi, cu neastâmpăr, ascultă vorbele pe care Marguerite de Bourgogne le spunea regelui:

— Sire, am aflat groaznicul complot înjghebat de o vrăjitoare contra zilelor sfinte ale Maiestăţii voastre. Vin să vă anunţ că am hotărât să petrec noaptea în rugăciuni.

— Ah! Doamnă, zise Ludovic sărutând mâna reginei, niciodată n-am avut atâta nevoie de rugăciuni ca acum. Îţi mulţumesc şi te binecuvântez, căci dacă poate să se ridice o voce de la pământ la cer, aceea e numai a voastră, doamnă.

— Voi petrece noaptea întreagă în capela mea. Doresc să nu fiu deranjată de nimeni şi de nimic. Voi fi recunoscătoare Maiestăţii Voastre să mi se respecte reculegerea.

— Du-te Doamnă, zise regele adânc mişcat, voi da ordine ca, sub pedeapsă de moarte, nimeni să nu se apropie de galeria cupolei.

Regina făcu o reverenţă înceată, graţioasă şi maiestuoasă al cărei secret părea că numai ea-l deţinea. Apoi, trecând printre seniorii aplecaţi în dreapta şi-n stânga ei, se retrase cu pasul mlădios, mândru şi triumfător, întocmai aşa cum trebuie să fi păţit Venus Astartela pe cărările Olympului.

Cu şapte ani mai în vârstă ca Ludovic, în plina dezvoltare a celor treizeci şi doi de ani, câţi avea, Marguerite părea şi mai tânără decât domnişoarele ei de onoare. Era cu neputinţă de închipuit o armonie mai desăvârşită de graţie tinerească şi de splendidă plasticitate decât acelea împreunate în această frumuseţe.

Ludovic al X-lea o privi vrăjit cum se depărtează, apoi oftând:

— Haide să chefuim, vitejii mei!…

După o jumătate de ceas, Enguerrand de Marigny izbuti să iasă, fără ca regele să fi băgat de seamă plecarea lui.

Fără îndoială, primul ministru cunoştea drumurile şi-ntorsăturile de nepătruns ale bastioanelor, curţilor, ulicioarelor, punţilor şi galeriilor care alcătuiau vechiul Luvru, de care Luvrul modern nici n-are idee. Oricât de splendid şi grandios, Luvrul modern nu e decât un palat.

Vechiul Luvru era un oraş în alt corp. Luvrul păzit de ziduri înalte şi groase, înconjurat de un şanţ plin de apă, cu turnuleţe ameninţătoare, cuprinzând, în incinta-i largă, tot ce era nevoie pentru întreţinerea celor două mii de oaspeţi ai săi, de la moară până la brutărie, Luvrul era o lume, în care vom conduce pe cititor.

Acea lume, Marigny o cunoştea. În loc să se ducă la galeria în fundul căreia se afla capela reginei, Marigny coborî, trecu prin mai multe curţi, ajunse în dosul clădirii de unde plecase, se sui pe o scară, ajunse în faţa unei uşi secrete şi, acolo, gâfâind, bătu de trei ori.

După câteva minute, uşa se deschise şi Marigny intră.

El se afla în apartamentele private ale reginei!

O femeie cam în vârstă, – să schiţăm dintr-un condei această figură, pe care de abia am întrezărit-o şi care va juca un rol în povestirea noastră – înaltă, grasă, cu figura împietrită, cu ochii fără expresie şi fizionomia rece, femeia aceasta trebuia să sufere de o durere incurabilă; obişnuit, ea purta o mască de catifea, ceea ce nu părea ciudat pe vremea aceea; era îmbrăcată în negru, ca şi cum ar fi purtat un veşnic doliu – femeia aceasta îi deschise lui Marigny.

— Mabel, zise cu vocea surdă primul ministru, vreau să văd pe regină!

— Imposibil, regina este în rugăciune!

— Este vorba de viaţa mea! Mabel, du-te de spune Margueritei că Enguerrand vrea să-i vorbească numaidecât. Du-te, nenorocito!

Şi, cum femeia nu părea dispusă să-l asculte, Marigny sări la uşă, o deschise cu putere, străbătu mai multe odăi alergând şi pătrunse într-o cameră sever împodobită, unde atârna un Christos mare pe zid şi un scaun de rugăciuni zăcea la picioarele Christului.

Era capela reginei!

Marigny aruncă în juru-i o privire nebună şi îşi înăbuşi ţipătul care sta să-i izbucnească.

Capela era goală!…

Păru că pricepe! căci îşi plecă capul, îşi lăsă braţele în jos, şi, clătinându-se ca un om beat, se-ntoarse spre Mabel, bâlbâind:

— Regina nu e la Luvru?

— Nu, zise cu răceală Mabel.

— Ascultă. Priveşte-mă. Ştii cine sunt, ce sunt, ce înspăimântătoare secrete deţin, ce prodigioase recompense îţi pot da. Acum răspunde: Vrei să-mi spui unde e regina?

— Nu, răspunse Mabel.

Marigny, îşi ridică pumnii ca şi cum ar fi vrut s-o zdrobească, apoi fugi, legănându-se, gemând surd, lovindu-se de toate zidurile, ţinându-şi mâinile la urechi ca şi cum ar fi voit să nu mai audă ţipătul care nu răsărea însă decât în închipuirea lui:

— Tată, scapă-mă de călău! Tată, scapă-mă, te rog!

O ultimă speranţă îi rămânea, cu toate astea, plutind în acest spirit capabil să lupte până la ultima suflare.

În câteva minute Marigny se înapoie în sala ospăţurilor, unde regele şi seniorii beau şi glumeau.

Marigny luă de braţ pe căpitanul de gardă, Hugues de Trencavel, şi-l duse cu sine în cabinetul regal.

Era aşa de palid încât Trencavel îşi simţi inima înfiorându-se sub platoşă.

Marigny îl luă de umeri, îl privi în ochi şi-i zise:

— Trencavel, averea mea se socoteşte la douăzeci şi cinci de milioane în aur. Am completat ultimul milion acum opt zile.

Sumă fabuloasă pentru vremurile acelea, reprezentând aproape cincizeci de milioane de monedă modernă.

Trencavel căscă ochii, minunat, şi-şi răsuci mustaţa.

— Pe dracul, eşti regele aurului, seniore! Eşti mai bogat ca zece regi.

— Trencavel, acest aur este orânduit în saci de câte cincizeci de mii de livre fiecare, bine aşezaţi în fundul unei pivniţe, la distanţă de trei minute de Luvru…

Căpitanul de gardă începu să râdă, îşi răsuci şi mai apăsat mustaţa şi mormăi:

— De ce nu pot să pătrund în această fericită pivniţă, un singur minut, şi eu, care n-am nici zece galbeni, şi să iau în spinare măcar unul din sacii aceia minunaţi?

Marigny se agăţă de umerii căpitanului, îşi înfipse unghiile şi-i strigă:

— Trencavel, scoate-mă din Luvru şi te duc în pivniţă. Îţi dau cheile. Vei veni cu o căruţă. Vei încărca cât aur vei putea într-o oră… numai scoate-mă din Luvru!…

Căpitanul gărzilor se smuci din mâinile lui Marigny, se dădu doi paşi înapoi, şi-i zise:

— Mă numesc Hugues de Trencavel, adică sunt dintr-o familie în care niciodată n-a pătruns trădarea. Am jurat regelui supunere. Propunându-mi să nu dau ascultare stăpânului meu, într-o noapte, când e în joc viaţa lui, îmi propui seniore, o trădare pe care zece pivniţe pline fiecare de atât aur, cât este într-a voastră, nu mi-ar putea-o plăti. Tot ce pot face, pentru admiraţia ce am pentru geniul dumitale, e să-ngrop pe veci în secretul conştiinţei mele propunerea ruşinoasă cu care ai vrut să mă cumperi ca pe un mojic, ca un lucru la mezat. Adio seniore!…

Trencavel se înapoie în sala serbărilor fluierând un marş războinic.

Enguerrand de Marigny ridică ochii spre cer şi strigă:

— Afurisenie!…

Şi căzu la pământ, învins, copleşit.

VII. CONTELE DE VALOIS

Valois ieşise din Luvru cu vreo douăzeci de arcaşi călări, care aşteptau în curtea cea mare, având ordine date dinainte. La galop, precedat de torţe, prin ulicioarele întunecoase şi pustii, cavalcada, străbătuse Parisul în zgomotul zăngănitului armelor şi descălecă în faţa grădiniţei cu trandafiri.

— Băgaţi de seamă! le zise Valois. E vorba de o vrăjitoare. Aşadar, fiecare să se păzească şi să se recomande sfântului la care ţine mai mult.

Blesteme izbucniră printre soldaţi, strigăte de ură, injurii, ameninţări.

— Să îndrăznească să se uite la mine că-i sparg capul cu o lovitura de spadă!

— Dacă face un semn, e probă că vrea să ne farmece. Atunci o şi răpun cu o singură ghioagă!

— Mai bine să-i scoatem ochii!

— Şi să-i tăiem îndată mâinile!…

— Camarazi, să ne ţinem bine! Iată, monseniorul conte bate în uşa

blestemată…

— Îndrăzneţ trebuie să mai fie?

În zorul ce-l avea, Valois bătea chiar el cu pumnul. Arcaşii se cutremurară şi-şi făcură semnul crucii.

— Gillonne, Gillonne! ce sunt zgomotele astea?

Tremurând, galbenă, ca un crin care se veştejeşte, de la scena pe care o avusese cu tatăl ei, Myrtille rămăsese în acelaşi loc, neavând putere decât să plângă.

La zgomotul cailor, fata ridicase capul şi ascultase cu groază.

Să fi fost atacată casa de o ceată de bandiţi? Totul îi era indiferent. Ea nu se gândea decât că era să plece din grădiniţa cu trandafiri fără să poată preveni pe Buridan, şi că tatăl său ura pe acela pe care ea îl iubea din tot sufletul…

— Gillonne du-te şi vezi cine sunt oamenii aceia şi ce vor!…

Gillonne deschise poarta şi Valois intră.

— Este aici? întrebă el pe şoptite.

— Da, monseniore.

— Unde o să găsesc vraja?

— În odaia de sus, vei vedea un scăunel de rugăciuni. Deasupra scăunelului e Icoana Maicii Domnului şi, sub icoană, un aghiazmatar. Am scos apa sfinţită. Acolo, în aghiazmatarul acela, Monseniorul va găsi o figurină fermecată, la fel ca aceea pe care i-am trimis-o…

— Şi, vei fi gata să mărturiseşti că această Myrtille este chiar fata lui Enguerrand de Marigny… care se numeşte aici maestrul Lescot?

— Da, Monseniore!

— Şi, vei fi gata să mărturiseşti că tatăl vrăjitoarei a fost de faţă când s-a fabricat farmecul?

— Da, Monseniore!

— Şi că a primit să fie naşul figurinei?

— Da, Monseniore!

— Bine. Du-te la hotelul meu. Ţi s-a pregătit o odaie. Vei sta acolo până când voi avea nevoie de tine şi, drept răsplată, vei găsi jumătate din suma cu care ne-am înţeles…

— Şi, când o să primesc cealaltă jumătate, Monseniore?

— În ziua când se va legăna stârvul lui Marigny în spânzurătoarea de la Montfaucon! răspunse Valois.

Bătrâna surâse tot atât de scârbos pe cât era ea însăşi. Apoi învăluindu-se în mantia-i cu glugă, ieşi din curte fără să-şi întoarcă capul şi se îndreptă spre Paris.

Valois chemă pe şeful escortei şi-i porunci:

— Suie scara aceasta până la camera de sus. La capul patului, vei găsi aghiazmatarul. Ia ce vei găsi în acel aghiazmatar şi adu-l încoace!

Soldatul se repezi şi Valois pătrunse în casă, pe când arcaşii se apropiau încet, pe măsură ce el înainta, şi intrară în grădiniţa cu

trandafiri. El era întunecat de atâta bucurie, căci la unele naturi şi pe unele fizionomii, bucuria ia o înfăţişare lugubră.

O ură înspăimântătoare îi umplea inima până a i-o face să plesnească. Umilirea pe care o suferise, necazul, invidia, în cei din urmă ani ai domniei lui Philippe cel Frumos, atunci când el, fratele regelui, era mai puţin onorat decât un intendent, de la Marigny, acel lung supliciu al ambiţiosului care n-are încotro, al invidiosului silit să se aplece în faţa rivalului său, urât de moarte, toată tortura asta, distrusese în el orice sentiment omenesc şi nu-i lăsase decât o singură raţiune de a trăi: răzbunarea!

— Oh! va fi nemiloasă, sălbatică, cu rafinării de cruzimi, pe care în lungile lui nopţi de insomnie, le închipuise una câte una. Să se răzbune se va coborî până la laşitate? Se va face câine, se va face şacal, neputând să fie leul care dintr-o lovitură de gheară sfărâmă capul adversarului.

Cu toate astea, omul acesta avea calităţi strălucite, de care vorbeşte istoria. Şi, cine ştie dacă nu tocmai din cauza calităţilor acelora, decât din pricina dorinţei de a-i plăcea lui Marigny, Philippe cel Frumos, zbuciumat întotdeauna de bănuieli nu-şi ţinuse fratele la o parte. Înalt, puternic, îndrăzneţ, brav, întreprinzător... cine ştie de ce faptă eroică ar fi fost capabil Charles de Valois, dacă avea prilejul să dezvăluie ce era mândru şi generos în el şi nu s-ar fi înnămolit în noroiul acela puturos, care mocneşte în fundul inimii fiecărui om: invidia!

Acum, totul era pe sfârşit. Se simţea decăzut. Pricepea că ajunsese pe ultimele trepte ale infamiei şi-şi zicea:

— Să fiu urât, să fiu dispreţuit prin mijloacele ce întrebuinţez, fie! Dar cel puţin răzbunarea mea să fie atât de îngrozitoare încât ura să rămână mai puternică decât ruşinea!...

Răzbunarea lui! O avea în mână! Atât de întreagă, după cum o visase!... A doua zi Marigny va fi dat judecăţii!

Neputincios, Marigny va vedea murind sub ochii lui copila pe care o adora. Apoi va fi târât şi el la supliciu!

Iată ce-şi zicea Charles de Valois pătrunzând în locuinţa Myrtillei.

Uşile fuseseră lăsate deschise de Gillonne. El ajunse în sala cea mare, liniştită, unde Myrtille, într-un fotoliu, cu faţa în mâini, uitase de zgomotul de cai şi arme şi se gândea la nenorocirea ei...

— Dumneata te numeşti Myrtille? întrebă Valois cu voce aspră.

— Eu sunt, domnule! răspunse tânăra care se sculă tremurând.

Valois, grăi:

— Fată, eşti acuzată de fermecătorie şi vrăjitorie contra persoanei sfinte a regelui. Vrăjitoare, în numele Maiestăţii Sale te... te...

El voia să zică: „te arestez!...” Şi, cuvântul îi rămânea în gât!...

Contele de Valois se bâlbâia, se îngălbenea, se roşea... şi-o mânca

din ochi pe vrăjitoarea pe care venise s-o aresteze, pe fata lui Enguerrand de Marigny!…

Ce se petrecea în el? Ce tulburare se opera în spiritul lui? Voia să spună: te arestez!… Şi, înnebunit de uimire şi de admiraţie, bolborosea:

— Cum? Asta e fata lui Marigny! Asta e fata pe care o voi da pe mâna călăului? Pe această copilă o voi acuza de vrăjitorie?… Cum e cu putinţă atâta frumuseţe, atâta graţie nevinovată întrunite pe o faţă omenească!… Ce se petrecea în gândul sau în sufletul lui Charles de Valois?… O pasiune puternică, vijelioasă, grozavă prin iuţeala-i năprasnică, una din acele pasiuni care se aprinde de neaşteptate în inima omului, întocmai cum cade trăsnetul, se dezlănţuia în el! Fără să o recunoască, fără să ştie, atunci când credea că luptă numai contra unei slăbiciuni trecătoare de milă, Charles de Valois începuse să iubească din tot sufletul, cu toate simţurile, cu toată fiinţa lui pe Myrtille, fata lui Enguerrand de Marigny!…

*

*   *

Sub acuzarea asta înspăimântătoare, Myrtille se cutremură! Ea ştia prea bine ce o aştepta, chiar nevinovată. O astfel de acuzare nu însemna decât moartea, cea mai grozavă, în chinuri şi flăcări!

Înspăimântată de teamă, îşi încrucişă mâinile, ridică asupra posomorâtului personaj privirea nevinovată a ochilor ei ca cerul şi, cu vocea slabă, ca de căprioară în agonie, murmură:

— O! domnule, ce v-am făcut?…

Era aşa de neaşteptată această întrebare, atât de dureroasă… vădea o pricepere aşa de adâncă a grozavului adevăr, că orice apărare, oricât de elocventă, ar fi părut deşartă şi nepotrivită, după această strigare, care spunea totul.

Lovit în inimă, Valois stătea mut, zăpăcit, gândind mereu:

— E imposibil! E monstruos! Trebuie s-o fac să fugă.

Se gândea la toate aceste lucruri, dar era nehotărât… Tot ce pricepea e că simţea o ameţeală de groază la gândul ca s-o dea pe mâna călăului pe copila aceasta, căreia nu-i mai dorea moartea şi pe care voia s-o scape acum, din toate puterile lui.

Fără să-şi dea seama de cele ce făcea, se duse la fereastră, bombănind:

— Poate fugi pe aici!… Ascultă copilă eu…

— Monseniore! Monseniore! urlă în minutul acela o voce, am găsit lucrul! Am găsit vraja! Blestemăţie! E în aghiazmatar, sub icoana Maicii Domnului, acolo a ascuns-o vrăjitoarea!…

Comandantul arcaşilor dădu buzna în sală, cu figurina de ceară în mână!

În acelaşi timp, soldaţii lui intrau cu toţii blestemând grozav. Într-o clipă Myrtille fu înconjurată, luată pe sus…

Înmărmurit de groază, nu în faţa arestării Myrtillei, dar de ce întrevedea născând în fundul inimii lui, Valois urmă să se plimbe încoace şi încolo – tăcut – ca într-un vis.

După câteva minute, îmbrâncită mojiceşte de escorta turbată, Myrtille trecea puntea fortăreţei „Temple”.

Ca o umbră de zâmbet de o nemărginită amărăciune îi înflori pe buze şi şopti:

— Ştiam bine că umbra zidurilor acestora or să-mi îngheţe viaţa!…

Între Valois şi guvernatorul fortăreţei Templierilor, transformată în închisoare de Philippe cel Frumos, avu loc o scurtă lămurire. Apoi, contele de Valois încălecă şi, la pas, încet, covârşit de gânduri grozave, se înapoie la Luvru.

Myrtille, fu luată de doi temniceri, care închinându-se şi făcând o droaie de cruci, – o împinseră pe jumătate moartă pe o scară care cobora în fundul pământului şi o aruncară într-un fel de groapă de câteva picioare pătrate, apoi izbiră cu putere uşa de fier a carcerei…

Myrtille rămase adâncită în bezna tăcută, asemănătoare întunericului unui mormânt… În liniştea aceasta deplină nu răsuna altceva decât un plescăit monoton, regulat: erau stropii de apă, care se adunau pe tavan şi care picau în băltoaca ce acoperea podeaua temniţei…

În adâncul nopţii acesteia care-o împrejmuia străluceau puncte abia întrezărite cu o licărire: era silitra care acoperea zidurile mormântului…

VIII. TURNUL NESLE

Cu toate aerele lui războinice, Gautier d’Aulnay, era mai prudent decât fratele lui, nu vom zice – însă – şi mai puţin viteaz. Dar Philippe era un brav dintre aceia care nu vor să stea de vorbă cu primejdia. În situaţia sufletească în care se afla, cu o dragoste fără de leac în suflet, fără nici o scăpare, el căuta cu sete prilejurile de a se expune primejdiilor şi dăduse ideea provocării lui Marigny.

Chefliu, iubind viaţa uşoară, purtând mereu grija să nu şi-o încarce cu nici un bagaj sentimental, Gautier ar fi vrut să trăiască şi să găsească cârciumi demne de el; aşadar, Gautier, un chilipirgiu şi jumătate, ştia să-nfrunte primejdia, dar găsea nepotrivite ocaziile de a-şi expune degeaba, loviturilor, grumajii săi puternici.

Astfel, după ce primiră vizita omului care le dădea întâlnire la turnul Nesle, Gautier, începu prin a se închide cât mai bine şi a pune lacăte la uşi, dându-şi părerea hotărât:

— Nu ne ducem! E tot o cursă, pe care ne-o întinde Marigny. Dar prea e cusută cu aţă albă. Proşti ne mai crede. E umilitor, zău. O să i-o pun şi pe asta la socoteală.

— Ne vom duce! hotărî Philippe.

— Drace!... Explică-mi, te rog, pentru ce trebuie neapărat să ne ducem să ne facă terci zbirii cu care Marigny neîndoios că va veni la turnul Nesle? Că tu ai poftă să mori, te-nţeleg... dacă o iubeşti pe regină şi regina e o sfântă! Dar mie, frate, – mie mi-s dragi amândouă prinţesele şi, mii de draci! ar fi... prea de oaie dacă n-aş face-o măcar pe una, din două, să mă iubească. Deci, nu văd...

— Nu vom găsi nici un zbir, îl curmă Philippe. Dacă Marigny ar fi ştiut că suntem aici, în loc să ne trimită o iscoadă ca să ne atragă în cursă, ar fi trimis vreo doisprezece arcaşi şi, acum... am fi printre cei drepţi!

— Hei!... că bine mai zici!... Haidem dar şi la turnul Nesle. Mai cu seamă... stai puţin!...

Gautier se apropie de fratele său. Se înveselise grozav, făcea cu ochiul şi chipul încântat parcă-i spunea:

— Oh! Oh! da, desigur... asta e!

— Ce să fie, dragul meu Gautier?

— Nişte poveşti, pe care mi le-a istorisit la un chef... despre un turn... oarecare. Acum mi-aduc aminte... E vorba chiar de turnul Nesle în istoriile acelea...

Gautier pufni de râs.

— Şi, ce ţi s-a povestit? Ia să vedem!

— Zicea... Zicea... Ciudat lucru, vezi?... Cică uneori ferestrele turnului Nesle se luminează... Unii zic că în unele nopţi au zărit o femeie de o frumuseţe răpitoare... Oh! dar de o frumuseţe, ştii? de care ar fi geloasă chiar şi regina Marguerite.

— Frate! murmură, celălalt, te rog, nu amesteca numele neprihănit al reginei în palavrele amorurilor grosolane a cine ştie cărei depravate...

— Basme? Pe viaţa mea! Zi fapte reale, autentice. Nu e cârciumă din strada Val-d’Amour şi din strada Tirevache, unde să nu se vorbească de asta, ca de un lucru absolut sigur! Se zice că, femeia asta straşnică pândeşte pe trecători şi, când vede vreunul care-i place, îl momeşte cu cântecul şi-i face cu mâna... şi, cică, atunci se aud în turnul Nesle zgomote de chef care ţin până târziu.

— Ascultă! Vrei să-ţi spun? Adesea am trecut prin faţa turnului, pe seară, în speranţa c-o să fiu şi eu alesul pentru vreo noapte a frumoasei aceleia necunoscute...

— Şi, ai văzut-o? întrebă Philippe, zâmbind.

— Niciodată. Aşa că, vezi bine, nu s-ar fi putut să nu mă bage-n seamă. N-am văzut decât pietrele negre şi crăpate ale turnului vechi,

zăbrelele înspăimântătoare ale ferestrelor şi apa mocirloasă a pârâului care curge furios la picioarele lui, pierzându-se mugind, ca şi cum, după ce s-a atins de acele pietre, Sena ar fi cărat cu ea sufletele morţilor înăuntru…

— Ei vezi! Şi, ai întâlnit vreodată pe vreunul din acei poftiţi la petrecerile nocturne?

— Ce să fie?… Nici pe unul! Şi, n-am întâlnit pe nimeni care să fi cunoscut aşa ceva… Dar, dacă diseară vom da cu ochii de dama misterioasă? Dacă mi-o zâmbi?… Sau, dacă ţi-o surâde ţie?

— În cazul ăsta, nu m-aş duce. Dar nu-i nimic adevărat, dragă Gautier! La urma-urmei, ce-mi pasă, când acela care ne cheamă e un duşman al lui Marigny. Asta-i principalul. Şi… e destul! De-ar fi chiar dracul, omul acela, şi tot îl voi binecuvânta, dacă ne va mijloci o răzbunare a tatălui şi a mamei noastre!…

Hotărârea fiind luată, cei doi fraţi aşteptară cu nerăbdare minutul arătat pentru întâlnirea cea tainică.

Pe la nouă şi jumătate, porniră, trecură Sena, nu pe podurile care erau barate şi înlănţuite, de cu seară, ci mulţumită unui barcagiu binevoitor, aşa că pe la orele zece se apropiară de Nesle.

Turnul îşi înălţa silueta dărăpănată în noaptea întunecoasă şi era asemănător chiar nălucirii unei sentinele titanice, chiar în faţa vechiului Luvru, care, de partea cealaltă a apei, îşi proiecta pe cerul mohorât, amestecul clădirilor sale, al turnuleţelor şi al zidurilor împrejmuitoare. Şi, cele două arătări fantastice palpitau în negură, păreau că se privesc ca şi cum ar fi avut să-şi destăinuiască taine grozave…

Deodată, Gautier puse mâna tremurândă pe umărul fratelui său.

— Ai văzut? zise el încet.

— Ce?

— Ferestrele turnului sunt luminate… oh!… luminate… întocmai cum se istoriseşte în povestirile de la Agnès Piedeleu!

Philippe dădu din umeri.

— Deoarece acela care ne cheamă ne aşteaptă chiar în turn, trebuie să fi aprins făcliile.

— Adevărat! oftă Gautier, cu un suspin.

În clipa aceea, o umbră răsări lângă ei.

Philippe recunoscu sau crezu că recunoaşte silueta omului care se înfăţişase şi la Froidmantel.

El se apropie şi şopti:

— Marigny.

— Montfaucon! răspunse omul, care porni drept spre turn, făcându-le semn să-l urmeze.

Cu mâinile pe mânerele spadelor, ei se supuseră şi, în curând, ajunseră înaintea unei porţi joase, a cărei boltitură era crăpată.

— Intraţi, gentilomi! Sunteţi aşteptaţi!
Philippe aruncă o privire scrutătoare în lături – dar totul era liniştit… şi, apoi, ar fi fost şi prea târziu să dea înapoi.
El intră cel dintâi. Gautier îl urmă. Dădură într-o sală mare podită cu lespezi de piatră, unde nu era nici o mobilă şi-n fundul căreia începea o scară încovoiată.
În minutul acela, cum se-ntorcea, Philippe îl văzu pe om închizând poarta fără zgomot, fără nici o scârţâitură, trăgând zăvoarele şi întorcând în broască cheia pe care o ascunsese sub mantia lui.
Se cutremură.
Tăcerea adâncă ce domnea în turn, frigul care parcă li se lăsa din bolţile sălii pe umeri, mişcările omului, toate astea făcuseră să i se strângă inima de presimţiri triste… dar călăuza începuse să urce scările…
— Afurisită treabă! şopti Gautier, trebuie să recunosc că dacă ceea ce se istoriseşte e adevărat, doamna cu întâlnirile şi-a ales un loc prea trist pentru petreceri. Mă trec numai fiori prin şira spinării!…
La primul etaj impresia asta pieri deodată. Era un apartament bine închis, călduţ, cu mobile frumoase, cum aveau toţi burghezii bogaţi de pe vremea aceea în casele lor, împodobite – îndeobşte – cu o pricepere perfectă de ceea ce numim noi „confort”. Căci pe vremurile acelea, lumea trăia în casă, uliţele Parisului fiind prea departe de a fi ceea ce sunt astăzi: adevărate saloane de plimbare, conversaţie şi afaceri.
La al doilea etaj, rămaseră şi mai uimiţi. Philippe şi Gautier d’Aulnay fură introduşi într-o odăiţă tapetată cu ţesături alese, cu fotolii împodobite cu perne groase. În aer plutea un parfum plăcut, pe care Gautier îl aspiră mormăind uimit, îmbujorat la faţă:
— Aici miroase mai frumos ca la Agnès!…
Însă o îngrijorare nemărginită îl cuprinse pe Philippe. Călăuza dispăruse. Dar în clipa când omul trecu pragul uşii din fund, făcându-le semn să aştepte, Philippe îi zărise chipul, sub gluga care se mişcase puţin într-o parte.
El tresări şi, apucând braţul fratelui său, îi şopti:
— Dracu să mă ia, dacă călăuza noastră nu seamănă cu cineva… pe care l-am văzut adesea, de la fereastra noastră, din strada Froidmantel!
— Ei aşi! Şi, cu cine?
— Cu Stragildo!
— Cu paznicul leilor regali?
— Da! Şi al leilor reginei!
— Ei aşi! Ce vrei să zici cu asta? Se zice că şi eu semăn ca două picături de apă cu regele nostru, Ludovic!… Şi, cu toate astea, din nenorocire, nu sunt regele, căci dacă ar fi să fiu, mii de draci! aş

începe prin…

Gautier n-avu vreme să înşire nenumăratele petreceri de care ar fi huzurit, dacă ar fi purtat chipul regesc, de care-i părea destul de rău că nu-l avea… Cei doi fraţi rămaseră deodată ca trăsniţi, întocmai ca acei oameni care sunt puşi pe negândite în faţa realităţii de necrezut.

Uşa se deschise larg şi înaintea ochilor le apăru o cameră somptuoasă, necuprinsă, luminată de şase candelabre, cu câte şase făclii de ceară roză şi a căror lumină blândă răspândea un fum uşurel şi parfumat. În fund era un bufet, pe care se afla un serviciu de argint, cum nu putea avea decât regele: ibrice, vase de fructe, farfurii, solniţe ciudate şi sticle preţioase şi lucrate cu meşteşug. În faţă, pe o etajeră, stăteau înşirate fel de fel de bucate şi o masă strălucitoare îşi aştepta oaspeţii, împodobită cu flori rare, care nu puteau să provină decât din vreo seră dintre cele mai îngrijite.

La masă şedeau trei femei.

Între fiecare era un scaun gol.

Deci, trebuia să sosească trei musafiri…

În faţa celor trei necunoscute, care apăruseră, deodată, ca nişte zâne, sau ca nişte fantasme, Philippe şi Gautier d’Aulnay rămăseseră uimiţi. Îi cuprinsese, un fel de sfârşeală, o amorţeală a simţurilor, datorita miresmelor răspândite de făclii şi, totodată, o surescitare a spiritului, care-i făcură să se creadă transportaţi, dintr-o dată, pe tărâmul vreunui vis minunat.

Într-adevăr, cele trei femei erau de o frumuseţe răpitoare. Vorbim de frumuseţea formelor trupeşti căci chipurile le erau mascate cu negru şi nu li se vedeau decât gurile, roşii ca nişte rodii, care ar fi înflorit sub sărutul arzător al soarelui Spaniei, cum şi ochii, scânteind ca stelele pe cerul negru al nopţilor de iarnă.

Toate trei erau cu grumajii, sânii şi braţele goale. Purtau rochii forte subţiri, dintr-un fel de tarlatan, pe care o femeie desfrânată din cârciuma de la Val-d’Amour n-ar fi îndrăznit să le pună… rochie făcută înadins ca să dezbrace acele admirabile statui, care păreau că sunt copii după zeiţele Pantheonului… dar nişte copii pline de viaţă.

Una dintre ele se ridică puţin şi, cu o voce îngerească, grăi:

— Poftiţi! Intraţi, domnilor, şi luaţi loc lângă noi, până când o sosi prietenul vostru Buridan, fără de care nu vom începe acest ospăţ. Până atunci vom asculta muzică şi vom vorbi de dragoste. Căci, trebuie să v-o spunem, tot ce am făcut ca să vă aducem până aici a fost doar un pretext. Adevărul e că suntem… să zicem, trei surori… da, trei surori îndrăgostite de voi… Sora mea, Pasithée, e îndrăgostită de dumneata senior Philippe, până la moarte. Thalie se topeşte de dragul dumitale, senior Gautier, şi eu Églé ard în para dragostei după seniorul Buridan!…

După ce-şi făcură prezentările sub numele celor trei zeiţe, fiicele lui

Jupiter şi ale Venerei, doamna făcu un semn graţios celor doi fraţi pe care-i pofti să stea jos.

Cuvintele astea ciudate, neruşinarea frenetică a mărturisirii de dragoste, splendida nepăsare a ţinutei şi a costumelor, neprevederea scenei care părea concepută de imaginaţia în delir a vreunui bard pasionat, misterul bogat al decorului aceluia… umpluse de uimire mintea celor doi fraţi, dar dacă lui Philippe i se părea că perversitatea celor trei necunoscute depăşea marginile omeneşti, se gândea, cu toată nepăsarea de superstiţiile epocii lui, că avea – poate – a face cu o apariţie infernală.

Încântat, aproape răcnind, dar palid, Gautier înainta fermecat, aiurit, şi se aşeză lângă aceea care se numea Thalie.

— E blondă! se gândea el. Pe legea mea, astă seară, ador blondele.

Şi, cum căuta zadarnic să spună vreun cuvânt necunoscutei, îşi lipi doar buzele – ca un mojic – pe umerii ei albi, sărutare adâncă, care o făcu să tresară pe desfrânată, căci cum am putea numi astfel de femei?…

În momentul acela Gautier porni într-un râs ciudat în care plutea – de bună seamă – şi puţină nebunie:

— Aşadar, bravul nostru Buridan o să fie de-al nostru?

— Trebuia să fi venit până acum, zise cu vocea tremurând de nerăbdare, aceea care îşi dăduse singură numele de Églé.

— Dar dumneata seniore Philippe, ce aştepţi ca să te aşezi lângă sora mea Pasithée? N-ai auzit că te iubeşte… Nu vezi că-ţi întinde braţele?…

Un necaz ascuns tremura în glasul acelei care rostea vorbele acelea ciudate. Palid ca moartea, Philippe d’Aulnay sta în picioare în acelaşi loc, fără nici o mişcare.

Şi, cum muzica violelor începuse să răsune – o muzică tot atât de dulce, de misterioasă ca şi parfumul făcliilor, ca armonia florilor minunate care se vestejeau pe masă, o melodie creatoare de senzaţii perverse şi de lâncezeală nebună – ca acea muzică, aşa de ciudată în curioasa-i simplitate, care începuse să se răspândească în acorduri depărtate care păreau să coboare din vârful turnului sau din cer, Gautier apucă o sticlă de argint, plină cu un vin aromat, vărsă valuri de rubin în cupa de cristal a Thaliei şi-şi umplu până-n gură cupa lui pe care o bău dintr-o răsuflare, zicând:

— Beau pentru nemuritorul stăpân care învălmăşeşte lumea în minunăţiile viselor desfrânate şi-nvingătoare: Amorul! Beau pentru voi zeiţe sau muritoare, fiicele cerului sau ale iadului, frumuseţi suverane, şi pentru tine fermecătoare Thalie, al cărui surâs mă înfioară de voluptăţi nemaipomenite… Haide, frate, apropie-te, dacă te invită! Lasă-ţi o clipă grijile, pe care le vei relua la ieşirea din acest turn; să trăim un ceas în acest vis, deoarece am ajuns la el… Cât despre mine,

mă las pradă farmecului care m-a cuprins, chiar de-ar fi să mor!…

— Bine-ai vorbit! strigă aceea care se numea Pasithée. Dar, adăugă ea cu o ironie, care avea ceva lugubru, fratele dumitale nu pare că ar fi tot aşa de galant ca dumneata!… Numai dacă nu m-ar găsi mai puţin frumoasă decât o găseşte seniorul Gautier pe sora mea Thalie…

— Doamnă, zise Philippe adresându-se Égléei, adică celei care părea că dirijează totul, doamnă aş dori să vorbesc numai cu dumneavoastră singură.

Cu un gest necăjit, Églé lovi în masă cu un ciocănel de argint.

O servitoare sosi – tânără, frumoasă, tot aşa de puţin îmbrăcată ca stăpânele ei, în stare să-şi îndeplinească serviciul la masă fără să strice armonia orgiei.

— Buridan? întrebă Églé.

Servitoarea dădu din cap negativ. O roşeaţă de furie se întinse pe puţinul ce se zărea din faţa mascată a Égléei.

— Bine, bombăni ea. A sunat unsprezece şi seniorul Buridan nu vine. Fără îndoială că nu cunoaşte legile curteniei… ca domnul! adăugă dânsa arătând pe Philippe.

— Doamnă, repetă Philippe, doresc să vă vorbesc… numai dumneavoastră. Poate că veţi binevoi să mă iertaţi aflând cauzele atitudinii mele care, drept vorbind, o mărturisesc, poate să pară stranie.

Era o politeţe atât de adâncă şi de nobilă în cuvintele şi accentul tânărului, încât doamna păru convinsă.

— Să se servească masa, zise ea sculându-se. Demnul Gautier va avea bunăvoinţa să ţină de urât câteva minute surorilor mele, Thalie şi Pasithée…

— De-ar fi zece, strigă cu-ngâmfare Gautier cu paharul în mână, cu dragostea în suflet, voi găsi cuvintele potrivite fiecăreia dintre ele!

Şi, cu câte un braţ, cuprinse pe Thalie, care era în stânga lui, şi pe Pasithée, care-i şedea la dreapta, şi-ntr-o îndoită sărutare, murmură:

— Pe ce am mai sfânt! am ţinut piept într-o seară la Val-d’Amour, la patru prinţese… şi sunteţi aici numai două!…

La pronunţarea cuvântul „prinţese”, pe care Gautier îl azvârlise în chip nevinovat, cele două femei tresăriră… Muzica îndepărtată îşi urmă melodia în care uneori părea că trecea ca o adiere de vaiete şi de plâns; făcliile de ceară îşi ardeau mereu flacăra lor parfumată, care uneori pălea ca flăcările lumânărilor funerare… În sala aceea de orgie, peste masa splendidă, printre femeile superbe pline de neruşinare, peste bărbatul acela care se îmbăta cu propriile lui gânduri de amor, treceau suflări de gheaţă, apăsau tăceri funebre, şi se părea că peste grupul ciudat al lui Gautier, Thaliei şi Pasithéei, îmbrăţişaţi, în clipa aceea, moartea îşi întindea aripile uriaşe şi întunecate…

IX. MARGUERITE DE BOURGOGNE

În odaia mică ce preceda sala serbării, Philippe d'Aulnay nu se mişcase din loc. O văzu pe cea care se numea Églé sculându-se de la masă, venind spre el şi se aşeză jos. Philippe rămase în picioare. În ţinuta femeii se făcu o schimbare aşa de neaşteptată… deodată ea îi păru atât de mândră şi dispreţuitoare, de o demnitate aşa de maiestuoasă, încât, uitând aproape monstruosul spectacol pe care-l avusese sub ochi, şi cuvintele atât de imprudente, încât păreau inconştiente, Philippe se-nchină adânc în faţa-i, cu un respect nemărginit.

— Ce-ai să-mi spui? întrebă ea cu un ton măreţ şi rece.

Şi, cum Philippe, a cărui inimă zvâcnea nebună, a cărui minte era prea zăpăcită de aventura asta minunată, tăcea, ea urmă:

— Aceea, pe care o numesc sora mea, Pasithée, aceea care te-a remarcat, aceea care ţi-a mărturisit dragostea pe care ai făcut să încolţească în ea, aceea căreia i-ai făcut un afront atât de insultător, este o femeie din înalta burghezie, senior Philippe. Ea ar putea să se răzbune pe dispreţul dumitale. Dar această prietenă, al cărei suflet e mai curat decât poţi bănui, această prietenă care s-a lăsat târâtă într-un minut de nebunie şi de zăpăceală, nu e capabilă de un astfel de gest. În ea totul e numai bunătate. Poţi să vorbeşti fără teamă. Ce ai de spus?

— Că sunt un biet om care nu-mi mai aparţin, doamnă, că o pasiune nebună hotărâtă… nebunie a vieţii mele, îngrijorare a nopţilor mele, delirul viselor mele, mă poartă prin viaţă ca pe un corp fără de suflet… că nici una din privirile mele, nici unul din gândurile mele, nici o fărâmiţă din inima mea, chiar de aş vrea oricât de mult, nu se pot îndrepta spre alte femei decât spre aceea…

El se opri cu un gest violent. Necunoscuta îl privea cu un fel de mirare, ca şi cum poate că nu pricepuse că mai pot exista astfel de iubiri.

— Iubeşti? întrebă ea, cu glasul îmblânzit.

— Da, doamnă! răspunse Philippe cu un fel de deznădejde.

— Şi… prietenul dumitale Buridan… iubeşte şi el, care n-a voit să vină?

— Buridan, doamnă? Dacă ar fi aici v-ar răspunde singur. Eu n-am pătruns încă secretele inimii lui, zise Philippe înclinându-se.

— Foarte bine, eşti tot atât de credincios în prietenie ca şi în dragoste… Cine ar putea să-ţi facă o crimă din asta? Trebuie să mă mulţumesc să invidiez pe aceia care-ţi sunt prieteni şi pe aceea pe care o onorezi cu dragostea dumitale!

În faţa ironiei reci a necunoscutei, Philippe îşi clătină capul palid, ca

de ceară. Disperarea i se strecură pe buze. Ca toţi îndrăgostiţii sinceri, care suferă, simţea nevoia de a fi mângâiat cu o compătimire, care să-i potolească durerea cu o lacrimă care să-i răcorească inima.

— Doamnă, zise el, cu vocea înăbuşită, nu ştiu dacă aceea pe care o iubesc e de invidiat, dar, ceea ce ştiu, e că eu sunt foarte de plâns!

— Ea nu te iubeşte? întrebă femeia mascată, cu acea curiozitate vie, care împinge pe femei să se intereseze de toate istorisirile de dragoste şi să se amestece în ele.

— Ea nu m-a văzut niciodată, zise Philippe cu vocea mohorâtă. Sau dacă, din întâmplare, privirea ei a căzut asupra mea, acea privire a alunecat nepăsătoare asupra atomului de praf, ce sunt în ochii ei…

— Oh! Oh! Aşa… e vreo nobilă?

— Da!… o nobilă!

— De la curte, poate?

— Da, doamnă, de la curte!

— Nu te pot întreba de numele ei… şi, cu toate astea… iartă-mă domnule, nu mă-mpinge o curiozitate de rând… te văd atât de nenorocit… Oh! niciodată n-am văzut în priviri bărbăteşti, lacrimile pe care le văd în ochii dumitale…

— E adevărat, doamnă, gemu Philippe izbucnind în lacrimi, plâng… şi binecuvântez această milă care, o clipă, a făcut să vă tremure vocea… plâng, doamnă, pentru că aceea pe care o iubesc este prea sus pentru dragostea mea.

— Soţia vreunui înalt conte sau baron?

— Pentru că o ador, urmă Philippe exaltat de dezlănţuirea pasiunii lui, cum adori o himeră pe care n-ai s-o ajungi niciodată, o iluzie care e mai mult un vis dumnezeiesc decât o realitate pământească! Plâng, pentru că e puritatea absolută în acelaşi timp cu frumuseţea care te scoate din minţi! Plâng, pentru că, dacă e cea mai nevinovată, e şi cea mai sacră şi tot atât de venerată de un popor întreg, ca şi cum ar fi o sfântă!

— Oh! gâfâi necunoscuta, cuvintele astea înflăcărate mă tulbură!

— Mai plâng, zise Philippe, pentru că stă mai sus, deasupra mea, decât stau cei mai nobili baroni, cei mai mândri prinţi, încât abia din fundul întunericului unde se târăşte dragostea mea, îndrăznesc să ridic ochii asupra-i, ca spre o stea îndepărtată, de care nu te poţi apropia niciodată!

Necunoscuta se sculă deodată, dreaptă, cu sânul palpitând, cu gâtul strâns, şi strigă:

— Nu e decât o femeie în Franţa de care se poate vorbi astfel!

Philippe puse genunchiul în pământ şi, cu un accent de pasiune asemănător acelui al credincioşilor care vorbesc Divinităţii, şopti:

— Marguerite!…

— Regina?…

— Da… Regina!…

Necunoscuta scoase un ţipăt grozav, nelămurit, un strigăt în care era bucurie, orgoliu, o mirare nemărginită, un regret cumplit şi – poate – o adâncă compătimire…

Apoi căzu în jilţ, strângându-şi cu amândouă mâinile sânul zbuciumat.

— Regina! repetă Philippe sculându-se în picioare. Vă spuneam, doamnă, că sunt un biet trup fără de suflet, o fiinţă care nu mai e stăpână pe sine, un fel de nebun… vedeţi că aveam dreptate… Nu-mi pare rău că am lăsat să-mi scape secretul acestei iubiri nebune în faţa dumitale, care-mi eşti o necunoscută… căci taina aceasta aş vrea s-o strig întregului pământ, dar, vedeţi doamnă, că nu mai pot sta un minut mai mult aici şi că trebuie să mă iertaţi, cum se iartă nebunii.

— Rămâi!… Îţi ordon! grăi cu o sforţare cumplită necunoscuta, văzându-l pe Philippe îndreptându-se spre uşă.

În cuvintele ei plutea o spaimă netălmăcită…

Doamna din turnul Nesle, aceea care purta numele orgolios de Églé, ceea ce înseamnă: Splendoare… se zbătea într-o emoţie ciudată.

Se apropie de Philippe. Îl apucă de mână. Şi, Philippe d'Aulnay simţi că acea mână fină, nervoasă, ardea. Cu vocea întretăiată, rugătoare şi stăpânitoare totodată, ea vorbi întretăiat:

— Pentru ce deznădăjduieşti?… Poate că aceea de care ne vorbeşti nu e de neajuns, după cum crezi! Dacă ar avea în ochii ei spectacolul acestei iubiri, care mă mişcă până în suflet, poate că… şi inima ei ar palpita, ca a mea…

— Vis, nebunie! şopti Philippe, zdrobit de gândurile lui.

— Ascultă-mă! vreau… Cunosc… Iată! Îţi voi spune şi secretul meu! Nu sunt o burgheză… sunt o doamnă de la curte… Cunosc pe regină! Oh! Tremuri?…

— Tremur, murmură Philippe înnebunit, să mă simt atât de aproape de o fiinţă care vede zilnic pe regină, care se apropie de ea… îi vorbeşte.

Cu un avânt pasionat, tânărul duse la gură mâna pe care o ţinea într-a lui şi o sărută pătimaş făcând-o pe străină să tresară.

— O cunosc pe Marguerite, urmă ea cu vocea înăbuşită, zdrobită; îi pot spune ce pasiune ţi-a inspirat… Cred… sunt sigură că va fi mişcată…

— Doamnă!… oh!… ce spuneţi?…

— Adevărul!… Marguerite, poate, nu e nevinovată, după cum o crezi! Şi Marguerite e o femeie! Are şi ea o inimă, care vibrează…

Un fel de delir se dezlănţui în necunoscuta, care părea aproape gata să se sfârşească.

— O femeie?… Ah! nu e o alta mai înfocată. Nici o femeie nu iubeşte dragostea mai mult ca ea! Ascultă! Oh! Ascultă până la

sfârşit! Ştii ce e o sărutare de-a Margueritei? Ştii ce comoară acoperă mantia regală, pe care o aruncă pe umerii ei?… Ştii că sufletul ei poate să răspundă pasiunilor delirante… că regina e femeie, mândră de a fi femeie, şi că acei, pe care i-a strâns odată în braţe, mor de disperare, şi cât de siguri sunt de a nu mai întâlni în viaţă o astfel de voluptate!…

Philippe se dădu trei paşi înapoi şi, vânăt la faţă, cu mâna pe spadă, bâlbâi:

— Doamnă, ai insultat-o pe regină! Ai necinstit-o, ca şi cum ar fi o desfrânată!… o desfrânată ca dumneata!…

— Regina? strigă necunoscuta, cu un hohot de râs nebunesc.

În acelaşi timp, ea lăsă să-i cadă mantia şi reapăru cum era la-nceput, cu sânul gol, cu pieptul bătându-i, cu trupul de-abia acoperit de o ţesătură foarte uşoară…

— Mulţumeşte lui Dumnezeu, urmă Philippe, cu vocea înăbuşită, că eşti femeie. Căci, de erai bărbat, jur pe tot iadul că ţi-aş fi vârât insultele pe gât, cu spada asta!

— Regina? repetă necunoscuta cu acelaşi accent de pasiune descătuşată… Iubeşti pe regina?…

— Oh! bâlbâi Philippe, de ce nu e ea aici să mă târăsc la picioarele ei, ca să-i cer iertare… Oh! iertare… iertare pentru insultele care, din cauza mea, îi murdăresc numele sfânt!

— În genunchi dar, Philippe d’Aulnay! strigă Marguerite de Bourgogne, lăsând să-i cadă masca. În genunchi în faţa reginei tale!…

Efectul acestor cuvinte fu zdrobitor. Tâmpit, zăpăcit, prostit de groază şi de emoţie Philippe d’Aulnay sta trăsnit, cu ochii ficşi asupra femeii aceleia ca asupra unei prăpăstii fără de fund… Ceva grozav, păru că se sfâşie în el, în clipa aceea nenorocită.

Visul lui de iubire se sfârşea în noroi! Regina era o femeie pierdută! Înfocată, Marguerite se apropie repede de el, îl cuprinse-n braţe şi-i şopti cu vocea stinsă:

— Mai spune, oh! mai spune cât mă iubeşti! Mai îmbată-mă cu cuvintele fermecătoare care tremurau adineauri pe buzele tale!… Te iubesc, Philippe. Te iubesc şi sunt a ta!…

— Buridan?

— Nu!… Nu te mai gândi la ce ţi-am spus… Îl urăsc pe acest Buridan! Pe tine te iubesc!…

El se smuci cu putere şi se-ndepărtă, prostit, nebun de durere, speriat de disperarea care urla în el!

Să nu fie iubit de regină, s-o iubească de departe, fără nădejde, era iadul… S-o vadă pe regină purtându-se ca o desfrânată, s-o audă vorbind ca o femeie de stradă, să simtă sfâşiindu-se în el acea floare de adoraţie, sfârşindu-se visul de nemărginită feciorelnicie… era mai mult decât iadul: era o durere de om, sfâşietoare, grozavă.

— Ce? gemu Marguerite, mă respingi? Ce-nseamnă asta? Mă iubeşti! Ai spus-o! Cuvintele tale răsună încă din fundul inimii mele! Ei bine, te iubesc! De n-ar fi decât o oră, te iubesc şi sunt a ta!…

Un urlet de furie crispă buzele Margueritei, care, la rândul ei, se trase înapoi, răcnind ca o panteră rănită. Privirea pe care i-o aruncă Philippe d'Aulnay fu îngrozitoare. Tot aşa privesc şi blestemaţii, din legendele biblice, cerul care li se-nchide pe veci…

El îi aruncă privirea aceea de disperare sublimă şi, fără nici un gest, se-ndreptă spre uşa pe care o deschise şi ieşi…

În minutul acela, Marguerite de Bourgogne se repezi la un fel de gong, atârnat într-un colţ al odăii, apucă un ciocan şi lovi cu putere. Gongul răsună cu vuiet, un sunet grav, solemn, funebru, care se răspândi şi făcu să vibreze tot turnul Nesle, din temelii până la acoperiş.

La sunetul acela prelung, care deşteptă ecouri lungi, lugubre, zvoni ceva ca un freamăt, în etajul al treilea, adică deasupra sălii de serbări. Se auzi un umblet repede, de paşi înfundaţi, izbituri înăbuşite, zăngănit grăbit de arme, apoi pe scară începură să coboare nişte fiinţe nebănuite…

Şi, în clipa când, fără să-şi dea seama de ce făcea, uitând de fratele său, uitând unde era şi ce căuta acolo, Philippe d'Aulnay începuse să coboare scara, se trezi prins deodată – pe la spate, ridicat, dus în etajul de sus… armele îi pieriră, iar braţele şi picioarele îi fură legate de mâinile aspre a şase oameni, şi pus în neputinţă de a se mai apăra.

Să se apere! Nici nu se gândea!… Dar, în clipa când se simţi încătuşat astfel, încercă ceva ca un fel de bucurie ameninţătoare şi strigă:

— Fii binecuvântată Moarte… tu, scăpare supremă! Fiţi binecuvântaţi, voi care o să mă ucideţi!…

— Fii pe pace, domnule d'Aulnay, răspunse batjocoritor o voce, acest lucru se va face în linişte şi cu toată repeziciunea pe care o doreşti! Dar e pentru întâia oară când aud pe cineva binecuvântându-mă în turnul Nesle!

Şi, omul se aplecă spre Philippe, care recunoscu faţa frământată, obrajii slabi, ochii ironici şi surâsul schimonosit al lui Stragildo.

— Oaspeţii turnului Nesle! – murmură tânărul îngrozit.

— Hei!… Dacă ştiu să număr, eşti al şaptesprezecelea! Cu nobilul dumitale frate face optsprezece. Frumoasă socoteală şi care – ne face onoare, căci… Dar acest nobil senior nu mă mai aude… Puneţi-l în colţul acela şi hai să-l dăm gata!

Philippe nu putuse să rabde mai mult: un geamăt grozav străpunsese pieptul nenorocitului tânăr şi-şi pierdu cunoştinţa…

Tot în clipa când Philippe d'Aulnay fusese prins, o altă ceată, de vreo opt-zece inşi înarmaţi cu pumnale, năvăliră în sala ospăţului.

Gautier era la masă, între cele două prinţese. Răsturnat în fotoliu, cu faţa îmbujorată, cu ochii scăpărători şi cu limba încărcată, bolborosea lucruri straşnice, de care cele două femei râdeau cu poftă, fiecare din ele turnându-i să bea la fiecare minut, ca să-l excite şi mai mult…

La zăngănitul funebru al gongului, ele săriră în sus, speriate, cu inima bătându-le puternic… căci nu era încă ceasul… ora hidoasă, când musafirii turnului erau daţi pe mâna lui Stragildo. De abia începea orgia, sau mai bine zis nu-ncepuse încă…

— Ce e asta? bolborosi Gautier. Veniţi încoace căprioarele mele! oh! urmă el, cu un hohot, care făcu să tremure cristalurile de pe masă în îmbrăcămintea lor de aur, cine sunt oamenii aceştia?… Ne vin în ajutor, ca să golim sticlele acestea respectabile? Poftiţi, vitejilor, poftiţi la băutură! Gautier d’Aulnay vă invită, pe crucea mea, şi o să…

Dar nu mai putu scoate nici o vorbă. Unul dintre oameni îi azvârlise o cârpă în jurul capului şi-l legă bine la gură. Pe jumătate dezmeticit, Gautier puse mâna pe sabie, dar spada îi fu smucită. În acelaşi timp, încercă să se scoale şi se-mpiedică, prins de picioare şi de mâini… Privi în juru-i cu ochii rătăciţi şi văzu că cele ce se numeau Thalie şi Pasithée dispăruseră din sală.

O spaimă grozavă îl cuprinse… Beţia i se risipi ca fumul când suflă vijelia. Şi, în minutul grozav, când se simţi luat pe sus, pricepu de ce nimeni nu mai văzuse niciodată pe vreunul dintre acei care intraseră în turnul Nesle!

Gândul morţii îl cuprinse, cu toată hidoasa ei ameninţare… El nu voia să moară!… Se-ncordă într-o sforţare disperată şi, în acea sforţare, căluşul îi căzu de la gură.

— Sări, Philippe! Sări frate!… – urlă el – Ajutor, dragă Thalie! Ajutor, Pasithée iubită!… Oh! Mi-aţi spus că mă iubiţi!… Mi-aţi dat buzele voastre!… Şi, acum… mă lăsaţi să mor!…

Zbieretele lui Gautier care, chiar în acel minut suprem mai avea oarecare încredere în cele două necunoscute şi se credea încă iubit, se stinseră pe scară.

— Oh! e îngrozitor, murmură prinţesa Blanche.

— Să scăpăm pe acest nenorocit, care ne-a făcut să râdem atâta! – bolborosi Jeanne, galbenă, ca de ceară.

Marguerite, care sta aplecată, cu sudoarea pe frunte, ascultând strigătele sfâşietoare ale lui Gautier, dădu din cap cu asprime şi zise:

— Aceşti oameni ne-au recunoscut! Ştiu cine suntem…

— Atunci să moară, strigară cele două prinţese, cutremurându-se.

Ajuns la al treilea etaj al turnului, Gautier d’Aulnay văzu că se afla într-o odaie mare, nemobilată, umedă, asemănătoare cu cea de jos. Îl lăsaseră jos şi zece oameni îl ţineau.

Nu mai striga… Ochii încruntaţi îi rătăcea de colo până colo.

Deodată, privirea îi căzu asupra fratelui său, culcat ca şi el, pe

lespezi, la câţiva paşi, dar pe care nimeni nu-l ţinea.

Ochii i se umplură de lacrimi şi îngână:

— Sărmanul meu frate! L-au şi omorât!… Cu toate astea, el a vrut să vină!… Adio, viteazul meu Philippe… Şi voi, bandiţi, ce mai aşteptaţi, de nu mă omorâţi, ca pe el?…

— Răbdare, ce dracu!…

— Stragildo! mormăi Gautier înspăimântat de ce întrevedea mai groaznic în aventura lui, Stragildo e păzitorul leilor regelui! Stragildo aici?…

Şi, cu ochii holbaţi, cu nervii încordaţi, de parcă stăteau gata să-i plesnească în sforţarea ce-o făcea ca să scape, cu un fel de curiozitate nebună, urmărea mişcările lui Stragildo. Şi, atunci, groaza se adăugă spaimei. Spaime, ca de coşmaruri, se adăugară spaimelor care-i rodeau creierul…

Cu o frânghie, Stragildo legă o bucată uriaşă de fier de fundul unui sac de pânză groasă, pe care-l mânuia iute ca un om obişnuit cu o astfel de treabă… Gautier pricepu!…

N-au să-l înjunghie!… Căci sângele lasă urme! Sângele acuză! Degeaba se spală sângele, el reapare şi rosteşte acuzări care fac să cadă capetele, chiar de-ar fi împărăteşti!…

Nu! nu-l vor înjunghia!… Or să-l vâre în sacul acela pe care greutatea fierului îl va târî în fundul apei!

Or să-l arunce în Sena! Or să-l înece!…

— Oh! asta nu! asta nu! Mai bine o lovitură de spadă în inimă! Oh! sunteţi demoni? N-aveţi nici inimă, nici suflet? Şi, femeile acelea sunt oare femei din iad!…

— Iată unul! zise Stragildo cu un râs tăios.

— Unul?… Cum, unul? Un sac, fără îndoială?

Erau doi condamnaţi… deci doi saci?…

Nu! Binişor, doi oameni apucaseră pe Philippe, care leşinase şi-l vârâră în sac, în singurul sac care trebuia să-i târască pe amândoi fraţii în fundul Senei… Părul lui Gautier se zbârli pe cap: era să moară la un loc cu fratele lui, era să moară în acea îmbrăţişare grozavă, când va simţi corpul fratelui său palpitând în spasmul suprem!…

Un sughiţ de agonie şuieră printre buzele vinete ale lui Gautier, şi, paralizat de spaima ajunsă la paroxism, se lăsă în voia soartei!…

Când îl ridicară şi îl vârâră în sacul grozav, el nu se mai împotrivi.

În clipa aceea o uşă se deschise şi un glas femeiesc întrebă:

— S-a făcut?

— Îndată! răspunse Stragildo.

Într-o ultimă sforţare vitală Gautier izbuti să-şi ridice capul, şi atunci, în uşă, în picioare, demascată, învăluită în mantia-i largă, semănând cu o apariţie de pe lumea cealaltă, el o zări pe femeie şi o recunoscu!…

Se ridică, întinse pumnul şi cu voce solemnă grăi:

— Regină infamă, regină de orgie, regină însângerată, în numele meu, în numele fratelui meu, care moare ca şi mine, asasinat de tine, în numele victimelor de la turnul Nesle te blestem! Marguerite de Bourgogne, blestemată să fii!…

În clipa aceea, sacul fu strâns legat… Apoi, vreo doisprezece oameni îl apucară, îl ridicară şi, peste câteva minute, ajunseră cu trista lor povară pe platforma turnului.

— Băgare de seamă! ordonă Stragildo. Cumpăniţi bine! Aruncaţi bine, departe, în curent! Una… Două… Trei!…

Se auzi un strigăt înăbuşit. Sacul spintecă aerul şi dispăru în adâncul beznei… Apoi, Stragildo, aplecat în gol, ascultă zgomotul apei care clipoti, sări în sus şi căzu cu vaiete asemănătoare blestemelor… Apoi se făcu linişte adâncă.

— Călătorie bună! strigă el.

— Omul acela m-a blestemat! murmură Marguerite de Bourgogne.

Şi, fluviul îşi urmă cursul, nepăsător şi liniştit… Totul se sfârşise…

Philippe şi Gautier d'Aulnay erau în fundul Senei!

X. BURIDAN

După ce am istorisit cum îşi petrecuseră seara cei doi fraţi, trebuie neapărat să spunem cum şi-o petrecuse Buridan pe a sa. Plecând de la hotelul d'Aulnay şi din strada Froidmantel, Buridan se-ndreptase spre hale. Se gândea la ciudata întâlnire, pe care i-o dase femeia aceea necunoscută. Era aproape hotărât să nu se ducă la turnul Nesle. Nu că ar fi avut bănuieli hotărâte, împotriva aceleia care-şi zicea duşmanca lui Enguerrand de Marigny, dar i se învârteau alte griji în cap.

„Trebuie, îşi zicea el umblând repede, să reglez din astă seară toate, ca să-mi fie ziua de mâine liberă. Deci, dacă voi sfârşi la vreme, mă voi duce la Turnul Nesle, chiar numai să-l cunosc pe duşmanul duşmanului meu. Dar e probabil că n-am să sfârşesc înainte de douăsprezece noaptea… Atâta pagubă! N-am să mă duc!… Mâine! adăugă el cu un suspin. Ce mă aşteaptă mâine? Scumpa mea Myrtille îmi va anunţa că tatăl său, stimatul Claude Lescot, se învoieşte la fericirea mea?… O să vezi, sărmane Buridan, că n-ai să ai acest noroc, căci te-ai născut într-o zodie rea, cum zicea vrăjitoarea aceea, care ţi-a citit în palmă, într-o zi… Cum o cheamă oare?… Mabel!… Da, aşa o cheamă."

Cum ajunsese în faţa stâlpului de infamie de la Halle şi monologă astfel, după vechiul obicei al amorezaţilor în particular, şi-n general al persoanelor care simt nevoia, la teatru sau în romane, să spună

publicului ce gândesc, şi cum îşi zicea, aceste lucruri destul de triste, pe care, cu toate astea, le dezminţea o speranţă ascunsă… deodată un om îi tăie calea zicând:

— Bucurie, onoare şi noroc, seniorului Buridan!… Am onoare să vă salut cu respect seniore şi să vă urez tot ce doriţi!…

Omul era numai zdrenţe, cu o pălărie năbădăioasă pe cap, acoperit cu o mantie largă, înciucurată, ridicată într-o parte de o sabie enormă.

— Ce? bombăni Buridan, astă seară întâlnesc numai oameni care mă cunosc şi pe care nu-i cunosc? Cine eşti?

— Vrei să-mi cunoşti numele sau ocupaţia?

— Mai întâi, numele tău.

— Lancelot Bigorne.

— Frumos nume. Acum… ocupaţia!

— Osândit la moarte!

— Ce spui?

— Zic, condamnat să fiu spânzurat cu funia de gât… Împodobit cu această frumoasă cravată de in, să mă bălăngănesc în vânt, până mi-oi da sufletul! Chiar azi dimineaţă trebuia să am onoarea să fac safteaua spânzurătorii de la Montfaucon.

— Ah! Ah!… Te recunosc acum. Tu eşti acela care trebuia să fii spânzurat în faţa regelui şi care, fugind, ai făcut mojicia să nu dai Maiestăţii sale această reprezentaţie caraghioasă…

— Tocmai aşa, seniore! răspunse Lancelot Bigorne, încântat de această glumă macabră. Nu mi s-au spus minciuni când am auzit că Buridan e un tovarăş vesel!

— Şi, ce vrei de la mine? Ce ai să-mi spui?

— Am să-ţi spun, că am o mie de lucruri de destăinuit şi… că, dacă vei vrea să mă asculţi, cred că n-o să-ţi pară rău… O vorbă, urmă acest om cu tonul mai grav. Azi dimineaţă, graţie dumitale, am putut să fug. Şi, apoi, când alergai pe când eram urmărit, ai găsit mijlocul să răstorni cu pieptul calului dumitale…

— Pe acei care voiau să te prindă? Drept vorbind, n-am făcut-o înadins…

— Hm! Trebuie să te cred!… La urma urmei nu face nimic. Îţi datorez viaţa, asta-i tot ce ştiu. Ceea ce e, iarăşi sigur, e că Lancelot Bigorne nu uită niciodată nici insulta, nici binefacerea. Acum, senior Buridan, dacă vrei să-mi spui unde şi când pot să-ţi vorbesc…

— Când?… Ei bine, când vei vrea. Unde?… Strada Saint-Denis. Ştii, la firma celor „Trei Magi”?… Da?… Ei bine, casa de alături de „Cei Trei Magi” aparţine doamnei Chopinel, persoană matură, respectabilă, mai venerabilă ca oricare şi pe care o venerez, pentru că-mi dă locuinţă fără să-i plătesc. Mă vei găsi acolo.

Lancelot Bigorne salută până la pământ şi dispăru după colţul unei ulicioare, pe când Buridan, fără să se mai gândească la acea ciudată

întâlnire, îşi urmă drumul şi se îndreptă spre piaţa Grève.

Acolo, în faţa casei cu stâlpi, unde se-ntruneau consilierii municipali, între stâlpul de execuţie de pe piaţa Grève, unde erau expuşi bârfitorii şi spânzurătoarea, unde se spânzura cam în toate zilele, acolo, deasupra uşii cu geamlâc a unei case cu înfăţişare frumoasă, o firmă enormă se legăna în vântul care bătea dinspre Sena. Firma aceea reprezenta o floare de crin. Şi casa era hanul „Floarea de Crin”, foarte convenabil, vizitat mai cu seamă de tinerii gentilomi, studenţii bogaţi şi oamenii în căutare de aventuri...

Fără să se oprească, Buridan străbătu sala cea mare, plină de cheflii, care jucau table. În clipa aceea patronul strigă cu o voce răguşită:

— Iată semnalul stingerii luminii!... Afară gentilomi... afară bravi studenţi!... Afară dragi clienţi!

— Să te ia ciuma!

— Să te zgâlţâie frigurile pân-ai crăpa!

— Să te-arunce Tartorul în fundul celui mai fierbinte cazan!

Astea fură urletele care, urmate de alte gingăşii, primiră ultimatumul patronului şi, cu toate astea, turbând de necaz, lumea se supunea şi mulţimea se împrăştia încet.

Buridan judecă, fără îndoială, că ordonanţele nu-l priveau, căci, după cum am spus, după ce trecuse prin sală, pătrunse într-o odăiţă retrasă, unde doi oameni păreau să chefuiască aşezaţi în faţa unor resturi de pui şi a unei tarte întregi precum şi a mai multor sticle goale şi două-trei încă pline...

— Bine-ai venit Jean Buridan! strigară cei doi oameni, ridicând paharele.

— Bine v-am găsit, Riquet Haudryot, regele breslei grefierilor, şi Guillaume Bourrasque, împăratul Galiléei!... Ei, bine vitejilor, aţi fost bine trataţi? Aţi mâncat şi băut de-ajuns?

— Ordinele tale, Buridan, – zise Guillaume Bourrasque – au fost executate punct cu punct de respectabilul stăpân al casei... Ne-am umflat ca nişte caltaboşi de Crăciun...

— Da, adăugă Riquet Haudryot, dar Buridan n-a venit să mănânce cu noi prânzul pe care ni l-a dat... cel mai bun pe care l-am mâncat, de când cu sărbătoarea nebunilor. Am dat gata tot, dar mai e de băut, se amestecă Bourrasque. Bea, Buridan, bea, frate!... În sănătatea ta!

Buridan îşi pironi ochii verzi şi scânteietori asupra celor doi beţivi şi gândi:

— Iată-i gata pentru orice!

Şi, înghiţind dintr-o sorbitură paharul pe care i-l umpluse, se rezemă de masă şi le vorbi:

— Acum ascultaţi-mă...

— Aşteaptă, bolborosi Riquet Haudryot, aşteaptă să fac trei părţi

frăţeşti din turta asta, căci principiul frăţiei este egalitatea… Aşa stă scris în Aristotel…

— Ei aş! răspunse Guillaume Bourrasque, în batjocură, crezi că Aristotel…

Restul se pierdu într-un hohot de râs. Aceşti doi închinători ai lui Bachus erau personaje serioase şi de seamă. Unul era regele grefierilor (Basoche), celălalt, împăratul Galiléei.

Cititorul să nu creadă că acele titluri erau derizoriile titluri ale unor regate şi împărăţii închipuite. Se va vedea în curând, ce puternice asociaţii erau regatul Basochei şi imperiul Galiléei.

Acum, ne mulţumim să spunem că titlurile acelea pompoase erau dintre cele mai autentice, deoarece regele Franţei le recunoştea; monarhilor Franţei le-a trebuit secole întregi să poată distruge monarhiile Basochei şi a Galiléei; cele două monarhii beneficiau de privilegii puternice, iar şefii lor de-o autoritate care a putut să concureze pe aceea a prefectului Parisului, a episcopilor şi a Universităţii!

Pentru moment, cei doi monarhi, cărora – cum am văzut – le plătise Buridan un chef, erau beţi… de vin, de discuţii filosofice şi de înduioşare.

Cu tot numele lui vijelios, Guillaume Bourrasque era un om cu înfăţişare paşnică, corpolent, gras, rumen, părând întotdeauna adâncit în cugetări misterioase, mai cu seamă în ceasul când digera un prânz bun, cugetări, care, de obicei, trebuiau să fi fost plăcute, căci un veşnic zâmbet de fericire îi flutura pe buzele cărnoase.

Cu toate că era mai slab, mai uscat, mai nervos în mişcări Riquet Haudryot nu-şi dădea, cum se zicea pe atunci, bucata lui câinilor, – expresie care s-a păstrat până în zilele noastre, din vremea depărtată când câinii fără stăpân mişunau pe toate străzile. Ca şi prietenul său Bourrasque, Haudryot aprecia mâncarea bună şi bea cu plăcere o oală de hipocras. Dar nu se îngrăşa atâta, căci era un temperament mai neliniştit.

Cam astfel erau cei doi inşi cărora, în seara aceea neuitată, Buridan venise să le istorisească lucruri misterioase, în odăiţa retrasă, din fundul cârciumii ale cărei obloane fuseseră închise de mult timp.

Care erau tainele acelea? De care mari hotărâri voia să le vorbească Buridan?

O să aflăm în curând.

Deocamdată, porniţi în povestea noastră şi doritori să lăsăm întâmplărilor rostul lor firesc, ne vom abţine de a trage cu urechea la cele ce ascultau cu atâta încordare regele Basochei şi împăratul Galiléei.

Dar, n-ar fi drept să-i părăsim pe Buridan şi cei doi tovarăşi ai săi, chiar aşa… de tot.

Propunem cititorului să-şi închipuie – şi întotdeauna îţi poţi închipui tot ce vrei – că a băut în tovărăşia noastră, şi pe îndelete, o cană de hidromel, în sala cea mare, în care, pe un scaun, sforăia patronul cârciumii, pe când Buridan, Haudryot şi cu Bourrasque stau de vorbă, în odăiţă.

În sfârşit, uşa odăiţei se deschise şi Buridan apăru, urmat de împărat şi de rege care se cumpăneau pe picioare, sprijinindu-se unul de celălalt.

El deşteptă pe crâşmar, îi plăti socoteala şi, uşa de afară fiind îndeajuns de întredeschisă, regele, împăratul şi aventurierul ieşiră, salutaţi până la pământ de patronul de la „Floarea de Crin”.

În clipa aceea paznicul de noapte, cu felinarul în mână, trecea încet, de-a lungul stâlpilor care susţineau casa consilierilor municipali şi care răsăreau ciudat din noapte, cu formele lor fantastice.

Cu glasul lui grav şi tărăgănat, paznicul strigă în tăcerea adâncă:

— Au băut unsprăzece ceasuri! Parizieni, dormiţi în pace! Totul e liniştit!…

Ca şi când ar fi dezminţit asigurarea paznicului, burghezilor înfundaţi sub plapumele paturilor lor, nişte umbre începură să mişune la colţurile străzilor, fulgere de oţel scânteiară în adâncul întunecat, şi – deodată – vaiete îndepărtate, ţipete de groază răsunară în tăcerea nopţii.

— Săriţi, mă omoară! Foc! Hoţii!

Ţipetele rarilor trecători atacaţi şi despuiaţi până la cămaşă, fără ca nimeni să se sinchisească, nici măcar straja de noapte, care era alcătuită din zece oameni, comandanţi de un sergent, trecea uneori cu pasul îngreunat de somn şi de arme.

— Adio, scumpi prieteni, zise Buridan, care se opri în apropierea Luvrului.

Regele Basochei îl apucă de braţul stâng şi împăratul Galiléei de cel drept.

— Cum, adio? miorlăi Guillaume Bourrasque. Să nu ne mai despărţim, Buridane. Ne-ai făgăduit că o să petrecem noaptea împreună. Buridane, nu mă părăsi tocmai în clipa când mi-e atât de sete…

— Sete? îngână Riquet Haudryot pufnind de râs. Dar foamea?… Buridane, ai zis că o să petrecem noaptea împreună… Mie mi-e foame!

— S-a strigat ora unsprezece de mai bine de o jumătate de ceas… E vremea culcării!

Cele două „Maiestăţi” protestară indignate.

Buridan se aşeză în marginea drumului care, tocmai, făcea o cotitură şi-şi încrucişă braţele.

— S-a îmbătat Buridan! zise Guillaume Bourrasque.

— Nu mai poate face un pas? – adăugă Riquet Haudryot.

— Scumpii mei prieteni, se rugă Buridan. Lăsaţi-mă să dorm. Iată câte un galben la fiecare, dar – în numele Sfântului Laurenţiu care a dormit pe un grătar – lăsaţi-mă să mă culc chiar aici!

— Buridane, stărui regele Basochei, ţi-e sete? Eu, parcă aş avea iadul în gât.

— Buridane, adăugă împăratul Galiléei. Nu ţi-e foame?… Mie?… Parcă-mi vine să turbez de foame. Riquet, ia seama să nu muşc din tine!

— De unde conchid, începu Guillaume…

— De unde conchid, că mi-e şi foame şi sete! întrerupse Buridan.

— În acest caz, bolborosi Riquet Haudryot, dacă ţi-e aşa de foame, haidem în Strada Gâştelor. La: „Taie-i gâtul”, se mănâncă gâşte albe, împănate cu slănină, umplute cu castane şi rumenite în grăsime aurită.

— Nu! bombăni Guillaume Bourrasque, dacă-i e sete trebuie să mergem la „Pâlnia Mare”, unde se beau vinuri albe şi spumoase, şi unde pâlpâie şi se cântă gloria divinului Bachus!…

— Ascultaţi, scumpii mei prieteni, ascultaţi! strigă Buridan. Tu, Riquet, spune-mi: La ce distanţă suntem de „Taie-i-gâtul”, unde zici că se mănâncă aşa de bine?

— La trei sute de metri! Uite… pe-aici!

— Şi tu, Guillaume, spune-mi, la ce depărtare suntem de „Pâlnia-mare”, unde se beau vinurile acelea grozave?

— La trei sute de metri… pe acolo!

— Bine!… va să zică suntem la o egală depărtare şi de mâncare şi de băutură?

— E adevărat, strigară cele două Maiestăţi.

— Bine! urmă Buridan. Şi, acum, să presupunem că sunt un măgar…

— Un măgar?… Tu? întrebară încremeniţi Guillaume şi Riquet.

— Da. Un măgar cu urechi lungi, cu picioare ca fusul, cu coada jupuită… aşa, cum e măgarul! Unii oameni sunt lei, alţii tigri, alţii lupi!… Eu vreau să fiu măgar. Şi acum, fraţilor, să presupunem că acestui măgar îi este deopotrivă de foame şi de sete!… Închipuiţi-vă că, stau aşezat la egală distanţă de o porţie de orz şi de-o găleată cu apă rece… Ce o să facă măgarul, Guillaume Bourrasque?

— Pe dracu! O să pornească spre găleata cu apă, mai cu seamă dacă s-o schimba apa în vin.

— Şi tu, Riquet Haudryot, ce zici?

— Pe dracu! Are s-o ia spre traista cu orz, mai cu seamă când în loc de orz, s-or zări ceva păsări!…

— Bateţi câmpii, tovarăşi! zise Buridan, căci măgarul, fiindu-i tot atât de sete ca şi foame, şi tot atât de foame ca şi sete, iar bietul

măgar tot atât de ademenit de găleata de apă cât şi de porţia de orz, nu va putea nici să mănânce, nici să bea! Dacă se îndreaptă spre apă, foamea îl trage spre orz, şi, dacă vrea să se ducă spre mâncare, setea îl va împinge spre găleată. Deci, el va trebui să moară de sete şi de foame, pe loc… Am zis!

— E beat! – bolborosiră Maiestăţile. E beat mort!

— Zic, urmă Buridan, că atras tot atâta de găinile de la „Taie-i gâtul”, cât şi de vinul vioriu de la „Pâlnia mare”, iar eu aflându-mă la aceeaşi distanţă de fiecare dintre ele, nu mă mai pot mişca de aici. Adio, tovarăşi!…

Şi, întinzându-se pe pământ, Buridan începu să sforăie.

— Adio, dar! – gemu Riquet Haudryot, zăpăcit de logica lui Buridan. Mă duc la „Pâlnia-mare” să beau galbenul pe care mi l-ai dat. Adio!

După o ultimă privire aruncată lui Buridan adormit, după o ultimă clătinare de cap, regele Basochei şi împăratul Galiléei se îndreptară fiecare unde-l îndemna sufletul, clătinându-se şi mormăind crâmpeie de fraze, în care măgarul lui Buridan juca un rol covârşitor.

Dar, de abia făcură vreo douăzeci de paşi, că Buridan se şi sculă, mai sprinten ca oricând, şi o porni şi el… şi fără să se împleticească câtuşi de puţin.

— Dă-i dracului de beţivi! – mormăia grăbindu-se. Credeam că n-am să mai scap de ei, toată noaptea!… Acum aş vrea să văd dacă, din întâmplare, omul de la turnul Nesle nu m-o fi aşteptând… La urma urmei, n-am întârziat decât o oră şi jumătate!… Se zice că regele Philippe, tatăl regelui nostru, ar fi sosit la Mons-en-Puelle cu întârziere de două ceasuri, şi asta nu l-a împiedicat câtuşi de puţin să câştige bătălia…

Mândru în sine, de a se fi comparat cu Philippe-cel-Frumos şi să fie într-un câştig de o jumătate de oră asupra monarhului, Buridan ajunse pe malul Senei, în apropierea turnului cel mare al Luvrului, care se ridica aproape faţă în faţă cu turnul Nesle.

— Ferestrele sunt luminate, gândi el, tresărind. Deci… sunt aşteptat.

Departe, foarte departe, răsună chemarea străjii de noapte.

— Parizieni, a bătut miezul nopţii!…

Buridan înaintă până la marginea apei, ale cărei valuri uşoare fâşâiau pe malul nisipos. Câţiva pari zdraveni erau înfipţi în pământ. De fiecare dintre ei era legat câte un lănţişor de fier, care stăpânea câte o barcă.

Buridan nu şezu mult pe gânduri, dezlegă prima barcă, sări în ea şi începu să vâslească de dinapoia luntrii, după cum era obiceiul marinarilor Senei. În picioare, la spatele bărcii, el se îndreptă spre turnul Nesle, a cărei zidărie întunecoasă răsărea pe fundul negru al nopţii. Îl privea stăruitor, foarte emoţionat.

De unde-i venea acea emoţie de care nu-şi da seama?

Răspunsul era foarte simplu. Buridan ştia să privească, adică ştia să culeagă, din orice privelişte, înţelesul trebuitor.

Sunt naturi peste care impresiile trec fără întipăriri, – acestea sunt firile cele mai fericite, – sunt altele care se pătrund de ele şi chiar le exagerează. Buridan era dintre aceste din urmă.

Aţi băgat de seamă, vreodată, cum… cutare faţadă de casă burgheză cinstită, liniştită, vă inspiră, cu toate astea, deodată, o groază instinctivă? Cum… cutare colţ de drum, la răspântia unei păduri, vi se înfăţişează ca un loc de crimă?… De unde vin impresiile acelea? Sunt oare numai în voi? Sunteţi creatorul lor inconştient? Au lucrurile o înfăţişare care e tristă sau veselă? Or fi având ele un suflet nepătruns, care cuprinde secrete ascunse şi pe care le dezvăluie deodată, trecătorului?

Cine poate şti?…

De ce, ajuns în mijlocul apei, Buridan simţi că-l cuprinde ca un fel de toropeală?

De ce?… Cine va spune: de ce – în faţa turnului Nesle, la fel cu atâtea alte turnuri care înconjoară Parisul – se abătu asupră-i o întristare greoaie, un fel de nesfârşită groază, care făcea să-i treacă fiori prin ceafă?…

Impresia asta fu atât de puternică, încât Buridan se pregătea să se înapoieze…

De pe malul drept, strigătul melancolic al păzitorului răsună iarăşi:

— Parizieni, dormiţi în pace… e miezul nopţii!

Şi, de pe malul stâng, îi răspunse un alt strigăt, mai prelung, ceva… ca un vaiet trist… Era pristavul morţilor care îndemna:

— Parizieni, rugaţi-vă pentru sufletul morţilor!…

În aceeaşi clipă, deasupra capului său, foarte de sus, din spaţiu, Buridan prinse un vuiet înăbuşit, un ţipăt sfâşietor. I se păru strigătul de agonie a vreunei pasări de noapte, lovită de moarte… şi, în minutul acela, când, lovit de un fel de spaimă misterioasă, îşi ridică capul, văzu o fiinţă, sau ceva enorm, care se învârtea prin aer şi cădea… cădea!… Arătarea se prăbuşi la două palme de barca ce se clătină puternic… Apa sări în sus… şi, apoi, totul se linişti!…

Încet, alunecând îndelungul fluviului, apoi, prinsă într-o viitoare, barca se învârti într-o parte şi în alta… se sui, se coborî!… Acum era goală. Unde era Buridan?

Fără să se gândească, fără şovăire, Buridan se aruncase în apă!

În clipa când lucrul care cădea, ajunse la suprafaţa apei, Buridan îşi dete seama că nu era decât un sac!…

Cu o clipă mai înainte, el auzise un ţipăt de groază, care nu putea veni decât din acel sac!

De aceea se aruncase în valuri… Şi, se afundă, ca să zic aşa, în

pâlnia pe care o făcu sacul în apă, în minutul când se prăbuşea în prăpastie.

Era un înotător straşnic.

Ajunse până la fund.

Adâncirea lui şi a sacului se petrecu în acelaşi moment, şi Buridan simţi că mâinile-i ating ceva, ca o stofă. Se agăţă de stofa aceea şi astfel se duse cu ea în fundul apei…

În mintea lui, înnebunită de spaimă, mugi un gând de groază. Simţi că-i e frică… că e în faţa unui mister înspăimântător!…

Acolo, în sacul acela, erau doi oameni vii, pe care mâinile lui îi ghicea! Doi oameni!… Asasinaţi?… Cu o astfel de moarte?…

Lupta cu sacul, în fundul Senei, pe când apa urla, în vreme ce Buridan simţea spasmurile necunoscuţilor, fu asemuitoare doar bătăliilor pe care închipuirea perversă le poate concepe în visele ei înfrigurate. Apa îl luase şi pe Buridan… apa însă îl respingea!… Apa voia să păstreze sacul şi taina lui!

Îl prinse furia… Buridan se agăţă, însă, cu dinţii, apucând sacul de gură, şi, în poziţia asta, se menţinu două secunde împotriva curentului… În acele două secunde mâinile îi rămaseră libere. Asta îi fu de ajuns. Trase spada şi o vârî în stofa, care se rupse… Îl zgudui de câteva ori… Sacul crăpă în lung… apoi se auzi ceva, ca o gâlgâitură. Sub apă se zbătură trei umbre nedesluşite… Trecuse de abia o jumătate de minut de când sacul fusese azvârlit din vârful turnului Nesle. Şi, trei capete, galbene ca de ceară, înspăimântate, se iviră deasupra apei.

Buridan se scutură, aruncă o privire în juru-i şi zări barca, care cobora curentul, la vreo douăzeci de metri. Îşi dădu seama că cei doi necunoscuţi, susţinându-se unul pe altul, înotau perfect.

— Pe aici! strigă el, suflând greu.

Se îndreptă spre barcă. O ajunse, într-o ultimă sforţare se sui în ea şi, sleit de puteri, căzu pe fundul ei. Aproape în acelaşi minut, barca se aplecă în stânga, apoi la dreapta… Buridan văzu nişte mâini, încleştate nebuneşte de amândouă marginile… şi, deodată, la marginea din stânga, apăru un chip învineţit… apoi alt cap în dreapta… pe a cărei faţă era întipărită o disperare de moarte…

Buridan simţi că spaima îi îngheaţă sângele… Crezu că trăieşte un vis nemaipomenit, grozav, în care realitate era mai puţin înspăimântătoare, decât ceea ce credea că descoperă în dosul ei… căci el recunoscu acele două capete! Cei doi oameni, pe care îi salvase, îi erau cunoscuţi!… Privi capul din stânga şi, încremenit, bâlbâi:

— Gautier!…

Apoi se întoarse spre capul din dreapta şi, într-un fel de simţ de nebunie, urlă:

— Philippe!…

Philippe şi Gautier d'Aulnay erau în sacul acela?… Aruncaţi în Sena?… Din vârful turnului Nesle? Din acel turn, în care chiar el fusese poftit?… Cum?… De ce?… Ce era acel turn?… Ce se petrecea în el?… Ce fiinţe ucigaşe îl locuiau? În acel minut, de negrăită îngrijorare, nu găsea răspuns cu putinţă pentru grozăvia întrebărilor pe care şi le punea, căci cei doi fraţi, ca înnebuniţi, nu păreau că-l recunosc!

Poate chiar nici nu-l vedeau!

Ridicând pumnii şi faţa aprinsă spre cer, Gautier ameninţă:

— Tot e o dreptate pe lume!… Marguerite… Marguerite de Bourgogne!… Vai de tine, dacă Gautier d'Aulnay e în viaţă!

Şi, Philippe, în picioare, cu faţa învineţită, întoarsă spre turnul blestemat, cu privirea deznădăjduită, pironită asupra ferestrelor luminate şopti:

— O, Marguerite, trăiesc! Pentru tine! Ca să te scape, Philippe d'Aulnay va trăi!

Şi cum, într-o mişcare firească, cei doi fraţi se-ntorceau unul spre altul, amândoi tresăriră, căci amândoi pricepură că… răsărise ceva între ei şi-i despărţea – poate – pentru vecie!…

XI. LUVRUL

În vremea aceea, Charles, conte de Valois, după ce pusese mâna pe vrăjitoarea Myrtille, se înapoia la Luvru. Când pătrunse în sala în care regele şi seniorii îl aşteptau, nimeni nu observă chinul întipărit pe faţa sa.

Enguerrand de Marigny era lângă Ludovic al X-lea. Printr-o sforţare energică, care putea să-l omoare sau să-l înnebunească, părea liniştit şi rece, ca de obicei.

Valois îl privi şi nu-şi putu înfrâna un gest de admiraţie. Marigny îi apăru într-o înfăţişare nouă. Acest om, pe care-l ura din tot sufletul, era tatăl Myrtillei! Nu-l ura mai puţin ca înainte de a o fi văzut pe fată, dar acum nu-i mai dorea moartea copilei. Totuşi, trebuia să găsească mijlocul să omoare pe Marigny şi să o scape pe fată… el care nu lovise în Myrtille decât ca să doboare pe primul ministru!

Toate astea îi erau încă nelămurite, căci dacă Myrtille avusese asupra-i o înrâurire fulgerătoare, dacă era încă sub vraja înmărmuririi admirative şi pasionate, resimţită în grădiniţa cu trandafiri, nu recunoştea lămurit că în sufletul lui se strecurase un element nou, de care trebuia să ţină seama: amorul!

Da, acum, toată chestia era asta: să-l omoare pe Enguerrand de Marigny, fără să pricinuiască vreun rău Myrtillei.

Ce să facă?… Nu-şi putea da seama.

Oh! se gândea el, adineauri plecasem s-o arestez pe vrăjitoare, şi cu ce bucurie îmi ziceam că, la întoarcere, voi striga: „Sire, această vrăjitoare are un tată! Acel tată este Enguerrand de Marigny. Mă gândeam la astea şi tremuram de nerăbdare până-n fundul sufletului… Cine mi-ar fi spus că acum, câteva ore mai târziu, n-am să-ndrăznesc să denunţ pe omul pe care-l urăsc la nebunie şi că numai vederea acelei fete o să fie de ajuns ca să-mi facă sfânt capul lui Marigny… Sfânt? Da! pentru o zi… pentru două… Răbdare!

Şi, urmă tare:

— Sire, Maiestatea voastră e salvată! Iată noua figurină vrăjită, pe care am găsit-o la vrăjitoare…

Marigny îngălbeni îngrozitor, dar nu se mişcă.

— Ce ai făcut cu femeia aceea? întrebă Ludovic al X-lea, cercetând păpuşa găsită în aghiazmatarul Myrtillei, fără să o atingă însă.

— E închisă într-o carceră din „Temple”, deci… în neputinţă de a vă face vreun rău, de aici încolo.

— De mâine să i se înceapă procesul. Să tremure de groază toate vrăjitoarele Parisului şi ale regatului. Ai grijă de astea, scumpul meu Marigny.

— Da, sire! răspunse tatăl Myrtillei, cu o voce care nu tremura.

— Domnilor, puteţi să vă retrageţi! zise regele. Trencavel, pune să se deschidă uşile Luvrului: consemnul s-a ridicat. Adio, domnilor! Mulţumesc că m-aţi ajutat în această grea încercare. Duceţi-vă de vă culcaţi!… Eu mă duc să anunţ reginei că rugăciunile ei au fost ascultate. Valois îţi dau comanda fortăreţei Temple. Marigny, ocupă-te de proces. Châtillon, mâine vei răspândi în Paris patrule armate, şi, dacă mişcă cineva, trage! Trencavel, vei îndoi garda Luvrului!… Bună seara domnilor!

Şi, cu pasul repede şi violent, Ludovic trecu printre cele două rânduri de seniori aplecaţi, şi se-ndreptă spre galeria oratoriului.

La uşa galeriei, ofiţerul de gardă îi taie drumul, zicând:

— Nu e voie să intraţi, Sire!

— Eşti nebun, domnule? strigă regele, pe care îl prinse o furie înspăimântătoare.

— Sire! zise nenorocitul ofiţer, palid ca un mort, aţi dat ordin să nu intre nimeni, nici chiar Maiestatea voastră, cât timp regina se va ruga!…

Fără să răspundă, Ludovic apucă pe ofiţer de brâu, îl ridică în braţe şi, trântindu-l cu putere, îl rostogoli la zece paşi. Deodată izbucni în râs:

— Domnule, zise el, du-te la căpitanul dumitale, domnul de Trencavel, şi spune-i să te pună la carceră. Mâine vei muri!

Ţeapăn de spaimă, ofiţerul salută, şi, cu un pas automat, străbătu galeria. Ludovic îl urmă binişor. Trencavel era încă în sala serbărilor,

cu câţiva seniori care dormeau la Luvru.

— Căpitane, zise ofiţerul, ordin de la Maiestatea sa: puneţi-mă la carceră. Apoi, mâine, să chemaţi călăul să taie un cap: pe-al meu!

Încremenit, Trencavel repetă întrebarea regelui:

— Eşti nebun, domnule?…

— Nu e nebun! lămuri Ludovic, intrând repede, el e un viteaz. Domnule, urmă el, adresându-se ofiţerului, te-ai înşelat: ţi-am dat ordin să te duci să te culci în patul dumitale!

— Sire! bâlbâi nenorocitul, care, de data asta, se clătină.

— Şi am adăugat că-ţi ordonam să treci mâine pe la casa tezaurului meu, ca să ţi se numere o sută de galbeni de argint. Du-te.

Ofiţerul salută şi plecă. Dar acest om, care suferise cu stoicism condamnarea la moarte, nu făcu nici zece paşi şi se prăbuşi leşinat.

Ludovic Vicleanul ieşise. De data asta, nimeni nu-l mai opri în galerie şi ajunse la oratoriu. Deschise uşa cu putere… Şi, pe dată, furia, care la el era un lucru natural, i se potoli.

Înfăţişarea reginei îi era de ajuns să-l liniştească.

Îngenuncheată pe scaunul de rugăciuni, cu capul în mâini, Marguerite de Bourgogne sta nemişcată, într-un fel de extaz.

Un minut, regele o privi cu pasiune.

O iubea ca un nebun… O iubea cu toată pornirea tinereţii lui înflăcărate, şi amorul acesta a fost – fără îndoială – singurul sentiment serios, care a tulburat pe acest monarh.

Cu spiritul şovăitor, mai neînvăţat ca toţi seniorii lui, în acel secol când era o onoare să nu ştii nimic, – mai superstiţios ca o femeie bătrână, Ludovic al X-lea, bun când avea chef, mai adeseori crud, fără să-şi dea seama de ce, Ludovic Vicleanul, care arăta pumnul consilierilor lui, când îl ţineau prea mult în consiliu… acest om, deci, un fel de soldăţoi încoronat, dispreţuia grozav munca cerebrală şi sentimentele inimii.

Şi, cu toate astea, simţea pentru regină o pasiune admirativă, pe care căuta s-o ascundă.

Pentru el, Marguerite era un fel de divinitate, o fiinţă excepţională, ale cărei virtuţi egalau splendida-i frumuseţe.

În răstimpurile lui de furie, pe care un nimic le dezlănţuia, prezenţa reginei îl făcea să surâdă deodată, liniştit, fericit, ca un copil care-şi regăseşte jucăria cea mai dragă.

Marguerite nu-l iubea…

De ce?… Regele era foarte frumos… mai îndrăzneţ, mai mândru în asalturi de arme, mai tare în lupte, mai fastuos în ceremonii, decât oricare dintre seniorii creştinătăţii. Nu trebuie să-ntrebăm niciodată pe femei: de ce iubesc, sau de ce nu iubesc, pentru că mai întotdeauna nu ştiu nici ele.

Marguerite nu iubea pe soţul ei de neam împărătesc, şi… asta-i tot!

După câteva minute de contemplare, regele se apropie de Marguerite vorbindu-i liniştit:

— Doamnă, Maica Precista şi sfinţii te-au ascultat, şi… ar fi putut face, oare, altfel când te rugai dumneata?! Nu mai deranja pe aceste onorate personaje căci ţi-au îndeplinit cele ce doreai…

Nu era nici o ironie în aceste cuvinte, ci doar logica adâncă şi lesnicioasă a unui credincios sincer, care îi privea, pe Dumnezeu şi pe sfinţi, ca pe nişte oameni şi care găsea inutil să-i supere mai multă vreme în ocupaţiile lor cereşti, câtă vreme el era salvat!

Regina tresări, ridică capul încet şi, mirată de a-l vedea pe rege, murmură:

— Dumneata, scumpul meu rege?…

Tresărirea nu era prefăcută, mirarea nu era făţarnică, rugăciunea, pe care o făcea Marguerite, nu era o ipocrizie… Dar, dacă dânsa se ruga, nu o făcea pentru rege!

Ea se ridică. Şi, numai atunci, regele îi zări faţa palidă şi atât de schimbată. Un orgoliu copilăresc îl cuprinse.

— Marguerite, zise el, nu te mai teme. Goneşte spaima, pe care o văd încă zugrăvită pe frumosul tău obraz. Îţi repet că sunt scăpat. Vraja-i nimicită, iar vrăjitoarea arestată.

— Ah! Sire, ce fericită veste! bolborosi Marguerite, făcând o sforţare ca să revină la situaţia prezentă, din întunecoasele şi depărtatele regiuni, prin care plutea spiritul ei.

Ludovic îi apucă mâna şi şi-o duse la buze.

— Sire, murmură regina, dacă nu mai am să vorbesc cu sfinţii pentru zilele glorioase ale Maiestăţii voastre, trebuie să le mulţumesc, cel puţin. Am făgăduit să stau toată noaptea, în rugăciuni. Ce ar zice acele venerabile personaje, dacă nu le-aş mulţumi?

— Drept e! Pe maica mea, e foarte drept! exclamă Ludovic, prins, cum am zice, în propria lui logică, de credincios. Fă cum vrei, doamnă, şi iartă-mă de a te fi deranjat un moment…

Regina zâmbi… făcu o reverenţă şi îngenunche iar pe scaunul de rugăciuni.

Ludovic Vicleanul o privi îndelung, cu o expresie de părere de rău şi de dragoste, apoi ieşi binişor, în vârful picioarelor, şi se întoarse în galerie. Acolo începu să umble iarăşi cu paşi mari, furios, bombănind:

— Sfinţii ăştia sunt prea pretenţioşi. Nu puteau să aştepte până mâine, ca să le mulţumească. Apoi se duse în odaia lui de culcare şi-n curând o tăcere fără margini puse stăpânire pe Luvru.

Regele dormea…

Regina se ruga…

După ce Ludovic al X-lea se depărtă, Marguerite se ridică, întinse braţele şi căscă nervos şi îndurerat, apoi grozav de palidă, şopti:

— Buridan n-a venit!…

Capul i se aplecă pe sânul zbuciumat. Şi alte gânduri, ca nişte păsări de noapte, veniră să-şi fâlfâie aripile în capul ei, căci de data asta, paloarea i se accentuă, ca o groază îi fulgeră în priviri şi se cutremură:

— Blestemată!… Omul acela… acel Gautier… m-a blestemat!…

Se-ndreptă, încet, spre odaia vecină, un fel de vestibul care despărţea oratoriul de odaia de culcare. O femeie aştepta, tot aceea pe care am zărit-o de atâtea ori.

— Mabel! chemă regina, cu vocea înăbuşită. E adevărat… Oh! tu care studiezi secretele vieţii şi arcanele morţii… tu, care ştii să citeşti pergamente acoperite cu semne misterioase… spune-mi, e adevărat că cuvintele pronunţate de un muribund se îndeplinesc întotdeauna? Că… ultima dorinţă a omului care moare, e culeasă de îngerul morţii?…

— Închipuire!…

— E adevărat, urmă regina, ai cărei dinţi clănţăneau… e adevărat că, dacă un om moare asasinat, ultima persoană pe care o priveşte rămâne înlănţuită de el până la moarte?

— Cine a murit în noaptea asta? făcu Mabel.

— Nu-mi răspunzi?…

— Răspund!… Nebunie, doamnă! O regină puternică nu trebuie să se înjosească până la crezurile acestea, bune doar – pentru popor! Moartea, doamnă, e un mister asupra căruia omenirea se apleacă în zadar, e prăpastia al cărui fund nu-l puteţi vedea. Lăsaţi morţii în coşciugele sau în giulgiurile lor, îmbrăcăminte de lemn, ori îmbrăcăminte de stofă, cusută în formă de sac… lăsaţi-i somnului veşnic! Şi, dacă, din întâmplare, vreo stafie vine să vă tulbure nopţile, chemaţi-mă şi-o voi înlătura… Numai de n-ar fi stafia unei moarte!

— Vezi? Oh! Vezi că pot să revină? O spui chiar tu! Şi dacă ar fi o moartă, nu m-ai apăra?…

Un surâs slab înflori pe buzele decolorate ale lui Mabel care, semănând singură cu o stafie, urmărea, cu priviri pătrunzătoare, tulburarea pe care groaza o năştea în spiritul reginei.

— Crezuri, zici tu? urmă Marguerite. Atunci, de ce cauţi să pătrunzi secretele hidoase ale morţii?…

— Nu studiez moartea, ci viaţa! răspunse Mabel cu vocea gravă. Şi, principiul vieţii, regina mea, e în dragoste.

— Amorul! gemu Marguerite cu vocea înăbuşită, urmând cu gândul pe povârnişul pe care-o împingea Mabel. Amorul!… L-am căutat, îl caut şi nu-l găsesc… sau, cel puţin, nu-l găsesc pe acel, pe care-l doresc!… Ascultă Mabel… Băutura aceea pe care ai făgăduit să mi-o pregăteşti… filtrul acela, care va pătrunde pe acel care-l va bea, de o pasiune puternică pentru aceea care i-l va da să-l bea…

— Elixirul dragostei!…

— Da!

— Ei bine, ai ajuns să-l faci să se scurgă, picătură cu picătură, din plantele pe care le distilezi?…

— Mai caut încă, regina mea. Aşteaptă câteva zile… şi elixirul de dragoste, cel mai presus de toate şi pe care toţi alchimiştii l-au căutat în zadar, va fi gata…

Marguerite de Bourgogne îşi ascunse faţa în mâinile-i fierbinţi şi Mabel o privi cu o privire încruntată, în care scăpăra tot focul urii.

— Mabel, urmă regina, suspinând, Buridan n-a venit…

— Mi-aţi spus-o, Doamnă!…

— Şi, cu toate astea, întrebuinţasem pretextul cel mai bun ca să-l atrag pe acel tânăr aventurier. Apelasem la ura lui contra lui Marigny… Altă dată am să fac apel la dragoste. Voi zice că o nobilă prinţesă, îndrăgostită de el, vrea să-i dea averi şi fericire, şi vom vedea dacă, în omul acesta, amorul nu-i mai puternic decât ura. Cine ştie, – şopti regina tot cu mâinile la ochi, ca şi cum ar fi vrut să-şi concentreze gândul asupra unei viziuni – cine ştie ce gândeşte şi ce farmece îl pot influenţa? Nu l-am văzut niciodată mai bine ca la Montfaucon, când cu un gest de insultă şi-a aruncat mănuşa până la estrada regelui… Şi, apoi, Mabel… când şi-a pus viaţa în primejdie, ca s-o scape pe a mea… Atunci, Mabel m-a privit şi am văzut că nu e amor pentru mine în acea inimă… Mabel, sunt foarte nenorocită!…

Şi, între degetele subţiri ale reginei se strecurară două lacrimi, pe care Mabel le privi cu nesaţ.

Marguerite de Bourgogne plângea…

*

*   *

Aceasta este a doua înfăţişare a fiinţei aceleia ciudate.

La Turnul Nesle, am văzut-o neruşinată şi depravată, oferind frumuseţea ei lui Philippe d’Aulnay, pe care nu-l iubea. Am văzut-o infamă şi scârbos de crudă.

Am văzut-o, ordonând, ca o vampiră, cu nepăsare, moartea a doi oameni… şi am auzit pe Stragildo, executorul său, făcând socoteala omorurilor, care avuseseră loc înaintea acestora, numărând fantasmele care vizitaseră turnul blestemat.

Tot aceeaşi femeie plângea!

Tot depravata de adineauri care se văieta încet şi înduioşător, ca o fată nevinovată, tot vampirul sinistru recunoştea că are suflet omenesc!…

Şi acum, iată a treia înfăţişare a Margueritei.

*

*   *

O uşă se deschise în depărtare, şi, cu simţurile ei rafinate şi exasperate, Marguerite auzise acel zgomot uşor.

— Lasă-mă, zise ea, Enguerrand se întoarce. Ce o fi vrând să-mi spună?

În aceeaşi clipă expresia ei se schimbă. Orice urmă de emoţie dispăru din înfăţişarea ei, sânul care-i bătea se potoli, ochii înecaţi în lacrimi îşi regăsiră strălucirea.

Mabel dispăruse.

Enguerrand de Marigny se înclină cu un profund respect în faţa reginei. Marguerite se aruncase într-un fotoliu mare şi, cu picioarele pe un taburet, bogat cusut, cu cotul pe braţul fotoliului, cu bărbia în mână, într-o poză de melancolie graţioasă, fixă pe primul ministru.

— E atât de mult, zise ea cu o voce armonioasă, – de când nu te-ai folosit de dreptul de a intra pe această uşă, a cărei cheie o ai singur. Sunt trei ani dacă nu mă înşel. De atunci s-au petrecut multe… şi-ntre altele… evenimente recente. Tatăl lui Ludovic a murit… Soţul meu se numeşte azi, Ludovic al zecelea şi mie, care mă numesc Marguerite… mi se zice: regina!

O flacără licări în ochii Margueritei şi, cu un accent de nemărginit dispreţ, ea adăugă:

— De aceea, fără îndoială că ţi-ai reamintit de drumul pe unde veneai, să vizitezi pe principesa Marguerite de Bourgogne. Ei bine, domnule, regina te ascultă!

Enguerrand de Marigny, se aplecă din nou. Dar de data asta el se înclină atât de jos încât genunchii îi ajunseră de parchet şi rămase astfel aplecat la pământ.

— Ridicaţi-vă, domnule, zise cu răceală regina.

Enguerrand de Marigny rămase în genunchi. Doar faţa lui, atât de îndurerată şi-o îndreptă spre regină, atât de zbuciumată de deznădejde, încât ea tresări.

— Nu vreau să vorbesc reginei, zise înăbuşit ministrul, ci Margueritei. Doamnă iertaţi-mi îndrăzneala. Chemaţi pe păzitorii voştri şi dacă vreţi aruncaţi-mă în temniţă… luaţi-mi averea… trimiteţi-mă la spânzurătoare… dar, mai întâi, ascultaţi-mă!… Ascultaţi-mă, cum mă ascultaţi odinioară!… foarte de demult… până-n ziua când Charles de Valois mă înlocui în inima dumneavoastră!

În minutul acela, un covor de la uşă tremură puţin.

După acel covor, Mabel, care asculta, şopti:

— Ce am să aflu? Oare putea-voi prinde secretul Margueritei? Voi putea afla, în fine, de ce, singuri din toţi amanţii ei, Marigny şi Valois au fost cruţaţi? De ce Enguerrand trăieşte şi a scăpat de amorul omorâtor al Margueritei!…

— Vorbeşte, domnule! zise regina, gânditoare în faţa acelui îndoit trecut de dragoste, pe care Marigny îl redeşteptase.

— Suntem singuri? urmă Marigny. Înţelegeţi-mă doamnă. Spun că nimeni nu trebuie să ne audă!…

— Nu e în apartamentele mele decât Mabel. Şi Mabel, nu ascultă, nu vede. Ea nu aude şi nu vede decât când îi ordon eu. Dar ridică-te mai întâi… De data asta Marigny se ridică şi rămase în picioare, în faţa reginei.

Cu vocea înăbuşită, zdrobită, tremurândă, primul-ministru al lui Ludovic al X-lea vorbi:

— Marguerite, sunt şaptesprezece ani, de când, într-o noapte, din luna Martie, pe o vreme vijelioasă, cu trăsnete, care erau poate şi un semn de supărare cerească, o fată tânără intră într-o casă singuratică, din împrejurimile Dijonului. Ea era urmată de un cavaler, care o susţinea şi o încuraja, şi de o femeie bătrână, care trebuia să aibă grijă de ea. Tânăra fată suferea grozav şi-i trebuise un curaj straşnic, ca să vină până la casa aceea… căci era pe punctul de a naşte!…

De la primele cuvinte ale acestei povestiri, ochii Margueritei se măriră ciudat şi inima începuse să-i bată cu putere. O tremurătură nervoasă o scutură.

— În acea noapte chiar, – urmă Enguerrand de Marigny, – fata născu o fetiţă, o fiinţă minunată, frumoasă ca un amoraş, şi atât de dulce!… De-abia se auzeau gongănelile ei… şi, câteva ore după ce se născuse, ceva ca Aurora drăgălaşă a unui surâs, se strecură pe buzele-i mititele.

Marguerite înăbuşi un hohot de plâns.

— Din primul moment, mama îşi adoră copilul. Astfel, cu toată primejdia grozavă, trei zile şi trei nopţi ea şezu în casa aceea singuratică. Şi, cu toate astea, viaţa îi era în primejdie. Trebui să se despartă de odorul acela scump, de n-ar fi fost decât numai pentru câtva timp. Cavalerul care întovărăşea pe mama aceea şi care era amantul tinerei fete, plecă cu copilul şi cu bătrâna care îngrijise de mamă. La o mie de paşi mai încolo de casă, cavalerul o înjunghie pe femeie ca să nu rămână nici un alt martor al naşterii copilului, decât mama, tatăl şi Dumnezeu.

Regina păru că geme.

Şi, primul ministru al lui Ludovic al X-lea, sfârşi:

— Acel cavaler era ambasadorul regelui Franţei la curtea de Bourgogne şi se numea Enguerrand de Marigny, acea tânără mamă se numea Marguerite de Bourgogne, fiica cea mai mare a lui Hugues, al patrulea duce de Bourgogne.

— Fiica mea! – gemu Marguerite. Oh! dacă nu ai o inimă de bronz, spune-mi ce a devenit acea copilă, carne din carnea mea, sânge din sângele meu?… Ah! mizerabilă regină! mizerabilă mamă! mizerabilă femeie! Ştii tu, Enguerrand, lacrimile pe care le-am vărsat! Da, le ştii! Căci, de câte ori nu m-am târât la picioarele tale?

În minutul acela covoraşul din fundul odăii tremură încă odată, mai tărişor. Şi, dacă Marigny ar fi ridicat acea scoarţă, iată ce ar fi văzut: La ultimele cuvinte pe care le pronunţase, Mabel căzuse în genunchi. Braţele ei se ridicaseră către cer. Şi ea mormăia:

— Mamă! Ea e mamă, ca şi mine!… Dumnezeule din cer, Dumnezeule răzbunător, binecuvântat să fii în vecii-vecilor. Tu, care-mi trimiţi răzbunarea în ceasul când începeam să disper!…

Marguerite de Bourgogne urmă:

— Ştii, Enguerrand, ce am ajuns. Da, tu ştii, blestematule! căci nici una din faptele mele nu-ţi scapă!… Şi ce aş fi, spune, dacă aş avea pe fiica mea? Ce aş fi… ce aş fi fost dacă lumina zâmbetului nevinovat ar fi luminat infernul sufletului meu?

— E adevărat, doamnă, zise Marigny, cu vocea posomorâtă. Refuzând de a vă înapoia copilul… fiica noastră, eram poate criminal. Dar, ce vreţi? Mi-era frică! Mie, care nu mă tem de nimic, mi-era frică de dumneavoastră! Ştiam că atâta vreme cât nu veţi putea să-mi smulgeţi acel secret, voi trăi! Ştiam că în ziua în care n-o să mai aveţi nevoie de mine, ca să regăsiţi copilul, eram condamnat! De aceea, doamnă, am comis această crimă de a vă lăsa să vă târâţi la picioarele mele. De aceea, când mi se înduioşa inima, când simţeam că o să-mi spun secretul, mi-aş fi smuls mai bine limba decât să vorbesc şi fugeam.

Marguerite îşi înfigea unghiile în palme. O sudoare rece îi şiroia pe frunte. Ea făcu o sforţare grozavă ca să nu se repeadă la gâtul acelui om, care-i ghicise gândul şi care, cu o simplitate atât de puternică, îşi destăinuia gândul acela de moarte!

— Şi acum, strigă ea, ce vrei de la mine, Enguerrand de Marigny? Ce favoare vii să smulgi reginei, care e mama fiicei tale? Cu ce ameninţări vii să înfrunţi femeia nenorocită, care n-are în suflet decât un gând curat: copilul ei?…

— Marguerite, zise Marigny cu vocea slabă ca un suspin, vin să-ţi spun unde e fata ta.

Regina sări în sus.

O schimbare ciudată se făcu pe faţa ei. O mirare nemaipomenită îi trecu în ochi, o bucurie adevărată, venită din fundul inimii şi, în acelaşi timp, îndoiala, teama. Mâna i se încleştă în a lui Marigny şi zise scurt:

— Vorbeşte!… Şi apoi, cere-mi ce vei vrea! Cere-mi să dezmembrez regatul Franţei şi să-ţi dau jumătate! Vorbeşte! Unde-mi e copila?

— La Temple! zise Marigny, cu un accent care o pătrunse pe Marguerite cu un fior de groază.

— La Temple? repetă ea. Şi, ce face ea în acel loc sinistru?

— Ceea ce se face la Temple, Marguerite! Suferi, deznădăjduieşti, mori de groază, când nu te prăpădeşti de frigul îngheţat al carcerelor,

de foame, de tortură!… Fiica ta, Marguerite, e la Temple, pentru că e prizoniera regelui.

— Fiica mea… prizonieră? – bâlbâi Marguerite trecându-şi mâna pe frunte. Fata mea… murind de disperare, de frig? Fata mea în carceră?… Marigny, sunt nebună, sau tu eşti nebun? Tu, cel dintâi din regat după rege, tu cel mai puternic decât cei doi prinţi, fraţii regelui, şi decât Valois unchiul lui! Tu, ai lăsat să fie arestată fata ta?…

— Am lăsat-o, Marguerite, pentru că, pe când o arestau, şi eu eram prizonier în apartamentele regelui! Pentru că porţile Luvrului erau închise, – pricepi? – pe când Charles, conte de Valois o aresta pe Myrtille, acuzată de farmece contra regelui! Pentru că, am venit aici ca să-ţi cer să mă laşi să ies din Luvru şi nu te-am găsit Marguerite! Pentru că pe când Valois o arunca pe fiica ta în iadul de la Temple, tu, Marguerite, tu… erai la turnul Nesle!…

Un ţipăt sfâşietor sfredeli tăcerea greoaie, care apăsa asupra Luvrului adormit. Şi Marguerite de Bourgogne, mama Myrtillei, scoţând un răcnet de groază, care pe Marigny îl făcu să se clatine, se prăbuşi:

— Blestemul lui Gautier d'Aulnay!…

XII. LANCELOT BIGORNE

Locuinţa doamnei Clopinel, aşezată în Strada Saint-Denis, – alături de prăvălia unui postăvar, care nici el nu ştia de ce îşi pusese negustoria lui sub protecţia celor „Trei Magi”, – avea o înfăţişare simplă şi cuprindea un parter, un etaj şi o mansardă. Doamna Clopinel – văduvă bătrână, superstiţioasă, fricoasă, plină de cucernicie şi totdeauna tremurând de frică să n-o prade tâlharii, avea o băcănie.

Mansarda era închiriată lui Buridan, cu următorul contract:

Locatarul nu plătea nimic; stăpâna casei se angaja să-i cârpească ciorapii şi să-i spele rufele. În schimb, Buridan trebuia s-o apere pe doamna Clopinel „cu sabia”, în cazul când s-ar fi întâmplat s-o atace cineva noaptea.

În chipul ăsta, şi tânărul şi bătrâna puteau dormi liniştiţi: Buridan pentru că scăpase de grija chiriei şi doamna Clopinel pentru că, sub protecţia unui astfel de păzitor, nu se mai temea de hoţi.

Doar se-ntâmpla, uneori, că tânărul se-napoia târziu, ori nu se mai întorcea deloc. Astfel de nopţi, doamna Clopinel le petrecea numai în rugăciuni, aşa că, ori de câte ori Buridan lipsea noaptea de acasă, bătrâna se scula dimineaţa cu ochii traşi şi faţa obosită.

Ceasurile erau aproape nouă de dimineaţă când Buridan isprăvea să se-mbrace, bombănind:

— Grea noapte!… Ce ciudată întâmplare pentru bietul Philippe şi

vrednicul Gautier!… Ce dracu s-a petrecut? N-a vrut, nici unul nici altul, să spună nimic Dar am să aflu, de m-aş duce cincisprezece nopţi de-a rândul să bat la poarta turnului Nesle… Lasă! să uităm aceasta pentru câteva ore…

Şi, gândul său urmă alt drum, chipul i se lumină de un zâmbet.

— O scumpa mea Myrtille! murmură el, te voi vedea, dar!… Ce o să-mi mai spui?… Ducă-se dracului presimţirile rele şi, la ce bun să-mi frământ mintea dinainte?… Şi apoi, pentru ce m-ar refuza maestrul Lescot? Dacă vrea, mă voi face ca el negustor de ţesături… Şi, de ce nu? E o meserie cinstită şi, apoi, tapiţeriile acelea poartă pe ele lupte, lovituri frumoase de spadă, cu vârful şi tăişul… şi asta o să mă mai mângâie… Afară de asta, voiajezi, te duci prin Flandra… am auzit că flamanzii sunt oameni zdraveni, probă bătălia de la Courtrai. Vreau să-i cunosc pe flamanzi. Voi vinde tapiţerii, voi înăbuşi pe maestrul Lescot sub covoarele mele, voi ajunge un burghez mai bogat ca el, şi atunci voi lua-o pe Myrtille în căsătorie… Iac-aşa!

Cernând astfel de gânduri, Buridan umbla de colo până colo, fluierând, surâzând, deschizând fereastra cât mai larg să intre soarele, ascultând strigătele care veneau din stradă, cu totul fericit că… trăieşte.

Mansarda era foarte curat mobilată, cu un pat cu coloane, îmbrăcat în perdele de stofă albastră, cu un scrin mare, o masă, mai multe scaune şi două fotolii.

De ziduri atârnau săbii şi o colecţie de spade dădeau camerei un aspect bătăios, care o făcea pe văduva Clopinel să tresară de plăcere.

Pe masă, erau rânduite o călimară, un pachet cu pene de gâscă, unele tăiate, altele aşteptându-şi rândul şi, în fine, adevărat lux, cinci şase copii de manuscrise.

Aşadar, Buridan se îmbrăca cu îngrijirea, cu emoţia, cu înduioşarea pe care o pun toţi amorezaţii în această afacere importantă, când… cineva bătu la uşa care se deschise ca să lase să pătrundă un om mare, gros, oacheş, cu faţa plină de cicatrice, şi îmbrăcat cu nişte haine, cărora nu le-ai fi putut zice decât… zdrenţe.

— Ah! Ah! izbucni Buridan. Tu eşti, voinicule spânzurat!…

— Nu de tot spânzurat, seniore, dar trebuie să recunosc, că… era cât p-aci… Deci, eu sunt, Lancelot Bigorne… la ordinele dumitale…

— Vii să-mi spui cele o mie de lucruri, pe care mi le pomeneai ieri?

— Şi altele încă, dacă Măria-ta vrea să mă asculte.

— Te-ascult! Dar, voinicul meu Bigorne, e ora nouă. La unsprezece trebuie să fiu lângă Temple… Aşadar, fă astfel ca cele o mie de lucruri şi altele, să mi le istoriseşti într-un ceas. Întrebuinţând bine cele şaizeci de minute, nu mă îndoiesc că vei izbuti. Acum, ia un scaun, toarnă-ţi un pahar din vinul acela alb pe care-l vezi pe scrinul acela şi începe… fără să cauţi însă să vezi dacă… te ascult… căci nici eu nu

ştiu.

— Mă vei asculta, zise grav Lancelot Bigorne. Şi, la urma urmei, nici n-am nevoie de atâtea minute câte-mi îngădui, cu atâta generozitate.

După ce se gândi puţin, Lancelot Bigorne simţi nevoia să-şi dea curaj şi, dintr-o înghiţitură, goli sticla, pe care i-o arătase Buridan.

Buridan se-nvârtea de colo până colo fluierând, fără să pară că-l bagă în seamă pe străin, dar nu-l pierdea din ochi.

— Iată omul care mi-ar trebui, se gândea Bigorne. Îndrăzneţ, tovarăş vesel, nepăsător… încât viu la el şi mă instalez, ca şi cum am fi cine ştie ce prieteni…

— Ce-o fi vrând de la mine păcătosul ăsta? se gândea, la rândul lui, Buridan. Are mutră deşteaptă, ochi şiret şi îndrăzneţ… Vreo haimana, fără-ndoială! De altfel, pentru ce trebuia să-l spânzure?…

— Domnule, zise deodată Bigorne, ai nevoie de o slugă şi eu am nevoie de un stăpân… Vrei să fii unul şi vrei să fiu celălalt?

— Ah! Ah! izbucni Buridan, căscând ochii. Crezi că am nevoie de slugi?…

— Fără îndoială. Un om ca dumneata, vârât în aventuri… care provoacă scandalul de la Montfaucon… un om care o să se lupte cu un Marigny… împotriva unui rege, a reginei, a curţii… contra străjerilor, a prefectului… a vijeliei, vântului, ploii, împotriva a tot ce poate duce pe un om la spânzurătoare… un om ca dumneata, zic, are nevoie, la orice oră din zi şi din noapte, de cineva care să fie o inteligenţă, capabilă să priceapă tot, un braţ capabil să execute orice; cineva în stare să primească, la nevoie, lovitura de pumnal care-i va fi îndreptată, să prindă-n zbor şi să-l sugrume pe banditul care se va azvârli asupră-i, un devotament…

— Şi, crezi că eşti atât de inteligent?

— Am servit, – zise Bigorne, scrâşnind din dinţi – am servit pe nobilul conte Charles de Valois, adică pe omul cel mai şiret din regat, stăpânul al cărui servitor trebuie să fie un geniu al vicleniei.

— Şi, crezi că eşti atât de viteaz?

— Am pe corp şaptesprezece răni şi poţi admira câteva pe faţa mea, ceea ce dovedeşte că am, întrucâtva, obiceiul de a mă război…

— Şi, crezi că eşti atât de devotat?

— Mi-ai scăpat viaţa!…

— Dar, dacă eu am nevoie de un servitor, şi mi-ai dovedit aceasta, ca un profesor de la Sorbona… pentru ce ai tu nevoie de un stăpân?

— Pentru că sunt sărman, am ajuns în mizerie şi sunt silit să cer punga sau viaţa burghezilor care întârzie noaptea. Şi, vezi dumneata, asta-mi sfâşie inima. Ori de câte ori despoi vreun burghez, am atâtea remuşcări, încât mă grăbesc să duc jumătate din prada mea prea cuviinciosului preot de la Saint-Eustache. Şi, ca să înec cealaltă jumătate, beau restul prăzii. Dar se-ntâmplă întotdeauna că, ici-colea,

tot mai rămân ceva remuşcări, ceea ce mă sileşte să beau şi mai mult decât mă ţine punga. Atunci, remuşcarea nevrând să-mi facă credit, beau pe datorie. Din toate astea rezultă că, cu cât despoi mai mulţi burghezi, cu atât mi se măreşte datoria la Noël-Picioare-Strâmbe, cârciumarul din strada Tirevache. Şi cum, pe de altă parte, remuşcările se-ngrămădesc, având în vedere că nu vând decât jumătate din ele popii de la Saint-Eustache, din fiecare expediţie, rezultă că, în curând, voi fi sugrumat şi de remuşcare şi de sete totodată.

Buridan începu să râdă.

— Şi, dacă te-oi lua, zise el, ce leafă vrei?

— Locuinţă, mâncare, fundul sticlelor dumitale şi hainele pe care nu le mai porţi.

Buridan deschise o uşă, care da într-o cămăruţă, unde-şi punea vechiturile.

— Iată cuşca, zise el; vei lua o saltea şi o plapumă din patul meu; alege din cuier ceva, din care să-ţi înjghebezi un costum mai cumsecade; cât despre fundurile sticlelor, ţi le făgăduiesc şi, despre mâncare, vei mânca şi tu când voi putea să mănânc şi eu.

— Şi… voi posti în toate zilele când vei posti. Deci, mă iei?

— Din minutul ăsta, faci parte din casa mea. Acum vreau să ştiu; de ce trebuia să fii spânzurat la Montfaucon?

— Nu ţi-aş fi destăinuit aceasta, dacă nu m-ai fi angajat. Am să ţi-o spun acum, căci sunt al dumitale.

— Vorbeşte, mai am o jumătate de ceas ca să te ascult.

Lancelot Bigorne se gândi câteva minute. O expresie de nemărginită gravitate se aşternu pe chipul lui viclean.

— Domnule, zise el, după ce suspină adânc, sunt şaptesprezece ani de atunci, eram în Bourgogne, la Dijon, oraş frumos, locuit pe-atunci de ducele Hugues, tatăl veneratei noastre regine.

— Vrei să-mi istoriseşti tot, ce ai făcut de şaptesprezece ani încoace? întrebă Buridan, îngrijorat.

— Nu, linişteşte-te, cu toate că, drept vorbind, s-ar putea face din întâmplările mele o poveste, care ar fi la înălţimea multor altora. Aşadar, eram la Dijon. Şi eram, domnule, în calitate de fecior al monseniorului, contele de Valois… feciorul de încredere. Eram sufletul lui blestemat şi n-ai să-ţi poţi închipui nicicând cât de urâcios putea fi sufletul blestemat al seniorului aceluia puternic. Într-o mahala a oraşului locuia pe atunci, o femeie grozav de frumoasă, care se numea Anne de Dramans. Doamna de Dramans era din înalta nobleţe a ţării. Era frumoasă, bună, îşi adora fiul… un băieţel, care trebuie să fi avut patru-cinci ani, un demon frumuşel, rumen, grăscior pe care-l chema Jean…

— Ca pe mine! zise Buridan.

— Tocmai, seniore Jean Buridan. Nobilul meu stăpân se ducea regulat, în fiecare zi, la doamna de Dramans. Am uitat să-ţi spun că, de aproape cinci ani, Anne era amanta contelui, care era, deci, tatăl micului Jean.

— Îmi pare rău pentru micul Jean, zise Buridan, căci acest conte de Valois e o piază rea, care, ca şi Marigny, merită să fie spânzurat.

— Cui o spui, domnule! Contele de Valois era amantul Annei de Dramans şi, pe cât am putut pricepe, trebuia să se cunune pe dată ce, oarecare dificultăţi, venite tot din partea lui, ar fi fost biruite. Doamna de Dramans plângea. Dar cum îşi iubea prea mult amantul şi cum, scumpul ei Jean îi era o mângâiere, aştepta cu răbdare. Deodată contele de Valois încetă să se mai ducă la Anne. Era, într-o marţi. Şi, dacă-mi reamintesc bine, în ajun, luni, în ziua Sfântului Babolin, plecă spre Franţa, monseniorul Enguerrand de Marigny, care se afla la curtea Bourgognei, în calitate de ambasador.

— Valois! Marigny! bombăni Buridan, erau o frumoasă pereche de destrăbălaţi…

— Aşa e, precum spui, senior Buridan, zise Lancelot, a cărei privire scânteia. Acum, află că, la curtea Bourgognei, în acea vreme era o fată tânără, a cărei minunată frumuseţe n-o putea vedea nimeni fără să se îndrăgească nebuneşte de ea. Fata aceea ajunse amanta contelui de Valois…

Aci glasul lui Bigorne se prefăcu în şoapte. Se sculă, se duse până la uşă, să asculte puţin, apoi se-ntoarse, se aplecă la urechea lui Buridan şi-i şopti:

— Acest secret e grozav, senior Buridan! Am să-ţi spun numele acelei fete… dar, dacă ţii la capul dumitale, nu împărtăşi niciodată, nimănui, taina aceasta… căci tânăra de care-ţi vorbesc… ei bine! – se numea Marguerite. Era cea mai mare dintre fetele ducelui de Bourgogne, iar azi e soţia regelui nostru, a lui Ludovic al X-lea.

— Regina? – murmură Buridan, care se cutremură.

Lancelot Bigorne făcu din cap semn că: da! şi, cu vocea înceată, cu ochii la pândă, urmă:

— Cum s-a făcut lucrul ăsta? Cum, fata ducelui de Bourgogne, care trecea drept cu mult mai cuminte decât era de frumoasă, consimţi să se dea contelui de Valois? Cine o să ştie, vreodată? Dar eu jur, pe partea mea din cer, că lucrul e adevărat!

— Te cred, zise Buridan, cu un surâs şiret. Şi, apoi, nu e un lucru aşa de grozav, cum spui tu să ştim că regele a purtat coarne, înainte chiar de a fi în drept. Dar, ce legătură pot avea amorurile reginei Marguerite cu Valois şi cu juvăţul cu care erai să fii strâns de gât?

— Răbdare, domnule! Ai să pricepi legătura! Ah! De-ar fi dat Dumnezeu şi Sfântul Barnabé să nu mai fi fost acea legătură! Deci, am spus că stăpânul meu, contele de Valois ajunsese amantul

Margueritei şi părăsi pe Anne de Dramans şi pe fiul său, Jean. Trecu o lună, în care vreme, la fiecare două-trei zile, fusei însărcinat să duc veşti false sărmanei Anne, care se topea şi se usca, atât de tare, încât eu, care nu eram deloc milos, văzând-o aşa de deznădăjduită, simţeam bătându-mi inima. Vorbii stăpânului meu. Şi, fie că i se făcu milă, fie că se temea ca părăsita să nu se răzbune cine ştie cum, contele de Valois se duse s-o vadă odată, la vreo două luni după plecarea lui Enguerrand de Marigny. În momentul când, pentru a mia oară, contele de Valois îi spunea, nenorocitei Anne că în curând o va lua de soţie, uşa se deschise şi Marguerite apăru… Da, domnule! Marguerite era geloasă. Marguerite pusese să-l urmărească pe conte! Marguerite venea să surprindă sărutările şi făgăduielile lui Valois!… Şi… intră furioasă! Ah! te asigur că eu, care asistam la scenă, dintr-o odaie vecină, am tremurat…

— Nu te mai pot asculta decât vreo zece minute, zise Buridan.

— Am sfârşit, domnule! Ajungem la ţintă, după cum era să ajung la moarte, scopul suprem al vieţii noastre păcătoase. Iat-o dar pe Marguerite ca o tigroaică.

„— Această femeie e amanta dumitale”, strigă ea contelui.

Valois îngălbeni, bâlbâi, începu să tremure. Anne înaintează şi răspunse:

„— E adevărat, sunt amanta lui, în aşteptarea de a-i fi soţie. Şi, dumneata, cine eşti? Ce vrei?”

„— Să mă răzbun!”

Şi, în acelaşi timp, ea scoate un pumnal mititel pe care-l purta totdeauna la brâu şi-i dădu o lovitură, atât de puternică, doamnei de Dramans, încât aceasta se prăbuşi, neînsufleţită. Contele de Valois nu se mişcase. Eu, în colţul meu, rămăsesem ca tâmpit. Nu puteam să-mi iau ochii de la acea Marguerite atât de frumoasă, care – în acel moment – era înflăcărată, ca fulgerul care omoară… Şi, domnule, iat-o că se pleacă asupra rivalei sale, apoi se scoală, zicând:

„— Moartă!…”

Apoi ea se întoarse spre Valois, alb ca o cârpă, tremurând ca varga şi strigă:

„— Copilul, acum!”… Ah! senior Buridan, asta e grozav. După ce omorâse pe mamă, voia să-l omoare pe fiu! O tigroaică… îţi spun că era o tigroaică.

— Şi, ce a făcut Valois?

— Valois? Asta e partea frumoasă a afacerii! Tigroaica începu să răcnească:

„— E rândul copilului, conte, sau alerg la palat, asmut curtea contra dumitale şi pun să te gonească ca pe hoţ de onoare!…”

Şi Valois, clănţănind din dinţi, răspunse:

„— Bine! Mă supun!…”

Atunci mă chemă. Şi Valois, îmi zice, da, domnule, îmi zice:

„— Ia acest copil şi du-te de-l îneacă!”

Ies. Mă duc în camera copilului, unde dormea micul Jean. Îl iau, îl învălui în mantia mea şi mă întorc să-l arăt Margueritei în speranţa că-l va ierta. Ah! da, iertare! Ea mă priveşte drept în ochi, şi, când mi-aduc aminte de privirea ei, îmi îngheaţă şi acum inima… Şi-mi zice:

„— Ai auzit, nu-i aşa?…”

Atunci, plec din casă, alergând, înăbuşind ţipetele şi plânsul bietului copil. Umblu un ceas cu fruntea întunecată în sudori, apoi intru într-o cocioabă părăsită… Copilul adormise. Îl depun pe un maldăr de frunze şi mă-ntorc la conte.

„— Copilul?”, îmi zice el.

„— Înecat!” îi răspund eu…

Nu a plâns, domnule!… Doar că s-a îngălbenit puţin… Aştept o oră… aştept două ore şi iată-mă plecat… să iau copilul şi să-l duc într-un loc sigur. Trecând prin faţa locuinţei damei de Dramans, o curiozitate grozavă mă cuprinde: s-o revăd pe moartă. Intru şi o văd pe Anne, plină de sânge încercând să se târască, ca să ajungă la uşă… Nu murise, domnule!

— Nu mai ai decât cinci minute, ca să-mi spui sfârşitul, zise Buridan.

— Am ajuns! Anne nu murise!… Şi acum, ascultă ceea ce e groaznic în toate astea! Nu numai că nu murise, dar auzise ordinul, care mi se dase: să-i înec copilul! Cel puţin, asta am priceput din cele câteva cuvinte, care tremurau pe buzele ei. Atunci, îngrozit, cu părul zbârlit, mă reped să-i readuc copilul… Ajung la cocioabă, nici urmă de băiat, domnule! Micul Jean dispăruse!…

Lancelot Bigorne tăcu o clipă, cu ochii pierduţi în zare, de parcă ar fi revăzut întâmplările acelea îndepărtate.

Apoi urmă:

— Trecuseră şaptesprezece ani de atunci!… Convins că, negreşit, contele de Valois ar pune să mă omoare dacă ar afla că acel copil… fiul lui, nu murise, îl părăsii într-o bună dimineaţă. Se mistuiră luni şi ani, şi isprăvisem prin a uita această afacere, când, suirea pe tron a lui Ludovic al X-lea, soţul Margueritei, mi-o reaminti. Aşadar, sunt trei zile, domnule, de când hoinăream prin preajma hotelului Marigny, din strada Saint-Martin, în căutarea vreunui burghez întârziat, ca lupul, pe care foamea îl goneşte din pădure. Rătăceam, zic, cu inima destul de amărâtă, căci nu prânzisem, când zăresc o umbră, care părea că încearcă să vadă ce se petrecea la hotelul Marigny?!… Iată ocazia, îmi zisei îndată. Omul e singur. Cerul ţi-l trimite. Mulţumind sfântului Barnabé de această pleaşcă!... Mă apropii, pun spada în pieptul burghezului, şi, politicos, îi cer punga… Dar iată-l strigând după ajutor. Vreo doisprezece voinici se reped asupra mea. Mă prind, mă leagă,

mă duc până la Châtelet, urmat fiind de burghezul meu. La Châtelet, la lumină, mă uit la om şi pe cine-l recunosc? Pe monseniorul conte de Valois, fostul meu stăpân… O idee îmi trecu prin cap, o idee pe care, fără îndoială, mi-o şopti dracul, la ureche.

„— Monseniore, îi zic eu încet, vă dau opt zile ca să mă faceţi scăpat… Altfel, fac tot ce-oi putea ca să ajung până la regele Franţei şi-i istorisesc tot amorul reginei Marguerite cu Charles de Valois…

El se făcu alb ca varul… Mă cercetă cu de-amănuntul şi murmură cu groază:

„— Lancelot Bigorne!”

„— Chiar eu, monseniore” – îi răspunsei, sigur fiind că l-am dat gata.

„— Taci! îmi porunci contele. Nici o vorbă. Peste opt zile vei fi liber şi bogat…”

— Nu mai ai decât un minut! – întrerupse Buridan.

— Am isprăvit, domnule. Adormii liniştit, încredinţat că Valois mă va libera. A treia zi, de dimineaţă, veniră să mă ia din temniţă. Mă scol vesel. Mă duc afară… şi mă pun între călugări şi ajutoarele călăului, ca să mă ducă la Montfaucon!… Restul… îl ştii!

— Şi, ce conchizi din toate astea? zise Buridan.

— Conchid că: viaţa mea nu ţine decât de un fir de păr… că Valois o să pună să mă caute peste tot, pe unde mişună vagabonzii de teapa mea şi, cum ţin să mor mult mai târziu, a trebuit să-mi schimb felul traiului şi să mă supun meseriei de om cinstit, alipindu-mă de cineva care, la nevoie, să mă poată apăra!…

— Amin! zise Buridan. Şi, spune-mi ce s-a făcut cu micul Jean? M-a mişcat întâmplarea micuţului aceluia!…

— Asta n-am aflat-o niciodată, după cum nu ştiu ce a devenit, nici maică-sa, doamna de Dramans… Dar, fără îndoială a murit din lovitura de pumnal a Margueritei…

Pe Buridan părea că nu-l prea interesase povestirea lui Lancelot Bigorne.

În realitate, ascultase cu o încordată băgare de seamă istoria aceea ciudată, în care regina Marguerite juca un rol care-i părea cu neputinţă să fie adevărat având în vedere marea ei reputaţie de femeie virtuoasă!

— Caută să nu mai dai nas în nas cu contele de Valois! – urmă el, pregătindu-se să iasă.

— Cu toate astea, mi s-a întâmplat asta, ieri noapte. Era cât pe ce să mă prindă iar, ca pe un dobitoc. Să ne ferim de-a treia întâlnire! Va trebui ca, ori eu, ori el, unul din noi, să-şi lase oasele acolo! Domnule, adăugă Lancelot Bigorne, te urmez; îmi încep chiar în clipa asta serviciul meu pe lângă dumneata.

— Bine, zise Buridan. Urmează-mă până la o oarecare locuinţă,

unde voi intra, şi la uşa căreia mă vei aştepta.

Buridan se şi coborî, puse de-i scoase calul, dintr-un grajd mic, alături de prăvălie, încălecă şi se-ndreptă spre strada Vieille-Barbette. Urmă calea aceea lungă cu case rare, despărţite unele de altele de grădini mari. În curând, casele deveniră căscioare, apoi nu se mai văzură decât împrejmuiri de curţi. În faţa uneia dintre ele se opri şi Buridan: Grădiniţa cu trandafiri.

După cum am spus, Buridan era călare. Pe acele vremuri, pentru tot felul de motive, dintre care cel mai de căpetenie – era murdăria străzilor, nu mergeau pe jos decât oamenii aceia a căror avere nu le îngăduia să întreţină un cal.

Deci, când Buridan descălecă în faţa grădiniţei, trecu frâul calului lui Lancelot, care-l urmase pe jos.

Bigorne, văzându-l pe stăpânul său apropiindu-se în locul acela, o cam băgase pe mânecă…

Dar Buridan nu-l luă în seamă şi… cu inima zvâcnind, deschise uşa curţii, care era crăpată, ca de obicei.

Tânărul nu venise decât ziua la grădiniţa cu trandafiri. Şi, cum se ştia ceasul sosirii lui, Gillonne avea totdeauna grijă să-i deschidă uşa.

Buridan intră în curte şi o străbătu cu iuţeala îndrăgostiţilor, căci nu e nimeni mai grăbit pe lume decât amorezaţii, afară doar de cămătari şi apoi, un îndrăgostit nu e un fel de creditor? Şi, dimpotrivă, dacă vrem să mergem până în inima lucrurilor, nu putem să-l privim pe cămătar ca un amant al banului? Într-un cuvânt, în două sărituri Buridan ajunse în faţa uşii înfloritului şi veselului adăpost, şi ea se deschise.

De data asta, Myrtille nu mai era acolo.

Buridan intră în sala mare a locuinţei, unica odaie în care intrase vreodată.

Nimeni!… Totul era liniştit, ca de obicei, de o tăcere pe care o tulbura numai certurile scatiilor şi ale sticleţilor, de pe gardul ogrăzii.

O rază de soare, îndulcită de geamlâcuri, lumina odaia aceea în care ei schimbaseră, de atâtea ori, jurăminte de dragoste.

— Gillonne! – chemă Buridan, cu glasul sugrumat.

Avu o clipă de şovăire, apoi, palid, ca un mort, cu inima strânsă, începu să cutreiere casa. N-avea decât un gând… Myrtille destăinuise maestrului Lescot dragostea ei şi acesta, burghez bogat, îl respingea fără să-i facă măcar cinstea să cunoască pe cel pe care îl iubea fiica lui… Ca să-i despartă pe logodiţi, o luase pe Myrtille cu el.

Dar cum, în dragoste, nu există deznădejde adevărată, decât când nu eşti iubit, şi cum Buridan ştia că dragostea lui era împărtăşită… simţea mai mult, un mare necaz.

— Vreau! striga el, înainte de trei zile, vreau să-l regăsesc pe acest Lescot… pe răpitorul ăsta îndrăcit, pe bărbatul care o face pe Myrtille

să plângă, şi dacă nu revine la sentimente mai bune, pe Dumnezeul meu, fur fata în nasul unchiaşului.

Cum îşi zicea acestea, aşezat în jilţul în care obişnuia să stea, deodată, din palid cum era, simţi că se face verde. Inima i se cutremură… Îngrijorarea îl gâtui şi pricepu că disperarea îl cuprinde, numai la gândul grozav de simplu şi plin de adevăr, care-ţi fulgeră prin minte:

— Maestrul Claude Lescot n-a luat-o pe Myrtille. Ea ar fi găsit mijlocul s-o trimită pe Gillonne, să mă aştepte aici, în dimineaţa asta!… Şi, de ce ar fi lăsat Lescot uşile locuinţei deschise oricăruia?…

Atunci începu să plângă cu hohote… căci se afla în faţa nepriceputului… În minutul acela o umbră întunecă razele soarelui, care-i lumina figura delicată şi zbuciumată de durere. Buridan ridică capul şi recunoscu pe Bigorne.

— Plângi? – zise haimanaua, care – după propria lui vorbă, – se resemnase la meşteşugul de om cinstit.

— Nu! – zise Buridan, cu dinţii strânşi pe când lacrimile i se rostogoleau pe faţă.

— Plângi, – urmă haimanaua, – şi am să-ţi spun de ce: pentru că azi noapte a fost furată fata care locuia aici. Ştiu asta!…

Buridan sări în sus, îl apucă de umeri pe Bigorne, care dintr-o smucitură se dase înapoi până dincolo de prag. Mâna lui Buridan alunecă însă în gâtul lui Bigorne, ochii lui scânteiau, plini de bănuieli.

— Cum, ştii? – mugi el. Vorbeşte! Recunoaşte că nu ai fost trimis de acel, care a furat-o pe Myrtille!…

— Cum vrei să vorbesc, dacă mă strângi aşa de gât? horcăi Bigorne.

— E drept, scrâşni Buridan, care slăbi strânsoarea. Vorbeşte acum!… Şi spune tot adevărul, altfel… vezi mărul acela… nu-i aşa?…

— Frumos pom, într-adevăr!…

— Ei bine, peste două minute va fi spânzurătoarea, unde stârvul tău va speria vrăbiile afară numai dacă-mi vei istorisi totul.

— Ei! pe dracu şi pe sfântul Barnabé, amândoi patronii mei! Ai fi aflat de mult adevărul, dacă… nu-mi curmai vorba. Dumnezeule!… Ce degete!… Uf! de abia mai răsuflu!… Văd, seniore Buridan, că-ţi voi servi cu mare bucurie ca fecior.

— O să vorbeşti odată?…

— Iată, stăpâne: ieri seară, hoinăream prin jurul Luvrului, când îl văzui pe contele de Valois ieşind, escortat de arcaşi călări. De curiozitate şi pentru că am ideile mele despre conte, încep să urmăresc banda, care, ca un stol de corbi, zbura din vechiul cuib al Luvrului. Mă strecor deci în urma lor şi-i văd pe corbii mei coborând spre locuinţa asta…

— Valois? bolborosi Buridan, care simţi cuprinzându-l un fel de

spaimă. Valois?… Zici că Valois a venit aici?…

— Monseniorul Charles, conte de Valois, prinţ al Infernului, unchiul regelui şi… vărul Satanei… Da, domnule, Valois în carne şi oase!… Valois care venea, după cum am putut pricepe, din croncănelile corbilor lui, să aresteze pe fata aceea!…

— S-o aresteze? horcăi Buridan, zguduit de un lung fior. Şi, ce a făcut zbirul?… Arestată?… Myrtille arestată?…

— Şi dusă la Temple!… Tot atât de adevărat, după cum adevăr e că ne luminează soarele! Tot atât de adevărat că sunt creştin şi că n-am despuiat un burghez, fără o rugăciune sfântului Barnabé. Tot atât de adevărat, domnule, pe cât urăsc pe Valois şi că mi-aş da ultima picătură de sânge, ca să-l ţin cinci minute singur, noaptea, în colţul vreunei ulicioare… Această fată a fost dusă la Temple!

O spaimă nebună se dezlănţui în inima lui Buridan.

— Dar, pentru ce? urlă el, apucându-se de păr cu amândouă mâinile.

— Pentru că e acuzată de fermecătorii contra regelui, arcaşii strigau: „La moarte, vrăjitoarea!”

Buridan recăzu zdrobit în fotoliu.

XIII. „TEMPLE”

Câteva ore mai târziu, spre seară, pristavul jandarmeriei, înconjurat de sergenţi, escortat de un trâmbiţaş sunând din goarnă, se oprea pe piaţa Grève, după o lungă plimbare prin Paris.

Gornistul sună. Mulţimea se strânse şi pristavul începu să citească un pergament pe care-l desfăşură treptat, cu citirea:

„Astăzi, în douăsprezece ale lunii Mai, din anul 1314, Noi, Jean de Précy, prefectul acestui oraş, facem cunoscut tuturor locuitorilor, lucrătorilor, burghezilor şi altora, voinţele exprese ale Maiestăţii sale, regele nostru, pe care să-l păzească Dumnezeu, şi care voinţi sunt:

Mai întâi, monseniorul conte de Valois este ales guvernator al fortăreţei Temple.

Al doilea, să fie aspru pedepsiţi, de oamenii de pază, burghezii sau alţi locuitori, care nu vor respecta ordonanţele semnalelor de stingerea luminilor.

Al treilea, se ordonă ovreilor, locuind în acest oraş, să se supună, de bunăvoie, perchiziţiei exacte, care li se va face în locuinţele lor.

Al patrulea: ordonăm oricărui locuitor să denunţe imediat pe orice vecin, sau orice vecină care, după ştiinţa sa, ar avea legături cu dracul şi ar face farmece sau vrăji.”

Apoi, pristavul sfârşindu-şi raita, se-ndreptă spre Châtelet, iar mulţimea, care-l ascultase, se împrăştie foarte mulţumită, pentru două motive, – mai întâi: regele vorbea de schingiuirea ovreilor, ceea ce era întotdeauna un prilej de petrecere ţinând seamă că, după fiecare percheziţie, trebuiau să fie arşi câţiva dintre ei, – apoi, regele nu vorbea de impozite noi, lucru de care se temeau totdeauna burghezii, când auzeau trâmbiţa pristavului poliţiei…

Adânc mulţumiţi – în felul acesta – de ce zicea şi de ceea ce nu zicea regele, „cască-gură” se retrăgea, strigând cât putea:

— Trăiască Ludovic Vicleanul!

În momentul acela, o trăsură închisă, cu perdele de piele, trecea piaţa şi intra în strada Vieille-Barbette.

Acest vehicul era de o înfăţişare simplă şi nimeni nu-l lua în seamă. Mergea încet şi nu se opri decât la capătul străzii, adică în vecinătatea fortăreţei „Temple”.

Un singur om, călare, simplu îmbrăcat, fără arme, cu capul acoperit de o glugă, escorta căruţa.

Când trăsura se opri în faţa porţii de la Temple, omul descălecă şi se îndreptă spre podişcă.

— Treci înainte! strigă santinela.

— Cheamă pe ofiţerul de gardă! vorbi omul, cu un ton de comandă.

Soldatul, surprins de acest ton poruncitor, se supuse şi, ofiţerul care comanda la uşă, înaintă cu un aer ameninţător spre burghezul acela destul de îndrăzneţ ca să ordone unui militar.

Burghezul îşi ridică gluga şi atunci, înmărmurit, ofiţerul se înclină, tremurând.

— Înaintează! zise cel venit.

Ofiţerul se apropie şi omul îi vorbi încet, apoi, militarul făcu un gest de respectuoasă supunere şi se înapoie în fortăreaţă.

Burghezul cu glugă se apropie de trăsură şi zise:

— Drumul e liber, Doamnă!

Înăuntru se afla o femeie. Ea era tot atât de simplu îmbrăcată şi purta aceeaşi glugă ca şi burghezul.

— Aşteaptă-mă aici! – zise doamna, sărind cu uşurinţă din căruţă.

— Voi aştepta, doamnă!… Voi aştepta cu moartea în suflet.

— Nu-ţi fie frică, Marigny, zise femeia, nimeni n-ar îndrăzni să se împotrivească unui ordin al reginei!… Nimeni!… Nici chiar regele!…

Ea trecu podişca, grăbită. Intră sub boltă şi acolo, îl găsi pe ofiţer, care o aştepta. Şi o apucă înaintea ei, cu mişcările pline de cel mai profund respect. Ajunseră în faţa unei uşi, care se deschidea în nişte încăperi mari şi bogate, locuinţă cu câţiva ani înainte a marelui maestru al Templierilor, şi acum, adăpostul noului guvernator, care se mutase acolo abia de două ceasuri.

Ofiţerul murmură:

— Să intru, ca să anunţ monseniorul conte, augusta vizită pe care Maiestatea voastră binevoieşte să-i facă?

— Nu, domnule! – răspunse femeia. Poţi să te retragi.

Şi, deschizând singură uşa, intră. După uşă sta de pază, rezemat de halebardă, un miliţian nemişcat, în picioare, enorm, cu capul sub cască, cu viziera peste faţă şi pieptul sub platoşă, cu picioarele şi braţele acoperite de oţel, semănând cu una din armurile care se văd în zilele noastre prin muzee, ca nişte carapace de fiinţe dispărute de pe glob.

Doamna rosti:

— Du-te şi spune stăpânului tău, că regina vrea să-i vorbească pe dată!…

Armura tresări, se puse în mişcare zăngănind ca şi fiarele, şi porni greoaie…

Câteva minute în urmă, se auzi un pas grăbit, apoi contele de Valois intră aproape speriat. Doamna lăsă să-i cadă gluga şi-şi scoase masca.

Valois îndoi genunchiul, apoi, sculându-se, aşteptă să-i vorbească regina.

— Conte, zise Marguerite de Bourgogne, vin să-ţi vorbesc de vrăjitoarea pe care ai arestat-o!

Valois tresări, cu prevestirea spaimei care cuprinde pe om, când se vede pe marginea unei prăpăstii, unde va cădea dacă face un pas greşit, şi în care va cădea şi mai sigur, dacă nu încearcă să facă vreo mişcare.

Vocea reginei era aspră, tăioasă, ameninţătoare.

Şi… doar cunoştea vocea aceea! Suflarea aceea ucigaşă… mişcarea aceea febrilă a mâinii frumoase, care, numai ridicându-se, putea face să cadă un cap… le cunoştea!…

— Doamnă, zise el, permiteţi-mi să poftesc pe Maiestatea sa într-o sală mai demnă de ea.

— Nu e nevoie! strigă regina, ale cărei buze tremurând de furie şi privire de oţel, îl făcură pe conte să se clatine. Cu atât mai rău pentru dumneata, dacă în jurul acestor ziduri sunt urechi care ascultă! Susţii dar, că tânără fată, arestată de dumneata, Myrtille, este o vrăjitoare?

— Doamnă! bolborosi contele, îmi pare că farmecele care s-au găsit la ea…

— Conte de Valois, zise Marguerite, cu voce îngheţată, vrei să cunoşti marea vrăjitorie pe care i-o poţi imputa acestei nenorocite?

— Nu pricep, Maiestate!…

— E că… e fiica lui Enguerrand de Marigny!

— Sunt pierdut! gândi Valois, care se ghemui, se umili, se înclină până la pământ.

— Conte, urmă regina, vreau să văd numaidecât pe fata aceasta!

— Dorinţele Maiestăţii voastre sunt ordine sfinte. Am să dau ordin s-o aducă aici şi…

— Ba, deloc! întrerupse regina, care cu un gest aspru, oprind pe Valois în momentul când se îndrepta spre uşă, condu-mă la celula ei. Vreau s-o întreb. Dacă e o vrăjitoare, cu atât mai bine pentru dumneata, conte. Dar dacă descopăr nevinovăţia acuzatei…

Ea strânse pumnii şi înaintă asupra lui Valois, de parcă ar fi vrut să-l strângă de gât.

— Ce va face Maiestatea voastră? întrebă Valois înălţându-se.

— Ei bine! zise regina, stăpânindu-se, am s-o iau de aici. Asta e tot!

Primejdia apropiată, făcu pe Valois să-şi redobândească toată energia.

— Doamnă, zise el, cu glas hotărât. Regele m-a numit guvernator al fortăreţei Temple înadins ca s-o supraveghez pe prizonieră. Sunt la ordinele Maiestăţii voastre, dacă doreşte să pună întrebări acestei fete… Dar ca s-o las să plece de aci pe aceea de care răspund cu capul, n-am s-o fac decât cu un ordin al regelui!…

— Iată acest ordin!… zise Marguerite de Bourgogne, care zdrobi pe Valois cu un surâs triumfător.

În acelaşi timp, ea scoase din sân o hârtie pe care i-o întinse contelui.

Zăpăcit, cu mintea vuindu-i parcă, Valois luă maşinal hârtia şi o desfăşură.

De abia citi primele cuvinte şi ridică asupra Margueritei o privire îngrozită. Începu să tremure spasmodic.

Hârtia aceea nu era pergament cu vreun ordin regal! Era o scrisoare semnată de contele de Valois! O scrisoare adresată Margueritei de Bourgogne, al cărui nume se află în diferite pasaje… o declaraţie de dragoste arzătoare. O cerere de întâlnire nocturnă! O descriere îndrăzneaţă a pasiunii celei mai puternice pe care o poate simţi un om. Cea mai sângeroasă insultă făcută regelui Franţei!…

Dar acea scrisoare era datată: 22 Februarie 1297, adică la vremea când Marguerite, în vârstă de aproape şaptesprezece ani, locuia încă în palatul tatălui său, Hugues al IV-lea, duce de Bourgogne.

— Charles de Valois, zise Marguerite cu voce joasă şi şuierătoare, recunoşti această scrisoare? E mult de când ai scris-o! Poate că o şi uitaseşi!…

— Scrisoarea aceasta nu e scrisă de mine! – bâlbâi Valois.

— Nu e decât copia… adevărata ta scrisoare, Valois, e la Luvru! Astă-seară ea va fi în mâinile regelui!

Contele scoase un suspin ca de agonie.

— Ea datează de şaptesprezece ani! zise Valois, scrâşnind din dinţi. Voi spune regelui adevărul! Îi voi spune că v-am iubit într-o vreme când aveam dreptul să vă cer în căsătorie. Îi voi spune că am fost

respins de voi… că v-am arătat întotdeauna mai mult respect decât dragostea pe care o nutream.

— Spunând aceasta, vei minţi Valois… căci nu te-am refuzat.

— Ei bine, voi minţi! strigă Valois. Minciună pentru minciună, viaţă pentru viaţă, moarte pentru moarte! Mă atacaţi… mă apăr. Data acelei scrisori va mărturisi!…

Marguerite avu un surâs ciudat, şi, în faţa acelui surâs, contele simţi că înnebuneşte de frică.

— Cunoşti pe Mabel? zise regina. Nu, tu n-o cunoşti. Nu ştii cât de învăţată e acea femeie care-mi este devotată, care îmi aparţine, care face ce vreau, care nu trăieşte decât pentru mine!

— Mabel? bâlbâi Valois.

— Da, însoţitoarea mea devotată, care veghează asupra-mi, când dorm… care se gândeşte pentru mine… care ştie totul… pentru mine! … Ei bine, ascultă Valois! Prin ştiinţa ei, Mabel a găsit mijlocul de a reda cernelii îngălbenite a scrisorii aceleia toată frăgezimea, astfel că pare a fi fost scrisă ieri!…

— Este data ei! scrâşni furios Valois.

— Mabel a găsit şi mijlocul să şteargă data. Şi, în locul datei de 22 Februarie 1297… ştii ce a scris? Şi cu scrisul tău!… Ei bine, a pus: 11 Mai 1314… adică ieri dimineaţă!…

Contele scoase un geamăt lung.

— Te vei supune, Valois?

— Da, Maiestate! răspunse contele, cu glasul sugrumat.

— Şi, dacă recunosc că Myrtille este nevinovată, mă vei lăsa s-o iau cu mine? Nu vei spune nimănui că eu am luat-o?…

Zdrobit, Valois se ridică ca o viperă, pe care o calcă cineva.

— Îmi cereţi viaţa, zise el. Luaţi-o dar! Căci e a voastră!… Oh! Plătesc scump amorul pe care privirea voastră l-a aprins în mine! Oh! Mă simt în mâna unei puteri grozave şi blestemate, chiar de-ar veni din cer acea putere!… Dar, băgaţi de seamă, Marguerite, regina mea! Ca să uit tortura pe care mi-aţi impus-o, ar trebui să fiu un înger… şi nu sunt decât un om!

— Zi: un demon din iad!… Dar, nu mă tem de tine, şi probă e că trăieşti! Roagă-te la Dumnezeu, dacă poţi, să mă facă să uit ceea ce ai zis, şi, până atunci, mergi înaintea mea! Du-mă la celula vrăjitoarei!

XIV. MAMA

Întunecat, ca un condamnat pe care-l duci la supliciu, Valois apucă înaintea reginei.

În clipa aceea uitase tot, până şi pasiunea pe care o resimţea pentru prizoniera sa. Situaţia era plină de primejdii. Pricepea, sau i se

părea că pricepe, că ar fi o înţelegere între Marguerite şi Enguerrand de Marigny. Acea alianţă izbutea să închege un complot a cărui ţintă era să asigure fuga Myrtillei, deci, fuga vrăjitoarei, – căci fuga, care se pregătea, nu era numai zdrobirea lui şi triumful lui Marigny, ci şi procesul de înaltă trădare… era condamnarea lui sigură… moartea!

Valois putuse dar să exclame cu siguranţă: „Îmi cereţi viaţa!”

Regina îşi reaşezase masca şi gluga pe cap.

Ajunseră într-o curte, şi, la un semn al lui Valois, un om, care purta nişte chei şi o torţă în mână, apucă înaintea lor. Se înfundaseră repede pe o scară, care cobora sub turnul cel mare. Acolo stăpâneau miresme înăbuşitoare, dar Marguerite nu le băgă în seamă, iar dacă se cutremura, o făcea numai din cauza gândurilor ei. Chelarul deschise o uşă. Marguerite se întoarse spre Valois şi-l privi în ochi.

Contele o înţelese: facla fiind fixată într-un picior de fier, care servea drept sfeşnic, el se retrase, luându-l şi pe temnicer.

La urma urmei, puţin îi păsa, ce avea să discute cu prizoniera! Când ieşi în curte, era destul de întuneric ca să nu i se observe paloarea.

— Sunt pierdut, îşi repeta el mereu. De orice parte m-aş întoarce, nu văd nici o scăpare. Înarmată cu acea scrisoare nemiloasă, cu sufletul de gheaţă, când e vorba de milă… de foc, când e vorba să omoare… regina mă va face praf la primul gest pe care-l voi face ca să mă apăr. Ei bine, fie! Am să plec. Mă voi refugia la unul dintre seniorii care nu se supun de la moartea fostului rege. Şi acolo, voi pregăti, împotriva lui Marigny, a reginei, regelui, a Parisului… împotriva tuturor celor care mă urăsc… da, voi ţese unul din acele comploturi, care încurcă o mie de victime! Cu răbdare şi putere, vreau să-mi asigur una din răzbunările acelea care uimesc lumea şi care o face să zică: „Acela, era un om tare! Odată, a întreprins o luptă înspăimântătoare contra a tot şi a tuturor, şi… a izbutit!…”

O mândrie groaznică învăpăie, o clipă, fruntea omului care, mai adineauri, se înconvoiase şi acum se ridica.

— Simon! strigă el scurt.

— Aici sunt, Monseniore!

Şi Simon Malingre – acel pe care l-am văzut o clipă la grădina cu trandafiri, când am început această povestire – Simon Malingre, care nu se despărţea niciodată de contele de Valois, ieşi din umbră.

Simon Malingre răsărea totdeauna din colţurile umede şi întunecoase, ca gândacii.

— Simon, zise contele, pe şoptite, dar înfierbântat, – totul e pierdut…

— Am auzit totul, şi am priceput totul, monseniore!

— Aleargă la hotel. Într-o oră, toate să fie gata pentru fuga mea!…

— Suntem totdeauna gata, monseniore! Caii aşteaptă veşnic înhămaţi! Catârii sunt gata să primească burdufurile pline cu galbeni,

care n-au decât să fie puse pe samare. Pentru rest, îl sfătuiesc pe monsenior să lase hotelul cum este. Poate că fuga nu va fi neapărat trebuitoare pentru noaptea asta.

— Ce vrei să spui? strigă contele, vorbeşte!…

— Îmi vine foarte greu să plec, lăsând aici pe această Myrtille…

Contele îşi înăbuşi un suspin.

— Să citească, mai întâi, monseniorul această scrisoare! zise Simon Malingre.

Mirat, Valois luă hârtia pe care i-o întindea servitorul său, se apropie de un felinar agăţat în zid şi începu să citească.

Iată ce conţinea scrisoarea:

„Monseniore

Nu mă cunoaşteţi, dar eu vă cunosc şi asta e destul pentru moment. Ştiu că urâţi pe Marigny. Ura mea o egalează pe a dumneavoastră. Iată ce pot să vă spun. Vreţi ca din aceste două uri să facem una singură? Vreţi să vă ajut ca să învingeţi pe Marigny? Vreţi să-mi ajutaţi şi dumneavoastră să-mi asigur răzbunarea împotriva acestui om?… Dacă nu, ardeţi această scrisoare pe care o încredinţez onoarei dumneavoastră de cavaler… Dacă da, vă voi aştepta trei nopţi la rând, de mâine încolo, pe la miezul nopţii, în afară de poarta Pictorilor.

Iscălesc cu propriul meu nume:

JEAN BURIDAN”.

— Jean Buridan! îngână Valois… scăparea, poate!… Da, omul care a fost în stare să îndrăznească ceea ce a îndrăznit acesta, la Montfaucon, acest om tare poate să mă scape!… Cu o mie de galbeni pot să mi-l alipesc… Simon!

— Sunt aici, monseniore.

— Simon, zise Valois, nu vom pleca astă noapte!…

*

*   *

Marguerite pătrunsese în temniţa pe care lumina roşiatică a torţei, lăsată în galerie, o învăluia ca într-o pânză aurie, fâlfâitoare şi nelămurită.

În colţul cel mai adânc al locuinţei aceleia mizerabile, ea o zări pe Myrtille.

O privi o clipă cu nesaţ, tăcută, palpitând de o emoţie pe care căuta s-o stăpânească, şi, în fundul sufletului său, ea şopti:

— Fiica mea!

Cu ochii măriţi de spaimă, Myrtille privea şi ea spre necunoscută…

Dacă aţi văzut vreodată o păsărică prinsă în lanţ, tocmai în

momentul când – fericită, beată de libertate, – ea destăinuia cerului, pădurii, râului, nemărginita fericire de a fi liberă şi de a iubi… Dacă aţi văzut-o tremurând, cu inima bătândă, cu ochişorii plini de spaimă, ghemuită cât poate mai departe şi părând că-ntreabă: de ce sunt fiinţe aşa de rele sub lumina soarelui care străluceşte pentru toţi? – veţi avea o idee de ţinuta şi de gândurile Myrtillei!…

Regina se gândea:

— Ce frumoasă e!… Tot aşa de frumoasă cum eram şi eu la vârsta ei, dar cu mai multă nevinovăţie în priviri!… Sărmana copilă!…

Poate că în inima Margueritei se năştea gelozia ascunsă împotriva acelei frumuseţi, care o mira. Ea clătină din cap şi, voind parcă să se îndemne spre milă, zise tare, cu voce atât de armonioasă şi milostivă încât pe Myrtille o podidiră lacrimile.

— Sărmana copilă! Cum tremuri!… Nu-ţi fie frică de mine, copila mea!

În minutul acela, cu pasul nehotărât încă, fata înaintă spre femeia care-i aducea o rază de mângâiere.

Marguerite tremura… Asta era copila pe care o ceruse atât de des lui Marigny! Oh! de câte ori plânsese, gândindu-se la dânsa! De câte ori îşi închipuise, cu spasmuri de îngrijorare, minutul când o va revedea!… Şi acel minut sosise. Fiica sa era în faţa ei. Marguerite avu ca un fel de mişcare a braţelor spre fata ei.

În fundul inimii, îi bolborosi un strigăt care i-ar fi fost poate mântuirea!

— Sunt mama ta!

Dar acel strigăt i se stinse pe buze. Braţele, care i se întindeau ca să cuprindă copilul dorit cu atâta înfocare, recăzură.

Şi Marguerite îşi zise iar:

— Ce frumoasă e!

De data asta tresări, căci înţelegerea aceasta o făcea să sufere!…

Încă odată, geniul răului triumfa în acel suflet.

— Oh! Doamnă, îngână Myrtille, păreţi aşa de bună şi blândă! Mi-aduceţi veşti de la tatăl meu?… Cum o fi plângând şi s-o fi frământat! Ah! în groaza situaţiei în care mă aflu, gândul acesta, vezi dumneata, îmi face cel mai mult rău!…

— Nu cunosc pe tatăl dumitale, zice cu glas înăbuşit Marguerite.

Myrtille aplecă capul şi se trase înapoi.

— Am vrut să te văd, urmă regina, după cum vin să văd pe toate prizonierele, pe care le aduc aici… Am vrut să-ţi aduc o mângâiere.

— Fiţi binecuvântată, doamnă, zise Myrtille, cu glas întunecat.

— Dar… de ce te-au adus la Temple, dragă copilă? Vorbeai de tatăl dumitale… Dar mama dumitale?… Şi ea trebuie să plângă?

— N-am mamă, zise Myrtille. Ea a murit a doua zi după naşterea mea. Până azi, vezi dumneata, când mă gândeam la mama mea,

eram mâhnită că n-o cunoscusem, dar acum văd că e o fericire c-a murit… căci… ce ar fi deznădejdea ei!…

Marguerite tresări, şi-şi muşcă buzele cu putere.

— Mă-ntrebaţi, urmă prizoniera, pentru ce sunt aici? Nu ştiu nici eu, doamnă! Nişte oameni au venit la ogrăjoara cu trandafiri… E în vecinătate de Temple şi, pe când priveam spre fortăreaţă, îmi reamintesc că umbra turnului care se lungea până la fereastra mea, mă îngrozea… mi se părea că voia să mă înghită… Dar, alta voiam să vă spun. N-am făcut nici un rău… Tatăl meu se numeşte maestrul Claude Lescot; cumpără şi vinde ţesături, din care se fac în depărtata ţară a flamanzilor, după cum – poate – că ştiţi. Vreau să vă spun… mă lăsase să stau cu Gillonne, la grădiniţa cu trandafiri, unde, de ani întregi, trăiam foarte fericită, neavând altă grijă decât să mă rog pentru sănătatea tatălui în serile când vânturile şi ploile şuierau în jurul locuinţei… Ce rău aş fi putut face?

— Se zice că eşti vrăjitoare, zise Marguerite, încercând să-şi dreagă glasul.

— Cum aş fi vrăjitoare, zise cu blândeţe Myrtille, când m-am împărtăşit la Paşte, după cum poate mărturisi preotul de la capela Saint-Nicolas?

Şi Myrtille începu iar să plângă. Era atât de palidă, atât de tristă, atât de frumoasă, încât şi cei mai nepăsători oameni ar fi fost înduioşaţi văzând atâta graţie şi nevinovată frumuseţe pătimind în acel loc groaznic.

Marguerite simţea că i se rupe inima. În ea se închegă ca o scânteie de dragoste de mamă. Gândurile perverse, pasiunile grozave, ideile sângeroase se împrăştiară ca nişte păsări de noapte, din găurile nesănătoase în care, din întâmplare, pătrunde o rază de lumină. Sânul ei zvâcni, gâtul i se sugrumă… Făcu grăbită doi paşi, prinse fata în braţe şi o strânse cu putere…

— Nu mai plânge! gemu ea. Nu mai plânge, copilo! Pot mult… Pot să te smulg de la moarte!… Pot – chiar în clipa asta – să te scot din locul acesta groaznic!

Înmărmurită, ameţită, Myrtille îi asculta cuvintele şi credea că visează…

În inima ei, de o desăvârşită curăţenie, întrevedea libertatea, viaţa, fericirea… Ea îşi împreună mâinile şi îngână:

— O! bunul meu părinte, nu vei mai plânge!… O! scumpul meu Buridan nu vei muri… de moartea Myrtillei!…

Marguerite de Bourgogne se desprinse încet din părinteasca îmbrăţişare în care înlănţuise pe fiica sa. Apoi se trase încet îndărăt. Şi cum Myrtille îşi ridică spre dânsa privirea-i nevinovată şi curată, o văzu grozav de palidă.

— Doamnă, zise ea cu vioiciune, ce aveţi?… Oh! sunteţi suferindă?

…

— Nu!… nu! bolborosi Marguerite. Linişteşte-te. Iată, vorbeşte-mi mai bine de fericirea acelora pe care ai să-i vezi!… Tatăl dumitale… bunul dumitale tată… Şi, apoi… cum ai zis?…

— Buridan… Jean Buridan! şopti Myrtille, cu un surâs de nemărginită dragoste.

Marguerite înăbuşi mugetul care i se suia la buze. Şi, pe când, ca după o linişte trecătoare, vijelia, înspăimântătoarea vijelie a pasiunilor, se dezlănţuia, urla în inima ei… buzele-i zâmbiră!… şi zise cu blândeţe:

— E fratele dumitale, poate?… Nu?… Atunci un prieten, fără îndoială?

— Logodnicul meu! oftă Myrtille.

— Logodnicul dumitale? întrebă Marguerite cu un surâs răutăcios. Şi, te iubeşte?… Îl iubeşti?

— Cred că, dacă ar muri Buridan, aş muri şi eu, doamnă! Şi sunt sigură că, dacă mi s-ar întâmpla vreo nenorocire, ar veni să moară şi el, acolo unde aş fi eu!

— Da, da! bombăni repede regina. Pricep! Ei bine… ei bine… linişteşte-te copilo! E cu neputinţă ca amorul lui Buridan să nu te scape!… Mai aşteaptă câteva ore, încă… mă duc să mă ocup de fericirea dumitale.

Vorbind astfel, ea se dădu încet înapoi… intră în galerie… împinse uşa… şi, când închise, cum temnicerul plecase cu Valois, mâna ei… mâna ei albă, delicată şi nervoasă… mâna ei de mamă apăsă pe zăvorul enorm, botniţă de fier pentru gura temniţei.

Privi în jurul ei, ca şi cum ar fi fost gata să săvârşească irevocabila crimă pentru care nu e cu putinţă nici o iertare.

Un minut ea şovăi.

Împinse zăvorul…

Zăvorul scârţâi…

Temniţa hohoti de plâns…

Şi mama Myrtillei, închizându-şi copila, încet, cutremurându-se, gârbovită, se furişă de-a lungul galeriei şi se înapoie sub lumina stelelor…

*

*   *

Valois era acolo.

Văzând-o apărând singură, se înfioră. Dar nu avu vreme să întrebe: ce însemna asta? Bine sau rău?… Marguerite se apropie de el.

— Conte, zise ea, cu glasul încă tulburat, nu iau cu mine pe prizonieră. În loc să-ţi fiu inamică, devin aliata ta. Ascultă-mă bine, urmează-mi ordinele, şi poate că niciodată n-ai fost atât de aproape

de puterea pe care o urmăreşti…

Valois se aplecă. Dar se gândea: „Tigroaica mă ia cu binele!… Să fie, oare, prea târziu ca să mă pot apăra?”

— Astă seară, la miezul nopţii, vei încredinţa pe prizonieră oamenilor mei care vor veni s-o ducă într-un loc sigur. Din parte-mi, nimeni pe lume n-o să ştie că vrăjitoarea nu mai e la Temple. Şi cum regele n-o cunoaşte, îţi e lesne… ascultă!… îţi e lesne s-o înlocuieşti cu vreo fată care să fie interogată şi torturată, apoi spânzurată sau arsă, ca şi cum ar fi Myrtille… Ne-am înţeles, Valois!

— Da, Maiestate! – răspunse contele.

— Cu condiţia asta, cum s-o sfârşi procesul pe care o să-l începi, îţi voi da scrisoarea… ştii!… scrisoarea cea frumoasă, de dragoste, care, mâine, te trimitea la Montfaucon, dacă i-o dădeam astă seară regelui!

Cu această ultimă ameninţare, regina se îndepărtă.

— Du-te, mugi contele, piei, vipero! N-am să am nevoie să te zdrobesc ca să-ţi scot dintele otrăvit cu care cauţi să mă înspăimânţi!… Acel Buridan… da! el poate, cu o lovitură straşnică de spadă, să mă scape de Marigny… Şi atunci Marguerite, între noi doi!… Atunci, Marguerite, o să fie rândul tău să tremuri! Căci, te-am pândit, Marguerite! Am sondat fluviul în care îngropi sângeroasele-ţi secrete! Am întrebat stafiile care fac alaiul tristei sale Maiestăţi! Şi, mi-au răspuns: „Caută la turnul Nesle!…”

*

*   *

Regina se înapoiase la trăsura ei, lângă care aştepta Enguerrand de Marigny. Nu se mişcase din loc. Stătuse ţeapăn, cu ochii ţintă la podişca închisorii.

Când văzu că Myrtille nu venea cu regina, mâinile începură să-i tremure. Şi când Marguerite i se alătură, el o cercetă cu o figură atât de întunecată, încât ea se cutremură.

— Nu se dă bătut! zise ea, repede. Cu nimic n-am izbutit. Nici rugăciuni, nici ameninţări! Marigny, trebuie să căutăm un alt mijloc, ca s-o putem scăpa!

— Ai văzut-o? – întrebă nerăbdător primul ministru.

— Da, am văzut-o!…

— Ce face?… Ce zice?… Oh! cât o fi plângând! V-a vorbit de mine?

— Nu plânge, Marigny! Nu mi-a spus nici o vorbă de tatăl său…

— Nici o vorbă?… Cum?… Nici o vorbă pentru mine!

— Nu, Marigny! Nici o vorbă. Şi e natural, deoarece nu e preocupată decât de acela pe care-l iubeşte!… Căci, ea iubeşte… Mi-a spus-o… Nu mi-a vorbit decât de amorul ei pentru acel Jean Buridan…

Marigny se îndreptă, furios. Faţa lui, îndurerată până atunci, luă o expresie de furie, şi de ură sălbatică.

— Ah! strigă el, îl iubeşte! Chiar după cele ce i-am spus!… Chiar în fundul închisorii. Nici o vorbă pentru tatăl ei! Buridan… şi numai Buridan!… Ei bine, de-ar trebui să mor şi eu de durere, văzând-o murind, tot mai dulce mi-ar părea decât să primesc infamia acestei iubiri!

— Aşadar… Marigny?

— Aşadar?… Să moară dar!…

XV. RĂZBUNAREA LUI BIGORNE

A doua seară, după întâmplările de mai sus, patru oameni ieşeau din Paris în clipa când porţile urmau să se închidă. La două sute de paşi de poarta Saint-Denis sau poarta Pictorilor, prin care trecură de ziduri şi şanţuri, se aflau câteva cocioabe dărăpănate chiar în marginea câmpului, în zarea căruia ondulau înălţimile Montfauconului, încumetate de silueta uriaşă a spânzurătorii celei noi.

La uşa uneia dintre cocioabe era atârnat un şomoiog de frunze, iar deasupra lui, era bătută o scândură pe care un pictor nepriceput încercase să zugrăvească un butoi cu vana deschisă, prin care vinul curgea gârlă.

Oricât de modestă ar fi fost acea concepţie, trebuie să recunoaştem că geniul necunoscut nu izbutise să redea decât o foarte nelămurită idee despre ceea ce voise să reprezinte. Din fericire, cu litere mari, neîndemânatec scrise, se citeau pe partea scândurii, care reprezenta cerul, aceste cuvinte, care dădeau explicaţia rebusului: „La polobocul care curge!”

Era lung, dar expresiv, şi chiar nu era lipsit de un oarecare realism elegant.

Deci, cei patru oameni se îndreptară spre „Polobocul care curge”. Unul dintre ei ducea un coşcogeamite coş, bine încărcat.

— În numele Basochei triumfătoare, bine am făcut că am luat de ale mâncării, strigă unul dintre oameni. Căci e sigur că Buridan vrea să ne lase să murim de foame în cârciuma asta blestemată, la care ne târâie de două zile.

— De foame şi de sete, adăugă tovarăşul său, o sete cum nu ne-a mai fost dat în Galilée, unde, cu toate astea, viaţa nu-i ursită decât… ca să-ţi fie sete!

Aceştia doi, erau Riquet Haudryot şi Guillaume Bourrasque.

— Răbdare, bunii mei prieteni, zise cel de-al treilea. Încă o seară de veghe şi alta mâine seară, şi isprăvim. Isprăvim, adăugă el în gând. Va fi oare într-adevăr un sfârşit?

Acesta era Buridan.

— Uf! bombăni al patrulea, punând coşul pe o masă a sărăcăcioasei

cârciumi. Dacă n-aş nădăjdui să mai beau şi să mai mănânc din coşul ăsta… zău, că ar fi fost o sarcină, pe care – din nebăgare de seamă – aş fi lăsat-o să cadă pe când treceam peste podişcă.

Acesta era Lancelot Bigorne.

Stăpânul acelei cârciumi pustii, pe unde treceau din când în când, în câte-o duminică, câţiva parizieni, să bea sub umbrarele-i sărăcăcioase o băutură proastă, jucând popice (şi pentru acei pe care îi interesează acel joc, putem adăuga că bilele erau încercuite cu fier), aşadar, acest patron îşi aştepta musafirii în pragul uşii, cu căciula în mână.

Buridan îi zise:

— Ţine ca şi ieri, un galben nou-nouţ. Şi, ca şi ieri, nu-ţi vom cere nici mâncare, nici de băutură. Dar… întocmai ca ieri vei şterge putina de-aici… te vei culca, şi… ne vei lăsa să facem ce voim!… M-ai înţeles?

Cârciumarul făcu o plecăciune respectuoasă, înşfăcă galbenul cu un aer de bucurie şi se grăbi să asculte de poruncă, nu înainte de a fi înlocuit torţa fumegândă, care lumina cât se poate de prost colţul acela, unde trei mese şi câteva scaune ocupau toată lărgimea.

Riquet Haudryot începuse să desfacă mâncărurile: pulpă de căprioară coaptă la tavă, o gâscă la frigare, o şunculiţă, un şir de cârnaţi prăjiţi şi – în fine, un burduf, dintr-o coşcogeamite burtă, plin cu vin de Epernay.

— Cu astfel de muniţii, zise el, puţin ne pasă de orice surprindere, ori… para-surprindere! Chiar de-ar vrea să ne atace şi… douăzeci de miliţieni cu steagurile desfăşurate şi pe care stau blazoanele sfântului Gheorghe…

— Zbieri ca un învăţăcel de la Sorbona! se răsti Guillaume Bourrasque. Pe paharul meu, iată pe Jean Buridan, bacalaureat, căruia îi voi cere să-şi scrie teza cu acest surprinzător subiect: *„Licitum est occidere loquacem guia nuns est bibendum”*… „e îngăduit să omori palavragiul care nu te lasă să bei!” Oh! Jean Buridan, bacalaureat îndrăcit, m-auzi tu, ori nu m-auzi?

— Aud şi o probez! îl încuviinţă Buridan, care se apucase să umple paharele.

Cei trei prieteni se aşezară la masă şi atacară laolaltă proviziile frumos orânduite.

De strajă la uşă, Lancelot Bigorne, primea şi el, bineînţeles, cu ce să-şi lumineze vederea şi ideile. În curând, în cocioabă nu se mai auziră decât sunetul glasurilor, râsul lor clocotitor, ciocnitul paharelor, apoi o tăcere relativă se stabili: Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot jucau table…

Sunetul ascuţit al unui clopot vesti unsprezece ceasuri.

În clipa aceea, Buridan întinse mâna pe masă şi grăi:

— A sosit ceasul, tovarăşi!

Guillaume Bourrasque făcu să dispară zarurile şi cornetul şi trase spada enormă, care îi atârna de-a lungul trupului. Riquet Haudryot făcu la fel. Regele Basochei şi împăratul Galiléei deveniră serioşi.

— Ordinele tale? întrebară amândoi.

— Aceleaşi, ca ieri. Mă duc să aştept lângă Poarta Pictorilor. Omul va veni sau nu va veni. Dacă nu vine, vom aştepta aici să se facă ziuă şi ne vom întoarce în Paris, ca şi azi dimineaţă. Rămâne cazul al doilea.

— Vorbeşti mai bine decât un doctor în ştiinţele logicii!…

— Te cred… căci n-am învăţat niciodată logica. Deci, cazul al doilea: omul vine. Şi atunci una două: vine sau singur, sau întovărăşit. Dacă vine singur, nu mişcaţi. Dacă vine întovărăşit, la strigătul: „Basoche şi Galilée”, vă repeziţi asupra stingheritorilor şi mă lăsaţi pe mine să mă răfuiesc cu omul meu.

— Fir-ar al naibii!… De când lumea n-a fost cursă mai bine întinsă!…

— Ajutor, Galilée!… Mă frige spada!

— Adio, dar, tovarăşi, zise Buridan, ieşind şi câtă vreme nu mă veţi auzi strigând, staţi liniştiţi, ca sfinţii de la poarta centrală de la Notre-Dame! Şi tu, adăugă el, trecând pe lângă Bigorne, treci la postul tău!

Buridan se apropie de zidurile Parisului şi se duse să se adăpostească lângă poartă, dosindu-se sub umbra unul stejar cu ramurile joase. Ajuns acolo, nu mai mişcă… Vremea trecea. Miezul nopţii, sună. Tânărul tremura de nerăbdare şi scrâşnea înjurături înăbuşite.

În sfârşit, tresări de bucurie.

În minutul când, disperând că va mai da cu ochii de cel pe care-l aştepta, era cât pe ce să se înapoieze la cârciumă, lanţurile podişcii huruiră. În întuneric se auziră scârţâituri ascuţite şi puntea începu să se lase în jos.

— El e! – gemu Buridan, ale cărui priviri parcă ardeau.

Într-adevăr, pentru cine altul decât pentru un boier de neam, ca Charles de Valois, s-ar fi lăsat puntea?

După câteva minute se zăriră trei cavaleri, care înaintau cu grijă.

Buridan ieşi din umbră şi se îndreptă spre ei.

— Cine e? întrebă o voce bănuitoare.

— Jean Buridan.

— Ah! ah! Dumneata eşti, maestre?

— Da!… Şi n-am nevoie să vă întreb cum vă numiţi, ca să vă recunosc, monseniore! răspunse Buridan, cu un accent care tremura ciudat.

— Vorbeşte, ce ai să-mi propui? zise Valois.

— Nu aici, monseniore. Poarta e prea aproape. Şi, o poartă are urechi… şi ochi! Vede şi aude lucrurile care trebuiesc să rămână secrete. Păziţi-vă de porţi, monseniore, de-ar fi chiar aceea a mormântului!

În vremea asta, Buridan se îndreptă spre cocioabe.

După o scurtă şovăială, cavalerii îl urmară şi când îl văzură că se opreşte, descălecară.

— Monseniore, zise Buridan. Aţi făcut rău că aţi venit însoţit. Vreţi să rugaţi pe gentilomii care vă escortează să se retragă?

— Sunt prietenii mei şi-mi cunosc afacerile. Vorbeşte fără teamă.

— Monseniore nu vreau să vă vorbesc decât… între patru ochi. Slobozi sunt aceşti gentilomi să cunoască afacerile dumneavoastră, dar nu e un motiv să li le spun pe ale mele…

— În cazul acesta mă voi retrage, fără a vă asculta! zise Valois privind bănuitor în preajmă.

— Nu, monseniore, se împotrivi Buridan, cu vocea înăbuşită. E prea târziu. Veţi auzi ce am de spus şi veţi auzi singur. Dacă prietenii dumneavoastră nu vor să se retragă, mă voi vedea nevoit să-i atac.

— Obraznicule! ameninţară cei doi inşi, care-l însoţeau pe conte. Cum îndrăzneşti să vorbeşti?

Şi se repeziră spre tânăr scoţându-şi săbiile.

— Basoche şi Galilée! urlă Buridan care, în clipa aceea, se azvârli asupra lui Valois şi-l cuprinse în braţele lui nervoase.

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot, cu săbiile scoase din teacă, se repeziră afară din cocioabă.

Lancelot Bigorne dispăruse.

— Nu sunt decât doi! zbieră Guillaume. Dă-te la o parte Riquet, să-i iau în frigare!

— Şi eu, vreau să-i curăţ, să-mi bat joc de ei! Dă-te la o parte! – urlă Riquet.

Regele şi împăratul împingându-se, dând năvală, înjurând de toţi sfinţii şi de toţi dracii, mormăind, croncănind şi părând că petrec grozav, se găsiră fiecare în gardă în faţa unui adversar şi atacară cu o furie care nu înlătura metoda. Cu mâna stângă ţineau pumnalul, – nişte junghere ţepene şi ascuţite – şi-n dreapta spadele. Aproape un minut, tăcerea nu fu întreruptă decât de un zăngănit înfiorător şi întunericul fu punctat de licăriri de oţel.

— Ţin-te bine, domnule! Te omor! zbieră Bourrasque.

— Bagă de seamă, gentilome… că-ţi scot maţele! urla Haudryot.

Cei doi tovarăşi ai lui Valois, ţepeni, cu spada-n mână, cu braţele stângi apărate de mantia înfăşurată pe ele, se apărau, atacau, parau, răspundeau, fără nici un cuvânt…

— Pe sfinţii Paul şi Petre şi Maica Domnului, sunteţi morţi!… Nu vă spusesem eu!

Guillaume îşi străpunsese – cel dintâi – adversarul care se rostogolise, fără mişcare.

Aproape în acelaşi timp, acel al lui Riquet căzu, cu un geamăt surd.

— Îmi pare rău, zise Riquet, dar de mult aveam poftă să măcelăresc un gentilom!… Nu vă spusesem eu!…

— Evohe! urlară atunci cei doi tovarăşi. *Nunc est bibendum!*[2]

Vârându-şi spadele în teacă, se luară de braţ şi se înapoiară în cocioabă.

Umplură paharele cu vin, scoaseră cornetul şi zarurile, şi, după câteva minute, i-ai fi putut auzi discutând:

— Iată! un patru şi un cinci! Riquet, joc punga gentilomului meu!

— Dă zarurile! Contra pungii gentilomului meu! Vom socoti pe urmă… Iacă: doi, şase!

Cititori, aţi face rău să judecaţi pe aceşti doi oameni după moravurilor noastre. Bourrasque şi Haudryot, nu erau nici mai crunţi, nici mai nesimţitori, decât cei mai buni dintre cei care formau mediul în care se învârteau. Timpul lor nu era crunt, dar nebănuitor de acel simţ care s-a dezvoltat, cu încetul, în omenire: respectul vieţii omeneşti! simţ care de abia azi se trezeşte… simţ atrofiat la mulţi moderni, simţ căruia îi vor trebui secole încă, ca să ajungă la forţa morală a celorlalte sentimente. În evul mediu, priveai moartea fără de emoţii, ucideai, erai omorât… viaţa n-avea valoare… Pentru ce? Istoricii au îngrămădit motivele. Au zis: barbarie, civilizaţie incompletă, ignoranţă, moravuri sălbatice, şi alte lucruri. La atâtea judecăţi de preţ putem adăuga pe a noastră, şi iat-o: În acele vremuri, nu mureai. Vrem să zicem: nu credeai în moarte. În credinţa adâncă şi absolută a tuturor, moartea era numai o schimbare de stare: trecerea de la o viaţă la alta. Esenţialul era: să fii în regulă cu păzitorul care veghea la uşa mormântului – Dumnezeu! Odată ce erai spovedit, nu era mai greu să mori, decât te-ai fi dus de la Paris la Montmartre.

Era… o simplă călătorie. Trebuia să ai doar preţul călătoriei, şi sfânta grijanie se numeşte şi acum: paşaportul… Azi e altceva: ne temem grozav de moarte, adică de concluzia definitivă a romanului vieţii; credem în cuvântul: „sfârşit”! Este dar cu cale să ţinem seamă de viaţa asta pentru că n-o „să mai fie”… mai târziu, pentru că nu-şi are „urmare în numărul viitor” şi, pentru că fiecare ţine la viaţă, nu e mai puţin cuminte să presupunem, că şi alţii ţin tot atât cât noi şi asta se cheamă „respectul vieţii omeneşti”!

*

*   *

---

[2] Nunc est bibendum [Horaţiu) – Acum e momentul să bem (să sărbătorim ceva) n.e.e.

Avem cu atât mai mult, dreptul să tipărim aceste consideraţii, pentru că recunoaştem dreptul cititorului de a trece peste ele, şi astfel, iată-ne porniţi pe urmele lui Buridan, care îl ducea pe Valois cu dânsul.

După ce sărise asupra contelui, îl apucase vânjos în braţe şi îl strânse atât de vârtos încât îi paralizase orice mişcare. Valois trăsese spada ca să-l lovească pe la spate. Buridan i-o smulse din mână şi-i îndreptase vârful spre pieptul adversarului său, poruncindu-i cu tonul acela rece, grozav, care te face să pricepi că nu e de glumit:

— Mergi înainte, domnule… sau te ucid!

În momentul acela Valois zărise pe cei doi tovarăşi ai săi căzând.

Se gândi că orice împotrivire era zadarnică. Dând din umeri cu dispreţ, el mormăi:

— Văd că sunt în mâini de bandiţi…

— Nu, domnule, zise Buridan, liniştit.

— Am căzut într-o cursă.

— Asta-i adevărat. Cursa, e o vorbă adevărată. Se întrebuinţează pentru fiarele care se pretind în laţ.

— Vrei punga mea? Spune!

— Nu, monseniore.

— Ce vrei atunci, Buridan îndrăcit?

— O să vezi, Valois! Mergi înainte!

— Unde? strigă contele.

— Acolo, sus! zise Buridan, întinzând braţul.

Valois urmă cu ochii direcţia acelui braţ. Şi se înverzi. Atunci o sudoare îngheţată îi scăldă tot trupul, căci ceea ce vedea păzind acolo sus, adică în vârful dealului, pe fundul cerului presărat cu pulbere de stele era monstruoasa spânzurătoare, era pânza de păianjen întinsă de Marigny pe înălţimile Montfauconului!…

Buridan îl apucase de braţ şi-l târa mojiceşte.

După o cale destul de lungă, printre mărăcinii de pe coastă, ajunseră la picioarele întinsei temelii care susţinea cele şaisprezece furci.

Valois aruncă o privire înspăimântată asupra groaznicului monument. Şi ceea ce zări atunci, îi schimbă spaima într-o groază care-i întunecă gândirea… Sus, călare pe cea dintâi bârnă de furcă, sta cineva care mişca laţul… fiinţă ciudată, pierdută în încurcătura uriaşului eşafodaj de moarte, se mişca de colo până colo şi săvârşea nu se ştie ce stranie pregătire, cântând cu un fel de mârâială aspră, batjocoritoare, întretăiată de chicote de râs:

Hei Mărină!
Mădălină,
Tric şi troc, cu laţu-n gât,
Hei şi hei,

Una! două! trei!
Trage-i laba, voiniceşte,
Ticălos, spânzurat bălăbăneşte.
Trageţi, trage, tra...

— Gata? strigă Buridan.

Nu se ştie când s-ar fi curmat cântecul vesel, cu înţeles groaznic al fantasticului lucrător care călărea bârna spânzurătorii, pierdut în noapte, dacă Buridan nu l-ar fi întrerupt cu atâta asprime.

— Acum! strigă necunoscutul, oftând mulţumit! Gata!... Hi şi hei!

Şi dându-şi drumul cu o mlădiere de maimuţă, de-a lungul lanţului, căzu în picioare şi se apropie cu pas zglobiu, pufnind mereu de râs şi închinându-se până la pământ, cu un salut exagerat.

— Vocea asta... şopti Valois – ai cărui dinţi clănţăneau groaznic. Omul acesta...

— E gata, domnule! Şi încă... cu grijă! Laţul monseniorului e gata...

— Bine! se încruntă Buridan. Stai aici şi... să nu te mişti, Lancelot Bigorne.

— Lancelot Bigorne? – urlă Valois, cu un sughiţ de spaimă nebună.

— Altădată spânzurat... în noaptea asta spânzurător! Ce onoare, monseniore!... Hi şi Hei!... Tric şi Troc, cu laţu-n gât...

— Taci odată, banditule!... Monseniore, iertaţi-l. Bucuria de a şti că o să vă spânzure îl face prea obraznic.

— Cu laţu' în gât! – pufni Bigorne. Cine o să-l tragă pe monseniorul de nobilele-i picioare? Hi şi Hei! Ia...

— Ah! măgarul dracului, sfârşeşte-ţi flecăria... sau te trimit de aici şi nu vei mai vedea nimic...

— Doamne-Dumnezeule! Să nu văd pe monsenior acolo unde voia el să mă vadă! Iacă, tac! Mai bine îmi smulg limba din gură! Am amuţit!

— Monseniore conte, urmă Buridan, trebuie să vă cer şi eu iertare. V-am scris, căci ştiu să scriu, fiind bacalaureat. V-am scris, căci doream foarte mult să vă vorbesc de celălalt senior, Enguerrand de Marigny, inventatorul şi constructorul acestei splendide maşini de ucis lumea... V-am minţit, monseniore! Nu voiam să vă vorbesc de Marigny...

— Atunci, ce voiai? Vorbeşte repede, maestre! – zise cu asprime Valois, care-şi venise în fire.

— Oh! avem vreme... Voiam să vă spânzur. Atât numai...

Din colţul unde era Bigorne se auzi un mârâit vesel.

— Fie, zise Valois, cu un dispreţ aparent, cu atât mai îndrăzneţ, cu cât frica îi strângea minţile. Spânzuraţi-mă dar, şi să se sfârşească odată!... Dar ascultă. Aceasta te va costa mai scump decât crezi.

— Nu-mi pasă! Viaţă pentru viaţă, mi-e egal să mor după ce vă voi lăsa acolo, sus, cu o cravată frumoasă în jurul grumazului.

— Cât… despre frumoasă, răspund eu! scrâşni Bigorne. O frânghie nouă, pe care am cumpărat-o singur, cu bani număraţi de la maestrul Papelard, frânghierul din strada Vieille-Barbette, şi am uns-o cum nici Capeluche, zgârcitul ăla n-a uns, de când e el, o frânghie de spânzurat… pentru că fură banii, care-i sunt daţi ca să cumpere seu…

— Aşadar, monseniore, urmă Buridan, dacă aveţi vreo ultimă voinţă, încredinţaţi-mi-o, şi, pe cuvântul meu de bacalaureat, o voi executa. Dacă aveţi vreo rugăciune de făcut, fie lui Dumnezeu, fie Maicii Domnului, fie vreunui Sfânt, faceţi-o fără grabă, căci vă voi îngădui două-trei minute pentru acest lucru important…

Valois se simţi pierdut. Îşi lăsă capul în piept, oftă, şi, cu vocea deja slăbită de spaima apropiatei sale agonii, gemu:

— N-am nici o voinţă de exprimat. Şi cât despre sufletul meu… e în regulă.

— Cu atât mai bine, onorate senior, cu atât mai bine… Spânzură-l dar, Lancelot, şi fă lucru curat, că… de nu, îţi rup urechile!

Atunci, contele făcu o mişcare repede, nu cu speranţă să fugă, căci era legat strâns, şi deja Bigorne îi lega mâinile la spate, ci cu nădejdea să fie ucis mai repede, dintr-o lovitură de pumnal.

Buridan se mulţumi – însă – să-l ţină, pe când Bigorne îi lega picioarele.

— Înainte! strigă Lancelot şi începu să-l târâie spre rampa care suia spre zidărie.

Cânta nebuneşte. Şi cum cântecul se împrăştia în beznă, s-ar fi zis că spânzurătoarea se însufleţise şi cânta:

Hei şi hei
Una, două, trei!
Limba-i spânzură de-o şchioapă
Ochiu-n cearcăne se-ngroapă.
Hei, Mărină
Mădălină!

Buridan îi urma. Era posomorât. Năduşeala îi curgea şiroaie pe frunte. Inima-i zvâcnea. Şi se gândea: „Îi va fi destul de frică acestui om?…”

Ajuns pe platformă, Lancelot împinse pe contele de Valois sub o coardă, care atârna de capătul unei bârne. Apoi, îi vârî gâtul în laţ. Buridan privea, cu braţele încrucişate, gânditor şi tremurând. Şi totul se petrecea în adâncul nopţii nelămurite, luminată doar de stelele care străluceau în afunduri. Departe, foarte departe, se auzea gălăgia făcută de Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot care se certau, căci căutau să se-nşele unul pe altul la joc… iar mai departe, în Paris, sunetul grav al câte unui clopot de mânăstire, care chema pe călugări la rugăciunile de utrenie.

Buridan, cu ochii lacomi, ţintiţi, asupra chipului comandantului pe care căuta să surprindă spaima care nădăjduia Buridan făcu un semn lui Lancelot.

Acesta trase de frânghia, care se întinse, căci pretindea să spânzure victima ridicând-o şi nu lăsând-o să cadă, operaţie care cerea două, trei ajutoare.

Valois începu să simtă încercuirea înăbuşitoare împrejurul grumazului.

Închise ochii.

Buridan făcu încă un semn.

— Monseniore, zise de odată Lancelot, încetând de a trage de frânghie, vă aduceţi aminte de Dijon? Nu vă întreb dacă vă reamintiţi de a-mi fi făgăduit graţierea de la Châtelet!... de a mă fi făcut să străbat tot Parisul cu o făclie în mână... de a mă fi condus până aici... de a-mi fi arătat moartea, atât de aproape, încât, de atunci, o văd şi în vis, în toate nopţile şi o văd şi deştept. O văd bând din paharul din care beau... Mă urmăreşte pretutindeni!... Nu! nu vă întreb aceasta!... Hi şi hei, Monseniore! Vă vorbesc de Dijon!

Contele se cutremură, şi se clătină.

— Pe dumnezeul meu, pe sfântul Barnabé şi pe sfintele lui plăgi! urmă Bigorne, îmi amintesc bine şi vreau să vă reamintiţi şi dumneavoastră... Călătoria aceea lungă vă va fi mai plăcută în tovărăşia duhurilor Annei de Dramans şi a micului Jean!...

— Oh! crima mea! izbucni contele înnebunit, adevărata mea crimă!

— Da. Văd că începeţi să vă dumiriţi, monseniore. Doamna de Dramans a fost înjunghiată, aibă-i Domnul sufletul în sfânta lui pază, căci desigur nu era pregătită de moarte fiindcă de-abia ieşise din braţele dumitale. Şi pe micul Jean... ştii ce au făcut cu el?

Valois oftă adânc.

— Da, micul Jean, fiul dumitale!... Fiul monseniorului conte de Valois! Ce au făcut cu el?... Frumos copil, pe legea mea! Ce drăguţ zâmbet, ce ochi mari, şireţi... Ah! cum mai plângea mititelul, pe când îl duceam spre fluviu, cu apele încete şi verzi!...

— Destul! gemu contele. Oh! destul! Iertare! Bigorne... taci!

— Plângea!... O chema pe maică-sa, pe mama lui!... Înjunghiată, cu pumnalul în ea ca o căprioară urmărită!... El chema pe tatăl său!... Da, monseniore conte... chema pe tatăl său, te chema pe dumneata.

Hohote de plâns izbucniră pe buzele lui Valois. El mormăi, câteva vorbe nelămurite, pe care Buridan, aplecat spre el, le prinse, cu lăcomie şi le înţelese...

— Ah! mizerabilul, îmi smulge inima în ceasul morţii. Îmi deşteaptă fantasmele nopţilor mele! Crima, adevărata crimă a vieţii mele!... Copilul... fiul meu... oh! îl văd!... vine la mine, cu braţele întinse.. Îndepărtaţi-l!... Lasă-mă Jean! Lasă-l să moară în pace pe cel care ţi-a

fost tată!…

— Aşadar… vă căiţi că v-aţi ucis copilul? gemu Buridan.

— Da! oh, da! abia îngăimă contele, în clipa când orice energie vitală se sfârşea în el.

— Şi dacă v-aş ierta?…

— Să mă ierţi? urlă Valois, ridicându-şi capul învineţit..

— Da! Dacă v-aş lăsa să trăiţi ca să vă pocăiţi, ca să ispăşiţi!… Spuneţi!… Mi-aţi da răsplata pe care v-aş cere-o?

La vorba de răsplată, speranţa se strecură iarăşi în inima contelui.

— Cere! zise el. Nu te teme… cere-mi orice!… Sunt foarte bogat!…

— Dezleagă-l Bigorne!…

Lancelot se aştepta fără îndoială la acest ordin, căci se grăbi să se supună, dar nu fără a mormăi o înjurătură.

— Acum, urmă Buridan, am să vă spun prin ce mijloc, şi cu ce preţ vă las viaţa… Cine comandă la Temple, în lipsa dumitale?

Valois ridică ochii miraţi asupra lui Buridan şi începu să presimtă în acel tânăr un alt gând, decât acela al unei lovituri de îmbogăţire.

— Cine comandă? zise el. Căpitanul arcaşilor de la Temple.

— Şi acel căpitan s-ar supune unui ordin scris şi semnat de dumneata?

— Orbeşte!

— Oricare ar fi ordinul?

— Chiar dacă în ordin ar sta scris să dea foc fortăreţei… să asalteze Luvrul!…

Buridan oftă adânc şi se înfioră de bucurie. El întinse braţul spre cocioaba unde strălucea nelămurit lumina „Polobocului care curge”.

— Vedeţi acea lumină? zise el. Acolo e o sală şi mese: pe o masă este un pergament şi o călimară. În jurul mesei cei doi viteji ai mei care au ucis pe acoliţii dumitale. Răsplata dumitale, monseniore, iat-o: Vă veţi coborî cu mine, veţi scrie căpitanului arcaşilor de la Temple, ordinul pe care-l voi dicta. Eu mă voi duce să-l pun să execute acest ordin. Şi dumneata vei rămâne prizonierul celor doi tovarăşi ai mei, până când voi veni să vă dau drumul. Primiţi?… Primiţi această răscumpărare? Sunteţi hotărât să scrieţi?…

— Primesc, zise Valois, scurt. Ce o să trebuiască să scriu?…

— Am să v-o spun!

Buridan se apropie de Valois, până se lipi de el.

— Domnule, zise el cu glas înăbuşit, aţi luat cu asalt o locuinţă, care se numeşte grădiniţa cu trandafiri. Aţi ridicat o fată, care n-a făcut mai mult rău decât fiul dumitale Jean care, după ordinul ce l-aţi dat, a fost aruncat în fluviu de Lancelot Bigorne.

Contele avu o tresărire de îngrijorare… remuşcare, sau numai de frică.

— Această fată, urmă Buridan, aţi condus-o la Temple şi aţi

azvârlit-o în temniţă. Şi acum, află acest lucru: iubesc pe fata asta, şi e logodnica mea…

Un fior grozav îl scutură pe Valois. O mie de gânduri îi fulgerară prin mintea înfierbântată.

Deznădejdea, ura contra lui Marigny, pasiunea lui pentru Myrtille, gelozia spontană care se dezlănţuia în el contra lui Buridan, toate astea se amestecară şi nu-i lăsară decât senzaţia unei mirări îndurerate…

— O iubesc, zise Buridan, după ce răsuflă adânc. O iubesc. Şi pentru că ai îndrăznit să pui mâna pe ea, ar trebui să-ţi strivesc capul de pietrele astea… ar trebui să-ţi smulg inima, ar…

Mâinile lui tremurânde şi puternice apucară pe Valois, care se topi de spaimă şi îngână:

— Răscumpărarea! V-am jurat răscumpărarea!…

— Da, zise Buridan care se linişti. Şi cum viaţa dumitale este cauţiunea vieţii ei, te iert!… Vei trăi!… Vino, o să vezi ce trebuie să scrii căpitanului arcaşilor. Dar fii sigur că, dacă nu va executa ordinul, mâine la ora douăsprezece, vei fi mort!…

— Îl va executa!… Jur pe Dumnezeu şi pe Sfânta Fecioară!

— Bine, vino!…

Buridan apucă pe Valois de braţ şi-l târî. Lancelot Bigorne îi urma cu pumnalul în mână, gata să-l înjunghie pe prizonier, dacă făcea vreo mişcare. Ajunseră astfel între cocioabe şi intrară în sala cârciumii.

— Guillaume, zise Buridan, şi tu Riquet, iată omul. Ce trebuie să faci cu el dacă mâine la douăsprezece punct nu m-am întors ca să-i dau drumul?

— Pe paharul meu! Ticălosul va fi omorât, spintecat şi cu maţele expuse în bătaia vântului!…

— Neţinând seama că va fi jupuit, şi că din pieile lui, vei face o faţă, ca să înlocuiesc pe cea de porc, care acoperă scăunelul meu, pentru că începe să se roadă…

— Stai jos, monseniore, zise Buridan, şi scrie!

Valois se supuse. Buridan dictă:

— Din ordinul regelui, eu, Charles de Valois, poruncesc şi ordon, sub pedeapsă de sfâşiere, căpitanului arcaşilor, să execute îndată conţinutul prezentului ordin şi anume:

„Zisul căpitan al arcaşilor va da drumul – pe dată – fetei numită Myrtille, deţinută sub învinuirea de vrăjitorie, acuzaţie recunoscută falsă şi greşită. Numita fată va fi încredinţată purtătorului prezentului ordin, însărcinat să-i asigure îndeplinirea”.

Contele scrise. Apoi semnă. Apoi întinse pergamentul lui Buridan, care-l apucă tremurând. Contele se sculă şi adăugă:

— Am primit răscumpărarea, înainte de a o cunoaşte? Am consimţit să scriu înainte de a şti ce ordin ai să dictezi?

— O recunosc! zise Buridan cu o îngrijorare nedesluşită.
— Aşadar… viaţa mi-e cruţată?
— Desigur…
— Ei bine, acum ascultă ce am să spun: căpitanul arcaşilor va executa ordinul scris, pe care-l va primi de la mine, de-ar fi să elibereze pe toţi prizonierii din Temple şi sunt unii învinovăţiţi de înaltă trădare. Dar pentru acest ordin…
— Ei bine! mugi Buridan.
— Nu-l va putea executa pentru cuvântul că această fată nu mai e la Temple!
— Blestem pe capul meu!…
Buridan se trase înapoi încet, şi se aşeză pe o bancă, cu capul în mâini, cu inima zdrobită de durere.
— Cuvântul unui cavaler, ar trebui să vă convingă! urmă Valois. Dar vreau să fac şi jurământ… Jur pe Dumnezeul care ne va judeca… Jur, da uite, jur pe micul Jean… pe copilul meu asasinat de mine…
— Grozăvie! bolborosiră Guillaume şi Riquet îngălbenind.
— Vă jur să spun tot adevărul… mă credeţi?
— Vă cred, zise Buridan, cu vocea înăbuşită.
— Deci, e adevărat că din ordinul regelui am condus la Temple pe acea fată de care vorbeşti. Dar nu e mai puţin adevărat că a venit cineva s-o i-a noaptea trecută şi că am fost nevoit să las s-o ia.
— Unde a fost dusă? întrebă Buridan cu speranţa încăpăţânată a dragostei.
— Pe Dumnezeul şi pe copilul meu, nu ştiu! Dar am convingerea că n-a fost dusă într-o închisoare…
— Nu într-o închisoare? îngână Buridan. Dar… unde?…
— Nu ştiu; dar cum am făcut jurământul de a spune adevărul, ascultă restul; din ordinul expres al unei persoane puternice, această fată a ieşit din Temple.
— Ce persoană?… Ah! nu mai ascunde nimic în minutul ăsta!…
— Regina! zise Valois.
— Marguerite de Bourgogne? strigă Buridan, care sări în sus. Regina? regina? repetă el, pe când mintea lui, zăpăcită, căuta în zadar să găsească, să întrezărească o rază de lumină din acea tainică învălmăşeală de întâmplări.
— Acum, urmă Valois, ţineţi-mă aici, du-te la Temple, caută, întreabă şi, la întoarcere, dacă am minţit, duceţi-vă înapoi, la Montfaucon!…
Buridan îşi şterse năduşeala, care-i curgea pe tâmple, se îndreptă spre uşa colibei pe care o deschise mare, se întoarse spre Valois şi-i zise:
— Sunteţi liber…
— Mă crezi, dar? – zise Valois, care tresări.

— Da, căci aţi jurat pe copilul dumneavoastră… Plecaţi, domnule! Ceea ce vă protejează în minutul ăsta… e copilul dumneavoastră.

— Fiul meu, murmură Valois plecând capul, în care vâjâiau gânduri ciudate.

Apoi, făcând un gest, ca şi când ar fi scăpat de o povară, cu pasul hotărât, se îndreptă spre pragul colibei. Acolo, se întoarse şi grăi:

— Ai fost destul de generos să mă crezi fără să cercetezi. La această generozitate, trebuie să răspund cu alta: Te previn dar să te păzeşti. Ai pus mâna pe un prinţ de sânge, ai omorât doi servitori ai lui, l-ai umilit, batjocorit şi insultat. Peste o oră, regele o va afla. Peste o oră, toată poliţia va fi sculată în picioare. Şi eu nu voi conteni până nu te voi spânzura de această spânzurătoare, unde mi-ai pus ştreangul de gât. Păzeşte-te, căci mă păzesc!

Guillaume şi Riquet se pregăteau să se năpustească asupra lui Valois.

Buridan îi opri cu un gest şi salută pe Charles de Valois, care se îndepărtă încet, fără să arunce măcar o privire asupra celor două cadavre, ale tovarăşilor lui, omorâţi de Guillaume şi Riquet, pe lângă care trecu.

Uită chiar să-şi încalece calul, care păştea alături de ceilalţi doi, cu gâtul întins, cu genunchiul îndoit în verdele gras al ierbii alese.

— Regina! şopti Buridan trecându-şi mâna pe frunte... Myrtille reclamată şi scăpată de regina?… De ce?… De unde cunoaşte Marguerite de Bourgogne pe Myrtille. De ce se interesează de fiica lui Claude Lescot? Unde o fi pus s-o ducă?

Oricare ar fi îngrijorarea acestor întrebări, nu era mai puţin adevărat că Myrtille, pentru motivele necunoscute, scăpa de grozava temniţă de la Temple şi de şi mai grozava învinuire de vrăjitorie! Pentru câteva zile ea era ferită de tortură!…

Pentru câtva timp, pe care nu-l putea şti, Myrtille, era scăpată de moartea grozavă care aştepta pe vrăjitoare!…

Şi, cu toate că amestecul reginei era o taină pentru el, în fundul inimii lui, Buridan era ispitit să binecuvânteze pe omul care o arestase pe Myrtille şi care-i anunţase că era scăpată! Începuse chiar să caute mijlocul să se apropie de regină!…

— La ce te gândeşti? îl întrebă Riquet Haudryot.

— Hei! oftă Guillaume, se gândeşte dacă va fi spânzurat… jupuit… opărit… atârnat de stâlp, sau îi vor fi scoase maţele de îndrăcitul acela, căruia era atât de lesne să-i facem de petrecanie, când îl aveam în mână!

— Nu, Guillaume Bourrasque, zise cu blândeţe Buridan, mă gândesc la teza pe care trebuie s-o susţin la Sorbona: *pro et contra*! Şi această teză mi-ai găsit-o tu aici, chiar adineauri, scumpul meu tovarăş…

— Ah! ah! *Licitum est occidere... loquacem!* Frumos subiect de teză! Splendid şi de efect: Să omorâm pe vorbitori!

— Nu! zise Buridan cu un surâs trist. *Licitum est occidere reginam!*

Împăratul Galiléei şi regele Basochei, speriaţi, cutremurându-se, încremeniţi, aruncară o privire lungă, înspăimântată, asupra lui Buridan. Dar Buridan îşi goli liniştit, dintr-o sorbitură, paharul pe care şi-l umpluse până la gură.

XVI. MESAGERA

Era în ajunul zilei pe care Buridan o rânduise, în numele lui Philippe şi Gautier d'Aulnay, lui Enguerrand de Marigny pentru o luptă pe viaţă şi pe moarte, adică unui duel judiciar. Şi nu fără temei alesese drept teren, tăpşanul de la Pré-aux-Clercs. În marginea acelui frumos loc de plimbare, se afla prea-sfânta mânăstire Saint-Germain-des-Prés. Şi, luptele pe viaţă trebuiau totdeauna să aibă loc în incinta, sau în vecinătatea unui lăcaş sfânt, deoarece Dumnezeu asista la duel ca să favorizeze dreptatea, împotriva nedreptăţii, pe luptătorul nevinovat contra adversarului răutăcios.

Poate că Buridan avusese şi alte motive ca să aleagă Pré-aux-Clercs.

În ajunul acelei zilei mari, spre amiază, Buridan ieşi din locuinţa doamnei Clopinel, gazda lui şi, urmat de Lancelot Bigorne, care umbla la zece paşi îndărătul stăpânului, cu gluga trasă pe frunte, cu gulerul ridicat până la bărbie, cu mâna pe mânerul pumnalului, suflând greu şi bolborosind crâmpeie de gânduri, care ar putea fi tradus astfel:

— Ce îndrăzneală! Să se arate în stradă la miezul zilei, câtă vreme e căutat de poliţie şi de mama poliţiei! O să facă să ne spânzure! E tot aşa de sigur pe cât e de sigur că sfântul Barnabé, ocupă un post de vază printre confraţii lui, sfinţii din Paradis. Eh! La urma urmei ce înseamnă să fi fost spânzurat ieri sau să fii mâine?... Şi apoi va fi o mângâiere pentru mine să mă sui în spânzurătoare în tovărăşia stăpânului meu, care, hotărât lucru, mi-e nespus de drag, – afară doar că nu m-a lăsat să strâng de gât pe fostul meu stăpân!...

Ajuns la Luvru, Buridan se apucă să înconjoare încet fortăreaţa regească fără altă idee hotărâtă decât să studieze împrejurimile.

Avea oare intenţia să pătrundă în Luvru? Să-şi rişte viaţa, să înfrunte garnizoana, ca să ajungă până la regină? În realitate, nimic nu era hotărât în capul lui, afară numai de gândul că voia să vadă pe regină.

Umbla de-a lungul şanţului, se oprea în faţa uşilor secrete ale fortificaţiilor, ridica privirea spre locurile de unde se aruncau proiectilele, examină turnurile burtoase, în vârful cărora fâlfâia

steagul regal şi unde apăreau siluetele arcaşilor, care se desenau pe cerul albastru, studia porţile formidabil apărate după punţile întotdeauna gata să se ridice într-o clipă, graţie unui sistem particular de lanţuri şi contra greutăţi…

Bigorne, mai înfofolit, mai ursuz ca oricând, cerceta chiorâş zidurile înnegrite, dincolo de care apăreau locuinţele regale, cu creasta plină de turnuleţe, cu balcoane, cu balustrade, cu acoperişurile îmbâcsite de vâjâitori…

— Cel mai neînsemnat lucru care ni se poate întâmpla este că putem fi recunoscuţi de străjile care se plimbă pe ziduri şi să primim o ploaie de săgeţi…

Punând aproape o oră ca să facă înconjurul incintei, Buridan sfârşi prin a se opri, oftând cu îndoială, nu departe de turnul cel mare, unde – după tradiţia instituită de Philippe-August – marii feudali ai coroanei trebuiau să-şi prezinte în curând, omagiile noului rege Ludovic al X-lea, de unde, de altfel, a şi venit expresia, multă vreme consfinţită, că baronii feudali „ţineau de turnul cel mare al Luvrului”.

Mai departe, de-a lungul malurilor înverzite de sălcii şi de plopi ale Senei, Buridan aruncă o privire lungă asupra celor trei turnuri: al Potcoavei, al lui Windal, şi al Prăjinilor, care apărau incinta în partea aceea.

Apoi, îşi îndreptă privirea spre turnul cel mare, numit şi turnul Phillipine, asupra celor opt ferestre de la fiecare etaj, garnisite cu bare enorme de fier, şi asupra platformei cu creneluri, care se ridica la nouăzeci şi şase de picioare de la pământ.

Deodată, se întoarse repede, atras de ceva parcă, împotriva voinţei lui, şi, de partea cealaltă a apei în faţa lui, văzu Turnul Nesle.

Şezu multă vreme pe gânduri, cu sprâncenele încruntate, cu ochii ţintiţi asupra uriaşului de piatră, care, la lumina zilei, se colora cu tonuri verzui şi păstra ceva din înfăţişarea unei misterioase ameninţări.

Apoi, dând din cap, făcu o mişcare ca şi cum ar fi voit să se retragă.

În minutul acela o femeie se ivi lângă el. Îl privea nemişcată, cu o curiozitate ciudată.

*

*   *

De unde apăruse? Pe unde venise? Poate, de după sălciile din faţă? Sau, poate, chiar din turnul cel mare al Luvrului?… Buridan nici n-o văzuse, nici n-o bănuise venind.

Încercă să-i zărească faţa, sub glugă, dar era mascată.

Buridan se cutremură.

Femeia era înaltă, cu proporţii armonioase, una din acele femei după care, când trec, te-ntorci ca să le admiri eleganţa naturală a

ţinutei omeneşti.

Buridan socoti că trebuia să fie înaintată în vârstă, cu toată frumuseţea liniilor trupului său – căci părul, pe care-l zări, avea fire argintii.

— Ei, zise el, cine eşti?

— Cum, Jean Buridan, nu mă recunoşti? zise necunoscuta, cu un fel de ironie.

Buridan recunoscu vocea şi tresări.

— Ba da, pe sfântul Dumnezeu! zise el cu glas răguşit, pe când simţea cum îngălbeneşte. Eşti vrăjitoarea care, într-o seară, te-ai apropiat de mine şi mi-ai dat o întâlnire.

— E adevărat. Sunt tocmai aceea care spui. Numele meu e Mabel. Nu sunt vrăjitoare, ci o femeie sărmană pe care o întrebuinţează unii şi alţii pentru dus bileţele şi făcut comisioanele lor. Asta e totul.

Ea tăcu un minut, cam încurcată, ca şi cum ar fi căutat mijlocul să spună un lucru greu de zis.

— Nu te mai duci în strada Froidmantel? zise ea deodată.

— De unde ştii că mă duceam în strada Froidmantel? Şi de unde ştii că nu mă mai duc?…

Mabel începu să râdă.

— Ştiu că te duceai, pentru că te-am urmărit de mai multe ori şi te-am văzut intrând într-o casă veche, unde locuiesc cei doi prieteni ai tăi… le-am uitat numele!

— Philippe şi Gautier d’Aulnay, zise Buridan, cu vocea cea mai naturală.

El se simţea în faţa unui mister.

Femeia aceea era incarnaţia misterului Turnului Nesle.

Pricepea că va căuta să-l prindă într-o reţea de întrebări.

Şi îi vorbea, o întreba, răspundea ca şi cum ar fi atacat sau s-ar fi apărat într-un duel.

— Philippe d’Aulnay, Gautier d’Aulnay!… Ăştia sunt! Mi-aduc aminte! – urmă femeia. Iată, ştiam că te duceai adeseori pe la gentilomii aceia. Asta şi explică de ce te-am căutat şi cum te-am găsit în strada Froidmantel. Dar… de ce nu te-am mai întâlnit?

— Ah! zise Buridan, pentru că nu mai am treabă în strada aceea. Şi chiar mi-ar fi oroare să mă mai duc pe acolo… Ascultă femeie, ai locuit în viaţa ta în vreo casă unde ai fost mulţumită, unde stăpânea fericirea?… Dacă nenorocirea a intrat odată în acea locuinţă, nu e adevărat că ai urât-o şi că te-ai depărtat pentru totdeauna de ea ca şi cum, fugind de locul de suferinţă, ai nădăjdui să regăseşti fericirea pierdută?… E adevărat?…

— Aşa e! răspunse Mabel, cu vocea atât de amărâtă, cu un accent atât de grozav, încât Buridan fu mişcat, până în suflet!

— Ei bine, urmă tânărul, află că în strada aceea, în locuinţa aceea

veche, de care vorbeşti, am cunoscut multă vreme zâmbetul sănătos, nepăsător, băutura veselă împrejurul mesei, lungile convorbiri în serile de iarnă… Philippe şi Gautier, vezi tu? – erau fraţii mei. Îi iubeam. Şi cum n-am cunoscut nici tată, nici mamă, îi priveam ca pe o familie a mea…

Buridan tăcu.

O emoţie adâncă şi puternică trebuie s-o fi stăpânit pe femeie, căci şi ea tăcea.

Dar îndată, dând din cap, ca pentru a-şi reveni în fire, la gânduri mai pozitive şi mai de seamă.

— Sfinte Hristoase! şopti ea. Nu te-oi mai fi înţelegând cu acei pe care-i iubeşti?

— Nu, femeie. Între noi nu a fost neînţelegere. Aveam acelaşi gând. O singură inimă bătea în piepturile noastre…

— Vai! s-or fi prăpădit?

— Nu ştiu. Au dispărut, asta e. Dar, aşa de bine-s dispăruţi, că nimeni nu mi-a putut da vreo ştire despre ei. Au plecat din Paris, fără să-mi spună? Sunt în fundul vreunei temniţe? Sau, au murit în vreun duel?… Cine poate şti?

— Cum? Nimeni n-a putut să-ţi dea cel mai mic indiciu?

— Dacă aş fi episcop, aş întreba pe Dumnezeu. Dacă aş fi vrăjitor, aş întreba pe dracu. Şi atunci poate că aş afla ce s-au făcut… şi încă, nu se ştie nici atunci!

O mulţumire nebănuită apăru, nu în gesturi, dar în ţinuta mai liniştită a lui Mabel.

— Adio, femeie, zise repede tânărul, amintirile care le-ai redeşteptat în mine, cu întrebările tale mă întristează. În orice caz, dacă vreodată ai voi să-mi vorbeşti, nu trebuie să mă mai cauţi în strada Froidmantel.

— Încă un minut, zise Mabel, ţinându-l de braţ.

Era ca un fel de emoţie ascunsă în accentul ei. Şi deodată, cu o voce stranie ea şopti:

— Jean Buridan, ai mărturisit adineauri un lucru care mă miră, – un lucru grozav de trist… Spuneai că n-ai cunoscut nici pe tatăl, nici pe mama ta.

— E adevărat, răspunse tânărul, a cărui frunte se încreţi.

— Ah! urmă Mabel, cu vocea mai joasă. Din ce ţară eşti?...

— Din Béthune, în Artois! , răspunse Buridan.

Mabel îşi trecu mâna peste frunte şi, dacă Buridan ar fi putut să asculte gândul acelei femei cum poţi asculta cuvântul, iată ce ar fi auzit şoptind în fundul inimii ei:

— Sărman tânăr! Nici tată, nici mamă!… Oare n-ar trebui să-l cruţ, eu, care sunt mamă fără copil?… Să-l cruţ!… Să renunţ la răzbunarea mea!… Ah! mai bine să-mi smulg inima!… Îl cheamă Jean… ca pe fiul

meu… Şi cine ştie dacă nu e un semn pe care mi-l trimite Dumnezeu… că e cu mine!

Aruncă o privire fugară asupra turnului cel mare, al Luvrului, apoi ochii i se întoarseră asupra turnului Nesle…

— Jean Buridan, urmă ea atunci, am să-ţi vorbesc. Ca în seara din strada Froidmantel, sunt trimisă la tine de o persoană puternică… dar de data asta nu mă trimite un om, ci o femeie! Ascultă, Jean Buridan… nu de ură vrea să-ţi vorbească, ci de dragoste!…

Inima lui Buridan bătea să se spargă.

— Marguerite! Marguerite! strigă el în mintea lui, vii tu singură! Mă chemi tocmai în minutul când disperam să te pot apropia!

Mabel îl privea cu băgare de seamă. El pufni de râs.

— În numele Dianei, pe care Jupiter, regele zeilor o onoră cu amorul lui, întâmplarea e hazlie de tot! Femeie, nu te ocupa de urile mele, căci răzbunarea, vezi tu, este o mâncare din care nu vreau să dau nici o bucăţică. De aceea, dacă ai studiat logica, trebuie să pricepi de ce n-am venit să văd pe omul care mă chema.. dar azi, e altceva! O femeie!… Amorul!… Cum să rezişti la aşa ceva?

— Aşadar, Jean Buridan, vei veni?

— Cred bine: O persoană puternică mă cheamă!… Zici, puternică, nu e aşa? Adică în stare să mă înăbuşe în braţele ei?… Mie îmi plac la nebunie femeile puternice!

— În măsură a-ţi asigura situaţia! – zise Mabel cu oarecare îndoială, cu un fel de părere de rău.

— Ah! vreo baroană?… O contesă poate? Averea mea are mare nevoie să fie asigurată şi deoarece se prezintă ocazia… Când sunt aşteptat?

— Astă-seară, la zece…

— Bine, unde?

— Priveşte în faţa dumitale, zise Mabel, peste apă.

— La turnul Nesle? zise Buridan cu acelaşi hohot de râs. Mă voi duce, de ar trebui să văd chiar iadul deschizându-se..

Mabel îl învălui pe Buridan într-o privire lungă, buzele ei tremurară ca şi când ar fi vrut să şoptească unele cuvinte misterioase, în ochii ei trecu o umbră de compătimire, dar deodată făcu un gest ca să impună prudenţa şi tăcerea lui Buridan, apoi se îndepărtă încet, de-a lungul malurilor fluviului.

Buridan rămase în acelaşi loc, cu ochii ţintiţi asupra turnului Nesle.

XVII. CEI DOI FRAŢI

Când rămase singur Buridan înconjură Luvrul, apucând drumul îndărăt şi se înfundă în întortochetura de străzi, care se încurcau una

într-alta şi mişunau la picioarele fortăreţei regale, ca un cuib plin la piciorul unei stânci. Erau ulicioare cu nume prost, prin care regele n-ar fi îndrăznit să se aventureze, şi prin care paznicii nu pătrundeau niciodată.

Prin aceste ulicioare lăturalnice Buridan ajunse în strada Froidmantel, cu Lancelot Bigorne ca ariergardă, şi se înfundă în vechiul hotel, pe jumătate ruinat, unde, pe vremuri, strămoşii lui Philippe şi Guillaume d'Aulnay trăiseră cu demnitate, ţinuseră casă şi întreţinuse o garnizoană care se ridicase, câteodată, până la cinci lănci, ceea ce reprezenta vreo treizeci de oameni de arme.

Tot acolo locuiau cei doi fraţi, cu toate că strada Froidmantel nu era mult mai frecventată decât celelalte ulicioare dimprejur. Un fel de superstiţie îi legau de acel loc.

Singura precauţie pe care o luau de când cu întâmplarea lor, de la turnul Nesle, era să nu iasă decât noaptea şi să nu deschidă la nimeni.

De multe ori, venise câte cineva să bată la uşa lor.

Şi, Gautier putuse să-şi dea seamă că încăpăţânatul vizitator, nu era altul decât Stragildo. Sinistrul executor, călăul operelor reginei, venea, fără îndoială, să se convingă dacă Sena îşi păstrase sau nu depozitul lugubru. Odată, chiar forţă uşa. Philippe şi Gautier, ascunşi într-un cabinet secret, îl lăsară să viziteze casa cea veche din pod până-n pivniţă. Stragildo se linişti, căci nu se mai întoarse.

Ajuns la etajul unde cei doi fraţi se instalaseră, Buridan imită ţipătul bufniţei, acel fel de jelanie ironică, sfârşită într-un hohot de râs.

Uşa prăfuită se deschise îndată, şi Gautier apăru.

Buridan intră cu Bigorne, care rămase ca santinelă, în sală.

— Unde e Philippe? întrebă Buridan, când se aşezară jos.

— A ieşit, răspunse Gautier, scurt şi necăjit.

— Vrea să-l omoare?

Gautier d'Aulnay dădu din umeri şi ridică mâinile spre cer, ceea ce însemna că: nu mai număra imprudenţele fratelui său.

— N-am putut face nimic, zise el. A trebuit să iasă. Nu mai putea. M-am supărat. M-am pus chiar în uşă, şi… ştii ce mi-a zis, Buridan? E de necrezut, dar a zis-o… pe viaţa mea! Mi-a spus cum că nu-şi simţea curajul să vâre pumnalul în mine, pentru că-i sunt frate, şi cum pe de altă parte nu mai putea răbda mai multă vreme să nu ia aer, se va omorî în faţa mea dacă îi mai stau în cale…

— Să ia aer?… Să ia aer? De ce nu iese noaptea, după cum eram înţeleşi?

— Da, dar noaptea nu poate s-o întâlnească pe Marguerite…

— Hm! mai lesne te poţi lovi prin întuneric de fiinţa aceea drăcească.

— Ce vrei, scumpul meu prieten? Philippe e nebun. N-am ce-i face! O să facă să ne spânzure, sau să ne sfâşie… şi turbez când mă

gândesc la asta!…

— A dracului treabă! scrâşni Buridan, care-şi mişca pumnii. Şi, zici că vrea să vadă pe regina?

— Zice că moare, dacă n-o mai vede! Dar eu cred că o să moară tocmai fiindcă are s-o vadă, sau are să dea ea cu ochii peste el. Câtă vreme ne crede morţi, n-am nimic de zis… Dar, dacă o şti că am scăpat din sacul jupânului Stragildo… nu mai dau o para chioară pe pielea noastră!…

Gautier oftă adânc şi izbi cu pumnul în masă.

— Dar, să nu crezi că am să mă las să mor de dragul lui Philippe, nu ştii pofta grozavă de viaţă, care vâjâie în mine! Vreau să trăiesc, cu capul şi cu burta!… Ascultă Buridane! Dacă Philippe ar iubi vreo fată frumoasă, glumeaţă şi cu suflet drăgăstos, asta poate m-ar înduioşa, dar, ce iubeşte el, e moartea, un spectru ieşit din iad, un demon, turbat după sângele nostru… Astăzi ştiu ce este întristarea, Buridane, căci fratele meu nu-mi mai e frate…

Gautier se cutremură de deznădejde, şi urmă:

— Să bem, cât mai ne e îngăduit încă… să bem!… Pentru fericire, am o idee!

— Să-ţi văd ideea, zise Buridan.

— Ascultă! strigă Gautier.

— Din curtea vecină străbătu până la el un răcnet de fiară.

— Acela e Nero, murmură Gautier, am isprăvit prin a le cunoaşte şi glasurile…

Şi, pe faţa lui veselă, trecu un surâs grozav, care-l făcu pe Buridan să tresară.

— Ai auzit? urmă Gautier cu glas înăbuşit.

— Da, e un glas destul de înspăimântător.

— Vino! îl îndemnă Gautier, golindu-şi paharul. Vei vedea că, dacă vocea animalului e grozavă, animalul nu-i lipsit de oarecare mândreţe… E cel mai iubit de regină!

Gânditor, visând… nici el nu mai ştia la ce straşnică nălucire, care-i răsărise în minte, Buridan urmă pe Gautier, a cărui frunte îngălbenise, ai cărui ochi luaseră o expresie de asprime, care nu le era obişnuită.

Ajunşi în odaia de alături, unde domnea o umbră adâncă, Gautier îl duse pe Buridan până la o fereastră putrezită, de la care lipseau mai multe ochiuri din reţelele de plumb şi la care erau puse perdele groase, bătute cu cuie. Gautier îi arătă o gaură făcută în perdea şi Buridan îşi alipi ochiul.

— Am petrecut multe ore în locul acesta – îl lămuri Gautier. Spune-mi, ce vezi dragă prietene?

— Văd, şopti Buridan, o curte înconjurată de clădiri.

— Da, sunt locuinţele unde stă armata de slugi ale fiarelor, comandaţi de altă fiară, numită Stragildo. Dar, vorbeşte-mi puţin de

palat…

— Palatul?

— Ei, da! locuinţa leilor, tigrilor şi a altor verişori ai doamnei Marguerite. Palatul, care e în fundul curţii, îl vezi?

— Da. O clădire ţeapănă, un şopron împărţit în odăi pătrate, care dă una într-alta şi care îşi întoarce faţada spre curte. Fiecare parte a locuinţei e întărită cu gratii groase de fier şi, în dosul lor, văd simandicoasele fiare care umblă de colo până colo, cu pas mlădios şi-nfricoşător… În adevăr, trebuie să fie foarte puternice, adăugă Buridan, încetând de a mai privi.

— În adevăr, încuviinţă Gautier, par în stare să sfărâme, dintr-o muşcătură, un piept, sau să zdrobească un craniu omenesc dintr-o singură lovitură de gheară.

— Omenesc? se-nfioră Buridan, care privea ţintă spre Gautier.

— Omenesc… sau femeiesc! răspunse cu răceală Gautier. Dar, n-ai văzut tot, scumpul meu prieten!… Ai băgat de seamă că ograda e împărţită în două printr-un grilaj care o străbate în toată lungimea, un grilaj gros şi foarte înalt?… Ai mai băgat de seamă că această fereastră dă tocmai în partea curţii care vine alături de locuinţa fiarelor?

— Ei bine? făcu Buridan, care îl urmărea cu atenţia încordată.

— Ei bine! urmă Gautier, cu un râs straniu. Află că, din când în când, cuştile se deschid şi că leii ies în această curte de din dos, care e tocmai sub fereastră. Atunci, în curtea din faţă, regele şi cavalerii se aşează sub baldachinul pe care l-ai văzut şi asistă la jocurile bestiilor… Atunci să le vezi sărind, să le auzi zbierând. Regele aplaudă, strigă, dă din picioare, îşi arată pumnul la fiare, le înjură, le desfide… Ah! crede-mă… e un spectacol măreţ!

— Ei, bine? repetă Buridan, care se-nfiora de cele ce întrevedea.

— Ei bine! urmă Gautier. Închipuie-ţi că aceste cuşti au fost deschise de Stragildo, închipuie-ţi că leii sunt liberi, în curtea din dos, cu gurile căscate şi ghearele pe grilaj. Închipuie-ţi că deschid această fereastră, şi… că te cobor sau că te azvârl în curte… pe tine sau pe oricare altă persoană, pe care aş fi atras-o aici!

— Oribil! murmură Buridan.

— M-ai înţeles! făcu Gautier. Văd asta, după fiorul care te-a cutremurat. E acelaşi fior care m-a încrâncenat şi pe mine, când mi-a venit, pentru întâia dată, gândul acesta.

— Gautier, o tigroaică, tot ce vrei, dar nu o femeie.

— Ah! Se cunoaşte că n-ai văzut apărând în beţia vinului, a parfumurilor, şi a amorului, fiinţe asemănătoare cu acelea, pe care le creează delirul frigurilor agoniei! Se cunoaşte că, plin de viaţă, cu râsul pe buze, cu flăcările pasiunii în suflet, n-ai fost apucat şi târât… şi că n-ai văzut legându-se sacul, monstruosul linţoliu în care am fost

cusuţi de vii, ca să ne coborâm, împreună, în mormânt! Eu am văzut acest lucru şi de-ar trebui să trăiesc o sută de ani, am să simt totdeauna prin spate fiorul de groază din clipele acelea! Buridan, uite-te la părul meu, nălbit!… Am văzut-o, oh! am văzut-o pe Marguerite, palidă şi rece, ascultându-mi rugămintea, fără nici un gest de compătimire! Fiinţa asta, pe care o numeşti femeie, a privit pregătirile supliciului, şi inima ei n-a tresărit… Buridane, nu mai ştiu ce înseamnă să râzi! Nu mai ştiu ce-i aceea să bei un pahar de vin cu poftă, cu capul uşurel, cu inima tare!… Buridane, mi-e frică!… totdeauna mi-e frică!… Teama mă strânge în gheare, trăiesc cu frica, în închipuirea mea nu se urzesc decât stafiile fricii!… Inima îmi tremură de frică, noaptea, dacă se mişcă un şoarece, mă deştept cu fruntea scăldată în sudori. Mâna mea dibuie pumnalul şi inima-mi urlă: Cine e acolo?… Cine e acolo? Buridane, e frica! Şi ce e grozav în toate acestea, e că ştiu că nu sunt laş!… Buridane, o să-mi fie întotdeauna frică… până n-o voi vedea moartă.

Buridan privea cu un fel de spaimă spre omul acesta atât de puternic, atât de viteaz, aşa de fericit de a trăi, şi plin de o veselie neînfrânată câteva zile-n urmă… pe acel Gautier, care-l apucase de braţ şi cu ochii holbaţi, cu fruntea palidă, îi vorbea cu o voce care ai fi zis că vine… de dincolo de mormânt… Gautier purta cu el stigmatul morţii!…

— M-ai înţeles, urmă Gautier. Când te-ai aruncat în apă, când ai spintecat sacul, când ne-ai văzut în barcă, ai înţeles că Gautier nu mai era Gautier… Pentru că, acei care au trecut pe la turnul Nesle, dacă n-au murit, au înnebunit… Zici că sunt nebun! Nebun de frică! Nebun de ură! Eşti foarte fericit, Buridane, că ai ajuns prea târziu şi n-ai intrat în turnul blestemat…

— Astă seară, vorbi Buridan, nădăjduiesc să ajung la timp…

Gautier sări în sus, îngrozit şi rămase mut de mirare.

— Ei bine, da! – urmă tânărul. Astă seară e rândul meu. Astă seară sunt aşteptat la turnul Nesle. Astă seară, Marguerite, regina Franţei, îmi va întinde braţele şi…

O mână îl apucase de umăr pe Buridan.

Se întoarse şi, lângă el, îl văzu pe Philippe d’Aulnay, alb ca varul.

Gautier se-ntoarse, reintră cu paşi mari în sala de alături, îşi turnă un pahar de vin, pe care-l înghiţi dintr-o sorbitură, şi mormăi un blestem.

Un minut întreg, Philippe şi Buridan se priviră în tăcere. În sfârşit, Philippe şopti cu blândeţe:

— Nu te vei duce, Buridane!

Acesta nu răspunse.

— Nu te vei duce, urmă Philippe. Îmi e prea greu s-o ştiu pe Marguerite o desfrânată neruşinată. Simt că suferinţa asta mă va

ucide! Dar, ca tu… tu, Buridane, să primeşti întâlnirea depravatei pe care o iubesc… a neruşinatei pe care o ador… a sceleratei, criminalei şi însetatei de sânge, care mi-a luat inima, mintea… tot ce gândesc, tot ce simt… ca tu Buridane, să-mi furi pe Marguerite, fie numai chiar pentru o noapte, de-aş şti că vei muri, oh! ar fi prea puţin… Vezi tu? ar fi să mă-ndoiesc de pământ, de cer, şi că nu mai e nevinovăţie, prietenie, că… nu mai e speranţă pe lume.

— Speranţă? – scrâşni Buridan. Aşadar… tot mai speri? Şi ce anume, mai poţi nădăjdui?

— Sper, Buridane!… Sper că am visat un vis groaznic, în noaptea aceea blestemată… Sper că… ochii m-au minţit… că urechile m-au înşelat… că mărturia simţurilor mele e o… mărturie mincinoasă! Cred, vreau să cred! Cu furie, cu frenezie, am să-mi chinuiesc mintea… ca să cred că Marguerite e curată, cinstită… aşa cum era în nălucirile sufletului meu… Buridane… nu te vei duce diseară la întâlnire… Ştii tu, ce fac în toate nopţile? Întreabă-l pe Gautier!… De cum se-nserează, mă pun la pândă, la piciorul turnului Nesle… Cu jungherul în mână, ascuns în scorbura unei sălcii, pândesc, ca un bandit, ca un ucigaş plătit, ca un spion… Pândesc!… Şi-ţi jur că, dacă se apropie cineva de turn, e mort! Dar, adăugă Philippe, cu un surâs ciudat, nimeni n-a venit!… N-a venit încă… Cine ştie, de ce? Oh! Buridane, cine ştie!…

Buridan dădu din cap, apoi întrebă, în şoaptă:

— Aşadar, astă seară, vei fi lângă turn, aşteptând şi pândind?

— Voi fi!…

— Şi dacă mă voi duce?

— Te voi ucide, Buridane.

Se lăsă o tăcere grea, în care porni un îndoit muget: în afară, în vecinătate, acela al fiarelor, – înăuntru, acela al lui Gautier, care asculta din odaia de alături.

— Aşadar… mă vei ucide, Philippe? făcu, în sfârşit Buridan. Vei uita că mâine trebuie să te lupţi în Pré-aux-Clercs… vei uita sfidarea aruncată asasinului părinţilor tăi, spoliatorului familiei tale? Pentru dragostea Margueritei, vei fi de două ori sperjur, uitând sfidarea lui Marigny şi jurământul solemn, făcut pe mormântul tatălui tău.

— Fir-ar al dracului! Ucigă-l toaca. Hai-hui! urlă Gautier, izbind de zid oala de pământ din care băuse şi care se făcu mii de fărâme.

Philippe nu zise nimic, dar tremura şi ochii i se roteau cu priviri de nebunie.

— Gautier! chemă Buridan.

— Iată-mă, răspunse Gautier, care apăru, zbârlit, cu faţa udă de vin şi de lacrimi.

— Gautier şi tu Philippe… ascultaţi-mă. Diseară mă voi duce la turnul blestemat. Voi fi acolo la ora zece. Cunosc salcia aceea

scorburoasă. Voi trece la un pas de ea. Voi fi fără arme. Fiţi acolo amândoi şi înjunghiaţi-mă când voi trece, căci vă jur pe prietenia care ne leagă, că Dumnezeu chiar, dacă ar pune la poarta lui pe arhanghelul înarmat cu paloşul de foc, n-ar putea să mă oprească să intru în turnul Nesle!

Buridan se-ndreptă spre uşă şi cei doi fraţi îl auziră vorbind:

— Haide, Lancelot, să ieşim din această vizuină de bandiţi, ca să ne ducem într-alta.

Philippe izbucni în plâns. Se repezi pe urma lui Buridan şi-l ajunse, îl luă în braţe.

— Iartă-mă! bolborosi el. Uită tot ce am vorbit. Eşti prietenul meu… fratele meu!… Eşti răzbunătorul celor care nu mai sunt. Buridane, mâine voi fi lângă tine, la Pré-aux-Clercs. Şi diseară… dacă mă duc la turnul Nesle… ei bine, va fi… ca să te apăr, să te scap, după cum ne-ai scăpat şi tu…

— Uf! gemu Gautier, ştergându-şi lacrimile. Ce fericire că am spart oala, goală.

Cei trei oameni se-mbrăţişară într-o strângere frăţească. Apoi, Gautier se grăbi să umple paharele de argint şi se aşezară împrejurul mesei.

— Acum, am să vă spun de ce trebuie să mă expun astă seară în văgăuna acestei splendide bestii: a reginei! – începu Buridan.

XVIII. LEOAICA ÎNDRĂGOSTITĂ

Se înserase. Noaptea începuse să-şi întindă umbrele-i din ce în ce mai dese asupra Parisului adormit, deasupra Parisului, în care nici o lumină nu-i răzbătea întunecimea, care – în nopţile moderne – împrăştie un foc de lumină spre cerul lui.

Fluviul curgea tăcut, între malurile-i nisipoase, de-a lungul căruia se zăreau nelămurite pâlcuri de sălcii, întretăiate de siluetele plopilor înalţi şi subţiri.

Buridan îşi petrecuse seara la „Cârciuma Iadului”. Crâşma aceea era cercetată de învăţăcei şi n-avea nimic infernal, decât gălăgia nebună pe care-o făceau studenţii, corporaţie zgomotoasă, bătăioasă, arţăgoasă… mai prietenă cu spada decât cu condeiul, – şi de care studenţii moderni, fără să-i înlăturăm chiar pe studenţii cu săbii lungi şi cicatrice pe obraji, ai universităţilor germane, nu ne pot da nici o idee. În adevăr, studentul din zilele noastre, e socotit că… tot învaţă ceva. Afară de rare excepţii, studentul din evul mediu, se bătea, fura, făcea scandaluri, căuta pricină pândarilor, se certa cu abatele de la

Saint-Germain, apăra *unguibus et rostro*[3], contra regelui însuşi, privilegiile Universităţii şi, neavând vreme să „studieze” din cauza acestor numeroase ocupaţii… nu studia.

Trebuie să ne închipuim organizaţia colegiilor de atunci, ca pe un fel de instituţii cuvioase, clădite şi întreţinute cu banii lăsaţi de persoane doritoare să-şi salveze sufletul.

Când murea vreun episcop şi se temea de Infern sau numai de Purgatoriu, după cum era cazul multor episcopi, testamentul lui fonda un colegiu pentru şase, doisprezece, cincisprezece şcolari, după cât de bogat era testatorul, în bani şi… păcate… De acolo porneau numeroase colegii, care împănau colinele de la Sainte-Geneviève.

Deci, primiţi în aceste institute, studenţii erau găzduiţi, hrăniţi şi chiar li se dădeau şi ceva… bani de buzunar. E drept că locuinţele acelea semănau cu nişte vizuini, – hrana era dintre acelea pe care manualele moderne o declară cu totul nesănătoasă şi nehrănitoare – amintire pe care o păstrează oricare colegian, – dar… erai la adăpostul mizeriei.

Din asta rezultă că locurile de şcolari erau foarte invidiate de mulţimea haimanalelor zgomotoase, flămânde şi care nu găseau ce să facă cu cele zece degete ale lor; unii se făceau vagabonzi, alţii călugări, alţii… studenţi – trei meserii tot atât de temute de burghezi. Haimanaua fura, călugărul cerşea, şcolarul… jefuia şi bătea.

Toţi trei trăiau în marginile societăţii, din pleaşcă.

Să fii şcolar nu însemna dar, deloc, să fii şi… student, ci numai să fi căpătat putinţa de a te adăposti într-un colegiu.

Titlul de „şcolar” se purta în lume ca şi cel de „cavaler”, şi erau şcolari de treizeci şi chiar de patruzeci de ani.

Cine obţinea locuinţa şi tacâmul de care vorbeam? Haimanale sătule de mizerie, oameni buni de spânzurat, care – bineînţeles – odată graţiaţi de greşelile trecute şi viitoare, prin privilegiile meseriei lor, deveneau mai cârcotaşi, mai obraznici, şi mai bătăioşi ca oricând, trăgând spada pentru o privire chiorâşă şi pentru a da ajutor confraţilor marii bresle a… vagabonzilor.

Cu toate astea, unii dintre ei învăţau chiar să citească, dar erau şcolari nenorociţi care uitau adevărata lor situaţie şi ajungeau – uneori – până şi… doctori.

„Cârciuma Iadului” era unul din centrele cele mai renumite ale Universităţii, unde mişuna lumea aceea zgomotoasă. Se numea astfel numai pentru că era aşezată aproape de poarta de Fer sau d’Enfer (cam spre piaţa Saint-Michel, din zilele noastre).

Pe lângă faptul că lui Buridan îi venea atât de aproape de malul stâng, pe care se înălţa turnul Nesle, poate că avusese şi alte temeiuri

---

[3] Cu ghearele şi cu ciocul (lat.). Deviza oraşului Avignon, Franţa (n.e.e.)

să-şi petreacă seara acolo, în tovărăşia regelui Basochei şi a împăratului Galiléei.

La stingerea luminilor, după un ultim semn de înţelegere, se despărţi de ei şi, urmat doar de Bigorne, coborî pe malul apei şi se aşezară pe o podişcă, care servea, pesemne, la reparaţia podului.

Lancelot Bigorne rămase în picioare câteva minute, apoi, văzând că stăpânul său uita să-l poftească şi pe dânsul se aşeză lângă el, zicându-i:

— Credeţi-mă, domnule... renunţaţi la nebuneasca dumneavoastră încercare. E o minune că până acum n-am fost încă înjunghiaţi de zbirii lui Marigny sau ucişi de acoliţii lui Valois... trăsni-i-ar Cerul şi înghiţi-i-ar Iadul...

— Amin! făcu Buridan.

— Da, dar dacă te mai vâri acum şi-n chichionul acesta...

— Lancelot, ai înţeles ordinele mele? îi curmă Buridan.

— Desigur, – şi, pe Babolin şi Barnabé, care m-aud, să fiu spânzurat de picioare, între Valois şi Marigny...

— Ca şi Christos între cei doi hoţi.

— Da, domnule, vreau să fiu spânzurat în felul acesta dezonorant, în loc să fiu atârnat cu ştreangul de gât, după cum am dreptul, dacă...

— Lancelot, am să-ţi spun o veste straşnică...

— Să-l ia dracu pe zăpăcitul care nu o vrea să te priceapă! – bombăni Bigorne. Dacă e o veste bună, adăugă el tare, să nu mi-o spuneţi decât mâine, ca să pot visa toată noaptea... lucrul plăcut, pe care-l voi afla. Dacă e ceva rău, tot nu-mi spuneţi până mâine, ca să pot dormi liniştit... dacă mi-o fi dat să dorm în noaptea asta.

— Vei dormi... fii pe pace! Iată, însă, noutatea: nu mai am bani!

— Oh! Oh! făcu Bigorne, care se sculă în picioare, apoi se aşeză iar.

— Ce zici? întrebă Buridan.

— Bună noutate, domnule!... N-am ce zice... bună noutate!

— Cu toate astea, dragă Bigorne, dacă mi-o fi dat să nu mor mâine, o să trebuiască să mă despart de tine, căci vreau să-mi fie sete, dar... nu vreau să-ţi impun acest chin.

— Am să beau apă, domnule.

— Bigorne, eşti credincios... bine! Dar dacă oi fi silit să postesc?

— Ei bine... voi posti! Dar, nu mai mă despart de dumneata. Sunteţi... situaţia mea socială. Şi-apoi, vă voi arăta: arta de a trăi în ţara duşmanului. Tânăr, îndrăzneţ, întreprinzător cum sunteţi şi încercând o mică expediţie pe săptămână, trebuie să vă asiguraţi din belşug existenţa dumneavoastră şi pe a mea.

— Crezi că voi fi un bun tâlhar?

— Sunt sigur... un „găinar” cum nu se mai află în Paris, care cu toate astea, e ţara hoţilor. De aceea, domnule, dacă-mi daţi voie, vă voi da – de pe acum chiar, câteva sfaturi.

— Şi dacă ţi-aş tăia urechile pentru că-mi dai acele sfaturi? îl curmă Buridan.

— Mai bine ar trebui să-mi tăiaţi limba, ca să nu vi le pot da, sau urechile dumitale, ca să nu le auziţi! – zise liniştit Bigorne. Deci urmez, şi iată ceea ce, în locul dumitale…

— A sosit ora! făcu Buridan, care se sculă.

Lancelot Bigorne oftă. Buridan pornise, apucând-o pe malul fluviului. Bigorne îl urma de departe, ascunzându-se pe după sălcii.

La câţiva paşi de turnul Nesle, Buridan se izbi de o formă neagră, nemişcată: era Mabel!…

— De data asta, ai venit! zise ea cu o voce care-i păru ciudată tânărului.

— Condu-mă! îi şopti Buridan, cu glas hotărât. Sânt grăbit să prezint respectele mele acelei frumuseţi necunoscute, de care-mi spui că ar fi atât de puternică…

Mabel nu se mişcă. Lui Buridan i se păru că ea tremura şi că încercă să-l zărească. Îi vedea ochii strălucind în noapte şi o emoţie inexplicabilă îl cuprinse.

— Ce aştepţi? urmă el, cu asprime, ca şi cum ar fi voit să alunge o groază misterioasă.

— Ce? strigă Mabel, fără să răspundă, n-ai nici jungher, nici sabie?

— E nevoie să fii înarmat ca să intri în turnul Nesle? întrebă Buridan, pufnind într-un râs nervos.

Ea tăcu o clipă. El o auzea răsuflând greu şi şoptind cuvinte neînţelese.

— Mi-ai spus, zise ea deodată, că n-ai cunoscut nici pe tatăl, nici pe mama dumitale!

— E adevărat, îi răspunse Buridan posomorât. Nu ştiu dacă au murit, sau trăiesc, şi fără îndoială, nu voi afla niciodată… Dar, destul în chestia asta, femeie. Condu-mă!

— Îl cheamă Jean! îngână Mabel.

Buridan observă că-şi frângea mâinile şi că încerca mereu, cu nesaţ, să-l zărească prin întuneric.

Ea făcu câţiva paşi, nehotărâtă. Apoi îl apucă pe tânăr de braţ şi, într-un suspin înăbuşit, bolborosi:

— Ai zis că eşti din… din ce loc? Mai spune odată, te rog!

— Jean Buridan, născut în Béthune, în Artois, din părinţi necunoscuţi! Aşa stă scris, cu litere mari, în registrul cel mare al Sorbonei. Iată o droaie de lămuriri… Haide! ia-o înainte!

Ea făcu câţiva paşi, apoi iar se opri…

Erau cât se poate de aproape de turnul Nesle. Uşa era crăpată. De dincolo de ea zări o lumină slabă, tristă.

— Nu intra! gemu deodată, greu, Mabel, dacă ţii la viaţă, nu intra. Fugi copile, fugi!… Nici ziua, nici noaptea, niciodată nu te apropia de

turnul acesta… Oh! ce faci?… Ce faci?… S-a sfârşit!… A intrat!

Şi Mabel căzu în genunchi, cu capu-n mâini şi gemând mereu:

— Întotdeauna o să se işte o întâmplare neaşteptată sau un gând grozav, care să se ridice între răzbunarea mea şi mine!… Seara trecută era gata totul! Îi aveam în mână pe amândoi… N-aveam decât să spun o vorbă regelui… Marguerite de Bourgogne şi Charles de Valois, asasinii copilului meu ar fi fost pierduţi… Şi întâmplarea neaşteptată s-a produs: Marguerite s-a întors la Luvru, în clipa când eram gata să mă duc la rege!... Astă seara iar, totul e gata! N-am decât să mă duc la Luvru, să-l iau pe Ludovic de mână şi să-l aduc aici, ca un înger al morţii! Dar, şi de data asta, grozavul gând mă opreşte… „Cine mă opreşte? – urmă ea, după câteva minute în care ascultă cu foc dacă nu se auzea vreun zgomot în turn. De unde vine că, ori de câte ori îl văd pe tânărul acesta, inima mi se tulbură?… Dacă-i rămâne vreo şansă de scăpare, de unde vine, că vreau să-i las norocul ei?… O fi numai pentru că-l cheamă Jean?… O fi pentru că… n-are nici tată, nici mamă?… O fi mila?… Blestemată să fie mila asta! Cine a avut milă de mine?… De fiul meu!… de Jean al meu!

*

*   *

Buridan se năpustise în turn.

Ca şi Philippe şi Gautier d’Aulnay, văzu uşa închizându-se în urma lui. Ca şi ei, urmă pe omul care-i făcea semn şi urcă scara întortocheată. Ca şi ei, – în fine – fu introdus în camera parfumată, călduţă, luminată de lumini blânde şi odihnitoare.

Pe ziduri, tablouri mari reprezentau Virtutea, Frumuseţea şi altele, în poze de o revoltătoare desfrânare.

Buridan privea cu un surâs plin de admiraţie „Frumuseţea, suindu-se în pat”, când o uşă se deschise la spatele lui. Se întoarse. Privirea lui cuprinse sala vecină, scânteietoare de mulţimea făcliilor aprinse, masa bogată, servită gata. Apoi, apăru venind spre el, o femeie mascată, învăluită într-o mantie de hermină, sub care ar fi putut ghici trupul gol, dacă n-ar fi fost preocupat de gândul groaznicului duel, care avea să-l susţină.

Asaltul fu puternic, grozav.

Cum intră, femeia misterioasă începu cu glas drăgăstos:

— Bine ai venit, senior Jean Buridan…

— Maiestate, răspunse el, închinându-se, sunt foarte fericit să vă pot spune cât sunt de mândru de a fi scăpat la Montfaucon viaţa voastră sfântă, atât de preţioasă regelui, soţul vostru.

Marguerite se opri, înspăimântată, îngrijorată, încremenită.

— Sunt convins, urmă Buridan, că Maiestatea voastră mi-a făcut nemărginita onoare să mă cheme aici, ca să-mi acorde favoarea unei

răsplate. Dar, la ce bun răsplata? Să te devotezi, să-ţi pui viaţa în primejdie pentru rege sau regină, e datoria oricărui supus!…

Marguerite scoase un fel de muget surd. Cu un gest violent îşi scoase masca şi faţa îi apăru atât de îmbujorată, încât un fior de gheaţă păru că trece prin inima tânărului.

Cu un accent de mândrie suverană, regina strigă:

— Dacă ştii cine sunt, dacă recunoşti în mine pe Marguerite de Bourgogne, trebuie să ştii că regina n-are de dat nici o răsplată supuşilor ei.

Buridan îndoi genunchiul. Ea urmă, cu acelaşi ton aspru.

— Cine te-a prevenit? Cine ţi-a spus că vei găsi aici pe regină? Vorbeşte!…

— Lancelot Bigorne, zise Buridan, sculându-se.

— Lancelot Bigorne? murmură Marguerite. Unde am mai auzit acest nume'?… Cine e omul ăsta?… Şi de unde ştie?…

Timp de un minut regina rămase gânditoare, cu fruntea încreţită… Dar, curând, ea păru că se linişteşte şi figura ei luă o altă înfăţişare…

În acest spirit unde gândurile pasionate curgeau clocotitoare, chestiunea de a şti cine era Bigorne şi de unde aflase el, se întunecă ca o scânteie, ce se stinge.

Buridan era acolo.

Buridan era amorul…

Ura, răzbunarea, moartea… totul, fu amânat pe a doua zi.

În noaptea aceea, în ora aceea, ea nu dorea decât dragostea…

— Seniore, zise ea, cu un glas în care nu vibra decât dragostea, stai jos!… Aici, lângă mine, căci avem multe de vorbit împreună.

— Iertaţi-mă, doamnă, în faţa reginei trebuie să stau în picioare.

— Regina! zise Marguerite cu o blândeţe pătrunzătoare. Aici nu e regina. Nu ţi s-a spus nimic, Buridan? Nu ţi s-a spus că femeia care te cheamă la turnul Nesle, te iubeşte? Oh! adăugă ea, luându-i mâinile, e multă vreme de când te-am zărit şi de când te iubesc. Dar, din ziua aceea de la Montfaucon, am priceput deşertăciunea oricărei împotriviri… Priveşte-mă!… Spune-mi, dacă printre amantele, pe care le-ai putut visa, năzuinţele tale amoroase ţi-au închegat vreuna mai frumoasă, decât aceea care ţi se dă ţie în clipele acestea?…

Vorbea cu glas înăbuşit dar, totuşi, armonios ca o stranie şi îndepărtată melodie de vioară. Şi destăinuirile acelea de o îndrăzneală neruşinată, ea le făcea de parcă ar fi fost cel mai natural fapt, ca, regina Franţei, să se dea primului venit… Şi era aşa de neaşteptat, faţă de ceea ce el ştia… era atât de departe, de tot ce ar fi putut bănui, încât Buridan simţea un fel de spaimă care i se strecura până-n măduva oaselor. Marguerite gâfâia. De data asta chiar amorul vorbea într-însa. Nu era numai desfrânata, însetata de plăceri, ci şi amanta a cărei inimă bătea.

— Buridan, urmă ea, destinul tău va minuna lumea. Ceea ce-ţi ofer mai întâi, e amorul, adică pe mine! Apoi: puterea! Spune o vorbă, Buridane, şi mâine, răsturnat din înălţimea măririlor, Marigny îţi va ceda locul!

Se sculă, se apropie de el şi, aplecată asupra lui, aproape rugându-se, urmă:

— Regele zise ea, e un copil!… La Luvru trebuieşte un maestru al palatului, un maestru, Buridan, care – egal cu acel Heristal, care sfârşi prin a se încorona singur, – să guverneze, să domnească şi să fie stăpân! Stăpânul unei femei ca mine, stăpânul unui regat ca Franţa! Ce nu vei îndrăzni şi ce n-ai încerca să întreprinzi?… Buridane, mi-am aruncat privirile în jurul meu şi, din înălţimea tronului meu, privirea se întinde departe!… Am căutat un om şi… te-am găsit! Buridane, mi-am întins mâna asupra ta… slab, necunoscut, te-am condus pe muntele unde altă dată fu dus Christos şi, ca Satan lui Christ, îţi zic: „Priveşte la picioarele tale… Onoare, avere fabuloasă, putere neauzită, amor fără de margine… toate astea sunt ale tale, Buridane, ce zici?

— Maiestate, începu Buridan, cu o umilinţă adâncă, sinceră şi admirabilă, în acel moment, când ar fi putut înnebuni de mândrie, Maiestate, am venit să vă spun: Fie-vă milă de mine!…

— Nu înţeleg! – urmă cu pasiune Marguerite. Ascultă! Cineva ţi-a spus că aceea care te aşteaptă, e regina! Dar… ţi-aş fi spus-o chiar eu. Fără ca să mi-o ceri, mi-aş fi scos masca… Aceea, care-ţi vorbeşte-n minutul acesta, e regină şi femeie! Îţi ofer tot ce poate oferi o regină şi tot ce poate da o femeie!

Un hohot de plâns o înecă. Fără să ştie ce face, întinse braţele şi mantia i se desfăcu. Ea apăru splendid de frumoasă, cu inima bătându-i cu putere, armonioasă şi superbă ca un vis de marmură a lui Canova. Şi ea şopti:

— Buridane, aştept cele ce ai să-mi răspunzi!…

— Să răspund cuvintelor grăite de Maiestatea voastră, ar fi actul unui nebun! zise Buridan cu aceeaşi umilinţă. Am venit aici ştiind că voi găsi pe regina mea…

El căzu în genunchi…

— Şi am venit să-i spun: Maiestate, fie-ţi milă de mine!… Un singur cuvânt al vostru poate să-mi redea viaţa şi fericirea pierdută!

— Acel cuvânt? strigă Marguerite, încruntând sprâncenele. Ce vrei să zici?…

— Unde e Myrtille? gemu Buridan.

Marguerite, care se aplecase, se ridică. O lumină spectrala apăru în ochii ei. O paloare ciudată i se întinse pe faţă.

— Buridane, răcni ea, cu vocea scrijelită, ai pronunţat sentinţa de moarte a…

Întărâtată de nebunia furioasă a geloziei era să zică: a fetei mele!…

— Sentinţa de moarte a acestei copile! completă ea.

— Nu! Maiestate! – zise Buridan care se sculă în picioare.

— Zici, nu?…

— Zic că nu veţi îndrăzni! Iertaţi-mă doamnă! Adineauri mă striveaţi şi mă plecam în faţa dumneavoastră. Acum ameninţaţi şi mă ridic la înălţimea voastră! Ameninţare pentru ameninţare! Doamnă, iubesc această copilă. În ea mi-am pus speranţa vieţii! Înainte de a o fi atins, dumneavoastră veţi fi moartă!

Marguerite scrâşni din dinţi. Privea cu groază şi se îndreptă spre acel gong al cărui sunet chema pe asasinii care stau la pândă.

Dar, poate că-nspăimântătoarea luptă care se petrecea în ea, pentru un minut pasiunea fu mai tare.

— Buridane... şi toate tremurau în ea: vocea, buzele, mâinile împreunate. Buridane, nu mă împinge la ireparabil. Fata aceea nu poate fi a ta. Daca-i şti… Dar poate că într-o zi vei şti… şi atunci vei avea milă de cele ce suferă Marguerite în minutul ăsta… Mai e încă vreme…

— Da… Dacă vreau să ies cu viaţă de-aici… dacă nu vreau să fiu cusut într-un sac şi aruncat în Sena… nu e aşa, Maiestate?…

Vânătă la faţă, spumegând de furie, îngheţată de spaimă, la auzul cuvintelor acestea, care-i dovedeau că Buridan cunoştea tot secretul turnului Nesle, Marguerite răcni, ca fiara care-i gata să omoare.

Ea sări spre clopot şi apucă ciocanul.

Dar ciocanul nu recăzu pe bronz. Mâna lui Buridan se încleştase pe aceea a Margueritei, şi însuşi, învineţit de mânie, gâfâi:

— Doamnă, să ştiţi, că, peste o oră, regele va fi aici…

Marguerite se ridică cu un ţipăt groaznic, de spaimă. Faţa ei se tulbură în câteva clipe şi faţa-i trecu, de la cea mai înfocată expresie de dragoste, la aceea a celei mai straşnice uri, întocmai ca cerurile nopţilor de vară, când geniul furtunilor aprinde, deodată orizontul înspăimântat.

— Te lauzi, blestematule, horcăi ea.

— Doamnă, jur pe capul Myrtillei, tot ce am mai sfânt pe lume, că, dacă nu ies d-aici viu şi ştiind ceea ce vreau să aflu, regele va veni aici…

— Într-un sfert de oră, pot fi la Luvru! strigă Marguerite. Şi tu… tu, mizerabile, vei muri!…

— Săriţi! Săriţi!… urlă ea.

Uşile de deschiseră. Stragildo apăru, cu spada în mână, şi cu vreo duzină de oameni mascaţi, care se repeziră, zbierând:

— Pe el! Pe el! La moarte!

— Marguerite – strigă Buridan, cu glas puternic, vei muri de moartea mea. Căci nu mai poţi ieşi de aici! Am pus să închidă porţile turnului pe dinafară!…

În acelaşi timp, Buridan se trânti jos pe burtă, apoi sărind în picioare, îl luă în braţe pe Stragildo şi-l muşcă de mână. Banditul scoase un urlet de durere şi dădu drumul la spadă. Buridan o apucă. Dintr-o săritură, fu în dosul unei mese. În minutul acelea, unul dintre combatanţi căzu, lovit de moarte. Toate astea se petrecuseră în două secunde, şi Buridan strigă:

— Marguerite peste un minut voi fi mort! Şi atunci va fi prea târziu ca să scapi! Căci uşa nu se va deschide şi regele va veni!

În acelaşi timp, un al doilea bandit atins la gât se trase îndărăt şi se învârti, prăbuşindu-se la picioarele reginei, care tremura de furie şi de spaimă, ca o tigroaică încolţită.

— Pe el! pe el! – se îndemnau urlând, ucigaşii.

— Înapoi câini! strigă Marguerite.

Ei se traseră îndărăt, în dezordine şi dispărură, luând cu ei pe cei doi răniţi. Buridan aplecă vârful spadei sale – a lui Stragildo, – fină şi tare, o spadă din fabricile milaneze. În aceeaşi clipă Stragildo reapăru, zăpăcit, şi bâlbâi:

— Doamnă, acest cerşetor a spus adevărul! Nu mai e chip să deschidem poarta!

— Cine-ţi dă voie să vorbeşti, fără să fii întrebat? strigă regina. Ieşi d-aici, câine!

Stragildo, cu capul plecat tocmai ca şi câinele bătut, se strecură afară din odaie, dar mai mult ca oricând, un surâs ironic îi strâmba buzele.

Marguerite stătu un minut fără să vorbească. Căuta să se liniştească.

Încetul cu încetul, aerul de maiestate dispreţuitoare, care-i da acea înfăţişare grozavă, reapăru pe chipul ei.

— Bine! făcu ea, fără ca din clipa acea glasul să-i trădeze vreo emoţie. M-ai învins. Gândeşte-te la răzbunarea mea. Ea va fi grozavă! Şi acum vorbeşte!

Buridan aruncă spada lui Stragildo se apropie de regină şi zise:

— Ştiu, doamnă, că ridicând degetul cel mic numai, puteţi să mă zdrobiţi. De aceea, voi aştepta felul de supliciu, pe care Maiestatea voastră va avea plăcerea să ordone împotriva mea.

— Vorbeşte! îl curmă regina, cu asprime.

— Nu înainte de a vă proba că sunt, pentru un minut, stăpânul absolut care-mi ofereai să fiu pentru totdeauna! Maiestatea voastră să facă bine să se suie cu mine pe platforma acestui turn… Vă uitaţi la fereastră, doamnă?… Sunt aşa de bine ferecate, încât unor lucrători îndemânatici le-ar trebui două ceasuri de muncă ca să facă o trecere… Credeţi-mă, mai bine să ieşiţi pe uşă, când voi pune s-o deschidă.

— Vino! zise Marguerite tremurând de mânie.

Ea începu să suie scara, pe unde Philippe şi Gautier d'Aulnay fuseseră duşi până la platforma de unde trebuiau să fie azvârliţi în Sena.

Buridan o urma.

Seara era pustie. Turnul, odinioară plin de urlete era acum tăcut – stăpânea adânc tăcerea care urmează furtunilor.

Ajuns la platformă, Buridan se aplecă peste parapet, până aproape să cadă în prăpastie. Marguerite n-avea decât să-l împingă şi totul se sfârşea.

Poate că pofta nu-i lipsea, căci făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să se apropie de tânăr. În clipa aceea, privirea-i alunecă spre Luvrul întunecat, pe faţada căruia trei ferestre străluceau slab, ca nişte stele şterse, pe un cer posomorât. Tresări. Un gest de neputinţă şi de furie îi scăpă. Acele ferestre erau ale regelui.

— Bigorne! strigă în minutul acela Buridan.

— Sunt aici, domnule, răspunse de jos vocea aspra a lui Bigorne.

— Ai baricadat bine poarta turnului?

— Baricadat? Pe sfinţii cerului, dacă porţile Iadului ar fi aşa de straşnic închise, când m-oi înfăţişa eu, or să fie nevoiţi să mă găzduiască în Paradis, având în vedere…

— Bine. Ştii ce ai de făcut?

— Barnabé să-mi vină în ajutor, ar trebui cel puţin trei ore ca să desfac totul în zece minute, căci…

— Bine, îţi zic! Ce ai de făcut acum?

— Să aştept. Şi mi-ar părea bine dacă aş fi în tovărăşia unei jumătăţi de oale de băutură.

— Cât timp să aştepţi?

— Hai!… Să spunem vreun sfert de ceas…

— Şi apoi?

— Apoi?… Numai dacă n-o să-mi dai un contra ordin, să mă duc la Luvru şi…

— Bine, zise cu glas înăbuşit Marguerite. Destul!

— Destul Bigorne! strigă Buridan.

Lancelot Bigorne tăcu şi se auzi cum începu a fluiera un marş militar.

— Cine-i Lancelot Bigorne? murmură Marguerite, tremurând. Unde am mai auzit acest nume? Domnule, cine e acest om?

— Bigorne, un pescar, de pe Sena, doamnă, totdeauna pe barca lui, întotdeauna pescuind în apele fluviului, aşa că i se-ntâmplă să descopere lucruri ciudate, uneori bani, alteori obiecte preţioase şi… chiar cadavre…

— Cadavre? strigă Marguerite a căror unghii îi intrară în palmele mâinilor.

— Doamne! Da, Maiestate. Şi iată, sunt câteva zile de-atunci…

într-o dimineaţă, la răsăritul soarelui, a tras lângă lanţul cel mare care barează fluviul, cadavrele a doi prieteni ai mei. Bieţii, băieţi! Viteji, spirituali, îndrăgostiţi, nevrând altceva decât să trăiască şi… să moară în chip atât de grozav! Trebuie să vă spun, doamnă, că Philippe d'Aulnay şi Gautier…

Marguerite scoase un geamăt ca un fel de blestem.

— Ce aveţi, doamnă? întrebă Buridan. Istoria asta cu cadavre vă pare hidoasă? În cazul ăsta, tac… Era să vă lămuresc, numai cine e Bigorne!

— Urmează, gemu Marguerite, într-un horcăit.

— Ziceam, dar că, nenorocitul de Philippe şi cu fratele său fuseseră cusuţi într-un sac şi aruncaţi în apă. De sac era atârnată, fără îndoială, o greutate de fier sau o piatră mare, dar piatra sau greutatea de fier, s-a desprins. N-a mai rămas decât frânghia. Sacul s-a abătut din drumul său, s-a agăţat de lanţul zăgazului şi acolo l-a găsit Bigorne.

— Ce a făcut cu cadavrele? întrebă maşinal Marguerite.

— Doamnă, vă clănţănesc dinţii!… Poate că am face mai bine să ne coborâm. Aerul e rece în vârful acestui turn şi poate fi mortal…

— Nu, nu! strigă Marguerite. Urmează…

— Fie. Cum stă rău cu marele prefect al Parisului, cum n-avea nici un zor să vorbească de lugubra lui descoperire, pentru că ar fi putut fi acuzat, a azvârlit din nou cadavrele sărmanilor mei prieteni, care au urmat cursul apei. L-am certat foarte mult, din cauza asta, căci aş fi fost foarte fericit să îndeplinesc ultimele îndatoriri faţă de gentilomii aceia. Dar, Bigorne mi-a răspuns că destul că a păstrat sacul… Sac foarte ciudat pretinde el… Sac unde, din nebăgare de seamă, s-a rătăcit un obiect care ar face lesne să se dea peste asasini… E tot ce doreaţi să ştiţi asupra lui Lancelot Bigorne, doamnă?

— Da! gemu regina cu dinţii încleştaţi.

— Cu toate astea, adăugă Buridan, lăsaţi-mă să vă mai spun că Lancelot Bigorne a locuit la Dijon acum vreo şaptesprezece ani…

Marguerite se clătină…

— Şi că atunci era feciorul de încredere al puternicului conte Charles de Valois…

— Să ne coborâm! horcăi Marguerite.

— E rândul meu să zic: nu! Căci înainte de a ne coborî trebuie să vorbesc cu Bigorne. Şi, înainte de a vorbi lui Bigorne, trebuie să vă vorbesc dumneavoastră.

— Bine! Vrei să ştii unde e fata furată de la Temple?

— Da, doamnă, zise foarte grav Buridan. Dar gândiţi-vă: dacă mi-aţi da o adresă falsă…

— Ce s-ar întâmpla?

— Ei bine! mâine dimineaţă, cu riscul vieţii mele, voi fi la Luvru, cu Lancelot, şi-i voi istorisi regelui romanul amorurilor voastre cu Charles

de Valois... moartea damei de Dramans, înjunghiată de dumneavoastră... şi a micului Jean, pe care aţi dat ordin să-l arunce în apă. Aşa vă erau obiceiurile... încă de pe atunci!

Marguerite se cutremură, nu de teama ameninţării, ci din pricina ultimelor vorbe, care o făcea să ghicească că Buridan sau Bigorne, ştiau multe din misterele turnului Nesle.

Cu toate astea era o femeie greu de supus.

Ea privi primejdia în faţă, se îndreptă şi grăi cu un dispreţ admirabil:

— O regină nu minte, domnule. Acest lucru e bun pentru dumneata. Din toate insultele pe care mi le-ai adus astă seară, nu-mi reamintesc decât îndoiala pe care ai rostit-o. Du-te, domnule. La spatele casei cu stâlpi, în locuinţa care e alături de turnul pătrat, vei găsi pe aceea pe care o cauţi.

Buridan salută până la pământ.

Apoi strigă:

— Bigorne, mă cobor!

— Bine, domnule.

Buridan se-ntoarse o clipă spre regină ca şi cum ar fi vrut să exprime vreun gând. Dar, o văzu atât de ţeapănă, atât de palidă, sub lumina razelor lunii, atât de asemănătoare unei stafii, ca şi cum ar fi fost geniul sinistru al turnului blestemat, încât îl cutremură un fior şi se trase înapoi, – apoi se afundă pe scara întortocheată.

Marguerite scoase un geamăt groaznic de deznădejde şi se prăbuşi pe lespezile platformei. Sângele îi ţâşni din cap. Mormăi un blestem printre buzele vinete şi-şi pierdu cunoştinţa.

XIX. TURNUL CU DRACI

Buridan coborî, cu fruntea îmbrobonată de sudoare, nesfârşita scară întortocheată. La fiecare etaj, se aştepta să vadă sărind asupră-i o droaie de spadasini. Dar, fie că Marguerite fusese destul de înspăimântată, ca să-l lase să iasă, fie că nu-şi venise în fire destul de repede, pentru ca să dea ordin să-l prindă, el ajunse jos, fără să fi văzut vreo umbră măcar, fără ca să fi auzit alt zgomot, decât şuierul vântului, care suflă cu chiuituri prelungi.

Ajuns în sala slab luminată care forma cu un fel de vestibul al turnului, lovi cu pumnul în poartă.

— Gata! se auzi vocea lui Bigorne.

Buridan trase zăvoarele interioare. După un minut, ieşi de acolo. Atunci ameţi. Reacţia emoţiilor puternice pe care le resimţise, îl doborau.

Patru oameni mascaţi, ascunşi pe malul fluviului, printre sălcii,

săriră la chemarea lui Bigorne şi, în curând, graţie îngrijirilor lor, Buridan îşi veni în fire.

Cu un gest, le opri nenumăratele întrebări care le năpădeau pe buze.

— Iute, porunci el. Peste câteva minute va fi, poate, prea târziu… Barca!

— E acolo, legată de stâlpul acela! – zise unul dintre oamenii mascaţi.

— Să ne-mbarcăm!

Toţi cinci se repeziră pe mal şi se suiră în luntrea legată, acolo, cu vâslele pregătite, gata să pornească pe valuri.

— Bigorne! zise Buridan, în clipa când era să desfacă frânghia.

Bigorne nu era acolo.

Frânghia era deznodată şi nu mai rămânea decât să împingă barca cu o lovitură de vâslă.

— Să plecăm! îndemnă unul dintre oameni. Cine ştie dacă n-or să ne cadă o ploaie de săgeţi de sus.

— Bigorne! chemă Buridan. Un minut! N-am să părăsesc pe vrednicul meu ajutor… Bigorne!…

— Iată-mă! răspunse, cu vocea stinsă de spaimă, Lancelot, care alerga şi care dintr-o săritură fu în barcă.

În acelaşi timp, picioarele i se muiară şi căzu în luntrea care, împinsă de două vâsle zdravene, alunecă pe luciul fluviului.

— Pe sângele Domnului! murmură unul dintre acei care ramau, Lancelot a leşinat!

— Am şi de ce! oftă Bigorne, clănţănind din dinţi. Am şi de ce, jupâne Guillaume Bourrasque.

— Pe dracu! râse celălalt vâslaş, ai înghiţit strâmb, Lancelot?

— Nu, senior Gautier!… Am văzut o stafie! Atât numai… Uf! Nu ştiam că vederea sufletelor, de pe lumea cealaltă, poate să facă o astfel de impresie asupra unui om viu! Parcă îmi simt şi acuma părul zbârlit!…

Se făcu tăcere. Lancelot părea foarte înspăimântat şi prin cei cinci oameni îndrăzneţi, hotărâţi, în stare să înfrunte moartea, trecu un fior greu.

Riquet Haudryot – unul dintre cei care nu vâsleau – îşi făcu semnul crucii. Gautier d’Aulnay şopti o rugăciune, pe când Philippe d’Aulnay, cu vocea îngrijorată, întrebă pe Buridan despre cele ce se petrecuseră în turn…

Iată ce văzuse Lancelot Bigorne. În minutul când sfârşise de înlăturat întăritura de bârne pe care o ridicase ca să astupe uşa, în clipa când Buridan ieşea din turn, o umbră răsărise din întuneric, o femeie care, cu pas liniştit, intrase în sala de la parter.

Bigorne îi zărise figura? sau curiozitatea, singură, îl împinsese.

Femeia aceea care intra acolo atât de liniştită, într-un astfel de moment şi în condiţii atât de stranii, îi făcu o impresie misterioasă. Lancelot Bigorne se repezi după ea şi o ajunse pe prima treaptă a scării. O apucă strâns de braţ.

Femeia era mascată cu negru…

— Pe dracu! strigă Lancelot, voi afla cine eşti!

— Vrei să ştii cine sunt? – zise femeia, cu o voce care-l făcu pe Bigorne să dea înapoi.

Cu pas hotărât, ea se apropie de felinarul atârnat de zid, ca lumina să-i cadă pe faţa ei. Apoi ea zise:

— Fecior blestemat al unui stăpân afurisit, vrei să ştii cine sunt? Ei bine, priveşte Lancelot Bigorne!…

În acelaşi timp, îşi scoase masca… Un minut, Bigorne o privi mirat. Apoi, deodată, amintirea i se trezi. Un fulger îi lumină memoria. Se învineţi de spaimă şi, clătinându-se cu groaza în el, fugi mormăind:

— Mama micului Jean!… Doamna de Dramans!… Moarta de la Dijon!

Femeia aceea era cea pe care Marguerite de Bourgogne o numea Mabel.

*

*   *

Mergând în susul apei, de-a curmezişul, barca se oprise mai sus de turnul Luvrului. Gautier o legă de unul din stâlpii înfipţi în nisip şi cei şase oameni săriră, cu Buridan în frunte.

După câteva minute, ajungeau în piaţa Grève şi, după ce trecură prin dosul casei cu stâlpi (actualul local al Primăriei), intrară sub un fel de arcadă, rezemată, din două părţi, de strada Mielului, care se numeşte azi Arcada Sfântului Ion.

La o sută de paşi de la arcadă, se înălţa un turn vechi, părăsit, care poate, făcuse parte din primele fortificaţii ale Parisului primitiv, pe vremurile acelea îndepărtate, când ceea ce trebuia să devină oraşul monstruos, abia începea să răsară din cuibul său, insula Cetăţii. Era un turn pătrat, cu două etaje. Zidurile-i erau crăpate, platforma dărâmată, poarta dezbârnată, ferestrele larg deschise. Se numea „Turnul cu draci”, pentru că se bănuia că era vizitat de fiinţe mai mult sau mai puţin infernale, cu care – fără îndoială – vom avea ocazia să facem cunoştinţă, dacă această perspectivă nu-i înspăimântă pe cititori. Cât despre noi, nu ne este displăcută, având putinţa să constatăm că nu sunt demoni mai răi, ca acei care… nu vin din Iad. Se numea „Turnul cu draci” şi asta simplifică lucrul.

În sfârşit, alţii, care avuseseră fără îndoială, ocazia să cineze cu Satana şi să constate digestiile lui gălăgioase, îl numeau – cu voia dumneavoastră, „Turnul… pârţului drăcesc!” Nu e vina noastră,

cititorule, dacă limba populară de pe vremea aceea, nu cunoştea sinonime elegante!…

De partea stângă a acestui turn cu draci şi, cam în dos, se rezema o locuinţă care-şi arăta coama fără ferestre în stradă şi a cărei faţadă se deschidea într-o curte mică. Un zid despărţea curtea de stradă.

— Aici e! zise Buridan, oprindu-se la picioarele zidului.

— Totul e, să ştim dacă desfrânata n-a minţit! – adăugă Gautier.

Philippe înăbuşi un suspin şi Buridan tresări.

— Frate, gemu cel dintâi, e cu neputinţă ca, în faţa mea, să las s-o insulte pe regină!…

Gautier dădu din umeri. Dar Buridan, ajutat de Lancelot, pe umerii căruia se suise, sărise zidul şi intrase în curte. Regele Basochei şi împăratul Galiléei se căţărară, la rândul lor. Cei doi d'Aulnay rămaseră în stradă, de pază, pe când Bigorne, călare pe creasta zidului, se pregătea să sară, fie în interior, fie afară, după împrejurări…

— Cine-i acolo? strigă, deodată, cineva.

În acelaşi timp, o fereastră de la parter se deschise brusc. Buridan, care înainta, văzu o sală luminată de făclii şi în sala aceea, cinci-şase oameni înarmaţi.

— Înapoi, haimanale! strigă aceeaşi voce. Nu-i nimic bun aici, pentru voi.

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot erau cât pe ce să se şi avânte.

Buridan îi opri, făcu doi paşi şi pronunţă:

— În numele reginei!

Omul care vorbea la fereastră se descoperi.

Ceilalţi aplecară săbiile.

— Ce vreţi? întrebă şeful.

— Să luăm pe fata care vă este încredinţată şi s-o ducem la Luvru.

— Bine! Cuvântul de ordine?

— Marigny! strigă Buridan, cu voce vibrantă şi sigură, fără cea mai mică şovăială.

De ce strigă el acel nume, înaintea oricărui altul?

Fu un raţionament iute şi instinctiv? Fu inspiraţie? îl pronunţă la întâmplare?

Şeful salută cu respect şi făcu semn oamenilor săi să bage săbiile-n teacă.

Marigny era cuvântul de trecere! Întâmplarea este, adesea, mai aproape de adevăr decât calculul…

— Mă duc să vă deschid! zise omul, cu respect. Aşteptaţi puţin, seniore!

În minutul acela, o fereastră se deschise la primul etaj al casei…

— Bine! zise Buridan. Grăbiţi-vă, că suntem deja în întârziere.

În clipa aceea o voce, înfrigurată de bucurie şi de speranţă, răsună

la fereastra de sus.

— Buridan!

— Myrtille!

— Iadul! – vociferă şeful de post. E Jean Buridan! Ho! ho! La arme! …

Paznicii săriră pe ferestre şi se repeziră în curtea slab luminată de faclele, care, din sală, îşi răspândeau în afară luminile lor roşiatice.

Myrtille scoase un ţipăt sfâşietor.

— Nu te teme, Myrtille! strigă Buridan.

În minutul acela se văzu împins spre zid, pe când Guillaume şi Riquet, urlând, înjurând, blestemând, se luptau, fiecare contra a câte doi năvălitori.

Buridan n-avea arme!…

Îşi înfăşură iute braţul stâng în mantie şi cu dreptul căuta să se apere de lovituri, încercând să apuce una din săbiile pe care le vedea strălucind, la câteva degete de pieptul lui.

— Predă-te! strigă şeful, sau te ţintuiesc de zidul ăsta!

— Adio, Myrtille! strigă Buridan care trimese sus o sărutare.

Şeful se repezi asupra lui.

*

*   *

În clipa următoare, înnebunită de spaimă Myrtille văzu această scenă:

Omul care se aruncase asupra lui Buridan, se rostogolea pe pământ dezarmat, mormăind blesteme furioase! Şi Buridan, cu o sabie în mână, se repezea spre casă cu un strigăt de bucurie nebună!… Spada şefului nu-l atinsese! În minutul când era să-i spintece pieptul ea deviase şi năvălitorul alunecase, zdrobit, turtit de ceva enorm, care căzuse peste el…

Acel ceva era Lancelot Bigorne, care, sărind din vârful zidului, venea, cu toată greutatea sa, pe umerii omului, rostogolindu-se împreună cu el, pe jos.

— Apucă asta! zise Bigorne, ridicându-se uşurel şi întinzându-şi sabia lui Buridan. V-am sfătuit doar, să nu ieşiţi fără arme!

În acelaşi timp înfipse pumnalul între umerii şefului, care, de data asta, căzu, ca să nu se mai scoale, şi o luă la fugă, să deschidă poarta curţii, lui Philippe şi Gautier, care intrară în goană.

Oamenii de gardă, care mai erau în viaţă, fugiră urlând, pe poarta deschisă.

— Ne omoară!… Hoţii!… Păzitori!

Ceea ce de altminteri n-ar fi servit decât să pună pe fugă chiar patrula care, din întâmplare, ar fi trecut pe acolo.

Guillaume şi cu Riquet scăpaseră fără nici o zgârietură. Buridan

avea două încrustări la mâini.

După câteva minute, Myrtille era în braţele lui Buridan.

Se îngădui amanţilor zece minute de bucurie, după care Gautier d'Aulnay comandă:

— Să plecăm! Acum e vorba să scăpăm de Satana de la turnul Nesle, după ce am omorât dracii din „turnul diavolilor"…

Plecară: Gautier în avangardă, cu spada-n mână, Bigorne în ariergardă cu pumnalul scos.

Restul, compus din Philippe, din Guillaume şi Riquet, escortau pe Buridan, de braţul căruia se agăţa Myrtille.

Astfel orânduită, trupa avea un aspect formidabil, care ar fi făcut să tremure o patrulă şi ar fi impus o prudenţă respectuoasă companiilor de pungaşi, care ar fi încercat să-i atace.

Cum treceau pe sub arcada sfântului Ion, Buridan zări o umbră neagră, nemişcată, în colţul stâlpului din stânga. Dar crezu că e vreun pungaş şi nu-i dădu atenţie. Ajunseră, dar, fără piedici, în strada Froidmantel. Dar, pe drum, Myrtille, cu ochii plini de lacrimi, avusese vreme să-i spună lui Buridan că avea să-i anunţe o mare nenorocire.

Şi-i istorisise că tatăl ei, Claude Lescot, nu voia să audă vorbindu-i-se de Buridan…

Tânărul nu se sinchisi prea mult de vestea asta, însărcinându-se să-l facă pe onoratul să-şi schimbe ideile.

Pentru Myrtille – însă – refuzul tatălui ei şi ura stranie pe care o arătase împotriva lui Buridan, era o mai mare nenorocire, decât chiar învinuirea de vrăjitorie.

Cu toate astea, Buridan o mângâiase puţin, făcând să înţeleagă că – la urma urmei – era mai lesne să obţii iertarea unui tată, decât acea a judecătorului însărcinat cu instruirea procesului de vrăjitorie.

— Când va afla maestrul Claude Lescot, că am scăpat-o pe fiica – îşi zicea, în gând, tânărul, o să trebuiască să fie făr' de milă ca să-mi refuze răsplata, care mi se cuvine!

Acest gând cuprindea ceea ce, în zilele noastre, s-ar numi un fel de… şantaj. Dar, pentru ca să ajungă la fericire, toate mijloacele i se păreau bune lui Buridan.

Un consiliu de război, avu loc în vechea locuinţă a lui d'Aulnay.

Myrtille istorisi, în amănunt, arestarea ei, cum fusese azvârlită într-o celulă a temniţei; apoi vizita unei doamne foarte frumoasă pe care o primise, şi… cum, în urma vizitei aceea, fusese transferată – în mijlocul nopţii, – în o locuinţă, a cărei situaţie n-o cunoştea… Acolo, trăise sub supravegherea unei femei, orice fugă fiind imposibilă din cauza oamenilor care păzeau la catul de jos.

Toţi erau încredinţaţi că vizitatoarea de la Temple nu era alta decât regina, precum tot atât de sigur li se părea că Myrtille fusese arestată numai după instigaţiile Margueritei; apoi, aceasta se reculesese şi, ca

s-o aibă pe fată la îndemână, pusese s-o mute în „Turnul dracilor”.

Dar de unde putea să pornească ura aceea, inexplicabilă, împotriva copilei?

Aici începea necunoscutul.

Numai Buridan, singur, se putu apropia de adevăr zicându-şi:

— Dacă e adevărat că regina asta grozavă şi-a aruncat privirile asupra mea mai de mult timp, după cum zice ea, trebuie să fi pus să mă urmărească şi ştia de vizitele mele la grădiniţa cu trandafiri. De aici dar, dorinţa de a o pierde pe micuţa Myrtille, victimă nevinovată… învinuirea de fermecătoare… arestarea şi restul.

Apoi, se puse chestia cea mare.

Trebuia găsit un adăpost sigur, pentru Myrtille.

Ea nu ştia unde locuia Claude Lescot, tatăl ei; cât despre Gillonne, aceasta dispăruse, poate închisă, zicea Myrtille… poate victima devotamentului ei!…

Era cu neputinţă ca fata să fie instalată în casa lui d’Aulnay.

Guillaume Bourrasque, care era însurat, şi-ar fi oferit locuinţa, dar femeia lui era cumplit de geloasă, fapt pentru care îl şi bătea, uneori.

Cât despre Riquet Haudryot, n-avea domiciliu fix şi, apoi, trăia ca flăcăii neînsuraţi. Cu toate astea, trebuia să se găsească un adăpost, înainte de a se lumina de ziuă, şi personajele care formau acel consiliu de război se priveau nedumeriţi; Buridan începu să se gândească s-o încredinţeze pe Myrtille doamnei Clopinel, gazda lui, când Lancelot Bigorne, îşi prelinse capul prin crăpătura uşii.

— Am o locuinţă pentru fată, zise el.

— Intră! strigă bucuros Buridan, şi explică-ne gândul tău!

— Dar goleşte, mai întâi, acest pahar cu vin! – adăugă Gautier.

După ce bău şi-şi şterse buzele cu podul palmei Lancelot Bigorne, explică:

— Iată! zise el. Pe vremuri, când eram o haimana, trăind din seul duşmanului, adică a burghezilor bogaţi, hoinăream într-o seară sau mai bine zis într-o noapte, în tovărăşia a doi băieţi buni, prin jurul pieţei Grève. Deodată zărim apropiindu-se un felinar, care se clătina. Felinarul era purtat de o femeie, o leliţă groasă, urmată de bărbatul său. Ne întrebarăm din priviri. Mă rugai la repezeală, de sfântul Barnabé, ca să-i mulţumesc de pleaşcă. Făgăduindu-i, după obicei, jumătate din pradă, pentru sufletele din Purgatoriu, căci, doar, sunt bun creştin, slavă Domnului! şi n-am tratat niciodată vreun creştin, ca pe un ovrei, şi e bine să ştiţi, monseniori, că dacă am păstrat întotdeauna tot ceea ce am luat de la un ovrei, am…

— Bea! îl întrerupse Gautier. Bea sau te ucid!

— Ce bun basochian ai fi fost!

— Scurtează, dragă Lancelot!

— Scurtez! – reluă Bigorne. Aşadar, după ce ne înţeleserăm din

ochi, cei doi tovarăşi ai mei se aruncă asupra omului, iar eu mă îndreptai spre leliţă! Dumneaei leşină. Omul căzu în genunchi. Îl buzunărim şi nu găsim nimic. Furioşi, tovarăşii mei voiră s-o ia cu ei pe femeie! Bietul om începu să plângă. Femeia se deşteptă îndată din leşin şi începu să ţipe atât de tare, încât, eu care am suflet milos, lucru care mi-a stricat întotdeauna, strig confraţilor mei s-o lase pe femeie în pace. Ei mă înjurară. Mă reped la ei, îi gonesc, liniştesc cât pot pe cei doi şi-i urmai până la uşa Fert, ca să-i apăr de vreo întâlnire primejdioasă.

— Bigorne, zise Gautier, eşti un om cumsecade.

— Asta m-a şi împiedicat să mă îmbogăţesc, seniore!… Deci, ajuns la poarta Fert, iată că leliţa mă sărută, plângând ca o lăuză, zicând că i-am scăpat virtutea, ceea ce nu era adevărat, domnilor, căci – vă jur – că nu aveam de gând s-o batjocorim. În sfârşit, asta era părerea ei; plângând ca un bou, bărbatul ei mă sărută pe obrazul stâng, mulţumindu-mi că i-am scăpat viaţa, – astfel că, între cele două sărutări, rămăsei încremenit, înăbuşit, bolnav de înduioşare şi plângând ca un măgar care zbiară de emoţie.

Un hohot de râs trezi ecouri lungi în casa ruinată. Numai Philippe d’Aulnay rămase pe gânduri.

Sufletul lui era departe.

Bigorne puse mâna pe inimă, mai înghiţi un pahar plin şi urmă:

— După ce am plâns destul, după ce ne puparăm destul, omul îmi zise: „Mă cheamă Martin şi pe nevasta mea Martina. Sunt grădinarul mânăstirii Saint-Germain-des-Prés, şi nevasta mea spală rufele monseniorului Clément Mahaut, stareţul, din voia lui Dumnezeu. Dacă treceţi vreodată pe lângă mânăstire, veţi vedea, în partea dinspre Pré-aux-Clercs şi lipită de zidul incintei, o casă cu înfăţişare veselă, lângă o mică grădină. E casa mea. Va fi a dumitale, ori de câte ori vei avea nevoie”…

— O faptă bună e întotdeauna răsplătită, mormăi Riquet Haudryot.

— Aşa mi-a spus onoratul grădinar al mânăstirii, urmă Bigorne. Aşadar, seniorii mei, aflaţi că, de mai bine de douăzeci de ori, am avut ocazia să cer ospitalitate bunului Martin şi bunei lui Martina, care totdeauna m-au primit cu braţele deschise. Locuinţa e curată, veselă, luminoasă; odaia care dă în grădina stareţului o să fie numai bună pentru frumoasa domnişoară… Apoi, casa face parte din acareturile mânăstirii, sub protecţia directă a seniorului abate, şi nu ştiu, zău! dacă însuşi regele ar îndrăzni să violeze un astfel de adăpost…

— Ştii că nu eşti prost, Lancelot! se miră Buridan.

— Hei! oftă Bigorne, sunt din împrejurimile Béthune-ului, din Artois. Şi cât despre cuminţenie, Artois este aproape ţară Flamandă, aproape Normandia – pentru viclenie, şi aproape Picardia – pentru şiretenie… Închipuieşte-ţi, domnule, că e în mine un sfert de flamand, un sfert de

picard şi un sfert de normand şi… vei avea trei slugi în loc de una.

— Cum? făcu Buridan, tu eşti din Béthune?

— Ca şi dumneata domnule şi sunt foarte onorat… credeţi-mă.

Lancelot Bigorne fu felicitat, în unanimitate, de către consiliul de război şi fu luată hotărârea că, de cum s-or deschide porţile, să o ducă pe Myrtille, la bunul grădinar al mânăstirii de la Saint-Germain-des-Prés.

XX. ANNA DE DRAMANS

Recunoscând pe Lancelot Bigorne în lumina tremurătoare a felinarului, atârnat la parterul turnului Nesle, Mabel simţise o emoţie fulgerătoare, una din acele emoţii, care pustieşte sufletul, zbuciumă inima… răstoarnă o situaţie.

Lancelot Bigorne… pe care-l credea mort sau dispărut de ani de zile!… Lancelot Bigorne, care-i luase copilul, pe micul său Jean, ca să-l arunce în fluviu!… Lancelot Bigorne era una din cele trei uri ale ei. Celelalte două erau: Marguerite de Bourgogne şi Charles de Valois.

Ea nu-l ura mai puţin, îl ura însă, altfel… feciorul nu fusese decât instrumentul celor dintâi…

Pentru Marguerite şi Charles de Valois visa o răzbunare rafinată. Încet, dar sigur, ea îi conducea pe marginea prăpastiei, în care trebuiau să cadă de la putere la mârşăvie… de la glorie la ruşine… de la bogăţie la mizerie.

I-ar fi fost lesne să-i omoare! Dar asta era prea puţin. Voia să-i vadă suferind. Voia să-i afurisească în viaţa asta, de s-ar fi afurisit şi ea, pe lumea cealaltă. Aşa mărturisi dânsa, mai târziu, duhovnicului ei, seniorul Clément Mahaut, abatele de la Saint-Germain-des-Près, care… dar să lăsăm evenimentele să povestească singure.

Cât despre Bigorne, de cum îl recunoscu îi dori moartea îndată.

— Nebună! şopti ea, suindu-se pe scara întortocheată, cu repeziciune, nebună ce sunt, să mă fi arătat mizerabilului acesta! Are să se păzească. Nu-mi pasă! Va muri! – şi adăugă cu un surâs: Marguerite îl va ucide. Dreptatea lui Dumnezeu e departe şi căile ei sunt întortocheate, dar când loveşte, este ca trăsnetul care nu se vede îngrămădindu-se într-un colţ de cer… Când trăsneşte e prea târziu.

Când ajunse la etajul unde se desfăşurau orgiile îngrozitoare ale celor trei surori, o văzu pe Marguerite, coborând de pe platformă.

— Unde-i omul acela? întrebă Mabel…

— Buridan? făcu regina, cu o linişte extraordinară, faţă de cele ce se petrecuseră.

— Buridan! dar… nu face nimic, regina mea, zise Mabel, ridicând

din umeri. Ghicesc ce s-a petrecut. Plecarea grăbită a nebunului acestuia, mă face să bănuiesc că ai suferit un afront grozav!…

Marguerite rămase rece. După liniştea asta, Mabel se gândi că regina trebuia să fi suferit mai mult decât oricând.

Zâmbi. Ea privi câteva clipe faţa, parcă îmbătrânită, pe care se arătau pete roşii şi vinete.

— Oricând veţi voi, veţi plăti-o acelui Buridan. Durere pentru durere. Nu trebuie să căutaţi o răzbunare ordinară, adăugă ea, vorbind încet şi aplecându-se spre regină, asemenea unui gen rău. Puneţi să-l aresteze… aruncaţi-l într-o temniţă. Şi acolo, în temniţa aceea, care nu va fi bucuria voastră, când îl veţi vedea târându-se la picioarele voastre, urlând de dragoste şi murind într-un chin mai grozav ca acela al roţii. Aşa va fi! Veţi vedea, regina mea. Îl veţi vedea pe Buridan murind în faţa voastră, de pasiune nesăturată, căci am izbutit în opera cea mare… Am descoperit elixirul amorului!

De data asta, Marguerite scrâşni din dinţi.

— Nu vă necăjiţi de Buridan, urmă Mabel. De celălalt trebuie să vă temeţi!

— Care… celălalt?

— De acel care a închis poarta… căci acela, e crima în picioare, regina mea… el e remuşcarea… care se deşteaptă.

— Oh! gemu regina, privind-o în ochi pe Mabel. Cunoşti pe Lancelot?… Când… cum l-ai cunoscut? Vorbeşte!

— Îl cunosc, e drept. Spre nenorocirea mea, l-am cunoscut. Era să mă facă să mor de durere. Când?… Sunt trei ani de atunci… Vedeţi dar, că… e lucru vechi. Unde?… chiar în Paris… Marguerite daţi-mi pe acel om şi eu vă dau pe Buridan.

— Bine! îl vei avea, îi vei orândui singură chinul. Vei pune să-l mănânce câinii, dacă vei voi… Dar, acum, ascultă! Buridan se duce la „Turnul dracilor”. Acolo am pus s-o ducă pe o fată tânără… de care mă interesez! îngână Marguerite, cu un oftat înspăimântător.

— Fata ei! mugi Mabel în ea însăşi!

— Buridan vrea să mi-o fure… Pricepi? – urmă regina. Trebuie ca, îndată, Stragildo…

— Nu, nu, întrerupse Mabel, care tremura. Nu-l amestecaţi pe Stragildo într-un astfel de secret. Încredeţi-vă în mine!… Mă duc chiar eu!…

— Vei putea?

— Încredeţi-vă în mine, vă zic! Plecaţi, regina mea. Întoarceţi-vă la Luvru. Restul mă priveşte!…

Fără să pară că se grăbeşte, Mabel începu să coboare scara. Tresălta de bucurie şi mormăia:

— Myrtille! Fata ei! Chiar ea mi-o dă pe mână, pe fiică-sa! Oare, Dumnezeu a pus, în sfârşit, degetul răzbunător pe minutul

nemărginirii, care trebuie să însceneze pedeapsa Margueritei?…

*

*   *

— Stragildo! – strigă regina.

Cu spinarea încovoiată, paznicul fiarelor, apăru, bolborosind:

— Maiestate, nu e vina mea, dacă…

— Taci şi ia-o! se încruntă regina, arătându-i o pungă pe care i-o aruncase pe masă.

Stragildo o luă şi mai înclinat şi mai umilit ca oricând, cu veşnicu-i zâmbet ironic în colţul gurii, gândea: „Încă zece astfel de premii, înseamnă încă zece nopţi de dragoste … ceea ce face încă vreo zece cadavre! Şi… apoi, voi putea să mă retrag în vreun colţ liniştit, ca să mă mai gândesc puţin şi eu la dragoste…”

— Stragildo! urmă Marguerite. Peste o jumătate de oră, voi fi la Luvru. Vreau să găsesc acolo pe marele prefect al Parisului, pe contele de Valois şi pe primul ministru. Du-te!

Stragildo se năpusti pe scară.

Marguerite se aşeză într-un fotoliu, cu capul în palme şi se gândea… La răzbunare?… sau, la dragoste? Când se ridică, era cu totul liniştită. Faţa ei care, până mai adineauri era tulburată, îşi regăsise acea strălucire de tinereţe şi frumuseţe, pe care înfrigurarea ochilor, din clipele acele, i-o făcea şi mai strălucitoare.

Şi şopti cu patimă:

— Elixirul dragostei!…

Apoi părăsi şi dânsa turnul, străbătu nişte apartamente singuratice, enormul hotel Nesle, al cărui turn, purtând acest nume, nu era decât un fel de adaos al clădirii, trecu porţile, întovărăşită de un singur servitor, şi se înapoie la Luvru, strecurându-se prin uşa secretă, din marginea apei.

Ajunsă în apartamentele ei de la Luvru, i se vesti că sosise prefectul şi, cu toată ora înaintată, cerea să vadă pe regină, zicând că e chemat de ea.

— Dacă spune că l-am chemat, trebuie să fie adevărat… Să intre! porunci regina.

Şi, luând un pergament care purta pecetea regală, începu să scrie.

Jean de Précy, prefectul Parisului de la sosirea pe tron a lui Ludovic al X-lea, care urmase lui Nicolas Barbette, fu poftit şi aştepta să-i vorbească regina.

După ce sfârşi de scris, Marguerite îi întinse pergamentul. Prefectul îşi îndoi un genunchi.

— Citeşte!

Jean de Précy citi hârtia, care cuprindea aceste rânduri:

„Prin prezenta ordonăm seniorului Jean de Précy, prefectul oraşului nostru, Paris, să aresteze, prin orice mijloc, pe haimanaua Lancelot Bigorne şi să-l închidă la Châtelet, până când îi vom ordona procesul de trădare contra regelui.

Anul de graţie 1314”

Marguerite de Bourgogne

„Regina Franţei”

— Câtă vreme vă trebuie să găsiţi pe acest om? întrebă Marguerite.

— Peste trei zile, doamnă, va fi încarcerat!

— Bine! făcu regina, urmând să scrie. Acum, ascultaţi. Când veţi prinde pe derbedeul acesta, să mă anunţaţi! N-o să-i deschideţi proces!

Prefectul se-nclină.

— Dar vreau ca totul să se facă în taină… fără gălăgie iar omul să fie omorât, în închisoare…

— În ce fel, doamnă?

— O femeie de-a mea va veni să vă spună. Ca semn de recunoaştere vă va da această hârtie.

Fără să se arate deloc mirat, Jean de Précy citi al doilea pergament. Era un bon la purtător, de două sute de galbeni pentru casierul regelui: preţul uciderii lui Bigorne.

Jean de Précy înapoie bonul reginei, se închină până la pământ, mulţumind şi ieşi repede, ca să-şi trimită pe cei mai buni poliţişti pe urmele lui Lancelot Bigorne.

Regina trecu în galeria oratorului, unde dădu ordin să-l introducă pe Enguerrand de Marigny şi pe contele de Valois, de cum vor sosi. Aceşti doi seniori aşteptau, însă, de câteva minute. Ei intrară pe două uşi diferite, fără să se privească, fără să pară că se văd. Fiecare din ei se simţea ajuns la marginea urii lor. Fiecare se gândea:

— Să-l ucid sau să mă omoare! Nu mai merge!

Marguerite se îndreptă spre Marigny şi-l luă de mână, îl trase spre Valois şi-l luă şi pe acesta de o mână.

Între cele două uri înverşunate, gata în orice clipă de explozii mortale, şi cu o voce care-i făcu să se cutremure, regina începu să le vorbească:

— Nu pun mâinile dumneavoastră una într-alta, căci, poate, acest contact ar dezlănţui în voi furia turbării, de care veţi muri. Dar prin mine, care stau între voi acum, ţinându-vă pe amândoi, sunteţi uniţi…

Ei dădură din cap cu putere, a neîncuviinţare.

— Aşteptaţi! urmă ea. Peste opt zile, când n-oi mai avea nevoie de voi, puteţi să vă ucideţi, dar, până atunci, cer… vă implor… ordon să încetaţi ostilităţile…

Cu aceeaşi putere, ei făcură acelaşi semn negativ.

— Marigny, zise Marguerite, dacă nu consimţi la încetarea ostilităţilor, mă duc la rege şi… pierdere pentru pierdere, îi istorisesc că am avut o fată cu tine!

— Duceţi-vă, doamnă, strigă Marigny. Eşafodul e mai dulce pentru mine decât o prietenie, chiar şi de o clipă, cu acest om…

— Valois, urmă Marguerite, dacă nu consimţi să încetezi ostilităţile, mă duc la rege şi… pierdere pentru pierdere, îi mărturisesc că ai fost amantul meu, înainte de a-mi fi el soţ.

— Mai bine mi-ar plăcea roata şi spânzurătoarea decât dezonoarea unei împăcări între omul ăsta şi mine!… scrâşni Valois.

Marguerite îi asculta, palidă ca moartea. Cei doi oameni erau pământii.

Nici nu se uitau unul la altul.

Regina urmă:

— Vă cer împăcarea, vă cer să unim cele trei puteri diferite ale noastre şi iată pentru ce: de astă noapte avem, toţi trei, acelaşi duşman. Acest vrăşmaş ne va răpune pe toţi, dacă nu-l zdrobim. N-ar fi nimic să murim. Dar el ne va face să pierim deznădăjduiţi, blestemaţi, căci ne va lovi în inimă pe toţi trei…

— Să lovească, scrâşni Marigny, dar împăcarea… nu!

— Să mă ucidă! gemu Valois, dar niciodată… împăcarea!

— Aşteptaţi! porunci Marguerite. Nu v-am spus numele omului.

Cei doi dregători îşi îndreptară spre ea privirile lor arzătoare.

Marguerite pronunţă:

— Se numeşte Jean Buridan! şi le dădu drumul de mâini.

Cei doi oameni se pomeniră faţă-n faţă… Avuseseră aceeaşi tresărire. Pentru amândoi, numele lui Buridan străbătuse până în fundul gândurilor lor. Şi, Valois înţelese că-l ura pe Buridan mai mult decât pe Marigny şi Marigny pricepu că, pentru ca să-l omoare pe Buridan, şi-ar sacrifica ura contra lui Valois.

Amândoi avură aceeaşi mişcare spontană şi se prinseră de mâini. Pacea era săvârşită. Act pe care nici o putere nu-i putea şterge în timpul perioadei convenite. Marigny şi Valois deveneau sacri unul pentru altul în acest timp şi trebuiau să se ajute mutual, ca nişte prieteni.

— Bine, zâmbi Marguerite. Pacea va dura până la exterminarea duşmanului. Dacă Buridan, moarte mâine, sunteţi liberi. Juraţi?

— Jurăm! – răspunseră amândoi, odată.

— Pe ce juri, Marigny?

— Pe capul fetei noastre, Marguerite!…

— Şi tu, Valois?

— Pe copilul meu, mort din ordinul tău, Marguerite! Pe fiul meu, Jean!…

— Bine! urmă Marguerite, fără să tresară. Acum să deliberăm!…

Se aşezară toţi trei, îngrozitori, ca nişte demoni…

*
* *

După ce se coborâse din turnul Nesle, Mabel, urmase repede cursul fluviului până într-un loc, unde, într-o mică scobitură, formată de vârtejul apei, era o barcă. În fundul bărcii sta un om culcat. Mabel îl zgudui. Fără să zică o vorbă, omul luă vâslele şi barca îşi luă zborul, ca o pasăre de noapte, care rade uneori, suprafaţa apelor.

Ajunsă pe malul celălalt, Mabel o apucă repede spre piaţa Grève, unde ajunse curând. Înconjură casa primarului şi se îndreptă spre strada Mielului. Cum ajungea la arcada Sfântului Ion, ea zări în faţa ei o ceată care se îndrepta spre dânsa. Se ascunse în umbra unui stâlp şi aşteptă asemenea unei statui de granit, înnegrită, de vremuri. Statuia asta o zărise şi Buridan, în umbră.

Grupul trecu. Mabel ajunsese tocmai când, bătaia sfârşită, Buridan şi tovarăşii plecaseră.

Deci ei erau acei ce trecură pe sub arcadă.

Mabel îi numără. Îl recunoscu pe Buridan şi pe Lancelot Bigorne. Ceilalţi erau mascaţi. Cine erau? Puţin îi păsa. Ceea ce vedea sigur era că, lângă Buridan, agăţată de braţul lui, păşea o formă femeiască.

— Myrtille! – bombăni Mabel. Fata Margueritei!… Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne. Am ajuns la vreme! Şi începu să-i urmărească, neluând în seamă umbrele pe care le zărea mişunând în fundul ulicioarelor întunecoase.

Într-un rând, una din umbrele acelea, se apropie de ea şi ameninţă.

Mabel îl privi pe om cu ochii ei îngheţaţi. Şi privirea aceea cu luminile stranii, care licăreau pe faţa-i pământie, îl cutremură pe bandit, care rămase tâmpit…

— Stafie, – bâlbâi el, făcându-şi cruce – vii din Iad?

— Mă duc! răspunse Mabel.

Banditul o rupse pe fugă. Ea îşi urmă drumul, fără să piardă din vedere ariergarda micii trupe care, după mai multe ocoluri, ajunse la strada Froidmantel.

Mabel îi văzu afundându-se în vechea locuinţă părăsită. Alese o fundătură şi se ascunse acolo hotărâtă să aştepte. Nedumerită, dusă pe gânduri, ea se întrebă:

— De ce au intrat în hotelul d’Aulnay?

Printre atâtea presupuneri care-i trecură prin gând, aceea că Philippe şi Gautier d’Aulnay ar fi putut să scape din sacul lui Stragildo, nu-i veni nici un minut. Sfârşi prin a hotărî că Buridan se servea de anticul hotel ca loc de refugiu. Apoi încetă a se preocupa de acest amănunt care o tulburase un minut. Ghemuită în negură, cu ochii ţintiţi spre intrarea locuinţei lui d’Aulnay, frământarea gândurilor o

duse spre viziuni îndepărtate.

— Altă dată, se gândea ea, când eram bogată, onorată, frumoasă, tânără şi stăpâneam tot ce poate să facă fericirea omenească… când nu eram încă Mabel, cercetătoare a necunoscutului şi vrăjitoarea care scoate din sucul plantelor secretul vieţii şi al dragostei… când mă numeam Anne de Dramans şi aş fi putut alege printre cei mai nobili şi cei mai frumoşi cavaleri dintre gentilomii Bourgogniei… Charles veni… Şi, nenorocita de mine, fusei ameţită de titlul de… contesă de Valois! Să ajung soţia fratelui regelui, al aceluia care într-o zi, putea să fie însuşi el rege… mi se păru o fericire de invidiat… Iubeam sau crezui că iubesc pe Charles de Valois: ceea ce iubeam în el era titlul său! Aici e toată greşeala vieţii mele! Mă vândusem pentru titlul de regină, pe care-l nădăjduiam!

Mabel avu un fel de râs înăbuşit.

De titlu nu avui parte!… Şi când pricepui că fusesem înşelată, dezonorată, bârfită… când nu mai îndrăzneam să mă arăt… când plecai să-mi ascund ruşinea în casa aceea blestemată, aş fi murit dacă n-ar fi fost micul Jean! Un suspin lung porni din colţul unde se ghemuise Mabel.

— Micul meu Jean! urmă ea. Pentru el am trăit… Pe măsură ce creştea, îmi ziceam: n-am putut fi soţie, voi fi mamă! Şi mi se părea că păşesc spre un viitor strălucitor. Trecutul se ştergea, ruşinea mea se topea. Trăiam în copil… şi e singura epocă din viaţa mea când am trăit adevărat.

Multă vreme gândul lui Mabel rămase mut. Nu-şi mai amintea nimic, – dar, dacă n-ar fi fost noapte, dacă cineva ar fi putut s-o vadă, ar fi rămas uimit de zâmbetul iluminat de dragoste care strălucea pe figura ei, transformând-o cu desăvârşire. Mabel îl vedea pe fiul său. Îl vedea, aşa cum era atunci, blond, rumen, cu părul buclat, vesel, şi se extazia înaintea viziunii ei. Deodată, zâmbetul îi pieri. Fu ca o rază de soare care apare între doi nori de furtună, ca să lase, în urmă, pământul şi mai trist şi mai înfrigurat.

Mabel bombănea:

— Valois? Marguerite!… două ulcere care-mi rod inima. Să mă fi omorât pe mine, fie! Să mă fi străpuns cu pumnalul ei, şi mai bine!… Sărmană fiinţă nevinovată… ce făcuse el?… Oh! oribilul, groaznicul moment de neştearsă grozăvie, când întinsă jos – credeam că sunt moartă şi, cu toate astea, nu eram! Când toată fiinţa mea voia să se ridice şi… n-ajungeam nici măcar să-mi desprind pleoapele… Când auzeam plânsul şi ţipetele micului meu Jean, pe care monstrul de Bigorne îl ducea la moarte! Cum poate o mamă să sufere durerile acestea? Cum pot încă, să-mi mai redeştept, astfel de amintiri în suflet fără să cad trăsnită? De ce-am trăit?…

Ea scrâşnea din dinţi şi, cu mâinile crispate, îşi smulgea părul de pe

cap, fără să-şi dea seama de cele ce face.
— Am trăit, strigă ea, pentru că Dumnezeu a vrut ca Marguerite să fie şi ea mamă, la rândul ei. Pentru că, într-o zi sau alta, trebuia să mă măsor cu Marguerite de Bourgogne!…
Se ridică în picioare, cu buzele contractate de un râs groaznic.
— Fata va muri!… Cum a murit fiul meu Jean, va muri şi Myrtille, sub ochii mamei! Şi el… tatăl fiului meu, Charles de Valois! Ei bine, îi pregătesc spânzurătoarea. Cât despre ea, oh! pe ea! n-am decât s-o împing cu vârful degetului… Prăpastia îi e săpată, căderea va fi aşa de neînchipuită, încât se va vorbi în vecii vecilor de întâmplarea asta. Şi, niciodată nu se va înţelege de ce o regină atât de frumoasă, de cuminte, de puternică, de iubită a avut un sfârşit aşa de jalnic!
Cum Mabel se gândea astfel, ea tresări şi murmură:
— Se şi luminează de ziuă?!…
Raze palide sfredeleau întunericul care, puţin câte puţin, se împrăştia.
Mabel se retrase atunci ceva mai departe şi alese alt loc de pândă.
Voia să se încredinţeze dacă Buridan şi Lancelot Bigorne n-au să iasă din hotelul d'Aulnay…
Atunci va lua o hotărâre.
Dar cum îşi ticluia în minte planul acesta, deodată, îi văzu ieşind pe Lancelot Bigorne şi, după el, Buridan cu Myrtille şi doi oameni pe care nu-i cunoştea.
Mabel se cutremură de groază la gândul că, dacă ar fi plecat, n-ar fi aflat poate niciodată ce devenise Myrtille, căci, abia în minutul acela, înţelese că locuinţa lui d'Aulnay nu fusese decât un refugiu provizoriu şi că abia acum o conducea Buridan pe fată la adevăratul adăpost, pe care i-l rânduise.
Străzile erau pustii, dar se lumina repede.
Mabel îi luă din urmă, la distanţă, ca să nu fie zărită. Nu trebuie să ne închipuim Parisul de atunci ca pe Parisul de acum, cu străzile drepte, largi, curate, unde totul se vede de departe. Din colţ în colţ, ca într-o pădure stufoasă, din pom în pom, Mabel urmări mica trupă… în mişcare. Trecu punţile, pe urma lor, şi îi văzu ajungând în faţa porţii Fert, tocmai în momentul când se deschidea şi se lăsa podul. Câteva căruţe de zarzavagii, care aşteptau dincolo de şanţ, şi voiau să intre în oraş, pătrunseră în Paris.
Mabel străbătu poarta.
Dincolo erau câmpii întinse, unele cultivate, cele mai multe părăginite, câteva pâlcuri de pomi, castani şi stejari şi, mai departe, se zărea Saint-Germain-des-Prés.
Buridan şi tovărăşii lui se îndreptară spre mânăstirea întinsă, al cărui zid începură să-l înconjoare, printre crenelurile căruia se vedeau din distanţă în distanţă, câţiva arcaşi nemişcaţi. La spatele

crenelurilor, în dosul străjerilor, se zăreau acoperişurile mănăstirii şi ale diferitelor ei ziduri, dominate de clopotniţa bisericii, de unde porneau, în tăcerea dimineţii, slabe sunete de clopot…

Buridan ajunse la Pré-aux-Clercs. Mabel îl văzu intrând cu tovarăşii lui într-o casă albă, vârâtă în zidul mânăstirii, în uşa căreia bătuse Bigorne. După o jumătate de ceas, ei ieşiră şi se îndreptară, grăbiţi, spre Paris.

Myrtille nu mai era cu ei.

— Bine, şopti Mabel. Acum ştiu unde o să trebuiască să-ntind mâna, ca s-o prind pe fata Margueritei…

La rândul ei, fără să se grăbească, reluă drumul Parisului, unde nu întârzie să ajungă. Clopotele sunau la Universitate. Zgomote ciudate, ca tunetele furtunii, zvoneau în depărtare.

— Ce s-o fi petrecut în Paris? – se gândi Mabel, tresărind.

Ea dădu din cap ca şi când întrebarea i s-ar fi părut deşartă, şi se întoarse la Luvru, unde se adunau, în grabă, pâlcuri de arcaşi şi de balistari.

După câteva minute, fără să se mai intereseze de acele mişcări extraordinare, care făceau să se cutremure Parisul, ea intră în apartamentele reginei.

XXI. PRÉ-AUX-CLERCS

Zgomotele pe care le auzise Mabel, freamătul mulţimii pe care îl zărise, porneau de la Universitate. Pe vremea aceea, Universitatea era un adevărat cuib de haimanale, numărând doar câţiva cărturari, un stol de fluturi rătăciţi, fâlfâind în jurul unei lumini încă foarte slabe. Deci, acolo, în cartierul, sau mai bine în acel oraş aparte, revolta pornise ca în zilele de răscoală, când studenţii se baricadau contra regelui sau se duceau să asedieze pe abatele de la Saint-Germain-des-Prés.

Spre orele nouă dimineaţa, din toate cârciumile… de la „Călimara de aur”, de la „Cana cu bere”, „Cârciuma Iadului”, „Laba gâştei”, „Doctorul neghiob”, „Puţul fără vin”, „Măgarul bacalaureat”, „Porcul care grohăie”… cu nume ciudate, scârţâiau pe fiarele lor şi pătau cerul ca nişte steaguri… din toate acele cuiburi de jaf, de chefuri şi scandaluri, ieşeau bande, cu căciula pe urechi, cu spadele atârnate de şold şi bălăngănindu-se pe lângă pulpe, cântând în gura mare şi se întâlneau unele cu altele, ca nişte râuleţe ieşite din matcă şi care se duc să mărească acelaşi torent. Cu steguleţele în vânt, se îndreptau, cu paşi grăbiţi, fie spre poarta Fert, fie spre aceea a Ceaprazarilor.

În oraş, mişcări asemănătoare se pregăteau de Corporaţia ucenicilor procurorilor de la curtea de conturi care porneau din strada

Galileu, cu muzica în frunte şi cu steagul corporaţiei.

Era înaltul şi atotputernicul imperiu al Galiléei, a cărui coloană se desfăşura ca un balaur uriaş cu pielea împestriţată, pe când evreii de pe uliţa aceea se baricadau prin casă, de teama omorurilor care se puteau întâmpla în orice clipă.

Afară de ziduri, imperiul Galiléei se uni cu regatul Basochei, adică cu Corporaţia ucenicilor procurorilor Parlamentului, a căror steaguri străluceau la soare cu armele autentice şi cedate, din ordin regal, Basochei domnitoare şi triumfătoare şi anume: galbenul regal pe albastru cu trei călimări de aur, deasupra, timbrul, casca şi coiful, cu doi îngeri care le purtau.

Împăratul Galiléei şi regele Basochei mergeau în fruntea trupelor, înconjuraţi de sfetnicii lor, de portărei şi breslaşi, iar în urmă venea grosul mulţimii.

Cele două coloane înaintau spre Pré-aux-Clercs formând două mase compacte, între care şi pe laturile cărora, studenţii alergau în grupuri gălăgioase.

Câmpia întinsă, pe care se desfăşurau bandele acelea, cuprindeau terenurile care, azi ar fi situate între Şcoala de medicină şi Palatul Bourbon.

În afară de ziduri, veneau, mai întâi, cocioabele dărăpănate ale locuinţelor zarzavagiilor, care, de bine de rău, cultivau o zonă de pământ destul de îngustă, doritori să rămână sub protecţia directă a turnurilor incintei.

În caz de atac, oamenii aceia îşi strângeau la repezeală vitele şi instrumentele de muncă şi intrau în oraş… dacă mai aveau vreme.

Adesea li se întâmpla să vadă, de pe înălţimea zidurilor, bietele lor locuinţe incendiate de războinicii străini şi, mai cu seamă, de războaiele civile. Dar, cu îndărătnicia ţăranului, ei îşi reclădeau după trecerea răzmeriţei, cocioabele de pământ, le acopereau cu stuf şi începeau să-şi lucreze din nou pământul.

Dincolo de căscioarele acelea se vedeau câteva ţarini împădurite, apoi venea imensa mânăstire Saint-Germain-des-Prés, şi, după asta, o frumoasă şi întinsă câmpie, care a fost multă vreme pentru Parizieni, un loc de întâlnire şi plimbări, aceea era Pré-aux-Clercs!

Dis de dimineaţă, trei companii de arcaşi ocupară acolo locul.

Una era comandată de contele de Valois, în persoană, reprezentând autoritatea regală, căci steagul lui purta armele lui Ludovic al X-lea.

A doua era comandată de seniorul de Châtillon, acelaşi care, înainte ca fiul cel mare al lui Philippe cel Frumos să se numească Ludovic al X-lea, îl poreclise, la Pampelune, regele Navarei.

A treia era comandată de Geoffroy de Malestroit, căpitan viteaz şi foarte bun prieten cu Enguerrand de Marigny, care se gândea poate să-i dea pe fiica sa.

Primul ministru era acolo, călare pe un splendid cal de luptă, dar nici nu se gândise să-şi îmbrace armura de război. O spadă lată şi greoaie îi atârna de-a lungul burţii calului.

Cele trei companii de arcaşi se orânduiseră astfel: întâia, urma o linie paralelă cu Sena, a doua, se ţinea în faţa şanţului mânăstirii, iar cea de a treia se aşezase perpendicular pe şanţ. Astfel, formau un pătrat, a cărui a patra parte ar fi fost şanţul mânăstirii. Dar unghiurile acelui pătrat nu se împreunau. Un spaţiu întins despărţea liniile soldaţilor. Mohorât şi gânditor, Marigny sta nemişcat în mijlocul acelui imens pătrat.

Astfel, el avea în spatele lui compania lui Châtillon, înainte mânăstirea, la dreapta compania lui Malestroit, la stânga aceea a lui Valois.

Uneori, îşi arunca ochii spre conte şi se gândea la împăcarea pe care o primise, şi pe care era hotărât s-o respecte… dar care-l făcea să se cutremure de necaz.

Alteori, privea departe, spre Paris, şi atunci se gândea la fata lui, se gândea la acel Buridan, care-l provocase în public… şi bombănea:

— Da, să moară mai bine! Chiar de-ar fi să mă doboare durerea, mai bine s-o văd moartă, decât în braţele acelui om!… Şi, la urmă, dacă vine…

Un surâs de ură împăcată îi completă gândul.

— Dar… va veni? urmă Marigny, privind cu nesaţ spre porţile Parisului.

În minutul acela, nişte zgomote îndepărtate ajunseră până la el.

— Iată-l! făcu Marigny, tresărind.

Nu era Buridan.

Dincolo de mânăstire, era mulţimea studenţilor care se apropiau cântând, înjurând, zbierând, certându-se, suflând ca nişte turbaţi în nişte trâmbiţe lungi şi fluturându-şi steagurile.

Zgomotul creştea asurzitor.

Strigăte de animale, miorlăieli, lătrături, fluierături, răgete, hohote de râs, înjurături straşnice se răspândiră peste Pré-aux-Clercs.

Împărăţia Basochei şi imperiul Galiléei, mai disciplinat, se aşezară pe două rânduri.

Marigny făcu un semn şi prefectul Parisului, care era lângă el, înaintă spre cei veniţi.

Se făcu oarecare linişte.

— Ce căutaţi aici? întrebă prefectul, ameninţător.

— O „monstră”(un fel de paradă), răspunse Guillaume Bourrasque.

— Şi o să petreceţi pe gratis! adăugă Riquet Haudryot.

— Azi nu e zi de… monstră! strigă prefectul. Domnilor, retrageţi-vă îndată, sau… am ordin să trag!

La vorbele astea izbucniră nişte huiduieli înspăimântătoare.

— Atentează la privilegiile noastre! urlă Basoche.
— La gârlă, cu prefectul! vocifera imperiul Galiléei.
Printre studenţi zbieretele deveneau asurzitoare.
— Din ordinul regelui! repetă prefectul.
— Du-te dracului, vrăjitorul evreimii!
— La spânzurătoare… golane!
— Să-l ducem la Târgul cel Nou!
— Huooo!… Jean de Précy, vreau să-ţi fierb hârca urâtă în cazanul cel mare, de opărit!
— Pe Dumnezeul meu, furcile Montfauconului lâncezesc fără de tine!
— Ura! Ura! Ura!
Concertul blestemelor se transforma în tunete… furia studenţilor se preschimba în furtună… Companiile arcaşilor începuseră să se pună în mişcare, când o tăcere grea se întinse asupra mulţimii care clocotea.
Un semnal se dăduse: Guillaume Bourrasque fluierase de trei ori, un şuier ascuţit, care predomină zgomotul.
La semnalul acela, tăcerea se lăsase peste Pré-aux-Clercs. Totul se imobiliză. Şi arcaşii chiar se opriră din ordinul şefului lor.
Abia atunci putuse să vadă ceea ce Guillaume Bourrasque zărise în frământarea bandelor urlătoare.
Trei cavaleri, se apropiau de grupul central, unde se afla Marigny, înconjurând zidul mânăstirii.
La zece paşi de primul ministru, ei se opriră şi unul din el sună de trei ori din corn.

*
*   *

Doi din acei cavaleri erau aşa de bine mascaţi încât ar fi fost cu neputinţă să-i recunoşti.
Cel de-al treilea, care sunase din corn, înainta puţin în faţa lor cu faţa descoperită. Era Buridan.
Prefectul făcu un semn.
Sergenţii şi arcaşii poliţiei erau gata să se arunce asupra tânărului, să-l aresteze.
Dar Marigny ridică mâna: prefectul se trase înapoi, bombănind ca un câine căruia i se ia osul. Arcaşii şi sergenţii se opriră.
— Să vedem, mai întâi, – zise Marigny, cu o mândrie demnă, – ce scuze îmi face!… Dacă sunt convenabile, ne vom mulţumi, poate să-l spânzurăm, numai!
La acele vorbe, Buridan încruntă sprâncenele şi-şi muşcă buzele. Dar, stăpânindu-se:
— Domnule de Marigny! Într-adevăr, vă aduc scuze!
Un murmur de nemulţumire izbucni dintre basochienii studenţi şi

galiléeni, pe când Marigny da din umeri, cu un aer de compătimire!

— Ah! ah! iată-l şi pe acest brav! strigă Valois, care se apropia.

— Haidem, zise Marigny, cere iertare în termeni cuviincioşi şi-ţi dau cuvântul că vei fi numai spânzurat, scutindu-te de alt chin.

— Monseniore, – zise Buridan care se-nchină până aproape de gâtul calului său, – când am ieşit adineauri din Paris, am auzit că sunteţi la Pré-aux-Clercs, şi un minut mi-am închipuit că primeaţi provocarea mea: vă prezint scuzele mele!

— La ce nevoie de atâtea fasoane, ca să-l arestăm pe derbedeul ăsta? se miră prefectul.

— Monseniore, urmă Buridan, când, sosind la Pré-aux-Clercs, v-am zărit, mi-am zis: Marigny e mai puţin laş decât credeam… Vă cer iertare pentru gândul acesta.

Aplauze furtunoase izbucniră printre studenţi…

— Înainte, Buridane!

— Susţine cauza: *pro et contra!*…

Marigny rămase nepăsător, ca de piatră… Ochii lui nu mai azvârliră scântei şi, cu un semn, recomandă prefectului să fie gata.

Buridan cu voce mai tare urmă:

— Vin în numele prietenilor mei Philippe d’Aulnay şi Gautier d’Aulnay omorâţi în chip mişelesc…

— Omorâţi! strigă Marigny, pe când o furtună de blesteme se ridicau din mijlocul studenţilor.

— Au fost găsiţi în Sena…

— Atest! zise o voce puternică.

Şi Lancelot Bigorne, ieşind din rândurile basochienilor, înaintă zicând:

— Eu am pescuit trupurile acelor seniori omorâţi. Cum şi de cine au fost asasinaţi! Doar dracul poate să ştie… Fapt este că erau cusuţi într-un sac.

— Lancelot Bigorne! şopti Valois, îngălbenindu-se îndărătul rândurilor de arcaşi.

Dar Bigorne, făcându-se că-l vede numai atunci, se-ntoarse spre el, îl salută, şi-i strigă familiar:

— Bună ziua, monseniore! Nu e aşa că e interesant să vorbeşti de-necaţi?…

— Aşteaptă un minut, păcătosule! bombăni Valois, între dinţi, şi niciodată n-ai să mai poţi vorbi de-necaţi şi de-necători!…

— Vin în numele acelor doi viteji, – urmă Buridan – şi vin şi pentru poporul Parisului asuprit de voi, şi la urmă, în numele meu. Vă întreb, domnule de Marigny, dacă sunteţi aici să primiţi sfidarea mea şi vă propun lupta pe moarte, cu pumnalul, lancea sau sabia. Dacă aveţi încredere în dreptatea dumneavoastră, puneţi la rând oamenii dumneavoastră şi… luaţi-vă poziţia.

— Tu, tu, mizerabile haimana, o să iei spânzurătoarea! zbieră Marigny. Hei, gărzi! Hei, arcaşi! Arestaţi pe acest păcătos!

— Înainte! urlă Jean de Précy.

— Înainte! repetară Châtillon şi Malestroit!

— Înainte! vociferară Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot!

Se produse o ciocnire grozavă, Basoche se pomeni împinsă asupra companiei lui Gautier de Châtillon. Printr-o mişcare rapidă de-nvăluire, galiléenii se arătară în faţa companiei lui Malestroit. Bandele de studenţi, strângându-se într-un grup compact, avură să se lupte cu compania contelui de Valois.

Trei bătălii, trei învălmăşeli, de unde porneau înspăimântătoare urlete, insulte, înjurături, gemete de răniţi, horcăieli de muribunzi.

În două minute, Pré-aux-Clercs ajunse un câmp de război. Se băteau grupuri-grupuri, se apucau în braţe, îşi dădeau lovituri de arme, săgeţile zburau, săbiile scânteiau şi zăngăneau.

— În numele regelui! repetau arcaşii.

— În numele dracului! urlau studenţii.

— Montjoye-Saint-Denis! Săriţi! Pe ei… pe haimanale! vociferau oamenii guvernului.

— Galilée! Galilée!

— Basoche să domnească şi să triumfe!

În centru acelui înspăimântător vălmăşag, care trebuia să fie ultima răscoală serioasă a Universităţii, în centrul acestei lupte, Marigny şi cu Buridan se găsiseră faţă-n faţă.

La strigătul lui Marigny, la semnul pe care-l făcuse, prefectul şi cu oamenii lui se aruncaseră asupra lui Buridan. Dar, tovarăşii lui mascaţi, trăgându-şi săbiile grele, se azvârliseră în luptă. În acelaşi timp, Lancelot Bigorne se repezise asupra miliţienilor în capul unei bande, care nu era compusă nici de galiléeni, nici de basochieni, nici de studenţi… ci din bandiţii „Marii Haimanale”.

În câteva minute, arcaşii fură răzbiţi şi puşi pe fugă se amestecară cu arcaşii lui Valois.

Marigny rămase singur, în faţa lui Buridan.

Marigny aruncă o privire iute în jurul lui. Şi, ceea ce văzu, îl făcu să se cutremure de groază.

Arcaşii regelui erau respinşi pretutindeni. Compania lui Valois fusese împinsă până pe malul Senei. Aceea a lui Châtillon fugea şi aceea a lui Malestroit se retrăgea încet.

Urletele răscoalei triumfătoare se auzeau din Paris, unde clopotele începuseră să sune.

Marigny sări de pe cal.

Buridan îl imită şi, lângă el, veniră să se aşeze cei doi tovarăşi mascaţi. În urma lui era Lancelot Bigorne, apoi o mulţime de studenţi.

Toată lumea asta zbiera:

— La spânzurătoare, Marigny! La Montfaucon!

— La gârlă, cel care înfometează bietul popor!

— Monseniore, îi vorbi Buridan lui Marigny, care se învineţise de spaimă, primeşti lupta?

Marigny scoase sabia.

În clipa aceea, Buridan se repezi asupra lui, pe când studenţii, care-i înconjurau, scoaseră un formidabil „Ura!”. De pe întinsul câmpului, răsunau zgomote feroce şi în depărtare, suna clopotul de alarmă. Cei doi tovarăşi ai lui Buridan băgaseră iar săbiile în teacă. Lancelot Bigorne cu derbedeii lui ţineau în loc studenţimea care voia să sară asupra lui Marigny.

În acel moment, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot se întorceau învingători, pe când arcaşii încercau să se regrupeze mai departe sau să se înapoieze în Paris.

Malestroit era grav rănit. Châtillon lupta aproape singur. Valois dispăruse. Prefectul se ascunsese în mânăstire.

Marigny se simţi pierdut.

Începu să dea înapoi, apărându-se cu energia disperării, contra atacurilor lui Buridan. El observase, alături de zidul de incită al mânăstirii, o căsuţă care părea săpată în zid.

Îşi îndreptă retragerea spre casa aceea.

Şi tot spre această casă, Buridan privea câteodată, cu îngrijorare. În sfârşit, Marigny se rezemă de uşa locuinţei, care trebuie să fi aparţinut unui ţăran bogat sau să fi făcut parte din dependinţele mânăstirii.

Fără o vorbă, Buridan ataca lovitură după lovitură.

Cei doi tovarăşi mascaţi ai lui Buridan urmăreau, pas cu pas, toată desfăşurarea luptei. Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, Lancelot Bigorne… o droaie de studenţi, iscodeau peripeţiile duelului, pe când aproape pretutindeni, pe Pré-aux-Clercs, bandele atacau ultimele grupuri de arcaşi.

Când Marigny se găsi lipit în uşa casei, toţi înţeleseră că… era pierdut, şi strigăte grozave răsunară, salutând dinainte moartea ministrului nesuferit.

— Pentru Philippe, pentru Gautier şi pentru mine! scrâşni Buridan, dând trei lovituri fulgerătoare adversarului său.

Dar un strigăt de furie se ridică dintre asistenţi. O clipă, Buridan rămase uimit. Nici una din loviturile lui nu atinseseră…

În adevăr, tocmai în clipa când ataca, ultima dată, uşa locuinţei se deschisese şi Marigny năvălise în refugiul neaşteptat.

Studenţii se repeziră asupra casei, urlând.

— La pradă! La pradă!

— Surcele… să punem foc!

— Ura! Ura!

— E al meu! strigă Buridan, cu o voce care stăpâni mulţimea. Camarazi, retrageţi-vă şi lăsaţi-mă să-mi termin afacerea.

— Şi cine va fi martorul duelului judiciar?

— Dumnezeu! răspunse Buridan, care se şi repezise în casă.

Cu mobilitatea caracterului lor, aţâţat de dimineaţa aceea de luptă, furioşi, aproape toţi plini de sânge, mai mult sau mai puţin răniţi, studenţii se împrăştiată ca să atace bandele de arcaşi ai regelui sau ai poliţiei care rătăceau în dezordine.

Cei doi oameni mascaţi, împăratul Galiléei, regele Basochei şi Lancelot Bigorne intraseră în casă, fie ca să ajute pe Buridan, fie să apere locuinţa contra studenţilor, care se puteau întoarce.

Astfel, toţi se găsiră într-o sală destul de mare şi curat ţinută.

Un om cu căciula în mână înaintă spre Buridan.

— Această casă e a mânăstirii. Aţi face o crimă contra monseniorului abate, atacând aici pe acest onorat senior.

El arăta cu degetul pe Marigny, care, foarte palid, cu spada-n mână se rezemase de un scrin.

— Pleacă d-aici, omule! gemu Buridan, cu vocea scrijelită. Ar fi poate, o fericire pentru stareţ dacă aş omorî pe acest blestemat, dar îl iert. Ar fi să supăr de Dumnezeu, care e un senior cu mult mai puternic decât Clément Mahaut.

— Să ne pregăteşti o oală cu bere sau cu vin alb, Martine! strigă Lancelot Bigorne. Căci, pe viaţa mea, începe să mi se facă sete!

Martin, grădinarul mânăstirii, făcu semnul crucii şi se îndreptă încet spre o scară de lemn, care era în fundul odăii şi ducea la etajul de sus.

Buridan înaintă spre Marigny.

— Seniore, zise el, vă rămâne o ultimă şansă de scăpare. Căci, am să vă ucid dacă nu primiţi condiţiile mele… Sunteţi hotărât să înapoiaţi familiei d’Aulnay bunurile pe care i le-aţi furat?

— Morţii n-au nevoie de nimic, zise rece Marigny. Ai spus că Philippe şi Gautier d’Aulnay au fost găsiţi înecaţi în fluviu.

— Fie!… Sunteţi decis să restituiţi poporului Parisului imensa avere pe care i-aţi smuls-o? Sfanţ cu sfanţ şi leţcaie cu leţcaie?

Marigny ridică din umeri şi zise:

— Averea e a mea. Dar nu te ocupa de popor, haimana ce eşti. Dacă mă laşi să plec, voi plăti răscumpărarea!

— Apăraţi-vă, dar! porunci Buridan. Căci, acum, nimic nu mă mai poate opri de a încerca să vă răpun. Şi, s-o ştiţi, dacă nu izbutesc, o să aveţi de-a face şi cu aceştia!

— Aceşti doi? murmură Marigny aruncând o privire de groază asupra celor doi oameni mascaţi, din ai căror ochi săreau scântei şi ale căror braţe rămâneau încrucişate în toată această scenă. Aceşti doi? Cine sunt?

— Ultimii reprezentanţi ai familiei d’Aulnay! zise Buridan şi îşi luă

poziţia cuvenită. Săbiile se atinseră!…

În momentul acela, un ţipăt sfâşietor răsună… O formă albă, se coborî repede pe scară şi se azvârli între luptători…

— Myrtille, murmură Buridan. Iată de ce mă temeam!… Scumpă Myrtille, urmă el cu voce tare, trebuie să te duci în odaia ta, şi…

Nu avu însă vreme să sfârşească. Vorba-i îngheţă pe buze. Inima-i încetă de a bate. O mirare fără de margini îi paraliză gândul. Simţi că groaza-l strângea în ceafă ca nişte gheare.

Myrtille, aceea pe care o iubea, logodnica lui… Myrtille se aruncă în braţele lui Enguerrand de Marigny strigând:

— Tată! Bunul meu tată!…

Marigny sta nemişcat, îngheţat, cu ochii în flăcări.

— Tată! bâlbâi Myrtille, înspăimântată. Ce ai? De ce, când te regăsesc, fruntea ţi-e încruntată şi privirea ta mă sperie, Buridane… Ce se petrece?… Cum ridici spada împotriva tatălui meu?… Oh! mă omorâţi amândoi!…

— Tatăl tău? gemu Buridan. Tu, zici că… acest om e tatăl tău?…

— Bunul Claude Lescot, da, iubitul meu… Dar tu nu ştiai, nu-i aşa? Oh! ar fi fost prea grozav!… Tată, iată pe Buridan! O să-l iubeşti de dragul meu!… Nedreptele dumitale păreri despre el vor dispărea!… Buridane, scumpe Buridane, iată-l pe Claude Lescot, pe care trebuie să-l respecţi… căci sunt logodnica ta şi e scris: Pe părinţi îi vei onora!

— Claude Lescot? gâfâi Buridan, într-un hohot de plâns. Dar priveşte-l Myrtille. Iată-i mantia de hermelină regală… uite-te la sabia lui împodobită cu diamante… uite-te la costumul lui de boier mare…

— Un… boier mare? bolborosi fata înnebunită.

— Priveşte acest aer de mărire sălbatică şi recunoaşte în el, nu pe Claude Lescot, neguţătorul, ci pe puternicul şi grozavul ministru al cărui nume e blestemat de un popor întreg… primul ministru al regelui… inventatorul furcilor de la Montfaucon… Enguerrand de Marigny!

Buridan se dădu cu trei paşi înapoi, îşi rupse spada pe genunchi dintr-o lovitură şi îi aruncă crâmpeiele…

— Puteţi să mă omorâţi! zise el ministrului. Buridan nu se poate bate contra tatălui Myrtillei.

— Enguerrand de Marigny? repetă fata, aruncând asupra tatălui ei o privire încremenită de spaimă.

Cu un gest liniştit, Enguerrand de Marigny îşi vârî sabia în teacă. Apoi luă mâna Myrtillei care tremura.

O tăcere de moarte se lăsase în odaie.

Afară, se mai auzeau încă zbieretele studenţilor, ale basochienilor, ale galiléenilor… toată gălăgia revoltei învingătoare… Sau, cel puţin Guillaume şi Riquet, singurii care ascultau acea gălăgie, îşi închipuiau că era vuietul victoriei. Dar, dacă ar fi aruncat o privire afară, ar fi

rămas înspăimântaţi de schimbarea care se făcuse pe Pré-aux-Clercs.

— Myrtille, începu Marigny, cu ton aspru, o întâmplare funestă te face să afli ceea ce ar fi trebuit să nu cunoşti încă multă vreme şi, poate, niciodată. Nu mă numesc Claude Lescot!

Şi, cu un accent de-mândrie sălbatică, adăugă:

— E adevărat; mă numesc Enguerrand de Marigny!… Acest nume, fiica mea… acest nume, urât de derbedei, acest nume, care va fi respectat ca şi numele celor mai mari monarhi, când s-o înţelege însemnătatea lui, îl port cu mândria conştiinţei mele. Şi voi, cei de faţă, ascultaţi! Dacă m-aş putea coborî la înţelegerea voastră, ca să vă explic gândul meu, v-aş spune că toată această ură, îngrămădită pe capul meu, mi-am atras-o asupra-mi din propria-mi voinţă. Ştiam la ce mă expuneam, când am întreprins să fac din monarhie o putere şi din rege un simbol! Nu am apăsat numai oamenii din popor şi pe burghezi, ci şi boierimea. Am vrut să nivelez regatul. Am încercat această supraomenească întreprindere, ca să fac din Franţa o întinsă câmpie, egală unde înaintea privirilor să nu rămână decât o stâncă nepieritoare: tronul! E adevărat. Am tremurat adesea în faţa actelor, pe care vulgul le numeşte crime, dar n-am dat înapoi.

Nu admit, judecători, conştiinţa mea mă iartă! Şi, dacă, uneori, m-am înspăimântat, dacă, aplecând urechea în nopţile adânci, auzeam un fel de vuiet de blesteme, atunci aveam un gând care mă mângâia: pe fata mea!… Monarhia era gândul creierului meu. Myrtille era gândul inimii mele!…

— O tată! murmură Myrtille acoperindu-şi faţa cu mâinile.

— Myrtille, iată omul care a cules acele blesteme ale poporului, de care-ţi vorbeam şi care mă loveşte în faţă cu ele. Iată omul care a cules toate insultele, pe care le găsea în drumul meu şi care m-a pălmuit cu ele. Iată-l pe Buridan! Eu sunt Enguerrand de Marigny. Iată-l pe cel pe care-l numeşti logodnicul tău. Tu eşti aceea pe care o numeam mângâierea mea.

Cu vocea mai acoperită, Marigny sfârşi:

— Alege, între el şi mine!

— Să aleg, îngână Myrtille, gata să se sfârşească. Să aleg între tatăl meu şi logodnicul meu?

În momentul acela, o voce poruncitoare, venită ca de sus, străbătu în tăcerea sălii:

— Nu trebuie să-l aleagă nici pe Marigny, nici pe Buridan. Un minut! Cred că nu sunt de prisos aici… şi, tu ştii Marigny, dacă am sau nu, drepturi asupra Myrtillei!

Toată lumea ridicase capetele.

Pe scara, pe care se coborâse Myrtille, se lăsa o femeie…

Era Marguerite de Bourgogne. Ea înaintă spre Myrtille, pe când Marigny o salută cu un fulger de bucurie în ochi şi pe când Buridan

ducea mâna la pumnal simţind nebunia de-a o ucide suindu-i-se în capul, care-i ardea.

La vederea reginei, cei doi oameni mascaţi tresăriră puternic, şi unul din ei făcu o mişcare ca şi cum ar fi vrut să se repeadă spre ea.

În acelaşi timp, Marguerite de Bourgogne, scoţând din sân un fluier de argint, scoase un fluierat ascuţit, uşa se deschise brusc şi o mulţime de arcaşi se repeziră în sală.

— Păziţi-vă! – urlă Lancelot Bigorne.

Beat de necaz şi de disperare, Buridan, se repezi spre Myrtille pe care regina o târî spre scară. Un vălmăşag de oameni şi arme, un vârtej de piepturi şi de braţe îl cuprinse, îl târî, îl împinse, şi, în secunda când vedea pe Marigny şi pe regină suind scara cu Myrtille între ei, se pomeni încolţit în fundul odăii.

— Ajutor, Buridane! strigă fata.

Buridan răspunse cu un muget şi se azvârli cu capu-n jos, judecând că trebuia să moară pe loc.

Douăzeci de braţe îl doborâră.

În câteva minute se pomeni dezarmat, legat, şi în ultima privire pe o aruncă în jurul lui, văzu că cei doi oameni mascaţi erau prizonieri şi ei. Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot dispăruseră. Dispăruse şi Lancelot Bigorne.

XXII. MABEL

Am lăsat pe Mabel în momentul în care, după ce petrecuse noaptea să pândească pe Buridan şi pe tovarăşii lui, şi se încredinţase că Myrtille fusese lăsată în paza grădinarului mânăstirii, ea se-napoie la Luvru şi intră la regină. Marguerite o aştepta în odaia ei de culcare, odaie splendidă împodobită cu un lux într-adevăr regal – dar, un lux de o severitate scrupuloasă. Statuile şi tablourile profane lipseau de acolo.

În schimb, icoanele Maicii Domnului şi ale sfinţilor stăteau înşirate în rame de aur. Totul înfăţişa cinstea unei doamne de rang mare, şi se părea că, pe frontonul uşii, s-ar fi putut scrie: Aici locuieşte cea mai virtuoasă dintre regine.

Ipocrizie?… Nu.

În toată sinceritatea, înăuntrul Luvrului, Marguerite nu voia să fie decât regina Franţei, – regină prin putere, prin frumuseţe, şi – mai ales – prin virtute.

După convorbirea cu Marigny şi Valois, ea se retrăsese acolo, singură, cu sentimentul care-i devenise gândul directiv al vieţii: amorul ei pentru Buridan.

Iubirea aceea o mira şi o înspăimânta, – după cum unii se

înspăimântă descoperind, în fundul sufletului lor, o idee criminală, pe care vor încerca să o înăbuşe, până a nu ajunge mai tare ca voinţa lor… Marguerite se înfricoşa găsind în inima-i sălbatică un gând ales şi de duioşie femeiască!

Acum, umbla de colo până colo prin odaie, reamintindu-şi incidentele scenei care se desfăşurase la Turnul Nesle. Se îndemna la ură, căuta să-şi amintească umilinţele îndurate… dar nu găsea în ea decât o iubire deznădăjduită de umilirile la care fusese supusă.

În alte clipe, gândul i se îndreptă spre Myrtille!… Fata ei! Rivala ei! …

Şi atunci, lucru ciudat… se liniştea! Era în largul ei, în furie, şi găsea un temei de a-l urî pe Buridan. Dorea să-l condamne…

Cum se lumină de ziuă, chemă femeia de serviciu, care străjuia toată noaptea într-o odaie vecină, şi dădu ordin să-l cheme pe căpitanul gărzilor.

După zece minute, Huguet de Trencavel intră în oratoriu, din care Marguerite făcea sala ei de audienţe.

Căpitanul gărzilor nu se culcase, petrecându-şi noaptea să ia măsuri pentru a doua zi.

— Căpitane întrebase Marguerite, am auzit vorbindu-se de o mişcare printre studenţi… Ce se petrece?

— Doamnă, zise Trencavel, studenţii, ucenicii din Basoche şi cei ai Galiléei au hotărât să urmeze pe Buridan care a îndrăznit să provoace la duel şi pe primul ministru.

— Cum?… Buridan ar îndrăzni să se ducă la Pré-aux-Clercs?

— Se zice că va avea această îndrăzneală, Maiestate.

— N-ar fi fost mai bine să-l aresteze, în acest caz, şi să înlăture, astfel, un scandal ca ăsta?

— S-a şi încercat, doamnă, dar a fost imposibil să punem mâna pe el. Străjerii au scotocit zadarnic Parisul, ca să-l găsească. Şi numai căutându-l, au putut afla spionii prefectului cele ce pregătea pentru azi dimineaţă. Sub pretext că fac o „monstră”, basochienii şi studenţii vor să încerce o revoltă la Pré-aux-Clercs.

Regina rămase pe gânduri. Nemişcat, ţeapăn, enorm în armura lui, căpitanul aşteptă câteva minute ca dânsa să-i dea ordin să se retragă. Dar Marguerite reîncepu:

— Trencavel, trebuie să-l prinzi pe omul acesta.

— Pe cine, doamnă, pe Buridan? Îl voi prinde! Regele a dat chiar ordinul. Peste câteva ore, va fi mort, să n-aibă teamă Maiestatea voastră.

— Trencavel, nu-ţi cer să-l omori, ci numai să-l prinzi. Îl vreau viu! Dar… asta nu-i totul!… Vreau să asist la acea răscoală populară.

— Nimic mai lesne, doamnă. Trei companii se vor porni spre Pré-aux-Clercs. Chiar eu, cu o companie mai tare, am să mă închid în

incinta mânăstirii. Dacă Maiestatea voastră îmi face onoarea să-mi primească serviciile, cu această ocazie, mă angajez s-o conduc într-un loc al mânăstirii, de unde va putea să vadă totul şi fără primejdie.

— Care-i locul acela?

— Casa grădinarului mânăstirii. Maiestatea voastră va lua loc în escorta arcaşilor?

— Nu, nu! Mă voi duce direct la mânăstire. Doresc să nu se ştie că regina face lucrul acesta. Pleacă. Te voi regăsi în mânăstire şi acolo îţi voi da noi ordine!...

Trencavel se retrase, şi Marguerite se-napoie în camera ei, punându-şi aceeaşi întrebare pe care câteva ore mai târziu avea să şi-o pună şi Enguerrand de Marigny: „Va avea Buridan îndrăzneala să se ducă la Pré-aux-Clercs?"

Se făcu ziuă.

Femeia de serviciu intră la ora obişnuită.

— Desfă patul! îi ordonă Marguerite.

Pe chipul femeii trecu o umbră de zâmbet şi începu să răvăşească totul, aşa că dacă regele ar fi făcut reginei vreo vizită matinală, după cum i se întâmpla, nimic să nu-i dea de bănuit că Marguerite veghease toată noaptea.

În clipa aceea apăru Mabel.

— Ei bine? întrebă cu aprindere regina, de cum o zări.

— Prea târziu! răspunse cu răceală Mabel. Am ajuns prea târziu. Casa era goală.

— Afurisenie!... Dar oamenii pe care-i pusesem la turnul Dracului?

— Omorâţi, răniţi sau fugiţi. Am petrecut restul nopţii căutând să dau de urma blestematului de Buridan, dar toate cercetările mele au fost zadarnice, n-am putut afla ce s-au făcut... Buridan... sau Myrtille...

Pronunţând acest nume, Mabel o învălui pe regină într-o privire iscoditoare, dar nu putu surprinde nici cea mai mică urmă de emoţie pe faţa ei.

După scena de la turnul Nesle, după noaptea trecută în veghere, în sfârşit, după ştirea pe care o aflase şi care ar fi trebuit s-o tulbure, Marguerite părea tot atât de liniştită, tot atât de nepăsătoare şi senină, ca şi cum ar fi dormit.

— Dar filtrul, de care mi-ai vorbit? urmă ea.

— E gata, regina mea!

— Şi zici că, acel care l-o bea, va resimţi toate chinurile amorului?

— Chinurile Iadului, doamnă! Chinuri sufleteşti, ale inimii şi ale corpului, pe lângă care chinul roţii şi chinul câinilor sunt nimica toată... căci fac să sufere numai corpul. Acelui care va bea acest filtru, doamnă, i se va sfâşia inima, sufletul, i se va sugruma de o nestinsă îndurerare corpul îi va arde într-un foc, pe care nimic nu-l va putea

stinge. Sărutarea aceleia, pe care o va iubi, va putea – poate – să-i potolească un minut înfrigurarea, dar nu s-o şi tămăduiască. Acest om va iubi pe aceea care-i va da să bea filtrul. O va iubi cu voie, ori fără de voie. O va iubi cu furie, cu nebunie, chiar de o va urî. Şi, voinţa lui zdrobită, nu va putea lupta contra acestui amor. El va iubi nebuneşte, fără să poată nădăjdui sfârşitul acestei pasiuni arzătoare, chiar dacă femeia pe care o iubeşte, moare înaintea lui. În loc să se potolească sub mângâierile femeii iubite, pătimirea lui va creşte la nesfârşit. Friguri arzătoare se vor împrăştia în toate organele vieţii, sângele n-are să fie decât un puhoi de lavă… gândul său nu va mai fi decât un foc şi – în această ardere înceată a inimii, a trupului, şi a creierului său, – el se va simţi murind şi va muri cu aceleaşi urlete, cu aceleaşi blesteme, ca ale jidovului, care-i pus pe rug. Dar flacăra rugului omoară în câteva minute, pe când această flacără de dragoste ucide îndelung în luni de zile… într-un an poate… un an care face cât un secol de Infern.

Regina ascultase cu nesaţ aceste cuvinte şi Mabel se mira că nu-i vorbea de Myrtille.

— Bine, zise Marguerite; peste două ore Buridan va fi în mâna mea.

Mabel tresări.

— Dar, Myrtille? murmură ea.

— Din clipa în care Buridan va fi prins o să trebuiască să destăinuiască unde o ascunde.

Mabel o aprobă cu un semn maşinal din cap.

Ea vedea fărâmiţându-i-se planul de răzbunare.

— Dar, cum o să facă Maiestatea voastră ca să-l prindă pe Buridan?

— N-a dat el întâlnire lui Marigny, pentru astăzi la Pré-aux-Clercs?

— Ei şi?

— Ei bine, Marigny va veni la întâlnire. Dar va veni cu câteva companii de arcaşi. Am organizat cu Trencavel planul bătăliei şi cursa va fi bine întinsă. Şi apoi, voi fi acolo chiar eu.

— Maiestatea voastră se va duce la Pré-aux-Clercs?

— Nu, dar voi fi în mânăstire.

— În mânăstire? şopti înăbuşit Mabel.

Şi cu o mânie rece, ea se gândi că locuinţa unde o văzuse intrând pe Myrtille făcea parte din Saint-Germain-des-Prés.

— Vei fi cu mine, urmă regina. Vom sta într-o cocioabă, un fel de căsuţă care aparţine abatelui şi unde locuieşte grădinarul lui.

Mabel se îngălbeni. Un fel de blestem îi alunecă pe buze.

— Doamne! murmură ea în sine.

Pe atunci se zicea: „Doamne!” Mai înainte se zisese: „Fatalitate!” Azi se zice: „Întâmplare!” Trei vorbe care, în fond, înseamnă acelaşi lucru.

Toate trei învederează adevăruri subiective, adică adevăruri care

sunt în noi, dar nu în afară de noi. Toate trei vor să însemne mirarea omului în prezenţa fenomenelor, pe care nu le poate înţelege…

De cum îşi simte neputinţa, face să-i intervină în explicaţie o putere străină, ca şi cum omul e incapabil să conceapă ceva care să n-aibă nume, el numeşte acea putere, îi pune o etichetă, o aşează într-un pocal şi o orânduieşte într-o cutie din creierul lui. O va găsi de câte ori va avea nevoie.

Şi atunci – pe drept ori pe nedrept, în orice moment, şi pentru că această explicaţie aranjează totul – suprimă orice nevoie de a căuta cauzele imediate, sau îndepărtate. Auzi persoane care zic că e întâmplare! Altele zic: „Aşa a vrut fatalitatea!”

Neputând înţelege cum o înlănţuire de fapte, foarte naturale, era să o conducă pe Marguerite de Bourgogne în locuinţa unde se ascunsese Myrtille, Mabel exclamă: „Doamne!” Dumnezeu aranjase afacerea.

Şi de astă dată Dumnezeu era rău cu ea!

— Oare, Dumnezeu nu vrea ca să mă răzbun? se gândea ea. Sau, vrea să-mi arate că n-a sosit – încă – ceasul?… Cu toate astea am suferit destul. Am îndurat mai mult chiar decât cei chinuiţi de dragoste şi de care îi vorbeam mai adineauri reginei. Am aşteptat prea mult… cu cea mai neclintită răbdare. De ani de zile, de când stau lângă femeia asta, n-am scăpat un cuvânt, n-am făcut un gest, n-am scăpat o privire, care să-i fi putut destăinui ura care i-o nutream. Ea nu mi-a văzut decât zâmbetele, – nici una din lacrimile mele. N-a auzit nici unul din hohotele mele de plâns… Doamne, Dumnezeule! pentru ce vrei să mai aştept? Nu te-ai încredinţat că am aşteptat destul? Doamne, Dumnezeule! nu pot să nu te mustru şi nu-mi mai pot înfrâna revolta. Rogu-te din suflet, scuteşte-mă de chinul apropierii Margueritei de fiica ei! Te implor şi… dacă ruga mea nu ajunge până la tine, ar trebui ca tu singur, dacă ar fi să-ţi ţii drumurile dreptăţii, să-mi părăseşti în mâinile mele ţinta asta a răzbunării mele… pe fiica celei ce mi-a ucis copilul!

Acestea erau gândurile care clocoteau în sufletul nefericitei Mabel.

Ameninţătoarea apostrofă îndreptată Dumnezeirii păru că o mai linişteşte.

În închipuirea ei, era aproape sigură că, fără îndoială, un înger trebuie să fi cules sfidarea aceea şi s-o fi dus în ceruri, la tronul scânteietor, de pe care Dumnezeu primeşte rugăciunile, plângerile şi ameninţările oamenilor.

XXIII. DUMNEZEU ASCULTĂ

Abatele de la Saint-Germain-des-Prés, seniorul Clément Mahaut, era un om de şaizeci de ani, bine păstrat, cu privirile agere sub

sprâncenele negre şi stufoase. Bătăios din fire, susţinea cu îndârjire drepturile şi privilegiile comunităţii sale şi avea o neînfrânată ură pe studenţi.

Totdeauna se dase o luptă făţişă între mânăstirea Saint-Germain şi studenţime.

Buba neînţelegerii era tocmai Pré-aux-Clercs.

Studenţii pretindeau să domnească ca nişte adevăraţi stăpâni şi încercau să se-ntindă şi asupra domeniului bisericesc. De partea ei, mânăstirea nu le putea suferi vecinătatea şi încetul cu încetul căuta să acapareze şi alte fâşii de pământ în afară de hotarele ei.

De aci, veşnicul război, care avu episoadele lui sângeroase, eroii şi victimele lui, locurile lui de pândă şi bătălii în toată regula, care-şi aşteaptă – încă – pe Homerul lor.

Ca mai în toate războaiele, cele două partide avură, fiecare, pierderile şi victoriile lor.

Studenţii fură, adesea, respinşi cu pierderi de către călugării din mânăstire, şi, adesea, foarte mulţi călugări primiră destule lovituri, fără de care ar fi putut trăi foarte bine.

Dar ceea ce trebuie să spunem e, că sub stăreţia lui Clément Mahaut şi biruitoare după câteva hărţuieli însemnate, mânăstirea avusese parte de linişte până în dimineaţa aceea, când basochienii, galiléenii şi studenţii îşi uniră puterile, ca să atace arcaşii regali… Dar, în dimineaţa aceea, mânăstirea n-avea nici un amestec în tărăboiul desfăşurat în faţa ei.

Seniorul Clément Mahaut primi, deci, cu entuziasm compania de arcaşi, comandată de Hugues de Trencavel, şi care, ascuns după zidul incintei, trebuia să intervină la momentul potrivit, în cazul când cele trei companii, care luau poziţie în Pré-aux-Clercs, nu erau îndestulătoare ca să înfrângă duşmanul.

Abatele stareţ puse să întindă masa în sufragerie încărcând-o cu toate bunătăţile pentru Trencavel şi ofiţerii lui, la care ospăţ – bineînţeles – luă şi el parte.

Apoi, chiar în faţa lui Trencavel, chemă pe chelarul şi pe economul mânăstirii. Acestuia din urmă îi ordonă să împartă fiecărui soldat o bucată de pâine şi o felie de vânat, sau altfel de carne; chelarului îi porunci să scoată în curtea în care erau arcaşii două butoaie de vin alb. Cu aceste obligaţii de găzduire îndeplinite, prea cuviosul stareţ porni să orânduiască însuşi gărzile pe crenelele zidului de apărare al mânăstirii.

Tocmai când sfârşea şi se îndrepta spre partea fortificaţiilor, care dădeau în Pré-aux-Clercs, lupta şi începea. Urletele învălmăşelii îl făcură să se cutremure, nu de frică, ci de nerăbdarea-i războinică.

— Ah! se îndreptă spre Trencavel care-l urma, de ce nu sunt în locul dumitale, căpitane, şi dumneata în locul meu? În numele sfântului

Gheorghe, care ne ocroteşte, ai vedea ce poate…

Un călugăr, care venea în goană, îl întrerupse spunându-i că două femei voiau numaidecât să intre în mânăstire.

— Două femei? făcu stareţul, încruntându-şi sprâncenele. De când, părinte Hilarioane, femeile pot fi îngăduite în mânăstire? Se vede că… vuietul bătăliei te-a făcut să-ţi pierzi minţile? În numele Fecioarei, asupra noastră n-au avut nici un efect…

— Iertaţi-mă prea cuvioase! bâlbâi părintele Hilarion, mai mult înspăimântat de supărarea stareţului decât de gălăgia asurzitoare a basochienilor în luptă cu arcaşii. Iertaţi-mă, dar aceste două venite… sunt femei, dacă vreţi… dar mă îndoiesc să poată fi privite ca… simple femei, căci…

— Sfinţilor! Ce înseamnă încurcătura asta, părinte Hilarioane? Femei care sunt femei şi care nu sunt femei? Ţi s-a întors mintea pe dos? Du-te şi roagă-te, de fapt, spune *psalmii penitenţei… item*, de douăsprezece ori, *Confiteorul… item* rugăciunea…

Hugues de Trencavel întrerupse şirul canoanelor la care era să fie supus nenorocitul călugăr, şoptind câteva vorbe la urechea abatelui, care schimbându-şi deodată atitudinea şi tonul, se repezi spre uşa principală, poruncind să se coboare puntea. De cealaltă parte a şanţului aştepta o litieră care, de cum se deschise poarta, intră în incintă.

Din litiera înconjurată de o mică escortă coborâră două femei.

Una era regina, cealaltă… Mabel. Marguerite de Bourgogne ascultă surâzând uralele de bună venire, pe care abatele, îndoit în faţa ei, i le făcu într-o latinească cât se poate de proastă. Apoi, după ce mulţumi, se întoarse spre Trencavel şi-i porunci:

— Du-mă la locul de care mi-ai vorbit!

Câteva minute mai târziu, grupul format de regină, însoţitoarea ei, abatele şi Trencavel pătrundea în casa grădinarului, de unde, se vedea tot Pré-aux-Clercs, adică tot câmpul de bătaie.

Casa aceea era, cum am zice, încorporată în chiar zidul incintei şi avea dublă ieşire: una în afară, în Pré-aux-Clercs, cealaltă în interiorul mânăstirii, pentru grădinar.

Clément Mahaut, în persoană, conduse pe regină în etajul superior, o introduse într-o cameră, care era odaia de culcare a lui Martin şi deschise o mică fereastră.

Marguerite se aplecă pe prichici.

În spatele ei, Mabel aştepta, palidă ca moartea.

În aceeaşi casă se afla şi Myrtille!… Însă, unde era tânăra acum?… Poate că în odaia de-alături…

În timpul acesta Marguerite privea bătălia, asistând la înfrângerea arcaşilor regelui…

Pré-aux-Clercs nu era decât un nesfârşit amestec de oameni, de

unde se ridicau urletele de triumf, sau strigăte de durere, înţesat de bande, care alergau de colo până colo într-un vălmăşag de necuprins.

Dar în acea încăierare, ea nu căuta decât un singur om…

Îl văzu tocmai în momentul când Marigny da înapoi încet, apărându-se. Tresări. Un fulger de bucurie îi lumină privirile întunecate, căci Buridan respingea pe Marigny chiar spre locuinţa unde se afla dânsa. Marguerite dădu câteva ordine grabnice lui Hugues de Trencavel, care ieşi repede.

Zbieretele izbucneau acum chiar lângă casă. Apoi se făcu tăcere adâncă.

Marguerite rămase încă câteva clipe la locul ei şi, în curând zări compania lui Trencavel, alergând în Pré-aux-Clercs… respingând studenţimea răsfirată şi schimbând izbânda în înfrângere. Vreo patruzeci de arcaşi se despărţiră din pâlc şi înaintară spre casă.

Atunci regina se sculă de la fereastră.

Mabel se gândea:

— Poate că Dumnezeu o fi ascultat ruga mea! Poate că Marguerite nu va şti că fiică-sa e atât de aproape de ea. Nu! oh! Nu! Nu va afla… S-a sfârşit!…

În clipa aceea regina deschidea uşa odăiţei. Uşa dădea într-o tindă în care răzbea o scară de lemn, care pornea din sala cea mare de la rândul de jos. În tinda aceea sta încovoiată o formă albă.

— Myrtille!… tresări Mabel.

Şi regina o zărise pe Myrtille. Înaintă spre dânsa, tocmai când fata se aruncase între tatăl şi logodnicul său. Marguerite se opri în tindă şi ascultă.

*

*   *

Când locuinţa fu năpustită de ceata pe care Trencavel o desprinsese din compania lui şi când Buridan fu arestat, iar Myrtille luată de Marguerite şi Marigny, când liniştea puse din nou stăpânire peste Pré-aux-Clercs şi câmpia îşi reluă înfăţişarea obişnuită, când casa grădinarului îşi luă zâmbetu-i liniştit… din toată vijelia aceea, pe seară, abia dacă rămânea parizienilor amintirea ei, căci, pe vremea aceea răscoalele erau prea dese ca să lase întipăriri statornice.

Myrtille fusese închisă în odăiţa, pe care o ocupase din dimineaţa aceea chiar.

Marguerite şi Marigny se coborâseră în sala de jos, ca să se sfătuiască.

Marguerite era mama, Marigny era tatăl.

Cu intenţii deosebite, fiecare din ei, voia să-şi smulgă copilul celuilalt.

Marigny era tot atât de hotărât să n-o lase pe Myrtille în mâna

reginei, pe cât de hotărâtă era şi ea să pună mâna pe fată. Amândoi erau stăpâniţi de acelaşi gând, a cărui însemnătate diplomatică era completată prin prezenţa lui Mabel. Nemişcată, cu ochii aţintiţi asupra reginei, indiferentă în aparenţă, Mabel se gândea:

— Ar fi un lucru greu, oare, dacă m-aş sui pe scară... dacă aş deschide uşa odăii, în care e închisă fata Margueritei... şi dacă aş lua-o cu mine?

Ea se îndreptă, încetişor, spre scară.

În minutul acela simţea că ura pe Myrtille din tot sufletul. Dacă ar fi putut-o ucide, chiar de ar fi fost omorâtă şi ea, ar fi făcut-o!

Dar, când era să pună piciorul pe prima treaptă a scării, regina, liniştită, grăi:

— Stai aici, Mabel! Nu ne tulburi, şi voi avea nevoie de tine...

Mabel înăbuşi un geamăt. O clipă, se gândi dacă nu trebuia să se repeadă sus, să înjunghie pe Myrtille, şi apoi să-i strige reginei:

— Mi-ai ucis copilul... ţi-am omorât copila! Suntem chit!

Cu toate astea, un fel de curiozitate o apropie de Marguerite, care tocmai îi spunea lui Marigny:

— Iat-o dar, pe fiica dumitale, regăsită printr-o întâmplare fericită. Pot spune tot în faţa lui Mabel, care-mi cunoaşte toate gândurile. Myrtille nu e numai fiica dumitale e şi a mea! Ce mai ai de adăugat, la aceasta, Marigny?

Ministrul se înclină fără să răspundă.

— O iubeşti! urmă regina, dar o iubesc şi eu... O iubesc cu toată dragostea de mamă pe care i-am păstrat-o, de atunci de pe când nu o cunoşteam... de pe atunci când nu voiai s-o cunosc. Cât am plâns pe vremea aceea. Mabel e de faţă ca să mărturisească... Fiica mea, vezi, singurul meu gând curat în noianul gândurilor mele, floarea care a crescut singuratică, stropită cu lacrimile mele, în cel mai întunecos colţ al sufletului meu, mântuirea mea în lumea asta şi pe cealaltă. Femeile care mă vor judeca, dacă vor afla vreodată ceea ce cunoşti dumneata... după ce mă vor blestema, vor zice: „Fără îndoială că, dacă ar fi avut pe fiica sa lângă ea, n-am avea de ce s-o mustrăm...” Ce-ai de răspuns la aceasta, Marigny?

Mabel îi sorbea cuvintele, care-i pricinuiau o bucurie grozavă: cu cât Marguerite o iubea mai mult pe fiica ei, cu atât ea ar fi suferit mai mult dacă se despărţea de dânsa!

Regina vorbise cu un glas neînchipuit de emoţionat, ceea ce i se întâmpla foarte rar...

Cine ştie dacă, nu era sinceră?

Posomorât şi gânditor, cu privirea încărcată de blesteme, Marigny nu găsea nici un răspuns. Pentru a doua oară el se închină cu desăvârşire mut.

Mabel aştepta, tremurând, hotărârea care se va lua.

— Doamnă, zise, în sfârşit, ministrul, cu vocea înăbuşită, dreptatea şi… puterea, sunt de partea voastră!

— Puterea? tresări Marguerite, cu mândrie, am făcut eu apel la ea? Dacă aş vrea să întrebuinţez această putere… dacă aş vrea să pun autoritatea mea de regină în slujba dragostei mele de mamă, aş fi aici?… Spune!…

— Iartă-mă, Marguerite!… Da, ai dreptate… să nu vorbim decât de dreptul dumitale de mamă. Biruie dreptul meu!

— Eu n-am nevoie să spun dacă-mi iubesc sau nu copila! O ştii! Ea… e viaţa mea!

— Cred dar că-ţi va fi milă de mine şi că ceea ce vei hotărî nu va fi verdictul meu de moarte!

Pe chipul Margueritei trecu o umbră de zâmbet triumfal!

— Vei vedea, urmă ea, dacă ştiu sau nu, să fiu dreaptă. Să amânăm până după opt zile, până după cincisprezece, dacă vrei, orice hotărâre definitivă. Gândeşte-te la soluţia care ţi se va părea mai cinstită!… Din partea mea… mă voi gândi şi eu, şi atunci, împreună, ca prieteni ce suntem, nu ca regină şi ministru, ci ca tată şi mamă, vom căuta un mijloc să asigurăm fericirea copilei acesteia… Ce zici de asta, Marigny?

— Primesc. Dar… ce o să facă ea în timpul ăsta? E imposibil să trăiască la Luvru!

— Desigur, tot aşa de imposibil ca în grădiniţa cu trandafiri sau la hotel Marigny. Să facem amândoi acelaşi sacrificiu şi să convenim ca, în timpul ăsta, Myrtille să nu fie nici cu mine, nici cu dumneata.

— Şi atunci cu cine?

— Cu Mabel! hotărî regina.

Marigny ridică ochii asupra femeii şi o cercetă, vreme de un minut.

— Fie, zise el.

Mabel nu se mişcase; nici o cută din obrazul ei nu tresărise. Dar era aşa de palidă, încât ai fi zis că o să se prăbuşească la pământ. Ridică ochii în sus. Şi, zbuciumul sufletului ei îi scăpă până pe buzele pe care se stinse – însă – într-un fel de geamăt:

— Dumnezeu m-a auzit! Dumnezeu m-a ascultat! Dumnezeu mi-a îndeplinit dorinţa…

*

*   *

Câteva minute mai târziu, Marigny ieşea din casă împreună cu regina, pe când Mabel, rămânea singură. Dar, înainte de a se îndepărta, ministrul se apropiase de Mabel şi-i şoptise o vorbă, la ureche:

— Dacă vrei să te îmbogăţeşti, vino astă seară, să mă găseşti la mine, acasă.

Regina, la rândul ei, atrase pe însoţitoarea ei într-un colţ şi-i şoptise:

— Până peste un ceas, să-mi spui în ce locuinţă ai dus-o pe Myrtille. Dacă ţii la viaţă, fă astfel ca să nu afle Marigny.

Regina se-napoie în incinta mânăstirii, şi, condusă de stareţ până la poarta cea mare, se suise în litiera ei şi se îndreptase spre Luvru, împreună cu mica gardă cu care venise.

Cât despre Marigny, compania lui Trencavel îi servi drept escortă…

Rămasă singură, Mabel se suise în odaia ocupată de Myrtille.

Ea ascultă la uşă şi nu auzi nici un zgomot. Atunci deschise, intră, şi o văzu pe fată stând jos, într-un colţ. Plângea încet. Mabel se duse spre Myrtille şi o atinse pe umăr. Fata tresări şi-şi ridică privirile spre femeie:

— Ce doreşti, doamnă? o întrebă blând.

— Să-ţi spun mijlocul să scapi pe Buridan, îi şopti Mabel. Eşti gata să mă urmezi?

Drept răspuns, Myrtille se sculă şi-şi aruncă gluga pe cap.

Mabel o luă de braţ zicând:

— Vino!…

Ele se coborâră, ieşiră din casă şi, în curând, dispărură în dosul mânăstirii Saint-Germain, înspre Paris.

*

*   *

După cum am spus, regina pornise din mânăstire, urmată de stareţ şi de călugări până la poarta cea mare. Dar, înainte de a ieşi din curte, Marguerite de Bourgogne se oprise câteva minute într-un fel de vorbitor, în care o aşteptau doi oameni: unul era căpitanul gărzilor, Hugues de Trencavel: celălalt – pe care numitul căpitan îl privea de la înălţime, cu un dispreţ amestecat de scârbă – era un personaj greu de recunoscut, atâta grijă avea să-şi ascundă faţa.

— Doamnă, zise Trencavel, după ce regina îl lăudă după cum merita, pentru fapta sa. Ce trebuie să facem cu cei trei prizonieri?

— Trei? întrebă Marguerite?

— Fără îndoială: Jean Buridan şi cei doi mascaţi. Unde să-i duc? La Temple?

— Nu la Temple, – izbuti să-i răspundă Marguerite, după o scurtă şovăială.

— La Châtelet, poate?…

Regina se gândi încă şi-i răspunse:

— Nu, nici la Châtelet!

Trencavel se înclină ca şi cum ar fi zis: „În acest caz, aştept ordinele Maiestăţii voastre!”.

Regina se apropie de el şi, repede, în şoapte abia auzite, îl lămuri.

— Trencavel… îmi eşti devotat?… Ştii să te supui orbeşte, oricare ar fi ordinul… oricât de ciudată ţi s-ar părea porunca?

— E datoria mea de supus credincios şi de soldat! zise Trencavel, Maiestatea voastră n-are decât să ordone. Eu va trebui să execut!

— Iată dar ordinele mele: pentru toţi, pentru Marigny, pentru Valois, pentru rege chiar, în sfârşit, pentru toată lumea, prizonierii dumitale au profitat de un moment de învălmăşeală ca să scape. Pricepi?

— Da, doamnă, făcu căpitanul, nemişcat.

— Unde sunt prizonierii?

— Acolo… în odaia alăturată!

— Bine, n-ai decât să te retragi cu oamenii dumitale.

— Şi cine va păzi pe prizonieri?

— Omul acesta! îi răspunse Marguerite. Din minutul acesta, el răspunde de ei. A primit ordinele mele.

Hugues de Trencavel se înclină şi salută până la pământ. Omul misterios făcu la fel.

Căpitanul gărzilor se îndepărtă.

Cât despre cel mascat, el se îndreptă spre odaia unde erau închişi Buridan şi cei doi tovarăşi mascaţi ai lui.

Acest om era Stragildo.

XXIV. LANCELOT BIGORNE ÎN CAUTAREA UNEI POZIŢII SOCIALE

Am spus că Lancelot Bigorne dispăruse în momentul arestării lui Buridan şi a celor doi tovarăşi ai săi.

Înainte de a ne ocupa de soarta rezervată de Marguerite prizonierilor, e interesant, pentru urmarea acestei povestiri, să-l urmărim pe Bigorne.

Când văzu că lupta era pierdută, Bigorne se strecură din luptă şi zicem „luptă”, căci, această zi de răscoală, fu botezată „bătălia de la Basoche”.

Bigorne deci, fugi din locuinţa grădinarului Martin, în chiar minutul când îl văzu pe Buridan căzând copleşit de numărul năvălitorilor. Bigorne nu fugi – însă – fără să fi înapoiat ghiont pentru ghiont şi să fi împărţit o groază de pumni şi de lovituri de spadă… la nimereală. Fugise, după ce-şi pierduse câteva picături de sânge, câteva fâşii din haine şi din piele, câteva smocuri de păr, fără să-i mai punem la socoteală, fără să-i pomenim lobul urechii drepte, plus trei dinţi, idem un stuf din barba, care îi fu ca rasă pe jumătate, ca o mască antică. Bigorne avea acum două jumătăţi de chip care nu semănau – Doamne fereşte – una cu cealaltă. De altfel, am minţit lăsând să se creadă că

acest onorat personaj ar fi părăsit pe Buridan. Nu, nu-l părăsise. Dar, foarte cu dreptate, îşi zise că, prizonier, nu-i rămânea nici o perspectivă ca să-i fie folositor aceluia pe care şi-l alesese drept stăpân, pe când dacă-şi păstra libertatea, ar putea – poate – să încerce mijlocul de a-l salva. Dacă nu ajungea să-l scape de chinuri, care-i păreau de neînlăturat, ar fi putut, cel puţin, să încerce să-i îndulcească ultimele momente.

Cât despre regele Basochei şi împăratul Galiléei, Riquet Haudryot şi Guillaume Bourrasque, fuseseră alungaţi din casă de arcaşii lui Trencavel, după două trei încercări deznădăjduite ca să scape pe Buridan şi, astfel, trebuiseră să fugă.

Odată reîntors în Paris, Lancelot Bigorne începu prin a se duce în strada Saint-Denis, la locuinţa lui Buridan, adică în casa aparţinând damei Clopinel. După cum ni se pare că am spus, aceasta se îndeletnicea ziua cu o băcănie cu tot felul de fructe.

Când intră, Bigorne o găsi în prăvălie, ocupată cu un client. Clientul istorisea doamnei Clopinel că: Universitatea fu în Cetate, că ucenicii şi studenţii se duseseră, cu steagurile desfăşurate, la Pré-aux-Clercs ca să caute vină Monseniorului Enguerrand de Marigny, dar că arcaşii regelui şi aceia ai poliţiei îi atacaseră pe răzvrătiţi şi-i făcuse terci, ceea ce era – desigur – o adevărată binecuvântare.

După cum spunea clientul acela, nici nu se mai puteau socoti morţii şi răniţii.

Să ne grăbim să spunem că exagera pentru că şi el auzise povestea bătăliei de la un palavragiu… care-o aflase şi el de la altul, şi fiecare ştie că, în ocazii de felul ăsta, cifrele merg crescând, din gură în gură.

Într-un cuvânt, clientul acela o vestea că – pe puţin – două sute de studenţi zăceau morţi pe câmpie.

Doamna Clopinel făcu semnul crucii, care ajunse – repede – la cel puţin două sute: câte o cruce pentru fiecare mort.

Bigorne intră în prăvălie în clipa când clientul sfârşea dramatica sa expunere, şi pleca.

— Doamnă Clopinel, începu dânsul, am să-ţi anunţ veşti noi. Pe sfântul Barnabé! straşnic flăcău şi viteaz, cum nu se poate spune, e stăpânul meu şi… chiriaşul dumitale!

— Desigur, făcu matroana. Viteaz şi drăguţ… aidoma e seniorul Buridan!

— Şi n-are pereche ca să apere o locuinţă de năvala bandiţilor!

— Aşa de bine că, de când locuieşte la mine, dorm liniştită.

— Şi mai cu seamă, urmă Bigorne, să apere, să ocrotească, cu preţul vieţii lui, persoanele virtuoase, înţelepte şi bătrâne, ca dumneata, cucoană Clopinel.

— Cât despre înţeleaptă şi virtuoasă, făcu cucoana Clopinel, cu un aer înţepat, apoi… chiar mă laud dar… despre bătrâneţe… îmi pare că

nu sunt chiar aşa…

— Adică… vreau să zic, se grăbi s-o dreagă Bigorne, care văzuse c-o greşise, vreau să zic, coaptă!…

— Sunt şi mai coapte ca mine! bombăni bătrâna, bosumflată şi răstită.

— S-o ia ciuma, de maimuţă bătrână! scrâşni Bigorne. În sfârşit… viu să-ţi anunţ că seniorul Buridan a plecat într-o lungă călătorie!…

— Plecat? tresări precupeaţa. Cine-o să mă mai apere pe mine, de azi înainte? – urmă ea, văitându-se.

Tocmai asta aştepta şi Bigorne, – strigătul de alarmă, pornit din inima bătrânei.

Îşi duse mâna pe inimă şi zise:

— Eu, cucoană Clopinel! Chiar eu! Află dar că, seniorul Buridan mi-a zis aşa: „Bigorne, îţi încredinţez ce am mai scump pe lume, adică pe doamna Clopinel. Veghează asupra ei, cât voi lipsi eu… Nu dormi decât iepureşte. Fii veşnic cu mâna pe pumnal. Dacă cineva ar umbla s-o omoare, mori tu mai bine decât…”

— Ce băiat cumsecade! oftă cucoana Clopinel, ştergând o lacrimă, sau… numai prefăcându-se c-o şterge… Şi, zici, a plecat? Şi se duce departe?

— Departe! Adică – la drept vorbind – nu prea ştiu dacă o ajunge vreodată acolo unde se duce… atât de departe se duce! Aşa că… aşteptându-l… ai fi expusă tuturor atacurilor!…

— Isuse-Hristoase! – tresări precupeaţa.

— Furtului, jafurilor… focului!

— Marie! Sfântă Fecioară!…

— Haimanalelor, călugărilor, studenţilor, tuturor pacostelor! – stărui Bigorne, exaltat.

— Destul, Bigorne… că-mi vine să mor!

— Dacă n-aş fi eu aici! urmă Lancelot. Dar… aici sunt!

— Da… eşti aici! gemu, înduioşată, bătrâna.

— Iată dar, ce am să fac, cucoană Clopinel. Mă voi instala chiar în odaia pe care o ocupa stăpânul meu, până în ziua când se va reîntoarce.

— Foarte bine!

— Bineînţeles, voi plăti acelaşi preţ ca el…

— Ah! ah!… Vrei să plăteşti?

— Acelaşi preţ… adică nimic!

— Fie, zise bătrâna, oftând, văzând cum i se năruieşte visul unei afaceri bune.

— Dar vreau, urmă Bigorne, vreau să fac mai bine şi mai mult decât stăpânul meu. Între noi, rămâne zis, senior Buridan nu prea era cuviincios faţă de respectabila persoană care-l găzduia pe degeaba. Căci… ce făcea? Pleca de când răsărea soarele şi nu se întorcea decât

seara, aşa că… nu te apăra decât noaptea.

— Cam aşa e! oftă cucoana Clopinel.

— Ei bine, eu am de gând să te apăr şi noaptea şi ziua. Nici n-am să mă mişc d'aici. Dar, dacă nu mă mai mişc de la dumneata, risc să mor de foame şi de sete. Dacă mor de sete sau numai de foame, n-ai să mai ai apărător, aşa că cea dintâi bandă de pungaşi, care va trece pe aici, îţi va face de petrecanie… ştiindu-te cât eşti de bogată şi că nimeni nu te apără!

— Şi atunci? gemu cucoana Clopinel pe jumătate neîncrezătoare în faţa propunerii, pe care o vedea venind.

— Atunci, iată ce e! Îmi vei da mâncărurile şi băuturile trebuitoare pentru buna stare a corpului acesta, gata să fie străpuns pentru dumneata.

Cucoana Clopinel avu un minut de îndoială, foarte natural la o persoană care era tot atât de zgârcită pe cât era de fricoasă.

Totuşi, teama birui avariţia, şi într-o hotărâre eroică, fu cât pe ce să se prindă să hrănească gratuit pe Lancelot Bigorne. De altminteri, să gândea că, întrebuinţând rămăşiţele mărfurilor, ar scăpa ieftin. Dar, în acel moment, Bigorne făcu o mişcare nenorocită.

Trebuie să spunem că doamna Clopinel sta pe scaun, în dosul unei mese, şi Bigorne îi vorbea aplecat peste marginea mesei.

Precupeaţa nu-l vedea decât din profil, şi anume, din partea aceea în care figura îi rămăsese intactă şi cu barbă. Aşadar, în clipa când Bigorne văzu că bătrâna era să primească propunerea care-i asigura o poziţie socială: locuinţa, masa, liniştea, şi în sfârşit, el voi să sfârşească, s-o convingă cu o mişcare cuceritoare.

Se sculă în picioare, îşi puse mâna pe inimă şi se aplecă cu totul asupra ei.

Din nenorocire, se întoarse spre stânga, şi atunci, partea figurii lui, zgâriată, însângerată, cu urechea ruptă, jumulită de barbă, fu zărită de bătrâna Clopinel.

Scoase un ţipat de spaimă.

— De unde ai scăpat în halul ăsta? se cutremură ea, arătând rănile cu degetul.

— Astea? făcu Bigorne nedumerit.

— Oh!… dar eşti ciuntit, cu totul… Te-ai bătut?

— Eu! Niciodată!… Nu mă bat decât ca să apăr înţelepciunea, virtutea şi bătrâneţea, adică!… tinereţea.

— Te-ai bătut cu oamenii regelui?

— Dar…

— Erai printre blestemaţii de ucenici şi printre îndrăciţii de studenţi? Ai fi şi urmărit de poliţie! strigă baba, care turbase. De asta nu vrei să te mai mişti de acasă! Şi dacă te găseşte la mine, voi fi acuzată de a fi adăpostit un răzvrătit, pe care-l aşteaptă ştreangul,

diseară.
— Cucoană Clopinel, baţi câmpii. Jur pe sfântul Barnabé…
— Şi voi fi arestată… pusă la stâlp, spânzurată, poate! Ieşi afară, haimana! Eu sunt supusă regelui, şi nu primesc pe răzvrătiţi! Ieşi afară! urla, punând mâna pe o mătură.
În faţa acelei arme, şi mai cu seamă în faţa strigătelor care ameninţau să strângă mulţimea în jurul prăvăliei, Lancelot Bigorne o luă la picior, ieşi în stradă şi fugi, încercând să-şi ascundă, cât putea mai bine, sub mantie, zdrenţele hainelor sfâşiate, şi sub borul pălăriei trasă pe ochi, rănile chipului însângerat.
— Să te ia ciuma, zgripţuroaico! vrăjitoare! zgârcito! precupeaţa dracului! Să te ţintuiască în pat frigurile galbene! Iar când ai dormi mai bine să te gâtuie toţi hoţii de pe lume. Aşteaptă puţin, cotoroanţo! Am să-ţi trimit eu vreo câţiva băieţi… o minune! şi-ai să capeţi o lecţie… tocmai după cum meriţi!… Dar până atunci, ce dracu mă fac eu?… Ce-oi mai mânca?… Nu mai am decât… un buzunar de smochine!
Pe când se retrăgea în faţa măturii cucoanei Clopinel, Bigorne îşi repezise mâna-i îndemânatică într-un sac cu smochine, pe care începu să le mănânce amărât, pornind-o spre ţinuturi mai primitoare. Acele ţinuturi mai ospitaliere, pe care, cel puţin, Lancelot Bigorne le nădăjduia astfel, se numeau puţin armonios, dar expresiv, şi-am putea zice chiar prea expresiv: strada Tirevache.
Spre strada Tirevache se-ndrepta bietul Bigorne, care bătut, rănit, pe jumătate şchiop, cu faţa jumulită, cu hainele sfâşiate… în adevăr, hidos, părea – după cum zice La Fontaine, vorbind de porumbelul său, – un ocnaş evadat. Numai că Bigorne nu se mângâia să-şi zică: se întorcea acasă. El n-avea casă şi îşi căuta una.
Strada Tirevache era un drum lung şi îngust, frecventat de fetele depravate şi de hoţi cu moravuri şi mai proaste, un şir de cârciumi obscure în care se întâlneau toate haimanalele, fie înaintea vreunei „lovituri” ca s-o pregătească, fie după ea, ca să-şi împartă bunurile victimelor lor.
Lancelot intră într-una dintre crâşmele acele. Casa aceea suspectă, era ţinută de un fel de om ciudat şi cu o înfăţişare respingătoare. Era un pitic, dar pitic cu braţele de lungimea obişnuită, adică pe picioarele lui, foarte scurte, avea un bust de bărbat şi braţe care ajungeau aproape până la pământ. La capătul braţelor atârnau nişte pumni straşnici: piticul avea o putere de uriaş. Când avea a face cu câte un client, care-i displăcea, sau care refuza să-i plătească socoteala, îl lua frumuşel de brâu, şi-l azvârlea tocmai în stradă. Acest mod de a se purta inspirase haimanalelor o admiraţie vie şi un respect adânc pentru „Noël-Picioare-Strâmbe”, numele piticului.
— Bună ziua, scumpe prietene! – zise, cu glas dulceag, Bigorne,

intrând. Tot vesel, tot sănătos? Ah! poţi zice că Noël-Picioare-Strâmbe face onoare străzii Tirevache. Nu ne-am văzut de mult, hei? Într-adevăr, mă topeam, mă uscam să te mai văd. De aceea, azi dimineaţă, nemaiputând să rabd, mi-am zis: Trebuie neapărat să mă duc să-l văd pe scumpul meu prieten… că, altfel, mă bate Dumnezeu!

— Ce vrei? stărui piticul, cu un alt mormăit.

— Păi… să te văd, să te strâng în braţe, dragă prietene, să-ţi spun că, adesea, am vărsat o lacrimă gândindu-mă…

— Ce vrei? stârni piticul, cu un alt mormăit.

— Să mănânc! zise Bigorne, care-şi luă curajul în dinţi şi se aşeză la o masă.

— E foarte lesne, făcu Noël-Picioare-Strâmbe. Ce vrei să mănânci?

— Ori ce-o fi, bunul meu prieten! O bucată de plăcintă ori o omletă cu slănină, cum nu se mănâncă decât la tine, pâine…

— Şi de băut? Ce vrei?

— Numai o cană cu vin alb, bunul meu tovarăş, scumpul meu camarad.

— Hei! Madelon! strigă Noël-Picioare-Strâmbe.

— Hii-Haan! făcu şi Bigorne (era un strigăt, un semn de înţelegere, şi nădăjduim să avem plăcerea să explicăm cititorului de ce zbieratul măgarului putea servi drept trâmbiţă, de semnal de adunarea haimanalelor).

O fată groasă, cu braţele goale, cu mâinile slinoase, cu părul zbârlit, apăru din fundul unei odăiţe, numită bucătărie.

— Tot frumoasă?… Hii haan! Tot… mai frumoasă, din zi în zi! exclamă Bigorne hotărât să se coboare până la cea mai josnică linguşire, numai ca să capete de mâncare.

Fata cea groasă răspunse cu o strâmbătură, care voia să însemne zâmbet.

— Madelon! porunci piticul. O omletă cu slănină, pâine, o bucată de plăcintă şi o cană cu vin alb pentru Bigorne.

— Îndată! zise Madelon.

Lancelot Bigorne nu mai putu de bucurie.

— Asta face nouă lei, patru bani şi şase parale! socoti Noël-Picioare-Strâmbe.

— Cât? tresări Bigorne, îngălbenind.

— Zic, urmă piticul, întinzând mâna, că face nouă lei, patru bani şi şase parale. Dă-le!

— Să-ţi dau?… Ce?… Noël, scumpe prietene, n-o să-mi faci ocară ca să-mi ceri să-ţi plătesc dinainte? Eu! un vechi tovarăş!… Eu, care n-am lipsit niciodată să vin să beau aici, când puteam să mă duc la „Butoiul de bere” la „Cingătoarea de aur”, la…

— Plăteşte! strigă piticul.

— Ce, adevărat? Trebuie să plătesc?

— Plăteşte sau cară-te!

— Noël, scumpul meu Noël, îngăduie-mă până mâine.

— Creditul a murit. Plăteşte sau pleacă.

Lancelot Bigorne oftă de ar fi înduioşat şi pe un tigru. Îşi încinse spada, îşi puse mantia pe umeri, se şterse la ochi şi se îndreptă spre uşă, cu pas nehotărât, în speranţa că grozavul pitic o să se îmblânzească.

Dar ajunse şi la uşă, pe figura lui Noël-Picioare-Strâmbe tot nu se vedea nici emoţie, afară de un fel de mârâială ameninţătoare, care-i scăpa printre buze.

Lancelot Bigorne era gata să treacă pragul. Şi se gândea să-i tragă câteva înjurături nemilosului pitic, când, cineva strigă:

— Plătesc!…

XXV. SIMON MALINGRE

La vorba asta aruncată brusc, Lancelot Bigorne se întoarse cu inima bătându-i, Noël-Picioare-Strâmbe întoarse privirile chiorâşe spre omul care grăise vorba aceea, care, de când e pământul, a strălucit ca nici alta pe lume: plătesc!

Şi după ce piticul îl cercetă cu băgare de seamă pe străin, zise liniştit:

— Bine! Poţi să stai, Bigorne. Madelon adu ce-am poruncit!

Omul întinse spre pitic pumnul plin cu bani.

— După! bombăni Noël-Picioare-Strâmbe, dând din cap. Aici nu se plăteşte decât la urmă şi dacă eşti mulţumit!

— Aşa-i! se grăbi se încredinţeze şi Bigorne, aşezându-se în faţa necunoscutului, care-i făcea semn să se aşeze la masa lui.

Acest om era îmbrăcat cu o mantie care, completată de o glugă cu cute lungi, înlesnea să-i acopere faţa, din care Bigorne nu zărea decât vârful unui nas ascuţit.

Dar când Bigorne se aşeză jos, omul dădu deoparte gluga şi mantaua, şi arătă o figură uscăţivă, vicleană şi pământie, cu ochii ca nişte găuri date cu burghiul, cu înfăţişarea îngrijorată.

— Simon Malingre! bombăni înăbuşit Bigorne, devenind bănuitor.

— Tăcere! făcu omul. Da, eu sunt, Lancelot Bigorne. Şi acum, că m-ai recunoscut, mănâncă! După ce te vei sătura, o să vorbim… Suntem vechi tovarăşi, ce dracu! Suntem din acelaşi sat! Altă dată, la Béthune, ne-am jucat împreună. Mai târziu, am vânat împreună, prin străzile Parisului. Şi cu toate că ne-am despărţit de mult, putem încă să ne considerăm prieteni…

— Nu! şopti Lancelot, pentru că serveşti un om… care-mi vrea moartea!

— Eh! Monseniorul conte de Valois nu-ţi vrea moartea. Din contră. Vei vedea! Dar mănâncă, şi, pe urmă, îţi voi spune afacerea pentru care am venit.

— Aşadar, mă căutai?

— De trei zile.

Lancelot Bigorne avu o ultimă îndoială. Dar îşi zise că, din acea întâlnire neaşteptată, putea ieşi ceva bun pentru Buridan.

El mirosi o afacere minunată. Şi apoi, tocmai în minutul acela, Madelon punea pe masă omleta, de care fusese vorba.

Bigorne aruncă spre Simon o privire de sfială şi asupra omletei una de dragoste.

— Fie ce o fi, rămân! – se gândi el şi atacă cu furie omleta, căreia îi urmă o plăcintă, după care se arătă o spinare de pasăre şi după care veni o prăjitură.

Simon Malingre fu atât de generos, încât Bigorne îşi simţea crescându-i încrederea pe măsură ce foamea i se potolea. Când foamea îi fu cu totul astâmpărată, şi nu mai simţi în el decât neîncrederea, Bigorne se simţi tare ca Samson. Îşi sprijini coatele pe masă şi zise liniştit:

— Te ascult!

— Noël! comandă Malingre, două porţii de hidromel.

— Hotărât, are ceva greu de spus! se gândi Bigorne.

În minutul acela, nu era nimeni în cârciumă. Porţiile de hidromel erau pregătite dinainte, şi o dată puse pe masă, piticul dispăru. În sala joasă şi întunecoasă nu se zăreau decât băncile goale, oalele de metal, care străluceau slab, profilul de vulpe al lui Simon Malingre, şi profilul de lup al lui Lancelot Bigorne.

— Iată ce-i, începu Simon Malingre, înăbuşindu-şi glasul. Vrei să te îmbogăţeşti?

— Hei!… Eu, sunt deja bogat!

— Ce fel? Asta mă miră, Bigorne.

— Fără îndoială! N-am nimic, dar tot ce-i bun de ciordit… e al meu. Seara, când mi-e punga goală, n-am decât să dau o raită prin unele mahalale, cercetate de burghezii bogaţi, şi mă înapoiez cu punga plină. E-o bogăţie, lucrul ăsta, o nesecată bogăţie, şi nici n-am măcar neajunsul să… trebuiască să mă păzesc de hoţi…

— Fără îndoială! îl curmă Malingre, dar îţi pierzi sufletul!… Şi asta… e ceva!

— Nu-l pierd, ci, dimpotrivă! Cu cât fac mai mult, cu atât îmi asigur un loc mai mare în Rai.

— Cum aşa? întrebă Malingre, uimit.

— Pentru că dau popii de la Saint-Eustache jumătate din furtişagurile mele şi popa de la Saint-Eustache le transformă în acatiste. Judecă şi tu, câte acatiste au fost deja plătite pentru iertarea

sufletului meu! Adică, orice s-ar întâmpla acum, orice aş face, mi-ar fi imposibil să nu mă duc, de-a dreptul în Rai, chiar de mi-ar plăcea mai bine iadul…

— E drept. Asta-i pentru sufletul tău, – dar pentru trup, Bigorne? Merită şi el oarecare consideraţie. Gândeşte-te că în fiecare moment, eşti în primejdie să fii bătut, să o păţeşti cu unii burghezi nesupuşi cum se întâlnesc, din nenorocire, căci toate s-au schimbat în… zilele noastre!… Şi, dacă ar fi să te judec după halul în care te văd, după barba smulsă, după urechea însângerată şi hainele zdrenţuite, trebuie să te fi ciocnit, de curând, cu una din acele oi răzvrătite, care nu se lasă să le uşurezi de lână…

— E adevărat – gemu Bigorne, dar ia spune-mi, nu ştii nimic de cele ce s-au întâmplat azi dimineaţă, la Pré-aux-Clercs?

— Nu. N-am aflat nimic!

— N-ai auzit vorbind de lupta studenţilor?

— Nu, de trei zile, de când te caut, nu m-am ocupat decât de tine…

— Şi, spune-mi, de când nu l-ai mai văzut pe stimatul tău stăpân, pe puternicul conte de Valois?

— De trei zile, îţi spun! Dar, ce are a face cu toate lucrurile astea?

— Ai dreptate. Toate astea nu importă. Urmează cele ce voiai să-mi povesteşti…

— Îţi spuneam, dar, dragă Bigorne, că nu numai că eşti în primejdie s-o păţeşti cu cei pe care-i despoi, dar încă poţi fi prins de poliţie şi dus la spânzurătoare, unde ai fi atârnat fără de milă, după cum era s-o păţeşti la Montfaucon…

— Mulţumită îndrăcitului tău de stăpân! scrâşni Bigorne, strâmbându-se.

— În locul tuturor ăstora, urmă Malingre, îţi propun bogăţia, câştigată liniştit, de care te vei bucura în pace, fericit, nemaiavând nimic de împărţit cu prefectul sau cu poliţia.

Bigorne, mohorât şi pe gânduri, cugetă, apoi urmă:

— O vorbă! una singură. Vii din partea contelui de Valois?

— Nu. Vin din partea mea!

— Bine. Vrei să mă pui să lucrez pentru contele de Valois?

— Nu! Contra lui!…

— Împotriva lui?… a contelui de Valois!…

— Sau contra lăzii lui! zise Malingre cu răceală.

— Adu mâna! strigă Bigorne. Sunt al tău. Am să uit că te-am văzut râzând, când Capeluche, era gata să-mi treacă ştreangul pe după gât. Voi uita că eşti sufletul blestemat al dracului aceluia, a Satanei aceleia, care se numeşte contele de Valois!…

În el însuşi, Bigorne îşi zise că trebuie să se păzească mai mult ca oricând.

Simon Malingre părea că se reculege. Pe chipul său încrustat de

viciu, de laşitate, de viclenie şi de zgârcenie, se răspândise ca o umbră…

— Gillonne, începu el, m-a sfătuit să mă adresez ţie. Şi Gillonne ştie ce spune…

— Gillonne? Cine e Gillonne?

— Ah! da, e adevărat! Tu nu cunoşti pe acea Gillonne. Ei bine, Gillonne e bătrână, e urâtă, e rea, dar… are o calitate preţioasă care întunecă toate cusururile ei, dacă într-adevăr răutatea, bătrâneţea şi urâciunea sunt cusururi.

— Şi acea calitate?

— Iubeşte banul.

— E o calitate pe care o avem cu toţii, rânji Bigorne.

— Da, dar Gillonne îi iubeşte cu furie, cu frenezie, şi asta îi deschide mintea, asta-i dă priceperea trebuitoare ca să-i capete. Am văzut-o chiar, la treabă. A făcut contelui de Valois un serviciu, pe care s-a pus să i-l plătească foarte scump. Şi acel serviciu fiindu-i plătit, ea caută mijlocul să i se plătească altul. A studiat situaţia morală a stăpânului său. Şi din acel studiu a trăsnit un plan pe care am să ţi-l destăinuiesc. Suntem asociaţi. Dacă planul reuşeşte, Gillonne va ajunge foarte bogată şi voi lua-o de nevastă.

— Şi care o să fie partea mea? zise Bigorne.

— Tot ce s-o câştiga în afacerea asta, se va împărţi în trei părţi egale: una Gillonnei, una mie şi alta ţie. Îţi convine?

— De minune! Dar, în toate astea, mi se pare că e vorba să cam vinzi pe stăpânul tău, Charles de Valois. Eşti dar un păcătos, un nimic, jupâne Malingre?

— Sunt tot ce vrei, gemu Simon Malingre, al cărui nas ascuţit păru că se lungeşte încă. Cât despre trădare, aş vinde şi pe Dumnezeu, dacă ar trebui să câştig ceva. Îl înţeleg pe Iuda, vezi tu? Ceea ce nu pricep sunt cei treizeci de creiţari! Iuda ar fi trebuit să ceară să fie plătit cel puţin în galbeni. În sfârşit, nu face nimic ceea ce sunt eu! Vreau să ajung bogat, iacă aşa! pentru că, odată bogat, voi putea să mă duc să trăiesc fericit în Béthune, ţara mea. Hei! Noël! Adu hidromel!

Noël-Picioare-Strâmbe se ivi dintr-un colţ, întunecos, unde moţăia, fără să se gândească câtuşi de puţin să asculte ce-şi spuneau atât de misterios Simon Malingre şi cu Lancelot Bigorne.

Ce-i păsa lui?

Îi cunoştea pe amândoi. Ştia bine că trebuie să fie vorba de vreun omor: propus de cel dintâi celui de-al doilea, pe socoteala vreunui boier mare.

Poate că omorul o să se petreacă chiar în casa lui.

Atunci ar da şi el o mână de ajutor şi ar avea partea lui – iacă aşa!

Restul nu-l priveşte. După ce piticul puse pe masă celelalte două

porţii de hidromel şi se retrase, Simon Malingre urmă:

— Ţi-aduci aminte, Bigorne, de cele ce ţi s-au întâmplat, când îndeplineai funcţia pe care o îndeplinesc eu azi, pe lângă contele de Valois?

— Păi… mi s-au întâmplat cam multe pe vremea aceea! zise Lancelot. Am putut să mai uit unele dintre ele…

— Dar, sunt sigur că aceea de care vreau să-ţi vorbesc, n-ai uitat-o, căci s-a petrecut la Dijon…

Bigorne se cutremură.

— Ah! ah! urmă Malingre cu un ton şiret, văd că ai priceput, e vorba de copilul pe care te-ai dus să-l arunci în fluviu?…

— Da! oftă Bigorne.

Niciodată Lancelot Bigorne nu istorisise nimănui ceea ce povestise lui Buridan, că nu executase ordinul dat de contele de Valois şi Marguerite de Bourgogne, ca să-l ucidă pe copilul doamnei de Dramans.

Şi parcă, revedea, în minutul acela, copilul la care se gândea cu o amărăciune pricinuită, în parte de amintirile lui şi în parte de damful vinului şi al hydromelului.

Îl revedea: mititel, cu chipul surâzător şi cu părul frumos buclat, blond. Îl auzea plângând, în braţele lui! Îl auzea ţipând… Întrevedea, în sfârşit, cocioaba dărăpănată, în care-l părăsise şi unde nu-l mai găsise, când venise să-l ia, ca să-l dea îndărăt mamei lui.

Un minut, fu aproape să mărturisească lui Simon Malingre că nu-l omorâse pe bietul copil. Cu toate astea se stăpâni, zicându-şi că Malingre era poate trimis de contele de Valois, interesat să ştie: ce se făcuse cu acel copil, care era fiul său?…

— Da! gemu Bigorne. Ai dreptate. Lucrul ăsta nu e din acelea care se pot uita. Mi-aduc aminte, de parcă ar fi ieri, şi o să-mi amintesc toată viaţa… de-ar fi să trăiesc încă un veac, ceea ce nu e probabil, căci, pentru asta, ar trebui să nu mai fie în Franţa oameni de felul lui Capeluche şi să nu se mai găsească nimeni care să mai fabrice ştreanguri… Şi încă – şi atunci – ar rămâne securea!… Mi-aduc aminte, Simone! Parcă mă văd luându-l pe bietul copil, pe când mama sa trăgea să moară! Mă trecuseră toate năduşelile groazei până ajunsei la râul acela, cu apele verzi şi leneşe! Aruncai copilul! Valurile îl înghiţiră… Totul se sfârşise!

Bigorne vorbise cu glas aşa de înăbuşit şi atât de tremurat, încât, într-adevăr, părea că se cutremură de remuşcare. Şi, fără îndoială, dacă scena omorului nu era reală, remuşcarea era chiar adevărată… căci n-avusese de gând să execute ordinul monstruos al lui Valois şi al Margueritei.

Simon ascultase dând din cap, un zâmbet drăcesc îi deschidea gura ştirbă. Părea că se miră de fiorii şi de remuşcarea lui Bigorne.

— Aşadar, zise el, copilul a murit de-a binelea?
— Fără îndoială! răspunse Bigorne oftând.
Simon Malingre tăcu câtăva vreme, apoi se aplecă peste masă şi apucă braţul lui Bigorne, pe care-l strânse. Şi grăi încet:
— Ei bine, Bigorne presupune un lucru acum: că băiatul nu a murit!

XXVI. UNDE E VORBA DE FIUL CONTELUI DE VALOIS ŞI DE LOCUINŢA PE CARE O GĂSI BIGORNE

— Cum? strigă Lancelot Bigorne, sărind de pe scaun.
Zâmbetul lui Simon Malingre se făcu şi mai misterios şi mai triumfător, şi urmă:
— Da, presupune, scumpul meu Lancelot că, având remuşcări înainte, cum ai avut mai pe urmă, să nu fi executat ordinul Margueritei de Bourgogne şi al amantului ei, contele Valois…
— Ce spui? bâlbâi Bigorne, zăpăcit.
— Aşteaptă!… Presupune că nevrând să arunci copilul în fluviu, să-l fi părăsit undeva… într-o căsuţă, în vreo colibă îndepărtată, de pildă!…
Bigorne îngălbeni şi mâna lui dibui binişor pumnalul. Adevărul sau ceea ce crezu să fie adevărat, îi apăru cu o evidenţă orbitoare: contele de Valois ştia că fiul său nu fusese azvârlit în fluviu! De unde ştia el lucrul acesta?
Asta n-avea nici o importanţă!…
Ştiind, însă, pusese să-l caute pe Bigorne, prin sluga lui, sufletul lui blestemat… Simon Malingre! Şi acum, fără îndoială, oameni aşezaţi la pândă, trebuiau să năvălească…
— Da, se gândea Bigorne, dar Simon care admiră atât de tare pe Iuda, n-o să aibă pentru trădarea aceasta nici treizeci de galbeni, va căpăta o lovitură straşnică de pumnal în inimă.
Cu toate astea, ţinuta liniştită a lui Simon Malingre, tăcerea cârciumii, şi, mai cu seamă, poziţia cârciumii, la marginea mahalalei cerşetorilor, îl liniştiră.
— Ei bine! urmă Malingre, admiţi presupunerea că, în loc să duci copilul şi să-l arunci în Sena – să-l fi părăsit într-o cocioabă părăsită?
— Dar de ce l-aş fi lăsat acolo? – zise Bigorne cu glasul sfârşit.
— Ştiu eu? făcu Malingre. Ca să-l iei, mai târziu!…
Bigorne se cutremură, şi mâna i se încleştă din nou pe pumnal.
— Sau pentru oricare alt motiv, urmă Malingre. Şi doar… nu e greu de găsit! Principalul este că acel copil n-a murit. Sau cel puţin bănuim că n-a murit! Pricepi tu? E o presupunere, pentru noi, dar pentru alţii va fi fiind un adevăr!
— Bine! mormăi Bigorne.

— Ce bine?…

— Nimic, ştiu eu ce zic! Urmează!

El pricepea acum adevărul: Malingre era condus de moartea copilului. El voia – însă – să-i facă pe alţii să creadă că copilul trăia. Numai că… presupunerea lui se nimerise să fie adevărată. Dar de unde venea detaliul atât de precis al părăsirii copilului în colibă?

După câteva minute de reculegere, Malingre urmă:

— Acum, când am admis că fiul contelui de Valois n-a murit, poate, ascultă ce-ţi spun, scumpul meu Bigorne. Sunt câţiva ani de-atunci, de când m-a apucat dorul de ţara mea. Simţeam nevoia neînfrânată să revăd câmpiile cenuşii ale ţinutului Béthune.

— Drace! rânji Bigorne, nu te ştiam atât de îndrăgostit de ţara ta.

— De dragoste ori pentru altceva, trebuia neapărat să mă înapoiez pentru câtva timp la Béthune. Plecai acolo, cu învoirea stăpânului meu, contele de Valois. Deci ascultă şi ţine minte lucru ăsta: în faţa cârciumii unde mă instalasem, locuia o femeie bătrână numită Margentine. Ea nu se ducea la nimeni, ieşea rar şi vorbea şi mai puţin; dânsa nu era din Béthune, venise să se aşeze în locurile noastre cu un om şi cu un copil; când am ajuns eu, omul murise de vreo nouă ani şi copilul trebuie să fi avut vreo cincisprezece ani. Omul care murise se numea… o să-ţi spun numele.

Bigorne asculta povestirea cu o luare aminte pasionată.

— Cum era copilul? întrebă el cu glas înăbuşit. Copilul sau mai bine zis tânărul… după vârsta pe care o spui?

— Nu ştiu, răspunse Malingre. Într-adevăr, nu l-am văzut niciodată pe tânărul acela. Dar, în schimb, am văzut pe Margentine, adică pe aceea care trecea drept mama lui Jean…

— Tânărul se numea Jean? se cutremură Bigorne.

— Da! Acum, trebuie să-ţi spun un lucru, anume că dragostea ţării în care mă născusem şi despre care-ţi vorbeam adineauri mă apuca, mai cu seamă, noaptea. Ziua stam închis în fundul cârciumii. Dar seara nu puteam să mai rezist, trebuia să ies şi să vizitez unele localităţi pe care – tocmai printr-o fericită întâmplare – nobilul meu stăpân mă însărcinase să le cercetez. Mă urmăreşti bine în cele ce-ţi spun?

— Mergi înainte!… Te urmăresc mai bine decât îţi închipui.

— Bine!… Într-o noapte, pe la două, mă înapoiam dintr-o raită şi o apucasem spre cârciuma mea, când mi se păru că aud nişte gemete în casa din faţă. Şi, tocmai în minutul acela, uşa se deschise. Zării un fel de stafie albă şi dădui să fug, dar văzui îndată că stafia nu era decât o femeie care nu deschisese uşa decât să ceară ajutor. Mă repezii într-acolo şi, cu toate că nu-mi place să-mi pierd vremea cu lucruri nefolositoare mie, nu putui să nu intru şi să dau acelei nenorocite cele câteva îngrijiri, de care avea nevoie în starea în care

se afla. Îngrijirile fură zadarnice – de altfel – căci era pe moarte, şi, într-adevăr, ea închisese ochii de vreun ceas. Aceea era femeia de care spuneam că se numea Margentine.

— Aceea care trecea drept mama tânărului de cincisprezece ani, numit Jean? întrebă Lancelot Bigorne.

— Precum zici! Adică nevasta omului mort de nouă ani, al cărui nume am făgăduit să ţi-l spun. Deci Margentine murea. Şi – în curând – se convinse că orice îngrijiri erau de prisos… Simţea că moare. Eram să mă retrag, părându-mi rău de vremea pierdută acolo când femeia mă luă de mână şi-mi zise, că avea să mă roage să-i fac un mare serviciu. Eu care sunt bun creştin, nu putui să rezist unei astfel de rugăciuni, mai cu seamă că Margentine îmi spuse că mă va răsplăti, lăsându-mi o micuţă comoară, care era a ei. Nu numai că rămăsei dar, la cuvântul de comoară, mă dusei să trag zăvorul uşii, ca nu cumva să vină vreun nepoftit, să mă împiedice de a veni în ajutorul muribundei.

— Te-am cunoscut întotdeauna plin de inimă şi de delicateţe! zâmbi Bigorne.

— Ce vrei? Aşa sunt eu şi n-am ce face! Eu n-aş fi avut curajul să mă duc să arunc un copil în apă. Nu zic asta, ca să te dojenesc. Deci, iată serviciul pe care-l cerea bătrâna Margentine. Era vorba să mă duc la Paris, la Universitate (ea îmi dădu chiar numele străzii şi al casei) să regăsesc pe tânărul numit Jean şi să-i comunic câteva taine. Căci tânărul Jean, îndrăgostit de aventuri, de viaţa de Paris şi învăţătură, plecase, spunea dânsa, ca să se înhăiteze ca student într-unul din acele localuri păcătoase, care mişună în jurul colegiului maestrului Sorbon.

În schimbul caznei mele, Margentine îmi dăruia şase galbeni! Restul comoarei sale se compunea din douăzeci de galbeni şi un lănţişor de argint, de care era atârnat un medalion în care era o şuviţă de păr de femeie. Am luat tot, jurând pe mântuirea sufletului meu să duc tânărului Jean cei douăzeci de galbeni şi lănţişorul de argint… Din nenorocire, pe medalion era un diamant destul de frumos…

Bigorne strânse pumnii, şi buzele i se pârliră.

Toată viaţa lui, Lancelot Bigorne nu fusese decât un bandit, – dar cinismul viclean al lui Simon Malingre îl revolta.

— Să vedem! icni el cu glasul înăsprit. Să vedem tainele pe care trebuia să le spui tânărului…

— Iată! urmă Simon Malingre. Tânărul Jean ştia că nu era fiul Margentinei, şi… nu ştia decât… atât. Luase – în adevăr – numele omului, care trăise cu Margentine, dar ştia că acel nume nu era al său. Aşadar, Margentine nădăjduia că făcând cunoscut tânărului tainele, în chestia asta, îi va aduce cinstea şi bogăţia, făcând să-şi regăsească părinţii, pe care-i ştia nobili şi foarte avuţi. Acum, pentru ce nu istorisise chiar ea lui Jean ceea ce mă însărcina pe mine să-i spun? Te

întrebi şi tu, fără îndoială, şi asta am întrebat-o şi eu. Ea-mi răspunse că, în afacerea asta, nu era nici ea absolut nevinovată şi că se temuse de mustrările micului Jean, pe care sfârşise prin a-l iubi... Răbdare, iată tainele care vei vedea şi tu că sunt cu deosebire de interesante pentru tine...

— Pentru mine?... Ce caut eu în toate astea?...

— Vei vedea! Şi dacă n-ai avea ce căuta, pentru ce ţi-aş povesti istoria asta?

— E drept. Urmează!

— Ei bine, după cele ce-mi spovedea Margentine, se pare că ea ştia numele părinţilor tânărului. Sau mai bine-l ghicise, după unele însemnări, făcute pe hainele copilului.

— Şi acel nume? întrebă Bigorne tremurând.

— Asta n-a putut să mi le spună. Tocmai în clipa când era să-mi împărtăşească numele pe care trebuia să-l transmit tânărului Jean, moartea i-a închis gura. Dar avusese vreme să-mi istorisească restul. Şi acel rest iată-l: ea şi cu bărbatul ei găsiseră pe micul Jean şi ghicind cine erau părinţii lui, îl ţinuseră pe lângă ei, ca să-şi facă, mai târziu, un mijloc prin care să stoarcă bani părinţilor. Pricepi acum?

— Pricep cât se poate de limpede!... Vorbeşti de lucrurile astea cu un fel de pasiune, care le fac limpezi şi interesante.

— Căci mă interesez de toate faptele nobile... Din nenorocire, omul muri un an după ce găsise pe micul Jean, cât despre Margentine, se pare că ea se căi şi renunţă la gândul de la început! Crescu copilul găsit, cât putu mai bine, amânând din zi în zi destăinuirile pe care voia să i le facă. Într-o zi el porni spre Paris. Ea tot nu-i vorbi, dar îşi făgădui să se ducă să se întâlnească cu Jean, ca să-i spună totul. Moartea, venită mai de timpuriu decât gândise, o împiedică de a o face. Iată povestea. Ce zici de ea?

— Interesantă, ţi-o repet, şi istoriseşti minunat. Dar... aştept urmarea.

— Crezi, dar, că are o urmare? îl întrebă Malingre cu un aer şiret.

— Orice lucru are un început, o urmare şi un sfârşit; îmi rămâne să aflu urmarea!

— Te înşeli, Bigorne! Tu nu cunoşti începutul şi... am să ţi-l spun. Dar, mai întâi, să isprăvesc cu călătoria mea la Béthune. Dragostea pentru ţara mea se potoli în acelaşi timp cu afacerile, cu care mă însărcinase contele de Valois: coincidenţă fericită – de altfel – care-mi îngădui să mă reîntorc la Paris. Margentine murise; uitai de micul Jean. Păstrai, bineînţeles, lănţişorul şi medalionul cu diamant, în care era o şuviţă de păr. Uitai, de micul Jean până acum, în timpul din urmă, când, în faţa unor anumite împrejurări, şi după unele cuvinte ale Gillonnei, îmi reaminti, deodată, de el. Atunci m-am apucat să te caut... Acum Bigorne, am să-ţi istorisesc începutul: ştii unde au găsit

Margentine şi cu bărbatul ei pe micul Jean, pe când străbăteau regatul ca să se ducă în Flandra?

— De unde o să ştiu? tresări Bigorne, tremurând, ceea ce ar fi putut să pară ciudat convorbitorului său.

— Ei bine! urmă Simon Malingre – micul Jean a fost găsit… ascultă! A fost găsit într-o cocioabă, dintr-o mahala a Dijonului!… Ia aminteşte-ţi bine, Bigorne, eşti tu sigur că n-ai aruncat pe copil în apă?

Şi Simon Malingre îşi aţinti privirile în ochii lui Bigorne. Acesta oftă adânc, îşi trecu mâna pe frunte şi răspunse:

— Aş vrea să nu fiu sigur! N-aş avea această remuşcare pe conştiinţă. Văd încă pe bietul micuţ, zbătându-se în apă, căzând la fund. Am stat acolo, aproape o oră, ca un înnebunit de cele ce făcusem… Fiul lui Valois a murit de-a binelea, crede-mă!…

— Bine! Acum trebuie să-ţi spun, pentru ce Gillonne şi cu mine ne-am gândit la tine. Ştii tu cum îl chema pe bărbatul Margentinei? Cum am zice, ştii numele pe care l-a luat şi-l poartă micul Jean, găsit lângă Dijon într-o cocioabă părăsită?…

— De unde-l pot eu şti? repetă Bigorne, care, cu toate astea, şopti în el însuşi numele şi se cutremură adânc.

— Buridan! zise Simon Malingre.

— Buridan? urmă Bigorne, cu vocea înăbuşită.

Da, el se aştepta să audă acel nume. De câteva minute pricepuse că băiatul găsit de Margentine era Buridan… Şi, cu toate astea îl cuprinse un fel de spaimă.

Lancelot Bigorne nu era o fire cu totul de rând. Era în stare să priceapă (nelămurit e drept) primejdioasa poezie a unor situaţii, orânduite de acel mare cârmuitor al vieţii, numit: întâmplarea! Aşadar, lui Bigorne, printre atâţia boieri mari şi burghezi, îi fusese dat să-şi aleagă drept stăpân chiar pe copilul pe care-l scăpase – odinioară – de la moarte!

Aşadar, Buridan era fiul doamnei de Dramans? Jean Buridan, care ura pe contele de Valois din toată inima, şi care era tot pe atât de urât de el, era fiul contelui de Valois?…

Multă vreme, Bigorne rămase ca zdrobit sub povara gândurilor care-i apăsau mintea, impunând cu un gest tăcerea lui Malingre, care voia să sfârşească cu dezvăluirea planului său. În sfârşit, îşi regăsi sângele rece. Şi atunci o nemăsurată curiozitate îl cuprinse… Ce o fi voind cu dânsul Simon Malingre?… Era să afle.

— Eşti hotărât să mă asculţi? urmă Malingre.

— Vorbeşte!…

— Iată ce am orânduit, inspirat de Gillonne, de care ţi-am spus că e o bună sfătuitoare şi m-ar întrece şi pe mine ca viclenie. Cum îţi spuneam la început, să presupunem o clipă că n-ai înecat pe copilul

lui Valois şi al Annei de Dramans. Să presupunem că ai lăsat acest copil în căsuţa părăsită. Să presupunem, în sfârşit, că acest copil găsit de Margentine este chiar acela. Ar rezulta, deci, că stăpânul tău, Buridan, n-ar fi altul, decât chiar fiul monseniorului conte de Valois?

— E drept. Şi pe urmă!…

— Pe urmă?… Ei bine, dacă Valois ar afla că fiul lui trăieşte, dacă i s-ar da proba… şi tu ar trebui să-i dai acea probă…

— Ei bine? gemu Bigorne, nerăbdător.

— Ei bine… cred că Valois ar da mulţi bani cui l-ar scăpa de acel fiu! Iată… dar, zic… pricepi?… O mulţime de bani, o mulţime de aur…

— Se poate!… Apoi?…

Simon Malingre şovăi un minut, urmărind cu coada ochiului înfăţişarea aspră şi sinceră a lui Bigorne. Deodată el se aplecă spre el şi-i şopti:

— Haide, Lancelot, n-ai avut vreme să te alipeşti de stăpânul tău. Oare îl iubeşti mult?

— Pe cine?… Pe Buridan?…

— Da, pe Buridan… pe Jean Buridan, stăpânul tău.

— Îl urăsc, zise Bigorne, sfârşind paharul de hidromel. Bătăios, aspru, slobod la mână, mi-a displăcut de la început şi aveam de gând să-l părăsesc.

— Nu trebuie să-l părăseşti! zise repede Malingre. Ne-am îmbogăţit! Să fii gata, Bigorne! Mai întâi, o să trebuiască să spui că nu l-ai înecat pe copil. Pe urmă, vom căuta împreună mijlocul să-l ucidem binişor pe acel Buridan, pe care-l urăşti. Îţi spun că ne-am îmbogăţit!

— Da, zise Bigorne, tuşind, – căci se îneca – dar partea mea care o să fie?

— Ţi-am spus: a treia parte din ce i-om smulge lui Valois!

— Ei bine, zise Bigorne, eu vreau cu totul altceva.

— Şi ce vrei? făcu Malingre mirat.

— Vreau acel lănţişor de argint şi acel medalion, pe care le-ai păstrat şi care, după cum spui tu, are în el o şuviţă de păr de femeie. Am şi eu gândurile mele… Vreau… ori asta, ori… nimic!

— Ne-am înţeles! – rânji Malingre.

— Da, dar vreau lănţişorul şi medalionul nu pe urmă, ci… înainte, adică acum, pe dată…

— E lesne, repetă Simon Malingre. Numaidecât, dacă vrei. Urmează-mă în Strada cea mare a Sfintei Caterina şi ţi le dau!…

Hotelul contelui de Valois se afla în strada cea mare a Sfintei Caterina (mai târziu strada Sfântul Paul), adică nu departe de poarta Sfântului Anton, unde cincizeci şi şase de ani, după aceste întâmplări, monseniorul Aubryot, prefectul Poliţiei Parisului, era să pună cea dintâi piatră a fortăreţei aceleia, care trebuia să se numească mai întâi fortăreaţa Sfântului Anton, apoi numai „Bastilia”.

După o oră, Lancelot Bigorne intra în stăpânirea medalionului şi-l strângea cu drag la piept.

Cât aşteptase în colţul străzii Sfânta Caterina, Lancelot Bigorne se temuse să vadă ieşind din hotelul Valois un stol de zbiri, care să-l atace. Dar Simon Malingre era de bună credinţă: Lancelot Bigorne fu lăsat în pace.

— Unde să ne mai întâlnim, ca să ne înţelegem, de cele ce trebuie să mai facem? – îl întrebă Malingre, dându-i medalionul.

— Păi… la Noël-Picioare-Strâmbe! răspunse Bigorne, care avea de gând să nu mai pună piciorul în cârciuma din strada Tirevache…

Porni deci, la vale, pe strada Sfântul Anton, strecurându-se prin umbra zidurilor, cugetând adânc la tot ceea ce auzise. În sfârşit, lăsând gândurile la o parte, el trecu la altă ordine de idei răsărite dintr-o îngrijorare mai grabnică.

— Şi acum, îşi zise el, ajungând în piaţa Grève. Unde am să mă culc? Clopinel m-a dat afară, ameninţându-mă cu mătura… Noël-Picioare-Strâmbe nu-mi dă nimic pe datorie… Nu-mi mai izbuteşte nimic de când sunt om cinstit. Cu toate astea trebuie să găsesc un adăpost şi… numaidecât…

Cum bombănea aşa, din fundătura unei case cu stâlpi, vreo cincisprezece arcaşi de pază se azvârliră asupra lui. Într-o clipă fu dezarmat şi legat.

— Ăsta e Lancelot Bigorne? întrebă o voce.

— Da, domnule prefect! răspunse un arcaş de la Châtelet! Îl cunosc bine! E un vechi client al nostru… Unde să-l ducem?

— La Châtelet! răspunse prefectul, Jean de Précy.

Câteva minute mai târziu, nenorocitul Bigorne era închis într-o carceră, şi foarte întristat murmură:

— În sfârşit, am găsit un adăpost, în aşteptarea veşnicei locuinţe, pe care o găseşti la bolniţa furcilor spânzurătorii…

În vremea asta, Jean de Précy alerga la Luvru, obţinea audienţă de la regină şi-i vestea arestarea lui Lancelot Bigorne.

XXVII. ÎN GROAZĂ

După cele ce se întâmplaseră în locuinţa grădinarului mânăstirii Saint-Germain, nedându-şi seama de cele ce face, fata o urmă suspusă. Ceea ce i se mai putea întâmpla, nu mai avea nici o însemnătate, în faţa îndoitei împrejurări, care-i părea de căpetenie.

Mai întâi Buridan era arestat. Apoi ea era fiica lui Enguerrand de Marigny. Claude Lescot, negustorul blajin, era primul ministru al regelui, era omul urgisit de popor şi al cărui nume nu-l auzise niciodată pronunţându-se decât cu scrâşniri de ură înăbuşită,

neputincioasă, dar grozavă.

Lucru şi mai grav: era omul căruia Buridan îi declarase un război înverşunat; împreunând, cum am zice, toate acele uri generale ca s-o concentreze într-una singură şi făcându-se întrupătorul furiei populare. Luptă straşnică ce nu se putea sfârşi decât prin strivirea completă a lui Buridan, logodnicul ei, al acelui om pe care ea îl adora. Şi zdrobirea începuse, deoarece Buridan era arestat.

Admiţând chiar că Buridan putea să biruiască... admiţând că ar scăpa de toate capcanele, de toate chinurile şi că ar sfârşi prin a-l zdrobi pe Marigny, biata fată nu putea vedea chiar în sfârşitul acesta decât o pricină şi mai temeinică a unei veşnice despărţiri. Ar mai putea oare să-i împărtăşească iubirea ei omului care ar fi învins pe tatăl său? Oricare ar fi fost ura inspirată de primul ministru, orice ar fi auzit spunându-se despre asprimea, despre lăcomia lui, ea nu se simţea în stare să-şi condamne părintele pe care-l ştia bun şi drăgăstos faţă de dânsa. Şi Myrtille se răzvrăti la gândul că Marigny putea să merite atâta ură.

Cu hotărâre, cu sufletul îndrăzneţ şi simplu, cu inima-i sinceră şi generoasă, ea lua partea tatălui său, pentru că-i era părinte şi apoi, pentru că nu admitea ca omul acela, atât de bun faţă de ea, ar fi fost într-adevăr atât de aspru cu ceilalţi... Se găsea deci încolţită de o chinuitoare îndoială: să renunţe la Buridan, ori să renunţe la tatăl său? Aceste gânduri o chinuiau pe Myrtille, pe când Mabel – ţinând-o de braţ şi sorbind-o cu ochii ca pe o pradă sigură, – o târa grăbită după dânsa. Ajunseră repede în Paris. Myrtille îşi dădu seama că trecuseră două poduri, apoi intrară într-o reţea întortocheată de străzi, de unde dădură într-un maidan înconjurat de garduri vii.

Acest loc era cimitirul.

În faţă le apăru o clădire solidă şi masivă, care se înălţa în dosul unui zid.

— Am ajuns! murmură Mabel.

În zidul împrejmuitor era o uşă. Mabel o deschise. Myrtille intră într-o curte, năpădită de iarbă şi bălării. Fu împinsă în casă şi uşa se închise. Mabel o sui pe o scară de piatră mucegăită şi ajunse în încăperea de sus a casei.

Intrară într-o cameră ciudat alcătuită, pe care nici nu o luă în seamă, atât se simţea de tulburată. O străbătu numai, şi la urmă ajunse într-o odaie dărăpănată, dar destul de curat ţinută, unde era un pat, scaune şi o masă, pe care se găseau orânduite manuscrise voluminoase, legate în scoarţe de lemn, închise cu lacăte.

Myrtille îşi aruncă ochii spre fereastra zăbrelită cu gratii de fier.

— Asta e casa mea, o lămuri Mabel. Aici e odaia mea, care va fi a ta.

Casa aceea era cunoscută sub numele de „Casa cu stafii”. O

spaimă superstiţioasă înconjura locuinţa aceea, care n-avea nimic extraordinar. Oamenii din mahala văzuseră adeseori ferestrele de la etaj luminându-se noaptea, cu pâlpâiri ciudate. Auziseră zgomote suspecte, care puteau fi vaietele sufletelor chinuite sau urletele blestemaţilor. În mintea oamenilor simpli toate astea prindeau cu o îndărătnică crezare, mai ales prin vecinătatea unui cimitir.

Era greu să admiţi că morţii n-ar fi avut dorinţa să iasă din mormintele lor, deoarece şi ei trăiau o viaţă posterioară acesteia.

Deci, era sigur că, la anumite ceasuri, morţii ieşeau din pământ şi se plimbau. Învăluiţi în giulgiurile lor, şi cum, desigur, trebuiau să fi avut nevoie să se întâlnească, ca să-şi istorisească suferinţele, sau să orânduiască chinurile care le plăcea să le impună celor în viaţă, aleseseră acea locuinţă singuratică, construită, poate, anume pentru ei, de vreun vrăjitor sau vrăjitoare, care aveau legături cu lumea celor răposaţi şi a necuraţilor.

Astfel de idei erau tot atât de răspândite, pe vremea aceea, ca şi în ziua de azi. Myrtille le cunoştea, ca toţi acei între care trăia, şi, dacă cineva i-ar fi spus că locuinţa în care se afla, era o casă cu stafii, ar fi găsit acest lucru foarte natural.

— Iată! începu Mabel. Vei locui aici atât cât treburile mele nu m-or chema în altă parte. Dar, când va trebui să ies, voi fi nevoită să te-nchid. Şi te previn că, orice încercare de fugă ar fi deşartă!

Cu toate că Mabel vorbea cu blândeţe, cuvintele, sau mai bine, vocea ei, o umplea de nelinişte pe fată.

— Nu te cunosc! îngână ea, pe când două lacrimi îi jucau în ochi, – nu mă cunoşti, şi cu toate astea ghicesc că mă urăşti. Pentru ce? Ce ţi-am făcut?

— N-ai de ce să te temi, copilo! Nu eşti sub ocrotirea celui mai bun tată, Enguerrand de Marigny?

— Da, suspină Myrtille, cutremurându-se, tatăl meu se numeşte Enguerrand de Marigny!… şi logodnicul meu se numeşte Buridan…

— Şi apoi, urmă Mabel, ai o protectoare şi mai puternică decât primul ministru: pe regina Marguerite!

— Regina? tresări fata. Regina? Femeia aceea care a venit, pe când eram închisă în carcera de la Temple, făcându-se că mă compătimeşte şi care a pus să mă conducă la „Turnul dracilor”?

— Adevărat că ţi-e teamă de regină?… mormăi Mabel, care se apropie de Myrtille.

— Vai! Simt că-mi poartă o duşmănie grozavă! Simt că-mi pregăteşte nenorocirea şi că, în mâinile ei puternice, sunt ca o biată păsărică, pe care stă gata s-o sugrume.

— Poate-i adevărat, zise Mabel cu un surâs straniu. E cu putinţă ca regina să te urască. Cu toate astea nu-ţi poate face nici un rău.

— Pentru ce?

Mabel o luă pe fată de mână şi zise:

— Cum poate o mamă să facă vreun rău copilului ei?

Myrtille simţi că ameţeşte. Înţelese că e prinsă ca într-o reţea de întâmplări ciudate şi grozave, din care-i părea cu neputinţă să se poată desface. Un fel de spaimă misterioasă îi holbă ochii. Cu mâinile împreunate, ea îngână:

— Ce spui, doamnă? Ce lucru groaznic spuseşi?

— Zic, strigă Mabel, care se aplecă, asupra fetei asemeni îngerului păcatului, care-şi întinde aripile negre asupra victimei ispăşitoare. Zic, fetiţo, că eşti prada mea! Că, prin tine, am s-o fac pe regină, să sufere ce m-a făcut şi ea să pătimesc! Marguerite de Bourgogne mi-a ucis copilul! Auzi? În tine, voi ucide, la rândul meu, pe fiica reginei, Marguerite de Bourgogne!

Era noapte adâncă, când Myrtille se deşteptă. De câtă vreme sta, oare, acolo, în fotoliul acela leşinată, în nesimţire? N-ar fi putut să spună. Cuvintele lui Mabel o zguduiseră grozav.

Fiica lui Enguerrand de Marigny! Fiica Margueritei de Bourgogne! A reginei Franţei!… Fruct ruşinos al unei iubiri nemărturisite! Oh! Acum pricepea faţa întunecată şi scârba bunului Claude Lescot, când îl ruga, uneori:

— Tată, vorbeşte-mi de mama!

Pricepea de ce întorcea capul şi de ce se strecurau vorbe tainice dintre buzele lui palide, asemănătoare unor blesteme.

Myrtille se cutremură de spaimă.

Încotro să-şi îndrepte gândul? Unde să-şi găsească alinarea zbuciumurilor?

Fiică de regină… fiica omului celui mai puternic din regat… era – totuşi – singură, pradă tuturor capriciilor urii… ca un biet fir de pai, purtat de colo până colo, pe valurile întâmplării…

Ca o culme a nenorocirii, ea era în mâinile unei femei care urmărea neşovăitoare o răzbunare amarnică. Ajunsese instrumentul celei mai scârboase necunoscute.

Şi, ca Mabel să se răzbune pe regină, mama ei, trebuia să moară ea?…

Astfel erau gândurile îngrozitoare deznădăjduite ce se perindau într-o goană vijelioasă prin mintea tinerei, care se zbătea în fotoliu. Era noapte. Noapte adâncă. Umbre tăcute o învăluiau de groază. Simţea că îngheaţă…

Se sculă cu greu, gândindu-se să se ducă până la pat şi să se culce… Cel puţin, acolo ar fi putut să-şi ascundă capul sub plapumă şi ar fi încercat să nu se mai gândească… să se adâncească din nou, în acel leşin, din care-i părea grozav de rău că se sculase.

În timp ce se scula, i se păru că aude o voce care rostea cuvinte

înăbuşite.

Myrtille tresări. De unde veneau vorbele acele? Ce se făcuse femeia care o ameninţase cu moartea, destăinuindu-i numele mamei sale?…

Cum simţurile începuseră să i se deştepte unul câte unul, ea băgă de seamă că uşa, care lega odaia ei cu cea vecină, era crăpată.

I se păru că şoaptele veneau din odaia alăturată. În acelaşi timp cu zgomotul înăbuşit şi monoton al glasului, care mormăia ceva, ca o rugăciune sau ca nişte blesteme, o dâră de lumină slabă se strecura până la ea.

Tremurând, împinsă de o pornire nestăpânită, care nu era curiozitatea, ci acea nelinişte grozavă, pe care o produce pustiul, ea se îndreptă spre uşă şi fură cu privire repede cuprinsul ciudat al camerei.

Încăperea aceea era mare, pătrată, pavată cu lespezi mari, şi rău aşezate, cu un tavan alcătuit dintr-o boltă, împărţită în patru; fiecare din acele bolţi mai mici care porneau din colţuri se înălţau spre centru şi acolo se îmbucau într-o rozacee în mijlocul căreia era scris un cuvânt, săpat în piatră. Fără îndoială, o vorbă cabalistică ce părea că stăpâneşte această unitate. În felul acesta camera părea împărţită în patru.

Sub una din ele se întindea o vatră imensă în care ardea focul, şi pe care fierbeau şapte-opt căldări de diferite mărimi, de unde scăpau felurite miresme.

Sub a doua se afla o masă mare, de lemn de abanos. Pe masă zăceau câteva manuscrise ale căror pagini erau despărţite cu panglici roşii, la marginea cărora atârnau medalii care reproduceau acelaşi cuvânt, săpat în floarea centrală a tavanului. În dosul manuscriselor se afla o cruce de lemn negru, cu un Christ de argint pe ea. Şi deasupra crucifixului se arăta o bufniţă cu aripile întinse, prinse în cuie, ciudată tovărăşie a religiei cu uneltirile socotite drept infernale.

Sub a treia boltă, erau orânduite pe nişte etajere, sticle de diferite forme şi mărimi pline cu felurite lichide.

În sfârşit, sub bolta a patra, agăţate cu rânduială, în cuie, atârnau mănunchiuri de ierburi uscate.

Aşadar, în acest cabinet de lucru se vedeau cărţile, sau, mai curând manuscrisele, care cuprindeau ştiinţa misterioasă a magiei şi formule de vrăjitorie, ierburi trebuitoare pentru fabricarea elixirurilor destinate să fie amestecate în cine ştie ce băuturi, şi, în fine, laboratorul, adică cuptorul.

Myrtille cuprinse acest amestec fantastic, dintr-o ochire… fără să priceapă însemnătatea exactă a celor ce vedea, tocmai ea, care fusese acuzată de vrăjitorie. Şi murmură, cu groază:

— Sunt la o vrăjitoare!

În clipa aceea, uită ameninţările lui Mabel şi destăinuirile ei

zdrobitoare; uită că tatăl ei se numea Enguerrand de Marigny, şi mama sa Marguerite de Bourgogne. Uitase tot!…

Înlemnită de groaza celor ce se săvârşeau sub ochii ei, sta nemişcată, răsuflând greu, nefiind în stare să fugă, aşteptând – în fiecare moment – să vadă apărând spectrele, pe care – fără îndoială – Mabel îi chema.

În picioare, în faţa cuptorului, care pâlpâia de flăcări, Mabel sta cu spatele la ea, aplecată asupra oalelor care fierbeau, cu o mână întinsă spre manuscrisele deschise pe masa de abanos.

Ea îngână cuvintele dintre care unele ajungeau la Myrtille, care o asculta înspăimântată.

— În noaptea asta – bombăni femeia – în noaptea asta misterioasă, când, în cimitirul apropiat, cei vii vor intra în contact cu morţii, vă invoc, vă chem spirite ale singurei ştiinţe, inteligenţi spiritualizate, singure care sunteţi în stare să daţi puteri acestor ierburi, care puteţi transforma această apă spurcată în licoare magică. Dacă adevăr rostesc cărţile, dacă elixirul dragostei nu e o minciună, dacă am citit bine şi am pronunţat bine cuvintele tainice… această vrajă trebuie să izbutească în noaptea asta… prielnică operei extraumane, deoarece morţii vor ieşi din morminte…

Tremurând, ca sugrumată de o îngrijorare de nedescris, Myrtille asculta, fără să priceapă. Simţea că o învăluie neguri de nebunie. Îi venea să intre, pe neaşteptate, în laborator, s-o înfrunte pe vrăjitoare, să răstoarne vasele, să spargă sticlele!… Groaza o stăpânea.

În minutul acela o lumină roşie, puternică, străfulgera odaia. O tresărire nervoasă o zgudui. Se întoarse, pe dată, şi văzu că lumina aceea, cu răsfrângeri fantastice, venea de la fereastra ei…

Oare ce se petrecea afară, pe când înăuntru Mabel lucra la acea vrajă drăcească. Curiozitatea neînfrânată care o împinsese pe Myrtille spre uşă, o îndreptă acum spre fereastră.

Ridică oblonul şi mâinile i se încleştară de drugii ferestrei, căci simţea că o să se prăbuşească. Atunci, trecând de la o groază la alta, simţind alte spaime luând locul celor de la început, iată ce văzu:

Fereastra da în cimitirul „Nevinovaţilor”. În acel cimitir, se zărea o mare mulţime adunată împrejurul unor torţi de răşină, înfipte în pământ. Mulţime ciudată, asemănătoare închipuirii unei minţi în delir, toată suflarea aceea, adunată acolo, scotea strigăte nelămurite, vaiete, plânsete furioase sau deznădăjduite…

Erau: călugări, meseriaşi, regi, episcopi, medici, lăutari, cardinali, femei, regine, burgheze, femei pierdute… cu toţii îmbrăţişaţi în strânsori pătimaşe, zbierând… laolaltă, nebuneşte, în întunericul nopţii, înălţându-se, despărţindu-se, îmbrăţişându-se iar, şi, la urmă, învârtindu-se în jurul unui butoi, aşezat lângă un mormânt gol!…

Pe butoiul acela sta un schelet învăluit într-o mantie uriaşă, neagră,

– un schelet al cărui cap numai se zărea, cu un zâmbet înfiorător… Rânjetul lui biruia de urletele disperate ale mulţimii. Cânta dintr-o vioară, un cântec de joc vioi, uşurel, ca un cântec de nuntă… o muzică plăcută şi naivă, care părea cu atât mai jalnică, mai cutremurătoare într-un astfel de moment, în locul acela, în împrejurările acelea înfiorătoare…

Lângă butoi, un alt schelet drapat într-o rochie largă, roşie, ţinea în mână o seceră uriaşă. Şi, cu secera aceea, Moartea secera pâlcurile care-i veneau la îndemână, iar secera aceea straşnică se învârtea fără de odihnă.

La fiecare lovitură, doi-trei din cei din preajmă cădeau şi se rostogoleau în spasmuri, precum mai târziu, peste câteva secole le fu dat să se rostogolească spasmodicii de la Saint-Michel. Dar, ceea ce proba că mulţimea aceea de nebuni aveau o adâncă cunoştinţă de viaţă era că, toate grupurile de pe drumurile mai mult sau mai puţin lăturalnice, erau nevoite să treacă pe lângă grozava seceră. Grupurile acelea se zbăteau nevoind să se lase târâţi spre butoi. Şi, în acelaşi timp, se grăbeau totuşi să se îndrepte într-acolo…

Ţipete de furie, înjurături grozave, blesteme, hohote de plâns, porneau din mijlocul mulţimii aceleia în delir. Şi jocul urma… Se muşcau, se zgâriau unii pe alţii, îşi smulgeau părul, sângele curgea – sânge adevărat – şi vioara drăcească îşi urma cântecul uşurel, ironic, tânguios şi, totodată, atât de grozav… pe când secera-i cu o mişcare ritmică reteza într-una, ca şi cum ar fi fost acolo de la începutul lumii… ca şi cum ar fi trebuit să rămână acolo până la sfârşitul veacurilor.

Mută de spaimă, îngheţată de groază, cu mâinile încleştate pe gratiile ferestrei, Myrtille îl văzu pe rege smulgându-şi cu furie coroana şi aruncând-o în groapa goală, apoi se rostogoli şi el înăuntru.

— Iertare, urla un cardinal. Veniturile încă pe un an, o moarte! şi te urmez!

O lovitură de seceră, şi cardinalul se prăbuşi şi el.

— Lasă-mă să trăiesc! – strigă o desfrânată. Amantul meu mi-a făgăduit o rochie verde. Lasă-mă să-mi pun, cel puţin odată, rochia mea verde!…

— Sunt prea tânără şi prea frumoasă! urla regina…

— Moarte nemiloasă, striga ameninţător, un călugăr – lasă-mă să mă pocăiesc de toate păcatele făcute!…

Şi, din corul acela nebunesc se împletea un fel de melodie de groaznică îngrijorare, aceeaşi rugăminte urlată, zbierată, ţipată, văitată.

— Să trăim! Să mai trăim! Încă o clipă de viaţă! Să trăim!… Lasă-ne să trăim!…

În vreme ce scheletul infernalului lăutar, din vârful butoiului,

conducea dansul, căruia nimeni nu i se putea împotrivi – moartea nepăsătoare, mută, cu veşnicul ei rânjet nepăsător, secera, secera, într-una, fără să se uite măcar cine cădea sub loviturile ei.

Deodată, un cocoş trâmbiţă.

Un urlet înspăimântător, un amestec puternic şi grozav de voci, clocoti în cimitir… Scheletul sări de pe butoi şi pieri… Moartea fugi şi ea cu secera-i la subţioară… morţii doborâţi se ridicară şi porniră, care încotro, cu hohote ascuţite de râs, grupurile se-mprăştiară în fugă, lovindu-se, îmbrâncindu-se… şi deodată, torţele se stinseră, iar tăcerea şi întunericul îşi reluară în stăpânire ogorul lor!

Înlemnită de groază, Myrtille se trase înapoi, nemaigândindu-se la altceva decât… să fugă!… Să fugă de locurile acestea de nespusă groază. Dar, unde? Unde să se ducă?… Acolo! oh! acolo! în odaia de alături, era o fiinţă trăitoare lângă care se putea refugia. Femeia aceea o ameninţase, însă… o chinuise… Era vrăjitoare, şi – totuşi – era o fiinţă vie! Clătinându-se, Myrtille se îndreptă spre uşă, gata să intre… să se roage:

— Omoară-mă, dacă vrei, dar lasă-mă lângă dumneata, ocroteşte-mă împotriva spaimei!…

În clipa când ajunsese la uşă, ea se opri înspăimântată din nou de o altfel de teamă decât cele resimţite până atunci.

În momentul acela, Mabel şoptea ceva care ajunsese până la urechea ei.

Şi Mabel zicea:

— Iată cu ce vei ucide pe Buridan, o regina mea! Vei avea elixirul dragostei, pe care o să i-l torni singură!…

Myrtille se cutremură. Cu toate astea, dragostea e aşa de puternică într-o inimă sinceră, încât în clipa aceea, fata uită de frică. Întunericul, tăcerea, lumina care se stingea pe vatra vrăjitoarei, vârtejul dansului macabru… toate pieriră din gândul ei. În ea nu mai trăia decât gândul:

— Vor să-l omoare pe Buridan!…

Întărită de o voinţă covârşitoare de a nu face vreun zgomot, şi a se da pe faţă, căci trebuia să scape pe Buridan, ea se ascunse, urmărindu-i mişcările şi o văzu pe Mabel ridicând o sticlă, plină cu un lichid limpede, ca apa şi o văzu pe Mabel ridicând o sticlă, care trebuia să-l răpună pe Buridan. O expresie de mândrie şi de triumf ilumină trăsăturile îmbătrânite ale acestei femei şi le dădea o frumuseţe întunecată.

Mabel ţinea sticla în mâna dreaptă, în dreptul ochilor, şi începu să-l învârtă încet, ca şi cum i-ar fi admirat perfecta limpezime.

— Elixirul de dragoste! şopti ea.

Atunci, cu un fel de îngrijire religioasă, duse sticla pe masa cu manuscrise şi o aşeză lângă cruce, la picioarele crucifixului…

— Trei ore! – zise ea aproape tare. Trei ore trebuie să stai sub

înrâurirea directă a aceluia care poate tot… Aşa spun cărţile. Şi cărţile nu mint. Înţelepţii Chaldéei, ai Indiei şi ai Egiptului, care au scris despre aceste mistere şi ne-au transmis secretul lor, nu pot să ne fi înşelat, nici să se fi înşelat pe ei. Acest elixir îşi va face efectul… Şi, în orice caz, dacă nu va pricinui faptul aşteptat, va avea un dar… va ucide!

Apoi, se duse până la rafturi, luă o sticluţă şi turnă câteva picături din conţinutul ei în sticla în care sclipocea elixirul amorului. Lichidul se turbură câteva minute; un nor alburiu se învârti în sticla în care Mabel o cerceta cu băgare de seamă. Apoi apa îşi reluă limpezimea-i de cristal.

— Mă duc să văd pe… fiica Margueritei! grăi atunci Mabel, surâzând.

Se îndreptă spre odaia Myrtillei şi văzu că uşa era întredeschisă.

— Cum am putut uita s-o închid? bombăni femeia, cutremurându-se. Dacă fata o fi surprins secretul meu, va muri îndată!

Dintr-o săritură, fu în cealaltă odaie şi, la lumina care venea din laborator, o zări pe Myrtille în fotoliul ei, tot aşa precum o lăsase…

— Din fericire pentru ea! se gândi Mabel care răsuflă şi se apropie de Myrtille. Doarme! zise ea aplecându-se, sau, mai bine, e tot leşinată… Frumoasă copilă!… La urma urmei, ce e ea de vină?… Cu atât mai rău! Oh! Cu atât mai rău! De mine cui i-a fost milă? Trebuie să plângi şi tu, Marguerite!… Ea doarme!… Fără îndoială nu se va deştepta câteva ore. Somnul, care urmează leşinurilor provocate de dureri, este lung şi adânc… Le ştiu eu!… De ce n-aş profita de somnul ei? Am să mă întorc, cel puţin peste un ceas… Da, trebuie să profit!

Repede şi fără zgomot, Mabel străbătu laboratorul, se coborî şi ieşi din locuinţa cu stafii…

După un ceas, cum zise ea, se înapoiase şi găsise pe Myrtille în acelaşi loc şi în aceeaşi poziţie, ca la plecare.

XXVIII. TEMNIŢA MISTERIOASĂ

Trebuie să ne întoarcem la Buridan pe care l-am lăsat prizonier în mânăstirea de la Saint-Germain-des-Prés. Tânărul şi cei doi tovarăşi mascaţi şi tăcuţi, fuseseră închişi într-o cameră a mânăstirii, alături de vorbitor – cameră bine ferecată, cu o uşă zdravănă şi fără ferestre. Fuseseră atât de tare legaţi, încât nu-şi puteau mişca nici mâinile, nici picioarele.

După două ore, prizonierii primiră vizita scurtă a unui om, care intră zicând:

— Bună ziua seniorilor. Vă plictisiţi, nu-i aşa, în locuinţa acestor

călugări îndrăciţi? Pricep! Dar, răbdare! Îndată o să avem onoarea să vă oferim o locuinţă demnă de dumneavoastră.

— Stragildo! mormăi Buridan, în el însuşi.

— Bine, bine, foarte bine! urmă Stragildo, care nici nu se mai ocupa de prizonieri. Tot e bine închis. O evadare nu e cu putinţă!… Perfect!… La revedere, scumpi prieteni!…

Ziua se scurse cu încetineala cunoscută tuturor acelora care ştiu ce înseamnă izolarea forţată… zilele amare de închisoare. Şi încă să fii lipsit de libertate, e o suferinţă uşoară pentru un suflet mândru, întrebându-te: ce fac fiinţele care-ţi sunt scumpe?… când gândurile-l duc pe prizonier pe aripile lor arzătoare, spre acei care suferă de lipsa lui… când prevede nenorocirile care au să-i lovească… când îşi zic că e tot atât de neputincios ca şi o piatră, ca să-i apere, atunci sufletul începe să îndure pătimiri cu atât mai grozave cu cât le e cu neputinţă să le prevadă sfârşitul.

Acest supliciu îl suferi Buridan toată ziua aceea, care-i păru aşa de lungă! Era – însă – un suflet curajos şi fatalist. Cu ochii ficşi şi îndârjiţi, cu fruntea încruntată, şezu întins în colţul lui, fără un geamăt, fără un murmur. Tăcerea-i fu respectată de prieteni, care, fără îndoială, aveau şi ei prea multe de gândit, ca să mai aibă timp să-şi treacă vremea cu discursuri şi văicăreli.

Se înseră, – apoi se lăsă o noapte adâncă. Prizonierii nu auzeau alt zgomot decât bălăngănitul clopotelor, care îi chemau pe călugări fie la munca de pe câmp, la rugăciune, ori la masă.

Putea să fie ora zece, când uşa se deschise, şi odaia prefăcută în închisoare fu luminată de pâlpâirile slabe ale unui felinar.

Buridan îşi ridică capul şi-l zări pe Stragildo.

— Executorul operelor Margueritei, se gândi el, e însărcinat să ne poarte de grijă. Unde o să ne ducă – oare – demonul ăsta? O să vedem!… Mizerabilul ăsta nu trebuie să prindă pe chipul meu, nici teamă, nici întristare… Şi, orice-ar zice, orice-ar face, el şi cu al lui, îi voi privi numai în faţă.

Ca şi cum ar fi vrut să răspundă chiar acelui gând, Stragildo se apropie de Buridan cu buzele pornite într-o strâmbătură ironică şi ciudată, şi-i arătă o legătură de mătase, cu care îi legă ochii.

— Iată, ca să poţi vedea mai bine, onoratul meu domn! rânji, batjocoritor, banditul.

— Cu ochii legaţi ori nu – zise Buridan – tot am să văd în sufletul tău!

— Ei aşi! Şi ce vezi, stăpâne?

— În minutul ăsta chiar, şi cu toate că sunt în lanţuri… văd că ţi-e frică de mine, păcătosule! Linişteşte-te, însă, căci n-am să te muşc de teamă să nu turbez!

— Haide, porniţi! porunci Stragildo, cu glasul tăios.

Înainte de a fi fost orbit astfel, Buridan avusese vreme să vadă că tovarăşii săi erau legaţi, la fel.

— Să le luăm măştile? întrebase unul dintre zbirii, care legau ochii celorlalţi doi.

— Haida, de! pufni Stragildo. Pentru ce? Ca să vedem nişte chipuri de haimanale? Nu merită! Ne e destul acel al jupânului Buridan, şi, la adică, ne spune destul şi pentru ale celor doi.

Buridan prinse zgomotul paşilor tropotind prin odaie; apoi se simţi luat pe sus, dus şi aşezat pe ceva care trebuia să fi fost un car, care porni îndată. Unde mergeau? De abia-şi puteau închipui.

După mersul drept, sau oblic al căruţei, Buridan încercă să ghicească drumul urmat, să reconstituie distanţa străbătută.

Dar poate tocmai de asta se temuseră şi paznicii, căci zigzagurile căruţei fură numeroase, şi lui Buridan i se păru chiar că se întoarce de două-trei ori, prin acelaşi loc.

În curând trebui să renunţe la încercarea pe care o făcea. La ce bun, să recunosc drumul? Ajungea, fatal, la o temniţă şi nimic nu seamănă mai bine… ca o închisoare cu alta.

După o cursă, pe care Buridan o socoti de aproape două ore, ceea ce ar fi făcut ca, mergând la pas, căruţa să fi străbătut Parisul în toată lungimea lui, în sfârşit se opriră.

Buridan se simţi din nou ridicat şi dus pe sus. Apoi auzi închizându-se o poartă grea şi pricepu, după aerul mai greu, care începuse să-l înăbuşe cu miezmele lui mucegăite, că-l coborau într-o temniţă sub pământ.

Fu aşezat pe ceva, care trebuia să fi fost o lespede de piatră. Deodată, simţi tăindu-i-se frânghiile, care-i legau mâinile. Aşteptă puţin.

Auzi o uşă închizându-se… acela care-i dezlegase mâinile, nu îndrăznise să-i desfacă şi picioarele şi să-i dezlege legătura de la ochi. Stragildo fugise înainte ca tânărul să fi putut sări asupra lui.

Cu mâinile libere, Buridan începu să-şi scoată legătura de la ochi, apoi desfăcu sforile care-i strângeau gleznele şi se sculă în picioare, răsuflând adânc.

Era într-un fel de sală destul de mare, dar fără altfel de ferestre decât o răsuflătoare cu gratii, deasupra uşii, singura prin care aerul putea străbate în sala aceea de temniţă.

Încăperea era luminata de o făclie de ceară de care pe vremea aceea se întrebuinţau doar în casele bogate, – lumânarea de seu fiind apanajul caselor cu venituri mijlocii, – iar cât despre popor, se lumina cu torţe de răşină… ramuri de brad frânte din copac, sau – şi mai simplu – flacăra de pe vatră le servea de luminător. Era şi lampa, de fapt, candela, un vas oarecare în care se muia un fitil în untdelemn dar… şi untdelemnul era scump.

— Oh! oh! zâmbi Buridan, sunt tratat ca un boier mare!… E pentru prima oară în viaţa mea. A trebuit să intru în puşcărie, ca să cunosc şi eu bogăţia!…

Temniţa pe care o cerceta cu o privire curioasă, n-avea nimic din cale afară de înspăimântător. Era o cameră din subsol, cu tavanul boltit, susţinut de coloane subţiri şi elegante – dar, cu toate astea… tot temniţă era.

Buridan mai văzu – nu fără uimire – că încăperea cuprindea trei paturi în loc de braţul de paie, pe care se aştepta să-l zărească.

Şi nu putu să-şi reţină o exclamaţie când, în locul oalei cu apă şi pâinea neagră deasupra, în mijlocul temniţei, văzu o masă încărcată cu mâncăruri…

Masa era pusă ca pentru oaspeţi, pe care-i aşteptau trei scaune. Atunci, dintr-o aruncătură de ochi, Buridan făcu înconjurul închisorii şi într-un colţ zări pe cei doi tovarăşi ai lui tot legaţi şi cu tot cu ochii acoperiţi. Se grăbi să-i desfacă din legăturile lor.

Cei doi prizonieri îşi scoaseră măştile şi figura melancolică a lui Philippe d’Aulnay apăru în acelaşi timp cu figura zăpăcită şi roşcovană a fratelui său, Gautier d’Aulnay.

— Drace! strigă Gautier, întinzându-se, dar… unde om fi?

— Cine ştie? făcu Buridan, înălţând din umeri.

— Pe drumul morţii! gemu Philippe.

Cei trei oameni se cutremurară. Era neîndoios, că, oricare ar fi fost locul unde se aflau, n-or să mai iasă… decât ca să fie duşi la supliciu. Făcuseră răscoală… ceea ce nu era puţin! Făcuseră act de nesupunere în faţa armatelor regale, şi ce era şi mai grav îl ameninţaseră şi atacaseră cu armele pe Enguerrand de Marigny.

În sfârşit… erau în mâinile reginei.

— Pentru răscoală: spânzurătoarea! zise Philippe.

— Pentru nesupunere: descăpăţânarea prin securea călăului! gemu Buridan.

— Pentru ameninţările făcute primului ministru: tăierea mâinilor! oftă Gautier.

— Astfel că… nu ne mai rămâne nimic pentru regină! adăugă Buridan, pufnind de râs.

Philippe îngălbeni. Ori de câte ori se vorbea de Marguerite, simţea o zvâcnire dureroasă a inimii…

— Ei! – urmă Gautier, dacă suntem pe drumul morţii, după cum pretinzi tu, Philippe, trebuie să recunoaştem că suntem introduşi pe el prin… prânzuri foarte potrivite. Se pare că n-o să murim de foame… nici de sete! – adăugă el, măsurând greutatea unui coş. Pe viaţa mea! – orice va fi… să mâncăm! Mâine, cum spunea un oarecare Léonidas, a cărei istorie mi-a fost povestită, vom lua, poate, masa cu Pluton!

În faţa acestor adevăruri, cei trei prieteni se aşezară la masă.

Cu toate gândurile lui mâhnite, Buridan era grozav de flămând, fiindcă postise toată ziua, aşa că mâncă cât doi şi bău cât patru…

Gautier, tot pe atât de hămesit ca şi el, şi care n-avea nimic pe inimă, mâncă cât trei şi bău cât cinci.

Singur Philippe frunzui puţin din mâncare şi bău şi mai puţin. Natural, în timpul mesei, vorbiră despre întâmplările zilei, despre victoria definitivă a lui Marigny şi, mai ales despre ciudata întâmplare, atât de neprevăzută: Enguerrand de Marigny să fie tatăl Myrtillei!… În sfârşit, îşi schimbară între ei o mulţime de bănuieli, încercând să ghicească: în ce închisoare nobilă, îi găzduia Marguerite, întocmai ca pe nişte prinţi.

Apoi, cum Philippe proclama că toate presupunerile nu i-ar putea duce la nici o descoperire… cum Buridan recunoştea că orice ar vorbi despre Myrtille şi Marigny n-ar fi de nici un folos, într-o astfel de împrejurare… şi Gautier asigurându-i că un somn bun, de câteva ceasuri, ar fi sfârşitul cel mai potrivit al ospăţului, cu care celebraseră viitorul lor supliciu, se duseră fiecare să se culce. După zece minute toţi trei dormeau duşi!

Cel puţin, Buridan dormea bine. Philippe se făcea că doarme.

Cât despre Gautier, sforăia de se cutremurau colonetele care susţineau bolta temniţei, ceea ce face dacă nu o probă, dar, cel puţin, dă aparenţa cea mai convingătoare a somnului…

XXIX. ELIXIRUL DE DRAGOSTE

Pe la ora zece dimineaţa, Mabel ieşi din „casa cu stafii” de la cimitirul „Nevinovaţilor” după ce-şi închise cu cea mai mare grijă prizoniera. Sub mantie ducea sticla cu farmecul, a cărei preparaţie o terminase în noaptea aceea, pe când grozăviile dansului macabru se desfăşurau în cimitir.

Ea ajunse la Luvru şi, prin ganguri, prin galeriile tainice care-i erau obişnuite, ajunse la apartamentul reginei.

Prima vorbă a Margueritei de Bourgogne, plină de bănuieli şi nerăbdare, fu:

— Unde-i fata?… De ce nu te-ai arătat ieri?

— Încep prin a-ţi răspunde la a doua întrebare regina mea… Nu m-aţi văzut pentru că toată ziua şi toată noaptea m-am ocupat de voi… cu fabricarea unui elixir, pe care vi-l aduc. Divinităţile misteriosului neant, care prezidează la preschimbarea amorului, vor să fie servite cu răbdare, încăpăţânare şi fidelitate, regina mea!…

— Unde-i fata? repetă Marguerite, tremurând.

— Într-o locuinţă, în care-i mai bine păzită decât la „Turnul Dracilor”. Vă jur. Vă voi conduce, când veţi voi, chiar astăzi, dacă

doriţi.

— În ce loc e?…

— La cimitirul „Nevinovaţilor”!…

Marguerite se cutremură şi Mabel se gândi: „N-o să-i vină departe Margueritei de Bourgogne ca să ducă fata la ultima-i locuinţă!”

— Nu! urmă regina, şovăind. Nu azi! Trebuie să mă liniştesc, să-mi limpezesc gândurile. Şi, apoi, dacă zici că e în siguranţă…

— Ca şi voi, între zidurile Luvrului!

— Ei bine, mă voi duce s-o văd peste două-trei zile. Nu-i grabă. Dar, să ştii că-mi răspunzi de ea cu capul tău, Mabel!

— Cu capul meu? făcu Mabel, cu un surâs care ar fi înspăimântat-o pe Marguerite, dacă i-ar fi putut pricepe sensul. Nu-i nimic! Răspund de ea cu sufletul meu, care e în legătură cu toată afacerea asta…

Regina rămase pe gânduri câteva minute. Mabel o privi, umblând cu pasul mlădios, cu splendidul ei păr despletit şi revărsat pe umeri, dând câteodată din cap ca şi cum ar fi vrut să-şi gonească gândurile, care o tulburau…

— Mabel! zise, deodată, regina, – am să-ţi anunţ o veste bună.

— O veste bună? Spune iute, regina mea!

— Bigorne… Lancelot Bigorne al tău, a fost prins. E la Châtelet! Fă ce vrei cu el. Ţi-l dau, – după cum ţi-am făgăduit!

Mabel nu zise nimic. Dar privind-o în minutul acela, Marguerite murmură:

— N-aş vrea să fiu în pielea lui Lancelot Bigorne!… Ascultă, urmă ea, iată pergamentul acesta Mabel. L-am păstrat pentru tine. Ţi-l dau!

Mabel luă hârtia pe care regina o scoase dintr-o cutie şi citi:

„Ordonăm, prin aceasta, vistiernicului nostru să plătească seniorului Jean de Précy două sute de galbeni din ai coroanei.

Anul de graţie 1314.

Marguerite de Bourgogne
Regina Franţei”

— Să binevoiască Maiestatea voastră să-mi explice însemnătatea acestui act, făcu Mabel, mirată.

— Înseamnă că, pentru ca să-ţi dau pe Lancelot Bigorne, a trebuit să-l cumpăr şi să ţi-l plătesc cu două sute de galbeni, din lăzile noastre. Când n-o mai fi aur în lăzi, Marigny e gata să le umple… Asta vrea să zică, că, graţie acestei hârtii, Bigorne nu va fi condus în faţa judecătorilor… Căci, un proces, poate fi o uşă pe unde se poate scăpa… ceea ce depinde de judecători. Deci, trebuia ca acest Bigorne să nu atârne decât de un singur judecător… de tine! N-ai decât să dai acest pergament prefectului. Şi, Jean de Précy, în schimbul lui, are

ordin să ţi se supună orbeşte, în tot ceea ce-l priveşte pe prizonier!… Acum, pricepi?

— Înţeleg, frumoasa mea regină, şi vă mulţumesc! zise Mabel, care adăugă în inima ei:

— Am pus mâna pe unu! Mai rămâne Charles de Valois, mult mai vinovat decât zece Bigorni!… Rămâne, apoi, Marguerite de Bourgogne, mai vinovată decât zece Bigorni şi zece Valois!… Şi, apoi, pot muri şi eu!

Regina îşi reîncepuse plimbarea înceată şi gânditoare. Cu gândul aiurea, ea rupea florile, care erau orânduite în buchete prin vase bogate. Se opri, din nou, în faţa lui Mabel, care se gândea: „În sfârşit, mi-am ajuns ţinta!… Mărturiseşte Marguerite, că, de când am sosit, ceea ce te frământă, nu e nici fiica ta, nici Lancelot Bigorne! Ceea ce te tulbură e pasiunea drăcească, care-ţi roade inima rănită! Ceea ce te tulbură e… să ştii dacă elixirul de dragoste îşi va avea efect asupra lui Buridan! Nu te teme, Marguerite! Elixirul va lucra!… O oră, după ce l-o înghiţi Buridan, vei putea strânge, în braţele tale, cadavrul omului pe care-l iubeşti!”

— Elixirul! strigă Marguerite, cu vocea sfâşiată.

— Iată-l! îi răspunse Mabel, scoţând sticla de sub mantia, pe care o lasă să cadă pe scaun. Regina apucă cu patimă sticla, şi cu o curiozitate înflăcărată, o examină la lumina zilei.

Lichidul pe care-l conţinea era cu desăvârşire limpede. Nici o umbră, nici unul din acei aburi, care se formează câteodată în apă nu-i tulburau străvezimea…

Marguerite desfăcu sticla şi o duse la nas. Mabel nu se mişcă.

Dacă Marguerite ar fi avut ideea să guste din grozava otravă, din care câteva picături erau de ajuns ca să omoare un om, poate Mabel nu s-ar fi mişcat!

Numai că, ar fi regretat că moartea reginei îi curma, pe neaşteptate, visul de răzbunare, tocmai în ceasul cel mai prielnic…

Din fericire pentru ea, Marguerite puse dopul de cristal care închidea ermetic sticla. Mabel răsuflă, uşurată. Ea grăi liniştită.

— Trebuie să ştiţi regina mea că acest elixir e făcut numai pentru bărbaţi.

— Ah! făcu regina.

— Asupra voastră ar produce efecte dezastroase, poate… chiar v-ar omorî…

— Ah! repetă regina gânditoare. Şi eşti sigură de efectul pe care o să-l producă asupra lui?…

— V-am spus, frumoasă regină. Oricare ar fi omul, care ar înghiţi numai câteva picături din acest elixir, fie gol, fie amestecat cu orice altă băutură, apă, vin, sau bere, vă va iubi. O să vă iubească pe voi, şi numai pe voi, căci vrăjile către spiritele superioare au fost făcute în

numele vostru: în numele Margueritei de Bourgogne, regina Franţei. Dacă acest om ar iubi o altă femeie, o va uita. Sau dacă n-o uită, o va urî. Voi, numai voi, veţi fi stăpâna absolută a gândului său, a inimii sale, a sufletului său şi a simţurilor sale. Nu va putea să nu se gândească la voi. Nu va putea să nu vă dorească cu înfocare, nebuneşte. Lipsa voastră îi va însuti pasiunea. Sărutările voastre vor fi ca untdelemnul pe foc. Îl veţi omorî, încetul cu încetul, după pofta voastră, sau dacă veţi voi, îl veţi lăsa să trăiască, să trăiască, ca să vă iubească, din ce în ce mai pătimaş. Dacă i-ar fi dat să moară, asta ar fi numai din dragoste… va fi într-o ultimă sărutare, într-un ultim strigăt de iubire, în braţele voastre.

La auzul minunatelor efecte, pe care trebuia să le producă elixirul, Marguerite începu să tremure, se bucura, se înfiora cu tot sufletul ei vijelios. Ea ura pe Buridan!… Putea să-l omoare… să-l ucidă din dragoste. Visul răzbunării, era sublim… Să-l vadă, pe omul care o dispreţuise, târându-se la picioarele ei, arzând în vâlvătaia patimii, şi să-l omoare într-o sărutare! Nici nu putuse visa o răzbunare mai desăvârşită şi mai rafinată.

Natura ei desfrânată, sufletul ei pervers, simţurile exasperate, tot în ea se potrivea speculaţiilor acelora îndrăzneţe şi misterioase, în care se amestecau forţe superioare puterilor omeneşti.

În picioare, într-un colţ, Mabel o privea pe regină ca un geniu al răului, şi cu o căutătură întunecată urmărea tulburarea pe care otrava cuvintelor ei o prelingea în acea fiinţă, care nu avea decât nenorocirea de a revărsa o prea mare vitalitate din ea. Viaţa, puterea de a trăi, de a simţi viaţa, de a primi şi de a îngrămădi toate senzaţiile vieţii… acea putere, care spunem că e în toate fiinţele, dar pe care omul singur probabil că o analizează, acea putere nu poate să rămână nici în urmă nici să depăşească marginile ei naturale. Rămânând în urmă, creatura este incompletă şi vegetează… atunci când pare că trăieşte. Omul nu înseamnă mai mult decât o ciupercă, care-şi vegetează întunecat existenţa, cu senzaţii restrânse. Depăşind marginile naturale, creatura trece de măsură, senzaţiile ei devin prea acute faţă de cantitatea gândurilor posibil de înfăptuit. Atunci omul devine un fenomen nenatural, un monstru, adică un individ anormal: şi s-ar numi Locuste, Agrippina, Neron… Marguerite de Bourgogne.

— Când credeţi că îi veţi da elixirul? întrebă Mabel, cu un aer nepăsător.

— Ce-ţi pasă? oftă regina.

— Mie? puţin îmi pasă, cu toate că m-aş putea interesa şi eu de opera mea. Dar… vă pasă vouă, căci în ceasul când acela pe care îl veţi alege va bea elixirul, e nevoie să se spună nişte descântece. Şi numai eu pot, şi trebuie să cunosc formula acelor rugăciuni către spiritele superioare…

— Fie! Voi lăsa să treacă ziua şi noaptea asta. Mâine seară... pe la miezul nopţii, va trebui să-ţi spui descântecele.

Şi cu mersul ei mlădios şi armonios de zeiţă, regina se retrase în capela ei, unde căzu în genunchi în faţa icoanei lui Christ.

— Mâine seară, la miezul nopţii, Buridan va fi mort! scrâşni Mabel.

XXX. MAMA LUI BURIDAN

Prefectul Parisului, seniorul Jean de Précy, locuia în faţa casei cu stâlpi din piaţa Grève. Era un om cu înfăţişarea rece şi aspră, dar foarte practic în afaceri, foarte expeditiv şi în stare să facă mari servicii – superiorilor săi – în vremuri tulburi, cum se întâmplau atât de des în acele timpuri când autoritatea era foarte departe de a fi atât de stabilită ca în zilele noastre.

Jean de Précy deci, om de valoare, care urmase lui Barbette, n-avea pereche în ceea ce priveşte priceperea de a da poporului Parisului pilde mai sănătoase.

Să pună şi să aresteze o duzină de răzvrătiţi, să spânzure vreo doi, în piaţa Grève, alţi doi la crucea Trahorului, doi la Furcile de la Halle... să expună trei-patru la diferiţi stâlpi, să pună unul sau doi dintre ei pe roată, ca să-şi varieze plăcerile, era pentru el treabă de o zi, şi ce probează asta decât că... era foarte îndemânatic, după cum am spus.

Pe de altă parte, spuneam că era practic în afaceri.

De pildă, când i se întâmpla să trebuiască să înhaţe vreun evreu, învinovăţit de vrăjitorie – ceea ce însemna, în genere, că regele avea nevoie de bani – şi dacă evreul îi zicea:

— O mie de galbeni, ca să-mi dai drumul!

— Drept cine mă iei tu, mârşav păgân? răspundea Jean de Précy. Să fie două mii şi... să nu mai vorbim.

În seara aceea – voim să vorbim de ziua în care Mabel dădu reginei elixirul de dragoste, otravă puternică destinată să omoare pe Buridan – în seara aceea, deci, Jean de Précy îşi isprăvise masa, între nevastă-sa – persoană plăcută şi veselă, şi fiica sa, când i se vesti că o femeie voia să-i vorbească, cu orice preţ.

Prefectul se duse în vorbitorul său, luând o înfăţişare posomorâtă, demnă şi aspră, care-l prindea de minune.

El se trezi în faţa unei necunoscute, cu gluga lăsată pe faţă, care – la prima lui întrebare şi drept orice răspuns – îi întinse un pergament.

După ce citi, prefectul simţi bucuria aceea nespusă, pe care o încearcă orice comerciant cinstit, când a făcut o afacere bună.

Dar bucuria o păstră numai pentru el, căci faţa îi rămase aspră.

Pergamentul nu era decât bonul asupra tezaurului regal, pe care îl semnase regina, şi care trebuia să servească drept semn de

recunoaştere cui l-ar aduce.

— Trebuie să mă supun Maiestăţii Sale, zise cu simplitate prefectul, care, în acelaşi timp şi fără să aibă aerul că-l priveşte, făcu să dispară preţioasa hârtie. Regina vrea să nu fie proces… Cel puţin aşa mi-a spus!…

— E adevărat, seniore. Nu vrea nici proces… nici scandal.

— Primejdios lucru! Regina vrea ca Lancelot Bigorne să fie sugrumat încetişor, în temniţa lui…

Şi, cum femeia tăcea:

— Aşa e?… Mă duc, să mă ocup de afacerea asta, numaidecât…

— Regina vrea să executaţi ordinele mele! îl opri atunci femeia.

— Aşa înţeleg şi eu! Nu ai vrea, femeie, ca acest Lancelot Bigorne să fie cel puţin… interogat? Vorbeşte! N-o să coste decât osteneala de a chema pe călăul jude.

— Îţi voi spune, după ce-l voi vedea! Unde e prizonierul?

— La Châtelet, unde e tratat cu toate onorurile datorate unui om care valorează două sute… adică unui om de care se interesează regina.

— Diseară, la ora unsprezece, voi intra în temniţa lui!

— Ah! Ah! drace! Vrei să intri în celula lui? Ei, bine, fie!… Şi asta, numai pentru că vrea regina! Şi… zici, astă seară, la unsprezece? Hei! la urma-urmei, ora e foarte bună, ca să putem lucra fără zgomot… după cum spuneai. Bine! Foarte bine!… Diseară să fii în faţa punţii fortificaţiilor de la Châtelet. Voi fi şi eu acolo. Şi, apoi, cum sunt om chibzuit… cum ţin să dovedesc devotamentul meu Doamnei Marguerite, totul o să fie gata: spânzurătoare, ştrangulare, chinul, după pofta inimii tale… N-o să ai decât un cuvânt de spus, femeie!

— Acest cuvânt îl voi spune, când voi ieşi din celulă.

*

*   *

Mabel părăsi casa prefectului şi se duse la locuinţa cu stafii, de la cimitirul Nevinovaţilor. Ea văzu că Myrtille era tot închisă, în odaia care da în laborator.

Printr-o ferestruie din uşă, o privi îndelung pe fată. Apoi, cu un suspin uşor, se duse să se aşeze pe un scaun de lemn, şi, fără lumină, în tăcerea nopţii, începu să-şi vorbească.

— Myrtille şi Buridan… amândoi nevinovaţi. Şi amândoi vor muri. Buridan la noapte, Myrtille în zorii zilei, mâine… Ce mi-au făcut? Oare nu înfăptuiesc, în noaptea asta, o nedreptate cumplită?… Da! E-o nedreptate! Şi e destul de grozav ca, eu însumi, judecător şi călău, să mă îngrozesc.

…Buridan! Nu ştiu ce sentiment nelămurit mă împinge spre acest tânăr. Şi Myrtille?… Am încercat, în zadar, s-o urăsc… Dar eu, eu care

mă înduioşez aici, n-am suferit tot în iubirea mea de amantă şi de mamă? Marguerite trebuie să plângă, văzându-l murind pe cel pe care-l iubeşte şi văzând moartea propriului ei copil. Dacă nu, totul îmi scapă. Şi, ar fi păcat să mă fi prefăcut zadarnic, până acum... Ş-apoi, e prea târziu: otrava e în mâinile Margueritei.

Aceste rânduri reci, rezumă gândurile straşnice, care vâjâiau în mintea lui Mabel, în ceasul acela tăcut şi întunecos, când aştepta clipa să se ducă să-l ucidă pe Lancelot Bigorne.

Moartea lui Lancelot Bigorne!

Moartea Myrtillei!

Moartea lui Buridan!

Toate erau opera acelei nopţi fatale.

Şi Mabel răbda îngrozitoarea greutate a întreitului gând de moarte, lunecând cu mintea la ziua de mâine... A doua zi era ziua răzbunării. Era ziua când va vedea-o pe Marguerite murind însăşi de durere.

Şi dacă s-o întâmpla ca Marguerite să nu moară, o va ajuta ea, şi, atâta tot.

Atunci, din toţi actorii tragediei de la Dijon, din care Anne de Dramans, zbătându-se cu nebunia morţii, concepuse răzbunarea sa, nu mai rămânea de răpus decât contele de Valois!

*

*   *

Când Mabel ajunse în faţa Châtelet-ului, îşi dădu seama că prefectul se ţinuse de cuvânt şi că puntea nu o mai aştepta decât pe dânsa, ca să se ridice. Un arcaş de gardă o pândea. Omul veni la ea şi o întrebă:

— Eşti aceea pe care o aşteaptă seniorul Jean de Précy?

— Da! Eu sunt! răspunse Mabel.

— Urmează-mă, dar.

Tocmai atunci la clopotul Châtelet-ului sunară orele unsprezece; soldatul care o conducea pe Mabel trecu printr-un coridor boltit, apoi printr-o curte şi intră într-o parte a clădirii. Mabel se trezi în faţa prefectului, care-i zise:

— Aşadar, femeie, vrei să te cobori în camera lui Bigorne?

— Suntem înţeleşi şi aşa e şi ordinul reginei.

— Da! Însă trebuie să te însoţesc sau să pun să te întovărăşească cineva...

— Vreau să fiu singură.

— Singură? Ce dracu? Şi dacă te-o strânge ticălosul de gât?

— Asta-i treaba mea! făcu Mabel, liniştită.

— De fapt, se gândi prefectul, nu se va întâmpla altceva decât... să mai piară o vrăjitoare. Căci, să mă bată Dumnezeu dacă muierea asta nu e o adevărată fermecătoreasă... Bine! urmă el cu glas tare. Şi când

vei ieşi de acolo – dacă vei mai ieşi – vei spune ce doreşti… adică ce doreşte regina să se acorde acestui Lancelot Bigorne prin dărnicia noastră: un lanţ bun, o lovitură de secure peste gât, sau… un somn bun pe roată.

— Voi spune, dar… acum dă ordin să fiu condusă!

— Mă rog! Dar… am să te conduc chiar eu, femeie! Eu însumi… adică escorta de o jumătate de duzină de arcaşi, armaţi cu pumnale, căci puţin îmi pasă dacă mă duc să fac vizita Diavolului în tovărăşia ta!

Prefectul porni. Mabel ridică din umeri şi-l urmă. În galerie, aşteptau nu şase, ci doisprezece arcaşi. Şi, pe deasupra un chelar şi un om cu facla. În răsfrângerea roşiatică a făcliei fumegânde şi predominaţi de silueta spectrală a lui Mabel, trupa porni de-a lungul coridoarelor întunecoase cu bolţile joase, ca pentru a înăbuşi gemetele, cu zidurile dărăpănate ca şi cum atâtea dureri îngrămădite acolo ar fi lăsat întipărirea unghiilor care încercară să zgârie pietrele nepăsătoare. Apoi, începură să coboare o scară întortocheată.

Cu cât coborau în întuneric, ochii lui Mabel străluceau mai vii. Cu cât se afundau într-o atmosferă mai grea şi mai umedă, ea părea că răsufla mai uşor.

Mabel se lăsa pe prima treaptă a răzbunării. Deodată, prefectul deschise o uşă.

— Aici e? întrebă Mabel?

— Nu, dar priveşte.

Mabel îşi trecu capul prin uşa crăpată şi văzu o sală podită cu lespezi stropite cu sânge: într-un colţ, un pat de chingi într-un alt colţ, un şevalet cu bucăţile de lemn pentru ca să zdrobească oasele picioarelor; frânghii, o spânzurătoare, securi, cleşti, un butuc pentru tăierea capetelor, şi un cuptor aprins unde se şi vedeau fiare înroşite.

Mabel nu se cutremură, aruncându-şi privirile înăuntrul odăii de tortură, unde doi oameni se grăbeau să-şi facă pregătirile.

Prefectul începu să râdă.

— N-ai decât să alegi, ceea ce-ţi trebuie pentru omul tău!

— Am să aleg, după ce-l voi vedea! zise Mabel.

Prefectul făcu un semn, şi după câţiva paşi, chelarul deschise o altă uşă.

Era aceea a lui Lancelot Bigorne.

— Intră, zise Jean de Précy cu zâmbetul lui de zile mari, şi de afaceri bune. Te aşteptăm dincolo… în odaia cea frumoasă, pe care ai văzut-o.

Mabel făcu un semn din cap şi intră, purtând torţa, pe care i-o dase unul dintre oamenii care-l escortau pe prefect.

*

* *

Ca şi Alexandru în ajunul bătăliei de la Artèbes, ca Annibal în ajunul bătăliei de la Cannes, ca, mai târziu, Condé în ajunul bătăliei de la Lens, în sfârşit, ca toţi căpitanii care, după istorie – această mare mincinoasă – dormiră liniştiţi în momentul de a-şi pune viaţa şi destinul în joc, deci, ca şi acei iluştri războinici şi – poate – şi mai viteaz ca dânşii, căci el era şi mai sigur, că o să piardă bătălia, Lancelot Bigorne dormea adânc.

O sforăitură sonoră şi foarte puţin armonioasă, dar ritmică şi bine cadenţată, sforăitul unei conştiinţe cinstite (de ce conştiinţa n-ar sforăi şi dânsa, deoarece o facem să se deştepte, să adoarmă, să vorbească?) acea sforăială a unui nas, care, în lipsă de conştiinţă – n-avea să-şi impute nimic, însemna că prizonierul nu se temea, nici măcar ca Sciţii, ca cerul să nu-i cadă pe cap. Lancelot Bigorne era fericit, sau, cel puţin, el visa că era fericit, ceea ce e forma cea mai precisă a fericirii.

Cu toate astea, lumina torţei izbindu-i pleoapele, el făcu o strâmbătură, mormăi o înjurătură, şi, cu umărul drept, se întoarse să-şi urmeze visul pe umărul stâng.

În minutul acela, o mână îl atinse.

Bigorne bombăni din nou ca un fericit adormit pe care-l deranjezi, şi se întoarse pe spate.

Apoi întredeschise pleoapele. În acelaşi timp, ochii i se măriră de spaimă. Se sculă speriat, cu nelămurita intuiţie că, de la visul fericit, trecea, deodată, la sperietura cea mai grozavă, şi se ghemui în colţul carcerei în care adormise. Făcu o cruce mare, şi cu dinţii clănţănindu-i murmură:

— Locuitor din alte lumi, te conjur să te înapoiezi în mormântul tău, să laşi un creştin cinstit să doarmă în pace ultimul său somn!

Apoi, trecându-i deodată un gând:

— Uf! făcu el oftând, dacă cerul îngăduie să fiu încercat de această apariţie înseamnează că, mâine dimineaţă, voi fi dus la spânzurătoare… Sfinte Barnabé, urmă el, nu pot să-ţi îngădui nimic. Dar, totuşi… îţi dam mult din ceea ce luam şi eu, şi dacă recunoştinţa locuieşte în cer, trebuie să mă scapi de nălucirea asta!

După aceasta, Bigorne care închise ochii, îi redeschise şi nu constată altceva decât… că sfântul Barnabé era un ingrat, care nu-i primea rugăciunea, căci stafia era tot acolo. Într-un al doilea oftat, la fel cu cel dintâi, el şopti:

— Uf! de data asta am păţit-o. Am murit dinainte, deoarece sunt în legătură cu locuitorii de pe lumea cealaltă!

Şi, trecând de la spaimă la un fel de vitejie disperată, se sculă în picioare şi privi stafia drept în ochi.

— Mă recunoşti, dar? întrebă Mabel. Da! M-ai recunoscut şi la

Turnul Nesle. Ştii cine sunt?… Ştii ce socoteli vin să-ţi cer!

Şi mâna ei apucă mâna lui Bigorne. La minut, Lancelot observă două lucruri de o extremă importanţă, în starea de spirit în care se găsea.

Mai întâi vocea stafiei era sinceră şi naturală, cu toate că era cam înăbuşită şi tremura de emoţia unei mâhniri, sau bucurii răutăcioase. Apoi mâna acelei stafii era fierbinte. Dar se spune că stafiile sunt reci, că vocea lor e ştearsă, stinsă, greu de priceput de o ureche omenească.

— Oh! Oh! strigă Bigorne, dar… n-ai murit?

Un zâmbet de o amărăciune nespusă strânse buzele femeii.

— Mai bine aş fi murit! zise ea, cu o deznădejde adâncă; mai bine ar fi fost dacă lovitura de pumnal a Margueritei, ar fi însemnat sfârşitul existenţei mele mizerabile! N-aş fi suferit, toate câte le-am suferit. Şi, blestematule, află, că sunt aici ca să-ţi spun, că, dacă eşti arestat, trebuie să-mi mulţumeşti mie. Peste câteva minute, când te voi părăsi, voi face un semn. Şi atunci, după semnul meu, după o vorbă pe care o voi rosti, vei fi luat şi dus în temniţa de alături. Şi ştii ce e acolo? E camera de tortură.

Lancelot Bigorne se cutremură.

— Drace! bombăni el. Voiam să mor, dar… să mori de o sută de ori dacă mai trebuie să te tortureze. E prea mult pentru un singur om, oricât de groasă i-ar fi pielea! Dar, urmă el tare, la ce bun să mă pună la caznă, dacă n-am nimic de spus?

Ea îşi aplecase capul şi părea prada unor gânduri dureroase.

— Revăd scena grozavă, rosti ea, în fine, încet… Frigul îmi îngheaţă inima, un nor negru mi se pune înaintea ochilor şi… pierd noţiunea lucrurilor, şi deodată, ascultă mizerabile… mi se pare că sunt totodată şi moartă, şi vie… Înţeleg, dar nu pot mişca nici mâna! Aud ce se spune, fac o sforţare din toată fiinţa mea… să strig, să vorbesc, să spun cel puţin un cuvânt şi pricep că sunt redusă la nemişcarea morţii…

— Moartă şi în viaţă! bâlbâi Bigorne. Aşa e! Pricep acum, tot ce vrei să spui.

— Şi atunci, urmă Mabel, aud. Oh! mizerabilii! Oh! laşii, care n-au milă nici de mamă nici de copil!… Îl aud pe Valois… o aud pe Marguerite dându-ţi ordinul îngrozitor… Şi tu, te supui! Aud ţipetele copilului meu… Vreau, oh! să strig, să mi-l înece… Cum ai putut să trăieşti Lancelot Bigorne? Cum au fost nopţile tale, n-au fost pline de plânsetul sărmanului meu copil?

Mabel izbucni în plâns.

— Sărmanul meu copil! bolborosea dânsa. Micul meu Jean!…

Câteva minute nu se auzi decât plânsul femeii.

Poate că-l şi uitase pe Bigorne, îşi uitase de răzbunare, uitase totul

de pe lume, căci, în clipa aceea, ea nu auzea alta decât ţipetele copilului, care o cheamă pe mamă în ajutor...

— Aşadar, zise Lancelot Bigorne cu vocea întunecată, mă întrebi cum, îndeplinind o astfel de crimă, am putut trăi?

— Ce-ţi pasă? gemu Mabel, scrâşnind din dinţi. Principalul e că te am în mână. Sunteţi trei. Erai tu, era Valois, era Marguerite. Eşti lovit cel dintâi, iaca. Adio, Bigorne! Murind în chinuri, în fundul acestei temniţe, în deznădejde, trupul şi sufletul afurisit... află că numai eu te omor. Adio!

Bigorne făcu doi paşi repezi şi se puse în calea ei. Scoase un mic obiect strălucitor şi i-l dădu, zicând:

— Înainte de a pleca, priveşte acest lucru, Anne de Dramans!

Mabel cercetă o clipă obiectul, apoi îl apucă cu mâna tremurândă, şi, într-un oftat convulsiv, murmură:

— Medalionul pe care-l legasem la gâtul lui Jean al meu!...

Ea-l duse la gură şi-l sărută cu foc. Apoi ridicând ochii asupra prizonierului:

— Mulţumesc, zise ea. Înainte de a muri, vei fi făcut o faptă bună deoarece îmi dai acest medalion, pe care l-ai furat de la copil, înainte de a mi-l ucide... Am să pun relicva asta printre cele pe care le-am mai păstrat... hăinuţele lui, pantofiorii, sunt comoara mea. Mulţumesc Bigorne: mori în pace, şi vei muri scutit de torturi: medalionul te va scăpa de chin.

— Nu l-am luat eu, zise Bigorne. Nu eu l-am păstrat, până azi.

— Ce vrei să spui? zise Mabel mirată.

— Vreau să spun că alţii au găsit copilul şi au luat medalionul...

Mabel dădu din cap, încet.

— Da, zise ea. Cadavrul bietului copil... Nu e aşa? a fost găsit pe malul fluviului?

— N-am vorbit de cadavru, zise Bigorne. Am zis: alţii au găsit copilul.

Mabel îşi trecu mâinile pe frunte. Ea tremura. Un fior spasmodic o zgudui. Privea maşinal flacăra făcliei care tremura.

Bigorne urmă:

— Acei de care-ţi vorbesc, l-au găsit pe copil în cocioaba părăsită, în care îl lăsasem.

Un oftat adânc umplu sânul lui Mabel. Ea voi să vorbească. Buzele îi rămaseră – însă – mute. Dar mâna-i strângea braţul lui Bigorne cu o putere aşa de mare, dar şi cu o rugăminte aşa de puternică, care scânteia din ochii ei, încât Lancelot se simţi tulburat până în adâncul sufletului şi grăi cu vocea tare:

— Copilul pe care l-am lăsat în cocioabă, era în viaţă. Ceilalţi care l-au găsit... auzi, Anne de Dramans – care l-au găsit în viaţă, l-au luat cu ei. În viaţă!... Micul Jean n-a fost omorât, nici de mine, nici de alţii...

Un ţipăt sfâşietor răsună în tăcerea temniţei.

Lancelot Bigorne, termină:

— Fiul tău, Anne de Dramans, fiul tău trăieşte. Îl cunosc. L-am văzut. I-am vorbit zilele astea. Anne de Dramans, vrei să-ţi revezi copilul?…

— În viaţă! ţipă Mabel.

— În viaţă! vorbi solemn Lancelot Bigorne – jur pe capul acestui copil, pe care-l iubesc, jur pe sângele lui Christ, şi, dacă mint, să rătăcesc în vecii-vecilor prin întunecatele ţărmuri ale Purgatoriului, pe câmpiile arzătoare ale Iadului. Sfântul Babilon să nu mă mai ajute, dacă am făcut vreodată un astfel de jurământ!…

Atunci, pe când Mabel, tremurând, zdrobită de bucurie şi aplecată spre el, asculta din tot sufletul ceea ce grăia Lancelot, aventurierul istorisi cum nu avusese curajul să execute ordinul lui Valois, cum îl părăsise pe copil într-o colibă ca să i-l aducă înapoi mamei lui, şi cum, venind să-l ia, nu-l mai găsise.

Apoi îi arătă cum micul Jean fusese găsit de nişte oameni care-l luaseră la Béthune… în sfârşit, tot ce-i povestise Simon Malingre.

— Hai! zise el, deodată, după ce sfârşi. Ce faci? Pe dracu! dacă nu-mi rupi inima!… Ce? Ce am în ochi!… Plâng? Eu?…

Lancelot Bigorne plângea…

El plângea văzând lacrimile mamei lui Buridan.

Ea căzuse în genunchi. Apucase mâinile aspre – şi să adăugăm foarte murdare – ale lui Lancelot şi le acoperea de sărutări, gemând:

— Şi eu, care te-am blestemat o viaţă! Eu, care ţi-am dorit moartea în chinuri! Să ştiu că fiul meu e încă în viaţă. Să ştiu că l-ai scăpat, tu, bunule Lancelot! Mai e pe lume om mai bun ca tine?… Cum e el? Mare? Puternic? Frumos? Nu e aşa? Era aşa de zdravăn de pe atunci, chiar şi când îşi strângea pumnii, ai fi zis că voia să se bată. Bunul meu Bigorne, am trecere, ştii tu? Nu te îngriji de nimic. Te-ai îmbogăţit. Mă însărcinez eu cu acest lucru… Da, dar n-a suferit prea mult?… Nu?… Oamenii care l-au luat, erau oameni buni?… De n-ar fi uitat pe mama lui!… Spune-mi ce vrei, şi vei avea, bunul meu Bigorne!…

Lancelot se şterse la ochi şi răspunse:

— Pe coarnele Satanei, un singur lucru aş dori în minutul ăsta. Să ies de aci. Cât despre bogăţie, nu o dispreţuiesc, având în vedere că, dacă m-ar căuta prin buzunare, nu mi-ar găsi o leţcaie; cu toate astea, cum bogăţia nu-ţi poate servi decât ca… să mănânci şi să bei bine, cum… ca să bei şi să mănânci, trebuie să trăieşti, cum… ca să trăieşti, trebuie…

Lancelot Bigorne şi-ar fi continuat îndelung deducţia lui savantă şi logică, dar Mabel se şi ridicase şi-l târa după ea. Afară din carceră ea se izbi de arcaşii, care o aşteptau.

— Ah! oh! zise Jean de Précy, ne aduci omul. Voinicului îi e atât de poftă, să fie pus la caznă? Parcă aşa aş crede, văzând cu ce vioiciune te urmează. Ei bine, femeie, ce ai hotărât? Spânzurătoarea, tortura, chinul stâlpului?

— Libertatea! răspunse Mabel. În numele reginei acest om este liber!

— În numele reginei? făcu prefectul cu vocea gravă, neizbutind să-şi ascundă nedumerirea.

La auzul cuvintelor: „În numele reginei”, arcaşii luară ţinuta de paradă şi salutară ca şi cum regina însăşi ar fi fost acolo.

— Paznici ai temniţei, urmă prefectul, deschideţi uşile prizonierului şi duceţi-l afară din Châtelet!…

Zece minute după asta, Lancelot Bigorne, cu gura căscată de la o ureche la alta, respiră din tot pieptul aerul rece, care venea dinspre Sena.

— Pe sfântul Barnabé, pe sfinţii Babolin şi Pancratie, şi pe sfântul Adam, care se zice că fu dat afară din Rai! În temniţă gura mi se părea mare pentru aerul care intra. Aici mi-o găsesc prea mică pentru aerul libertăţii!… Omul nu e mulţumit niciodată. Aşadar, să fugim de acest loc de mizerie.

— Suferinţele tale se vor sfârşi, dragă Lancelot! zise Mabel.

Când intrau în piaţa Grève, paznicul trecu pe lângă ei, legănându-şi felinarul şi strigând cu vocea melancolică:

— Parizieni, dormiţi în pace!… E miezul nopţii, Parizieni!

— Miezul nopţii? zise încet Mabel, care se cutremură, ca şi cum s-ar fi deşteptat dintr-un vis. Miezul nopţii!… Dar dacă fiul meu trăieşte… Nu-l pot lăsa… E prea târziu!… În acest moment Marguerite îi dă otrava!…

În minutul acela Bigorne grăi:

— Deoarece ai trecere, nu mă mai tem pentru zilele fiului tău, Anne de Dramans.

— Ce vrei să spui?

— Vreau să zic că a fost arestat în răscoala studenţilor la Pré-aux-Clercs. Dar… o să faci să-i dea drumul, după cum ai făcut-o şi pentru mine… De fapt, nu ţi-am spus: fiul tău e stăpânul meu… Un om straşnic şi de care ai fi mândră, pe Dumnezeul meu! Căci nimeni nu se poate lăuda că ar fi mai viteaz, mai îndrăzneţ şi mai tare ca Jean Buridan.

Un urlet jalnic, de spaimă, clocoti în tăcerea pieţei Grève.

— Jean Buridan? Jean Buridan?… Jean Buridan, ai zis?…

— Da, tresări Bigorne, înspăimântat. Acesta-i numele fiului tău!

— Parizieni, e miezul nopţii! se auzea glasul tărăgănat al păzitorului.

Un geamăt înăbuşit, ca acela al unui bou la tăiere, se strecură

printre buzele vinete ale doamnei de Dramans, şi ea se prăbuşi pe spate horcăind:

— Fatalitate!…

XXXI. STICLA CU OTRAVĂ

Din temniţa lui Lancelot Bigorne, vom trece acum în aceea a lui Buridan, Philippe şi Gautier d'Aulnay. Şi – dacă vreun cititor ne-ar obiecta că prea sunt multe temniţe, într-un număr restrâns de capitole, – i-am răspunde că nu e vina noastră dacă personajele acestei povestiri au fost duse la închisoare. Desigur că ne-ar fi mult mai plăcut să-i înfăţişăm în vreo cârciumă veselă. Dar faptele s-au petrecut astfel, şi noi nu le suntem decât povestitorul.

Totuşi, dacă – cu toată părerea de rău – nu putem, să-i găsim în vreo cârciumă, liberi şi fericiţi, cel puţin îi găsim chefuind. Buridan, Philippe şi Gautier se puseră la masă.

Era ora unsprezece noaptea. Banchetul nu li s-ar fi prelungit atâta căci era un adevărat banchet – atunci, dacă, printr-un capriciu, pe care nu-l pricepeau, servitoarea însărcinată să-i servească nu le pusese masa decât la ora aceea. În zadar, bătuse Gautier cu pumnul în uşă, strigând că turbează de foame! De dincolo de uşă, feciorul îi rugase să stea liniştiţi şi să aibă răbdare… virtute de care Gautier se servise foarte rar.

Cum am spus, masa fusese pusă şi cei trei prieteni se aşezaseră, fără să observe că acel prânz era cu mult mai bogat în feluri gustoase şi în vinuri bune, cărora Buridan şi Gautier le făcură cinstea cuvenită în timp ce Philippe sta mereu melancolic.

Stătură îndelung de vorbă. Şi, mirându-se neînchipuit de felul în care erau trataţi în acea închisoare ciudată, prietenii începură să vorbească de… cele ce pot vorbi cei întemniţaţi: de libertate.

— Ah! suspină Buridan, dacă am şti, cel puţin unde suntem!… Dacă aş şti cel puţin cum e zidită închisoarea!

— La ce ţi-ar folosi, întrebă Philippe, încet.

— Păi, Doamne! ne-ar ajuta să găsim, poate, mijlocul de a fugi… pe câtă vreme – astfel – trăim ca nişte cârtiţe – ca nişte cârtiţe bine hrănite, o recunosc – dar asta nu e de ajuns!

— Ce-ţi lipseşte, dar? urmă Philippe, cu un surâs trist.

— Pe Dracu! Îmi lipseşte, vezi bine, că nu pot să plec, că nu pot să vin… să mă bat cu străjile… să fac vreo vizită lui Agnès Piedeleu, să câştig galbeni la Franc-Cornet, în sfârşit, tot ceea ce faci într-o viaţă!

În minutul acela, şi cum masa era pe sfârşite, servitorul intră.

Trebuie să spunem că Philippe d'Aulnay şi fratele lui, îşi păstrau masca totdeauna chiar noaptea, de frică să nu-i surprindă cineva.

Feciorul – căci omul care-i servea nu putea fi numit temnicer, puse pe masă o sticlă, care părea că are apă curată.

— Ce este asta? zise Gautier cu poftă.

— Un lichior destinat numai unuia dintre voi! le tălmăci feciorul…

— Şi… cui?

— Aceluia… care nu e mascat!

— Mie, atunci! făcu Buridan, care apucă sticla şi o examină cu băgare de seamă. Şi cine, oare, îmi trimite această băutură cu atâta generozitate? întrebă el.

Dar feciorul dispăruse. Buridan duse sticla la nas, dar nu-i găsi nici un miros. O privi în lumină şi nu-i găsi nici o culoare.

Privi spre cei doi prieteni ai săi.

— O băutură… pentru mine singur? Ce poate să fie, oare?

— Ei! strigă Gautier. Asta-ţi vine de la vreo doamnă, care te simpatizează, şi care-o fi aflat că eşti închis!

Buridan vărsă conţinutul sticlei în pahar.

— În acest caz, zise el, am să beau, şi… o să beau singur! În cinstea doamnei necunoscute!…

— Cine ştie dacă n-o fi vreo vrăjitoare? Sau vreun farmec! făcu Gautier, pufnind de râs.

— Nu bea, Buridane! îl opri Philippe întristat.

— Şi, de ce?…

— Pentru că e otravă!…

Buridan tresări. Dar venindu-şi în fire adăugă:

— Ce-are a face! Pentru ce ar fi otravă? De ce ar vrea să mă otrăvească numai pe mine? N-ar trebui oare să ne omoare pe toţi trei, deodată? Şi, apoi, dacă ar fi vrut să mă ucidă, sau să ne ucidă nu le venea s-o facă mai lesne, pe când dormim? Felul cum suntem trataţi, atenţiile care le arată pentru noi, masa asta, atât de bogat servită… paturile bune, toate, probează că nimeni nu ne doreşte răul, deocamdată, cel puţin… era mai lesne să mă otrăvească, să nu-mi deştepte bănuielile, aducând o sticlă numai pentru mine. Beau! Beau în sănătatea doamnei necunoscute, care face această gentileţe, fie acea doamnă chiar…

Era să zică: Marguerite de Bourgogne! Dar privirea lui se opri asupra lui Philippe. Şi tăcu. În acelaşi minut duse paharul la gură şi-l bău dintr-o dată.

— Ce gust are? întrebă Gautier.

— Păi! zise Buridan, plescăind, e foarte bun.

— Şi n-ai lăsat nici o picătură?

— Era foarte bună, – urmă Buridan – era apă!

— Fără nici un gust? întrebă Philippe.

— Vai! consolaţi-vă, fraţilor, şi să uităm acest incident ridicol. Bănuiesc că obraznicul acela de servitor şi-a bătut joc de mine. Am să

mă plâng judecătorului, când s-o cerceta procesul nostru!

— Ah! da, zise Gautier, procesul nostru, adevărat! Mii de draci! Uit într-una că hrana asta bogată cu care ne îndoapă…

În minutul acela, feciorul intră tăcut, luă sticla, pe care Buridan o golise şi plecă fără vreun cuvânt.

Apoi uşa se închise.

Cei trei prieteni tresăriră, Philippe îngălbeni.

— Şi spuneai? urmă cu răceală Buridan.

— Spuneam, urmă Gautier, a cărui limbă se încurcă, că aceste mese trebuie să se sfârşească printr-un proces, care se va sfârşi, şi el cu…

— Cu o spânzurătoare bună! izbucni Buridan, care începu să râdă nervos.

— Buridan ştie prea bine că i s-a trimis otravă, se gândi Philippe d'Aulnay. Buridan scapă de ştreang… Buridane eşti egoist!…

Şi dând din cap, ca şi cum ar fi vrut să scape de gânduri triste vorbi:

— E drept că vom fi spânzuraţi, sau decapitaţi. Buridane, te vei legăna de capătul unei funii între Gautier şi mine.

— Parcă şi văd, scumpe prietene!…

— Altădată, urmă Philippe, pe vremurile eroice, când mai era o nobilime şi regele nu era decât un şef printre alţi şefi, n-ar fi îndrăznit nimeni să aresteze şi să condamne un senior, care nu cerea decât dreptate. Răposatul rege, Philippe, a schimbat toate astea!… Dacă au îndrăznit să ne aresteze, ne vor şi condamna. Dar, mi-ar fi mult mai plăcut să-mi taie capul!

— Oh! oftă Buridan, ori cu gâtul tăiat, ori în cravată de in, mie mi-e tot atât! Înseamnă tot cel din urmă adio, vieţii!

— Până atunci, îl curmă Gautier, haidem la culcare…

— Fie! încuviinţă Buridan. Haidem şi la culcare. Somnul e un lucru bun.

Gautier se îndreptă, legănându-se, spre patul lui. Philippe se apropie iute de fratele său şi-i suflă la ureche:

— Nu te dezbrăca, Gautier.

— Pentru ce?… Dormi rău îmbrăcat.

— Pentru că, Buridan, o să moară!

— Să moară? Fără noi? Şi… de ce?

— Pentru că a băut otravă.

Dezmeticit, Gautier, rămase încremenit, în faţa patului său, pe care se trânti, după cum îl îndemnase fratele lui, îmbrăcat.

Philippe se gândi.

— Buridan nu ne-a lăsat şi nouă nici un strop! N-a făcut bine. Poate că s-o fi gândit că nu o să ajungă pentru trei…

Buridan fluiera un marş războinic, vesel, şi se gândea:

— Mai face să mă dezbrac? Peste o oră, ori două, cel mult, otrava îşi va face efectul, adică voi fi *ad patres*, cum spune cuviosul doctor Cheliet. Şi… dacă n-ar fi otravă?… Ei bine! atunci cu atât mai rău pentru mine… Şi, apoi moartea prin spânzurătoare nu e poate mai grozavă decât moartea prin otravă… Orice-o fi, otravă în noaptea asta, sau securea, ori funia peste două-trei zile, adio sărmana mea Myrtille, cea atât de frumoasă! Adio, viaţă!

— Buridan… nu ţi-e somn? – îl întrebă Philippe, liniştit. Şi-l privea cu îngrijorarea dureroasă de a-l vedea clătinându-se.

— La adică, da! oftă Buridan. Bună seara, scumpe prietene!

— Bună seară, scumpul meu Buridan.

— Bună seara! adăugă şi Philippe, foarte blând.

În timpul acela, miezul nopţii sunase de mult, – dar cei trei prieteni nu aveau de unde s-o ştie, pentru că nici un sunet din afară nu ajungea până la închisoarea lor.

Gautier oftă în aşa fel că i-ai fi luat oftatul drept un muget.

— Ce dracu ai? tresări Buridan.

— Am că… mor de somn! răspunse Gautier, care căzu pe pat şi-şi afundă capul în pernă, ca să-şi abţină plânsul.

*

*   *

În minutul acela, se auzi zgomotul unor paşi repezi. Dintr-un salt cei trei prieteni se apropiară unul de altul.

O clipă apoi, un fel de ţipăt sfâşietor ajunse până la ei.

— Oh! bolborosi Gautier, aici nu e temniţă! E Iadul!

Zgomotul paşilor, amestecat cu larma de voci, se apropia. Pricepură că cineva se cobora la ei.

— Iadul! oftă Philippe, amărât.

— Dar… nu e-o închisoare, murmură Buridan, oh… Pricep! Înţeleg! Ştiu!…

— Ce? strigă Gautier.

— Ce pricepi? – adăugă Philippe, cutremurându-se.

— Locul în care ne aflăm!…

— Ce sunt?…

— Cavourile Turnului Nesle.

Philippe căzu pe un scaun… Gautier dădu un pumn straşnic în masă. Buridan îngălbeni, gândindu-se că supoziţiile sale puteau, sau trebuiau să fie adevărate…

Şi deodată, uşa se deschise îmbrâncită de perete. O femeie despletită, zăpăcită, învăluită în mantie, vânătă de spaimă, apăru pe prag. Buridan pufni într-un râs grozav. Philippe se clătină şi se făcu ca varul sub mască, Gautier duse mâna la locul pumnalului, care-i lipsea.

Şi toţi trei, cu acelaşi fior de groază, gemură:

— Marguerite de Bourgogne!…

XXXII. STAFIILE DE LA TURNUL NESLE

După câteva minute, însufleţită de frigul nopţii şi zguduielile lui Bigorne, Mabel îşi veni în fire.

— Pe Dumnezeu! bombăni Lancelot Bigorne, – nu ţi-aş fi spus că fiul tău se numeşte Jean Buridan, dacă aş fi ştiut că acest nume o să te omoare pe jumătate. Ce dracu? Cu toate astea e numele unui om de ispravă, care o să-ţi facă cinste să-l…

— Eşti sigur? îngână Mabel. Eşti sigur? Oh! dacă ai inimă, nu mă minţi! Nu mă înşela!…

— De ce vrei… să fiu sigur? Cât despre minţit, să mi se scoată maţele, să mă fiarbă în piaţa Purceilor, ca şi cum aş fi şi eu un purcel…

— Eşti sigur că e el?… Că Buridan e… fiul meu? Da!… Da!… Eşti sigur! urmă ea, fără să mai aştepte răspuns. Eu însumi ghicisem! Simpatia pe care-o simţeam pentru el chiar în ceasul când îi pregăteam moartea.

— Moartea lui? – strigă Bigorne, încremenit.

— Sigur mi-a spus că-l chema Jean!… Născut din părinţi necunoscuţi… Oh! de ce mi-a spus că s-a născut la Béthune?…

Îşi frângea mâinile.

— Miezul nopţii! urmă ea. A sunat miezul nopţii!… Straja a vestit miezul nopţii?… Cine ştie! Haide, vino, vino! La barcă! Să trecem! Poate mai e încă vreme!…

Apucă pe Bigorne de braţ şi-l târî cu putere.

După câţiva paşi se opri gemând.

— Am să mor… Simt că mor… Şi… fără să-l pot scăpa!… Nu e Dumnezeu, în Cer?… Du-mă în braţe! Dacă ai cunoscut pe mama ta, dacă ai iubit vreodată, în numele mamei tale, sau a dragostei aceleia, du-mă, căci mi se taie picioarele!

Lancelot o luă pe Mabel în braţe.

— În ce parte să apuc? întrebă el. În numele Cerului vorbeşte lămurit, sau voi fi tot atât de neputincios de a-ţi veni în ajutor, ca şi Guillaume Bourrasque, când a băut ceea ce numeşte el suma lui, adică şase sticle de…

— Du-mă spre fluviu! Iute, oh!… mai repede!… Spre fluviu!

— Spre fluviu? Bine! – zise Bigorne care se repezi.

Pe malul Senei, Bigorne se opri gâfâind:

— Unde să mergem? întrebă el.

Mabel se lăsă la pământ şi începu să umble. Îşi regăsise puterile.

Pasul i se iuţi în curând, astfel încât, Bigorne o urmă fugind.

— Nu mai văd! murmură ea. Nu mai ştiu! Lancelot! Lancelot!

— Aici sunt!…

— Du-mă! Ia-mă de mână! oh! dacă într-adevăr ţi-e milă de mine, condu-mă iute!…

Şi, fără să mai aştepte ajutorul pe care-l ceruse, ea porni iarăşi.

— Dar, pe toţi sfinţii din cer, strigă Bigorne, unde vrei să te duci?

— Unde vreau să merg? Nu ştii? Acolo unde a fost închis copilul meu! Acolo unde femeia aceea blestemată o să-i dea otravă! Acolo unde o să moară, dacă nu l-o putea scăpa mama lui! La Turnul Nesle!

— La Turnul Nesle? murmură Bigorne cutremurându-se. Îi spusesem că Turnul blestemat o să-i fie fatal şi n-a vrut să mă asculte! Dacă m-ar fi ascultat, ar sta acum la adăpost, în mahalaua haimanalelor, câştigând aur… cât ar vrea… bătându-şi joc de poliţie, de tartorul lor şi de arcaşii lui. Dar… ce vrei? – în vremea de azi tinereţea e foarte puţin respectuoasă, faţă de cei care-i sfătuiesc de bine!…

Pe când se cufunda în gândurile acestea generoase, Lancelot Bigorne târâse pe Mabel spre un loc al malului, cunoscut de el, o împinsese într-o barcă, sărise şi el şi începuse să vâslească cu deznădejde. După câteva minute, barca ajungea la picioarele Turnului Nesle.

*

*   *

În ultimul etaj al turnului, cu inima bătându-i, beată de fericire, Marguerite de Bourgogne, îşi termina găteala…

De o mie de ori auzise vorbind de elixirul de dragoste.

Aflase de puterea îndrăcită a băuturii aceleia, pe care zadarnic încercase să şi-o procure de la vrăjitori, de la ghicitori, sau de pe la neguţătorii de ierburi. Era sigură de efectul pe care-l va produce sticla pe care i-o duse Mabel, deoarece, chiar în ceasul când feciorul ducea elixirul lui Buridan, Mabel îngână rugăciunile trebuincioase. Sigură că va fi iubită de Buridan, începea să-l iubească şi ea, cu un fel de sinceritate pasională, pe care inima ei n-o cunoscuse niciodată. Ea se înduioşă de soarta lui. Plângea că-l ştia închis în cavourile turnului.

Cât despre cei doi prieteni ai lui, se gândea că le va da drumul de dragul lui… Cine-or fi ei? Puţin îi păsa!… Poate că o fi chiar acel… rege al Basochei şi împăratul acela al Galiléei, care-i sunt aşa de devotaţi… Oh! Îi voi recompensa! Şi cât despre el, ce i-am oferit? Putere şi onoruri, le va primi acum, pentru că mă va iubi! Va trăi alături de mine. Şi eu, voi cunoaşte fericirea de a fi iubită, eu care n-am cunoscut până acum decât durerea de a iubi!…

Feciorul plecase să se încredinţeze dacă Buridan băuse elixirul fermecat.

În clipa aceea, şi, graţie cuvintelor de trecere pe care le ştia perfect, Mabel intră în turn, urmată de Bigorne, şi tremurând, se repezi pe scară.

— Iată omul!… se întoarse – se gândi Marguerite. Ce-mi aduce? Bucuria? Sau, iarăşi, vreo decepţie amară? O fi băut Buridan elixirul fermecător?… O să aflu acum!

Ea se repezi să deschidă uşa, dar se izbi de Mabel.

— Tu?… Cum? De ce?… De ce eşti palidă, ca moartea?

— Regină, gemu Mabel cu greu. Iubeşti, cu adevărat pe Buridan?

— O ştii, doar! răspunse cu înfocare Marguerite.

— Regină, sticla pe care ţi-am dat-o nu conţinea elixirul de dragoste. Era cu o otravă puternică… cu o otravă, care omoară în câteva ceasuri… Buridan a băut-o? Spuneţi! Oh! spuneţi regina mea! Spuneţi-mi, şi vă iert pentru tot trecutul!…

Marguerite nu putea pricepe înţelesul cuvintelor din urmă.

Fără să le dea nici o însemnătate, ea dădu pe Mabel la o parte, cu o mişcare brutală, şi înaintă spre scară.

Era prăpădită. În ea clocotea mai mult furia, decât durerea. Toate proiectele ei erau spulberate!

Cum era gata să coboare scara, auzi paşii omului care se suia. Se opri şi-o apucă pe Mabel, de mână. O strânse cu putere.

— Vei afla! gemu ea, de-abia suflând.

Feciorul apăru.

Ea-i smulse cu putere sticla din mână.

— Goală! strigă regina, cu un hohot de râs strident.

— A băut! vesti feciorul.

— Haidem! gâfâi Mabel! Nu a trecut mult timp de când a băut. Mai poate fi scăpat!…

— Stragildo! urlă Marguerite cu voce de nebună. Dacă Buridan a băut otrava e bine! Să moară!…

Stragildo apăru, mlădios, cu spinarea îndoită, surâzând.

— Stragildo, apucă pe femeia asta, şi n-o pierde din ochi.

Un strigăt îngrozitor ieşi din pieptul lui Mabel, care căzu în genunchi şi cuprinse braţele, genunchii reginei, bâlbâind:

— Iertare, doamnă. Iertaţi-mă!… E fiul meu!… Lăsaţi-mă să-l scap!…

Dar deja Stragildo şi vreo cinci, şase, dintre ajutoare se azvârliseră asupra ei, o smulgeau din îmbrăţişarea reginei şi o duceau pe sus.

Se auzi un strigăt, ca de agonie, care spintecă în lung şi în lat Turnul Nesle.

Regina se repezise pe scară. O împingea o deznădejde, cum nu mai o simţise niciodată. Nu era aceea a disperării morţii apropiate a lui Buridan, ci deznădejdea de a fi aflat că sticla dată de Mabel nu conţinuse elixirul dragostei. Ceea ce ea regreta, nu era fiinţa lui

Buridan, ci iubirea lui. Spumegândă de furie şi de durere, ajunse în temniţa, unde pusese să-i închidă pe cei trei prieteni.

Un om sta acolo, veghind veşnic la uşă.

— Deschide! porunci regina.

Omul trase zăvoarele.

Uşa se deschise, Marguerite îl zări pe Buridan stând în picioare, lângă cei doi omeni mascaţi pe care de abia îi zări. Nu-l văzu decât pe Buridan. Inima-i zvâcni. În minutul acela ea simţi una din cele mai puternice emoţii din viaţa ei, atât de bogată în peripeţii tragice. Înaintă câţiva paşi, uitând chiar să închidă şi uşa.

— Buridan, se încruntă ea. Ai băut otravă.

Vocea ei tremura puţin. Se făcuse blândă. Şi-n acelaşi timp părea foarte amărâtă.

Buridan răspunse:

— Ştiu Doamnă! Sau, cel puţin, am bănuit, când am deşertat sticla. Dar, am fost sigur, adineauri, când am ghicit că mă aflam într-o locuinţă regală, aparţinând reginei Marguerite de Bourgogne, în Turnul Nesle.

Ea rămase un minut tăcută.

I se auzea şi respiraţia, ca o horcăire iute. Cei doi oameni mascaţi rămăseseră nemişcaţi ca două statui.

— Buridan, urmă Marguerite, această otravă nu-şi produce efectul decât după o oră, două. Poţi fi salvat. Aceea care cunoaşte leacul e aici. Buridan, vreau să iei acea contraotravă!

— Desigur, doamnă! şopti Buridan, cu acelaşi glas liniştit. Dar… cu condiţie: să daţi drumul aceleia pe care o iubesc… Myrtillei…

Marguerite îşi duse mâna la inimă, şi privirile i se încruntară:

— Să daţi, apoi, ordin seniorului Enguerrand de Marigny, să nu se mai opună la căsătoria mea cu fiica sa!…

Buzele Margueritei se deschiseră ca într-un rânjet tăcut.

— În sfârşit, să faceţi dreptate memoriei prietenilor mei Philippe şi Gautier d’Aulnay, asasinaţi de voi. Dreptate care va fi întreagă numai când veţi ordona să se restituie familiei bunurile, pe care i le-a furat ministrul vostru. În aceste condiţii, doamnă, consimt să trăiesc. Altfel, la ce mi-ar folosi viaţa?

— Bine! strigă Marguerite ai căror ochi aruncau flăcări. Dispreţuită, batjocorită de tine, chiar în acest ceas suprem, prin ultimul tău dispreţ faţă de dragostea şi mărirea, pe care ţi le ofeream deodată, aş fi dorit o răzbunare mai completă, şi mai demnă de mine. Îmi scapi prin moarte. Fie! Mori, şi, adio! Adio, pe veci!

Marguerite aruncă o ultimă privire asupra lui Buridan, care o privea nepăsător.

Privirea aceea fu poate expresia unei sincere admiraţii.

Apoi, cu un suspin, ea se întoarse şi se îndreptă spre uşa pe care o

lăsase deschisă, şi pe care, acum, găsind-o închisă, o privi cu o uşoară îngrijorare. Îngrijorarea i se preschimbă într-un început de spaimă, când văzu în cale-i pe cei doi oameni, nemişcaţi şi tăcuţi.

— Cine sunteţi? întrebă ea cu o intonaţie orgolioasă.

Şi cum nu primea, răspuns răcni:

— Săriţi! Săriţi, vitejii mei!…

Uşa rămase închisă. Nimeni nu veni.

Ce se petrecea în turn?… De ce, în dosul uşii suna ceva ca un fel de hohot de râs?… De data asta, o năduşeală rece îi îmbroboni fruntea. În faţa tăcerii cavoului, a omului acela otrăvit, care va cădea, poate, trăsnit, peste un minut, a celor doi oameni mascaţi, care nu făceau o mişcare… Marguerite simţi spaima strecurându-i-se în inimă.

— Cine sunteţi? repetă ea, cu glasul care rămânea hotărât. Când regina vă ordonă, trebuie să vă supuneţi! Vorbiţi!

Cu aceeaşi mişcare, cei doi oameni îşi smulseră măştile, care le ascundeau feţele. Un minut, Marguerite rămase zăpăcită de mirare.

Apoi, faţa i se schimbă.

Începu să se dea înapoi, cu ochii ieşiţi din orbite, fixaţi asupra celor două figuri, dintre care una de o întristare de moarte, cealaltă scăpărând de ură… amândoi ca nişte chipuri împietrite.

Apoi, deodată, ea îşi acoperi ochii cu mâinile, într-un sughiţ de spaimă nebună horcăi:

— Philippe şi Gautier d’Aulnay! Stafiile Turnului Nesle!

*

*   *

Buridan nu se mişcase. O tăcere de moarte domina în timpul acestei scene.

Marguerite de Bourgogne urmă să se dea înapoi, până când se pomeni ţinută, într-un colţ. În drumul ei, lovise masa care se legănase: zăngănitul cănilor de metal şi al paharelor, fu singurul zgomot care se tulbură în tăcere, dar nimeni nu-l luă în seamă.

Cu toţii trăiau un moment de neuitată îngrijorare.

Era spaima chinuitoare a viziunii pe care superstiţiile vremurilor o făceau cu putinţă…

Fără îndoială, otrăvit, Buridan aştepta clipa când trebuia să piară…

Philippe sta cu inima chinuită de dragostea care, biruia în el, totul: dispreţ, furie, groaza morţii apropiate a prietenului său…

Gautier grăia blesteme înăbuşite, şi întreba cum s-o omoare pe femeie cu o lovitură de cuţit, sau strângând-o de gât?…

Îndoiala asta ţinu un minut, şi, atunci, în liniştea înţărmurită, Marguerite fu apucată de neînfrânta curiozitate, care se naşte din gândurile pieirii.

Voi să mai vadă strigoii! Îşi luă mâinile de la ochi şi… îi zări…

Îl văzu pe Gautier, care înainta spre ea. Şi Gautier, cu un râs groaznic, zicea:

— Lipseai de la petrecere, Marguerite! Ascultă! E imposibil ca Buridan să plece singur, de pe lumea asta! Îl vei însoţi! Hei! Buridan! Ce onoare pentru tine! O să ai tovărăşia unei regine! O să te duci la moarte cu ea… şi ce regină!

Dintr-o săritură, fu asupra Margueritei. Philippe palid ca o stafie, nu se mişcă.

Doar închise ochii ca să nu mai vadă, ce se petrece.

De la spaima superstiţioasă, regina trecu la una reală. Philippe şi Gautier – prin ce minune! n-ar fi ştiut s-o spună, – dar pricepu că scăpaseră de la moarte, din sacul lui Stragildo! Îşi dădu seama că… trăiau! Că Gautier o va ucide!

— Buridane! Buridane! urlă ea. Apără-mă! Nu mă lăsa să mor!…

— Iute! Iute! Seniori! strigă atunci un glas îngrijorat.

Cu toţii, până când şi Philippe şi Gautier se întoarseră.

— Lancelot! strigă Buridan.

— Iute! repeta Bigorne. Într-o clipă va fi prea târziu!…

— Mii de draci, nu înainte de a o fi pedepsit, strigă Gautier, a cărei mână se înfipse în gâtul reginei.

— Gautier!

— Ce?…

Philippe se apropiase de Gautier.

Cei doi fraţi se priviră. Sau, mai bine, Philippe îl privi pe Gautier. Şi, fără îndoială, în ochii lui luceau una din acele rugăminţi, sau ameninţări supreme, care par că izvorăsc din fundul sufletului în clipele excepţionale, când toată problema unei situaţii se reduce la aceste două cuvinte: să trăieşti, sau să mori! – iar unde… nimeni nu se mai gândeşte.

Da, trebuie să fi fost grozav, ceea ce se răsfrângea din privirea aceea de la frate la frate, când – încet – Gautier dădu drumul reginei, se trase înapoi, mugind ca o fiară, şi apucându-se de păr cu amândouă mâinile, fugi, urlând un blestem.

— Înainte! strigă Bigorne.

Marguerite căzuse jos leşinată, doborâtă de groază, sau de strânsoarea puternică a degetelor lui Gautier.

Philippe îngenunche lângă ea. El se aplecă, şi buzele lui îngheţate, atinseră buzele Margueritei.

— Să pornim, sfinte Barnabé! strigă Bigorne.

Buridan îl luă pe Philippe în braţe, îl ridică, îl smulse din îmbrăţişarea aceea de moarte şi porni cu el… Câteva minute după aceea cu toţii se regăsiră în sala de la picioarele turnului, şi Bigorne, cu un zâmbet tăcut le arătă trei cadavre, întinse pe lespezi. Apoi cu un gest şiret, le arătă uşa din fund pe care o închisese. În dosul ei slugile

reginei făceau un tărăboi nemaipomenit. Lovită cu ciomege, uşa era pe punctul să se spargă.

— Vedeţi, zise Bigorne; era şi momentul!

Aşa şi era, căci, de-abia ieşiseră, şi uşa din fund se prăvăli şi vreo doisprezece oameni, conduşi de Stragildo, se repeziră în sală.

XXXIII. LUPTA LUI BIGORNE CONTRA UNOR VULTURI

Iată ce se întâmplase. Intrat în turn odată cu Mabel, Lancelot Bigorne se oprise în încăperea de jos, pe când ea se suia.

Unde era Buridan? În ce loc al turnului era închis? Asta n-o ştia Bigorne, dar, cu instinctul particular omului obişnuit cu aventurile, bănuise că într-un turn ca acela – închisorile subpământene trebuiau să joace un rol oarecare, şi că, deocamdată, subsolurile trebuiau să-i fie mai interesante, decât etajele de deasupra.

Numai că nu ştia pe unde se coboară la acele subsoluri. Lancelot Bigorne rămăsese în faţa celui ce deschisese uşa. Era un om voinic, care nu-l pierdea din ochi. Bănuiala era o regulă, într-un loc ca acesta. Peste câteva clipe, omul întrebă:

— Ai intrat cu femeia, care a dat cuvântul de trecere... Deci ai treabă sus?

— Sus sau jos, nu ştiu bine, răspunse Bigorne.

Omul îl privi nedumerit.

— Du-mă mai bine jos, zise Bigorne. Cunosc partea de sus... frumos turn, pe legea mea! Dar, iată, cred că afacerile mele mă cheamă mai iute jos.

— Bine, zise omul, ale cărui bănuieli se schimbaseră în siguranţă.

Şi puse la gură un fluier, din care scoase un sunet ascuţit. Fluieratul de-abia porni şi omul se prăbuşi ca o namilă.

Bigorne, se azvârli asupra lui, şi-l doborâse cu o lovitură de pumnal în gât.

— Drace! bombăni Lancelot! Pare-mi-se că l-am ucis. Uf! Dar greu mai e dobitocul! Haide prietene, nu mai face atâtea fasoane!... şi-l târî pe cel rănit sau poate chiar mort până într-un colţ al sălii, apoi, dintr-un salt, se duse lângă uşa din fund, care era în faţa porţii de la intrare.

— Fluierul, bolborosi el, fluierul n-a fost născocit, desigur, ca să cheme vrăbiile... Parcă văd vreun hultan repezindu-mi-se în cap... dar...

N-avu – însă – vreme să sfârşească. Un om coborî scara de piatră, venind repede. Pătrundea în sală şi strigă:

— Ce-i?...

— Nimic prietene, sau... aproape nimic! răspunde Bigorne, sărind

asupra noului sosit, care, surprins, nu avu nici timpul să se apere de lovitură.

El văzu doar strălucind limba pumnalului şi… asta fu tot.

Bigorne dădu atunci, uşa deoparte, mormăind:

— Ia să vedem, nu cumva mai dau de vreun hultan… în cuib?

Târî şi pe cel de-al doilea cadavru lângă cel dintâi.

— Hei! Dar, ce dracu au mâncat, de-s atât de grei? Pe vremea mea, când simţeam – după o bătaie – nevoia să uşurez vreun hoit de tot ce putea să-l împovăreze, ca pietre scumpe, ori bani de argint, îl simţeam uşor ca o pană. Se îngreunează lumea! Semn rău! Se vede că mănâncă prea mult!

Cum îşi sfârşi flecăreala şi isprăvi şi cu rânduiala răpuşilor, aşezându-i unul lângă altul, văzu ceva… care-l încremeni şi-l făcu să holbeze nişte ochi groaznici, şi să caşte gura cât o şură:

I se păru că zidul se topeşte, pietrele parcă se dezlipiră, Bigorne zări o scară care cobora în jos.

— O! făcu el. Pe-aici e drumul spre hrube?

Dar, odată cu scara, Bigorne zări ivindu-se alt om şi care, la vederea celor două cadavre, rămase înspăimântat. Omul era unul din cei doi temniceri, sau mai bine, dintre cei doi feciori, care păzeau temniţa celor trei prizonieri. Celălalt, după cum ne reamintim, urcase la rândul de sus, să vestească Margueritei că Buridan înghiţise cuprinsul sticlei…

— Bună ziua! îl întâmpină Bigorne. Sau… bună seara! Cum vrei, prietene. Intră te rog! Ce dracu? Aşadar, treci prin ziduri? Nu eşti vultur ca cei doi?

— Vultur? făcu, nedumerit, feciorul.

— Să zicem… liliac… dacă ai ciudatul obicei să locuieşti în găurile de prin ziduri, – obicei de plâns, pe care sfântul Barnabé, veneratul meu patron…

— Mii de draci! strigă omul, care-şi venise în fire din mirarea şi spaima pricinuită. O să te duci să glumeşti cu dracul…

— Nu, prietene, ci… în pivniţele tale!

Omul se şi repezise: lupta fu scurtă. Cu o straşnică lovitură de cap în burtă, Bigorne îşi trânti potrivnicul, apoi, sărind asupră-i, îl străpunse dintr-o lovitură de jungher. În clipa următoare, Bigorne fu în picioare, şi, în acelaşi timp, văzu deschizându-se uşa din fund.

— Alt hultan! bombăni el, ridicând pumnalul roşit de sânge.

Dar, de data asta, braţul nu mai lovi. Beţia sângelui, i se potoli pe dată şi şopti uimit:

— O femeie!

Într-adevăr, era o femeie. Palidă, cu părul vâlvoi, străbătu sala din câţiva paşi, fără să se privească, fără să vadă, poate, şi se înfundă în deschizătura zidului crăpat.

După ce Marguerite trecu ca o stafie, Bigorne făcu o strâmbătură caraghioasă, şi ochii i se îndreptară spre uşa, pe care regina o lăsase deschisă, şi oftă.

— Destui hultani!

Închise uşa punând de data asta zăvoarele.

După câteva minute, în dosul uşii începură să bubuie loviturile. Bigorne nu le luă în seamă: el privea cadavrele celor trei oameni, – fără îndoială cadavre, căci îi lovise straşnic.

Pe atunci, viaţa n-avea cine ştie ce preţ! Pe oamenii aceia Bigorne nu-i cunoştea. La o adică, îi erau duşmani. Dar acum, când înfrigurarea măcelului se potolise, un fior îl cutremură pe de-a-ntregul:

— Drace! gemu el, dând din cap. Aş fi putut să-i lovesc mai domol. O să trebuiască să-i mărturisesc, prea-cuviosului preot de la Saint-Eustache, aceste trei omoruri. Şi, ce i-aş putea da, ca să mă ierte de păcat? Căci… îl cunosc eu pe voinicul ăsta! Trei lovituri de pumnal, – câte zece galbeni, una peste alta… dar, de unde să iau eu cei treizeci de galbeni?… Asta-i!

O idee îi trecu prin minte, şi-l făcu să tresare de bucurie. Gura i lărgi de la o ureche la cealaltă… Fără îndoială găsise mijlocul să-şi capete iertarea şi să-şi plătească şi preotul de la Saint-Eustache!

Asigurat de partea aceasta, Bigorne se îndreptă spre crăpătura zidului şi începu să coboare, călăuzit de o lumină, pe care o văzu licărind la capătul scării. În curând, se trezi în faţa altei uşi, întredeschisă. Era intrarea temniţei – a ciudatei temniţe – a lui Buridan, Philippe şi Gautier d'Aulnay. Lancelot Bigorne o deschise. Restul se ştie…

Cei trei prieteni petrecură noaptea într-o cârciumă din „mahalaua haimanalelor”, unde-i duse Bigorne. Să zicem că putură să închidă ochii, după întâmplările prin care trecuseră?… Grija aceasta o lăsăm cititorului. Dar, noaptea aceea o petrecură laolaltă, unul lângă altul, în aceeaşi odaie, înarmaţi până-n dinţi.

— Ce?… N-am murit?

A doua zi, de dimineaţă, primul cuvânt al lui Buridan fu:

— Pentru că nu ne-a sosit încă ceasul! – gemu Philippe.

— Da, dar nu mai facem o para chioară! bombăni Gautier. N-aş da o leţcaie pe pielea noastră. Ah! Philippe, de n-ai fi fost tu, o sfârşeam cu vipera!…

Philippe zâmbi, foarte trist.

— Şi ţie, urmă Buridan, pironindu-l cu luare-aminte pe Bigorne, ţi-s mâinile o pată de sânge… Cu cine te-ai bătut astă-noapte?

— Da!… Cu nişte vulturaşi, aceiaşi care v-ar fi ros ficatul cu ciocul lor de oţel, dacă i-aş fi lăsat de capul lor. I-ai văzut?… Aveau o înfăţişare cam plouată, bieţii oameni… dar… am găsit mijlocul de a mi se ierta păcatele…

XXXIV. MAMA LUI BURIDAN

Când Mabel îşi veni în fire, se trezi singură: regina dispăruse. Stragildo nu mai era acolo. Jos, în adâncimile turnului, ea auzea lovituri înăbuşite, care hăuleau de la etaj la etaj. Ce se petrecea, oare? Stragildo nu era acolo ca s-o supravegheze?

Mabel se ridică cu greu şi cu un glas stins murmură:

— Otrava, şi-a produs efectul. Nimic nu-mi mai poate scăpa copilul... Şi, cine mi l-a ucis?... Chiar eu! Eu, mama lui... E îngrozitor, e cu neputinţă şi, totuşi... aşa e! Nimic nu mai poate înlătura acum fapta aceasta îngrozitoare. Eu i-am pregătit otrava! Eu l-am dus Margueritei!

Deodată, se porni într-un hohot de râs şi scrâşni din dinţi.

— Cine bate aşa? urmă ea ascultând. Şi... de ce bate? La urma urmei ce-mi pasă! Vreo nouă nenorocire, fără îndoială! Vreo altă crimă! Unul mai mult, ori mai puţin... O, turn blestemat... turn însângerat!... Câte cadavre, câte plânsete, câte nopţi groaznice nu au fost aici?... Oh! o astfel de noapte e şi asta pe care o trăiesc în clipele acestea! Cadavrul, din astă noapte e al lui Buridan!... Iar plânsetele sunt acelea ale mamei, care-şi tânguie copilul!... Câte mame şi-or fi plâns la fel copiii? ! Le-aş fi putut oare socoti? Toate păcatele acestea le ispăşesc eu, în noaptea asta! Blestemată să fie fatalitatea, care mă face să trăiesc noaptea de azi! Blestemat să fie Dumnezeul care îmi impune o astfel de ispăşire!... Horcăia. Cu unghiile îşi sfâşia faţa, fără să simtă ce face...

— Dar, dacă asta e ispăşirea mea, care va trebui să fie aceea a Margueritei?

Şi începu să coboare pe aceeaşi scară întortocheată, fără vreo idee hotărâtă, ci numai să-şi schimbe locul, să plece din turnul, în care simţea apăsând-o o groază fără de margini.

Când ajunse pe ultimele trepte, văzu nişte oameni, care desfundau – cu lovituri de pari – uşa care da în sala de jos. Mabel se aşeză pe o treaptă, îşi rezemă bărbia de mână şi aşteptă.

Din fericire, Stragildo era preocupat ca s-o zărească.

Când uşa fu spartă, oamenii se repeziră în sală, şi Mabel auzi strigăte deznădăjduite.

— Au plecat! Au evadat! – Pe ei!... Să-i căutăm!

— Cine a plecat? se gândi ea. Buridan? Fiul meu a evadat? Ah! da, evadat!... Lasă, micuţule, nu vei ajunge departe!

Se strecură ca o stafie, fără să se oprească în faţa celor trei cadavre, fără să se mai gândească la Marguerite, şi, când ajunse afară, se îndreptă aproape inconştientă, spre pod, trecând de-a lungul

construcţiilor, lângă care turnul Nesle nu era, cum am zice, decât o santinelă înaintată.

Acolo, putu să-şi aducă aminte cuvântul de trecere, pe care i-l dase prefectul, şi mulţumită acelui cuvânt trecu podul. Fără îndoială, trebuie să fi cutreierat mult timp, adâncită în gândurile triste, căci, când ajunse la „casa cu stafii” de la „cimitirul nevinovaţilor”, se lumina de zi.

Se sui în laboratorul ei şi intră în odaia Myrtillei.

Fata dormea îmbrăcată.

Dormea adânc… Un zâmbet flutura pe buzele ei albite. Mabel o privi câteva minute.

— Doarme! se gândi ea. Şi acela pe care-l iubeşte e mort în ceasul ăsta! Îl iubeşte, în adevăr? Cu atât mai bine, dacă e adevărat!... Aş vrea ca tot Universul să sufere ceea ce sufăr eu! Pentru ce fiica Margueritei ar fi atât de liniştită, cât deznădejdea îmi clocoteşte în suflet?

Dintr-o zguduitură plină de răutate deşteptă pe Myrtille, care se sculă îndată.

— Am să-ţi spun o noutate! strigă Mabel.

În cele câteva ceasuri cât trăise acolo, Myrtille învăţase să cunoască pe aceea pe care o privea drept o temniceră. Tot ce găsise drept apărare, era hotărârea să împotrivească un fel de nepăsare tuturor cuvintelor, tuturor ameninţărilor, mai mult ori mai puţin neadevărate, ale lui Mabel.

Aceasta urmă:

— E adevărat că-l iubeşti pe Buridan?

— E adevărat. Mi-e tot atât de drag, pe cât îi sunt şi eu! răspunse cu simplitate fata. Ca să-l apăr de o primejdie, mi-aş da şi viaţa.

— Fie! Ei bine! N-ai să mai ai niciodată prilejul să rişti aşa ceva: în minutul ăsta Buridan trebuie să fi murit!…

— Otrăvit? Nu-i aşa? – făcu Myrtille fără vreo emoţie aparentă.

— Da, otrăvit… de mine!

Mabel se porni pe un râs grozav al cărui sens Myrtille nu-l putu pricepe.

— Şi, urmă fata cu îndoială, oare, l-ai văzut pe Buridan?

— Nu!

— Cine dar, i-a dat otrava?

Mabel o privi pe Myrtille în ochi şi răspunse:

— Mama ta!… Regina Marguerite de Bourgogne!… Auzi?… Mama ta, am zis!

De data asta Myrtille se înfioră şi inima începu să-i bată, ca şi cum s-ar fi temut de o nenorocire.

— Maiestatea sa regina a turnat otrava… Se poate, zise ea; cu toate astea, dumneata i-ai pregătit-o!

O ciudată răsturnare de roluri se producea: acum Myrtille era aceea care întreba şi cuvintele ei erau acelea care o torturau pe Mabel.

Mabel începu să plângă şi-şi plecă capul.

— E adevărat! şopti ea. Eu pregătisem otrava!

Rămase puţin pe gânduri, apoi, cu voce îndurerată, urmă:

— Dacă aş fi ajuns, l-aş fi putut vedea pe Buridan murind. Dar, asta n-am văzut-o! Nu, n-am văzut lucrul ăsta: poate că n-a vrut Dumnezeu? Poate el a deschis uşile temniţei lui Buridan şi i-a redat libertatea, ca să moară departe de mine?…

Myrtille, tresări de groază. Ea dădea cuvintelor un înţeles de ură, pe care… nu le avea. Cu toate astea din ceea ce spusese Mabel, un lucru o impresionase.

— Buridan a evadat? întrebă ea.

— Ţi-am spus: s-a dus să moară departe de turn, departe de mine… În momentul acesta – adăugă ea încet, – trebuie, să fi murit!

Myrtille îşi împreună mâinile cu putere, căutând să calmeze bucuria puternică care îi umplea inima. Buridan a fugit… Buridan a scăpat de îndoita răzbunare a reginei şi a lui Enguerrand de Marigny – a mamei sale! a tatălui său! – Gândul acesta era pentru ea o rază de soare în cerul mohorât de câteva zile.

— Ei! bombăni Mabel. Îi anunţ moartea aceluia pe care-l iubeşte, şi ochii săi strălucesc de bucurie?… Fiică a Margueritei, urmă ea văd că ai sufletul mamei tale! Nu nega!… Cu atât mai bine, pe de-o parte! N-am să am deci nici o remuşcare ca să te suprim de pe acest pământ. Fiică, a unui neam blestemat, află, înainte de a muri, că tot ce ţi-e drag e condamnat… Nu plângi pe Buridan, pe care-l iubeşti? Te bucuri de moartea lui? Ei bine!…

— Şi dumneata! zise cu foc copila, eşti bucuroasă de moartea lui?

— Eu?… Eu? – urlă Mabel îngrozitor.

O clipă fu gata să se azvârle asupra fetei. Dar acelaşi râs clocotitor izbucni din nou de pe buzele ei, şi gemu.

— Vezi bine!… dacă râd!…

Atunci un fel de nebunie transfigură faţa Myrtillei.

— Ei bine! – zise ea. La rândul tău, ascultă! Vrei să mă omori, nu-i aşa, cum ai vrut să-l omori şi pe el! Află că voi muri fericită, căci mor pentru el…

— Mori pentru el? bolborosi Mabel.

— Împotriva mea nu ai altă putere decât… să mă ucizi, – urmă Myrtille cu patimă. Şi nu plătesc prea scump siguranţa că mor, ca să înlătur o primejdie care-l ameninţa pe Buridan… Vino! Oh! Vino! Şi vei afla!

Ea o apucă pe Mabel de braţ, şi cu o putere pe care i-o îndoia fericirea de care tremura toată, o târî spre laboratorul urzitor de dragoste şi de moarte.

— Acolo, zise ea, acolo! În locul acela ai pregătit otrava. Nu e aşa?

— Da! gemu Mabel, convinsă că Myrtille nu înnebunise.

— Acolo! Chiar acolo, la picioarele acestui Christ, puseseşi sticla?

De data asta Mabel nu răspunse.

Ea aţinti asupra Myrtillei priviri îngrijorate, nedumerite şi pline de o nădejde nebună. Myrtille se îndreptă repede spre rafturi, apucă o sticlă, o arătă lui Mabel, şi cu o bucurie supraomenească, grăi aceste cuvinte:

— Te-am văzut! Te-am auzit! Te-am pândit!… După ce ai plecat, am luat sticla!… Am înlocuit-o cu o sticlă asemănătoare… Ascultă!… Sticla pe care ai dus-o lui Buridan n-avea în ea decât… apă!… Şi cât despre aceea în care e otrava…

Ea nu sfârşi şi duse sticla la gură. Dar, în clipa aceea, sticla îi fu smulsă din mâini. Ca într-un vis, ea o văzu pe Mabel spărgând-o… Apoi, cu vaiete care nu mai aveau în ele nimic omenesc, Mabel căzu în genunchi, îşi lovi fruntea, de lespezi, începu să râdă, să plângă şi, apucând poalele rochiei fetei, le sărută aproape nebună… Şi cum Myrtille încremenită şi înspăimântată în faţa acelui spectacol, se trăgea înapoi tremurând:

— Ştii tu cine sunt? – urlă Mabel, care se ridică despletită, transfigurată, sublimă, în bucuria puternică şi sălbatică care o cuprinsese. Sunt mama lui Buridan!…

Un strigăt îi răspunse.

După un minut, mama şi cu logodnica lui Buridan, îşi amestecau lacrimile, înlănţuite în îmbrăţişarea sfântă a fericirii lor!

Şi, acolo, în fundul Luvrului, Marguerite veghea!…

XXXV. CUM SE ÎMBOGĂŢI SOCIETATEA BURIDAN, BIGORNE, BOURASQUE ŞI COMPANIA

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot hoinăreau fără rost, trişti şi cu burţile goale… Tristeţe şi foame, sunt două lucruri care se potrivesc de minune. De când cu războiul de la Pré-aux-Clercs, împăratul şi regele, nu mai îndrăzneau să iasă în stradă, nici să intre la ei acasă, nici să apară în domeniul Basochei sau în imperiul Galiléei. Aceşti onoraţi tovarăşi urau ştreangului, o scârbă care n-are nevoie de nici o tălmăcire psihologică. Erau convinşi că toţi străjerii poliţiei erau pe urmele lor, şi… poate că nu se înşelau.

Reduşi deci, la o poziţie neînsemnată, şi – ca nişte vulpi gonite în fundul codrului, de colo, până colo, după vreo îmbucătură. Îmbucătură, vai! neînsemnată, – locuinţă… nehotărâtă.

În seara aceea, ei ieşiră dintr-o cârciumă al cărei stăpân îl cunoştea destul de bine şi se învoise să-i primească două ore.

Cu toate rugăminţile şi ameninţările, această gazdă nu voise să-i adăpostească mai multă vreme, nicidecum… să-i ţie toată noaptea.

— Drace! zisese el, numai să mă bănuiască cineva că sunteţi la mine, şi aş fi spânzurat, la repezeală, chiar în zorii zilei.

— Dar gândeşte-te! stăruia Haudryot, trebuie să sfârşeşti şi tu odată. Ce-ţi pasă dacă ai să mori în patul tău, sau spânzurat?

— Şi, apoi, adăugă Guillaume Bourrasque, ar fi o onoare pentru tine, nevastă-ta şi tot neamul tău, să fii spânzurat între un rege şi un împărat!

Gazda recunoscuse cinstit dreptatea celor două judecăţi, dar, dintr-o încăpăţânare, pe care Riquet o numea: vinovată, iar Guillaume inexplicabilă, el nu se dădea bătut, şi nu voia să moară decât… în patul lui şi chiar adăugă:

— Cât s-o putea… mai târziu!

Ceea ce-i făcu pe cei doi tovarăşi să dea din umeri, cu milă.

Cu toate astea şi cu toată neplăcerea de a fi siguri… că se vor culca afară, ei făcură cinstea cuvenită feluritelor băuturi cu care-i tratã gazda, în nădejdea secretă… că va scăpa de ei, cât mai curând, – dar… cu scopul, proclamat sus şi tare, să le vie în ajutor.

După ce băură până se săturară, şi după ce se lăsară… să-i dea afară, Bourrasque şi Haudryot se treziră în stradă, tocmai când se suna stingerea focurilor.

Umblară un timp, tăcuţi, de-a lungul ulicioarelor strâmte şi întunecoase. Apoi Riquet Haudryot se opri, brusc.

— Ce? tresări Guillaume Bourrasque, dând înapoi. Ai văzut pe comandantul poliţiei?

— Nu! pufni Riquet. Mi-a venit în minte un lucru foarte important… Dacă nu mă-nşel, am băut trei porţii de vin cu zahăr, două de hidromel, o oală de bere şi două ulcele de vin, dintre care una cu vin roşu şi alta cu vin alb.

— Amestec foarte plăcut!

— Nu zic, ba! – dar dacă am băut de ne-am umflat ca nişte buţi, ca nişte beţivani ce suntem, demni de Bachus, căruia ne închinăm… apoi, n-am mâncat nimic!

— Şi? făcu Guillaume, interesat de acel prolog.

— Şi nu ştiu care din toate: vinul roşu ori cel alb, sau – poate berea, dar mi-a făcut o poftă de mâncare, de parcă aş posti de câteva luni.

— Drept e că şi mie mi-e cam foame!… Dar… ce-i de făcut?

— Pe toţi sfinţii! Trebuie să mâncăm, tovarăşe?

— Oh! şi asta-i un fel de logică! zise Guillaume – oare Buridan, care e maestru în logică, n-ar găsi nimic de zis!

— Hei, de ce nu-i aici! zise, după puţin timp, regele Basochei. S-ar pricepe, numaidecât, să ne ducă undeva, unde să putem mânca.

— Şi, încă, unde se mănâncă bine! adăugă împăratul Galiléei.

Ţi-aduci aminte masa pe care ne-a dat-o la „Floarea de Crin”?

— Hei! Şi acum îmi ling degetele! – suspină Guillaume.

— Pe sângele lui Cristos! Când mi-aduc aminte, simt că turbez de foame! Riquet, e o ruşine ca noi, un împărat şi un rege, să batem străzile, ca nişte câini flămânzi…

— Nici măcar, ca nişte câini! – răspunse cu un aer vrednic de milă, Riquet. Căci câinii au miros bun şi ştiu să găsească câte un os pe care să-l roadă…

Constatarea aceasta fu punctată cu un îndoit oftat. După conversaţia asta, care făcuse să li se perinde pe dinainte mâncărurile cele mai minunate, cei doi tovarăşi, porniră la drum, trişti, cu capetele plecate, şi, cu toate astea cu ochii şi urechile la pândă.

— Şi toate chinurile astea – bombăni Bourrasque, – numai din pricina afurisitei de Marguerite.

— Ah! dacă am pune mâna pe tine, frumoasă regină a Franţei! strigă Riquet.

— Ce i-ai face? Ia spune!

— Aş condamna-o la… foame! zise Riquet. Aş închide-o într-un loc, nici eu nu ştiu unde!… să zicem în Turnul Nesle. Aş lega-o pe un scaun de lemn, şi, în faţa ei, chiar la doi paşi, m-aş aşeza la o masă pe care s-ar schimba unele după altele tot felul de vânaturi, cum ar fi, de pildă, un but de căprioară, fript la cuptor…

— Hei! nu-i rău! oftă Bourrasque.

— Apoi, urmă Riquet, entuziasmat, aş comanda gazdei să-mi aducă o gâscă friptă… o gâscă întreagă, umplută cu castane… dacă nu te superi.

— Umplută cu castane? mârâi Bourrasque lingându-şi buzele.

— După asta – urmă Riquet – ar veni nişte dulceaţă, urmată de pere… apoi, o omletă cu slănină… apoi, o tortă mare, maaare cât luna, care ne priveşte şi-şi bate joc de noi, pungăşoaica! După asta o găină, apoi…

— Stai, omule! – bombăni Bourrasque, lasă-mă să mistui ce-am… mâncat!

— Apoi, un pateu de peşte – urlă Riquet – şi dacă nu-i destul, să mai adăugăm peştişori din Sena, fripţi, care se pun în tigaie… de vii şi pe care-i ronţăi, ronţ-ronţ… dintr-o dată…

Cei doi tovarăşi se priviră răsuflând greu, şi, cu o singură mişcare, îşi mai strânseră brâul de piele, pe care-l purtau…

Şi în strânsoarea aceea, sta, vai! prânzul lor, din seara aceea.

— Crezi, întrebă Riquet, mai potolit – crezi că regina Marguerite ar putea rezista?… Ce moarte ar mai fi pentru ea, care trebuie să-i placă numai… bucăţelele bune! Şi ce răzbunare ar fi pentru noi, Guillaume! Ah! dacă ar fi Buridan aici!… Drept e. El ne-a spus: *Licitum est occidere reginam*. E îngăduit s-o ucizi pe regină… da, dar el nu ne-a

desluşit dacă trebuia să omori prin înfometare…

— Până atunci, crăpăm de foame noi! oftă Riquet. Şi… tu eşti împărat, iar eu… sunt rege! Deci, şi o regină poate să moară de foame. Logica, înainte de toate!

Vorbind astfel, când de unele, când de altele, şi căutând să-şi amăgească foamea cu judecăţi sofisticate, de pe moda epocii, făcând zeci de ocoluri şi de drumuri, cei doi tovarăşi nu băgară de seamă că noaptea trecea.

Ajunseseră la piaţa Grève, fără să observe.

Acolo, se opriră la picioarele stâlpului de infamie, construcţie greoaie, care se ridica aproape de furcile spânzurătorii din piaţa Grève.

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot se aşezară jos, rezemându-se de zidăria stâlpului şi privind spre Sena. Se simţeau obosiţi de umblet, le era foame, le era somn şi erau foarte îngrijoraţi de lipsa unui adăpost… Şi, cu toate astea, ei nu voiau să adoarmă acolo. Locul era primejdios, căci era foarte umblat de patrulele poliţiei.

Melancolici, ei ridicară ochii spre un spânzurat, care se legăna încetişor în vârful ştreangului, sub stâlpul cel mare al furcilor. Luna, cu chipul ei batjocoritor, lumina tabloul acela pe care-l încadrau clopotniţele, care parcă izvorau de pretutindeni, din umbra nopţii.

— Vezi? ăstuia nu-i mai e foame! oftă împăratul, arătând spre spânzurat.

— Nici sete! gemu regele.

— Parcă i-ar fi încă foarte bine! Priveşte cum îl mai leagănă de lin, vântuleţul ce bate dinspre Sena! Pe coarnele maestrului Capeluche, călăul oraşului, spânzuratul acesta parcă râde… de o bucurie tainică.

— Îl vezi, cum râde?

— E adevărat! Râde ca un cocoşat.

— Parcă-i e mai moale ca-n patul lui.

— La urma-urmei, Guillaume, poate că nu-i un lucru tocmai neplăcut să te spânzure?

— De!…

— Dacă am încerca?…

Cum vorbeau astfel şi cum foamea începuse chiar să-i ameţească, Guillaume Bourrasque îl apucă de mână pe Riquet Haudryot şi-i şopti:

— Taci! Parcă vine cineva!

În momentul acela, dinspre fluviu, sosea în piaţă o trupă de vreo zece inşi, care se opriră.

Unul din ei dădu celorlalţi nişte lămuriri sau nişte ordine, apoi toată trupa, mai puţin acel ce le vorbise, se întoarse şi se îndreptă spre Châtelet, cu pasul greoi, al soldaţilor în patrulă.

Rămas singur, omul se îndreptă liniştit spre o locuinţă aşezată în faţa clădirii cu stâlpi.

— Un burghez! şopti Riquet Haudryot.

— Riquet! gemu Guillaume.

— Ce-i, tovarăşe?

— Nu cumva punga onoratului burghez ar sta mai bine în brâul nostru, decât într-al lui?

— Şi eu mă gândeam la lucrul ăsta, tovarăşe!…

Dintr-o smucitură, împăratul Galiléei şi regele Basochei se sculară. În câteva secunde, îl ajunseră pe nenorocitul burghez, care strigă, cu glas hotărât:

— Treceţi înainte!…

Drept răspuns, Guillaume şi Riquet se repeziră asupra lui.

— Ajutor! Arcaşi! Hoţii! – urlă burghezul.

Dar era lungit la pământ.

Guillaume îl ţinea de umeri şi cu o mână îi înăbuşea strigătele.

În vremea asta, Riquet, cotrobăia, repede, prin buzunarele omului. De altminteri, după ce încercase să se apere, nenorocitul burghez, leşină, fie de frică, fie mai curând pentru că era pe jumătate năbuşit de strânsoarea lui Bourrasque, şi de genunchiul apăsat pe piept.

Două minute trecură şi cei doi năvălitori fugiră.

*

*   *

La strigătele omului, se deschise o fereastră a locuinţei, lângă care ce petrecuse atacul. O femeie speriată apăru o clipă. Apoi, o uşă se deschise. Apărură lumini. Şapte, opt, servitori armaţi se repeziră în stradă, urmaţi de două femei, care se aplecară peste cel căzut, strigând:

— El e! E bietul meu soţ!

— Sărmanul meu tată!…

Ţipete, lacrimi, plânsete, înjurături, apoi burghezul fu transportat în casă şi culcat în pat, unde nevasta şi fiică-sa se grăbiră să-i vină în ajutor.

Ca să-i liniştim pe cititori, vom adăuga că sforţările celor două femei fură încununate de izbândă, şi că, a doua zi, pe la amiază, omul, pe jumătate sugrumat de Bourrasque şi devalizat de Haudryot, deschise ochii şi-şi veni în fire.

Vom adăuga că, primul cuvânt pe care-l scoase fu strigătul:

— Hainele! Iute! Daţi-mi hainele!

I le aduseră. El le cercetă înfrigurat. Şi, fără îndoială, negăsind ce căuta, înjură îngrozitor, bruftui pe fiică-sa, dădu brânci nevestei, bătu feciorii, apoi se îmbrăcă şi alergă la casierul Majestăţii sale regina.

*

*   *

— Cât e? întrebă Guillaume Bourrasque alergând.
— Hei! Argint! Aur! O să vedem noi!
— Haidem la Noël-Picioare-Strâmbe. Ne va deschide el. Să ne ducem, repede, la picioare-strâmbe. O să putem număra.
După cinci minute, cei doi tovarăşi ajunseră în strada Tirevache, şi cu pumnul, cu piciorul, cu mânerul sabiei, făcură o gălăgie îndrăcită la poartă, gălăgie care părea obişnuită în acea ulicioară cu nume rău, căci nimeni nu se tulbură.
— Hei! Crâşmarul dracului! striga Bourrasque.
— Hei! hangiu!… Maţele dracului! – zbieră Haudryot.
— Aveţi bani, jupânilor? mormăi un glas, pe când un cap schimonosit, luminat de un felinar afumat, se arăta la oblonul unei ferestre înguste.
— Bani? mârâiră tovarăşii. Numai aur! Numai aur! Tu să ai cu ce să ne umplem burta şi cu ce să faci să-ţi ţopăie picioarele tale strâmbe, ca ale lui Satana!
— Bine! Deschid! răspunse liniştit Noël-Picioare-Strâmbe.
Înăuntru se auzi un huruit greu de zăvoare trase, de lanţuri, de chei, şi, în sfârşit, piticul apăru.
Primul gest al lui Riquet fu să-şi arate mâna plină de monede de aur şi argint.
— Hei! Madelon! – strigă atunci crâşmarul. Aşteaptă să vezi, maimuţo! Am să te învăţ eu să dormi, când aici stau doi cavaleri, cărora le e foame şi sete!
— Turbăm de foame! mugi Guillaume.
— Ne arde iadul în gât, adăugă Riquet.
Şi se aşezară la masă, pe când Madelon, servitoarea, ieşea, zăpăcită de somn, din gaura în care se culca, şi ajutată de stăpânul său, aprindea focul şi pregătea pentru masă.
După ce foamea regală şi imperială a celor doi tovarăşi fu potolită, după ce setea le fu astâmpărată puţin, şi, după ce plătiră lui Noël-Picioare-Strâmbe, li se dădu voie să doarmă pe scaunele lor de lemn, rezemaţi de masă. Ei îşi numărară rodul jafului şi se socotiră bogaţi.
— Avem cu ce chefui două luni! zise Bourrasque.
Riquet strânse argintul şi aurul într-o hârtie.
— Ce-i cu pergamentul ăsta? întrebă atunci Guillaume.
— Punga burghezului. Se vede că în ea îşi strângea economiile.
Şi, maşinal, desfăcură pergamentul.
— Uite! E scris ceva… O învoială cu Satana, poate?… Citeşte Guillaume! Eu nu mai văd. Nu ştiu, torţele astea luminează atât de prost… ori vederea mi se stinge… când beau prea mult…
Guillaume luă hârtia şi o citi repede. Atunci, ca dezmeticit, dintr-odată, se îngălbeni, se aplecă la urechea lui Riquet şi murmură:

— Ştii pe cine am jefuit?

— Pe dracu în persoană!…

— Nu!… Mai rău, decât pe ăsta!… Pe prefectul Parisului.

Hârtia aceea era bonul de două sute de galbeni ai coroanei, iscălit de Marguerite de Bourgogne pe numele lui Jean de Précy, prefectul Parisului…

Riquet Haudryot, prostit şi mai dezmeticit şi el, luă pergamentul, şi-l citi, la rândul lui.

— Hi-han! făcu el.

Şi porni pe un râs groaznic, amestecat de „hi-han-uri" răsunătoare.

După primul moment de mirare şi de spaimă, pe care i-o pricinuise descoperirea lui, Guillaume fu zguduit de un râs, care făcu să se cutremure cănile de metale. Cei doi complici, se uitau unul la celălalt, cu pergamentul între ei, pe masă, şi se tăvăleau de râs.

Noël-Picioare-Strâmbe şi Madelon alergară să vadă ce se petrecea?

— Tăcere! strigă piticul. Sus sunt patru gentilomi, care vor să doarmă şi care n-au nevoie ca poliţia să fie atrasă aici.

— Chiar! adăugă Madelon, de-abia au sosit şi i-am poftit prin aleea cea mică, pentru că nu voiam să-i supăr pe seniorii Bourrasque şi Haudryot, în timpul mesei…

— Hiii-haaa! – urlă Riquet, al cărui râs se transformase într-un zbucium continuu.

— Dar, pe mii de draci…

— Hiii-haaan! – întrerupse Guillaume dându-şi nişte pumni straşnici peste genunchi.

— Dar, ce-i asta? strigă Noël-Picioare-Strâmbe, scos din sărite de râsul lor îndrăcit.

— Da! Despre cine e vorba? făcu şi Madelon, care se molipsise şi ea şi pornise într-un râs nebun.

— Ştii tu, din ce bani ţi-am plătit?

— Hii-haan! – făcu Riquet.

— Pe coada dracului!… Banul nu miroase! Ce-mi pasă de unde vine!

— Da! Dar aceştia! Hi-han! zise Guillaume.

— Ei, bine, aceştia?

— Sunt banii unui burghez devalizat, Hi-han! Şi burghezul acela prădat de noi, hi-han! hi-han! este prefectul Parisului! Hi-han!

— Seniorul Jean de Précy?

— Hi-han!…

De data asta piticul pufni şi el.

Şi atunci fură nişte împătrite urlete, care păreau că zguduie toată mahalaua haimanalelor. A doua zi toată mahalaua clocotea de râsete. Zvonul se răspândi, apoi, în tot Parisul că seniorul Jean de Précy, şeful suprem al Poliţiei, însărcinat să aresteze pe pungaşi, pe hoţi, şi pe

haimanale, fusese prădat chiar pe pragul locuinţei lui, în piaţa Grève.

Pentru un moment, Bourrasque, Madelon, Haudryot şi Noël-Picioare-Strâmbe, unii peste alţii, râdeau ţinându-se de burtă şi sfârşiră cu un îngrozitor „Hi-han!” în cor.

— Hi-han! răspunse o voce puternică din fundul sălii, unde începea scara de lemn, care pornea din aripa laterală şi se urca la etajul de sus.

Toţi patru se opriră deodată din râs şi cele patru chipuri se întoarseră într-acolo de unde venise zgomotul.

Văzură apărând un om care adunase vesela.

— Iată-l şi pe Lancelot Bigorne! – răcni Riquet.

— Nu era nici un zor! bombăni Noël-Picioare-Strâmbe, întunecându-se pe dată, ca de obicei. Ce zor aveai să zbieri aşa, ca să ne arăţi că nu te-am văzut de opt zile?

— Aşa o fi – zise Bigorne înaintând, dar aceştia îmi sunt prieteni şi ei nu fac nazuri, când mă văd!

Bigorne apucă un pahar, se aşeză la masa celor două „măriri” şi îşi turnă vin. Apoi începură lămuririle.

Guillaume şi Riquet istorisiră ce li se întâmplase, în timpul cât hoinăriseră însetaţi şi flămânzi, până în clipa fericitei întâlniri a „burghezului”, care se nimerise să fie tocmai prefectul Parisului.

— Spânzuratul ne-a purtat noroc! hotărî Riquet.

— Da, pe Dumnezeul meu, spânzuratul de pe piaţa Grève râdea ca un cocoşat! Nu e aşa, Guillaume? A fost o prevestire de veselie!

Lancelot nu istorisi nimic din păţaniile lui, ci se mulţumi să povestească, cum, de la învălmăşeala din Pré-aux-Clercs, stătuse ascuns în fundul Mahalalei haimanalelor.

— Dar ce-o să faceţi cu hârtia asta? urmă el, când acei eroi îşi istorisiră propriile lor peripeţii.

Cei doi tovarăşi se priviră nedumeriţi, căci dacă se găsea hârtia asupra lor nu mai însemna un bon asupra Tezaurului, ci unul pentru tortură, în bună formă. Deci, le era destul de teamă de spânzurătoare, fără chiar să mai adauge: tortura, oasele zdrobite cu ciocanul, unghiile smulse cu cleştele…

— Să-l ardem! strigară ei deodată.

— Mă însărcinez eu cu asta! zise Bigorne şi apucă pergamentul, îl strânse şi-l făcu nevăzut.

În sală se făcu tăcere.

Guillaume şi Riquet, sătui şi băuţi, adormiră obosiţi, rezemaţi de masă, şi în locul râsetelor, nişte sforăieli grozave făcură să tremure şi să zăngăne paharele dinaintea lor.

*

*   *

A doua zi de dimineaţă, cum am spus, Buridan, Philippe şi Gautier d'Aulnay se întâlniră într-o cârciumă păcătoasă din mahalaua haimanalelor, unde-i dusese Bigorne. Cârciuma aceea nu era alta decât prăvălia lui Noël-Picioare-Strâmbe, unde oameni certaţi cu poliţia erau siguri ca, în schimbul unei plăţi bune, să găsească o găzduire, dacă nu luxoasă, cel puţin adăpost de nevoie.

— Senior Buridan, întrebă Bigorne, aveţi parale?

— Nu ţi-am spus de acum câteva seri chiar, că sunt ruinat?

— Şi dumneavoastră, seniori d'Aulnay?

Philippe şi Gautier se căutară prin buzunare şi amândoi ajunseră să adune o sumă de nimic, care însă îi păru îndestulătoare lui Lancelot.

— E fundul pungii noastre! – zise Philippe. Amândoi suntem ruinaţi.

— O să trebuiască să se mulţumească şi cu atâta gazda noastră! mormăi Gautier, convins că era vorba să plătească cheltuiala.

— O să se mulţumească! adeveri şi Bigorne care se îndreptă spre uşă.

— E vorba… că trebuie să ne sfătuim şi să ne reglăm situaţia! Fără bani, învinşi, prigoniţi, avem în faţa noastră trei duşmani puternici, care ne doresc moartea şi contra cărora trebuie să luăm o hotărâre cât mai grabnică. Mai întâi contele de Valois! – hotărî Buridan.

Bigorne tresări şi se opri brusc pe pragul uşii.

— Apoi, urmă Buridan, regina, care v-ar sugruma, chiar cu mâinile ei, dacă ar putea!

— Aceea… pe care o iubesc! şopti Philippe îngălbenind. Oh! Buridane…

— Da, scumpul meu Philippe! Şi, în sfârşit, Enguerrand de Marigny, adaug: tatăl aceleia pe care o iubesc, eu! Dar şi acela care a ucis pe părinţii voştri! Acela pe care-l veţi omorî, desigur!

— Mă însărcinez eu cu asta! strigă Gautier.

— Bine! urmă Buridan. De aceea, Philippe, pentru că Marigny, pe care vrei să-l ucizi e tatăl aceleia pe care o iubesc şi pentru că vreau să omor pe regina pe care o iubeşti, avem destule temeri să credem că situaţia noastră e delicată şi trebuie să ne explicăm faţă de un singur om: Charles, conte de Valois! De asta îl iau pe seama mea!

Bigorne aruncă o privire ciudată asupra lui Buridan şi murmură:

— Contele de Valois! Tatăl său!…

Şi de data asta, el porni să coboare, pe când cei trei prieteni urmau să se sfătuiască…

*

*   *

Lancelot Bigorne se duse drept la un negustor de haine vechi, din mahalaua haimanalelor, negustor cinstit, de altfel, pe care-l cunoştea de mai multă vreme. Îi şopti câteva vorbe la ureche şi-i puse în palmă

tot ceea ce Philippe şi Gautier mai găsiseră în buzunarele lor.

Prăvălia negustorului era încărcată cu haine de burghezi şi de lucrători şi chiar de gentilomi: mantale, pantaloni, pelerine, haine… colecţia era completă.

Dar fără îndoială, nimic din toate astea nu-i convenea lui Bigorne, căci, după un minut, negustorul îl duse într-o prăvălie de din dos, unde se intra printr-o uşă secretă. Acolo se găseau tot felul de arme: arcuri, arbalete, suliţe, ghioage, spade, pumnale, halebarde… de toate şi atâta că aveai cu ce să armezi o companie, s-o echipezi şi s-o îmbraci. Pe ziduri atârnau costume complete de halebardieri, de militari cu blazonul lui Valois, cu blazonul lui Marigny, şi chiar cu armele regelui.

Bigorne îşi alese tot ce-i trebuia.

Când ieşi, era transformat în arcaş de oraş.

Prins de umeri cu o curea, purta atârnat un sac de piele.

Lancelot se îndreptă spre Luvru, şi ajunse la primul etaj al turnului cel mare, unde era vistieria regală, fără nici un fior.

După ce, mulţumită costumului său, trecu de rândul santinelelor şi după ce fu introdus într-o odaie mare, în care doisprezece arcaşi regali stau de pază, Lancelot ajunse în faţa unui personaj, înaintea căruia luându-şi o înfăţişare de prostănac, îi zise:

— Am venit să iau cei două sute de galbeni ai noştri…

Casierul sări de pe fotoliul său şi începu să râdă.

— Pentru cine două sute de galbeni?

— Păi… pentru seniorul Jean de Précy, prefectul nostru.

Casierul se încruntă. Pricepuse că era vorba de un lucru serios.

— Chiar, adăugă Bigorne, că e în pat, bolnav de friguri, şi mi-a spus: Lancelot, că… aşa mă cheamă pe mine – vezi tu sacul ăsta?

— Da seniore.

— Ia-l şi puneţi-l pe după gât.

— L-am pus seniore.

— Bine! Acum du-te la casierul Maiestăţii sale regina şi spune-i să-ţi dea cei două sute de galbeni, pentru că-mi trebuiesc chiar azi.

Cum casierul rămăsese nedumerit, Bigorne, cu aerul unui om care-şi reaminteşte, deodată, de un lucru, se lovi pe frunte şi adăugă:

— Uitam că seniorul Jean de Précy mi-a dat şi o ţidulă, pentru Maria Voastră, pesemne… ca să vă salute… Iat-o!

Bigorne caută în sac, scoase pergamentul, care căzuse chiar în noaptea aceea în mâinile lui Guillaume Bourrasque şi ale lui Riquet Haudryot, şi-l întinse casierului, care-l citi, îl reciti, apoi se sculă şi dispăru.

Aşteptarea fu lungă.

Trecu un ceas, apoi altul, apoi un al treilea.

Lancelot începea să simtă o sudoare rece acoperindu-i fruntea. Dar

făcea rău că se îngrijora îndrăzneţul Lancelot… Ca toţi funcţionarii de birou din trecut, din prezent şi din viitor, casierul, făcând să aştepte pe arcaşul domnului prefect, îşi arăta numai superioritatea poziţiei sale, ceea ce, după credinţa lui, trebuia să inspire o mare consideraţie acelui prefect.

În sfârşit, Bigorne văzu un om, un fel de băiat de serviciu, care-l pofti să-l urmeze, îl conduse pe o scară, şi-l introduse într-o cameră boltită, unde, pe o masă, văzu mai multe grămezi de aur şi argint.

Bigorne căscă nişte ochi speriaţi.

— Să-i spui stăpânului tău, îl lămuri omul, că n-avem decât cincizeci de galbeni cu coroana… restul sumei e în argint, pe care o să trebuiască să-i primească, măcar că e… prefect!

— Seniorul Jean de Précy a zis două sute galbeni în aur, cu coroana.

— Bine! bine! zise omul. Tot aceea e, omule, suma-i întreagă!

Şi începu, să vâre în sacul lui Bigorne galbenii de aur, şi moneda de argint.

Apoi îi legă sacul şi adăugă:

— Acum şterge-o!

Era tocmai ce voia şi Bigorne, care – în timpul cât îi dase banii – se aşteptase să-i cadă bolţile pe cap, să se întâmple cine ştie ce, sau lespezile să se desfacă sub picioare. Plecă apoi, stăpânindu-se, într-o ultimă sforţare, care fără îndoială… era sublimă!

Atât de liniştit umbla…

Nici nu ştiu când ajunse la poartă… la punte, şi nici când porni pe drumul noroios.

Pe stradă, Bigorne simţi că-i venea sfârşeală.

Şi cu sentimentul acela care îl îndeamnă pe naufragiatul scăpat, ajuns pe coastă, să privească cu nesaţ oceanul care era să-l înghită, el se întoarse şi răpus de mirare şi de bucurie, aruncă o lungă privire asupra turnului cel mare al Luvrului.

— Cum? strigă el. E adevărat? N-am visat? Chiar eu… ies de aici? Sacul acesta conţine, într-adevăr, două sute de galbeni, în aur? Da!… Dar pentru prada asta… ce datoresc popii de la Saint-Eustache? – Nimic! Căci prada nu e fapta mea, şi dacă…

O lovitură straşnică, între umeri, îl întrerupse pe Bigorne, care fu cât pe ce să cadă în şanţul plin de apă.

În acelaşi timp, un glas furios vocifera:

— Dă-te la o parte, dobitocule!

Şi ceva, cineva, trecu puntea ca vijelia, dintr-un salt şi pătrunse cu repeziciune pe poartă… dar nu atât de iute ca Lancelot Bigorne să nu-l recunoască.

— Prefectul poliţiei! şopti el! grăbindu-se s-o ia la fugă.

Într-adevăr, era Jean de Précy, care, constatând dispariţia bonului celor două sute de galbeni, alerga la casier, ca să-i dea de ştire.

— Prea târziu! – pufni Bigorne, alergând.

După o jumătate de ceas, Bigorne, luându-şi îndărăt hainele de la negustorul din mahalaua haimanalelor, şi păstrând numai sacul, intră în cârciuma lui Noël, unde găsi pe Guillaume şi pe Riquet, care-şi veneau în fire, din emoţia de cu noapte, printr-un prânz bogat.

Bigorne le făcu semn să-l urmeze.

Toţi trei intrară în odaia păcătoasă, în care Buridan şi d'Aulnay se refugiaseră.

— Seniore Buridan, zise Bigorne intrând, vă aduc ajutoare în oameni (el se dădu la o parte din faţa împăratului şi a regelui) şi... în bani! adăugă dânsul. Şi începu să aşeze pe masă grămezile de aur şi argint.

XXXVI. LUDOVIC VICLEANUL

În dimineaţa aceea, regele Ludovic puse să-l îmbrace ca pentru o vânătoare de porci mistreţi.

Se dusese vorba că, în pădurea care se-ntindea pe valea de la Montmartre, spre nordul Parisului, spre Montmorency şi mai departe, spre Noyon, sunt porci sălbatici.

Regele hotărâse să vâneze mistreţi, care era vânătoarea lui de predilecţie. Reginei îi plăceau mult acele vânători, unde, pe vremea aceea, omul ataca animalul cu lovituri de lance şi, adesea, era sfâşiat de fiara muribundă.

Erau primejdii şi emoţii. Margueritei îi plăceau acele emoţii, şi când, din întâmplare, nimeni nu fusese rănit la vânătoare, ea se întorcea nemulţumită.

Regele, îşi pusese un pieptar de piele de bivol, cizme grele care-i veneau până la coapse, mănuşi de piele de cerb, până la cot şi plecă spre apartamentele reginei, râzând dinainte de bucuria pe care-o va simţi, Marguerite, luând-o la goana din pădure. El străbătu galeriile cu pasul lui repede, autoritar, zgomotos şi intră în odaia învecinată cu aceea a reginei.

— Jeanne şi Blanche! izbucni el zărind pe surorile reginei. Pe Dumnezeul meu! Sărbătoarea va fi straşnică. Pregătiţi-vă şi să fiţi gata peste un ceas. Veţi călări caii voştri, de paradă. Mergem la vânătoare de mistreţi. Mă duc să anunţ pe regină.

— Regina n-o să vină! îl vesti Jeanne.

— Regina este bolnavă! adăugă Blanche.

Ludovic se opri nedumerit.

— Bolnavă? îngăimă el.

— Astă noapte, îl lămuri principesa Jeanne – Maiestatea-sa a răcit, rugându-se mai mult ca de obicei, în capela sa. Au prins-o nişte friguri

grozave şi stă în pat…

— Tocmai era să trimit să anunţe pe rege! adăugă principesa Blanche.

Regele se strâmbă, ca un copil care o să plângă. Apoi mormăi nişte înjurături înăbuşite, care crescură din ce în ce, până porniră să vuiască apartamentul. În sfârşit, el strigă:

— La ce folos atunci, că am mai trimis douăsprezece făclii, la Notre-Dame, de câte douăzeci şi patru de livre fiecare? Fir-ar a dracului de treabă! Şi sfinţii sunt nedrepţi! Şi, ziceţi, friguri rele?

— Sire, de abia acum a adormit…

— O s-o deşteptaţi şi să-i micşoraţi efectul băuturii, pe care i-am dat-o!

— Da! da! gemu Ludovic, încet şi supus ca un copil. Mă duc s-o văd! Şi se îndreptă spre uşa care dădea în odaia Margueritei.

Cele două principese i se puseră în cale.

— Ce? zise regele şoptind.

— Sire, vă rugăm s-o lăsaţi să doarmă!

— Lăsaţi-mă s-o văd, măcar de departe!…

Soldăţoiul acela, ale cărui înspăimântătoare furii izbucneau aproape în fiecare clipă, tremura în faţa celor două surori ale reginei? Vorbea încet. Umbla în vârful degetelor, cu toate că cizmele grele bocăneau pe scânduri.

Jeanne crăpă uşa şi regele îşi trecu capul, încetişor, cu ochii înneguraţi de mâhnire.

În fundul odăii, Marguerite se odihnea pe pat, şi părea că doarme.

— E foarte palidă! şopti Ludovic.

— E semn bun, Sire! zise Blanche. Îi trec frigurile. Fără îndoială, peste câteva zile Maiestatea sa va fi sănătoasă…

— Cu toate astea, aş vrea să intru! urmă Ludovic, cu un suspin, încercând să împingă uşa, ţinută de mâna delicată a Jeannei.

Regele, care numai cu o împinsătură, ar fi putut s-o dea la o parte, se trase înapoi, suspinând.

În acelaşi timp, Blanche îl mâna încetişor spre capelă.

— Duceţi-vă, Sire! Duceţi-vă!… Lăsaţi-ne, s-o îngrijim!…

— Dar, cu toate astea…

— Vreţi ca s-o întoarcă frigurile?

— Dacă regina vă vede, sau vă aude, o să se tulbure… Vă iubeşte atât de mult!…

— Da, mă iubeşte! oftă regele şi se lăsă împins spre oratoriu, a cărei uşă se închise după el.

Ludovic rămase ascultând câteva minute, când voia să intre, când dând înapoi, nehotărât.

În sfârşit, în vârful picioarelor, înduioşător în supunerea lui naivă, el plecă, murmurând:

— Odihneşte-te, scumpă Marguerite! Odihneşte-te! Eu, mă duc să mă ocup de vindecarea ta.

Îndată ce se ştiu destul de departe, ca să nu fie auzit, Ludovic îşi reluă mersul repezit, care se iuţi din ce în ce, în timp ce o furie grozavă se dezlănţuia în el. Intră repede într-o sală mare, plină de seniorii invitaţi pentru vânătoare.

— Regele! strigă, cu glas răsunător, pristavul de la uşă.

— Domnilor, zise regele, vânătoarea nu mai are loc.

Şi îndată, cu glas schimbat, adăugă:

— Regina e bolnavă. Are nişte friguri groaznice.

La aceste cuvinte, un murmur înfiorător porni din mulţimea aceea de oameni aspri, cu trupuri greoaie. Murmurul se mări şi, în fine, izbucni transformat în hohote de plâns, în blesteme, în rugăciuni…

— E vrăjită!

— Afurisiţii de jidovini au făcut farmecele!

— Mi-aş da lanţul şi pintenii de aur, de cavaler al Sfântului Juan de Compostello, marele mucenic spaniol, foarte meşter împotriva frigurilor.

— Făgăduiesc să mă duc, cu picioarele goale, la Saint-Germain-des-Prés şi să ţin post trei zile.

— Să-mi cadă vreun evreu în mână, azi, şi-l şi strâng de gât.

— Ofer trei făclii, din ceara cea mai curată!

Strigătele acelea se amestecau cu înjurături, mustrări… fiecare rugându-se de sfântul lui preferat, şi cerându-i tămăduirea reginei, ori făcându-i fel de fel de daruri. Explozia acestei dureri îl linişti pe rege, care împărţi zâmbete tuturor, acelora care se deosebiră prin lucrurile oferite, şi, mai cu seamă, prin înjurăturile lor.

Apei trecu înainte zicând:

— Şi, dacă toate astea nu ajung, vom face o slujbă mare, de pocăinţă.

Ludovic intră în sala de consiliu, unde-l aşteptau câţiva seniori de rang, şi pe care îi concedie, zicând:

— Domnilor, consiliu secret!

Ceea ce însemna ca numai primul ministru, Enguerrand de Marigny şi unchiul regelui, contele de Valois, trebuiau să rămână. La consiliu secret mai asistau şi cei doi fraţi ai regelui: Charles, conte de la Marche, soţul Blanchei şi Henri, conte de Poitiers, soţul Jeannei.

Pentru moment – însă – ei erau la moşiile lor, războindu-se să-şi ridice impozitele, operaţie care, pe vremea aceea, era mult mai delicată ca în zilele noastre.

— Scumpii mei prieteni! – începu Ludovic, după ce se aşeză jos. Devotaţi apărători ai tronului, aţi aflat nenorocirea care ne-a lovit? Regina-i bolnavă şi principesele spun că are friguri rele. Cerul e nedrept cu noi! izbucni el, lovind cu pumnul în masă, în faţa căreia să

aşezase. Dar ne vom face datoria, până la capăt. În această nenorocire, mai grozavă decât un război cu Flamanzii, sau cu Burgunzii, vă adresez vouă, bunii mei sfătuitori, apelul meu. Ce trebuie să facem?

— Sire! – începu Valois. Cred că o slujbă de pocăinţă cum anunţa adineauri Maiestatea voastră…

— Da, da… desigur… Şi vom face toate făgăduinţele trebuitoare. Dar, – urmă deodată regele, lovindu-şi fruntea, – cine ştie dacă n-avem să ne imputăm vreo greşeală? O greşeală pentru care ne pedepseşte, lovindu-ne în iubirile noastre. Acea vrăjitoare, de pildă, n-ar fi trebuit să fie arsă, oare, până acum?

Ludovic se sculase şi se plimba turbat.

Valois îngălbenise. Cu toată siguranţa pe care o avea că Myrtille era la adăpost, sub protecţia reginei, Marigny se înfioră, până în fundul sufletului.

— Marigny, zise regele, te-am însărcinat să urmăreşti procesul. S-a sfârşit?

— Da, Sire, răspunse Marigny. Vrăjitoarea e condamnată!

Marigny minţea, dar era singurul mijloc să-l potolească pe rege şi să-i întoarcă gândurile de la acest grozav subiect. Şi, într-adevăr, Ludovic avu un gest de satisfacţie.

— Valois, – urmă el, – te-am numit guvernator la Temple, ca să-mi păzeşti vrăjitoarea… Ce face? Ce zice? N-a izbutit, oare, ca şi din fundul temniţei, să facă vreo vrăjitorie, a cărei victimă să fie regina?

Valois se cutremură, dar răspunse cu o voce liniştită:

— Sire! Prizoniera e supravegheată în fiecare clipă din zi şi din noapte. Chiar interogatoriul i-l iau de mai multe ori pe zi şi asigur pe Maiestatea Voastră că e cu neputinţă să facă vreo faptă drăcească.

Valois minţea, după cum minţise şi Marigny. Cei doi oameni îşi întoarseră privirile, fiecare în altă parte. În clipa aceea pentru fiecare din ei, ura era cât pe ce să le biruie iubirea. Valois îşi muşcă buzele, ca să nu strige:

— Sire, procesul încă nu a început.

Marigny şi-ar fi dat averea ca să poată să zdrobească pe adversarul său, strigând:

— Sire, vrăjitoarea a fugit de la Temple!

Liniştit de noutăţile aflate, Ludovic se aşezase iar în fotoliul său.

— Deoarece vrăjitoarea e condamnată, zise el, trebuie să-i grăbim execuţia. Această execuţie se va face cu mare pompă; şi, în sfârşit, ca tot poporul să poată lua parte, va avea loc în Piaţa Grève. Mai cu seamă, ca să mă asigur cu totul de adevărul celor ce-mi spuneţi, voi veni la Temple astă seară, Valois. Vreau s-o văd pe vrăjitoare şi să-i vorbesc chiar eu.

Valois rămase înmărmurit, dar regele era în picioare.

Cu excesiva mobilitate a gândului său, trecând de la îngrijorare la bucurie, regele alergă la regină, ca să-i comunice hotărârile luate în Consiliul de Stat, pentru tămăduirea ei.

Valois şi Marigny rămaseră câteva clipe faţă în faţă, ca şi cum ar fi avut să-şi spună ceva.

Poate că primejdia comună i-ar fi apropiat. Marigny se gândea.

— Astă seară, regele va afla că Myrtille nu mai e la Temple. Dacă pune să-l aresteze pe Valois, fără să-i permită să vorbească, soluţia e găsită. Ei bine! Trebuie să fie aşa! Diseară Valois trebuie să fie arestat, ca un complice al vrăjitoarei!

Şi, Valois se gândea;

— Da! Aş suferi grozav dacă aş vedea murind fata asta… Dar pentru că e singurul mijloc ca să scap, ea… trebuie să moară. Regele trebuie s-o găsească diseară în închisoare! Am destul timp până diseară, ca să pun mâna pe ea. E destul!

Ca şi regele, Marigny se îndreptase spre apartamentele reginei. Contele de Valois ieşi de la Luvru, urmat, după obiceiul său, de o numeroasă suită de militari şi se înapoie în palatul său, din strada cea mare a Sfintei Caterina, de lângă poarta Sfântului Anton. Ca mai toate locuinţele boiereşti din acea epocă, palatul era un fel de fortăreaţă, care ar fi putut la nevoie să susţină chiar un asediu. Contele întreţinea numeroşi gentilomi şi soldaţi. Ca şi la Luvru, împrejurul hotelului, era un şanţ, ziduri cu creneluri înconjurau diferitele clădiri, şi pe ziduri se zăreau siluetele arcaşilor, care-l păzeau.

De abia reîntors, îl chemă pe Simon Malingre omul lui de încredere.

De cum îşi auzi numele, acesta se înfăţişă stăpânului său. Totdeauna era de faţă. Noaptea, ziua, oricare ar fi fost locul în care se găsea, contele era sigur să-l aibă întotdeauna la îndemână.

Simon Malingre îndeplinea slujba de intendent-general. Era urât de toate slugile, dispreţuit de soldaţi, dar ură, sau dispreţ, nimic nu-l împiedica să-şi urmărească cu o viclenie încăpăţânată îndeplinirea planului său, care era să se îmbogăţească prin toate mijloacele, fie chiar – după cum s-a văzut din convorbirea cu Bigorne, – în paguba stăpânului său.

— Simon, zise Valois, e vorba de o afacere importantă. Situaţia mea la curte şi viaţa îmi pot fi în joc.

— Monseniorul ştie că, dacă trebuie să fugim, suntem întotdeauna gata, ziua şi noaptea.

— Să fugim? strigă Valois, ai cărui pumni se crispară şi ai cărui ochi se umplură de ură! O să trebuiască – poate – să ajung şi aici. Să fug? Să cedez locul lui Marigny?… Să-l las să triumfe, să sufăr această ultimă ruşine?… Dar nu e încă pierdut totul… Îmi pun nădejdea în tine, Simon, să mă scapi, şi de data asta.

— Viaţa mea, e a voastră, monseniore!

— Nu e vorba de viaţa ta. Ştiu că-mi aparţine, căci la cea mai mică bănuială de trădare, ca acea a infamului Bigorne…

— Maria voastră, m-ar spânzura! completă cu smerenie, Simon Malingre. Cu toate astea o să vă atrag atenţia că trădarea vechiului meu tovarăş ţine cam demult şi că n-a murit încă! Din contră, e foarte sănătos şi stă chiar mai bine ca mine, care tuşesc veşnic şi am friguri.

— Ce vrei să spui, păcătosule?

— Numai atât, monseniore: că nu e suficient să condamni un om la moarte ca să şi moară… Credeţi-mă, conte de Valois, mai bine să faci apel devotamentului, decât spaimei: eşti mai bine servit!

— Şi, tu-mi eşti devotat?

— Da, monseniore, până la valoarea celor o sută de galbeni pe care mă faceţi să-i câştig, pe an.

— Astfel că… dacă te-aş face să câştigi două sute de galbeni pe an, mi-ai fi de două ori mai devotat?

— Fără îndoială, monseniore. Dar n-am ambiţii aşa de mari. Modest în gusturile şi în cheltuielile mele, sunt mai mult decât mulţumit şi aşa şi devotamentul meu trebuie să fie de ajuns. Ca o dovadă, de cum veţi dori, vă voi aduce pe Bigorne, legat de mâini şi de picioare.

XXXVII. MALINGRE ŞI GILLONE

Simon Malingre ridică capul şi zise:

— Pot face orice, monseniore. La drept vorbind cine e Bigorne? Un pârlit, care nu merită cinstea… să-l urăşti! E destul să mă ocup singur de el: un personaj umil, ca mine, e de-ajuns pentru Bigorne. Îl iau pe socoteala mea. Fiţi liniştit, conte de Valois! Zilele lui Bigorne sunt numărate!

— Şi tu îl urăşti?

— Eu? Nicidecum! Dar fiind în serviciul monseniorului, îmi însuşesc urile şi dragostea monseniorului… bineînţeles urile subalterne şi afecţiunile de ordin inferior. Cât despre cele de ordin superior trec peste mine, pe care încovoiat mă ţine respectul, dar, oricât de jos m-oi îndoi, tot mai zvârl câte-o privire ici, colea; e destul… ca să aflu destule lucruri.

— Prea multe, poate! – bombăni contele.

— Niciodată prea multe, dacă sunt pentru serviciul monseniorului! Judecaţi, Monseniore, – în acest minut v-aţi da, poate, toată averea ca să ştiţi unde este vrăjitoarea Myrtille. Ei bine, eu ştiu!

Un val de sânge îmbujoră obrazul contelui de Valois. Înfăţişarea lui aspră şi puternică fu încrustată de o pătimaşă expresie de curiozitate. Un minut, stătu tăcut, în faţa lui Malingre învingător, luptându-se cu el însuşi împotriva îndoitului sentiment, care se dezlănţuia în inima lui.

— Nu scapă porumbiţa, zise Malingre. Eu îi ştiu culcuşul. N-am decât să întind mâna şi o aduc înapoi, Măriei voastre, pe cea mai frumoasă vrăjitoare.

Un suspin greu umflă pieptul contelui.

— Căci o iubiţi, zise Malingre cu vocea înăbuşită apropiindu-se. O iubiţi, cum n-aţi mai iubit încă, ceea ce-i o curată prostie, monseniore. Dar, în sfârşit, de data aceasta, amorul e în deplin acord cu interesele dumneavoastră: şi ce răzbunare pentru Măria voastră să ţineţi în braţe, pe fata aceea admirabilă, deoarece-i copila lui Marigny.

Un hohot de plâns, pe care nu-l putu stăpâni, clocoti pieptul lui Valois.

— Taci! strigă el. Nu căuta să desfăşori închipuirii mele, icoanele acestui amor imposibil, căci niciodată o tortură ca asta n-a clocotit în inima vreunui om. Simon, vrăjitoarea asta, trebuie, auzi tu? trebuie să fie în temniţa de la Temple, diseară.

— Nu mai pricep nimic, făcu Simon Malingre.

— Regele vrea s-o vadă.

— Ah! ah! drace! E adevărat? Hei!… Ce situaţie delicată!…

— Atunci, ascultă: sau păstrez pe Myrtille pentru mine, şi diseară sunt arestat, judecat, şi osândit. Sau o dau înapoi regelui, şi… asta mă sfâşie, mă ucide, Simon!…

Malingre îşi încrucişase braţele pe piept. Contele făcu câţiva paşi. Călca greoi, zgomotos. Trupul impunător, umerii acoperiţi cu piele de bivol, mâna lui încleştată pe pumnal, faţa zbuciumată, ochii însângeraţi, totul îi dădea o înfăţişare înspăimântătoare.

— Dumneata eşti cel care trebuie să alegi pe care din două! zise Simon Malingre.

Valois se opri în faţa lui.

— Şi, zici că… ştii unde e?

— Ştiu!

— Îndată, nu! Astă seară, pe înnoptate, da. Ca s-o iau ziua ar fi luptă, bătaie, ţipete… Ar sări vecinii şi… totul ar fi pierdut.

— Şi… că poţi s-o ridici de acolo? Îndată?

— Afurisit să fie ceasul! Simon de ce nu e aici? Am fugi împreună, pricepi?… şi s-ar sfârşi totul!

— Da, bombăni Malingre, dar asta n-o vreau eu, Monseniore, zise el, tare. Lăsaţi-mă să lucrez! Regele va vedea pe vrăjitoare şi dumneata vei păstra-o pe Myrtille!

— Cum? Ce fel?

— Lăsaţi-mă pe mine, vă rog! Reîntoarceţi-vă la Temple, unde vă cheamă datoria de guvernator. Până atunci, aşteptaţi sfârşitul zilei cu răbdare. Răspund de tot!

Fără să aştepte noi întrebări, Malingre dispăru, repede şi tăcut, după cum intrase.

Valois dădu din cap, ca şi cum speranţa pe care Malingre i-o strecurase în suflet i-ar fi părut prea de neîndeplinit. Dar, încrezător în geniul vicleniei servitorului său, porni spre Temple, murmurând:

— Cine ştie?

Simon Malingre se suise sus, în palat. Acolo-i era locuinţa, unde se putea retrage în puţinele momente când nu era nevoit să se afle lângă stăpânul său. El intră într-o sală destul de mare, bine luminată şi curat mobilată. O femeie, lucra acolo, tăcută. Făcea o broderie grosolană, din acele pe care le purtau, pe vremea aceea, femeile la glugile lor.

Malingre se aşeză în faţa ei. Ochii lui mici şi vicleni străluceau cu o flacără roşiatică. Femeia avea o faţă pământie şi zbuciumată. Şi părea că-l întreabă ceva, cu ochii, pe Malingre.

— Scumpă Gillonne, zise acesta, cred că, de data asta, ne-am îmbogăţit.

Gillonne se roşi puţin. Ideea bogăţiei era singura care-i mişca întrucâtva trăsăturile ei îmbătrânite.

— Asta atârnă numai de tine! urmă Malingre.

— Ai întâlnit pe Bigorne? L-ai convins să ne dea pe mâna lui Buridan?

— Să nu vorbim de asta, Gillonne. Fiecare lucru o să vină, la vremea lui. Ia să vedem… mi-ai spus că ai avut bunul gând să te duci la Pré-aux-Clercs, să vezi lupta cea mare a studenţilor?

— Am văzut tot ce am vrut să văd! răspunse Gillonne, căutând să ghicească gândul lui Malingre.

— Da, scumpă Gillonne. Şi ai avut atât de bună idee să urmăreşti pas cu pas…

— Pe mica Myrtille? Bine!… Ştiu acum ce vrei. Vrei să ştii unde e frumoasa vrăjitoare…

— Da, zise Malingre, strângându-şi buzele.

— Bine! N-ai să ştii!… Vreau să împart cu tine pe Buridan. Dar pe Myrtille o păstrez pentru mine… numai pentru mine. Malingre, n-ai să afli nimic!…

Simon Malingre scoase un hohot de râs, care semăna, mai mult, a scrâşnit. Se sculă, se duse să închidă uşa cu cheia, pe care o puse în buzunar.

— Ce faci? tresări Gillonne, fără să se tulbure. Şi, în acelaşi timp, puse mâna pe un pumnal, al cărui vârf ascuţit îl arătă lui Malingre.

Simon dădu din umeri, se aşeză din nou în faţa femeii şi urmă:

— Ce fac?… Mă supun ordinului pe care mi l-a dat seniorul meu, contele de Valois… să te închid şi să te păzesc până diseară.

Gillonne începu să se îngrijoreze. Dar, îşi ascunse cu îngrijire, neliniştea, sub un surâs.

— Seniorul nostru, contele, zise ea, nu-i om prost. Am toată

încrederea că, nu numai că n-o să mă omoare, dar că mă va îmbogăţi. I-am făcut mari servicii şi ştie că pot să-i mai fac, încă. Ştie că pot să destăinuiesc primului ministru tot ce s-a petrecut în grădiniţa cu trandafiri! Mă pot prezenta oricând în faţa judecăţii, sau dacă sunt prizonieră aici, să fac să-i parvină adevărul. Se va afla atunci, că eu am fost aceea care a spus lui Charles de Valois că Myrtille e fiica lui Marigny: că, cumpărată cu aur de Valois, am consimţit să fabric o imagine care semăna cu farmecele vrăjitoarelor: că, astfel, Myrtille nu-i deloc vinovată şi nici atâta... vrăjitoare... Du-te Simon Malingre, du-te şi spune stăpânului tău că, dacă unul din noi doi trebuie să tremure în faţa celuilalt, nu sunt eu aceea...

— Gillonne! rânji Malingre. Unde-ţi pui banii?

Gillonne dădu din umeri şi urmă să brodeze înainte. Dar, mâna ei tremura.

— Ascultă! urmă Simon. Vrei să-mi spui unde ascunzi aurul şi argintul, pe care le-ai smuls stăpânului nostru? Deoarece trebuie să ne căsătorim, nu e drept să cunosc mărimea averii tale?

— Nu voi spune nimic! răcni Gillonne, cu hotărârea încăpăţânată a zgârciţilor.

— Bine!... Astă seară, te vei culca la Temple.

Să fi fost oricât de curajoasă, Gillonne nu putu să-şi stăpânească un fior de groază. Temple avea pe atunci sinistra reputaţie pe care Châteletul o avea mai demult. Temple, era temniţă subterană. Erau gropile unde se aruncau oamenii de vii... era tortura. Peste toate astea, însemna siguranţa grozavă de a te întâlni cu stafiile Templierilor care, după cum ştia toată lumea, veneau în fiecare noapte în fosta lor reşedinţă, ca să organizeze petreceri sepulcrale. Altă dată, fortăreaţă de călugări-soldaţi, acum era Luvrul fantasmelor.

Gillonne îşi făcu semnul crucii, şi, încet, murmură o rugăciune pentru gonirea diavolului, ca şi cum ar fi vrut să alunge dinaintea ei fiinţele infernale. Cu toate astea, tot nu voia să se dea învinsă – şi, mai cu seamă, să-şi dea banii.

— Şi, pentru ce m-ar trimite la Temple, nobilul conte de Valois?

— E foarte lesne de înţeles, blânda mea Gillonne şi scumpă logodnică. Eu i-am dat această bună idee... O să pricepi. Vrăjitoarea Myrtille nu mai e la Temple. Unde e? Dracu şi cu tine – ştiţi. Tot acelaşi lucru e, scumpă Gillonne. Atunci, regele şi-a pus în gând s-o vadă, cu ochii lui, pe vrăjitoare. Nu-nţelegi?

— Nu! bolborosi Gillonne, care întrezărea un lucru groaznic.

Malingre începu să râdă.

— Cu toate astea... e foarte simplu, zise el. Regele n-a văzut-o niciodată pe vrăjitoarea Myrtille. Femeia, pe care i-o arăta-o, cât mai bine înlănţuită, în vreo carceră de la Temple, pentru el va fi vrăjitoarea. Şi, încă, trebuia să găsim o femeie binevoitoare, care să

vrea să treacă drept Myrtille, adică să vrea să fie torturată.

— Mizericordie! gemu Gillonne.

— Să-i smulgă limba... să-i ardă tălpile picioarelor... să-i strângă sânii în cleşti înroşiţi în foc...

— Iertare! gâfâi Gillonne.

— Şi, în sfârşit, s-o lege de un stâlp frumos, nou, deasupra mănunchiurilor de nuiele cărora li se vor da foc. Am căutat, Gillonne şi n-am găsit alta decât pe tine, ca să figurezi cu demnitate în această serbare...

Gillonne căzu în genunchi, ridică mâinile spre Simon Malingre, într-un gest de implorare.

— Unde e Myrtille? o întrebă rece Malingre.

— Îţi voi spune! horcăi bătrâna.

— Ta, ta, ta! Am să te fac să spui... Spune numaidecât, sau... la Temple... la spânzurătoare... la rug!

— Du-te la cimitirul Nevinovaţilor. Întreabă, pe oricine, care e „casa cu stafii”: acolo e!

— Bine... Acum, banii!

— Banii? bolborosi Gillonne, tremurând spasmodic.

— Comoara ta! Pe dumnezeul tău, Satana. Ei! În numele Fecioarei, n-o s-o mănânc toată, ci o să-ţi dau şi ţie pe jumătate... mai târziu, când ne-om cununa!

— Simon, scumpul meu Simon, lasă-mi cel puţin jumătate, acum! Simon, mă omori! Simon, gândeşte-te la tot ce am făcut ca să câştig bruma asta de parale! Nu vrei să mor? Spune, bunul meu Simon? Şi am să mor, vezi tu! Am să mor, când mi-ai lua bieţii mei gologănaşi!

— Vreau tot! urlă Malingre, cu o bucurie triumfătoare.

— E adevărat? Zici: tot? Ce cuvânt îngrozitor! Zi numai: jumătate!

Gillonne se sculă gemând. Parcă o jupuia de vie, lucru pe care i-l făgădui din nou logodnicul ei, dar ea nu răspunse decât, printr-un nou potop de suspine, zgâriindu-şi faţa, dându-şi cu pumnii în piept, smulgându-şi părul şi se îndreptă, urmată, pas cu pas, de Malingre, spre odaia vecină. Deschise un dulap din perete, a cărui uşă era ascunsă după o tapiţerie.

Dulapul părea gol, dar Gillonne, după ce încercă o ultimă dată să-l îmbuneze pe încăpăţânatul Malingre, scoase o scândură din fund şi, atunci apăru o lădiţă de lemn.

Malingre o sparse, mai mult decât o deschise. Lădiţa conţinea vreo sută de galbeni în aur şi argint.

— Hm! pufni Malingre, maimuţa se lăudase. Nu-i defel bogată, în fine, tot sunt buni de luat. Ascultă, zise el, mă duc să văd dacă Myrtille e acolo unde spui – apoi mă-ntorc, să-ţi dau drumul. Până atunci te închid şi iau această lădiţă, care ar putea să te încurce, căci...

În minutul acela, băgă de seamă că Gillonne leşinase şi căzuse jos.

El îşi întrerupse discursul tocmai în minutul când, fără îndoială trebuia să devină foarte patetic, şi plecă, luând lădiţa, cu o strâmbătură care însemna totodată, bucuria de a-şi însuşi averea altuia şi decepţia de a găsi o avere mai mică decât nădăjduia. De abia închisese uşa, cu cheia şi Gillonne deschise ochii, apoi îşi ridică capul, ca să asculte, şi se sculă, alergă la dulap, unde, scoţând o altă scândură, apăru o ladă mult mai mare decât cea dintâi. Gemea de atâta aur.

Gillonne se pusese în genunchi. Pipăia aurul, îl lua, îl mângâia. Îl punea la loc şi începu să-i vorbească încetişor:

— Când te gândeşti că voia să ne despartă, frumoşii mei galbeni! Ce aţi fi făcut voi, fără mine. În ce tejghea păcătoasă aţi fi rostogolit? … Fraţii voştri au plecat, sărăcuţii de ei!… Dar, ştiţi? Erau dinainte sacrificaţi. Desigur, mi-a părut rău să îi dau, dar erau puţini, iar voi, drăguţii mei, sunteţi multişori ca o companie frumoasă de arcaşi, înveşmântaţi în aur. Răbdare, văd goluri pe care am să le umplu!…

Ea închise cu îngrijire ascunzătoarea şi, lăsând dulapul deschis, se întoarse spre uşa, pe care Malingre dispăruse, arătând pumnii şi scrâşnind:

— Am să-i răzbun, Simon Malingre!

XXXVIII. VRĂJITOAREA

Pe înserate, împrejurimile cimitirului Nevinovaţilor erau de obicei pustii şi foarte puţini erau acei care îndrăzneau să treacă de-a lungul gardului lui viu. De când cu ultimul dans al morţilor (dansul macabru) pustietatea se întinsese şi mai tare.

Chiar acei care luaseră parte la scena aceea funebră şi care ar fi putut fi siguri că nu era deloc vorba de spectre… chiar ei erau cei mai îngroziţi. Îndată ce apunea soarele, casele din mahala se închideau, locuitorii se baricadau după uşi.

Cum începu să se întunece, Myrtille aprinsese o făclie. Mabel umbla de colo până colo în laboratorul ei. Dar, de data asta, nu lucra la nici o operă misterioasă. Gătea numai un prânz, pe vatra unde de atâtea ori fiersese ierburi, făcând rugăciuni.

O schimbare ciudată se petrecuse în ea. Trăsăturile feţei întineriseră. Umbletul şi ţinuta ei băţoasă dispăruseră. Ochii îi străluceau cu blândeţe. Un zâmbet de dragoste nemărginită îi flutura pe buzele rumene. Era veselă, şi cânta mereu un cântec de dragoste…

Nu mai era Mabel, era Anne de Dramans… aşa cum fusese pe vremuri, în toată strălucirea frumuseţii sale. Numai părul argintat mai arăta că anii trecuseră peste frumuseţea aceea; şi numai dungile neşterse de pe faţă, mai spuneau că, odată cu anii, suferinţele îşi

săpaseră urmele pe faţa ei. Puţinii locuitori ai Luvrului, care, în rarele momente când nu era mascată, putuseră să zărească acel obraz, nu l-ar mai fi recunoscut.

— Haidem la masă, zise ea veselă, apropiindu-se de Myrtille. pe care o sărută.

— Buna mea mamă! şopti fata.

— Da, sunt mama ta… adevărata ta mamă. Nu eşti fiica mea dacă eşti logodnica fiului meu şi îl iubeşti tot atât cât îl iubesc şi eu? Când te gândeşti că, fără tine, fără curajul tău, fără inteligenţa ta îngerească…

— Să nu mai vorbim de asta! Te rog! roşi Myrtille, care se cutremură, reamintindu-şi trecutul.

— Fie; dar, tu, tu poţi să-mi vorbeşti de el! Vai! Îl cunoşti mai bine ca mine. Eu de abia l-am zărit. Şi în ce condiţii, Dumnezeule! Ca să-l atrag în cea mai îngrozitoare cursă!…

Între ele nu mai era decât o lungă şi duioasă convorbire, în care nu era vorba decât despre Buridan. Pentru o fată îndrăgostită e un subiect nesfârşit, fiinţa acelui pe care-l iubeşte. Dar, se întâmplă rar să găsească un auditor dispus să asculte cu răbdare ditirambele acelea care celebrează meritele şi virtuţile iubitului! De astă dată auditoarea era şi mai neobosită ca cea care vorbea. Astfel că, sfatul lor ar fi putut să se prelungească până la ziuă. Şi cum de altfel, şi mama şi logodnica, nu făceau decât să-şi spună aceleaşi nimicuri, din care-şi urzeau îndoitul lor cântec de dragoste maternă şi dragostea virginală, ne vom închipui că toată această interesantă conversaţie am putea-o nota prin linia de puncte, care urmează:

………………………………………………………

Aceasta, reprezentând o bucată de vreme, aproximativ de două ore. După acele două ore, se înnoptase cu totul, şi Mabel se pregătea să istorisească Myrtillei ce avea de gând să facă, după ce îl va găsi pe Buridan.

— Când vom fi cu toţii la un loc, zise ea, vom fugi împreună. Sunt bogată. Sau cel puţin am destul ca să-mi ajungă pentru o călătorie oricât de lungă şi să trăim câţiva ani fără griji. Ne vom duce în Burgundia… şi mai departe, dacă trebuie…

— Aşadar, şopti Myrtille, îngălbenind, trebuie să-l părăsesc pentru totdeauna pe tatăl meu… Asta îmi va fi cu neputinţă, şi… nici Buridan n-o să vrea… şi apoi… mama mea…

— Mama ta, copilo? Regina Marguerite? Cum poţi s-o numeşti mamă pe această femeie, care are numai sentimente îngrozitoare în inimă?…

Myrtille puse mâna pe gura lui Mabel.

— Taci! se rugă dânsa. Orice ar fi făcut, zis, sau gândit… e mama

mea şi…

În minutul acela o lovitură puternică zgudui uşa locuinţei. În aceeaşi clipă Mabel fu în picioare. Ea stinse făclia şi alergă la fereastră.

— Cine sunt oamenii ăştia? murmură ea. Şi ce vor? Cu mine au treabă? Nimeni, pe lume, nu ştie cine se ascunde aici… Nu tremura copila mea. Oamenii ăştia se înşeală… fără îndoială!

— Ah! buna mea mamă, şopti ea, tot într-o seară ca asta am văzut o trupă la fel, pătrunzând în grădiniţa cu trandafiri, şi… atunci fusei dusă la Temple!

Vreo cincisprezece arcaşi erau strânşi în faţa uşii, „casei cu stafii”. Mabel îi zărea în lumina lunii. Inima-i bătea cu putere. Se agăţă de barele de la ferestre. Jos, se auzea lovind cu putere. Încercau să spargă uşa. În vecinătate, era muţenie. Nici o fereastră nu se deschidea, să vadă ce se petrecea.

— Îţi spun că aceşti oameni se înşeală! – strigă Mabel. N-au nimic cu tine, poate… cu mine… ori cu cine… dar, cu tine, nu! Şi tremura de spaimă, căci pricepuse! Îi auzea pe arcaşi blestemând pe vrăjitoarea Myrtille!… Şi fata auzise vorbele lor.

— Mamă: Buna mea mamă! Scapă-mă!

— Nu e cu putinţă! E un vis! murmură Mabel, dând la o parte de pe frunte, şuviţele de păr argintiu. Cum? Vor să aresteze, în faţa mea, pe aceea care mi-a salvat feciorul? Şi, vor s-o omoare! Atunci şi el… şi fiul meu o să moară!…

— Mamă! buna mea mamă! Auzi? Au spart uşa!

Pe jumătate nebună, Mabel o târî pe Myrtille în odaia de alături, care-i servea de laborator.

— Iute! zise ea gâfâind. Ascultă! Intră acolo. Să nu te mişti. Să aştepţi să-ţi deschid. Sau, dacă mă iau cu ei, o să aştepţi mult… dar n-or să mă aresteze pe mine!

Grăind aceste cuvinte, cu glas înfrigurat, ea dase la o parte tabletele pe care erau sticlele, un fel de ascunzătoare apăru, tocmai atâta cât să încapă o persoană. Împinsă de Mabel, Myrtille se ascunse. Şi după ce închise uşa acelei ascunzători, mama lui Buridan puse poliţele la loc. Intrarea ascunzătorii nu mai era vizibilă.

Mabel îşi puse pe faţă masca pe care o purta obişnuit. Cu inima bătându-i, aşteptă. Auzi paşi numeroşi, care se suiau încetişor. Apoi văzu lumina torţelor, pe care arcaşii le aprinseseră. Atunci, stăpânindu-şi groaza care o făcea să tremure, se îndreptă spre uşa laboratorului şi, fără să mai aştepte ca să fie spartă, o deschise…

*
* *

După convorbirea puţin amoroasă pe care Simon Malingre o avusese cu blânda lui logodnică, Gillonne, pusese mai întâi în loc sigur

banii, pe care îi storsese.

Apoi, se dusese la cimitirul Nevinovaţilor şi ceruse să i se arate „casa cu stafii”. După ce se asigură că locuinţa exista, întrebase cu dibăcie, pe vecini, şi din răspunsurile lor, mai mult sau mai puţin contradictorii, trăsese concluzia că: locuinţa arătată de Gillonne era locuită de două femei. Atunci alergase la Temple, unde întrebase de contele de Valois.

— La ce oră trebuie să vină regele, s-o vadă pe vrăjitoare?

— Pe la orele unsprezece noaptea! Regele nu vrea ca Parizienii să afle de această vizită.

— Bine! La zece o s-o arestăm pe vrăjitoare!

Valois suspină. Vrăjitoarea aceea era Myrtille!...

Pasiunea pe care i-o născuse fata, şi spaima spânzurătorii dădură ultima luptă în sufletul său. Sigur că va ucide pe Myrtille dacă ar aresta-o, sigur că va fi spânzurat, dacă nu o va aresta, Valois se căi amar că nu fugise.

În fond, frica era mai tare decât iubirea.

— Dacă aş fi fugit, strigă el, plimbându-se cu paşi mari prin casă, Myrtille era să fie scăpată şi eu, asemenea. De ce m-ai oprit?

— Aşa-i, monseniore! Dar lăsaţi locul liber onoratului domn de Marigny. Să fugiţi? Dar cine vă opreşte, de altfel, să fugiţi şi mâine? Însă, în loc să plecaţi singur, luaţi şi vrăjitoarea; dar dacă credeţi şi în cuvântul meu, n-o să aveţi nevoie să ajungeţi până aici...

Îmbărbătat, contele de Valois strânsese cincisprezece arcaşi, în care avea deplină încredere şi le vorbi de însărcinarea secretă care li se da.

Apoi la ora indicată, mica trupă, comandată de Valois, în persoană şi călăuzită de Simon Malingre se îndreptaseră spre „cimitirul Nevinovaţilor”.

Cu cât se gândea mai mult, cu atât Charles de Valois se convingea că aventura putea să-i izbutească. Tot ce i se putea întâmpla, era... neputinţa de a-şi stăpâni pasiunea pentru Myrtille şi să fugă, luând-o cu el. Dar după cuvintele lui Malingre, socotea să nu ajungă până acolo.

Nu era oare guvernatorul fortăreţei? Myrtille n-o să fie închisă în Temple? N-o să fie în mâna lui? Deci, cu sufletul mai liniştit, Valois dădu ordin să se spargă uşa locuinţei cu stafii.

La Temple, de voie, de nevoie, Myrtille va fi a lui. Şi mai târziu?... Ce-i păsa ce se putea întâmpla mai târziu, deoarece iubirea nu i se înfăţişa decât sub forma cea mai grosolană şi... era sigur că şi-o va satisface.

Când uşa fu doborâtă, Valois intră în casă şi, urmat de arcaşii lui (Malingre rămăsese la coadă), se sui pe scară. Sus, la lumina făcliilor aprinse de oamenii lui, el văzu o altă uşă. Se apropie, şi, era să bată

cu pumnul în ea, când o văzu deschizându-se.

Valois avu ca o clipă de nehotărâre şi de îngrijorare pe care întotdeauna o inspiră o uşă deschisă, acelor care veneau s-o spargă. La rândul ei, Mabel văzându-se în faţa fostului ei amant, simţi cutremurând-o un fior. Dar, stăpânindu-se repede, ea zise:

— Bine aţi venit, seniore conte, în sărăcăcioasa casă a lui Mabel.

— Mabel? murmură Valois, încremenit. Favorita reginei?…

— Fără îndoială, veniţi să-mi transmiteţi vreun ordin al Maiestăţii sale regina?

— Un ordin? Da! – se-ncurcă Valois. Dar un ordin al regelui.

Şi, făcând semn arcaşilor săi să-l aştepte în sala de jos, intră. Închise uşa şi zise:

— Mabel, eşti devotată regelui şi a reginei. Am să mă port cu tine mai blând decât cu alta. Şi… nici nu mă gândeam să te găsesc aici. Dar, pentru că lucrurile stau astfel, misiunea mea va fi mai uşoară.

— Ce misiune?

— Am arestat o vrăjitoare, numită Myrtille, învinovăţită de farmece contra regelui. Acea vrăjitoare a fugit de la Temple. E aici. O ştiu, Mabel. Până peste o oră vrăjitoarea trebuie să fie iar în temniţa ei.

— Aceea de care vorbeşti, nu este aici! zise cu răceală Mabel.

Valois scrâşni din dinţi. El făcu o mişcare spre uşă ca şi cum ar fi vrut să-şi cheme soldaţii. Dar, întorcându-se spre Mabel urmă:

— Ascultă! Ştiu că dacă te-ar atinge cineva, e ca şi cum ar ataca-o pe însăşi regina. Ştiu că orice constrângere asupra ta îmi va atrage răzbunarea reginei, stăpâna ta. Îţi vorbesc dar… nu ca un stăpân, ci ca unul care se roagă. Vrăjitoarea Myrtille este aici. Regele vrea s-o vadă, îndată. Dacă vine la Temple şi n-o găseşte acolo, sunt pierdut. Mai bine vreau să înfrunt furia reginei, decât pe aceea a regelui… Înţelegi?

— Fără îndoială, dar… pentru ce te-aş menaja, şi… tocmai eu, monseniore? ia spune. Să admitem că Myrtille e aici. De ce ţi-aş da-o pe mână? De ce mi-ar fi milă de dumneata?

— Milă? se cutremură Valois încruntând sprâncenele. Ei bine! Fie! Ai găsit chiar cuvântul. Ţi-am arătat întotdeauna o prietenie, pe care nimeni nu ţi-o arăta, în Luvru. Eşti temută, urâtă… Eu te-am protejat întotdeauna şi chiar fără să ştii. Din partea ta, întotdeauna se părea că ai pentru mine atâta dragoste, cât poţi tu să ai. Suntem aliaţi. Iată destule motive, cred?

— Situaţia dumitale trebuie să fie grozavă, zise Mabel cu vocea stăpânită, ca să te înjoseşti şi să te rogi de o doamnă de serviciu.

— E-adevărat, Mabel… e-adevărat. Trece ora… Haide!… Dă-mi-o pe vrăjitoare.

— Cu toate astea, urmă Mabel, de parcă n-ar fi auzit, suntem, poate, aliaţi la Luvru însă nu şi aici.

— De ce, Mabel? De ce?

— Pentru că aici nu sunt Mabel.

— Nu eşti?… oh! Dar cine eşti?… Îmi pare, într-adevăr, că sunetul vocii tale nu e acelaşi ca la Luvru, şi că.. ai altă ţinută…

Mabel se îndreptase. Valois o privea cu o îngrijorare din ce în ce mai mare; dar această îngrijorare nu însemna încă decât pierderea unui timp preţios.

— Haide, – urmă el, ameninţător, – să sfârşim odată. De-ai fi, ori de n-ai fi Mabel, mie îmi trebuie vrăjitoarea. Am să-mi chem oamenii. Şi de-ar trebui să dărâm piatră cu piatră această cocioabă…

Mabel se cutremură.

El era aproape sigur că, dacă arcaşii s-ar fi apucat să caute şi să-i răscolească casa, Myrtille ar fi fost descoperită iute.

Şi când îl văzu pe Valois îndreptându-se spre uşă, gata să dea un ordin, o groază nebună o apucă. Valois îi prinse mişcarea de spaimă, şi fu convins că Myrtille era în casă.

— Ascultă! – reacţionă Mabel. Îţi jur ca fata aceea nu e aici!…

— Simon! strigă Valois.

— Monseniore? răspunse Simon crăpând uşa.

— Să înceapă cercetarea!

Mabel îşi frângea mâinile. Valois n-o pierdea din ochi. Jos, se auzeau arcaşii, care se răspândiseră în toate odăile şi dădeau zor cu percheziţia.

— Nu e nimic jos! strigă Simon Malingre. Ne suim!

— Conte de Valois, bâlbâi Mabel tremurând, pentru că-ţi trebuie o vrăjitoare, deoarece regele n-a văzut niciodată pe acea pe care ai venit s-o iei, ia-mă pe mine!

— Pe tine?

— Pe mine! Ascultă conte! Da, e aici! Slăbiciunea mea te-a făcut să ghiceşti. Dar înainte ca ea să fie găsită, desigur o să treacă noaptea. Atunci, eşti pierdut. Îţi trebuie o vrăjitoare, care să fie judecată, condamnată, arsă… Ia-mă pe mine!… Ora trece, Valois!

— Vrei? Primeşti? murmură Valois, care se cutremură de o bucurie adâncă, la ideea să scape pe Myrtille, fără să aibă de ce se teme pentru el însuşi.

— Da: cu o condiţie. Să-ţi iei toţi oamenii îndărăt cu dumneata. Vreau ca fata să aibă vreme să fugă. Dacă vei consimţi, vin la Temple şi, în faţa regelui, mă declar vrăjitoare. Dacă nu, îţi jur că o să vă trebuiască multe ore s-o găsiţi, pe aceea pe care o căutaţi, şi ştreangul te aşteaptă!

— Fie! urlă Valois. Puţin îmi pasă dacă Myrtille aceea fuge, ori nu fuge. Ceea ce mă interesează, e ca regele să găsească o vrăjitoare în carceră.

— Am cuvântul şi jurământul dumitale conte de Valois?

— Pe cuvântul meu de gentilom, nici o cercetare n-o să se facă aici după plecarea noastră. O jur pe acest Christ! adăugă el apropiindu-se de crucea, care era pusă peste manuscrisele în care Mabel căuta formulele de fermecătorie…

Ea rămase, o clipă, pe gânduri. Făcu cu mâinile o mişcare ca şi cum ar fi vrut să-şi scoată masca. Dar, fără voie, privirea ei se-ndreptă spre zidul care adăpostea pe Myrtille.

— O! fiica mea! şopti ea. O, tu care eşti iubită de fiul meu! Vei şti vreodată ce sacrificiu fac? Să mă duc la Temple… la moarte, poate, nu e nimic… Dar să renunţ de a-i arăta lui Valois spectrul Annei de Dramans?…

Ea ridică capul deodată şi cu simplitate:

— Luaţi-mă! zise ea.

— Arestaţi-o pe vrăjitoare! strigă Valois, cu voce răsunătoare şi beată de bucurie.

Simon Malingre urmat de arcaşi se repezi în laborator şi rămase încremenit.

— Vrăjitoarea? zise el, consultând din ochi pe stăpânul său.

— Iat-o! zise Valois.

— Am să pricep mai târziu! se gândi Malingre, pregătindu-se să-şi urmeze arcaşii care o luaseră pe Mabel.

În minutul acela Valois îi puse mâna pe umăr şi-i şopti la ureche:

— Rămâi! Rămâi de pază, în jurul acestei case. Vei vedea-o pe Myrtille ieşind.

— Bine! Am priceput! îşi zise în gând Malingre.

*

*   *

După o oră, regele era primit la Temple de către contele de Valois. Din fanfaronadă Ludovic al X-lea anunţase că voia să vadă chiar el pe vrăjitoare şi să-i vorbească. Dar, în fond, nu prea ţinea la acea vizită. De-o îndrăzneală dovedită în faţa primejdiilor materiale şi vizibile, oricât de curajos era, regele Franţei simţea o frică nestăpânită în faţa primejdiei de ordin supraomenesc. Venise la Temple, dar turba de necaz că se ţinuse de vorbă, şi pentru nimica toată, s-ar fi înapoiat, fără să dea ochi cu vrăjitoarea, dacă i s-ar fi oferit ocazia. Valois se grăbi să dea ordinele trebuincioase şi nevrând să aibă aerul că dă înapoi, Ludovic se pregăti să urmeze pe temniceri.

— Dacă Maiestatea voastră doreşte, zise Geoffroy de Molestroit, îl vom urma!

— Haida-de! Doresc să fiu singur, cu contele şi cu temnicerul! zise regele, care, cu un semn, ordonă escortei sale să-l aştepte.

Când ajunse la carcera vrăjitoarei, când i se deschise uşa, când zări acel coşciug de piatră, în fundul căruia o fiinţă omenească era închisă

şi când, în fundul acelei cuşti unde pluteau aburii grozăviei, Ludovic zări o femeie în lanţuri, aproape lipită de zid, regele Franţei se cutremură.

— Se poate să trăiască cineva acolo? murmură el.

— Nici nu trăieşte, Sire. Începe să moară. Aici este agonia. Carcera aceasta din Temple, Sire, e antecamera morţii!

Ludovic rămase pe gânduri, câtva timp. Cu toate că trăia într-un secol, când nu se cunoştea mila… cu toate că în timpurile acele lupta pentru viaţă lua aparenţa formei celei mai brutale… în sfârşit, cu toate că el nu era în stare să se înduioşeze, în lipsa unui alt sentiment mai curat, spaima intră în sufletul lui.

— Ferească Dumnezeu! oftă el, făcând cruce – ca vreodată unul dintre ai mei, sau dintre cei pe care-i iubesc să rabde o astfel de tortură!

Şi intră singur în temniţă, făcând semn lui Valois şi temnicerilor să-l aştepte.

— Cu toate astea o asemenea tortură aşteaptă pe cineva, pe care-l iubeşti, Sire!

— Cine a vorbit? se-nfioră Ludovic, făcând doi paşi înapoi.

Vocea venea din fundul temniţei. Era nepăsătoare, fără necaz sau întristare.

— Eu vorbesc! zise Mabel. Eu… vrăjitoarea.

— Şi zici? urmă Ludovic, îngălbenind.

— Zic, rege, că cineva din ai tăi, va fi târât în curând, din viaţă, în acest mormânt, şi va suferi mai mult decât mine. Căci eu, umilă, săracă, obişnuită cu suferinţa, n-am avut de făcut decât un pas ca să mă cobor în această nenorocire şi mai grozavă. Fiinţa de care vorbesc, din contră, va fi azvârlită de la putere, de la glorie, de la iubire, în mizerie, mârşăvie şi ură… Da! temniţa ei va fi şi mai înfiorătoare decât aceasta care te înspăimântă.

— Şi cine va condamna pe fiinţa de care vorbeşti? întrebă gâfâind regele.

— Tu, Sire!

— Eu?… Minţi vrăjitoare blestemată! Şi cine e? Vreuna din slugile mele, poate? Dacă puterea ta drăcească îţi îngăduie să-mi vorbeşti de pedeapsă, poţi să-mi spui şi care va fi fost crima?

— Crima? O trădare. O mie de trădări, de care vei suferi ca blestemaţii din Iad.

— Vrăjitoare, ai spus prea multe! De cine vrei să vorbeşti?

— Caută în jurul tău! zise Mabel. Caută în Luvrul tău chiar. Acolo vei găsi pe aceea care te va trăda, care te trădează, şi pe care o vei condamna.

— Aceea care mă trădează? strigă Ludovic. E o femeie?

— Da, o femeie! Dacă se poate numi femeie acel demon

însângerat, care numără mai multe omoruri decât anii pe care îi are viaţa sa şi al cărui somn nu e decât un lung şir de vise monstruoase, în care, ca în dansul morţilor, se perindă spectrele.

— Cine este? strigă regele scos din sărite. Vorbeşte vrăjitoare, şi te graţiez.

— Caută! răspunse Mabel.

Urmă o tăcere lungă. Lumina faclelor, pătrunzând până în fundul temniţei, desena umbra vrăjitoarei înlănţuite. Regele auzi deodată zgomotul lanţurilor ei şi tresări. Mabel se mişca.

— De ce ai vrut să mă omori? urmă atunci regele. Cine te-a împins să faci acele farmece contra mea? Spune-mi cel puţin atât.

— Sire, zise încet Mabel, care-şi scoase masca, n-am vrut moartea ta. Nu s-au făcut farmece împotriva ta. Priveşte-mă, Sire. Apropie-te, nu te teme. Îmi vezi faţa?

— O văd. Şi de-aş trăi o sută de ani n-o voi uita.

Mabel îşi puse iar masca.

— Ei bine, urmă ea, ai văzut figura unei femei care nu-ţi vrea răul. Ai citit pe faţa mea vreun sentiment duşmănos?

— Nu, pe Dumnezeul meu! Şi nu astfel îmi închipuiam să fie o vrăjitoare!

— Încetează deci să-mi pui întrebări, căci n-am nimic de spus! N-am săvârşit niciodată acea crimă de care sunt învinuită.

Încă odată regele tăcu. Apoi, cu un fel de nehotărâre, urmă:

— Femeie nu ştiu de ce, dar vocea ta, faţa ta, cuvintele tale m-au mişcat. Cred că eşti nevinovată. O cred. Dar eşti condamnată. Vrei să-mi spui numele aceleia care mă trădează?

Mabel aplecă capul.

— Mama Myrtillei! Se gândi ea cu o amărăciune deznădăjduită. Ieri, când nu ştiam, aş fi strigat cu o bucurie sălbatică numele ei. Acum Marguerite, ştiu! Ştiu că Myrtille este fata ta…

— Ei bine! zise Ludovic. Vrei să vorbeşti?

— Nu! răspunse Mabel, cu glas atât de hotărât, încât regele înţelese că orice făgăduială sau orice ameninţare, ar fi fost tot atât de deşarte.

El aruncă o ultimă privire asupra vrăjitoarei şi ieşi din temniţă.

— Ei bine! Sire? zise Valois triumfător. Aţi auzit că vrăjitoarea e bine păzită, înlănţuită, după cum se cuvine, şi că nimeni, nici chiar dracul, stăpânul ei, nu poate s-o scape de pedeapsă?

Regele nu răspunse, ci se grăbi, trecând spre scară.

Când ajunse sus, în curtea temniţei, cu cerul înstelat deasupra capului său, suspină, adânc, şi numai atunci răspunse:

— Da, ea e bine păzită. Iată o femeie ciudată, Valois. Recunosc că faţa ei mi-a făcut o impresie adâncă, pe care nu mi-o pot lămuri…

— Aţi văzut-o, Sire?

— Şi-a scos masca o clipă. Niciodată n-am să uit trăsăturile acelea totodată tinere şi palide, de o frumuseţe uimitoare, fără îndoială, şi săpate parcă de însăşi mâna suferinţei…

— E atât de frumoasă? întrebă Valois cu indiferenţă.

— Spun c-a fost de o frumuseţe minunată, şi nu cunosc decât pe aceea al reginei, care să-i poată fi alăturată…

— Îmi naşteţi dorinţa să-i văd şi eu figura, curiozitate care, vă spun drept, nu mi-a răsărit în minte până acum. Dar, oricât de frumoasă ar fi, tot vrăjitoare e. Dânsa e condamnată. Mâine dimineaţă îşi va lua pedeapsa. Adică i se va tăia limba pentru blestemele pe care le-a grăit, mâna dreaptă care a fabricat farmecul, şi, în urmă, va fi arsă, pentru ca să i se purifice corpul, dacă nu i se poate curăţi sufletul.

Regele asculta cu capul plecat.

— Şi, zici Valois, că mâine trebuie să fie arsă? întrebă el, după un minut.

— Mâine, da, Sire!

Regele ridică deodată capul şi zise:

— Ei bine, vreau să se amâne pedeapsa.

— Sire!…

— Spun că nu vreau ca această femeie să moară mâine. Asta e voinţa mea. Când o veni timpul, voi da ordinul.

— Dar, pentru ce, Sire? Gândiţi-vă că totul e gata…

— N-ai auzit ce am spus, Valois? Ei bine! Vreau să vorbească… pricepi? Vreau să-mi spună cine e femeia aceea care mă trădează în Luvrul meu chiar!… Şi, pentru asta, vreau să mai pun, chiar eu întrebări vrăjitoarei.

— Voi aştepta dar, viitoarea voastră vizită, Sire?

— Nu, de data asta vreau să mi se aducă vrăjitoarea în Luvru. Carcerele acelea sunt prea lugubre la vedere şi nu mai am poftă să intru în ele. Aşadar, dragă Valois, să fii gata.

— Pentru când, Sire?

— Am să te anunţ.

Regele încălecă şi, înconjurat de escorta lui, se înapoie la Luvru, unde, când fu singur, în odaia lui de culcare, pe jilţul său cel mare, cu capul în mâini, şopti:

— Cuvintele acestei vrăjitoare m-au străbătut până în suflet. În Luvru e o femeie care mă trădează!… O femeie! Şi cum mă trădează? … Şi cine e ea? Oh! ! Vreau să ştiu!… Am s-o ştiu!

El bătu puternic cu ciocanul în masă.

Feciorul lui de încredere apăru.

— Du-te până la apartamentele reginei şi interesează-te de sănătatea ei! îi porunci el.

Peste un sfert de oră feciorul se întorsese şi spuse:

— Regina, vegheată de principesele Blanche şi Jeanne, doarme

liniştită; frigurile i-au trecut şi totul face să se creadă că mâine va fi cu desăvârşire sănătoasă.

Regele îi făcu semn cu capul. Feciorul dispăru.

— De unde-mi vine, murmură regele, îngrijorarea asta, care-mi roade inima? Regina s-a însănătoşit, şi cu toate astea nu sunt vesel?…

Şi mai în taină, mai în fundul sufletului său:

— Cine e femeia aceea care mă trădează? Şi care e trădarea ei?…

XXXIX. PALATUL D'AULNAY

Readucem pe cititor în strada Froidmantel, lângă curtea cu lei, în palatul acela, vechi, părăsit, pe jumătate ruinat, care fusese, pe vremuri „hotelul" d'Aulnay, când familia aceea nobilă se bucura de faimă la curtea regelui Franţei.

Ce cataclism trecuse peste palatul acela şi zdrobise toată familia? N-am putut stabili aceasta cu o exactitate mulţumitoare.

Fusese în vreun timp vreo rivalitate teribilă între Enguerrand de Marigny şi Thierry d'Aulnay, tatăl lui Philippe şi Gautier? Vreo dramă de culise, poate? Sau Marigny era gelos de influenţa pe care o avea seniorul d'Aulnay asupra lui Philippe cel Frumos? Aceasta ar explica asasinarea lui Thierry, dar nu şi pe aceea a soţiei sale.

Vom renunţa dar, chiar de ar fi să reluăm cercetarea aceasta într-o zi, să descifrăm pentru un moment misterul, mulţumindu-ne să stabilim faptele. Şi, pentru asta, n-avem decât să ascultăm pe Philippe d'Aulnay.

Gentilomul acela avea un suflet cu mult mai delicat şi mai rafinat decât al tuturor contemporanilor săi. Iubirea lui pentru regina Marguerite fu, desigur, o mare nenorocire în viaţa lui. Dotat cu calităţi strălucite, cu o inimă curată, cu gânduri generoase, ar fi avut dreptul la o carieră strălucită; amorul, însă, îl omorî. La şaptesprezece ani, era un tânăr sprinten şi inteligent, învăţat, bine crescut de mama lui, fiind în stare să susţină o teză la Sorbona; tatăl său îl învăţase scrima, călăritul şi toate exerciţiile corporale, atât de vază pe acele vremuri. Era vesel, cu înfăţişarea plăcută, cu vorba plină de spirit, şi multe femei din lumea mare se gândeau la el.

Fratele său, Gautier, fire mai grosolană, refuzase cu încăpăţânare să-şi vâre nasul în cărţi. Era un vânător îndârjit. Îşi pierdea zile întregi în urmărirea câte unui cerb, pe care-l aducea apoi pe umeri. De cele mai multe ori, când se înapoia la castel, hainele îi erau numai zdrenţe, faţa numai zgârieturi căci dispreţuind piedicile, bătându-şi joc de proprietatea altuia, i se întâmpla destul de des să depăşească domeniile părinteşti, destul de întinse, şi să vâneze pe proprietăţile vecine; şi vânătorile acelea, fie de cerbi, de mistreţi, sau chiar de fete

frumoase, se sfârşeau mai întotdeauna prin câte o ceartă, din care… nu ieşea totdeauna învingător. Asta înseamnă, că dragostea, cum o pricepea Philippe, nu prea avea cine ştie ce însemnătate în ochii lui Gautier.

Astfel erau aceşti doi tineri, când, deodată, se răspândi vestea că se vor da serbări mari la Paris: Regele Philippe cel Frumos îşi însura pe cei trei fii ai săi, regele Navarei, contele de Poitiers, şi contele de la Marche cu cele trei fete ale ducelui de Bourgogne: Marguerite, Blanche şi Jeanne.

Seniorul d'Aulnay, soţia lui şi cei doi fii ai lor se pregătiră să părăsească castelul d'Aulnay, ca să ia parte la nunţi, după cum îi obliga rangul lor.

Dar, chiar în dimineaţa plecării lor, Thierry d'Aulnay primi o solie venită de la Paris şi care-i vorbi mult. În urma întrevederii, seniorul păru palid, mâhnit şi foarte îngrijorat. El anunţă că nu vor mai pleca.

— Dar, zise el, cum trebuie ca, în ciuda invidioşilor, familia să fie reprezentată în ocazii atât de solemne, Philippe şi cu Gautier vor purta stindardul Aulnay-lor şi-l vor duce destul de sus şi bine, ca să fie văzut de toţi, chiar – adăugă el mai în şoaptă – de regele acela, atât de ingrat, care mă supune umilirii… şi chiar de Marigny, care mă loveşte azi.

Cei doi fraţi plecară escortaţi de câte patru lăncii, adică de vreo patruzeci de oameni fiecare, soldaţi şi servitori.

Philippe era îngrijorat de neliniştea tatălui său, Gautier – dimpotrivă – părea încântat de a-şi petrece câteva zile la Paris, de capul lui, făgăduindu-şi să cerceteze toate cârciumile, de care auzise vorbind bătrânii soldaţi, care erau în simbria castelului d'Aulnay.

Fiecare ştie ce au fost serbările întreitei căsătorii, deci n-o să mai vorbim de aceasta, decât pentru a spune că la marea luptă între cavaleri, care avu loc cu acest prilej, Philippe d'Aulnay fu proclamat învingător: trântise de pe cal trei cavaleri, la rând. Şi, cum străbătea câmpul de luptă, acoperit de armura lui de oţel, cu faţa sub viziera coifului, cu lancea victorioasă, aplecată, ca să salute femeile, cu calul jucând… şi cum surlele îi proclamau triumful, în timp ce mulţimea îl aplauda, şi doamnele fluturau batistele şi eşarfele, Philippe trecu prin faţa tribunei regale, ridică mândru capul şi privi. Nu fu decât o viziune pieritoare. El trecuse deja… Dar, de atunci, acea viziune trebuia să-i rămână în suflet.

Iată ce văzuse: Regele Philippe cel Frumos, posomorât, dispreţuitor, gândindu-se, – desigur, – la mijlocul de a-i constrânge pe burghezii Parisului să plătească serbarea.

Împrejurul regelui şi la spatele lui, într-un semicerc impunător, splendid prin arme şi costume, stăteau principalii demnitari ai curţii, şi printre ei Enguerrand de Marigny, care aruncă tânărului d'Aulnay, în

treacăt, o privire grozavă. Înaintea regelui şi puţin mai jos, cei trei prinţi: Ludovic de Navara, soţul Margueritei, elegant, vesel, aplaudând cu furie, aclamând pe învingătorul luptei; contele de la Marche, soţul Blanchei, om trupeş, scurt şi gros, indiferent şi mâncând cu poftă prăjituri; contele de Poitiers, soţul Jeannei, lung, slab, semănând cu cocostârcul din La Fontaine, cu picioare lungi, cu un gât lung, un nas şi mai lung, cu aerul gânditor şi căscând să-i trosnească fălcile. În fine, înaintea prinţilor, în marginea locului de luptă, cele trei prinţese blonde, rumene, minunat de frumoase. Blanche şi cu Jeanne îşi fluturau eşarfele, Marguerite singură sta rece, şi privirea-i visătoare rătăcea în cine ştie ce zări, întrezărea cine ştie ce vis.

Iată ce văzu Philippe d'Aulnay în clipa când se opri să salute cu lancea pe rege, prinţi şi prinţese.

Într-o clipă el învălui uimitoarea unitate a costumelor, armele, draperiile de aur, stindardele, eşarfele… pe toţi seniorii, şi femeile, pe rege şi principi… totul! Dar asta nu fu decât un cadru de splendoare singurei viziuni stranii, suave şi fulgerătoare, cu care trebuia să rămână pe veci în suflet: Marguerite!

În dimineaţa aceea Philippe d'Aulnay vorbea de toate cele văzute odinioară cu blândeţea cu care se vorbeşte despre un vis frumos şi dispărut. Şi asta se petrecea în palatul bătrânesc, din strada Froidmantel, unde am făgăduit să ne întoarcem cu cititorul.

Gautier, Buridan, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, erau acolo. Bigorne, dintr-o odaie vecină, asculta, prin întredeschiderea uşii, mâncând resturile unui prânz, pe care, ca un adevărat bucătar, îl pregătise stăpânilor lui, şi golea numeroase funduri de sticle. Zicem stăpânii lui, căci îndrăzneţul Bigorne părea că şi-i iubeşte pe toţi ca pe nişte adevăraţi stăpâni.

După ce Lancelot Bigorne adusese cei două sute de galbeni, şterpeliţi de la prefectul Parisului, hotărâseră cu toţi să se mute în palatul d'Aulnay. Acolo puteau sta, fără să stârnească curiozitatea vecinilor şi ar fi fost cel din urmă dintre locurile unde l-ar fi putut căuta.

Lancelot Bigorne hotărâse să sărbătorească împrejurarea asta printr-un prânz bogat. De aceea cumpără tot ce-i trebui, pregăti şi servi singur, dar atât de bine, încât mai că ne-ar veni să credem că era una din mesele date la Turnul Nesle!

În timpul prânzului şi cum vinurile fuseseră minunate, oaspeţii simţiseră nevoia veseliei, care e cel mai plăcut efect al vinului bun, cum şi – pe de altă parte – ajunseseră să vadă viaţa mai puţin posomorâtă, cu toată situaţia lor mizerabilă. Buridan le istorisi cum o cunoscuse pe Myrtille şi cum o iubise; Guillaume şi Riquet povestiră cum bătuseră şi devalizaseră pe prefectul Parisului, tocmai când credeau că au să moară de foame; Philippe istorisi lupta cavalerilor de

care am pomenit mai sus, iar Bigorne cum căpătase cele două sute de galbeni pe care-i începeau tocmai cu acel prânz! Numai Gautier nu istorisise încă nimic şi limba îl mânca grozav.

— Asaltul de arme, de care vorbeşte Philippe – zise el – n-am să-l mai uit toată viaţa. Niciodată n-am văzut atâtea cucoane frumoase adunate la un loc. Drace! Când mă gândesc m-apucă şi acum ameţeala, care mă prinse atunci. Nu mai ştiam încotro să-mi îndrept privirile. Şi tocmai asta fu pieirea mea. Când intrai pe locul de luptă, cu lancea pregătită împotriva adversarului – care era seniorul de Malestroit – nu vedeam decât miile de ochi femeieşti aţintiţi asupra mea, ochi albaştri, negri catifelaţi, de viorele... ce bucurie!... Şi credeam că toţi ochii aceia mă vedeau numai pe mine. Cu deosebire, o pereche de ochi – negri, dacă-mi amintesc bine – mă băgau în draci! Îmi aţintii o lovitură puternică în piept, auzii zgomotul unei lănci în pieptarul meu, scăpai scările şi mă rostogolii la pământ. Ce lovitură! Malestroit, vicleanul, se folosise de distracţia mea ca să mă atace... Mă sculai fără altă pagubă, şi când, foarte plouat, privii spre cea cu pricina, văzui că-l aplauda pe Malestroit. De atunci am groază de ochii negri!

— Fiecare rău cu binele lui, zise Buridan, râzând.

— Asta o să te înveţe minte – adăugă Guillaume care se prăpădea de râs, că nu-i nimic mai viclean pe lume, ca ochii unei femei.

— Nu m-a învăţat nimic alta! vorbi Gautier, decât... să nu mă mai încred în ochii negri!

— Mi se pare, principesele au ochii albaştri! zise Riquet Haudryot.

Gautier dădu din cap. Buridan se posomorî, şi Philippe îngălbeni.

— De altfel, urmă Gautier, nu voiam să vă spun aceasta, ci ceea ce urmează. În seara asaltului, cum ne înapoiam acasă, chiar în palatul în care ne găsim, dădurăm peste un om... unul din servitorii tatălui nostru... îţi reaminteşti Philippe?

Philippe d'Aulnay se cutremură. El care nu bea mai niciodată, sau foarte puţin, băuse două, trei pahare, unul după altul. Gautier crezuse că el trebuie să golească patru, cinci.

— Mi-aduc aminte! oftă Philippe, cu glas mâhnit. Şi pentru că suntem împreună, uniţi de aceeaşi soartă, de ce n-am spune de unde porneşte ura noastră contra lui Enguerrand de Marigny?

— Spune-o Philippe! Spune-o! bâlbâi Gautier.

— Ei bine servitorul acela, prăfuit, galben ca moartea, plin de sânge, pe mâini, pe faţă, sosise chiar atunci. El nu putu vorbi decât atât: Veniţi!... Bănuii că se întâmplase o mare nenorocire la castel.

— Şi eu am avut o bănuială! strigă Gautier.

— Omul, murmură Philippe, ne arătă cu un gest calul său care căzuse mort, în faţa palatului. Îl dusei la grajd. El se apucă să pună şeile – în grabă – pe trei cai odihniţi. Încălecă pe unul; Gautier şi cu

mine încălecarăm pe ceilalţi doi. Şi pornirăm la galop, fără să ne mai strângem escorta. Cum ajunsesem la colţul străzii Froidmantel, o trupă numeroasă străbătu strada pe la capătul celălalt. Mă oprii, voind să aflu ce căutau? Se opriră în faţa palatului nostru: veneau să ne aresteze!…

— Da, zise Gautier, oamenii regelui, începură să intre în palat, şi se încleştară cu ai noştri într-o luptă grozavă, care se sfârşi prin măcelărirea tovarăşilor noştri de arme. Apoi fugiră cu prada şi ne incendiară palatul.

— Astea le-am aflat mai târziu, urmă Philippe. Văzând că oamenii regelui se opreau în faţa locuinţei noastre, vrui să mă întorc, dar omul care venise de la d'Aulnay, mă apucă de braţ şi cu glas grozav, întretăiat de hohote de plâns îmi repetă:

— Veniţi! Dacă vreţi să culegeţi ultima suflare a mamei voastre, veniţi!… Atunci îmi pierdui minţile, înfipsei pintenii în burta calului şi pornii într-o goană nebunească. În curând ajunserăm afară din Paris. Veni noaptea. Cursa noastră furioasă, pe câmp, semăna cu aceea a unor fantome împinse de o vijelie. Spre ziuă, caii de abia se mai târau. Al meu căzu, apoi acela al lui Gautier… şi-n urmă al servitorului. Nu mai eram decât la doi paşi de castelul, pe care ni-l ascundea o pădure deasă. Dar, pe deasupra arborilor, în depărtare, vedeam un fum care se suia spre cerul albastru. Alergam de ne ieşeau sufletele… În sfârşit, ajunserăm la picioarele colinei, pe care se înălţa castelul d'Aulnay…

Gautier scoase un fel de muget.

— De băut! zise el.

Riquet Haudryot îi umplu un pahar.

Buridan asculta, cu buzele strânse, cu ochii duşi pe gânduri.

— Castelul ardea! urmă Philippe, cu vocea extraordinar de liniştită. Când ajunserăm la punte o văzurăm acoperită de morţi. Curtea de onoare era presărată cu cadavre. Pe scară, iarăşi cadavre. Treceam peste ele, călcam în sânge, auzeam şuierul incendiului. În faţa apartamentului tatălui nostru, cadavrele erau mai numeroase; acolo trebuie să se fi dat lupta de pe urmă. Înnebunisem, eram încrâncenat de groază, simţeam părul zbârlindu-mi-se pe cap. Deodată, văzui pe tatăl meu, printre morţi. Era străpuns de vreo douăzeci de lovituri. Mă plecai, îngenuncheai, îmi lipii urechea de pieptul lui, ca să prind o ultimă speranţă de viaţă… Părintele meu era mort. Atunci mă ridicai şi-l văzui pe Gautier, care împiedicându-se, parcă s-ar fi îngrozit peste măsură, intrând în apartament. şi pe dată îl auzii plângând.

— De băut! repetă Gautier cu vocea grozavă, cu mâna încleştată pe pahar.

Guillaume Bourrasque îi turnă vin.

— Îl urmai, reîncepu Philippe, cu aceeaşi linişte, şi curând o zării şi pe mama. Ea nu murise încă. Când mă zări, un fel de zâmbet îi flutură

pe buze. O luai în braţe. Ea murmură un cuvânt, unul singur, şi muri! Trecu un minut de grozavă tăcere.

— Ascultaţi, zise deodată Gautier.

— Nu e nimic, îl linişti Buridan, sunt leii reginei. Urlă. Şi ce cuvânt era acela pe care-l rosti mama voastră murind?

— Marigny!

Tăcerea se lăsă din nou în jurul lor, în timp ce-şi perindau prin minte sângeroasa tragedie de la Aulnay.

Apoi Philippe urmă:

— Chiar dacă mama n-ar fi rostit cuvântul acela, tot am fi priceput de unde ne venea lovitura, care trăsnea casa noastră în plină prosperitate. Printre cadavrele de pe punte, din curte şi de pe scară, recunoscusem armele lui Marigny. Ridicai pe mama mea şi o dusei de acolo. Gautier luă pe tata. Sluga care venise să ne cheme, vru atunci să ne urmeze, dar îl văzurăm legănându-se şi căzând. Murise. Mort, poate de mâhnire, cât şi de rănile din pricina cărora îşi pierduse sângele toată noaptea. În tot castelul d'Aulnay eram vii numai eu cu Gautier. Ieşirăm, în urma noastră zidurile se dărâmaseră… Afară găsirăm câţiva oameni din sat, care de abia îndrăzneau să se apropie. Ei ne istorisiră atacul, lupta… ne ajutară să ne îngropăm părinţii. Apoi, când rămăserăm singuri… pe înserate, Gautier şi cu mine făcurăm jurământul solemn pe acele două morminte!… Aceasta-i istoria noastră!

— E trist! oftă Guillaume Bourrasque.

— De-ar intra Marigny aici, l-aş înjunghia! scrâşni Riquet Haudryot.

Philippe îl privea pe Buridan.

Acesta se-nfioră, căci pricepea întrebarea mută a privirii aceleia. Şi ştia acum că Marigny, era tatăl Myrtillei!

— Ce vrei? zise el, ridicând din umeri. Omul de care vorbeşti, Philippe, e condamnat…

Şi, Buridan adăugă:

De data asta, privirea lui Philippe scânteie.

— Vii în numele unei dureri sfinte. Ţii în mână trăsnetul răzbunării dumnezeieşti. Îmi pare că aş comite un sacrilegiu dacă aş încerca să îndepărtez acel fulger!…

După ce Buridan sfârşi de vorbit, din curtea vecină se auziră zbierete amestecate cu urletele fiarelor.

Toţi se apropiară de fereastra astupată, care da spre curte, şi Buridan ridică perdeaua, atât cât să poată privi fiecare.

Fără îndoială, atmosfera era furtunoasă, căci fiarele păreau tulburate. Fără ca prietenii strânşi în palat să bănuiască, o vijelie ameninţa Parisul. De departe, se auzea bubuitul tunetului.

Leii umblau de colo până colo, în cuştile lor spaţioase, cu gura căscată şi doi dintre ei se încăieraseră.

Cu o furcă de fier, un om se căznea să-i despartă printre gratii, înjurându-i.

— Stragildo! grăi Buridan.

— Stragildo! repetară, înăbuşit, tovarăşii lui.

— Acelaşi care, la Pré-aux-Clercs, era să pună să mă spânzure! gemu Lancelot.

— Acelaşi care, la Pré-aux-Clercs, era să pună să mă sfâşie, arătându-mă arcaşilor regelui! strigă Guillaume Bourrasque.

— Şi pe mine! oftă Riquet Haudryot.

— Acelaşi care ne-a cusut într-un sac... ţi-aduci aminte Philippe? îi curmă Gautier, cu un râs groaznic şi care ne-a aruncat în Sena, din vârful Turnului Nesle!

— Sufletul blestemat al demonului aceleia care se numeşte Marguerite de Bourgogne! zise Buridan.

Singur Philippe nu vorbi nimic. Era ca pământul.

În minutul acela, Stragildo sfârşind prin a linişti bestiile cu lovituri de furcă, rânjea:

— În sfârşit, v-aţi potolit – He! firea-ţi ale dracului! Nu puteţi să staţi liniştiţi tocmai în ziua când seniori leoparzi, o să primiţi vizita augustei şi frumoasei voastre stăpâne, Marguerite de Bourgogne, regina Franţei!

— O să vină regina! strigă Buridan.

— Regina sângeroasă se apropie! scrâşni Gautier.

— Marguerite va veni! murmură Philippe, palid ca un mort.

XL. BUCURIA ŞI SPAIMA LUI VALOIS

În noaptea în care Ludovic Vicleanul veni să vadă pe vrăjitoare închisă la Temple, şi când crezând că vorbeşte Myrtillei, vorbise cu Mabel, contele de Valois se mai linişti. Regele era mulţumit. Asta era tot ce-i trebuia, pentru un moment.

— Puţin îmi pasă acum că femeia care luase locul Myrtillei o să fie arsă sau nu! Că regele o să vrea sau nu, s-o mai vadă la Luvru... treaba lui. Regele nu va afla niciodată înşelătoria asta.

Femeia nu mă poate trăda, deoarece, ca s-o scape pe Myrtille, singură a consimţit să-i ia locul. Singurul care ar putea să mă dea de gol e Marigny. Şi Marigny e tatăl Myrtillei!

Astfel judeca Valois. Şi rezultatul gândurilor acelora fu... că-şi sfârşi liniştit noaptea, care ameninţase să fie grozavă pentru el.

Prima lui grijă, de dimineaţă, fu ca să cheme pe Simon Malingre. Dar Simon nu apăruse încă, la Temple. Contele de Valois aşteptă două ore şi, în fine, nemaiputând răbda, se duse la palatul său. Vrednicul său servitor nu venise nici acolo.

Zicem vrednicul servitor… şi nu e un cuvânt deşert. Simon Malingre se căznea să întrebuinţeze tot ceea ce îi dăruise cerul generos ca răbdare şi viclenie, pentru serviciu stăpânului său. (Aţi observat că în genere, cerul e de o generozitate extraordinară, când e vorba să distribuie şiretlicul şi răutatea şi, dimpotrivă, e de o zgârcenie revoltătoare, când e vorba să împartă dreptatea şi bunătatea). Oricum, Simon Malingre era hotărât să nu se înapoieze la palatul Valois, fără s-o aducă cu el pe Myrtille, după cum primise poruncă de la stăpânul său.

După plecarea trupei, care-o arestase pe Mabel, Malingre se întoarse în casa cu stafii, şi prima lui cugetare fusese aceasta:

— Desigur, micuţa e în casă! Dar, unde e? Pe când aş căuta îţi pivniţă, ea poate să se coboare din pod, şi dacă încep cu podul, poate să iasă din pivniţă: în amândouă cazurile îmi poate scăpa.

Malingre începu mai întâi să repare uşa, pe care arcaşii lui Valois o stricaseră, o puse la loc cu greu, îi aşeză lacătele, îngrămădi mobile în faţă, ca şi când ar fi avut şi el să se lupte cu cineva, sau să rămână prizonier în casă.

Îşi frecă mâinile de bucurie.

Era prizonier, da, dar Myrtille era cu el.

— Acum încep să caut, îşi zise el. Nu poate să sară pe ferestre, sunt cu zăbrele, nici să iasă pe uşă, căci i-ar trebui două ore s-o deschidă. Deci… am prins-o!

Simon Malingre se apucă să scormonească, cu răbdare, prin pivniţe, sondă zidurile, bătu în podele, şi, în sfârşit convins că acolo nu era nici o ascunzătoare posibilă, reîncepu aceeaşi operaţie la parter.

Cercetările nu-i izbândeau.

Obosit, Simon se hotărî să aştepte până a doua zi dimineaţă şi culcându-se de-a curmezişul uşii de la intrare, pe care o baricadase, dormi un somn iepureşte, ca să fie totdeauna gata să sară, adică… nu dormi decât cu un ochi.

Dimineaţa îşi reîncepu căutarea şi cercetă primul etaj cu aceeaşi îngrijire cu care cercetase pivniţele şi parterul. Pe la amiază ajunse la laborator şi începea să se întrebe: dacă Myrtille era, într-adevăr, în casă.

— Dacă nu-i, se gândi el, scumpul meu stăpân, contele de Valois, căruia i-am jurat că-i voi găsi-o aici pe micuţa, o să pună să mă spânzure. În zadar i-aş înşira toate serviciile trecute, şi mai cu seamă, pe cele viitoare! Îmi cunosc eu omul. Într-un moment de furie o să pună să mă spânzure, chiar de s-ar căi pe urmă, dobitocul! Da, dar eu, dacă nu găsesc păsărica, pe care trebuie s-o pun în colivie, o strâng de gât, mai întâi, pe Gillonne. Apoi… o iau la picior… Auzi! Auzi!… Ce e zgomotul ăsta?

Vuietul venea dintr-unul din ungherele laboratorului: erau lovituri

slabe de chemare care răsunau sfiicioase, de după rafturile încărcate cu borcane şi sticluţe, ale lui Mabel. Un zâmbet se încrustă pe figura îngustă a lui Malingre, care înlemni, cu gâtul întins spre locul de unde veneau loviturile.

Zgomotul reîncepu curând. Malingre îşi puse indexul pe nas. Îşi întări surâsul şi clătină din cap. Astfel, era caraghios şi hidos. Era groaznic. Avea nemişcarea grozavă a motanului, căruia îi miroase un şoarece. Râsul lui tăcut ar fi înspăimântat pe oricine. Se gândea:

— E aici, drăguţa de ea! Hei! O am în mână! Nu zău! N-ar zice că-i un şoricel, care roade? De ce ciocăneşte? Hei! Pe Dumnezeul meu, nu aşa de tare, frumosul meu şoricel, că… te aud!… Ea ciocăne, vezi bine, ca să cheme pe femeia aceea, cumsecade! Şi cum nu primeşte nici un răspuns, cum nu mai aude nici un zgomot… crede că a scăpat… În clipa asta îşi zice… că nu mai e nimeni în casă… că o fi putând să-şi scoată vârful nasului… umblă cu mânuţa ei frumoasă, la clanţa ascunzătoarei… trosneşte… şi eu care sunt aici, care o pândesc. Niciodată n-am petrecut aşa!…

Minutul care urmă fu înspăimântător.

Bietul şoricel – vrem să spunem Myrtille – deschise. Şi, îndată, privirea ei mirată se oprise asupra lui Malingre care, în mijlocul laboratorului; cu degetul pe nas, cu faţa îngustă, cu un râs şi mai puternic, cu gâtul întins, nemişcat, caraghios, hidos, o pândea.

Ea rămase tremurând, fără un gest de apărare, mută.

Astfel şoarecele ce se dă pradă sorţii când simte gheara pisicii care-l înşfacă.

— Ohe! izbucni Malingre cu glas ascuţit şi batjocoritor.

Ea începu să tremure. Mojicia şi silnicia unui soldat ar fi îngrozit-o mai puţin decât râsul şi vocea aceea.

— Haide, frumoasă copilă! zise Simon. Ieşi de acolo… Vino!… Vezi bine că… aştept!…

Sărăcuţa, rămase câteva minute, încă, nemişcată de groază, ca fascinată. Dar cum în pieptul virgin bătea o inimă mândră, Myrtille îşi stăpâni slăbiciunea trecătoare, pe care i-o provocase apariţia neaşteptată şi inexplicabilă a necunoscutului acela. Ea ieşi din ascunzătoare, îşi înfrână tremuratul nervos, care o zguduia şi se opri lângă Simon Malingre, pe care-l privi de sus în jos.

— Ce faci aici? întrebă ea. Cum ai intrat?

— Hei! Cum se intră… pe uşă, frumoasă copilă, pe uşă! Cel puţin ăsta e mijlocul întrebuinţat, obişnuit, ca să intri într-o casă. Cât despre ce fac?… vezi!… privesc. La drept vorbind… te aşteptam. Aveam ordin să te aştept.

— Aveai ordin? bâlbâi Myrtille.

— Da, am venit câţiva aici, şi am arestat mai întâi pe biata femeie, care…

— Arestat! izbucni, Myrtille, îngălbenind. Şi pentru ce? Ce crimă a săvârşit?

— Nu ştiu, pe toţi sfinţii! Habar n-am! Atât doar ştiu, că e arestată. Şi eu am avut ordin să te aştept. Şi după cum vezi… te-am aşteptat. Asta-i!

Două lacrimi se prelinseră pe obrajii palizi ai fetei, care se gândi:

— Mama lui Buridan arestată!… Sărmană mamă… ea cea atât de bună, pe care începusem s-o iubesc, şi care mă iubea atât de mult!… Vai! Ce-o să i se întâmple?

Malingre o măsură cu privirea vicleană. La urma-urmei, n-avea un aer aşa de grozav. Pentru cei care nu-l cunoşteau, era mai cu seamă caraghios, cu figura îngustă, nasul subţire, lung şi ascuţit, şi cu picioarele lui strâmbe.

Primul moment de spaimă trecut, Myrtille nu se mai temea aşa mult şi tot gândul ei se concentrase asupra celeilalte nenorociri: „Mabel era arestată!”

Simon Malingre, încărcat de izbânda operaţiunii, pe care i-o încredinţase Valois, era hotărât să se arate de o politeţe rafinată.

— Acum, micuţo, zise el fără sfială, e vorba ca să mă urmezi şi cât mai repede. Vezi că… sunt ceremonios. Nu mă obliga să te silesc.

— Să te urmez?… Unde?

— Ei!… O să vezi! Într-un palat splendid, unde vei fi bine tratată… crede-mă!

Myrtille clătină din cap, cu energie.

Părând că n-ar fi văzut acel semn, Malingre urmă:

— Deci, ne vom coborî, vom ieşi, şi pe străzi să umbli frumos, alături de mine.

O speranţă licări în ochii Myrtillei..

Malingre, care văzu bine acea speranţă, îşi puse iar degetul pe nas, se gândi un minut, apoi zâmbetul lăbărţat, i se aşternu pe faţă.

— Fără îndoială zise el, îţi va fi foarte lesne să încerci să fugi pe stradă. Să-ţi spun, dacă fugi, eu te las. Îţi va fi şi mai uşor să te apuci să strigi, să strângi lumea în juru-ţi, şi în acest caz eu mă pun pe fugă, căci n-am nici o poftă să mi se spargă capul cu pietre, pentru ochii tăi cei frumoşi. Vezi dar, că e lesne. Şi chiar, iată, fără să mai căutăm atât, dacă-mi ordoni să plec te ascult la minut, şi te las liberă. Ah! Ah! Ce zici de asta, micuţo?… Să vedem, să plec fără tine? Vorbeşte! Nu te sfii.

Dar… Malingre se opri un minut pufnind de râs. Myrtille tremura.

— Dar, urmă Simon, trebuie să-ţi spun un lucru. Biata femeie, pe care am arestat-o azi noapte, scumpa cucoană…

Myrtille se îngrozi!

— Ei bine, peste o oră ea va fi spânzurată, dacă nu soseşti la timp, la locul spânzurătorii. Iacă! Mie puţin îmi pasă. Pleacă, fugi, rămâi,

ce-mi pasă mie că ea o să fie spânzurată!

Şi Simon Malingre porni fără să se mai întoarcă, să vadă dacă fata îl urma.

Jos începu să dărâme fortificaţiile, pe care le ridicase în dosul uşii.

— Mai iute! Oh! Mai iute, te rog! murmură lângă el, vocea Myrtillei.

— Ha, ha! Te-ai hotărât?... Ei bine! Fii liniştită, o să ajungem la vreme. Răspund eu.

— Şi, spui că, dacă merg acolo unde mă duci...

— Doamna aceea nu va fi spânzurată. Din contră, peste un ceas, dacă nu eşti acolo...

— Să mergem! Să mergem! – se cutremură Myrtille.

Ieşiră, Malingre umbla fără să se grăbească, fără să se uite la tovarăşa lui. După o jumătate de ceas, ei intrau în palatul Valois, pe o poartă joasă şi fără să fi fost văzuţi de cineva, Malingre o închise pe fată într-o odaie şi, alergând, se duse la stăpânul său.

— Monseniore! zise el, cum fu în faţa contelui de Valois. Am prins păsărica!

Valois se înfioră. Ochii lui negri fulgerară şi obrajii oacheşi tremurară de o bucurie negrăită.

— Cum ai făcut? zise el, ascunzându-şi cu îngrijire emoţia, care, cu toate astea, nu scăpase lui Malingre. Nu a strigat? Ziua, în amiaza mare era primejdios; dar, fără îndoială, ai legat-o şi i-ai pus căluş în gură. Nu i-ai făcut vreun rău, păcătosule?

— Monseniorul mă cunoaşte prea puţin, zise Malingre, aplecat până la pământ – ca să se gândească că aş fi avut îndrăzneala să pun mâna pe aceea pe care o ocrotiţi cu gândul. Nu, n-am legat-o, nu i-am pus căluş, şi nici măcar cu degetul n-am atins-o! N-a strigat, nu s-a opus... ci m-a urmat, blândă ca un mieluşel!

Şi, Malingre îi istorisi lui Valois cum făcuse ca Myrtille să-l urmeze.

Ca un adevărat cunoscător, Valois admiră şiretenia servitorului său, şi-l felicită după cum şi merita.

— Acum, zise el, du-te şi adu-mi pe Gillonne.

Malingre se repezi, alergând să dea drumul Gillonnei, care sta tot închisă şi o aduse contelui, zicând:

— Dacă spui un cuvânt, de cele ce s-au petrecut între noi, Gillonne, istorisesc contelui tot ce ai inventat, ca să-i storci bani. Dacă taci, din contră, îţi garantez că ne-am îmbogăţit.

Gillonne pricepu că asociatul ei o păcălise, pentru a-i smulge secretul ascunzătorii Myrtillei şi, mai cu seamă, aurul de care ducea dorul.

— Răbdare, îşi zise ea, mă voi răzbuna!... Ne-am înţeles! adăugă tare. N-am să spun nimic. M-ai ameninţat, furat, jefuit, sărăcit... dar ce n-aş răbda de la un viitor bărbat galant şi frumos ca tine, Malingre?

Simon privi chiorâş spre onorata sa tovarăşă şi se gândi: „Îmi

pregăteşte vreo lovitură! Să ne ţinem bine!”

Dar se făcu că se umflă în pene şi Gillonne, care-l observa bombăni:

— Dobitocule! Am să te fac să-mi plăteşti sută la sută, spaima pe care mi-ai tras-o şi galbenii pe care mi i-ai şterpelit.

Ajunseseră la apartamentul contelui.

Gillonne şi Malingre intrară.

— Gillonne! zise Valois, îndrăzneţul nostru Malingre a descoperit locul unde se ascundea fata lui Marigny.

— Malingre e un om foarte priceput, monseniore!

— Da! Şi a adus-o pe vrăjitoare, care acum e în palat. Ţi-o încredinţez, Gillonne. O cunoşti. Ea nu ştie amestecul pe care îl ai în afacerea de la grădiniţa cu trandafiri, şi imensul serviciu pe care l-ai făcut Statului şi Maiestăţii Sale.

— Şi vouă, monseniore!

— Într-adevăr, şi mie!... Deci, ea trebuie să aibă încredere în tine!

— Fără îndoială. Şi, chiar dacă nu-mi mai păstrează vechea ei încredere, mă însărcinez să-i inspir alta... nouă. Monseniorul nu va pierde nimic, în schimb!

— Eşti o femeie preţioasă, Gillonne. Şi te iau, definitiv, în casa mea. Te numesc supraveghetoarea lenjeriei casei mele. E un post onorabil şi care aduce mari beneficii, pe care multe burgheze l-au dorit în deşert.

— Monseniorul e prea bun!

— Şi nu e... decât un început. Dar, supraveghează-ţi prizoniera, adăugă contele, cu un ton ameninţător. Nimeni în palat şi afară din palat nu trebuie să ştie că o fată e aici. Dacă acest secret va fi destăinuit oricui va fi, îţi smulg limba. (Gillonne făcu o reverenţă). Nimeni nu trebuie să se apropie de ea, să-i vorbească, sau s-o vadă cineva, voi scoate ochii celuia care o fi văzut-o, mai întâi, şi apoi pe ai tăi. (O altă reverenţă din partea Gillonnei). În sfârşit, dacă din pricina ta sau a oricărui altul, această fată izbuteşte să fugă din palatul meu, tu şi cu complicii tăi veţi fi arşi în sala de jos a palatului. (A treia reverenţă a Gillonnei).

Contele se cutremură puternic, la gândul că Myrtille ar putea să fugă. Dar era sigur de a-şi fi dobândit în Gillonne o temniceră devotată. El urmă:

— Nu vreau s-o văd... astăzi, nu! Alege în tot palatul apartamentul care ţi se va părea mai potrivit planurilor noastre şi gândeşte-te că, dacă eşti credincioasă şi inteligentă, ai câştiga o avere!

— Credincioasă? zise Gillonne. Nu se poate să fiu mai mult! Monseniorul ştie aceasta.

La un semn al stăpânului, Gillonne şi Malingre se făcură nevăzuţi.

— Vezi că ne-am îmbogăţit? făcu Maligne. Vezi că am avut dreptate să-ţi smulg secretul prin frică? Vezi că, graţie mie, favoarea contelui

te-a ridicat la demnitatea de lenjerieră? Când ne cununăm, Gillonne?

Din întâmplare, Malingre era odată sincer.

Trecerea şi averea Gillonnei îl uimeau.

Îşi zicea că are o logodnică preţioasă. Dar, pe când Simon Malingre aruncă Gillonnei nişte priviri pe care el le credea drăgăstoase, dar care nu erau decât sinistre, Gillonne, umblând de-a lungul sălilor palatului, se gândea, fără îndoială, la lucruri mai însemnate.

Şi cum Malingre, în culmea entuziasmului, ajunsese să-i facă o adevărată declaraţie de dragoste, Gillonne se opri în loc, îl privi în fundul ochilor şi zise:

— Vrei să mi-i dai înapoi?

— Ce? tresări Malingre nedumerit.

— Galbenii… sărmanii mei galbeni, pe care mi i-ai şterpelit… Simone, dă-mi-i înapoi, dacă zici că mă iubeşti.

— Da, te iubesc, făcu Malingre, dar tocmai de aceea n-am să ţi-i mai dau. Îi păstrez, vezi tu, ca să fii şi mai bogată în ziua nunţii noastre.

Gillonne nu mai adăugă nimic şi porni înainte.

Se gândea.

— Valois a zis că acela care o va face pe Myrtille să fugă va fi ars de viu. Desigur, Valois se va ţine de cuvânt. Îl cunosc eu bine!

Vorbindu-şi altfel, îl privi pe Malingre cu o ironie adâncă. Malingre nu înţelese privirea sau n-o văzu. Ajunseră în faţa odăii unde era închisă Myrtille. Şi Simon îi dete Gillonnei cheia, zicând:

— Iat-o! Acum, descurcă-te cum ştii! Eu mă duc să mă întâlnesc cu monseniorul, la Temple.

Contele de Valois, se înapoiase la Temple, locuinţa lui oficială, de când, prin favoarea regelui, nepotul său, fusese numit guvernator. Era o natură violentă. Puternic de statură, cu umerii laţi, cu înfăţişarea formidabilă, cu armura lui de război, Charles de Valois, era tipul războinicilor vechi care, semeţi, pe caii lor normanzi, cu harnaşamentul de oţel, păreau neclintiţi ca nişte stânci.

La începutul verii, avusese ambiţii nemărginite. Dar fierul muiat de foc, fierul în care loveşte fierarul, se moaie, se îndoaie, şi prima sa tărie se înmlădiază, şi dacă nu se îndoaie, se rupe…

Alţii, decât Valois, s-ar fi zdrobit, poate. Valois se îndoise, prins între acea puternică nicovală, care se numise Philippe cel Frumos şi ciocanul acela grozav, care se numea Enguerrand de Marigny, încetul pe încetul. Charles de Valois îşi înmlădiase firea violentă şi straşnică: învăţase să fie şiret!

Şi, mai bine, învăţase să trăiască în frica acelei clipei care urmează clipei pe care-o trăia.

Din starea aceea de constrângere, în care trăise atâta vreme, rezultase o ciudată timiditate. Valois nu mai îndrăznea să „voiască”. Îi

era chiar frică de un triumf. Valois făurea planuri formidabile, întocmea răzbunări înspăimântătoare, şi, în minutul hotărâtor, când nu-i mai rămânea decât să lovească, să retrăgea pe neaşteptate.

Trecea deci drept foarte îndemânatic şi viclean. În realitate, era slab.

Atâta tot.

Odată, când se aflase în faţa Myrtillei, pe care se dusese s-o aresteze în grădiniţa cu trandafiri, ca să lovească în rivalul său, Marigny, natura lui primitivă, brutală, se dase de gol; o pasiune se dezlănţuise în el; pentru pasiunea aceea renunţase la un plan rumegat multă vreme... voinţa de a proba că Myrtille voise să-l omoare pe rege prin vrăjitorie, apoi să probeze că Marigny era tatăl vrăjitoarei. Aceasta ar fi însemnat fără îndoială, pentru Marigny, prăbuşirea, exilul sau poate chiar închisoarea, eşafodul.

Renunţând la răzbunarea aceea adâncă pentru că se îndrăgostise de fata lui Marigny, Valois îşi zisese că ar fi încă o răzbunare frumoasă, dacă ar putea să se ducă la tatăl Myrtillei într-o zi să-i spună:

— Pe fata ta, mi-am făcut-o amantă!

Acum Myrtille era în puterea lui. Dragostea pentru fată şi ura pentru Marigny se întâlneau laolaltă, – cu toate astea, Valois tot nu se hotăra.

Spre marea mirare a lui Simon Malingre, plecase din palat, aproape fugise fără s-o vadă pe Myrtille.

În sufletul lui nu era nici un fel de milă. Nici un gând delicat.

Simţea o bucurie de fiară la gândul că Myrtille era la discreţia lui şi că n-avea decât să întindă mâna asupra ei.

Dar, atâta doar că Valois răsturna acum ordinea faptelor: îi păru o necesitate de neînlăturat, să se scape de Marigny mai întâi. În fond îi era frică.

Când ajunse la Temple, chemă pe chelar şi coborî în temniţă, urmat de un singur om. Nu ştia singur ce voia cu femeia aceea care îşi împinsese sacrificiul până a lua locul Myrtillei. Nădăjduia în chip nelămurit că va dobândi oarecare lămuriri cu privire la starea de spirit a fetei. Intră singur în temniţă, şi văzându-l, Mabel avu un zâmbet trist: nu mai spera să-l vadă pe Valois singur.

— Femeie, începu Valois, vin să-ţi vorbesc de fata aceea care ar trebui să fie în locul tău, şi pentru care consimţi să mori; căci trebuie să-ţi spun: amânată dintr-un capriciu al regelui, care vrea să-ţi vorbească la Luvru, de tortură nu vei scăpa. Cu toate astea, pot să-ţi îndulcesc ultimele tale minute, şi să-ţi înlătur, dacă nu moartea, cel puţin suferinţa.

— Ce vrei să-ţi spun, Charles de Valois?

— Să-mi vorbeşti de acea Myrtille, să-mi descrii caracterul ei...

gusturile ei… cu deosebire ce-i place…

Mabel îl privi lung pe Valois, şi-l întrebă:

— E liberă?… Ai ţinut jurământul pe care l-ai făcut cu mâna pe cruce?

— Mi-am ţinut jurământul! repetă Valois.

— E liberă?…

— Mi-am ţinut jurământul! repetă Valois.

— Nu-mi răspunzi! strigă Mabel, care încercă să înainteze, dar lanţurile erau scurte, şi cu un suspin îngrijorat, îşi luă iar locul în picioare, lângă zid.

— Tu, nu-mi răspunzi! făcu Valois.

De sub masca lui Mabel, îndoita flacără a ochilor scânteia, cu atâta Putere stranie, încât Valois simţi un fel de mirare şi de îngrijorare.

— Myrtille nu e liberă! îşi zise Mabel în gând. Fie! urmă ea, vorbind tare. Pot să-ţi vorbesc de ea. Va fi o mângâiere şi pentru mine! Bine! Caracterul ei, gusturile, slăbiciunile, viaţa, inima, gândul ei, Myrtille toată e cuprinsă în aceste singure cuvinte: ea iubeşte pe Buridan!

Valois scrâşni din dinţi.

— Buridan!

Oh! pe acela îl ura mai mult decât pe Marigny…

— Răbdare, făcu el, tare. Îşi vorbea lui însuşi, răbdare! Tortura acelui vagabond nu e decât chestie de ceasuri! E în mâini sigure…

— Vrei să spui, Valois, că Buridan e în mâinile reginei… Nu-i aşa?

— Desigur. Am fost de faţă când l-a arestat, în Pré-aux-Clercs.

— Buridan a evadat! zise cu răceală Mabel.

— Evadat? rânji Valois. Eşti nebună, femeie. Dar nu de asta mă îngrijesc…

— Buridan va scăpa-o pe Myrtille, pe care o ţii închisă, ca un sperjur, contra jurământului tău…

— Oh! Eşti, într-adevăr, vrăjitoare? murmură Valois dându-se înapoi.

— Buridan se va căsători cu Myrtille! urmă Mabel.

— Te înşeli, femeie! izbucni Valois, cu glas tremurător de furie şi de spaimă. Dacă acest Buridan e liber, – ceea ce nu cred! – arcaşii prefectului nu vor întârzia să-l aresteze. Şi, dacă blestemata ta ştiinţă ţi-a îngăduit să pricepi că am ţinut fata pentru mine… ghiceşte, vrăjitoareo!… citeşte în viitor… priveşte-ţi oglinzile infernale, care-ţi arată întâmplările viitoare şi vezi-l pe Buridan… spânzurat… pe Myrtille în braţele mele…

— Vei libera-o pe Myrtille! zise Mabel, cu aceeaşi răceală, care îl exaspera şi-l înspăimânta pe Valois.

El râse tare şi se îndreptă spre uşă…

— Mi te vei supune! strigă Mabel. Căci am dreptul să-ţi ordon, Charles de Valois! Eu nu vin din Iad, ci sunt trimisă de zeul răzbunării!

Priveşte-mă!

Valois se întoarse şi se uită spre vrăjitoarea, care-şi scosese masca. Rămase încremenit.

— Cine eşti? – bolborosi el. Oh! Cine eşti?… Unde am văzut faţa ta? Unde am văzut ochii aceştia, care-mi sfredelesc până în adâncul sufletului!… Oh!… Te recunosc, te recunosc!… Eşti… Anne de Dramans!…

Sub stăpânirea unei spaime nebune, Valois simţi înmuindu-i-se picioarele. Se rezemă de zidul temniţei.

Mabel îşi pusese iarăşi masca şi şedea nemişcată. O tăcere grozavă apăsă câteva minute asupra acelor două fiinţe, întreruptă numai de suspinele de spaimă ale lui Valois.

— M-ai recunoscut! zise, în fine, Mabel. Cred că-nţelegi, acum cu ce puteri sunt înarmată. Ascultă, Valois! Când vor veni să mă ia, ca să mă ducă la Luvru, orânduieşte lucrurile astfel, ca să-mi probezi că Myrtille şi cu Buridan sunt liberi. Dacă nu o faci, voi istorisi regelui cum şi de cine am fost lovită la Dijon… cum şi de cine a fost ucis copilul tău, pe când tu erai favoritul Margueritei de Bourgogne, viitoarea regină a Franţei.

Valois nu ascultă mai mult, ci nebun de spaimă, ieşi din închisoare, se sui în apartamentul său şi căzu într-un jilţ, şoptind:

— Sunt pierdut!

— Dacă monseniorul vrea să-mi spună ce durere îl copleşeşte, poate voi putea să-i găsesc leacul! zise un glas lângă el.

— Simon Malingre!

— Chiar eu, monseniore!

— Da, da! vorbi Valois înfrigurat. Tu ai mintea iscusită şi bogată. Într-adevăr, poate îmi vei da vreun sfat bun. Ascultă…

Valois istorisi tovarăşului său tot ce i se întâmplase, şi adăugă:

— Totul e ca această femeie să nu poată ajunge în faţa regelui.

Malingre se gândi câteva minute apoi surâse.

— Numai atât? Ei bine, monseniore, puteţi să vă liniştiţi. Pot să vă afirm că această blestemată vrăjitoare va muri înainte de a fi chemată de rege… Atunci se va spune, şi regele va repeta-o, că înaintea dreptăţii Oamenilor, judecata Dumnezeiască a lovit-o pe fiica aceea a Infernului.

— Şi, cum o să moară? întrebă Valois, privind pe Malingre cu admiraţie. O să te duci tu în fundul carcerei sale s-o sugrumi?

— Dacă trebuie… mă voi duce, monseniore. Dar e cineva care, cu mai multă bunăvoinţă, se va însărcina cu această execuţie trebuitoare şi care o va executa mai cu blândeţe, prin otravă, sau altfel. Şi acest cineva, monseniore, e Gillonne.

În vremea asta, Gillonne, pe care Simon Malingre, totdeauna prudent şi poate într-un scop ascuns, o prezenta lui Valois ca pe

singura salvatoare posibilă, acea Gillonne căreia îi pregătea un frumos rol de călău, pătrunsese la Myrtille.

Văzând-o pe vechea ei servitoare – sau mai bine zis singura ei prietenă de la grădiniţa cu trandafiri – Myrtille ţipase de bucurie şi se repezise spre ea cu braţele deschise.

— Scumpa mea, Gillonne!

Dar Gillonne făcu un semn misterios, închise uşa cu cea mai mare îngrijire şi întorcându-se spre fată îi zise:

— Nu sunt ceea ce crezi, nu sunt servitoarea dumitale devotată, nu sunt demnă să-mi zici scumpă Gillonne!

— Vai! izbucni Myrtille, tremurând, ar trebui să bănuiesc ceva, deoarece te afli în casa în care locuiesc duşmanii mei.

— Pentru că făcusem o învoială cu duşmanii tăi. Plătită cu aurul contelui de Valois, eu am fabricat figurina de ceară, eu am pus-o în aghiasmatar, unde a fost găsită, eu, în sfârşit, am făcut să fii arestată ca vrăjitoare.

Myrtille o privi cu groază.

Gillonne urmă:

— Şi, acum, că ţi-am destăinuit crima mea, cred că trebuie să ai încredere în mine, dacă-ţi spun că mă căiesc.

Mută de groază, Myrtille o examina cu un fel de curiozitate sfioasă pe femeia, pe care – ani îndelungaţi, – o crezuse prietenă devotată, mai mult decât servitoarea credincioasă, şi care, deodată, se arăta o ticăloasă. Îi era foarte cunoscută şi, cu toate astea, părea că… n-o mai cunoaşte.

— Se poate să fi făcut tu asta, Gillonne? murmură ea. Nu eşti în minţile tale?

— Nu numai că e posibil, dar e adevărat. Stam lângă tine, numai ca să te vând. Te-am trădat. E îngrozitor dacă vrei, dar nimic nu mai poate face ca trădarea mea să nu fie o faptă îndeplinită.

— Şi ce ţi-am făcut? oftă Myrtille tremurând.

— Tu? Nimic! Înger din cer, nu mi-ai făcut decât bine. Pe cât pot iubi pe cineva, te iubeam…

— Mă iubeai?

— Poate să ţi se pară ciudat. Dar, îmi erai dragă! Erau clipe când mă blestemam că te trădam. Dar… banul mi-i drag şi asta a fost nenorocirea ta.

— Dar, urmă Myrtille care se înfiora în faţa femeii aceleia, de ce m-ai vândut?

— Pentru că nobilul tău tată se numeşte Enguerrand de Marigny, şi că o ură de moarte e între el şi Charles de Valois. Dac-ai fi rămas fata lui Claude Lescot, ai fi fost fericită.

— Vai! E adevărat. Tatăl meu e un personaj atât de temut... primul ministru al reginei! Şi de când am aflat lucrul acesta, Gillonne, mi se

pare că trăiesc într-un vis îngrozitor. Unde e vremea fericită, de la grădiniţa cu trandafiri… pe când nu aveam altă grijă decât… a florilor mele? Pe atunci, necazul meu era: o omidă pe un trandafir. Pe atunci tatăl meu nu mi se arătase decât sub înfăţişarea unui blând negustor! De ce n-am rămas în acea blândă necunoştinţă! Sau, mai bine, de ce nu sunt cu adevărat fiica unui negustor de covoare?… Sunt pierdută, o simt şi în zadar m-aş împotrivi soartei… Fiica lui Enguerrand de Marigny, fiica reginei Franţei… sunt condamnată, căci, fără îndoială, trebuie să dispară proba însufleţită a trecutului…

Myrtille începu să plângă. Gillonne îi privea lacrimile fără înduioşare. Ea se lăudase numai că putuse s-o iubească. Gillonne era însetată de răzbunare. Atât!

Ea jurase că Simon Malingre va plăti cu viaţa spaima ce-i stârnise, şi mai cu seamă furtul galbenilor ei.

— Nu te teme de tatăl tău nici de regină, – zise ea cu vioiciune. Nu-i nici o primejdie din partea lor…

Myrtille clătină din cap, îndurerată.

— Primejdia cea mare, urmă Gillonne, e contele de Valois. Dare-ar Dumnezeu ca acest om să se mulţumească să te urască, să nu poată suferi în tine decât pe fata lui Marigny!

— Şi… ce mai poate să-mi facă? întrebă Myrtille cu nevinovăţia ei drăgălaşă.

Gillonne surâse, se apropie de fată şi şopti:

— Când a venit la grădiniţa cu trandafiri, ca să te aresteze, contele te-a văzut pentru prima dată. Ce pot să-ţi spun? Iubirea contelui e mai de temut decât ura lui. Şi aici eşti în palatul lui Valois!…

Myrtille scoase un ţipăt de spaimă. O cuprinse o groază de nedescris. Lovitura Gillonnei îşi ajunsese ţinta. Pentru Myrtille, ura lui Valois şi toate urmările nu era decât o nenorocire, şi nenorocirea aceea – în cel mai rău caz – nu putea fi decât o moarte violentă. Dar iubirea lui Valois… însemna ruşinea cea mai cumplită, înfierarea cea mai amară, mai grozavă decât securea călăului. Din clipa aceea, Myrtille uită că Gillonne o trădase şi o mai putea vinde. Ea nu avu decât un gând: să fugă pe dată de iubirea aceea, a cărei primejdie ameninţătoare o pricepea acum.

Gillonne urmă:

— Dacă m-au învinovăţit de crimele pe care le-am săvârşit împotriva ta, e pentru că mă căiesc. Mă crezi? Am hotărât să te scap. O doresc din tot sufletul. Şi numai eu te pot scăpa de Valois. Sau, cel puţin, numai eu pot lua măsurile trebuincioase. Şi, pentru un moment, ele se reduc la una singură: trebuie să dau de veste seniorului Buridan…

La auzul numelui logodnicului ei, faţa Myrtillei se îmbujoră. Inima începu să-i bată tare şi murmură:

— Da… dacă Buridan ar şti unde sunt, ar încerca orice, să mă scape…

— Tot aşa gândeam şi eu! adăugă iute Gillonne. Ar fi vorba să-l anunţăm pe seniorul Buridan, şi dacă vrei, mă-nsărcinez eu, numai de-aş şti unde-l pot găsi?

— Dacă e liber, dacă a putut scăpa de la Pré-aux-Clercs, îl vei găsi, desigur, în palatul d'Aulnay, din strada Froidmantel, – dar, vai!…

Myrtille era gata să-şi destăinuiască teama cu privire la arestarea lui Buridan. Dar de abia vorbise, şi o bănuială neaşteptată se strecură în gândul ei:

— Dar Buridan era liber! Putuse să scape!

Acum o trimisese pe Gillonne, să-i afle ascunzătoarea! Şi tocmai ea, logodnica lui, îl trăda.

Tăcu, deodată, şi se trase înapoi, galbenă ca ceara. Gillonne pricepu ce se petrecea în sufletul ei.

— Te fereşti de mine, şi e natural – urmă ea, dar îţi jur pe partea mea de Rai – dacă voi mai avea vreo parte de Rai – îţi jur pe mântuirea mea, că de data asta nu te trădez. Adio! Nu te teme. Dacă-l găsesc pe seniorul Buridan, se va mişca. Dacă nu-l găsesc, voi lucra singură. Vreau să scapi de Valois, şi asta va fi nu numai o reparaţie a răului, pe care ţi l-am făcut, dar o fac şi în interesul meu.

Gillonne ieşi.

— Scumpul meu Malingre rânji zgripţuroaica, îndepărtându-se. Cu câtă plăcere să-l privesc prăjindu-se pe jar, după făgăduinţa monseniorului! Căci micuţa Myrtille va evada. Şi cine va pregăti această evadare? Tu, scumpul meu Simon?… Cât despre ceea ce o să se facă micuţa, plecând de aici, asta-i treaba mea. Ţin răzbunarea în mână, şi averea tot în labă…

XLI. REGINA SE PLICTISEŞTE

Pe când Mabel, din fundul temniţei încerca încă s-o mai ocrotească pe Myrtille, iar Valois – ascultând de sfaturile lui Malingre, luase hotărârea să se scape de prizonieră, şi pe când Gillonne pornea în căutarea lui Buridan, Marguerite de Bourgogne părea că se plictiseşte de moarte.

Numai prinţesele Blanche şi Jeanne aveau voie să intre la ea şi numai ele o mai mângâiau puţin.

Foarte fericit, că primejdia bolii se risipise atât de iute, regele îşi reluase cursul ocupaţiilor obişnuite. Şi, ca să sărbătorească cu cinste o împrejurare de o atât de mare însemnătate ca însănătoşirea reginei, ordonase serbări publice.

Omul său de încredere, care-i spunea tot ce gândea, îi atrăsese

atenţia că regina nu fusese bolnavă, şi deci nu era nici un zor să facă poporul Franţei să se bucure de însănătoşirea ei. Lucru la care regele Ludovic, bine dispus, răspunsese:

— Asta va servi pentru cazul când, mai târziu, regina se va îmbolnăvi! şi se va însănătoşi, într-adevăr. Nu e rău să ne bucurăm dinainte. Dar pentru că ai ceva de spus, vreau, ca aceasta ocazie, să fie „o serbare a nebunilor" şi tu vei fi regele lor.

Omul nu luă ameninţarea în serios. Dar n-avea dreptate, şi se va vedea cum nenorocitul acesta ar fi făcut bine să nu fi vorbit în ziua aceea. Proiectul unei serbări publice, imitată după serbarea anuală a nebunilor, entuziasmase pe Ludovic, care convocă îndată consiliul său şi începu să studieze chestiunea cu aceeaşi gravitate pe care o punea şi în afacerile Statului.

În vremea asta, regina răsturnată – fără putere – într-un fotoliu, cu ochii închişi, cu fruntea încruntată, cu buzele strânse, se gândea la întâmplările din urmă care o mirau grozav. Şi, în timpul acesta, ca un refren superstiţios, îi trecea prin minte gândul:

— Gautier m-a blestemat. N-ar fi trebuit sa mă arăt pe platforma Turnului Nesle!...

Ea deschise ochii şi le văzu pe cele două surori ale ei, ocupate cu împletitul unor broderii.

— Blanche, Jeanne, aţi auzit spunându-se că blestemul rostit în anumite împrejurări, te poate apăsa o viaţă întreagă: scoţând-o din orânduiala ei, şi apoi s-o zdrobească?

— De care blestem vorbeşti, scumpă soră?

— Ce are a face, de care? zise regina nerăbdătoare. Răspundeţi-mi la întrebare... Oh! Întrebările îmi înnebunesc mintea! Ce s-a făcut Mabel? Ce i s-a întâmplat?... Ea... fata mea... rivala mea? Şi dânşii, cu toţii!... Ce s-au făcut? Oh! Să-i am în mână pe aceşti oameni, şi...

Se opri deodată, se sculă şi începu să umble înfrigurată. Apoi urmă:

— Jeanne, Blanche, ascultaţi-mă! Câtă vreme vor trăi oamenii aceia, nu-i nici o linişte cu putinţă pentru mine... nici pentru voi...

Cele două principese se cutremurară.

— Numai unul dintre ei de-ar vorbi – urmă cu vocea înăbuşită regina – şi misterele de la Turnul Nesle vor fi date pe faţă. Şi atunci va veni decăderea... pentru toate... poate chiar moartea ruşinoasă şi grozavă, în fundul unei temniţe...

Jeanne şi Blanche se priviră îngălbenind. Şi pe ele acest gând le tortura. Dar, mai puţin expuse decât regina, prin lipsa soţilor lor, ele căutau să-şi liniştească îngrijorările sau, cel puţin, izbuteau să le ascundă.

— Trebuie să-i găsim! oftă Jeanne. Philippe şi Gautier d'Aulnay trebuie să plece pe drumul tuturor...

— Amanţilor noştri! întregi Blanche cu vocea sugrumată.

— Am fost blestemată! murmură regina.

Toate trei rămaseră o clipă tăcute, cu adânca atenţie a oamenilor care ştiu că o vorbă poate să-i coste viaţa. Şi, când viaţa e frumoasă, când se prezintă sub forma libertăţii tuturor plăcerilor, sub cea mai neînfrânată libertate, e îngrozitor s-o pierzi.

În momentul acela două servitoare, conduse de o damă de onoare, aduseră prânzul principeselor.

Apoi, după un semn al reginei, servitoarele şi doamna de onoare plecară.

— Să petrecem! zise Jeanne. Vinurile de Spania sunt un leac minunat împotriva frigurilor plictiselii.

Surorile se aşezară în jurul mesei, servindu-se singure, şi, în curând, într-adevăr, se simţi efectul vinurilor. Ochii începură să le strălucească, obrajii li se rumeniră.

— Eu, începu Blanche, nu cred îl blesteme. Ce poate însemna o vorbă?… O ia vântul, şi, asta-i tot!

— Desigur! adăugă Jeanne, care se exalta. Şi, chiar dacă blestemul ar putea pricinui oarecare pagube într-o viaţă, n-ar fi să plăteşti prea scump, ceea ce e mai ameninţător în vreo existenţă, când e ca a noastră. Ascultă, regina mea, vrei să mergem să vedem leii?

— Nu pricepeţi, oare? oftă atunci Marguerite, ai cărei ochi scânteiau încruntaţi. Dacă ar fi vorba de nişte blesteme anonime, care şuieră în calea puternicilor de pe pământ… dacă n-ar fi decât blestemele pornite de atât de jos, încât nu ne pot atinge pe noi… acei care plutim deasupra mulţimii, nu m-aş tulbura. Dar omul care m-a blestemat…

— Cine-i acela? întrebară cele două prinţese, privind-o cu ochi lacomi.

— Ascultaţi! Stragildo îi apucase. Unul din ei mă recunoscuse. Dădui ordinul să-l ucidă. Şi, cum nu mai aveam răbdare, m-am suit pe platforma turnului, crezând că s-a sfârşit… Nu… nu se sfârşise!… Văzui capul palid ca de ceară a mizerabilului de Gautier, ridicându-se, şi atunci în clipa aceea grozavă, din ochii înflăcăraţi, din pumnul ameninţător, dintre buzele şi din toată fiinţa lui, m-a blestemat!… De atunci nu mi-a mai izbutit nimic… Simt că mă apasă nenorocirea, şi că sunt târâtă spre o catastrofă fatală… Mi-e frică!…

— Nebunii! strigă Jeanne, râzând nervos.

— Simple închipuiri, adăugă Blanche şi pufni şi ea de râs.

— Regele! anunţă un aprod, deschizând uşa.

— Aici se… râde! strigă deja regele, intrând cu pasul lui grăbit. Ei bine! Bravo!… Scumpă Marguerite eşti dar bine, de tot?

— De tot, Sire! bolborosi Marguerite de Bourgogne.

— Am venit să-ţi dau o veste bună, urmă Ludovic, surâzător şi fericit ca un copil care o să petreacă. O să avem o mare serbare în Paris… o serbare a nebunilor. Ce zici de ideea asta?

— Admirabilă, Sire! făcu Marguerite care încetul cu încetul îşi venea în fire, din spaima pe care o simţise.
Prinţesele aplaudară.
Încântat, regele mai flecări câtva, sfătui pe regină să nu bea prea mult, recomandă prinţeselor să aibă grijă de ea, şi, tot pe-atât de zgomotos, se îndreptă spre uşă. Dar cum era să iasă, se izbi peste frunte şi se întoarse spre regină.
— Închipuieşte-ţi, zise el, că am vrut să consult o vrăjitoare. Zău, că am făcut-o, şi i-am vorbit… cum îţi vorbesc.
— Ce imprudenţă, Sire!
— Recunosc. Dar nu regret imprudenţa. Căci femeia aceasta mi-a destăinuit un lucru de cea mai mare însemnătate, şi pentru care cred că-mi vei da o mâna de ajutor, scumpă Marguerite!
— Şi… despre ce e vorba? zise regina, văzând că fruntea lui Ludovic se încrunta.
— Ea mi-a proorocit că se urzeşte o trădare împotriva mea.
— O trădare?
— Da! Şi încă în Luvrul meu chiar. În jurul meu direct. Sunt trădat.
— Trădat, Sire? Într-adevăr, e o veste gravă. Şi acea vrăjitoare ţi-a numit pe trădător?
— Nu! căci ar fi mort acum… Dar nu-i vorba de un bărbat, ci… de o femeie. Vrăjitoarea mi-a zis: „Caută în jurul tău, în Luvrul tău!”
— O femeie? bolborosi Marguerite.
— Eşti sigură de damele tale de onoare?… De damele de serviciu? Printre ele trebuie să cauţi pe aceea care mă trădează!
Marguerite plecase capul. Un minut tăcu, apoi şopti:
— Voi căuta Sire, şi… o voi găsi!
După ce Ludovic al X-lea plecă, regina, albă ca o moartă, se întoarse spre surorile ei.
— Acum, credeţi că mă urmăreşte fatalitatea?
— Cum? zise Blanche. Tu crezi că… pe tine a vrut să te numească vrăjitoarea?
Regina nu răspunse. Ea se gândea. Căuta să-şi înfrâneze fiorii spaimei, pe care-i simţea că se închegau în fundul inimii ei.
— Haideţi să vedem leii! tresări ea deodată, dând din cap.

*
*   *

De obicei, când regina se ducea să-şi vadă leii, era escortată de damele sale de onoare şi de cavalerii ei. Era o partidă de plăcere, la care lua parte toată curtea. Dar se întâmpla ca Marguerite să se ducă la curtea din strada Froidmantel, câteodată, numai cu surorile ei, şi chiar, destul de des singură.
Pentru ea era o plăcere să se apropie de fiarele acelea grozave,

care erau departe de a semăna cu animalele din menajeriile noastre, pe jumătate domesticite, tâmpite de foame şi de imposibilitatea de a se mişca în cuştile lor prea strâmte…

Leii regelui şi ai reginei erau sălbatici… hrăniţi din belşug… Puteau să se mişte în voie. Erau nişte fiare grozave, pe care nici un îmblânzitor de animale n-ar fi putut să le înfrunte, fără să-l sfâşie.

Ce potrivire ciudată era între natura acelor fiare şi aceea a Margueritei de Bourgogne? Cine poate şti? Ea le iubea, cum pot iubi alte femei animalele domestice, sau o pasăre. Sta şi le privea ore întregi. Îi plăcea să le îndârjească, strigând la ele, şi adesea când i se păreau prea moleşite, lua chiar furca lui Stragildo.

În ziua aceea Marguerite se sui într-o litieră închisă, cu cele două surori ale ei, şi se îndreptară spre strada Froidmantel. Nu mai avu nevoie de furca lui Stragildo.

Deasupra Parisului bubuia furtuna; în depărtare se auzea tunetul; aerul era încărcat de electricitate; neastâmpărate, fiarele se învârteau într-una urlând şi răgând…

Stragildo se repezi înaintea prinţeselor, urmat de oamenii săi. El era ca un fel de guvernator al acelui straniu palat. Avea sub ordinele lui vreo doisprezece servitori, recrutaţi cu îngrijire, aleşi toţi unul şi unul pe sprânceană, devotaţi orbeşte reginei. Oamenii aceia îndeplineau două slujbe: una oficială, cealaltă ascunsă. De obicei, erau numai ajutoarele lui Stragildo, în curtea fiarelor. Dar, în unele împrejurări, îl ajutau şi în treburile sinistre, care se săvârşeau la Turnul Nesle. Servitorii fiarelor… ai amorului… ai morţii!

Marguerite îi trata cum îşi trata şi leii.

Şi, ca şi leii, oamenii aceia simţeau pentru Marguerite o dragoste ciudată…

Cine ştie dacă nu gustaseră chiar, fiecare, cu rândul, din sărutările ei! Cine ştie cu ce mângâiere, sau cu ce făgăduinţe, Marguerite le cumpărase tăcerea vinovată? Orice-ar fi fost, ei şi-ar fi dat chiar viaţa pentru ea.

Şi-ar fi tăiat limbile cu dinţii, decât să mărturisească secretele în care erau amestecaţi. Ei o serveau pe Marguerite cu pasiune, aproape chiar cu cucernicie; căci regina devenise idolul lor.

Printre fiinţele acelea devotate, sau, mai bine zis, subjugate – căci erau firi aspre, – printre bestiile acelea umane, care omorau la un simplu semn al Margueritei, şi care, la un alt semn se târau la picioarele ei, Stragildo, singur păstra un fel de scepticism batjocoritor.

El nu era pasionat: îşi făcea treburile şi… atât. Şi trebuie să recunoaştem că păcătosul îşi îndeplinea minunat de bine îndatorirea cu care se hotărâse să-şi strângă o avere frumoasă.

Marguerite văzând servitorii venind grăbiţi, le aruncă o pungă cu aur.

— Duceţi-vă, vitejii mei! le zise ea. Azi vreau să fiu singură. Duceţi-vă şi petreceţi…

Ei culeseră aurul, îl împărţiră şi numaidecât banda se împrăştie pe strada Froidmantel, îndreptându-se spre cârciumile din valea Dragostei.

Stragildo rămase singur.

Am spus că ograda aceea era împărţită în două, sau mai bine zis în două cuşti imense, închise cu un grilaj destul de înalt, pentru ca nici un leu, oricât de sprinten ar fi fost, să nu-l poată sări.

Am văzut că fereastra locuinţei familiei d'Aulnay da spre curtea a doua în care nu era admis nici un vizitator şi unde numai Stragildo singur putea intra.

Regina şi cu prinţesele se apropiaseră de grilajul cu zăbrele groase.

În depărtare, dincolo de al doilea grilaj, se zăreau leii, în cuştile lor spaţioase, umblând de colo până colo, privind cu ochii scânteietori, întinzând gurile căscate… Stragildo stătea la câţiva paşi, în urma grupului, gata de cum i-o face regina semn, să pătrundă între lei, lucru pe care-l făcea cu mare plăcere, întotdeauna.

Desigur, era un îmblânzitor, şi încă unul extraordinar. Fusese aplaudat adesea, de curtea întreagă, când scoţând un leu în a doua curte, îl ţinea în respect cu vârful furcii lui, apoi, aruncându-şi furca, îşi încrucişa braţele, ţinând fiara în loc numai cu puterea privirilor lui…

Dar, în ziua aceea, el privea cu îngrijorare spre cer, studiind cu sfială mişcările nervoase ale leilor şi mormăia:

— De nu i-ar veni poftă să mă facă să intru, pe o vreme ca asta…

Regina îşi rezemase fruntea de zăbrele, ca pentru a şi-o răcori. Tăcea. Ochii i se măreau. Inima-i bătea. Cutele îi brăzdau faţa frumoasă.

În vremea asta, cele două prinţese umblau de colo până colo vorbind.

Deodată, Jeanne se apropie de regină şi o văzu plângând…

Îi atinse braţul. Marguerite se cutremură, de parcă ar fi fost atinsă de un curent electric.

— Plângi? o întrebă Jeanne, încet.

— Lasă-mă! strigă regina.

— Marguerite! – murmură Blanche, ce chin te roade?

— Oh! Lasă-mă! Vedeţi bine că mă plictisesc! oftă regina, care, începuse să tremure nervos. Iată, urmă ea râzând, ar trebui să mă lăsaţi singură… Întoarceţi-vă la Luvru…

Marguerite gemea.

Cele două surori se priviră nehotărâte. Dar, după un semn poruncitor al reginei, ele se îndreptară spre uşa curţii.

— Luaţi litiera, zise Marguerite, potolită prin supunerea lor. Vreau să mă înapoiez când oi crede de cuviinţă şi cum îmi va conveni.

Stragildo îmi va ţine de urât…

Cele două prinţese se retraseră.

— Lua-o-ar dracu de muiere! bombăni Stragildo. Iar au prins-o năbădăile! În ceasurile astea-i grozavă. Era să mă mai facă odată… să mă prăpădesc… Fie ce-o fi! Dacă o vrea să intru… eu plec! Sunt destul de bogat ca să mai ţin şi eu la viaţă…

— Stragildo! porunci chiar în clipa aceea regina. Deschide uşa!

— Să deschid uşa?… Doamnă, doriţi să treceţi în curtea de-a doua?

— Deschide uşa, păcătosule! Şi dacă mai vorbeşti, pun să-ţi taie limba!

Pesemne că Stragildo era obişnuit cu ameninţările, căci nu păru că se sinchiseşte peste măsură. El se aplecă, dar surâsul batjocoritor care-i flutura de obicei pe buze, nu fu de data asta decât o crispare îngrijorată. Privi repede cerul înnorat, pe care tocmai îl brăzda un fulger apoi cu toată porunca reginei, începu să bodogănească cuvinte fără şir. Deschise o uşă mare cu zăbrele care printr-un mecanism de echilibru, se închidea singură, cu zgomot.

La zgomotul acela fiarele din fundul curţii se opriră şi întinseră botul spre cei ce veneau să le tulbure liniştea.

Două dintre fiare scoaseră un răget, care se pierdu în bubuitul tunetului.

— Unde e Ciclop? întrebă regina, respirând cu plăcere aerul încărcat de efluviile electrice, de emanaţiile puternice ale fiarelor şi ascultând cu un fel de beţie urletul leilor şi bubuitul tunetului.

— Doamnă! răspunse liniştit Stragildo. Vă sfătuiesc să-l lăsaţi pe Ciclop în pace. Cu toate că zăbrelele cuştii sunt destul de groase, nu se ştie ce se poate întâmpla cu un astfel de animal.

Dar fără să ţină seama de sfatul lui Stragildo, regina se îndreptă spre cuşca lui Ciclop, pe care-l zărise în fund, în dreapta.

Stragildo o urmă, dând din umeri. Ţinea în mână o furcă straşnică, cu dinţii scurţi şi foarte ascuţiţi.

Marguerite se opri în faţa fiarei.

Era un leu mare, care fusese prins în ultimul an al domniei lui Philippe cel Frumos, şi pe care-l botezase astfel pentru că, pe când îl aduceau în Franţa, păzitorii lui îi crăpaseră un ochi.

Ciclop era tolănit în cuşca lui, cu o înfăţişare foarte liniştită. În aparenţă, sau, mai bine zis, cu gândurile duse în pădurile lui africane, la libertatea pierdută pentru totdeauna.

— Hei! Ciclop! răcni regina.

Leul închise singurul său ochi, apoi îl deschise iar, privi adânc spre fiinţa care-i vorbea, apoi îşi închise din nou ochiul, şi-şi lăsă capul de uriaş pe labele din faţă.

Marguerite se întoarse spre Stragildo şi-i porunci:

— Deschide uşa lui Ciclop!

Stragildo se trase doi paşi înapoi, aruncă furca şi-şi încrucişă braţele.

— Ti-e frică? întrebă Marguerite.

— Da! răspunse Stragildo.

Regina luă furca şi se îndreptă spre uşa cuştii, răstindu-se:

— Pleacă de aici!

— Doamnă… O să vă sfâşie!

— Pleacă! răcni Marguerite, atât de furioasă, încât Stragildo se supuse. Piei, din ochii mei! Eşti liber un ceas. Până atunci, dacă te mai arăţi prin curte… eşti mort!

Stragildo plecă pe dată. Dar în loc să iasă din curte, intră în locuinţa de lângă stradă, se sui pe scară, şi se repezi la fereastra de unde îşi observa, în mod obişnuit, fiarele.

Marguerite puse dinţii furcii pe zăvorul pe care n-avea decât să-l împingă cu o lovitură scurtă ca să se deschidă uşa.

În momentul acela, o bubuitură grozavă detună în ceruri…

Fie că vuietul tunetului îl tulburase pe Ciclop, fie că vecinătatea acelei fiinţe omeneşti îl scotea din fire, animalul se sculă, şi începu să străbată cuşca cu pasul mlădios şi puternic, pe care-l au aceşti regi ai deşertului. Gura i se deschise ca să scoată un răget formidabil.

Marguerite se făcu galbenă ca ceara şi se trase înapoi.

— Şi ei îi e frică! rânji Stragildo, de la fereastra lui.

Era adevărat! Marguerite se temea. Aţâţarea nervoasă care o împinsese până la îndeplinirea actului nebunesc pe care voia să-l facă, se potoli pe dată.

Se cutremură văzându-se atât de aproape de monstru. Şi încet, ea se trase până la mijlocul curţii. Acolo se opri răsuflând greu.

— Oh? Eram nebună? şopti ea. Încă o clipă şi dam drumul fiarei… Slavă Domnului, că m-am oprit la vreme!…

În clipa aceea, de sus, de la o fereastră, căzu ceva… sau mai bine zis sări… o fiinţă… un om… care se sculă iute, alergă spre uşa cu zăbrele, care închidea curtea şi trase zăvoarele dinăuntru… apoi se îndreptă drept spre curtea leilor.

Trecând pe lângă Marguerite, zise:

— Marguerite vei muri!…

Şi… trecu înainte.

Regina încercă să fugă, dar simţi că spaima o paralizase. Avea senzaţia visurilor groaznice, când te sfârşeşti în sforţări deşarte ca să faci pasul… care te scapă. Şi, poate spaima aceea nu pornea tocmai din primejdia clipei de groază… spaima morţii trecea pe planul al doilea…

Căci omul acela pe care-l recunoscuse, era tocmai acela al cărui blestem îi stăpânea toate gândurile.

— Gautier! se cutremura regina – Gautier d’Aulnay!…

Gautier d'Aulnay se duse la cuşca lui Ciclop. Cu un pumn, împinse zăvorul. Uşa se deschise. Leul întinse botul, mirosi, căscă, răcni, apoi, dintr-un salt, ajunse în curte, la trei paşi de Marguerite.

XLII. FRAŢII

După cum am spus, sus erau strânşi Buridan, Philippe şi Gautier d'Aulnay, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot şi, în fine, Lancelot Bigorne. Cei şase oameni, îngrămădiţi la fereastră priveau cu patimă spre regină.

— Singură, murmură cu glas înăbuşit, Philippe d'Aulnay.

— Da, singură! răspunse cu răceală Gautier.

Regina venise fără pompă, trompetele nu anunţaseră sosirea ei, seniorii şi cavalerii lui Ludovic al X-lea nu o însoţiseră. Era singură!…

Gândul acesta îi trecea mereu prin mintea lui Gautier, fără îndoială, căci când Buridan, anunţă intrarea reginei şi a prinţeselor în curte, când feciorii fură trimişi înapoi, când la rândul lor Blanche şi Jeanne se îndepărtară, când Philippe, întrezărind parcă cele ce aveau să se întâmple, murmură: e singură, Gautier răspunse:

— E singură şi e momentul să lucrăm!

Buridan îşi muşcă buzele.

Philippe îngălbeni şi se dădu înapoi.

Regele Basochei şi împăratul Galiléei nu simţeau altceva, decât… un fel de curiozitate.

Gautier se întoarse la masa unde Bigorne, graţie galbenilor prefectului, organizase un prânz minunat. Îşi turnă un pahar mare de vin, îl bău dintr-o răsuflare şi… se puse pe râs.

Philippe se apropie, îl apucă de braţ şi-i şopti:

— Frate!…

Bubuitul tunetului îi acoperi vocea!

— Taci! se răsti Gautier. Taci, Philippe. Ştiu tot ce ai să-mi spui, dar nimic nu mă va opri de a face ce vreau în ceasul ăsta. Vocea ta Philippe, n-o aud. Ceea ce-mi ajunge la urechi, nu-i decât glasul puternic al cerului, care-mi zice: „Marguerite, asasina lui Buridan, asasina lui Gautier, asasina lui Philippe, Marguerite cea desfrânată, infama de la Turnul Nesle, e condamnată"… Frate, ce vrei de la mine?

Philippe îşi şterse năduşeala care-i curgea pe frunte şi gemu:

— Îţi cer… s-o ierţi!

— Buridane! chemă Gautier. Guillaume, Riquet! Şi tu Lancelot!

Toţi se strânseră împrejuru-i, şi cu toţii pricepură că ceva grozav se petrecea între cei doi fraţi.

— Buridane! urmă Gautier cu vocea liniştită, care contrasta ciudat cu accentul lui obişnuit, de palavragiu. Crezi că Marguerite de

Bourgogne, regina Franţei merită moartea?

— Cred! se încruntă Riquet. Şi, dacă ceea ce mi-ai povestit, e adevărat, în numele lui Dumnezeu care în minutul ăsta e deasupra capetelor noastre, aş aprinde singur rugul, dacă pe el ar fi femeia asta!

— Şi eu! scrâşni Guillaume. Aş înjunghia-o singur, dacă ar fi nevoie, căci asta nu-i o fiinţă omenească, ci un demon, pe care orice bun creştin trebuie să-l răpună!

— Ai auzit, frate? făcu Gautier.

Philippe se dădu câţiva paşi înapoi şi căzu pe un scaun. Îşi apucă capul între mâini. Simţea că se sfârşeşte…

— Deoarece desfrânata e condamnată, – urmă Gautier – nu ne mai rămâne decât s-o executăm. Cerul ne-o dă pe mână. E singură. Lancelot, arcul!

Bigorne se şi repezi şi se înapoie cu un arc, de care purtau arbaletiştii regelui. Ca să ne facem o idee despre arma aceea, trebuie să ne închipuim o puşcă fără ţeavă purtând la o extremitate şi în curmeziş, un arc de lemn şi, uneori, de oţel; coarda arcului era de lemn şi se întorcea spre patul puştii, oprindu-se într-o crestătură numită „nucă”. Săgeata pusă la loc, se apăsa pe trăgător, nuca bascula, coarda se desfăcea şi săgeata pornea.

Astfel era arma pe care Lancelot Bigorne o aduse lui Gautier.

Gautier se apropie de fereastra care da spre curtea leilor, desfăcu o parte a geamlâcului şi trase perdelele.

Philippe asista la pregătirea aceasta cu un fel de groază, pe care nu o putea stăpâni.

— Frate! strigă el de departe.

— Taci! gemu Gautier. Regina-i condamnată… Va muri!

În acelaşi timp, Gautier puse în canalul arbaletei o săgeată cu vârful de oţel, armă tot atât de straşnică ca şi o puşcă din epoca noastră.

Buridan îşi scoase pălăria şi murmură:

— Dreptate!

Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot îşi scoaseră şi ei pălăriile, surâzând cu un aer batjocoritor, care dovedea cât le era de… milă de osândită.

— Sfinte Barnabé! mormăi Lancelot Bigorne. Parcă aş fi în noaptea când era să-l spânzur pe… onoratul meu stăpân… Oh! Oh! Seniorul Philippe a înnebunit?

În clipa când Gautier ochea pe Marguerite de Bourgogne şi apăsa pe trăgaci, Philippe cu un strigăt, sau, mai bine, cu un adevărat răcnet de durere, de amor şi de deznădejde, se repezise.

Buridan îşi încrucişă braţele.

Guillaume şi Riquet încercară să-l oprească pe Philippe, dar aceasta

îi dădu la o parte cu atâta înverşunare, încât se rostogoliră amândoi, unul în faţa celuilalt, privindu-se ca tâmpiţi.

— Mii de draci! bombăni Riquet.

— Doamne fereşte! adăugă Guillaume. Ce putere! Cine ar fi crezut că… cel mai blând dintre gentilomi, să aibă în braţe puterea unui Capeluche!

Philippe ajunsese lângă Gautier şi-i smulsese arma din mâini, înainte ca fratele său să fi putut face o mişcare. Apucă apoi cele trei săgeţi, care-şi aşteptau rândul să fie azvârlite, şi le rupsese pe genunchi.

— Mii de draci! zbieră Gautier. Ce vrei să ne faci? Să murim cu toţii?!

— Omoară-mă! gemu Philippe, cu o linişte înspăimântătoare într-un astfel de moment. Omoară-mă, dacă crezi că moartea mea îţi e trebuincioasă. Dar… cât voi trăi eu, în faţa mea… nu se va zice, nu se va face nici un rău Margueritei!…

Gautier rămase înmărmurit. Faţa lui roşcovană îngălbeni, apoi, din alb verzuie, se făcu roşie-vânătă. Privirea sa rătăci de la Philippe nemişcat la Buridan, care nu voia să-l privească, apoi i se întoarse spre Marguerite de Bourgogne.

Era tocmai în clipele când regina, după ce-i poruncise lui Stragildo să plece, se apropia de cuşca lui Ciclop.

Gautier rămase un minut tăcut tremurând, rumegând un gând nebunesc care cu iuţeala loviturilor trăsnetului, îi răsăriră în minte. Deodată porni într-un râs groaznic:

— Adio, frate! Adio, Buridane! Adio la toţi!… Dacă trebuie să se sacrifice unul pentru toţi, dacă prin voinţa lui Philippe, s-a hotărât că moartea Margueritei trebuie să însemne şi aceea a unuia dintre noi… ei bine!…

Dintr-o lovitură puternică făcu să sară cerceveaua ferestrei, apoi se aruncă în gol…

*

*   *

Graţie dispoziţiei celor două curţi pe care le-am descris, Gautier căzuse în a doua curte, adică în aceea unde se afla Marguerite de Bourgogne. Ajungând la pământ, exasperarea aceea nervoasă care-l împinsese, se topise, şi, cu sângele rece al clipelor supreme, el judecă situaţia. Prima lui idee fu să se ducă să împingă zăvorul de la uşa de la care-l văzuse plecând pe Stragildo.

Atunci, un rânjet de cruzime crispă fizionomia aceea atât de paşnică, în mod obişnuit, şi strigă:

— Marguerite eşti moartă!…

Duse apoi mâna la brâu pe pumnal şi zise:

— Afurisito!

Nu mai avea pumnalul.

Bănuind ce avea să se întâmple, Philippe i-l smulsese de la brâu.

În clipa aceea, ochii lui Gautier se îndreptară maşinal asupra lui Ciclop, asupra fiarei enorme care, din fundul cuştii sale ţintea cu interes pe cei doi străini, care-i tulburau visările lui de captiv.

Un cutremur de bucurie furioasă zgudui pe Gautier şi porni spre cuşca fiarei!

Peste o clipă uşa era deschisă şi după o scurtă ezitare, Ciclop trecea grilajul, care-l despărţea de Marguerite.

În mişcarea, pe care o făcuse ca să deschidă uşa, natural, Gautier se trase după ea şi animalul, fără să-l observe, se îndreptase spre femeia încremenită de groază, înţepenită locului de paroxismul spaimei.

Marguerite nu strigă. Dar gura ei era căscată ca şi cum un zbierat neîntrerupt ar fi ieşit din pieptul ei.

Leul răsuflă repede şi horcăit. Coada lui enormă se zbătea. Coama bogată i se zbârli, gura i se deschise, lăsând să i se vadă colţii grozavi… Se ghemui… Era gata să se azvârle…

În minutul acela el se opri deodată şi începu să se dea înapoi mormăind de frică şi de furie…

Da, Ciclop da înapoi! Se retrăgea în faţa celor doi dinţi de oţel scurţi şi ascuţiţi ai furcii… şi furca aceea o ţinea Philippe d'Aulnay! Acesta sărise în urma fratelui său!…

Un moment, cei doi potrivnici, animalul şi omul, stătură faţă-n faţă, nemişcaţi, muţi, măsurându-se cu privirile.

Philippe trăia una din acele clipe stranii indescriptibile, când senzaţiile omului se înzecesc… când tot ce era imposibil devine realitate…

Nu stătuse niciodată în faţa vreunei fiinţe monstruoase ca aceea pe care o avea în faţă acum. Ar fi cu neputinţă să spun ce gând îl frământa în timpul acela. Dacă frica i se strecurase în măduva oaselor, sau dacă era într-o astfel de stare sufletească pe care nici frica, nici alt sentiment omenesc nu o pot atinge.

Asta ţinu câteva secunde. Şi cine poate spune ce fel de fenomen magnetic, avu loc în întâlnirea aceea, pe care cronicarii de pe vremuri o semnalează ca pe unul din evenimentele cele mai ciudate? Cine poate spune prin ce putere sugestivă, privirea omului stăpâni fiara?

Animalul da înapoi, şi poate că, nu se retrăgea decât în faţa furcii, pe care Stragildo îl învăţase s-o cunoască. El se retrăgea fără ca Philippe să facă vreun pas. În curând se află lângă gratiile cuştii lui, în care intră.

Atunci Philippe, se îndreptă spre cuşcă şi, cu un gest liniştit, închise uşa.

Şi numai atunci, ca şi cum ar fi scăpat de-o teamă, leul sări asupra zăbrelelor, printre care îşi repezi laba monstruoasă, pe care o agită în gol, în vreme ce răgetele lui biruiau vuietul tunetului…

Philippe se întoarse spre Gautier şi murmură:

— Iartă-mă, frate!

Gautier aruncă Margueritei o privire sângeroasă. Dădu din umeri, şi îmbrâncindu-l într-o parte pe fratele său, se îndreptă spre palatul d'Aulnay, care da spre curte şi strigă:

— Buridane! Se pare că nu Marguerite e condamnata, ci… noi. Astfel a hotărât fratele meu!

— Suiţi-vă, seniore! strigă Bigorne.

În aceeaşi clipă, de sus, de la fereastră, se desprinse o frânghie şi Gautier începu să se caţere.

Philippe îşi înclinase capul. O lacrimă îi alunecă pe obrajii galbeni, ca de mort.

Când ridică ochii, privirea lui se îndreptă spre Marguerite.

Era întinsă pe jos, la pământ, în mijlocul curţii, leşinată.

Un minut privirea înfocată şi plină de o dragoste nemărginită i se opri asupra fiinţei aceleia de o frumuseţe covârşitoare şi, ca şi cum ar fi vrut să se împotrivească tentaţiei de a se repezi s-o cuprindă în braţe, el îşi întoarse capul şi se îndreptă, la rândul lui, spre frânghia pe care începu să se suie.

*

*   *

Stragildo asistase de la fereastra lui la prima parte a scenei.

Păcătosul deschisese ochii mari şi speriaţi recunoscând pe Gautier d'Aulnay.

Apoi, cu un fior de bucurie sălbatică, fără să vadă mai mult, se repezise afară strigând:

— Dacă ăsta e în palatul d'Aulnay, apoi cu toţii sunt acolo! Pe tot Iadul! De data asta nu-mi vor mai scăpa!

XLIII. URMAREA RĂZBUNĂRII GILLONNEI

În minutul chiar când Gautier sărea în odaie, cineva bătea la uşă. Buridan şi Gautier erau prea mişcaţi de scena care se petrecuse, ca să mai audă ceva.

Dar Bigorne, Guillaume şi Riquet se priviră îngălbenind.

— Cine o fi bătând? murmură Guillaume.

— Şi încă într-un astfel de moment! adăugă Bigorne.

Se auziră alte ciocănituri şi de data asta, o voce sfiicioasă străbătu din dosul uşii.

— În numele Cerului! Deschideţi! E vorba de o persoană care vă este scumpă.

În minutul acela, Gautier spunea cu sânge rece lui Buridan.

— Suntem pierduţi din pricina lui Philippe dar… pe dracu! Dacă trebuie să moară fratele meu ca să ajungem la regină… ei bine…

Un gest furios îi completă gândul.

— Înainte de toate! vorbi Buridan, trebuie să găsim alt adăpost. Cum s-o înapoia Marguerite la Luvru, ne putem aştepta să primim vizita unei haite de arcaşi şi…

— Buridane! murmură Guillaume Bourrasque. Nu auzi?

Şi împăratul Galiléei îl târî pe Buridan până la uşă, tocmai când vocea misterioasă repeta:

— Deschide! Senior Buridan. Deschide! Gillonne vorbeşte! Deschide! Dacă vrei s-o scapi pe Myrtille…

Într-o clipă zăvoarele fură trase, aproape smulse, de Buridan, care se cutremură.

Gillonne apăru.

Bigorne aruncă o privire fugară pe scară şi se încredinţă că nu mai era nimeni.

— Tu, Gillonne? Tu?

— Da, eu senior Buridan! Eu care, victimă ca şi Myrtille, am reuşit să scap. Dumnezeu ştie cu câtă greutate, căci de nu mă împingea devotamentul pe care-l port stăpânei mele…

— Ce zici?… Ce, vrei să zici? Vorbeşte odată, vrăjitoare bătrână, pe care te bănui mai mult părtaşă, decât victimă! Unde e Myrtille?

— Părtaşă? Eu? scânci Gillonne, care-i fura cu coada ochiului pe cei din jurul ei. Jur pe Maica Precista şi pe toţi Sfinţii…

— Unde e Myrtille? repeta Buridan cu furie, zguduind-o pe bătrână de braţ.

— La contele de Valois… dacă ţii să-ţi spun adevărat. Dar, senior Buridan, dacă nu asculţi ce-ţi spun eu, în loc s-o scapi, după cum speram… după cum voiam eu să te ajut, ai să aduci nenorocire asupra sărmanei copile, primejduindu-mi chiar zilele mele…

— La contele de Valois? murmură Lancelot Bigorne. Ce fatalitate!… La tatăl lui Buridan! Nici nu se putea altfel!

De bucurie, Buridan rămase câteva clipe fără suflare. Uitase şi de regina Marguerite, şi de Gautier, şi de Philippe… Din ochi punea întrebări Gillonnei, care îi povesti amănunţit tot, ceea ce se întâmplase, afară de un singur lucru: acela, că rolul de trădător îl atribuia lui Simon Malingre, în loc să şi-l atribuie ei însăşi. Ea continuă, dând tălmăciri asupra castelului familiei de Valois şi a situaţiei exacte a camerei unde fata era ţinută prizonieră.

— Simon Malingre, urmă ea, e însărcinat cu supravegherea sărmanei dumitale logodnice, care nu face decât să plângă şi să

vorbească numai de dumneata. Dar, dacă vrei să vii astă seară, pe la miezul nopţii la uşa cea mică a castelului, uşă care dă din galeria secretă „Sfântul Anton” spre şanţuri, are să fie acolo cineva care are să-ţi deschidă şi are să te conducă până în odaia Myrtillei. Te aşteaptă, cum aşteptau creştinii pe Isus, înainte de a se naşte.

— Şi, cine mă va întâmpina? întrebă Buridan, care ascultase această povestire, înfiorat, muşcându-şi buzele pentru a-şi înăbuşi strigătele de bucurie. Tu? Buna mea Gillonne?… Să fii sigură că ai să fii bine răsplătită.

— Nu cat nici o răsplată, zise Gillonne. Cât despre cine-ţi va deschide, puţin trebuie să-ţi pese. Ceea ce importă, însă, e să ştiu exact ora sosirii dumitale, la noapte.

— Zici că la miezul nopţii?

— La miezul nopţii! Bine! Totul va fi gata… Totuşi…

— Totuşi… ce? făcu Buridan, care se temea de vreo zădărnicire.

Gillonne avu un zâmbet, care l-ar fi făcut pe Simon Malingre să se cutremure. Dar, din fericire, sau din nenorocire pentru el, – după cum vrei s-o iei, – acesta nu era acolo, pentru a-i admira acest surâs, care ar fi meritat să fie văzut.

— Senior Buridan, zise ea, uitam să-ţi fac o recomandaţie importantă: Cu siguranţă, la miezul nopţii are să fie cineva la portiţă, şi, cu siguranţă, acel cineva are să-ţi deschidă, când vei bate de trei ori. Dar, dacă din întâmplare acel cineva, s-ar face că nu pricepe ce vrei, ar fi de ajuns să-i pui vârful spadei în gâtlej, pentru ca să cedeze. Asta-i ceea ce voiam să mai adaug. Acum, mă duc, căci nu trebuie să se simtă lipsa mea din palatul monseniorului.

Înainte ca Buridan să mai aibă vremea să-i pună şi alte întrebări, care-i năvăleau pe buze, Gillonne salută, se repezi la uşă şi… dispăru.

— Asta se cheamă… adevărat noroc! strigă Guillaume Bourrasque.

— Buridan s-a născut în zodie norocoasă! zise, la rândul său, Riquet. Însă eu, care n-am cunoscut niciodată norocul, sper că Buridan o să-l împartă cu mine.

— Ah! Amicii mei, bravii mei tovarăşi, vouă vă datorez tot norocul meu! strigă Buridan, beat de bucurie.

— Dar, cine-ţi garantează că nu e… numai o cursă? făcu Gautier, intervenind la rândul său.

— Frate, trebuie să ai dreptate! zise o voce.

Toţi se întoarseră şi-l văzură pe Philippe d’Aulnay care, reîntors în odaie, pe acelaşi drum aerian ca şi Gautier, auzise propunerile Gillonnei.

La această denumire de frate, pe care i-o da încă Philippe, Gautier tresări. Cei doi d’Aulnay se priviră în tăcere şi poate că numai atunci îşi dădură seama de ruptura ce se făcuse între ei. Cu ochiul lui pătrunzător, Buridan văzu dintr-o dată că o explozie de simţuri

contrarii sta gata să izbucnească între cei doi fraţi şi să-i transforme în duşmani neîmpăcaţi.

Prefăcându-se că a uitat tot ce se întâmplase în curtea leilor, apucă mâinile lui Philippe şi lui Gautier.

— Şi voi amândoi sunteţi, de asemeni, făuritorii fericirii mele. Dacă mi-o fi dat să… fiu fericit. Ah! Philippe! Ah! Gautier! Nu mă părăsiţi în încercarea pe care vreau s-o fac. Cursă sau nu, sunt hotărât să mă duc în astă seară, la ora arătată, la locul indicat. Şi, dacă nu veniţi cu mine, o să mi se pară că-mi lipseşte partea cea mai preţioasă din mine însumi.

— Prietene, zise Philippe, sunt sigur că această femeie caută să te atragă în cursă, dar dacă n-ar fi decât o singură şansă, ca ea să spună adevărul, mi-ar fi de-ajuns să merg diseară cu tine.

— Desigur! adăugă Gautier, care – probabil – era încântat să poată amâna explicaţiile dintre el şi frate-său.

— Trebuie deci, urmă Buridan, să luăm dinainte toate hotărârile necesare… să ne înţelegem asupra celor ce are de făcut fiecare dintre noi şi…

— Păziţi! strigă Bigorne cu vocea înăbuşită.

Cei cinci tovarăşi se repeziră în vestibul, în care Bigorne stătea la pândă şi auziră un fel de zgomot confuz de voci şi de paşi.

— Ce se petrece? făcu Philippe, fără nici o emoţie?

Gautier se repezise la fereastra ce da în curtea leilor şi o văzu pe regină dispărând.

— Ce se petrece? bombăni el. Nimic alta decât că… Marguerite de Bourgogne trimite oameni împotriva noastră! Că… suntem împrejuraţi, şi vânaţi ca nişte vulpi! Că Buridan nu va putea să-şi scape iubita. Că Bourrasque şi Riquet Haudryot, Buridan, Gautier d'Aulnay vor fi spânzuraţi cu toţii… Toate astea pentru că Philippe d'Aulnay a avut poftă să se îndrăgostească de o desfrânată încoronată.

— Gautier! scrâşni Philippe cu o voce grozav de liniştită, dacă ieşim de aici cu viaţă, ai să-mi dai socoteală de insultele pronunţate pe seama Maiestăţii Sale, regina Franţei!

— Iată de ce mă temeam! murmură Buridan, Oh! Marguerite, printre nenumăratele tale nelegiuiri, desigur, asta e crima ta cea mai cumplită.

— Să fim gata, deci. Pe Sfântul Babolin! răcni Bigorne.

— Deschideţi! urlau pe scări vocile soldaţilor, ale căror halebarde şi lăncii se auzeau zăngănind.

— În numele regelui! strigă o altă voce, care domină zgomotul.

Bourrasque şi Riquet izbucniră în hohote de râs.

— El e! zise Guillaume.

— Straşnicul prefect al Parisului! adăugă Riquet.

Lovituri puternice zdruncinau uşa, care, puţin în urmă, zbură în bucăţi.

În acelaşi timp, mai mulţi arcaşi năvăliră înăuntru.

— Înainte! Înainte! urla Jean de Précy, care conducea ceata.

— La moarte! La moarte! vociferau arcaşii.

— Nu! Pentru Dumnezeu! strigă o voce puternică ce domina zgomotul. Luaţi-i vii!

Şi un om înalt, calm, rece, dispreţuitor, cu sprâncenele încruntate, cu faţa aspră şi severă apăru, cu mâna pe mânerul săbiei, pe care, din dispreţ, n-o scosese din teacă.

— Enguerrand de Marigny! urlă Gautier. Asasinul tatălui şi mamei noastre, Philippe!

— Tatăl Myrtillei! murmură Buridan, care păli îngrozitor.

La un gest al lui Marigny, arcaşii şi prefectul însuşi se opriseră. Soldaţii păzeau uşa sfărâmată şi ocupau aproape jumătate din sală.

În capătul celălalt al sălii, într-un grup strâns se găseau: Philippe şi Gautier d'Aulnay, cu spada în mână, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot cu câte un pumnal în pumnul strâns, Buridan nemişcat.

Cât despre Lancelot Bigorne… dispăruse.

Marigny făcu un gest şi Jean de Précy, prefectul Parisului, pronunţă:

— Jean Buridan, Philippe, senior d'Aulnay, Gautier purtând acelaşi nume, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, recunoscuţi de către regele nostru, unul ca împărat al Galiléei, iar celălalt ca rege al Basochei, – eu, Jean de Précy, prefectul Parisului, în numele regelui vă declar ca trădători şi rebeli. Pentru care, fără altă judecată, vă arestez şi vă târăsc în faţa spânzurătorii de la Montfaucon, spre a face amendă onorabilă. După care, din înalta mărinimie a Majestăţii sale Regelui, vi se va acorda fiecăruia câte zece minute pentru a vă mărturisi păcatele şi a primi iertare pentru ele, dacă veţi fi găsiţi demni de acest lucru, prin spovedania voastră. Apoi veţi fi spânzuraţi. Acum, spuneţi dacă vă predaţi sau dacă trebuie să dau atacul.

— Ia vezi să nu-ţi atac eu pântecele, părtaşul dracului, strigă aspru Riquet, învârtindu-şi spada.

— Vedea-te-aş spânzurat, nu cu ştreangul de gât ca un om cinstit, vocifera la rândul său Guillaume, ci cu el de picior, ca pe un derbedeu, de cea mai proastă teapă.

— Hiii-haan! sublinie o voce sonoră şi batjocoritoare venită din fundul camerei vecine.

Buridan, cu privirea-i înflăcărată, se uita fix la Marigny.

Primul ministru ridică braţele pentru a impune tăcere arcaşilor pe care îi exasperau acest zbierăt de măgar şi, la rândul său, zise:

— Domnilor d'Aulnay, Guillaume Bourrasque şi dumneata, Riquet Haudryot, condamnaţi de justiţia regelui, sunteţi graţiaţi, prin milostivirea lui (el scoase un pergament de sub manta şi înmână

prefectului, care se înclină). Regina noastră a vrut, a cerut şi a obţinut de la Majestatea Sa Regele să vi se lase viaţa.

— Hii-haan! Hiii-haan! râse aceeaşi voce batjocoritoare care părea că pufneşte de râs.

Urlete furioase izbucniră printre arcaşi. Pe chipul lui Jean de Précy se răsfrânse cea mai cumplită spaimă, care se poate întipări pe vreo faţă de prefect de poliţie.

— Asta nu-i tot, continuă Marigny, al cărui calm era impunător şi teribil. Domnilor d'Aulnay, aveţi libertate deplină şi vi se acordă câte douăzeci de mii de taleri, de fiecare, cu o singură condiţie: Aceea de a părăsi Parisul – pe dată, – sub o pază bună, care vă va conduce până la o depărtare de trei leghe de oraş.

— Hi han! Hi han! Hi han!

— Dumneata, Guillaume Bourrasque şi dumneata Riquet Haudryot, sunteţi liberi, titlurile, privilegiile şi prerogativele domniilor voastre de împărat, al Galiléei şi rege al Basochei vă sunt menţinute, fără nici o condiţie… Voi soldaţi, lăsaţi să se îndeplinească milostivirea reginei!…

— Gautier şi Philippe d'Aulnay, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot, sunteţi liberi, repetă prefectul poliţiei.

Arcaşii se dădură într-o parte şi lăsară un drum larg, pentru cei pe care milostivirea reginei îi graţiase.

— Vino, Buridan! ziseră în acelaşi timp împăratul Galiléei şi regele Basochei. Vino! N-auzi că suntem liberi?

— Staţi pe loc! Nu a fost vorba de Jean Buridan! strigă Jean de Précy.

— Vezi Philippe cum ne insultă desfrânata ta! zise Gautier. Ne crede în stare să-l părăsim pe fratele nostru Buridan, pentru a ne scăpa capetele.

Philippe nu răspunse, dar cu mâna încleştată sub haină îşi jupuia pieptul. Suferea crud că regina îl putuse crede capabil de o laşitate.

— Cum, nu e vorba de Buridan? strigă Guillaume Bourrasque, dar de cine, atunci?

— Al dracului prefect? scrâşni Riquet. Ne iei drept turci sau mauri? Ai să plăteşti scump obrăznicia asta, şi acum… n-are să mai fie taxată numai la două sute de scuzi de aur!

— Două sute de scuzi de aur! murmură prefectul încremenit. Oare aceşti doi tâlhari…

— Hii-haan! făcu vocea batjocoritoare şi îndepărtată, ca pentru a întări gândul prefectului şi a-i preciza bănuiala.

— Luaţi o hotărâre! porunci Marigny. Dacă primiţi libertatea şi viaţa ce vi se oferă, ieşiţi! Dacă rămâneţi, sunteţi morţi.

— Morţi? mormăi Philippe, înaintând cu doi paşi. Ei bine, fie! O să poţi să te lauzi că ai distrus întreaga familie. Cum a murit şi tata, cum a murit şi mama, sub loviturile soldaţilor voştri, tot astfel vor muri şi

feciorii lor. Dar, ia seama, ca nu cumva crimele tale, de care s-a înspăimântat omenirea întreagă să nu obosească, în cele din urmă, chiar cerul! Se zice că n-ai vrut ca spânzurătoarea din Montfaucon, ridicată de tine, pentru a ameninţa cu dânsa Parisul, să servească condamnaţilor de rând. Se spune că ai dorit să rămână neatinsă, până acum, de hidoasa sărutare a morţii! Se zice că o victimă ilustră e desemnată de tine, pentru a încerca cu dânsa soliditatea lanţurilor infamiei, care scârţâie pe vârful dealului blestemat! Ia seama, ca această primă victimă, să nu fii chiar tu, Enguerrand de Marigny.

— Pe toţi! Ridicaţi-i pe toţi! urlă Marigny.

— Pe ei! Pe ei! – strigă Jean de Précy.

— La moarte! La moarte! răcniră arcaşii dând năvală.

În acelaşi moment, patru dintre soldaţi căzură, loviţi, de moarte. Ceilalţi se opriră.

Patru spade se ridicaseră în acelaşi timp şi se înfipseră în patru piepturi.

Într-o clipă, Buridan, cei doi d'Aulnay, Guillaume şi Riquet se repeziră în camera vecină, adică în sala unde era fereastra care da în curtea leilor. Buridan acoperea retragerea. Spada lui cea lungă vâjâia, împungea, lovea şi la fiecare fulger ce scânteia în această învălmăşeală, cădea câte un om. Ochii lui înflăcăraţi căutau pe Marigny, şi urla:

— Lovitura asta era destinată pieptului tău, Marigny.

— Fă-ne loc Buridan! strigă Guillaume.

— Buridane, eşti un egoist! răcnea Riquet.

— Înainte! vocifera Jean de Précy.

Insultele cele mai grosolane, înjurăturile, blestemele şi acuzările se încrucişau, întretăindu-se cu ţăcănelile şi zăngănitul armelor, dând naştere unui zgomot şi mai teribil… cântecul morţii.

La spatele lui Buridan, Guillaume şi Riquet căutau putinţa de a lovi şi ei, iar îndărătul lor, Philippe, nemişcat, cu braţele încrucişate, sta pe gânduri:

— O, moarte! Bine-ai venit.

Stăpânind grupul cu talia lui înaltă, turbat, cu gura încleştată, cu ochii rătăciţi, Gautier, născocea insulte pentru a răspunde insultelor şi înjurăturilor, alături de care blestemele arcaşilor, nu erau decât o vorbărie blândă şi fără importanţă.

— E rândul tău, Jean de Précy, până să vină acel al lui Marigny! urlă Buridan.

Prefectul se dete îndărăt însângerat şi se prăbuşi în braţele a doi arcaşi, care… nu se supărau deloc căci le dase putinţa să se retragă din luptă, chiar în felul acesta.

Întunecat, cu sudoarea pe frunte, Marigny, urmărea cu patimă şi cu un fel de admiraţie sălbatică pe acest om, pe care fiica lui îl iubea…

pe acest om, pe care el îl ura din tot sufletul… pe omul care îl insultase, care îl necinstise de două ori în faţa întregului Paris!…

Din doisprezece sau cincisprezece arcaşi care năvăliseră în sală, şapte sau opt zăceau pe jos. Ceilalţi începuseră să dea îndărăt.

— Înainte! Să dăm şi noi atacul! E rândul nostru! strigau Guillaume si Riquet.

În clipa aceea, Marigny scoase o fluierătură stridentă, şi pe scări răsunară paşi grăbiţi de gloată multă. În câteva clipe aproape patruzeci de arcaşi, purtând pe piept însemnele lui Marigny, năvăliră înăuntru, împinseră înapoi cu violenţă pe ceilalţi soldaţi, şi, cu gesturi pline de dispreţ, se repeziră asupra asediaţilor.

— Blestem! strigă Marigny…

Buridan şi amicii lui dispăruseră.

În momentul în care oamenii ministrului năvăleau pe scară, Lancelot Bigorne apăruse la spatele grupului format de cei doi d’Aulnay, apucase pe Gautier de umeri şi-l împinsese într-o a treia cameră, mai îndepărtată, iar la strigătul „Înainte!” al lui Guillaume şi Riquet, el răspunsese „Îndărăt!”

Întorcându-se, Buridan îşi dădu, într-o singură clipă seama de situaţie.

Regele şi împăratul îl apucară de braţe şi-l traseră după ei.

— Cum nu eşti decât un măgar, se răsti Guillaume, ai putea toată viaţa ta să eziţi între Marigny şi noi…

— Buridan, ai să ne faci să plângem! zise la rândul său Riquet. Preferi să priveşti chipul de Iudă a lui Marigny, decât feţele plăcute ale prietenilor tăi? Buridan, nu eşti decât un mare măgar.

— Hii-haan! completă vesel Bigorne.

Aventurierii se treziră într-o sală unde Bigorne era în mare activitate. După ce încuiară uşa, împinseră dinaintea ei un scrin enorm pe care îngrămădiră o mulţime de mobile.

— Iată-ne fortificaţi! zise Bigorne. Iată previziunile asaltului şi iată şi… drumul retragerii.

Vorbind astfel, el arătă, pe rând, nişte fotolii mari de stejar, care îngrămădite unele peste altele, formau un adevărat parapet şi încă din cele mai solide; apoi o masă pe care aşezase toate proviziile găsite în palat şi anume: mai multe pâini, o mulţime de ulcioare de pământ, bucăţi de carne, pe care le fiersese cu vreo două ceasuri înainte şi câteva păsări, pe care le cumpărase fripte gata, din banii prefectului. În sfârşit, îşi atrase tovarăşii spre fereastră şi le arată, atârnată, frânghia cea lungă, care servise lui Philippe şi lui Gautier să se suie din curtea leilor…

Buridan zâmbi şi ajutat de Bigorne începu să lucreze la fortificaţii, după ce-şi aşeză pe masa cu provizii spada însângerată.

Philippe se aşezase jos, nepăsător parcă, faţă de toate cele ce se

petrecea în jurul său.

Gautier, Guillaume şi Riquet priveau masa cu provizii.

— Abia ne-am sculat de la masă, glumi Gautier, dar ăsta nu e un cuvânt ca… să nu ne fie foame.

— Şi e un cuvânt şi mai serios să ne fie şi… sete, adăugară ceilalţi doi.

Şi, în timp ce Bigorne şi Buridan ridicau un parapet de lemn, în timp ce de cealaltă parte a uşii se auzea vocea răguşită a lui Marigny, dând ordine, şi răcnetele soldaţilor… în timp ce răsunau primele izbituri date uşii, pentru a o sparge, dintr-o singura lovitură, Guillaume sfărâmă gâtul unei damigene şi umplea cănile. Gautier înhăţă o gâscă, ş-o tăie în bucăţi şi negăsind la îndemână decât spada lui Buridan, o întrebuinţă drept cuţit.

Buridan şi Bigorne, isprăviseră lucrul şi se întoarseră spre ei.

— Ce Dumnezeu! N-aţi mai spart uşa asta? răcnea Marigny.

— Ei! Bigorne, ai dreptul la piciorul ăsta, strigă Gautier. Buridan, ia aripa asta. Cât pentru fratele meu Philippe, el se hrăneşte cu… amorul!

Lui Buridan nu-i era foame, – nu-l chinuia decât… setea şi o dovedi.

Bigorne se îndopa cu lăcomie din piciorul gâştei, mormăind:

— Mi-e plin stomacul ca un cârnat; dar, cum nu ştiu când o să mai pot prânzi, cred că fac bine să iau două dejunuri.

— Să nu uităm că… la miezul nopţii trebuie să fim la palatul Valois!

— Pe capul şi pe burta mea! gemu Gautier. Cu atât mai puţin am să uit, cu cât şi eu am o întâlnire cu Agnès Piedeleu.

— Jur pe preotul de la Saint-Eustache că vom merge.

— Morţi sau vii! adăugă Guillaume.

— Asta înseamnă logică? ţipă Riquet. Deoarece la miezul nopţii trebuie să fim la palatul Valois, iar până atunci vom muri cu toţii… neputând pleca vii, vom merge morţi! Ce zici, îndrăcitule de Buridan, măgar idiot, care ai fi meritat să fii… chiar doctor în ştiinţele logice, dacă regina Marguerite ţi-ar fi dat timp.

Sfărâmată, uşa se despică de sus până jos.

Printre lucrurile îngrămădite în dosul ei, apărură chipurile încruntate ale arcaşilor.

— Domnilor! răcni Buridan, apropiindu-se de ei.

La un gest al lui Marigny, se făcu tăcere.

— Domnilor! urmă Buridan, amicii mei şi cu mine ne sfătuiam tocmai asupra unor întâlniri, pe care le avem în noaptea asta. Vreţi să ne faceţi serviciul să tăceţi câteva minute, ca să ne putem înţelege, fără să fim asurziţi de ţipetele dumneavoastră?

Urlete de furie izbucniră printre oamenii lui Marigny, amestecate cu insulte, pe care cititorii noştri moderni nu ni le-ar ierta, dacă le-am transcrie aci, afară numai dacă am întrebuinţa… latina sau greaca.

— Aici e mai rău ca la bâlci! urlă Guillaume.

— Ba, e mai rău chiar decât la târgul de porci, când îi arunci în căldările clocotite ca să faci şunci din ei, sau ca atunci când jupoi evreii, ca să le scoţi… galbenii de aur.

O nouă salvă de înjurături întâmpinară aceste cuvinte ale lui Riquet Haudryot care, liniştit, îşi goli ulcica cu vin. Dar un nou semn al lui Marigny impuse tăcerea gloatei urlătoare.

— Jean Buridan, zise atunci primul ministru, îţi dau răgaz o oră, după cum se spune că şi Jacques de Malays a dat răgaz regelui Philippe cel Frumos, dar atunci o să trebuiască să te înfăţişezi, de-a dreptul, dinaintea judecăţii lui Dumnezeu!

Buridan îi întoarse spatele şi cei şase prieteni asediaţi luară loc împrejurul mesei.

— Să ne isprăvim dejunul, domnilor! încheie Buridan.

*

* *

Veni şi noaptea. În sala unde se găseau Marigny cu oamenii săi, ardeau torţe, care aruncau reflexe roşiatice pe oţelul zalelor şi armelor. Camera vecină, în care se găseau asediaţii, era învăluită în întuneric.

Marigny sta pe gânduri…

La ce se gândea el în momentul acela, când îl avea în mână pe omul pe care-l ura cu atâta patimă, care, era totuşi, mai prejos ca aceea pe care i-o păstra lui Valois?… Se gândea că omul acesta atât de tânăr, atât de brav, atât de liniştit în faţa morţii, merită să fie iubit de fiica lui? În sufletul lui întunecat tresărea oare o licărire de milă, deşteptată de admiraţie? Cine ştie? Ceea ce e sigur e că Marigny n-a rămas numai un ceas în faţa acestor fortificaţii fără să le dărâme, după cum spusese la început, ci a rămas trei ore… Oamenii lui erau cuprinşi de mirare şi, cu libertatea care domnea pe atunci, îşi arătau nemulţumirea în gura mare. Murmurelor şi înjurăturilor, care izbucneau pe înfundate, Marigny le opunea o tăcere dispreţuitoare. În fine păru că se deşteaptă dintr-un vis lung. Îşi cercetă oamenii, care sub privirea de vultur, se cutremurară la gândul că, poate se apropie… momentul! Apoi, cu o voce clară, ordonă:

— Să se isprăvească odată. Arestaţi pe rebeli!

La aceste cuvinte, un urlet teribil, frenetic, zgudui vechea clădire până în temelii, şi, claie peste grămadă, arcaşii lui Marigny se repeziră la baricade.

— Înainte! strigă Buridan.

La spatele parapetului, Bigorne, Buridan, Philippe, Gautier şi Riquet întindeau, cele cinci vârfuri ameninţătoare ale spadelor printre lemnăria îngrămădită.

În timpul acesta, Guillaume se lăsa de-a lungul frânghiei, jos în curte. Apoi veni rândul lui Gautier. La spatele baricadelor nu mai rămăseseră decât patru luptători.

În vreme ce cobora Philippe, scrinul, sfărâmat cu topoarele, se prăbuşi şi fotoliile îngrămădite peste dânsul căzură cu un zgomot groaznic. Asediatorii scoaseră strigăte de izbândă.

Riquet şi Bigorne coborâră la rândul lor.

— Vino şi tu, stăpâne! strigă Bigorne, încălecând fereastra.

— Am timp! îi răspunse Buridan, înfigându-şi spada într-un arcaş.

Printre îngrămădirile baricadei răsturnate, sfărâmată, năvăliră în cameră primii asaltatori cu spadele întinse. Dar, strigătului lor de victorie răspunse urletul de furie al lui Marigny.

— Buridan! Adu-ţi aminte că te-am condamnat la spânzurătoarea din Montfaucon!

Şi Buridan pieri în întunericul orb din care nu se auzeau decât răgetele fiarelor sălbatice, trezite şi neliniştite de acest zgomot neobişnuit.

Zăpăcit, cu inima înveninată de ură, Marigny se aplecă în afară. Ochii lui vultureşti sfredeliră noaptea. El zări o umbră vagă, care aluneca de-a lungul frânghiei…

— Drace! gemu el, scrâşnind din dinţi – nu vreau să mori de o moarte atât de dulce, dar… n-am nici o putere să-mi mai aleg mijloacele.

În acelaşi timp, scoase spada, şi, dintr-o izbitură, tăie frânghia. Apoi se plecă peste fereastră, aproape să cadă, dar, în loc de ţipătul de agonie al omului care-şi zdrobeşte capul pe caldarâmul curţii, auzi un singur cuvânt, izbucnind ca un urlet din pieptul de uriaş al lui Gautier d’Aulnay:

— Uf!…

Frânghia nu se rupsese decât în momentul când Buridan nu mai era decât la câteva picioare de pământ. El căzuse peste umerii lui Gautier, care se răsti:

— Dar-ar dracu în burta şi în capul tău! Ce naiba cauţi în spatele meu, Buridane?

— Tu nu vezi? Îmi trebuia o scară, căci frânghia era prea scurtă! şi, în acelaşi timp, fu pe pământ.

Cei şase tovarăşi se repeziră la grilajul primei curţi pe care-l săriră. Aici, trei dintre servitorii lui Stragildo se întrebau speriaţi dacă nu cumva scăpaseră fiarele din colivii. Gautier se năpusti asupra celui dintâi. Guillaume îl luă pe seamă pe al doilea, iar Buridan îl strângea de gât pe cel de-al treilea, zicându-i:

— Dacă ţii la viaţă, scumpul meu, grăbeşte-te şi ne deschide poarta, căci avem o întâlnire foarte importantă!

O poartă masivă, care se continua în sus cu un grilaj înalt,

despărţea curtea de stradă.
— Ascult, seniore! gemu omul, cu o voce sugrumată.
Buridan îl târî până la poartă şi în câteva clipe zăvoarele complicate, fură descuiate.
Cei şase tovarăşi năvăliră afară.
Dinspre Luvru se auzea o rumoare confuză şi, în curând, o ceată de soldaţi purtând torţe aprinse ocupară strada. În fruntea trupei alerga un om care, de departe văzând deschizându-se poarta, înţelese ce se petrecuse, căci scoase o înjurătură sălbatică şi se întoarse spre Hugues de Trencavel, care comanda trupa.
— Zadarnic te mai grăbeşti! zise el, într-un hohot de râs. Fiarele au scăpat! Uite-le cum fug!
Omul acela era Stragildo.
— Cum? Au scăpat fiarele? întrebă înspăimântat căpitanul gărzii. Băgaţi de seamă camarazi. Se pare că o să avem de luptat cu leii regelui!
— Nu-i asta! îl curmă Stragildo, dând din umeri. Dacă n-ar fi decât nişte lei n-aş fi spus… fiarele!
Şi lăsând pe Trencavel încremenit şi speriat, intră în curte scrâşnind:
— Imbecilul de Marigny a lăsat să-i scape banda de nebuni! Cine a deschis poarta? adăugă el crunt, adresându-se servitorilor adunaţi acolo, care stăteau încremeniţi de spaimă, în faţa stăpânului lor.
— Eu! răspunse unul dintre ei. Am fost silit de…
Nenorocitul n-avu timpul să continue. Scoţând pumnalul din cingătoare, Stragildo i-l înfipse între umeri. Omul se prăbuşi la pământ, se zvârcoli un moment, şi atâta tot.
— Asta o să-i înveţe minte şi pe ceilalţi, să ştie cum să asculte de ordinele mele, care sunt ale… reginei! se răsti Stragildo. Ridicaţi hoitul acestui imbecil! Încotro au luat-o fugarii?
Tremurând, unul dintre servitori arată spre hale.
Stragildo se repezi într-acolo, pe când servitorii ridicau cadavrul tovarăşului lor.

XLIV. PALATUL VALOIS

La Saint-Eustache suna miezul nopţii, când cei şase tovarăşi se întâlniră pe piaţa Grève.
— Am sosit prea târziu! abia putu îngâna Buridan care porni din nou în fugă spre galeria Sfântului Anton.
Ceilalţi îl urmară tăcuţi prin întunericul orb, care ar fi speriat chiar pe derbedeii ascunşi prin colţurile străzilor.
— Halt! strigă o voce din beznă. Pe aici nu se trece!

Fără să răspundă, Buridan se repezi cu capul înainte. Se produse o ciocnitură, un amestec de umbre furioase, de strigăte: „La moarte, derbedeii!” şi cei şase trecură printre patrule.

— Unu, doi… patru, şase! Suntem toţi! zise Bigorne. Nici unul n-a căzut. Şi totuşi, încă din locuinţa lui d’Aulnay şi din cea de a doua ciocnire cu turbaţii ăia de arcaşi, ar fi trebuit să ne fi lăsat cu toţii pielea. Ce zici, senior Philippe?

— Zic, răspunse rece Philippe d’Aulnay, că la a treia încăierare care va avea loc, în curând, cel puţin unul din noi, va înceta de a mai trăi.

— Şi care va fi acela?… Fără indiscreţie! Nu mi-ar părea rău s-o ştiu, căci, dacă, din întâmplare voi fi eu, pe sfântul Barnabé, aş vrea măcar să mă spovedesc înainte de a muri. Cum n-am nici un duhovnic în buzunar – şi probabil că nici dumneata nu ai – mi se pare senior Philippe că vei fi silit să asculţi spovedania din urmă a unui bun creştin, care de altfel n-are ce să-şi reproşeze, de altfel, nimic alta decât că… a arătat prea multă mărinimie faţă de câţiva evrei, pe care ar fi trebuit să-i trimită pe lumea cealaltă.

— Cel ce va muri, zise Philippe, n-are trebuinţă de spovedanie.

— Ah! Ah! Şi cine-i acela? întrebă Bigorne.

— Eu! răspunse Philippe.

Continuau să alerge fără să mai vorbească nimic. Bigorne se gândea însă:

— Bietul tânăr! Cum îţi întunecă dragostea mintea. Ăsta nu-i chiar nebun, dar nici departe nu-i!

Ajunseseră în faţa uşii arătată de Gillonne.

Buridan bătu de trei ori, după cum se înţeleseseră.

*

*   *

Întoarsă la palatul Valois, Gillonne se duse la Simon Malingre, în odaia pe care o ocupa, lângă apartamentele contelui de Valois.

Simon Malingre sta lângă o masă şi cerceta cu curiozitate o sticluţă pe care o ţinea în mână, cu mare grijă.

— Iată, zise el, zărind-o pe Gillonne, tocmai voiam să trimit să te cheme, dulcea mea logodnică, căci am să-ţi transmit nişte ordine, din partea Monseniorului.

Gillonne tresări şi-şi înghiţi cuvintele, care stăteau gata să-i scape.

— Despre ce e vorba? zise ea.

Fără să răspundă, Malingre ridică sticluţa pe care o ţinea între degetul cel mare şi arătător. Fluieră un cântec popular şi păru că-i priveşte conţinutul cu o şi mai mare atenţie. Apoi începu să râdă.

— Gillonne, de mult alergi tu după avere? Ei bine, iat-o aici, înăuntru…

Şi Malingre, continua să rânjească, strâmbându-şi gura, şi lăsând să

i se vadă cei câţiva dinţi stricaţi care îi mai rămăseseră.

Gillonne, tăcea şi gândea:

— În curând, va veni şi rândul meu... să râd!

— Vezi sticluţa asta, scumpa mea? relua Malingre. Ei bine! Am cumpărat-o chiar eu din strada Sf. Martin, de la vânzătorul de buruieni de leac, pe la care am mai fost şi în alte dăţi, fie pentru noi, fie pentru stăpânul nostru...

— E otravă? întrebă cu răceală Gillonne.

— Chiar aşa, lămuri Malingre cu acelaşi râs drăcesc pe care zadarnic am încerca să-l descriem.

— Pentru cine? întrebă scurt Gillonne.

— Ai să vezi, scumpă prietenă. În închisoare, la Temple, se găseşte acum o femeie... pe care o cunoşti. Tot aceea care era şi în casa cu stafii, din cimitirul Inocenţilor... aceea pe care ai urmărit-o, plecând de la Pré-aux-Clercs, şi pe a cărei locuinţă mi-ai arătat-o cu obişnuita ta bunăvoinţă.

La amintirea întâmplării de care vorbea Simon Malingre, Gillonne nu-şi putu stăpâni o înfiorare şi o mască de ceară i se aşeză peste chipul destul de galben.

— Ah! Ah! izbucni Malingre, văd că tot ai necaz pe mine. N-ai dreptate, Gillonne, căci era în interesul tău... ca şi al meu, deoarece... ne vom căsători. Şi ca o dovadă... ai ajuns... în favoare. Nu numai că ai fost însărcinată de Monsenior să veghezi asupra tinerei aceleia, dar te-a mai însărcinat şi...

Simon Malingre se opri.

— S-o omor pe cea bătrână! întregi Gillonne, cu aceeaşi răceală.

— Nu cunosc altă femeie mai deşteaptă ca tine, Gillonne! rânji Malingre. Vei lua, deci, sticluţa asta frumoasă, vei merge la Temple, ţi se va arăta carcera de care e vorba şi... restul te priveşte. Ei, spune, nu am dreptate să zic că averea stă aci, înăuntru?

Gillonne rămăsese pe gânduri.

O fericire tainică o făcea să tremure: îl avea în mână pe Simon Malingre. Împrejurarea aceea îi servea negândit de bine scopului ei. Cu un surâs pe care-l credea foarte graţios, dar care nu era decât şi mai hidos, ca de obicei, ea luă sticluţa:

— Bine! Peste două ore, femeia va fi moartă.

Oricât de împietrit era Malingre, totuşi nu s-a putut împiedica să nu tresară. Privi o clipă cu admiraţie dar şi cu teamă pe femeia care spusese atât de rece cuvintele acestea, şi adăugă:

— Cu toate neînţelegerile dintre noi, Gillonne, te asigur că vom isprăvi prin a ne înţelege de minune.

— Da! rânji Gillonne, vom fi o pereche... cât nu se poate mai urâtă.

Malingre îşi turti nasul cu degetul, ceea ce era un semn de adâncă gândire.

„Gillonne asta are un spirit prea fin pentru mine. Trebuie să scap de ea. Dacă n-o răpun eu, mă ucide ea. Oricum nu ţin deloc să mă omoare, voi fi silit s-o… curăţ de pe faţa pământului. Cred că nici un doctor de la Sorbona, n-ar putea judeca mai drept!”

— Gillonne, reluă el, tare, ai să vezi îndeplinindu-se toate făgăduielile mele! Ai să ajungi bogată. Ai să te tăvăleşti, ai să înoţi… ai să ajungi să te îneci în aur… şi glasul lui Malingre avu o vibraţie groaznică. Mulţumită mie, ai ajuns cel mai de seamă îndeplinitor al voinţei Monseniorului. Dar asta nu-i nimic. Am început să şi execut planul nostru cel mare. L-am văzut pe Lancelot Bigorne, la Noël-Picioare-Strâmbe, în cârciuma din strada Tirevache şi, am să-l mai văd. Buridan ăla, Gillonne (femeia tresări şi o adâncă mirare o făcu să se plece fără suflare spre omul acela înspăimântător). Cu ajutorul lui Lancelot Bigorne, Buridan ăla, ar putea să treacă drept fiul Monseniorului de Valois, şi atunci…

Simon Malingre se sculă alene. Faţa lui se transfigurase. Ochii mici, care clipeau des, aruncară scântei. Cu o voce joasă, tremurând de patimă, urmă:

— Atunci, Gillonne, nu vor cădea în lada ta numai câţiva mizerabili galbeni, ci… întreaga avere a lui Valois, care, din mâinile lui, va trece în ale tale… în ale tale… mă-nţelegi tu? Eu nu vreau să fiu decât sluga ta, soţul tău devotat, căci… ştii cât te iubesc!

Simon Malingre se aşeză istovit.

Timp de un minut de chin şi de calcul zbuciumat, Gillonne încerca să înţeleagă dacă Malingre era sincer. Şi, fără îndoială, dacă ar fi avut cea mai mică îndoială, dacă ar fi întrevăzut cea mai slabă putinţă de a-l face pe acest om să-i servească scopurile, ar fi renunţat să-l mai ucidă. Din nenorocire pentru Malingre, el crezuse de datoria lui să adauge admirabilului discurs, pe care-l ţinuse, aceste cuvinte, care, adresate unei femei ca Gillonne, erau o mare greşeală.

— Ştii cât te iubesc!

— Bine! făcu Gillonne. Ştiu cât mă… iubeşti şi cum mă iubeşti. Învoiala dintre noi rămâne neschimbată şi ca să-ţi dau o dovadă de încrederea mea, vreau să înfrâng pentru tine, ordinul Monseniorului. Myrtille nu trebuie să rămână nesupravegheată, cât voi sta eu la Temple. Ştii că, sub pedeapsă de moarte, nu trebuie să dezvălui nimănui în ce parte a palatului o ţin ascunsă! Ei bine! Ţie am să-ţi spun!

Gillonne apucă sticluţa cu otravă pe care Malingre o pusese pe masă, o ascunse sub manta şi ieşi din odaie.

— O am la mână! se gândi Malingre.

Ieşi în urma acelei pe care o numea logodnica lui,

— Uşa pe care o voi atinge cu mâna, e uşa odăii ei – zise Gillonne, ieşind în coridor. Dar, adu-ţi aminte că dacă Monseniorul află că ţi-am

arătat locul unde se găseşte Myrtille, mă ucide!… Urmează-mă la distanţă.

Gillonne mergea repede. Ea coborî scările, străbătu o curte, intră într-un corp nelocuit al clădirii, se sui până sus de tot, merse de-a lungul unui coridor şi se opri un moment dinaintea unei uşi, pe care o atinsese cu degetul, apoi îşi urmă drumul, se coborî de cealaltă parte a palatului şi se îndreptă spre o ieşire ascunsă, care se găsea la o margine a curţii, în spatele locuinţei arcaşilor.

Malingre o urma mereu. Când ajunse la portiţă, Gillonne se opri şi Malingre o ajunse.

— Ai văzut locul pe care l-am atins cu degetul? Acolo e Myrtille. Acum, ascultă! Mă duc la Temple şi la miezul nopţii sunt îndărăt. Pentru că te ocupi de norocul meu, e drept să mă ocup şi eu Simone, de al tău. Mi-a venit o idee, dar… o idee! Înţelegi? Care, dacă reuşeşte, te face să nu mai ai nicicând nevoie să mai alergi după cei câţiva galbeni de care vorbeai adineauri.

— Ce idee? întrebă Simon, care-şi zicea, că dacă înainte de a omorî pe Gillonne ar putea să-i mai smulgă ceva… ar fi cu atât mai bine

— Ai s-o ştii când m-oi întoarce de la Temple!

— Adică… la miezul nopţii?

— Da, la miezul nopţii! Rămâi deci aici, la uşa asta; am să bat de trei ori, ai să-mi deschizi şi cum locul e pustiu, departe de orice supraveghere, ne vom putea înţelege fără teamă de a fi spionaţi! – şi cu lămurirea asta, Gillonne se îndepărtă repede.

Malingre închise portiţa şi rămase nemişcat, adâncindu-se în mii de gânduri.

— La miezul nopţii? Aici? se întreba el… Am să vin. Ce poate, adică, să-mi spună? O să vedem…

*

* *

Trecând pe lângă şanţurile palatului, Gillonne aruncă sticluţa cu otravă, pe care i-o dăduse Malingre, apoi îşi urmă drumul, cu paşi înceţi. Râdea singură căci era mulţumită de păcăleala pe care i-o pregătise lui Simon. Ajunse la grădiniţa cu trandafiri, adică la locuinţa aceea frumoasă unde locuise atâta timp cu Myrtille. Casa era pustie, dar nimic nu fusese schimbat. Intră în odaia, în care am pătruns împreună cu cititorul la începutul acestei povestiri, se aşeză pe un scaun şi acolo, în întuneric, cu fruntea în mână se lăsă furată de gânduri.

Timpul trecea. La turnurile din împrejurimi bătu unsprezece. Gillonne aşteptă încă câteva minute, apoi se sculă murmurând: „A sosit ceasul! E vremea să lămuresc Monseniorului cum l-a trădat Malingre, apoi rămâne destul timp ca Monseniorul să ajungă la palat…

Şi Simon, scumpul meu Simon, va fi prins chiar în momentul când îl va conduce pe Buridan la Myrtille. Voi ajunge la vreme, pentru ca să-l pot vedea şi eu pe iubitul meu logodnic…”

*
*   *

La miezul nopţii, Simon Malingre era în dosul portiţei aşteptând semnalul, pe care trebuia să îl dea Gillonne. Bătu douăsprezece. Trecură câteva minute.

— N-are să mai vină, nemernica! murmura Malingre. Cine ştie dacă nu şi-a bătut joc de mine! adăugă el, apăsându-şi nasul cu degetul. Cine ştie dacă nu pregăteşte iarăşi vreo trădare?…

În clipa aceea, cele trei lovituri răsunară în uşă.

— Iat-o! tresări Malingre.

Deschise… Dar deodată, rămase ca tâmpit de mirare şi de spaimă: în loc de Gillonne, şase oameni năvăliseră înăuntru şi încuiaseră uşa.

— Săriţi! Valois! Ajutor! strigă Malingre.

Nu avu timpul să mai zică ceva; mâna enormă a lui Guillaume Bourrasque îl apucă de gât, pe când o altă mână i se lăsa pe umăr de-l făcea să se împleticească, iar Buridan îi lovise pieptul cu vârful spadei, zicând:

— Încă o vorbă şi… eşti mort!

— Tac! horcăi Malingre, pe jumătate sugrumat.

— Bine! Dă-i drumul Guillaume!

Înspăimântat, plin de năduşeli, Malingre privea pe rând pe cei ce-l înconjurau şi care păreau şi ei foarte miraţi să-l găsească acolo.

— Aşa-ţi primeşti amicii? zise unul dintre ei cu o voce dojenitoare, în batjocură. Ne-am mai întâlnit, doar, la faimoasa crâşmă a lui Picioare-Strâmbe. Acum ne întâlnim la Valois… cârciumă şi mai vestită. Nimic mai natural!

— Lancelot Bigorne! murmură Malingre, puţin mai liniştit, căci acum începuse să creadă că această întâmplare curioasă nu era decât urmarea celor ce se sfătuise cu Bigorne, în cârciuma din strada Tirevache.

— Unde e Gillonne? întrebă aspru o altă voce.

— Domnul Buridan! tremura Malingre, care fu din nou cuprins de spaimă.

— Unde e Gillonne? reluă Buridan. Vorbeşte, dacă nu vrei să faci cunoştinţă cu spada asta!

— Cunoştinţă puţin plăcută, adăugă Bigorne, în batjocură. Trei degete de oţel în burtă nu prea sunt o hrană gustoasă! Deci, Malingre, grăbeşte-te de răspunde. Dacă preferi să mori… nu te jena! Spune-o drept, ca un prieten bun, ce-mi eşti şi, tot ca un amic bun, hi-haan! am să-ţi primesc spovedania! Doar ştiu că eşti un tot atât de bun

creştin, ca şi mine. Spovedania e…

— Ai să taci… limbă de doctor? ! mormăi Guillaume.

— Domnilor, bâlbâi Malingre, bunii mei domni… Nu ştiu… Gillonne… şi apoi… ţin de casa Monseniorului de Valois…

— Destul! Du-ne la Myrtille.

— Myrtille? tresări Malingre, ştergându-şi năduşelile reci ce i se prelingeau pe frunte… Oh! Pricep! adăuga el cutremurându-se de spaimă. Oh! Pungăşoaica mizerabilă, asta îmi pregătea ea!… Domnilor, vă jur… aveţi milă…

— Îţi dau un minut de gândire! – scrâşni Buridan, cu un accent care făcu pe Malingre să priceapă că… nu mai încăpea nici o glumă.

În acest minut, care-i fusese lăsat, ca un ultim răgaz, Simon Malingre care – după cum s-a putut vedea – era un calculator de prima forţă, recapitulă situaţia, în gând, şi o reduse la aceste două rezultate: 1) Dacă se supunea somaţiei lui Buridan, era fără doar şi poate spânzurat de stăpânul său, contele de Valois; 2) Dacă rezista, cu tot atâta siguranţă era să fie străpuns de un pumnal. Dar pumnalul se prezenta imediat, sub forma palpabilă a unui vârf ascuţit, pe când… răzbunarea lui Valois rămânea într-o stare de nesiguranţă…

Simon Malingre ajunsese cu gândurile lui aici, când simţi o uşoară înţepătură de pumnal în gât.

— Mă supun! gemu el. Veniţi!

— Ia-o înainte! porunci Buridan. Bigorne, du-te cu el; dacă caută să scape, dă-i la cap!

— Haide! Vechiul meu prieten! îl rugă Bigorne care-l luă de braţ pe Simon. Buridan ăsta, apuca-l-ar ciuma, e un adevărat sălbatic, care habar n-are ce însemna aceia… nişte oameni delicaţi, ca noi, care am jefuit, am prădat, am dat foc împreună, dar cu blândeţe, fără să fi auzit pe cineva plângându-se de noi. Să-ţi dau la cap? N-ai teamă! Mă voi mulţumi să te strâng de gât.

Spunând acestea, Bigorne îl târa pe Malingre cu paşi mari, spre locul unde îl conducea logodnicul Gillonnei, şi toată trupa se găsi în curând în faţa locuinţei în care era încuiată Myrtille.

Suiră, ajunseră în coridorul pe unde trecuse Gillonne şi Simon Malingre şi se îndreptară către uşa ce-i fusese arătată.

— Aici e, zise el.

— Deschide! se răsti Buridan.

— Să deschid? Cu neputinţă! Cheile sunt la Gillonne.

— Myrtille! chemă Buridan.

— Buridan! se auzi dinăuntru vocea fetei, înfrigurată de bucurie de speranţă. Buridan! Tu eşti?

În acelaşi timp, tânărul împinse cu umărul uşa care trosni.

Era gata să cedeze… Dar, în aceeaşi clipă, porni un zgomot confuz de voci şi de paşi grăbiţi la capătul celălalt al sălii şi o ceată de

oameni înarmaţi apăru, luminaţi de făclia ţinută de un arcaş.

— Blestem! urlă Buridan.

— În fine! A sosit moartea! murmură Philippe, cu o exaltare alături cu nebunia.

Aproape în acelaşi timp, ceata în fruntea căreia venea însuşi Valois, se năpusti împotriva celor şase tovarăşi. Se produse o încăierare groaznică.

În coridorul acela strâmt, urlete răguşite, răcnete de furie, blesteme se amestecau cu zăngănitul armelor… Deodată, coridorul se adânci într-un întuneric adânc. Cu un pumn prăvălit în cap, îl doborâse pe arcaşul care ţinea torţa şi o stinsese călcând-o în picioare…

Atunci lupta deveni un coşmar, în care se agitau umbre cu gesturi nesigure, în care gemetele şi strigătele de furie erau singura călăuză a luptătorilor.

Printr-o mişcare instinctivă de tactică, cei şase se strânseseră într-un singur grup, cu spadele întinse şi dădeau îndărăt încet, făcând în sens invers, drumul pe care-l parcurseseră.

Valois urla „La moarte!” şi ordona să se aducă torţe. El era în fruntea arcaşilor, care neavând aceleaşi motive pentru a-şi risca pielea, înaintau cu grijă, mai puţin îndârjiţi.

Deodată Valois tăcu.

În întunericul coridorului, arcaşii, continuau să lupte, atacând pe adversari şi acoperindu-i de înjurături. Ori, lucru curios, adversarii, adică cei şase tovarăşi care până atunci răspunseseră la insulte tot cu insulte demne de eroii lui Homer, amuţiseră acum.

Deodată alte torţe luminară încăperea; din palat sosea ajutorul cu lumină.

Şi atunci arcaşii lui Valois scoaseră un răcnet înspăimântător. Contele dispăruse şi, împreună cu el, Buridan şi tovarăşii lui.

Dintr-un colţ se ivi o umbră tremurândă, care de-abia se ţinea pe picioare: era Simon Malingre, care în timpul luptei şezuse ascuns acolo, pe burtă, şi care abia acum se scula strigând:

— Pe derbedei! Pe derbedei! Să scăpăm pe Valois!

— Pune mâna pe el, căpitane! zise o voce. El e trădătorul!

Simon Malingre recunoscu pe Gillonne şi murmură:

— Am păţit-o! Sunt mort!

Nu avu timpul să mai gândească. Apucat, târât, luat pe sus, împins, el fu coborât în subsolul palatului, unde-şi veni în fire prostit, zăpăcit, nebun de spaimă, în fundul unei celule.

În jurul lui stăpânea o tăcere adâncă.

Simon Malingre, se aşeză jos, pe pământ, cu capul pe genunchi şi începu să plângă.

*

* *

Câtă vreme trecuse de când nenorocitul acesta se găsea acolo, fără să îndrăznească să facă vreo mişcare, de-abia îndrăznind să se gândească, atât de tare îl înspăimântau, orice-ar fi putut gândi.

Poate că trecuseră ore de-a rândul fără să-şi dea seama. Era ziuă, noapte? Nu ştia, căci era întuneric beznă.

Într-adevăr, palatul Valois, organizat ca şi Luvru, asemenea unei fortăreţe, avea, ca toate locuinţele nobililor de pe vremea aceea, temniţa lui, camera lui de tortură, carcera şi chiar spânzurătoarea lui, care spânzurătoare se găsea în vârful turnului, aşezat cam pe acelaşi loc unde avea să se ridice mai târziu unul din turnurile Bastiliei. E probabil că materialul vechiului turn al palatului Valois să fi servit la construirea celui nou, care făcea parte din Bastilia. Ce se ştie, este că trecătorii ridicându-şi nasul spre acest turn, vedeau, destul de des, legănându-se câte un hoit în spânzurătoare, asemenea unei santinele macabre, păzind Parisul.

Trecătorii nu-şi ziceau decât:

— Monseniorul de Valois a făcut iarăşi vreo… dreptate astă noapte!

Şi… atâta tot.

Tocmai în subteranele acestui turn, unde se găsea şi sala de tortură, erau instanţele şi temniţele tribunalului seniorial ale contelui de Valois, – nişte săli joase care nu aveau ca mobilă decât un lanţ gros, înţepenit cu cârlige în zid.

Nenorocitul Malingre, victima zgârceniei sale, zăcea într-una din aceste temniţe de un timp pe care nu-l putea aprecia singur. Nu-i era foame. Desigur, din cauza emoţiilor puternice care îi strângeau stomacul. Dar o sete groaznică îi ardea gâtlejul.

— Oh! gemea în momentul acela bietul prizonier. Sunt osândit, oare, să mor de sete? Ce n-aş da, să pot fi măcar un minut în cârciuma lui Noël-Picioare-Strâmbe! Oh! Cum aş mai sorbi o cană de bere! Cât de rece! Ba, un butoiaş şi chiar o butie! Noël, dragul meu Noël, lasă-mă să fac o baie în butia asta de bere! Lasă-mă să mă înec într-însa! Vrei bani? argint? vrei aur? tot ce am… tot ce am furat… tot câştigul unei munci fără odihnă de douăzeci de ani! fişicurile mele de galbeni… pe toţi, scumpul meu Noël… numai pentru un butoiaş de bere! Nu!… numai pentru o cană cu bere!… numai pentru un pahar cu bere!

Tocmai când ajunse aici cu rugăminţile lui către Noël, într-o cârciumă închipuită, auzi un zgomot la uşă. Venea cineva… Trăgea zăvorul!…

Atunci se ridică, împins de spaimă. Uită de setea care-l mistuia. Căzu în genunchi, încercă să-şi ridice braţele încătuşate şi începu să plângă, în hohote.

— Iertare, monseniore! Nu mă ucide! Lasă-mă, să mor de sete, aici!

Dacă mi-ai hotărât moartea, la ce-ţi mai foloseşte dacă mor de sete, sau spânzurat?…

Un hohot de râs îi răspunse.

Simon Malingre îşi ridică capul, galben ca ceara şi văzu pe Gillonne care, asemenea stafiilor înfricoşătoare, care mişună în închipuire în timpul frigurilor şi a viselor urâte, intrase, în temniţă şi închidea uşa, liniştită. Gillonne puse într-un colţ torţa pe care o adusese, se întoarse spre Malingre şi se aşeză jos, în faţa lui.

Cu aerul ei liniştit şi mişcările nepăsătoare, avea aerul unei arătări, venită de nu ştiu unde, nu ştiu pentru ce şi pe care te aştepţi s-o vezi dispărând într-o clipă.

Şedea jos, pe lespezi, la trei paşi de Malingre.

Îl privi lung, apoi începu să râdă…

Lui Malingre îi veni o idee, pe care o credea genială şi care l-ar fi făcut să se înfioare pe oricine ar fi asistat la scena aceasta.

Începu să râdă şi el.

Era înspăimântător. Râsul Gillonnei era răutăcios, înfiorător, sunând a clopotul de moarte al răzbunării satisfăcute; acel al lui Malingre, tremura printre cei câţiva dinţi ce-i mai avea, lunecând pe buzele schimonosite de spaimă! Cele două râsete se loveau, se ciocneau şi formau, amestecul cel mai hidos.

Deodată Gillonne se opri din râs. Malingre făcu la fel.

— Ei bine? zise Gillonne, mai mult horcăind.

— Ei bine? repetă Malingre, într-un geamăt de groază.

Urmă o tăcere lungă, apoi Malingre reluă:

— Ce păcăleală!… Zdravănă păcăleală! Numai ţie Gillonne îţi pot veni idei atât de straşnice!

— Nu-i aşa că ideea e bună? rânji Gillonne, cu un accent care-l băgă în sperieţi pe nenorocitul de Simon. Când mă gândesc că te am în mână, scumpul meu, că nu te poţi mişca, şi că oricând voi vrea, poţi fi ridicat şi dus în sala de tortură! Fără îndoială că strâmbătura pe care o ai acum, e tot ce poate fi mai caraghios. Dar, ceea ce are să fie şi mai frumos, vezi tu? are să fie aceea pe care ai s-o faci când vei vedea arzând rugul, când vei simţi cum începi să te prăjeşti…

Simon scoase un geamăt înfiorător.

— Ce?… Ce te-a găsit? făcu Gillonne. Nu ştii că ai să fii ars, încetul cu încetul? L-am rugat pe monsenior: „Nu-l arde senior Monsenior…”

— Buna mea Gillonne! izbucni cu înflăcărare, Simon.

— Mai bine spânzură-l în vârful turnului! urmă Gillonne cu aerul ei cel mai liniştit.

— Oh! gemu Malingre, scrâşnind din dinţi. Oh! Ticăloasă ce eşti! Maimuţă îndrăcită, oh! Desfrânata Iadului!

— Ei bine, ştii ce mi-a răspuns Monseniorul? urmă Gillonne. A zis aşa: „Nu! Nu! Vreau să-l văd strâmbându-se pe rug”. Pricepi, Simon,

că, deoarece Monseniorul doreşte să te vadă strâmbându-te, ai fi prea îndrăzneţ să-i refuzi această plăcere… atât lui cât şi mie!

— Dar, ce ţi-am făcut? urlă nenorocitul?

— Mie? Nimic. Da nici eu nu-ţi fac nimic! Când îţi spun că vrem numai să te admirăm cum te poţi tu strâmba… Ah! Mi-adusei aminte, demnul meu Simon, ai putea să-mi spui unde ai ascuns galbenii pe care mi i-ai furat?

— Îţi spun, Gillonne… îţi jur pe ce vrei să-ţi jur… numai dacă mă ajuţi să ies de aici.

— Zău? făcu Gillonne. Bine! Eu nu zic nu!

— Nu zici nu! bâlbâi Malingre, însufleţit de o nădejde nebună.

— Încă ceva, scumpul meu logodnic. Pentru că ne facem destăinuiri, ar trebui să-mi spui şi mie tot ce ai. Şi eu ţi-am spus tot ce am şi deoarece o să ne căsătorim în curând…

— Să ne căsătorim? bâlbâi din nou nenorocitul pe care vorbele acestea pline de speranţă şi de ameninţări, totodată îl ameţeau de spaimă, căci spaima, asemenea unei băuturi violente, dă creierului o ameţeală specială.

— Nu mi-ai făgăduit? reluă Gillonne. Ori ai găsit pe alta? adăugă ea cu un accent de gelozie de un comic înspăimântător.

— Nu! Nu! Pe Dumnezeu, pe Sfânta Fecioară şi pe toţi sfinţii! Gillonne, numai pe tine te iubesc, pe tine te vreau de nevastă!

— Atunci, bine! Începusem să mă tem că-mi eşti necredincios. Pentru că e sigur că ai să mă iei de nevastă şi pentru că ţi-am spus cât şi ce am şi eu, e rândul tău să-mi destăinuieşti câţi bani ai! Dacă-mi spui drept… îţi dau drumul!

Simon Malingre începu să tragă nădejde că starea lui era mai puţin disperată decât o crezuse. Spaima îi mai pieri întocmai cum revărsările de apă încep să se tragă îndărăt, după ce şi-au ajuns punctul culminant. Dar, ca şi după o inundaţie, când începe să se vadă vârful unui pom, zgârcenia amuţită o clipă de spaimă, reînvie în sufletul lui.

— Cât am eu, biata mea Gillonne? E foarte neînsemnat. Să tot am o mie de solzi!

Gillonne se sculă şi se îndreptă spre uşă.

— Unde te duci? urlă Malingre.

— Mă duc să chem călăul Monseniorului! răspunse liniştită Gillonne, căci văd că o să trebuiască să te tragă puţin de limbă cu un cleşte înroşit în foc să te silească să vorbeşti cum trebuie cu logodnica ta.

— Iertare! Opreşte-te! Spun tot!

Gillonne se opri, îşi întoarse capul peste umăr şi aşteptă.

O luptă violentă avu loc în sufletul zgârcitului, care isprăvi prin a pleca capul şi a se pune pe plâns.

— Două sute de scuzi de argint! zise el pe şoptite. Ah! Gillonne, mă

sugrumi. Vezi cât te iubesc ca să-ţi vorbesc de aceşti două sute de scuzi pe care i-am adunat ban cu ban şi numai eu ştiu cu câtă greutate!…

Gillonne mai făcu doi paşi spre uşă.

— Unde te duci? repetă Malingre cu un strigăt de spaimă.

— Eşti nebun, Simon Malingre, şi ca să-ţi tămăduiesc nebunia nu văd alt mijloc decât grătarul înroşit, din sala de tortură.

— Opreşte-te! Îţi spun tot, dar, de data asta, simt că… mor!

— Cât? întrebă cu linişte Gillonne.

— Opt sute de scuzi… de aur! horcăi Malingre care, ca şi cum această mărturisire l-ar fi omorât, căzu pe lespezi, leşinat.

Gillonne se aşeză la locul ei şi aşteptă liniştită, fără să-i dea cel mai mic ajutor, ca să-şi revină în fire.

Un suspin adânc o vesti că Malingre se deşteptase. Nenorocitul, deschise nişte ochi rătăciţi şi o privea lung, cu aerul separat ce-l dau visele urâte. Apoi, printre hohote de plâns bâlbâi vorbe fără şir.

— Două sute de scuzi de argint!… Opt sute de scuzi de aur!… Ce? E cu putinţă?… Mi-i ia pe toţi?… Gillonne, lasă-mi măcar jumătate! Uită-te! Pune să-mi taie o mână şi un picior; nu aş mai rămâne decât pe jumătate, dar cel puţin aş avea şi jumătate din banii mei!… Vrei?…

— Unde ţii lada? întrebă aspru Gillonne.

— Ai milă de mine! suspină Malingre.

— Lada! sau… pe Dracu! Mă duc să chem călăul! În schimb, dacă vorbeşti, deschid lacătul cătuşelor şi… fugi!… Suntem liberi. Unindu-ne, ne adunăm toţi banii laolaltă şi… trăim fericiţi. Acum, hotărăşte!

— Ai să-mi desfaci cătuşele? bâlbâi Malingre.

— Dobitocule! Ştii bine că am prea mare nevoie de tine, ca să te las să putrezeşti în temniţa asta. Singură, nu pot face nimic.

— Ei bine, zise Simon, în care renăştea speranţa, am dus banii la grădiniţa cu trandafiri… I-am ascuns în fundul curţii… sub tufişul de răsură, din stânga. Dacă sapi, ai să dai de biata mea ladă.

Gillonne, începu să râdă, după cum făcuse şi la intrare. Acest râs îl înfiora adânc pe Malingre.

— Ascultă! începu Gillonne, apropiindu-se de el. M-ai speriat groaznic şi mi-ai furat şi banii. Timp de o oră am avut credinţa groaznică, că mă găsesc într-una din celulele de la Temple, acuzată de vrăjitorie şi… gata să fiu arsă de vie. Ei bine! Vei suferi la rândul tău, aceeaşi spaimă, şi-ţi voi fura banii. Numai, ascultă dobitocule…

Gillonne înaintă doi paşi, se plecă spre Simon cu ghearele întinse ca şi când, în furia sa, ar fi vrut să-l sfâşie. Acesta se făcu ghem, gata să sară.

— Ascultă idiotule! urmă Gillonne. N-ai pus mâna decât pe câţiva din banii mei. Sub ladă, era o altă ladă! În această a doua ladă, pe

care n-ai văzut-o idiotule! se găsea o grămadă de aur, galbenii mei, pe care ghearele tale scârboase nu-i vor atinge niciodată!… Mai ascultă ceva!… Da! Mi-a fost frică să nu fiu arsă de vie ca vrăjitoare, şi când mă gândesc la asta, vezi tu? frica-mi bagă moartea în oase! Dar… am scăpat numai cu frica! Pe când pe tine te aşteaptă fapta! Simon Malingre, chiar acum plec la grădiniţa cu trandafiri! Lada, cu toţi banii tăi, cu aurul şi tot argintul tău, are să fie a mea! Şi tu, dobitocule, ai să te strâmbi dinaintea Monseniorului, care ţine să te vadă sfârşind pe jar, încetul cu încetul, căci…

În momentul acela Gillonne scoase un ţipăt de durere înspăimântătoare.

Simon Malingre se destinsese ca un resort, profitase de clipa când cuprinsă de ură, ea se apropiase prea mult, ca s-o poată ajunge… Braţele lui lungi şi slabe se deschiseseră cu un huruit de fiare scuturate şi asemenea unor picioare de păianjen monstruos, se încleştaseră împrejurul Gillonnei.

Simon Malingre urlă:

— Te-am prins!

*

*   *

Pe când în temniţă, între cei doi logodiţi, se desfăşura această scenă, arcaşii lui Valois, răspândiţi prin palat şi în numeroasele lui dependinţe, îşi căutau stăpânul. Dar Valois nu era nicăieri. Îl strigau, îl chemau… în zadar. Fură siliţi să renunţe. Unchiul regelui Ludovic al X-lea, fusese ridicat, poate chiar omorât de Buridan şi de banda lui de derbedei.

Căpitanul, care comanda garda palatului, se duse la Luvru şi povesti regelui trista întâmplare.

La vestea că sfătuitorul său intim şi unchiul său fusese ridicat de o ceată de derbedei îndrăzneţi, Regele fu cuprins de o furie nebună. Regina tremura şi se întreba: ce ar mai fi în stare să facă Buridan, dacă îndrăznise să gândească şi să execute o faptă atât de îndrăzneaţă. Marigny simţea o bucurie surdă, pe care şi-o înfrână însă. Începuse chiar să se gândească dacă Buridan n-ar fi demn de fiica lui, Myrtille. Cât pentru ceilalţi seniori ai curţii, unii se bucurau, alţii se întristau, după cum interesul lor personal îi apropiau sau îi îndepărtau de Valois. Cu toţii, însă, îşi modelau expresia figurii după aceea a regelui (căci chiar din timpul lui Philippe cel Frumos, seniorii feudali tremurau înaintea ideii monarhice, care avea să ajungă în floarea ei abia sub Ludovic al XIV-lea). Cu toţii, exagerau furia regelui şi în tot Luvrul izbucni un strigăt de ameninţare împotriva lui Buridan, deci şi contra lui Philippe şi Gautier d’Aulnay.

— Dar ce? se răsti regele. Acest Buridan e dracul în picioare? E

frate cu Satana?

Şi, în acelaşi timp, pentru a nu-şi pierde obiceiul, dădu cu piciorul într-o măsuţă plină cu sticluţe; atât masa cât şi sticluţele zburară în ţăndări.

— Sire, zise Hugues de Trencavel. Eu am dat ochii cu omul acesta şi vă pot asigura că face cât zece.

— L-am văzut şi eu, adăugă Geoffroy de Malestroit. L-am văzut la Pré-aux-Clercs, unde s-a luptat ca un leu.

— Sire, făcu la rândul lui Enguerrand de Marigny, am încercat chiar în noaptea asta să-l arestez. Eram cu douăzeci de arcaşi de-ai prefectului, cu domnul de Précy în frunte. Au mai sosit în ajutorul lor şi patruzeci din arcaşii mei proprii, dar nu i-am putut aresta. În schimb, doisprezece din ai noştri au rămas pe câmpul de luptă, răniţi sau morţi.

— Nemernicul! E prea îndrăzneţ! strigă regele. L-am cântărit eu în ziua când, la Montfaucon, a venit cu atâta obrăznicie să-mi ceară dreptate!… Auzi! … dreptate împotriva ta, Marigny. Ei bine… i-o vom da!

În aceeaşi dimineaţă, un slujbaş de la Châtelet străbătea străzile Parisului, citind la toate răspântiile în faţa mulţimii adunate cu sunete de trâmbiţă, un ordin al regelui ce cuprindea următoarele:

1) Capul lui Jean Buridan din Béthune, bacalaureat al Sorbonei, e pus la preţ pentru o sută de scuzi de aur; 2) Capul nobililor seniori Philippe şi Gautier d’Aulnay pentru şaizeci scuzi de aur, fiecare; 3) Capul lui Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque, împărat al Galiléei şi Riquet Haudryot, rege al Basochei pentru suma de două zeci scuzi de aur, fiecare; 4) Ordon ca toţi Parizienii să caute pe răzvrătiţii sus numiţi; 5) Va fi pedepsit cu moartea, oricine le va da adăpost.

XLV. PRIZONIERUL LUI BURIDAN

Ştim că în coridorul îngust al palatului Valois, unde arcaşii contelui se ciocniseră cu ceata lui Buridan, Bigorne omorâse pe omul care purta torţa şi stinsese făclia. Mulţumită întunericului, Buridan şi prietenii lui putuseră să iasă din această strâmtoare, unde ar fi fost striviţi, cu siguranţă, de cei patruzeci sau cincizeci de arcaşi care se năpustiseră asupra lor.

Dar Buridan, cu toată iuţeala gestului lui Bigorne, avusese timpul să-l vadă pe Valois în capul oamenilor săi.

În momentul în care îşi dăduse seama că i-ar fi cu neputinţă să mai pătrundă la Myrtille, fu cuprins de disperare. Îşi zise că trebuie să încerce chiar imposibilul, şi că, la urma urmei, mai bine să moară, decât să continue să trăiască despărţit de fata care-i înlănţuise toate

gândurile şi, ca să zicem aşa, îi stăpânea viaţa. Natură rece, în aparenţă, chiar timidă, mirându-se el însuşi de faptele pe care îndrăznea să le facă şi care-i încremeneau pe tovarăşii lui, Buridan lua hotărâri repezi fără să se gândească, şi le executa fără a pierde timpul. Când se simţi pierdut, când se văzu despărţit de Myrtille… şi, de data asta, poate pentru totdeauna, sări la gâtul lui Valois, îl strânse apoi în braţele lui nervoase, îl ridică pe sus şi-l trecu lui Guillaume şi Gautier care erau lângă el.

— Să plecăm! ordonă el cu o voce surdă. Ne întoarcem îndărăt şi nu-i daţi drumul.

Fără a pricepe prea bine ce se întâmplase, Guillaume Bourrasque şi Gautier d'Aulnay îl înhăţaseră pe contele de Valois şi-l târau sau mai bine îl duceau pe sus, cu toată împotrivirea deznădăjduită şi cu toate urletele acestuia. În curând fură în curte.

— Ce ne-ai dat aici? întrebă atunci Guillaume. Vreun purcel gras, ca să-l ducem la bâlci?

— Eşti beat? mormăi Gautier. Nu vezi că cel pe care-l ducem la bâlciul din Lendit, ca să speriem copiii, e chiar Monseniorul Charles, conte de Valois? Dar, pe capul şi pe burta mea, ai dreptate! Monseniorul ţipă ca un purcel, pe care-l înjunghii. Aşteaptă! Am să-l fac să tacă.

Atunci Gautier îşi înfipse cele cinci degete de la mâna dreaptă în gâtlejul lui Valois şi începu să strângă. Îl încleştă atât de tare, încât nu numai că-l făcu să tacă, dar chiar să leşine…

— Pe capul lui Bachus şi pântecele Venerei, bombăni Gautier încremenit, oare a murit pentru atât de puţin?… Pot să mărturisesc că alde Valois, ăştia, mor prea uşor!…

— Domnule Gautier! izbucni Guillaume, sever. Totdeauna ţi-am spus că eşti lipsit de orice delicateţe. Ce strângi aşa de tare? Ce dracu?

Vorbind astfel, cei doi oameni alergau mereu, năduşiţi, răsuflând greoi şi înjurând. În curând toţi tovarăşii, plus contele leşinat, ajunseră dincolo de portiţa pe care le-o deschisese Simon Malingre.

Buridan o încuie cu grijă.

— A murit? întrebă el, aruncând o privire spre Valois.

— Ba, e viu! Iată-l că se deşteaptă.

Într-adevăr, contele deschidea ochii şi privea cu spaimă în jurul lui. O clipă se uită cu o disperare sălbatică la cele şase figuri aplecate asupra lui, apoi ridicându-se:

— Foarte bine! zise el. M-aţi prins, nemernicilor. Urmaţi-vă opera voastră laşă. Omorâţi-mă!

— Nu, Monseniore! îl curmă Buridan cu răceală. Sau, în orice caz, nu acum. Nu te voi ucide, decât dacă mă vei sili. Adu-ţi aminte că ţi-am mai avut viaţa în mână şi…

— Hi-han! strigă Bigorne.
— Şi că te-am cruţat, urmă Buridan. Acum, ai să mergi cu noi. Poţi fi liniştit! Nu am pornit spre Montfaucon… Vino de bună voie dacă ţii la viaţă.
Valois aruncă o privire posomorâtă asupra palatului, sau, mai bine, a fortăreţei sale. Vedea cum se întretăiau luminile; auzea cum strigau şi-l chemau arcaşii; dar văzându-se lipsit de orice putinţă de scăpare, rămase cu speranţa că va fi pus în libertate şi de data asta şi zise:
— Vă urmez!…
Ceata era gata să se pună în mişcare, când Bigorne o opri cu un gest.
— Şi, unde mergem? întrebă el. Philippe d'Aulnay nu ne mai poate găzdui la dânsul, locuinţa lui e ca o prinzătoare de vulpi, acum…
— Dar ce, n-ai murit încă? (Philippe dete din umeri cu dispreţ). Nu te teme, are să vie şi asta!
— Asemenea nu ne putem ascunde cu toţii la Clopinel, care de altfel, m-a dat afară cu coada măturii. Cât pentru hanul lui Noël, îmi pare nedemn de Monseniorul conte, lucru de care îşi dă seama, fără îndoiala, chiar şi Noël. De aceea, se va şi grăbi să cheme garda regală, sau pe cea prefectorială, sau chiar pe amândouă deodată. Deci, repet întrebarea: unde mergem?
— Dacă am merge la Agnès Pieledeleu? zise Gautier. Ea ţine foarte mult la mine, cu toate infidelităţile ce-i fac, draga de ea. Nu poate trăi fără mine şi cred că la dânsa…
— Să mergem! întrerupse Buridan. Eu ştiu unde ne putem ascunde şi unde putem oferi Monseniorului un adăpost demn de el. Nimeni, nici chiar regina, nu va îndrăzni să ne caute acolo.
Apoi spuse ceva la urechea lui Bigorne, care scoase o exclamaţie surdă. Plecându-se şi la urechea lui Philippe şi a lui Gautier, cel dintâi se făcu galben ca moartea, iar cel de al doilea se cutremură de spaimă. Cu toate semnele acestea de mirare şi de groază, ei se puseră în mişcare şi mica ceată dispăru în întuneric, ducându-l în mijlocul ei pe contele de Valois care, întunecat şi gânditor, înainta fără să se împotrivească. Ei urmară câtva timp linia interioară a meterezelor şi ajunseră la Sena, în faţa micii insule care fu numită mai târziu insula Antragne şi apoi insula Louvior. Trecură fluviul pe una din nenumăratele bărci pe care barcagii le legau de plopii ce mărgineau Sena şi descinseră de-a lungul malului stâng, fără să aibă vreo întâlnire neplăcută. În fine, se opriră la picioarele unei zidării înalte şi întunecoase.
Era turnul Nesle!

*
* *

Ideea de a se ascunde în turnul Nesle era dintre acelea pe care le inspiră deznădejdea. Era înspăimântătoare, era tragică, era poate de neîndeplinit. Dacă, după cum spera Buridan, turnul blestemat era părăsit de câteva zile, dacă era adevărat, după cum îşi închipuia el, că Marguerite de Bourgogne nu mai îndrăznea să se apropie de acel turn de când cu teribilele întâmplări care se desfăşuraseră acolo, locul era nu se poate mai bine ales şi avusese o idee genială când se gândise să-l ducă acolo pe Valois, ca prizonier. Dar dacă vreo gardă de arcaşi, sau de servitori locuiau în turn, Buridan era pierdut, şi împreună cu el, tovarăşii lui.

El le explică lucrul acesta, la tulpina bătrânei sălcii, ale cărei crăci atârnau în apă, şi care păreau că se pleacă asupra Senei pentru a afla secretele dramelor din turnul Nesle, sau pentru a-i repeta pe şoptite ultimul blestem al victimelor lui Stragildo şi ale Margueritei de Bourgogne.

Vă închipuiţi voi, le zicea el, că ceea ce-am făcut, va stârni Luvrul şi întregul Paris! Nu-l poţi fura pe unchiul regelui, fără ca acesta să nu protesteze. Mâine, poate peste un ceas, sau poate chiar în momentul acesta, suntem căutaţi şi atunci… goniţi; încolţiţi din stradă în stradă, vom isprăvi prin a cădea. Ori, din două una…

— Da, zise Riquet, fă-ne puţină logică.

— Am observat, adăugă Guillaume, că de câte ori a făcut Buridan logică, a urmat câte o masă bună.

— Din două una, continuă Buridan: sau turnul e nelocuit, şi atunci intrăm, ne instalăm şi suntem ca la noi acasă, măcar pentru câteva zile. Sau e locuit…

— Şi atunci, după logică, nu intrăm! hotărî Riquet.

— Şi atunci, adăugă Buridan, tot intrăm, după ce vom arunca în Sena pe locuitorii turnului îndrăcit. Asta e logica mea. Aveţi ceva de zis? Aţi auzit teza; dacă cineva vrea să ne prezinte antiteza…

Toţi tăcură şi priviră vreo câteva minute turnul mut, misterios.

Apoi, Buridan se apropie de uşa joasă şi boltită prin care se intra în sala catului de jos. Uşa era încuiată cu două zăvoare mari. Fiecare zăvor mai avea şi câte un coşcogeamite lacăt. Buridan inspecta câteva momente uşa, apoi îl chemă pe Gautier şi-i arătă cele două lacăte. Gautier zâmbi, coborî malul apei, se întoarse cu unul din pietroaiele ce se găseau de-a lungul râului şi atacă lacătele.

Loviturile surde, care deşteptau ecouri lungi în turn, nu primiră nici un răspuns. În curând lacătele fură sfărâmate.

Buridan introduse lama pumnalului său în zăvoare şi, după zece minute de muncă, uşa se deschise. Cei şase tovarăşi, cu Valois în mijlocul lor, intrară în sală. Bigorne închise uşa şi trase zăvoarele dinăuntru. O lampă cu untdelemn, una din acele lămpi vechi, de fier cu fitil fumegând, atârnată de tavan cu un lanţ, ardea mocnit. Poate

că, lăsând aci această lumină, Marguerite voise să facă să se creadă că turnul era locuit în timpul nopţii. Bigorne deznodă sfoara care ţinea lanţul, lăsă lampa în jos şi aprinse una din făcliile, care erau aşezate din distanţă în distanţă.

Apoi oamenii se suiră sus, Philippe, cu moartea în suflet, Gautier scoţând înjurături pe înfundate, Guillaume şi Riquet indiferenţi. Ajunseră la etajul unde Philippe şi Gautier văzuseră apărând cele trei surori, care îi aşteptau împrejurul unei mese servită cu tot felul de bunătăţi. Bigorne se sui până pe turn, apoi coborî, fără a întâlni pe nimeni.

— Turnul e pustiu! zise el.

— Da! răspunse Buridan, cu glasul întunecat. Nu-i locuit decât de stafii…

— Şi de amintirile mele! adăugă Philippe, tresărind.

— Foarte bine! reluă Buridan. După cum spuneam, aici suntem ca şi acasă şi cred că în tot Parisul nu se găseşte un om, care să aibă dreptul să vorbească în încăperile acestea, cum vorbesc eu. Bigorne, ai să te ocupi de ale mâncării. Cât pentru dumneavoastră domnilor, vă rog să mă lăsaţi câteva minute singur cu Monseniorul contele de Valois, căruia îi datorez o convorbire personală. Binevoiţi deci a mă aştepta în etajul de jos.

Philippe, Gautier, Guillaume şi Riquet se supuseră, cum s-ar fi supus unui şef, căci în momentul acela, în ţinuta şi în vocea lui Buridan era un fel de autoritate impunătoare. Cu toţii înţelegeau că trebuia să se întâmple ceva teribil între tânărul Buridan şi Charles de Valois.

— N-aş da nici o para pe pielea lui Valois! grăi Guillaume, coborând scara.

— Cum pot îndura atâtea amintiri, fără să cad trăsnit? murmură Philippe.

— Mi se pare că Bigorne a fost însărcinat cu ale mâncării? îi întreba Gautier. Tare mi-e foame.

— Şi mie… tare mi-e sete! adăugă Guillaume.

Îl căutau cu privirea pe Bigorne, dar acesta nu era cu dânşii. Rămăsese sus, cu Buridan şi cu Valois. Buridan aşteptase ca prietenii lui să iasă din odaie. Aceasta era o antecameră care dădea în sala de mâncare a turnului.

Buridan îşi ţintuise privirile asupra lui Valois. Apoi când vru să închidă uşa, îl zări pe Bigorne, care o închisese deja şi care şedea acum cu spatele rezemat de dânsa, cu braţele încrucişate, liniştit şi rece.

— Ce faci tu aici? îl întrebă aspru Buridan.

— Vezi bine, stăpâne, aştept să vorbeşti cu Monseniorul de Valois. Şi această convorbire nu poate fi completă, decât dacă sunt şi eu de

faţă! Vorbiţi deci, domnilor, şi după ce veţi vorbi, după cele ce vă veţi spune tot, am să adaug şi eu o vorbă – una singură – daca voi găsi de cuviinţă, sau o voi păstra pentru mine, ca în fundul unui mormânt!

Accentul lui Lancelot Bigorne avea vibraţii curioase, şi Buridan surprinse în privirea lui un fel de milă şi mai curioasă.

El rămase câteva minute gânditor. Fără îndoială, înţelesese că Bigorne, acest derbedeu, acest vechi servitor al contelui de Valois, cunoştea secretul acestuia, căci murmură.

— Bine! Stai şi ascultă!

*

*   *

Calm şi mândru, cel puţin în aparenţă, contele de Valois, se aşezase într-un fotoliu, în care Buridan o văzuse pe Marguerite de Bourgogne. Sta nemişcat, cu ochii aţintiţi pe un tablou ce reprezenta „Frumuseţea”.

Mâna lui cea dreaptă era înţepenită pe mânerul pumnalului, iar cu mâna stângă, ţinea strâns spada cea lungă, armă foarte primejdioasă când era mânuită de un om ca dânsul.

Buridan se aşeză jos, dinaintea lui.

— Monseniore, zise el, când am avut onoarea să te fac prizonier la poalele muntelui Faucon, când te-am târât apoi până la spânzurătoarea pe care bunul dumitale amic, primul ministru a ridicat-o pe acest deal, poţi mărturisi că erai la discreţia mea deplină şi că lăsându-te cu viaţă, am fost foarte blând. E adevărat?

Valois avu un surâs plin de amărăciuni, şi foarte dispreţuitor.

— M-ai atras – zise el cu un calm, care provenea mai cu seamă din siguranţa pe care o avea, că nici de data asta, lucrurile nu vor avea o întorsătură tragică – m-ai atras în cursă prin vicleşug şi răutate; m-ai luat pe sus, pe mine, care trebuia să-ţi fiu de două ori sfânt, – întâi: ca nobil, şi al doilea ca membru al familiei regale! Ai pus pe doi dintre derbedeii dumitale să atace pe cei doi gentilomi care mă însoţeau, şi care zac încă în pat de rănile pe care le-au primit…

— Dacă nu sunt decât în pat, zise Bigorne, răul e făptuit numai pe jumătate, căci ar trebui să zacă în groapă, după cum Barnabé însuşi…

— Tăcere, Bigorne! întrerupse Buridan.

— Tac, dar pe sfântul Barnabé, de câte ori am mâncărime la limbă, mă sileşti să tac; mai bine mi-ai smulge-o!

Valois urmă:

— Ai făptuit mai multe crime în întâlnirea de care vorbeşti şi faptul că m-ai lăsat cu viaţă, nu e decât o crimă mai puţin, care nu scuză pe celelalte.

— Ai un fel de a vedea lucrurile, Monseniore, care probează un caracter generos. Să trecem înainte. Când ne-am revăzut la

Pré-aux-Clercs, dacă-ţi reaminteşti, la un moment dat, aş fi putut să te străpung cu spada. N-am făcut-o. De ce? Nu ştiu. Vezi, Monseniore? Între dumneata şi mine, nu ştiu ce fatalitate. Te-ai pus în cărarea vieţii mele umile, dumneata care aveai drumurile cele mai largi şi spaţiile cele mai întinse, pentru a te mişca în voie. Partea dumitale în lumea asta e splendidă, Monseniore; a mea este tare modestă. De ce nu vrei să mi-o laşi? Eşti bogat… sunt sărac, eşti plin de glorie… sunt neînsemnat, eşti puternic… sunt fără nici o putere, pe Cerul Pământului, eşti una dintre stelele strălucitoare spre care poporul de-abia îndrăzneşte să-şi ridice ochii… eu sunt un fir de ţărână impalpabilă, pe care piciorul lumii tale ar putea-o strivi, fără măcar să-ţi dai seama. Nu-ţi ajunge? Şi nu-mi poţi lăsa şi mie firimitura de fericire pe care cerul, destul de zgârcit, mi-a dat-o?

O emoţie vădită făcea să vibreze vocea lui Buridan. O sinceritate bărbătească şi nobilă îi lumina chipul slab. Valois îl privea cu un fel de dispreţ întunecat şi inima lui trufaşă nu bătea de mila acestui tânăr, care se umilea şi voia să se facă mic de tot dinaintea lui.

— Ce voieşti? întrebă el cu o voce aspră.

— Am să-ţi spun. Vreau să-ţi propun pacea, Monseniore! O pace cinstită, de care am să mă ţin cu stricteţe.

Valois izbucni în râs.

Cu cât Buridan era mai modest, cu cât era mai sincer în dezvăluirea sentimentelor lui, cu cât Valois, convins că tânărului îi era frică, îşi accentua dispreţul.

— Pacea între noi, nemernicule? Te-am făgăduit călăului. Tot ce ţi-aş putea îngădui, ar fi un apel la mila mea!

Buridan rămase rece, dar o uşoară încruntare a sprâncenelor arată lui Bigorne, care nu-l pierdea din ochi, că lucrurile începeau să se încurce în capul acesta limpede, metodic şi energic.

— După cum îţi spuneam, reluă el, nu sunt decât un atom. Dumneata eşti unchiul regelui, poate chiar regele de mâine. Dar, e de-ajuns, uneori, un bob de nisip, pentru a face să se năruie un imperiu: cel puţin, aşa am citit în manuscrisele pe care Cheliet, doctor de la Sorbona, mi le-a dat să le citesc. Ia seama, Monseniore, să nu fiu eu acel bob de nisip! Îţi propun pacea! Să încheiem chiar acum un tratat. Să facem un schimb. Îţi făgăduiesc, încă o dată, că îţi las viaţa. Îţi făgăduiesc să nu te mai atac niciodată. Îţi făgăduiesc nu numai neutralitatea faţă de dumneata, ci şi respectul la care ai dreptul prin naşterea dumitale. Îţi făgăduiesc chiar mai mult, Monseniore; dacă ai vreo dată trebuinţă de un devotament, dacă ai vreodată trebuinţă ca cineva să întreprindă pentru dumneata vreo operă îndrăzneaţă, primejdioasă, de neînvins, fă-mi semn şi, fără şovăire, Buridan îşi va risca viaţa pentru dumneata…

— Şi în schimbul atâtor făgăduieli frumoase ce trebuie să fac pentru

dumneata, tinere? întrebă contele, cu un surâs batjocoritor.

— Nimic!… Afară de un singur lucru, pe care am să ţi-l spun. Nu-ţi cer nici indulgenţă, nici protecţie…

— Atunci ce vrei? zise Valois cu un început de mirare.

— Iată Monseniore! reluă Buridan, ai cărui ochi începură să strălucească de speranţă. La Montfaucon ţi-am făcut o mărturisire, de care atârnă toată viaţa mea, ţi-am spus că iubesc o fată…

Valois tresări violent şi Bigorne îşi notă această tresărire.

— Această fată, continuă Buridan, era atunci prizoniera dumitale, sau cel puţin, fusese un moment. Vezi dar, Monseniore, că e o fatalitate între noi, deoarece aceea pe care o iubesc, furată din Temple de regină, a devenit din nou prizoniera dumitale şi acum este în palatul Valois!

— Cine ţi-a spus că Myrtille e în palatul meu? întrebă contele cu o voce răguşită.

Buridan căuta un răspuns, dar Bigorne tăindu-i vorba răspunse el:

— Simon Malingre.

— Monseniore! continuă Buridan, a cărui voce tremura uşor. Dă-mi pe Myrtille! Jură-mi că niciodată n-ai să mai faci nimic împotriva ei, şi sunt omul dumitale.

Valois tăcu câteva minute. O emoţie puternică se observa în toata ţinuta lui. La numele Myrtillei, pronunţat de Buridan, el pălise şi-l apucase tremurul. Privi lung pe tânăr, nu cu dispreţ, nici cu acea mândrie suverană a gentilomului puternic, care vorbeşte cu un biet student, ci cu gelozia unui amant pus în faţa unui rival fericit. Orice calcul, orice prudenţă, fură distruse într-însul. Uită că, în realitate, era prizonierul lui Buridan, că era la discreţia lui… Tremura de furia geloziei… .

— Nu-ţi dau fata de care vorbeşti cu atâta obrăznicie şi căreia îi datorezi respectul pe care mitocanii îl datorează oricărei fete din înalta aristocraţie… Nu ţi-o dau pentru două motive. Întâi, pentru că îndrăzneşti s-o iubeşti!…

Buridan, se făcu galben, pronunţă cu o voce slabă provenită dintre un fel de groază care i se furişase în inimă.

— Şi al doilea?…

— Şi al doilea, se răsti Valois, pentru că o iubesc eu!…

Buridan îşi duse mâna la frunte, ca şi cum ar fi primit o lovitură cumplită. Deodată izbucni într-un râs strident şi nervos. Apoi se sculă drept în picioare, ţeapăn, livid, cu sudoarea pe frunte, şi urlă:

— Monseniore, am onoarea să-ţi anunţ că unul din noi doi va muri chiar aici.

În acelaşi timp îşi trase spada şi o puse cu vârful în pământ, adăugând:

— Aştept!… Aş putea să te gâtui! Eşti prizonierul meu, te am în

mâna mea. Aş fi în dreptul meu, ca, împreună cu tovarăşii mei să te înjunghii, ca pe un adevărat duşman învins. Nu ne-ar mai rămâne decât să-ţi târâm corpul la platforma turnului şi să te repezim în Sena. Îţi ofer o luptă cinstită, cum am oferit şi lui Enguerrand de Marigny. Apără-te, Seniore! Apără-te! Sau, pe Dumnezeul sfânt, jur că-ţi înfig pumnalul în gât.

Valois era viteaz. Era neîntrecut în mânuirea armelor. Pus în faţa unui duel, pe care nu-l putea evita, se sculă la rândul său. Puţin în urmă, cei doi adversari erau în gardă şi-şi ciocneau spadele.

Bigorne, singurul martor al acestui duel, sta nemişcat ca o statuie; numai faţa lui, arsă de soarele drumului mare, părea şi mai plumburie ca de obicei.

Valois atacă cel dintâi, cu o furie sălbatică îşi apucă spada cu amândouă mâinile şi o ridică pentru a o repezi în capul adversarului şi a-i zdrobi ţeasta. Dar sabia recăzu cu putere şi se înfipse în scânduri. Buridan evitase lovitura, sărind la o parte.

O repede atingere între cele două arme, câteva exclamaţii scurte şi răguşite, o frământare sălbatică de picioare, şi deodată cele două corpuri se apucară şi căutară să se sugrume unul pe altul. Buridan, dând drumul spadei şi apucând pumnalul, sări asupra lui Valois şi-l strânse cu putere. Un urlet de furie şi de spaimă. Valois era la pământ, Buridan peste el, cu genunchiul pe piept, cu mâna stângă pe gât, iar cu mâna dreaptă ridică pumnalul.

— Îmi dai pe Myrtille? gâfâi tânărul.

Valois scrâşni din dinţi, închise ochii şi răspunse:

— Nu!

— Atunci mori!… urlă Buridan.

Şi braţul său, cu un gest ca fulgerul, se ridică pentru a da lovitura mortală.

Braţul însă nu recăzu.

Pumnalul rămase la câteva degete deasupra pieptului lui Valois, întins pe jos.

Cineva apucase braţul lui Buridan. Acel cineva era Lancelot Bigorne.

— Drace! urlă Buridan. Vrei să te omor şi pe tine!

— Jean Buridan, răspunse Bigorne cu o voce solemnă, nu vei omorî pe acest om!

— De ce?… De ce?… De ce? strigă Buridan cu vocea din ce în ce mai deznădăjduită.

— Pentru că omul ăsta e tatăl tău!…

*

*   *

Lancelot Bigorne şi Buridan erau singuri într-o cameră vecină cu

aceea unde se desfăşuraseră întâmplările acestea. Cum ajunsese Buridan aci? Cum îl târâse pe Bigorne după el? Ce gânduri furtunoase se dezlănţuiseră în el? Ce se petrecuse, după ce Bigorne pronunţase cuvintele acelea năprasnice? Buridan nu-şi dădea seama.

Urmând pe tânăr, Lancelot Bigorne încuiase cu grijă uşa camerei unde rămăsese Valois. Buridan şi Bigorne palizi ca două stafii, stăteau faţă în faţă. Bigorne şi mai liniştit ca de obicei, cu un aer solemn încrustat pe chipul lui îndrăzneţ: Buridan, fără puteri, ca un copil, cu sufletul disperat, cu capul năuc:

— Vorbeşte! se răsti Buridan. Explică-te sau înainte de a izbucni nebunia care-mi învăluie mintea, te omor în locul omului aceluia, care zici că e tatăl meu!

Şi mai încet, cu o mirare fără margini, repetă:

— Tatăl meu?...

— Monseniore, începu Lancelot Bigorne căci, desigur, trebuie să te numesc astfel de azi încolo... când ştii al cui fiu eşti. Monseniore, lucrul e groaznic, dar e simplu. Copilul pe care am fost însărcinat să-l înec la Dijon; copilul a cărei istorie te atinsese atât de profund, după cum mi-ai spus chiar dumneata, când ţi-am povestit întâmplarea... micul Jean... fiul doamnei Dramans... fiul lui Charles, conte de Valois, ambasador al Franţei în Burgundia... ei bine, acel copil, monseniore! Nu a fost înecat de mine!... M-auzi? L-am dus într-o colibă părăsită cu intenţia să-l redau mamei sale... Dar a fost luat de acolo de nişte oameni şi dus... ştii unde? La Béthune... în Artois!

— Béthune din Artois? Murmură Buridan.

— Mă înţelegi? Acel copil, erai dumneata! Şi acum, monseniore, cum am aflat că acel copil lăsat de mine în coliba părăsită, fusese dus la Béthune? Unde a fost crescut? De unde a plecat apoi la Paris, pentru a studia la Sorbona? Îţi voi spune mai târziu, când vei fi în stare să mă asculţi, căci nu ţi-am spus tot. Îmi mai rămâne să-ţi spun ce s-a făcut doamna Dramans.

— Mama? bâlbâi Buridan, ai cărui ochi se umplură de lacrimi. Oh! Vorbeşte-mi de dânsa! Spune-mi, oh! Spune-mi, dacă sub haina ta mai bate o inimă omenească! Spune-mi ce s-a făcut mama?

— Ţii cu orice preţ? şopti Bigorne cu voce întunecată.

— Vreau! Murmură Buridan cu un accent de teamă înspăimântătoare.

Privirea lui Bigorne se umplu de milă.

— Să mă blesteme cerul! zise el, dacă fac un păcat spunându-ţi ceea ce vreau să-ţi spun! Dar eşti fiul ei! Şi eu, care nu mă tem de nimic, eu, care mi-am târât viaţa în nemernicii, eu care n-am avut alte pilde dinaintea ochilor decât cele pe care le pot da curtea... eu, care n-am venit în contact decât cu oameni cu sufletul viciat, eu, Lancelot, aş crede că-mi atrag trăsnetul cerului asupra capului, dacă aş minţi în

ora aceasta teribilă. Ce a devenit în urmă doamna de Dramans, nu ştiu. Ce a făcut de atunci? Din timpul îndepărtat când eram la Dijon ca executor al uneltirilor josnice ale Monseniorului, tatăl dumitale. Ce cataclisme i-au zdruncinat viaţa? Ce dureri năprasnice i-au împietrit inima, nu pot şti şi nimeni nu va şti niciodată, afară, bineînţeles, decât numai dumneata… dumneata, Jean Buridan, fiul ei! Căci dumitale, fără îndoială, are să-ţi spună!… Dar ceea ce ştiu, Jean Buridan, e că am văzut-o…

— Ai văzut-o? strigă Buridan, cu o voce sfâşietoare. În viaţă? Mama trăieşte? Fii binecuvântat tu, care în disperarea în care mă aflu, îmi aduci o astfel de bucurie, mie… fiul lui Charles de Valois!

— Am văzut-o! repetă Bigorne, cu o voce din ce în ce mai întunecată. Şi, lucru oribil… Monseniore, ai văzut-o şi dumneata!

— Eu? urlă Buridan, care simţea cum îl cuprindea un fel de nebunie…

— Dumneata! zise Bigorne. Doamna de Dramans, monseniore… mama dumitale, Jean Buridan, e femeia care te aştepta într-o seară pe malul Senei! E femeia care te-a acostat în strada Froidmantel!… E femeia cu care ai vorbit apoi la piciorul turnului Luvrului…

— Taci! bâlbâi Buridan, nebun de groază.

— După faţa dumitale descompusă şi după ochii dumitale holbaţi, termină Bigorne, văd că ai priceput că mama dumitale, e femeia care, într-o noapte blestemată, te-a luat de mână pentru a te introduce în turnul însângerat, unde Marguerite de Bourgogne te aştepta, pentru a pune să te omoare!

Buridan se aruncă în genunchi, apoi căzu de-a lungul, leşinat. Bigorne se apleca asupra lui murmurând:

— Sărman tânăr! Atât de viteaz, aşa bun, aşa cinstit şi atât de nenorocit! Am făcut bine? Am făcut rău, că am vorbit? Dumnezeu va judeca (un surâs batjocoritor îi apăru pe buze şi adăugă) dacă totuşi Dumnezeu, se amestecă în faptele, gândurile şi vorbele lui Lancelot Bigorne!

*

*   *

În vremea asta, Buridan era singur; Lancelot Bigorne îl luase în braţe şi-l coborâse în sala unde erau Philippe, Gautier, Guillaume şi Riquet. La întrebările lor, Bigorne răspundea prin explicaţii inventate. Tovarăşii se străduiau să-l deştepte pe Buridan. Când văzură că deschide ochii şi-şi revine în fire, Bigorne le făcu semn să iasă, şi plecară cu toţii de lângă el.

Buridan era singur… cu gândurile lui.

Lucru curios, toate gândurile lui zburau la Mabel, mama lui! Tatăl său era la câţiva paşi de dânsul, şi totuşi nu se gândea la el. Această

întâmplare nemaipomenită, care ar fi fost de ajuns pentru a-i tulbura întreaga viaţă în alte momente, şi anume aflarea neaşteptată că era fiul contelui de Valois, dispărea în umbra pe care o proiecta asupra minţii sale celălalt eveniment: avea o mamă. Mama lui trăia. Şi acea mamă, era femeia care, după expresia lui Bigorne, îl luase de mână pentru a-l duce la moarte. Ce sentimente munceau pe omul acesta în vremea care urmă? Ce gândea el? Ce-şi spunea lui însuşi? Ce strigăte dezlănţuiau în capul acesta înnebunit?… Cine poate şti? Atâta numai, că o uitase pe Myrtille şi uitase chiar că o iubea! Uitase de Marigny şi uitase că îl ura! O uitase pe regină şi uitase că regina îl alesese pentru clipele ei de patimă, pătate de sânge! Uitase de rege, şi că regele îl căuta, ca să-l spânzure! Uitase de tatăl său, şi uitase că Charles de Valois îi era părinte! Uitase în ce loc se găsea şi că acel loc se chema turnul Nesle!…

Dacă în momentele acelea ar fi fost cineva lângă el, l-ar fi auzit îngăimând două cuvinte, care exprimau, fără îndoială, toate gândurile lui, tot ce era viu în sufletul, în creierul, în mintea sa:

— Biata mamă!…

Iar Bigorne, pe care nici un scrupul nu-l împiedica de a asculta pe la uşi, auzea vaietele care, după cum povestea mai târziu, îl făceau să se cutremure. Când Buridan îşi veni în fire, după această lungă şi dureroasă adâncire în sine, în care desigur sfătuise cu el însuşi chestiuni înspăimântătoare, când îşi recuceri sângele rece, ieşi din camera în care Bigorne îl dusese leşinat şi se sui până-n vârful turnului. Văzu că se făcuse ziuă; soarele răsărea, într-o pulbere de aur, care dădea un colorit nespus de frumos aburilor uşori din zări. Parisul îi apărea ca într-un văl, pe care nişte fermecătoare l-ar fi întins în timpul nopţii deasupra lui. La picioarele lui, Sena îşi rostogolea valurile liniştite, asemenea unei mase de plumb topit. Miile de clopotniţe, turnuri, turnuleţe, acoperişuri ascuţite, tot amestecul acela al Parisului aerian părea ca ţâşnit dintr-un vis. Şi aproape de tot de el, dincolo de fluviu, se ridica monstruoasa fortăreaţă, cu turnurile ei puternice, cu şanţurile, porţile, crestăturile, meterezele şi acoperişurile înalte: Luvrul!… Luvrul unde, desigur că, la această oră, dormea Marguerite de Bourgogne, mama Myrtillei.

Buridan nu era un visător. Dimpotrivă, s-a văzut că avea un spirit pozitiv şi că era tare în logică. Nici nu avem intenţia să-l prezentăm ca pe un erou poetic şi sentimental. Vrem numai să arătăm, care erau sub domnia lui Ludovic al X-lea, viaţa, ideile şi faptele unui student – ale unui student ca Buridan, rămas de pomină în serbările de la Sorbona şi în povestirile de aventuri.

Bunul şi marele Dumas, care avea toate îndrăznelile, a format pe Buridan din unul dintre ei. Îndrăzneala e îngăduită geniului. Noi care suntem un modest istoriograf, am căutat să ne apropiem cât mai mult

de adevărul istoric – şi, prin adevăr istoric, înţelegem ridicarea exactă a atitudinilor, a stărilor sufleteşti ale timpului, graţie cărora se poate reconstrui traiul probabil al unuia sau a mai multor persoane determinate.

Deci, Buridan se suise pe platforma turnului Nesle, nu pentru a admira panorama atât de pitorească a Parisului de atunci, ci pur şi simplu pentru că avea trebuinţă de a respira aerul răcoros şi uşor al splendidei dimineţi care începea. I se părea că boarea venită din depărtare şi care învăluia vârful vechiului turn cu aripile lui repezi, rupea de pe fruntea sa, la fiecare bătaie din aripă, câte o fâşie din gândurile mohorâte de care căuta să se lepede.

Când se crezu sigur de el, se coborî în catul de jos, unde-l lăsase pe contele de Valois. El trase zăvoarele pe care Bigorne le încuiase cu atâta grijă, intră şi-l găsi pe coate stând tot în locul unde îl lăsase în timpul nopţii. Valois avea trăsăturile feţei foarte slăbite, tenul plumburiu şi ochii împăienjeniţi ai omului care, timp de câteva ore, luptase cu gândurile lui. Dar pe faţa lui împietrită, nu trecea nici cel mai mic semn de vreo emoţie binefăcătoare. Buridan îl privi lung. Valois asemenea, ridică ochii şi privi pe tânăr. Păreau că se studiază cu o curiozitate care avea ceva oribil într-însa, şi privirea lor în acest minut de tăcere între tată şi fiu fu groaznică.

Buridan spera că… poate… Ce spera? Nu putea spune… Poate o vorbă, poate un gest; poate o simplă oglindire a sufletului în ochi, ceva cât de puţin, în fine, care i-ar fi arătat că omul acesta vedea într-însul un fiu. Valois se sculă, se rezemă pe mânerul sabiei în formă de cruce cu amândouă mâinile, îşi îndreptă trupul voinic, îmbrăcat în piele de bivol, şi-şi descoperi obrazul încadrat de o glugă violetă, al cărei vârf îi cădea pe umăr. Părea mai palid, mai aspru ca totdeauna. Apoi vorbi şi Buridan se cutremură din cap până-n picioare la sunetul vocii lui. Iată ce îi spuse contele de Valois:

— Tinere! Ai aflat în noaptea asta un secret îngrozitor. Spre nenorocirea dumitale, un servitor credincios ţi-a spus lucruri care ar fi trebuit să nu le ştii niciodată. Păzeşte-te de a judeca purtarea mea trecută, faţă de mama dumitale şi de dumneata. Omul acela ţi-a spus adevărul. Cum ai ajuns aici, puţin importă. Ceea ce eşti şi cine eşti în momentul actual puţin importă de asemenea. Numai să nu încerci să te amesteci în actele mele… în crimele mele, după cum vrei să le numeşti. Să nu încerci să-mi sondezi trecutul. În special, să nu încerci să-ţi iei un titlu pe care nu-l posezi. Să ştii că pentru dumneata sunt şi rămân contele de Valois. Eşti şi rămâi pentru mine Jean Buridan, înscris în registrele Sorbonei ca născut din părinţi necunoscuţi. Dacă voi mai fi vreodată liber, să ştii că pentru mine, vei fi Jean Buridan, trădător şi răzvrătit faţă de rege, şef de trădători şi de răzvrătiţi. Nu ai decât un singur mijloc pentru a scăpa de pedeapsa ce te aşteaptă…

acela de a ucide chiar aici pe omul, despre care ţi s-a spus în astă-noapte: „acesta este tatăl tău!”

În timpul acesta, contele îşi dădu la o parte cutele mantalei şi înaintă trei paşi, cu pieptul înainte, de parcă-l oferea loviturii mortale.

Cât a ţinut acest discurs înspăimântător, Buridan nu s-a mişcat, nu a tresărit, nu s-a cutremurat. Numai, pe măsură ce cuvintele cădeau, el devenea din ce în ce mai galben.

Ochii săi, măriţi, stăteau pironiţi pe faţa omului care-i vorbea astfel, ca şi cum ar fi privit spre unul din acei monştri, de care nu-ţi poţi dezlipi ochii! Valois urmă:

— Dacă rămân în viaţă, eşti mort, Buridan! Dacă vrei să trăieşti, loveşte!

Buridan se-ntoarse încet spre uşă, o deschise larg, şi braţul lui se întinse încet, arătându-i lui Valois că drumul e liber.

Era gestul omului care iartă şi era poate şi gestul omului care goneşte. Buridan nu pronunţă un cuvânt. Era ţeapăn, galben ca un cadavru. Braţul lui drept, ca împietrit, sta întins, şi cu mâna stângă, încleştată, se ţinea de pervazul uşii, căci simţea că se clatină şi nu voia să cadă în acel moment tragic.

Contele de Valois trecu.

El ieşi încet, cu privirile pline de sfidare suverană, aţintită în ochii fiului său. O clipă se opri lângă dânsul, aproape de tot de dânsul, ca pentru a aştepta încă lovitura de moarte, pe care o ceruse.

Buridan rămase nemişcat.

Cu o clătinare din umeri, Valois îşi ridică mantaua, apoi, fără a întoarce capul, se coborî, se cufundă în întuneric şi dispăru la cotitura scării.

Buridan izbucni într-un hohot de plâns.

XLVI. HI, HAN!

Liniştit, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, de gheaţă, ca de obicei, Valois ajunse în vestibulul de jos. Acolo, se opri.

Uşa cea scundă era încuiată, bine zăvorâtă şi dinaintea ei, un om sta rezemat, înfăşurat în manta, cu pălăria trasă pe ochi şi dormind în picioare. Sau cel puţin, puteai crede că doarme, căci sforăia îngrozitor. Numai că era un fel de ironie în sforăiala lui, pe cât se poate o sforăială să fie ironică. Şi omul ţinea în mână un pumnal.

Cu toată mantaua şi pălăria trasă pe ochi, Valois îl recunoscu pe Bigorne. Un moment, faţa lui se crispă de furie şi duse mâna la spadă, ca şi cum ar fi voit s-o tragă ca să străpungă pe cel ce dormea. Dar Bigorne începu să sforăie aşa de tare şi cu o ironie atât de sălbatică, încât, cu tot somnul lui, era evident că nu pierdea din vedere mişcările

lui Valois.

— Patru… şase! urlă o voce la spatele lui Valois.

— Cinci… şase! Am câştigat! ţipă altcineva.

Întorcându-se, Valois zări doi oameni, care – stând la o masă, într-un colţ întunecos, jucau zaruri şi păreau că nici nu observă prezenţa sa.

Valois rămase nemişcat. Privirea lui fugea de la cel adormit la cei doi jucători. Apoi dădu din umeri.

— Prea bine! mormăi Guillaume Bourrasque, unul din jucători, i-ai câştigat capul. Dar nu e destul. Capul, e o bucată bună, nu zic, dar şi restul contează.

— Ei bine, zise Riquet, celălalt jucător, să jucăm pe şoricul animalului. Dintr-o singură lovitură.

— Fie! răspunse Guillaume, hai şi pe şoric. Eu joc!

— Guillaume Bourrasque agită zarurile în cornet şi le aruncă pe masă.

— Trei patru! zise el cu o strâmbătură. Sunt blestemat.

— Doi cinci! strigă Riquet triumfător. Am câştigat şoricul.

Şi se puse pe râs.

— Riquet, zise Guillaume cu furia rece a unui jucător disperat că a pierdut, nu mai joc niciodată cu tine.

— Guillaume, nu vreau să ne stricăm prietenia. Uită-te, joc pe cele două şunci ale animalului contra capului şi şoricului pe care le-am câştigat!

— Primesc! strigă Guillaume, al cărui chip se lumină, pe dată, de bucurie, ca şi cum i s-ar fi vestit fericirea cea mai mare de pe lume.

Guillaume aruncă din nou zarurile: doi unu.

— Pe toţi dracii, sunt blestemat! răcni el,

Riquet le aruncă la rându-i, şi Guillaume scoase o exclamaţie de triumf.

— Pe Babolin! unu… unu! Ai pierdut, Riquet, ale mele sunt şi şuncile şi capul şi şoricul Monseniorului.

La aceste vorbe, Guillaume se sculă şi se îndreptă spre conte.

— Monseniore, zise el, eşti al meu! Te-am câştigat chiar acum. Să ai bunătatea să mă urmezi, cum îşi urmează un animal stăpânul.

Valois asistase la toată scena fără a face un gest care să poată indice că-i era frică. Comedia funebră a lui Guillaume şi Riquet, jucându-l în zaruri, bucată cu bucată, nu îi scoase decât un surâs, care făgăduia pedepse teribile.

— Băgaţi de seamă, haimanalelor – zise el cu răceală, când Guillaume se apropie de el, băgaţi de seamă că dorinţa şefului vostru este să ies neatins din văgăuna asta. Nelovit şi neinsultat.

— Şeful? strigă Guillaume, şeful? Unde e şeful? L-ai văzut Riquet? Dacă ştii unde e, du-te de mi-l adu, ca să-mi spună cu ce fel de sos

să-l gătesc pe Monseniorul.

— Luaţi seama, reluă Valois, că dacă îmi faceţi cel mai mic rău, mă voi răzbuna foarte aspru. Ştiţi, derbedeilor că sunteţi urmăriţi pentru multe crime. În plus, astă noapte, aţi năvălit în palatul Valois, ceea ce este o nelegiuire tot atât de mare, ca şi când aţi fi năvălit în Luvru. Ei bine! Mă fac forte să obţin iertarea voastră, cu singura condiţie, ca voinţa şefului vostru să fie executată imediat.

— Ei! Bigorne! Adormitule! strigă Riquet. Ai auzit ce-a spus animalul?

De data asta, Valois, începu să simtă pătrunzându-i în măduvă fiorii fricii, căci, pentru ca oamenii aceştia să ajungă la atâta obrăznicie, trebuia sa fie absolut hotărâţi să-l omoare.

— Vra să zică, continuă Riquet, vrei să obţii iertarea păcatelor noastre, Monseniore?

— Plâng, zise Guillaume; zău! Îmi vine să plâng de înduioşare.

Valois aruncă o privire asupra lui Guillaume Bourrasque, care se aşezase pe jos, cu picioarele împrejurul unui coşuleţ unde erau două cepe, pe care le curăţa.

— Vrei să-l găteşti cu ceapă? zise el, doar ştii că nu pot să sufăr sosul de ceapă. Te rog să-l găteşti numai fript pe grătar.

— Nu te supăra Riquet, zise împăratul Galiléei şi lasă-mă să plâng până m-oi sătura. Nu ştiu… din cauza înduioşelii, sau a cepei, dar niciodată n-am plâns atât de mult.

În momentul acela, Valois auzi grohăitul unui porc şi înţelese că grohăitul acela era scos de Bigorne, care alerga împrejurul sălii în patru picioare, imitând foarte bine mersul şi ţipătul animalului.

Riquet începu să facă şi el ca porcii când îi înjunghii, îi imita straşnic de bine.

Guillaume Bourrasque se juca cu cepele, şi, cu vocea sa de bas, cânta *De profundis*.

În picioare, încremenit, cu inima tremurândă, Valois asista la această scenă fără să facă cea mai mică mişcare.

Dar spaima îl surprindea din ce în ce şi privirile i se-mpăienjeneau tot mai tare.

Scena era dezgustătoare. Bufoneriile lui Guillaume, Riquet şi Bigorne n-ar fi fost pe placul, mai delicat, al timpurilor noastre. Dar epoca de care vorbim, era mai violentă şi mai grosolană. Gestul era exagerat şi râsul la fel. Căci e un lucru greu, de nepriceput şi aproape de necrezut pentru mintea celor ce vor să privească în faţă destinul omului, că se râdea atât de mult pe vremea aceea de violenţă şi de brutalitate. Şi asta o putem vedea pretutindeni: în arhitectură, în pictură, în literatură.

Moravurile sângeroase ale timpurilor barbare erau cât se poate de vesele. Cu cât înaintăm spre mulţumirea fizică şi sufletească din

cursul vremii, şi cu cât dispare fantezia, cu atât se pare că tristeţea apasă tot mai greu mintea omului. Arhitectura devine mai severă. Celelalte arte, perfecţionându-se, sunt mai posomorâte. (Exceptând o oarecare deşteptare a graţiei, drăgălăşeniei şi veseliei în secolul al XVIII-lea, cu Watteau şi Fragonard). Cât pentru literatură, afară de râsul fantastic al lui Rabelais, ea merge cu paşi repezi spre o tristeţe nemărginită. Din aceste împrejurări, nu putem trage alte concluzii decât că, omenirea îmbătrânind, devine tot mai făţarnică.

Orice-ar fi, gluma făcută lui Valois de Guillaume şi de Riquet, felul lor de a-l înştiinţa că-l condamnă la moarte, era ceva foarte natural, o glumă cumplită, care deşi ne pare nouă groaznică, deşi îl încrâncena pe Valois, lui Bigorne, Riquet şi Guillaume, care nu se mai puteau ţine de râs, părea un caraghioslâc. La râsul lor se adăugă şi acel al lui Gautier, care dintr-o aruncătură de ochi, înţelesese ce se petrecea şi începu şi el să guiţe ca porcul care se bucură când îşi vâră râtul în copaie. Apoi cei patru caraghioşi se puseră din nou de-a buşilea şi începură să se învârtească împrejurul lui Valois, guiţând tot mai tare de parcă ar fi fost o căruţă întreagă de purcei duşi la înjunghiere. Ei se învârteau din ce în ce mai iute, apropiindu-se mereu de victima lor.

Valois, tremurând de groază, încremenit de frică, simţea că-i vine rău. Mintea-i zăpăcită i se întuneca într-o spaimă de nedescris. Şi pe când sala cu bolţile ei joase răsuna de grohăieli, unele sfâşietoare, altele răguşite, nenorocitul regreta amar, cele ce spusese sus fiului său. Faţa lui Buridan i se arătă ca o speranţă suverană şi cu o voce sugrumată urlă!

— Buridan! Buridan! Buridan!

— Hi han! Hi han! Hi han!

Dar înaintea lui apărură patru capete schimonosite de râs. Cei patru porci se ridicară în picioare, îl înconjurară şi printr-o schimbare grabnică a vocilor, patru zbierete de măgar răspunseră chemării lui disperate.

Dar deodată Bigorne se repezi la peretele pe care-l văzuse deschis de către servitorii lui Stragildo, atunci când intrase în turnul Nesle după Mabel. El întoarse un resort. Uşa secretă se deschise şi scara care ducea la subsol apăru. Valois fu îmbrâncit pe scara aceasta şi se produse un vălmăşag straşnic al celor patru care împingeau, târau, înghionteau pe nenorocitul conte. Acesta se pomeni, deodată, într-o sală destul de mare, luminată de o torţă. Era chiar aceea în care Marguerite de Bourgogne îi închisese pe Buridan şi pe d’Aulnay.

Valois auzi o uşă închizându-se cu violenţă şi se văzu singur. Atunci, făcându-se o reacţie într-însul, căzu pe un scăunel, şi omul acesta, atât de tare şi de brav, începu să tremure de groază din tot corpul.

*

*   *

Acum, rugăm pe cititor să ne urmeze la Luvru, a doua zi, după dimineaţa asta, în care la turnul Nesle fusese capturat Valois de către cei patru tovarăşi. În ziua aceea era mare tărăboi în fortăreaţa regală şi, ca şi când acesta ar fi trecut peste zidurile şi şanţurile ei, Parisul însuşi vibra şi clopotele sunau; o mulţime imensă, în haine de sărbătoare, se răspândise pe străzi şi se îndrepta spre piaţa din faţa catedralei Notre-Dame.

În ziua aceea era sărbătoarea nebunilor şi a măgarului, care de obicei aveau loc, una în luna lui Noiembrie, cealaltă în Ianuarie, dar care uneori se serbau şi cu ocazia vreunei întâmplări extraordinare.

De data asta, întâmplarea era însănătoşirea reginei, venită în mod brusc şi, ca prin minune, după nişte friguri straşnice pe care doctorii le declaraseră mortale. Ludovic al X-lea hotărâse ca Parisul să petreacă şi doar atât cerea şi Parisul.

Noul rege nu pusese încă impozite extraordinare, nici nu schimbase cursul monedei, ca tatăl său.

De aici rezultase că burghezii îl considerau ca pe un prinţ desăvârşit. Putem adăuga că regatul era aproape liniştit şi comerţul cât se poate de înfloritor.

Toate astea, la un loc, plus bucuria pe care Parizienii o resimţeau la vestea însănătoşirii reginei, făceau ca Parisul să fie gata de petreceri, nu numai după dorinţa regelui, ci şi după dorinţa locuitorilor.

Deci mulţimea se îndrepta zgomotoasă către Notre-Dame, centrul nebuniei care se pregătea. Ulicioarele învecinate rostogoleau valurile de oameni pe care le stăvileau barierele de arcaşi. Apoi, toată lumea năvălea prin poarta centrală de la Notre-Dame unde-şi căuta locul. Biserica era luminată ca la o mare sărbătoare.

Dar atitudinea acestei mulţimi în biserică, într-un loc sfânt, ar fi părut cu totul necuviincioasă unui străin, care n-ar fi cunoscut unele particularităţi ale moravurilor parizienilor de pe atunci.

Într-adevăr, în loc de a se reculege şi de a se închina ca de obicei, această mulţime râdea, cânta, mânca şi bea. Se interpela, îşi spuneau glume, care nu se pot traduce în limba noastră modernă. Femeile răspundeau îndrăzneţe provocărilor studenţilor. Aluzii grosolane se încrucişau. Părea că orice frâu moral era distrus şi că un fel de beţie specială se comunica din om în om.

Fiecare grup deschidea coşuri cu cârnaţi, şunci, burtă şi mai cu seamă cu băutură. Proviziile se puneau pe băncile bisericii, transformate în mese de birt şi praznicul începu împreună cu beţia. Nu se mai schimbau glume, nu se mai făceau aluzii, ci se spuneau lucruri care ar fi revoltat urechea delicată a unui om modern. Nu mai era un praznic, ci o orgie asemenea cu orgiile năprasnice permise din când în când poporului din antichitate.

În mulţime se găseau şi foarte mulţi călugări şi preoţi. Atât călugării cât şi preoţii, nu se lăsau mai prejos. Nimeni nu se mira să-i vadă pe reprezentanţii clerului luând parte, prin biserici, la astfel de petreceri. Această sărbătoare curioasă a nebunilor, pe care Philippe-August încercase în zadar să o desfiinţeze, pe care sforţările Papii, împreună cu ale unui mare număr de cardinali şi arhierei n-au reuşit s-o înăbuşe, decât mai târziu, această sărbătoare era ruperea oricărei stavile, era nimicirea constrângerii, dezlănţuirea poftelor materiale. În fond, era un hohot de râs şi nimic mai mult. Poporul şi burghezii, veşnic tremurând să nu fie impuşi, lucrătorii supuşi unei munci continue, călugării şi preoţii mai apropiaţi de popor şi împărtăşind impresiile mai mult ca acum, toţi simţeau trebuinţa să râdă din când în când cu hohote, să râdă fără să fie stingheriţi. Această îndopare într-o biserică avea ceva naiv şi nevinovat, chiar în exagerarea sa. Se cânta într-o văicăreală nesfârşită şi caraghioasă şi după fiecare cuplet, adunarea întreagă scotea un formidabil „hi han!” care făcea să se cutremure geamurile colorate, în pervazurile lor de plumb.

În timpul acesta, cei care nu aveau loc în biserică, se aşezau pe treptele de afară, îşi desfăceau proviziile şi puneau să mănânce, să bea şi să cânte, răspunzând hi-han-ului! din catedrală cu alte zbierete nu mai puţin sonore. Întreaga piaţă nu era decât o masă întinsă, cu oameni trântiţi pe jos şi îndopându-se cât puteau.

Dar aici nu erau decât spectatorii, iar spectacolul începea de acum în colo. Către ora unsprezece apăru deodată un grup straniu compus din soldaţi, din studenţi şi din călugări. Ţipau, zbierau, cântau cât îi ţinea gura, agitând făclii, îmbrâncindu-se, dându-se peste cap, împrejurul unui măgar. După măgar venea procesiunea numeroaselor bresle, fiecare cu drapelul lor în cap. Cu toate interzicerile făcute în mod solemn de episcopul Parisului, cu toate ameninţările de excomunicare, aproape toţi preoţii de la Notre-Dame luau parte la aceste saturnale şi o repet, nu trebuie să vedem în ele decât o trebuinţă de veselie care, din când în când, trecea orice margini, de la treapta cea mai de sus a societăţii, până la cea mai de jos.

Măgarul era frumos împodobit şi purta pe spatele lui o fată tânără învăluită într-o pânză de aur, care ducea în braţe o păpuşă foarte frumos îmbrăcată.

Acest grup reprezintă, fără îndoială, fuga în Egipt a Fecioarei Maria şi a pruncului Isus.

Măgarul intră cu fata în biserică, urmat de o escortă zgomotoasă, şi fu primită de un ţipăt de aclamaţii. Condus de doi preoţi, care îl ţineau de hamuri, fu aşezat în altar alături de Evanghelie, iar mulţimea începu din nou un cântec plângător, ca cel de care am pomenit şi care se termină cu un zbieret de măgar, înspăimântător, scos de miile de spectatori:

— Hi han!

Apoi, într-o voce, tot poporul începu să vocifereze:

— Slujba! Slujba!

— Soseşte Sfinţia Sa Episcopul, răspunse un diacon care, suit, în amvon, călare pe balustradă, învârtea într-o mână un cârnat, iar în cealaltă o oală cu vin!

— Episcopul! Episcopul! Vrem să vină episcopul! Vrem să ascultăm slujba!

Diaconul băgă mâna în oala cu vin şi începu să-i binecuvânteze pe cei de faţă. Obţinând în chipul acesta un moment de tăcere, diaconul, care părea că e organizatorul serbării, profită pentru a urla:

— Are să vină, vă zic, ba încă unul bun şi zdravăn, şi demn de regele nostru cel îndrăzneţ, demn de voi, desfrânaţii Iadului, nemernicii dracului. Căci ştiţi că pe episcop îl cheamă Baheigne!

Mulţimea începu să aplaude frenetic şi să urle:

— Trăiască îndrăzneţul Baheigne!

Ori, acest Baheigne nu era nici mai mult nici mai puţin decât valetul regelui Ludovic al X-lea. Nu cunoaştem adevăratul lui nume. Porecla, îi venea de la poarta Baheigne, nu departe de Luvru, cam de pe unde se găsesc azi străzile Coquillière şi Jean Jacques Rousseau. Acest Baheigne fusese ales în dimineaţa aceea episcopul nebunilor, chiar în palatul Luvru, de către seniori, de rege însuşi şi de o mulţime de poporani, care fuseseră primiţi să intre în fortăreaţa regală.

Deci, aproape în acelaşi timp când măgarul se îndrepta spre Notre-Dame, o altă procesiune compusă dintr-o parte din clerul de înfrăţire şi din popor, urlând şi gesticulând cu toţii, se îndrepta spre Luvru pentru a-l lua în primire pe episcopul nebunilor.

Mai toţi cei care asistau la această procesiune stranie, erau deghizaţi. Chiar preoţii îşi acoperiseră faţa cu măşti caraghioase sau se mânjiseră numai cu funingine. Unii erau îmbrăcaţi în costume caraghioase, jumătate verzi şi jumătate galbene; alţii se schimbaseră în tot felul de animale ca: maimuţe, urşi, leoparzi, pe care poporul îi admira şi îi aclama.

Cei mai admiraţi şi mai aplaudaţi erau doi urşi, conduşi de o maimuţă. Cei doi urşi, din capul procesiunii, jucau greoi schimonosindu-se în tot felul şi maimuţa, care ţinea vârful lanţului, era atât de sprintenă şi îndrăzneaţă în glumele pe care le făcea, încât fiecare striga:

— Desigur că e unul din maimuţoii cei mari ai reginei.

Dacă sunetul clopotelor, râsetele şi aplauzele n-ar fi făcut un zgomot asurzitor, i-ai fi putut auzi pe cei doi urşi şi pe maimuţă vorbind cât se poate de omeneşte.

— Ei, Bigorne, zicea unul dintre urşi, sper că nu ai pretenţia să ne bagi în Luvru.

— Ar fi să ne bagi în gura lupului, reluă al doilea urs, şi cu toate că suntem urşi, credem că lupul ne-ar înghiţi dintr-o dată. Vreau să-l înghit eu, nu să fiu mâncat.

— Ţi-e frică Guillaume? îl întrebă maimuţa. Dacă ţi-e teamă, spune-mi-o!

— Pe imperiul Galiléei! mormăi ursul, dacă mai spui că mi-e frică, să ştii că te bat cu băţul.

— Dar ţie Riquet, reluă maimuţa, şi ţie ţi-e frică?

Al doilea urs pufni de râs şi zise:

— Lancelot Bigorne, îţi scot maţele!

— Atunci, continuă maimuţa, dacă nu vă e frică nici unuia nici altuia şi nu mi-e teamă nici mie, intrăm în Luvru.

— Să intrăm, năbuşite-ar ciuma! bombăni Guillaume.

— Da, reluă Riquet, dar ce-o să facem acolo?

— O să vedeţi! zise Bigorne. În orice caz, vă făgăduiesc că o să râdeţi.

În acest moment, conversaţia fu întreruptă.

Procesiunea năvălea pe sub una dintre porţile Luvrului, după ce trecuse puntea mobilă. În curtea în care fu primită mulţimea, erau întruniţi regele, regina, cavalerii şi nobilii.

Marguerite de Bourgogne, cu cele două surori ale sale, Blanche şi Jeanne, înconjurată de numeroasele ei doamne de onoare, stau sub un acoperiş de postav aurit, pe o estradă ridicată deasupra mai multor trepte. Împrejurul estradei era un întreit rând de lăncieri, iar în faţa ei, regele şi numeroşi seniori asistau la intrarea zgomotoasă a procesiunii.

— Intraţi, amicii mei! strigă Ludovic râzând cu hohote, intraţi şi luaţi-vă episcopul, care vă aşteaptă.

Cei doi urşi care mergeau în cap, începură să joace ca şi cum ar fi mulţumit regelui, care dădea semnalul râsului.

Atunci în zgomotele trâmbiţelor, în strigătul şi imitatul a diferite animale, procesiunea defilă dinaintea estradei. Prinţesele, damele de la Palat se tăvăleau de râs. Şi în tot zgomotul acesta vesel, printre toate figurile strâmbate de râs, nu era decât una singură gravă şi mută: aceea a Margueritei de Bourgogne.

Ea privea cu un aer întunecat şi aspru această veselie furioasă care o înconjura şi sufletul ei era departe de tot de spectacolul ce i se desfăşura dinaintea ochilor.

După ce defilă, procesiunea se înghesui în faţa regelui şi lăutarii începură să cânte.

După ce muzicile tăcură, un actor caraghios înaintă şi zise:

— Maiestate, venim să ne luăm Episcopul.

— Iată-l! strigă regele, arătând pe valetul său, pe bietul Baheigne, pe care un capriciu al stăpânului său regal, îl transformase în Episcop

al nebunilor pentru ziua aceea.

Oamenii din procesiune înconjurară pe Baheigne, cu nesfârşite aclamaţii.

— Binecuvântarea! Binecuvântarea! urlă mulţimea.

Regele făcu un gest, şi nobilii se deteră la o parte.

Lăncierii care înconjurau estrada se aşezară pe dreapta şi pe stânga, şi atunci se văzu că estrada era ridicată pe butii, fiecare cu o canea, aşa că mulţimea nu avea decât să-şi umple oalele. Regele se îndreptă cel dintâi spre o butie, umplu o cană mare, ochi, şi apoi o goli dintr-o dată, apoi, umplând-o din nou, strigă cât putut vărsând tot vinul pe capul lui Baheigne care se sperie.

— În numele lui Bachus, eşti uns Episcop al nebunilor!

Izbucniră aclamaţii nebune. Niciodată nu se mai văzuse un rege atât de glumeţ, atât de înclinat la petreceri cu poporul său. Şi generozitatea regală, care punea la dispoziţia procesiunii mai multe butii de vin, isprăvi prin a stabili popularitatea fiului lui Philippe cel Frumos. Deodată, pe când seniorii se retrăgeau cu dispreţ, ba chiar cu dezgust – pe când damele care luaseră loc pe estradă, o părăseau pe o scară din dosul ei, se produse o mare înghesuială spre butii. Ulcelele, oalele, damigenele se ciocneau între ele. În câteva minute, butiile fură goale.

Procesiunea ieşi din Luvru cu mare zgomot, după cum intrase, şi în mare dezordine.

I se adăugase o persoană care era Baheigne, Episcopul nebunilor, dar scăzuse cu trei din cele mai admirate.

Cei doi urşi şi maimuţoiul dispăruseră.

În timpul acesta, petrecerea continua la Notre-Dame, unde, în fine, sosi şi Episcopul nebunilor.

Sărmanul Baheigne, îmbrâncit, lovit, bătut cu nuiele, împins până la altar, fu silit să înceapă un fel de slujbă, adevărata slujbă bahică. Pe când asistenţa ţopăia, sărea, juca zaruri pe altare, unii din oameni, treceau pe sub nasul episcopului, cârnaţi şi tobă, fără a i le da, însă; alţii ardeau pantofi vechi într-o cădelniţă. În curând beţia ajunse la culme: cântecele obscene începură; diaconii înfierbântaţi de băutură, se băteau între ei sau se dedau la acte de depravare…

„Este oare cu putinţă, striga cu indignare unul din istoricii Parisului, să ajungă cineva la atâta decădere? Spiritul se revoltă în faţa acestei lipse de orice ruşine”.

Vom răspunde acestui autor, poate prea sever, că, dacă ar fi trăit în epoca în care se petreceau aceste orgii, desigur că le-ar fi găsit naturale. Totdeauna, istoria comite o mare greşeală când judecă indivizii şi gloata după ideile speciale ale civilizaţiei actuale. Cine ştie dacă peste şapte sau opt sute de ani, un autor vorbind de „Mardi Gras” (Prima Marţi din post), sau de revelionul Crăciunului, nu va

striga şi dânsul: „E oare cu putinţă ca oamenii din secolul al XX-lea să se fi dedat la astfel de orgii?”

În fine chipul slujbei se termină pentru nenorocitul de Baheigne, pe la patru după prânz, oră la care începuse să-i vie rău de foame şi de sete, căci pe când toată asistenţa se îndopa pe întrecute, cârnaţii, tobele, turtele, vânaturile, păsările fripte, nu făceau decât să-i treacă pe sub nas, fără să aibă dreptul să le atingă. Un preot, care-l secundase în comedia asta nelegiuită, îi suflă ultimele cuvinte pe care trebuia să le pronunţe.

Baheigne se întoarse către mulţime şi căutând să domine zgomotul, strigă:

— *Ito, missa est!*

— Hi han! Hi han! Hi han! răspunse asistenţa într-un formidabil zbierăt de măgar.

*

* *

Sosise noaptea. Liniştit după scenele zgomotoase din timpul zilei, Luvrul adormise. Regele petrecuse seara bând şi jucând cărţi cu unii dintre cavalerii săi. Se vorbise mult de neexplicabila dispariţie a contelui de Valois. Dar marele prefect era convins că Buridan şi complicii săi nu vor întârzia să cadă în mâinile lui. Apoi se lăuda că va descoperi cât de curând locul unde era ascuns unchiul regelui, dacă nu va fi fost ucis. Pe la zece, oră care pe vremea aceea era foarte târzie, regele se îndreptă spre apartamentul său. El întrebă dacă valetul Baheigne se întorsese, dar Baheigne nu venise încă.

Ajuns în antecamera odăii de culcare, regele dădu ordin ca valetul să intre la dânsul, la orice oră ar fi.

— Vreau, adăugă el râzând, să-mi povestească toată slujba nebunilor, de la Notre-Dame! Dacă n-am putut să asist şi eu la ea! Un rege n-are şi el dreptul să petreacă la fel ca oricine? Cât vor fi râs bunii mei Parizieni! Şi eu nu eram cu ei să profit măcar de descrierea pe care mi-o va face Baheigne.

Apoi Ludovic intră în odaia lui.

Paşii patrulelor de noapte se mai auziră timp de o jumătate de oră, trecând prin curţi şi prin coridoare. Apoi totul se linişti şi luminile se stinseră.

În antecamera regelui, veghea santinela care se schimba din două în două ore.

Această antecameră era cufundată în semiobscuritate. O singură lampă, mică, atârnată în tavan, o lumina în mod vag.

Cât pentru straja de care vorbeam, ea sta nemişcată înaintea uşii regelui, rezemată de lance. Această santinelă făcea parte din compania arcaşilor elveţieni, care forma trupa comandată de

căpitanul de gardă, Hugues de Trencavel.

Poate că, în ziua aceea, elveţienii erau cam moleşiţi din cauza petrecerii. Poate că soldatul băuse mai mult ca de obicei, deşi elveţienii aveau reputaţia de a bea bine. Rezultatul fu că după o oră de pază, omul începu să închidă ochii; apoi căscă să-şi mute fălcile din loc şi se întinse. Ar fi făcut bucuros câţiva paşi pentru a-şi reveni în fire, dar consemnul nu-i permitea. Trebuia să stea nemişcat la uşa regelui până venea altul să-i ia locul.

În această stare de somnolenţă, i se păru că visează. Elveţianului i se păru că uşa unuia din scrinuri se deschide singură, încet şi fără zgomot. Un moment, rămase încremenit, dar mirarea i se schimbă în groază, când din scrin i se păru că iese o maimuţă sprintenă, care se îndreptă spre el în patru picioare, făcând tot felul de sărituri şi strâmbându-se la el.

Elveţianul îşi făcu semnul crucii, şi murmură:

— *Terteifel!*[4]

Apoi deschise gura mare, ca pentru a striga, dar parcă amuţise căci visul lui straniu, se prefăcea într-o vedenie fantastică. Din acelaşi scrin, ieşeau acum alte două animale, tot cu patru picioare, anume doi urşi. Doi urşi uriaşi care, ajunşi lângă dânsul, se ridicară în două picioare, stând neclintiţi, în timp ce maimuţa, care se aşezase între ei, continua să facă tot felul de strâmbături. Omul simţea că-l trec năduşelile şi i se făcea părul măciucă. Desigur că era prada unei vedenii diavoleşti şi nu fu în stare să facă altceva, decât să mormăie o rugăciune.

— Sfinte Ludovic! zise el, clănţănind din dinţi. Îţi făgăduiesc o marcă de argint din solda mea viitoare, dacă mă scapi de fiarele astea venite din Iad.

— Amin! zise maimuţa.

— Amin! mormăiră cei doi urşi.

— *Terteifel!* repetă Elveţianul cu groază. Vorbesc ca nişte creştini!

Şi de data asta, ar fi strigat din toate puterile plămânilor lui, puteri înzecite de groază, dacă dintr-o săritură maimuţa, nu l-ar fi apucat de gât, pe când unul din urşi îi apăsa laba pe gură.

Aproape în acelaşi moment, înnebunit, prostit de această întâmplare nemaipomenită, aproape leşinat de oroarea de a se găsi aşa direct în contact cu vieţuitoarele Iadului, elveţianul simţea cum i se punea căluşul în gură şi cum îi legau mâinile la spate. Groaza ajungând la culme, el se lăsă să cadă între labele ursului care, cu mai multă blândeţe decât ar fi putut să se aştepte cineva din partea unei astfel de lighioane, îl ridică şi-l duse de-l încuie în scrin.

— Fii cuminte, amice, zise maimuţa şi nu vei păţi nimic. Dar dacă

---

[4] Diavolul, (provine din germanul: der Teufel).

faci vreo mişcare, eşti mort.
Elveţianul nu era prost să se mişte, mai cu seamă că leşinase.
După ce maimuţa închise scrinul încetişor, îşi scoase cu grabă blana, din care apăru Bigorne, în timp ce din cele două piei de urs care zăceau acum la pământ, ieşiseră Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot.
Lancelot Bigorne se îndreptă spre uşa regelui şi zgâriind încet lemnul, zise cu vocea jumătate:
— Hi han!
— Tu eşti Baheigne? întrebă vocea regelui.
— Hi han! răspunse Bigorne.
— E beat, mişelul! Crede că ţine încă slujba măgarului! Hai, intră şi vino de-mi povesteşte cum ai ţinut slujba, Episcopul dracului!
Bigorne deschise uşa şi intră.
În urma lui, intrară şi Guillaume cu Riquet care, după ce încuiară uşa, se rezemară de ea cu braţele încrucişate.
Ludovic cel Îndrăzneţ, era un gentilom foarte viteaz, care nu se temea nici de Dumnezeu, nici de dracu, deşi era bun creştin. La vederea acestor trei necunoscuţi, sări din pat, se repezi la spadă şi fără a se lăsa furat de o furie copilărească care, de obicei, îl apuca la cea mai mică contrarietate, îi întrebă cu vocea înceată, răguşită, răstită, care, desigur că speria mai tare pe cei care cunoşteau această natură violentă, decât urletele lui obişnuite.
— Cum îndrăzniţi să intraţi aici?
Bigorne se puse în genunchi şi răspunse:
— Dorinţa de a scăpa pe regele nostru de o trădare, ne-a dat îndrăzneala de a intra aici. Să binevoiască să arunce Maiestatea Sa privirea un moment asupra noastră! Nici unul din noi nu e înarmat. Dacă regele crede că am comis o crimă, n-are decât să strige. Păzitorii lui vor veni în goană şi jur pe sfântul Barnabé că nu ne vom apăra capetele de cei ce ne vor ataca. Dar, în cazul acesta, nu vom spune nici noi nimic.
Regele îşi rezemă spada de un fotoliu, îmbrăcă repede un halat şi întrebă:
— Cine sunteţi?
Lancelot Bigorne se sculă în picioare şi zise:
— Acesta e Guillaume Bourrasque, împăratul Galiléei. Acesta e Riquet Haudryot, regele Basochei. Eu nu sunt decât umila slugă a Maiestăţilor lor şi a Maiestăţii voastre şi mă numesc Lancelot Bigorne.
— Guillaume Bourrasque? murmură regele, – Riquet Haudryot, Lancelot Bigorne?… Mi se pare că am mai auzit aceste nume.
— Pe Dumnezeul meu, Sire! zise Guillaume, – desigur că aţi auzit de numele meu, atunci când crainicul mi l-a strigat, pentru a-l pune la preţ din ordinul Măriei Voastre.

— Şi pe al meu! zise Riquet cu o strâmbătură straşnică.

— Şi pe al meu! adăugă Bigorne. Aveţi dinaintea voastră, Sire, trei osândiţi la moarte, cărora le-aţi dat adăpost. Dar crainicul Châtelet-ului a spus că oricine ne va adăposti, va fi osândit cu moartea!

Posomorât şi gânditor, Ludovic de-abia asculta. Un singur cuvânt îl surprinsese din tot ce spusese Bigorne şi acel cuvânt era:

— Trădare!…

Acest cuvânt îi tulbura nopţile, de când Mabel, din fundul temniţei, i-l azvârlise ca pe o ameninţare funebră.

Cine îl trăda? O femeie, spusese vrăjitoarea! O femeie, pe care trebuia s-o caute în Luvru, în apropierea lui!

— Sunteţi nişte caraghioşi îndrăzneţi! se răsti Ludovic. Dar puţin importă. Aşteptaţi-mă aici. Ai spus foarte bine, tu! Regele vă dă adăpost şi câtă vreme veţi fi cu regele, mâna călăului nu vă va lovi.

Spunând aceste vorbe cu o demnitate şi un fel de maiestate care nu-i erau obişnuite, regele ieşi din odaie, lăsând pe cei trei oameni singuri.

— Pe scroafa de mamă-ta! strigă Riquet către Bigorne, când ţi-am spus eu că ne bagi în gura lupului!

— Răbdare! se răsti Bigorne. Lupul n-are să ne mănânce.

— Şi mai suntem şi fără de arme! bombăni Guillaume.

Bigorne zâmbi, îşi desfăcu haina şi scoase trei pumnale, câte unul pentru fiecare.

— Tot n-o să murim fără să spintecăm şi noi măcar unul, zise el.

— Bravo! rânji Guillaume. Aşa putem să murim, cel puţin creştineşte, cu alţii la un loc…

— Aşa e, mărturisi Riquet. Nu ne lipseşte decât… o oală zdravănă de bere, ca să ne fie bine de tot.

— Haida-de! zise Guillaume. Cine a spus că e lipsă de bere la rege? Ba are, poate, ceva şi mai bun decât berea! Pe imperiul Galiléei, are… hidromel… un hidromel cum n-am băut niciodată la Val-d'Amour!

Guillaume Bourrasque zărise pe masă o cană mare de argint, plină cu băutura pomenită. Pe când vorbea, se apropie de masă şi apucând cana, o mirosi, umplu o cupă tot de argint cu care bea regele şi o goli, plesnind din limbă cu un aer fericit.

După Guillaume, îşi turnă şi Riquet o cupă, apoi veni rândul lui Bigorne.

În timpul acesta, Regele ieşise din antecameră, trecu prin alte două camere şi intrase în sala de gardă, unde vegheau în permanenţă douăzeci de lănceri sub comanda unui ofiţer.

— Regele! strigă tare unul din păzitori.

Într-un moment, toţi puseră mâinile pe arme, se aşezară la rând, dând onorurile, adică ţinând pumnul stâng în şold, iar vârful lăncii spre

pământ.

Ludovic îi privi un moment, cu ochii rătăciţi. Buzele îi tremurau de furie.

— Ofiţer! se răsti el, du-te şi-l cheamă pe căpitan.

Ofiţerul se repezi. În mai puţin de un minut, Hugues de Trencavel sosea palid, înspăimântat de această vizită a regelui în mijlocul nopţii.

— Trencavel, zise regele, – în fiare toţi aceşti oameni, acum, într-un moment!

— Sire… bâlbâi căpitanul.

— Un cuvânt mai mult, Trencavel, şi te bag şi pe tine la închisoare.

— Dar ofiţerul, Sire!…

— Şi ofiţerul în fiare, ca şi ceilalţi!

Atunci se petrecu o scenă care nu era lipsită de măreţie.

Ofiţerul pedepsit se puse în fruntea oamenilor, salută pe rege cu spada şi, cu o voce calmă, comandă manevra de paradă, care consta în a pune pe soldaţi să defileze dinaintea regelui. Palizi de spaimă – căci o pedeapsă atât de aspră nu putea fi decât preludiul unei dări în judecată pentru trădare – păzitorii se perindară pe dinaintea regelui şi paşii lor greoi se auziră îndepărtându-se în coridoarele adânci. Nu se auzise nici un murmur, nici un gest de teamă nu se zări la aceşti oameni, care totuşi se aşteptau să li se întâmple ceva groaznic.

După zece minute, un alt pluton de elveţieni îi înlocuia pe cei care plecaseră, iar regele mulţumit, liniştit de această execuţie sumară, plecă şi el cu Trencavel şi se întoarse în antecameră.

— Dar, Sire, trebuia să fie o santinelă la uşa Măriei voastre, zise Trencavel.

Un geamăt înăbuşit îi răspunse. Trencavel se repezi la scrinul de unde părea că iese geamătul acela, îl deschise şi-l găsi pe elveţian, legat, cu căluşul în gură.

Trencavel, bănuind că poate regele fusese în primejdie şi că nişte haimanale, poate chiar nişte asasini, se introdusese până la dânsul, se cutremură de spaimă şi se grăbi să-l dezlege pe elveţian:

— Cine te-a adus în halul ăsta? Cine te-a legat? întrebă el cu o voce tremurândă.

— Maimuţa!… bâlbâi elveţianul.

— Care maimuţă, idiotule?

— Urşii!… continuă elveţianul, clănţănind din dinţi.

— Omul acesta a înnebunit de spaimă, Sire. Cred că am ghicit pentru ce au fost puşi în fiare păzitorii. Vă implor.

Regele surâse şi-l întrerupse pe căpitan.

— Nu te trudi să ghiceşti, Trencavel. N-ai să pricepi. Pune straje împrejurul apartamentului meu, iar tu, vino aici cu câţiva băieţi zdraveni şi, la primul strigăt pe care-l voi da, intră. Atunci ai să pricepi! Şi regele se retrase în camera lui, unde găsi pe cei trei

musafiri nocturni care, foarte liniştiţi, păreau că-l aşteaptă.
— Acum, domnii mei, vorbiţi!
Şi regele se aruncă într-un fotoliu, foarte liniştit în aparenţă.
Poate chiar că-i plăcea această întâmplare, căci preţuia actele îndrăzneţe şi întreprinderile greu de îndeplinit.
— Sire, zise Bigorne care auzise zgomot de paşi în antecameră, aţi pus să ne înconjoare. Vă reamintesc de vorba frumoasă şi regească pe care aţi spus-o adineauri şi anume că atât timp cât vom fi adăpostiţi în camera regelui, vom fi inviolabili.
— Da, zise Guillaume, regele a spus aceasta, dar mai curând sau mai târziu, trebuie să ieşim de aici.
— Şi atunci, adio adăpost! adăugă Riquet.
Regele se sculă, se duse să deschidă uşa şi strigă: „Trencavel!”
— Suntem pierduţi! murmură Guillaume, care strângea cât putea mânerul pumnalului, gata să-şi apere viaţa cât l-ar fi ţinut puterile.
— Bigorne, e un mişel! scrâşni Riquet foarte supărat.
— Aşteptaţi puţin… ce dracu! zise Bigorne.
Căpitanul intrase şi rămăsese încremenit la vederea celor trei oameni.
— Trencavel! zise regele, să vină îndată Capeluche (Bigorne se strâmbă) şi vistierul (strâmbătura de spaimă se prefăcu într-o strâmbătură de bucurie).
Cât despre Riquet, la numele de Capeluche, el începuse să se clatine cumplit pe picioare, iar Guillaume îşi învârtea o eşarfă în jurul gâtului, ca pentru a şi-l pune la adăpost.
— Capeluche, continuă regele, să aducă trei frânghii noi iar vistierul trei pungi cu câte treizeci de solzi de argint. Hai, pleacă Trencavel!
Căpitanul ieşi în grabă şi regele, închizând uşa, se întoarse către cei trei oameni.
— Sunteţi toţi trei osândiţi la moarte, pentru că aţi îndrăznit să atentaţi la persoana iubitului meu unchi, şi a consilierului credincios, contele de Valois! Vă las să alegeţi între cele trei frânghii ale gâdelui şi cele trei pungi ale vistierului. Dacă minţiţi, vă alegeţi cu frânghiile. Dacă spuneţi adevărul, aveţi pungile.
— Ce vreţi?
— Pungile, Sire, pungile! strigă Bigorne.
— Atunci vorbiţi şi spuneţi-mi ce-aţi făcut contelui.
— Nu i-am făcut nimic, Sire! Nimic! Am poftit numai pe puternicul Senior de Valois să vină să mănânce o şunculiţă şi să bea o cană cu bere bună, ceea ce a făcut cu mare plăcere ca un adevărat gentilom. Dar s-a întâmplat că prea nobilul conte să găsească şunculiţa atât de gustoasă şi berea atât de proaspătă şi de plăcută, încât n-a mai vrut să părăsească plăcutul loc unde îl dusesem. Jurând pe toţi Dumnezeii că vrea să stea acolo opt zile şi ameninţându-ne cu ştreangul dacă

nu-i mai dăm şunculiţă şi bere.

— Pe Notre-Dame! urlă regele. Îndrăzneşti să-ţi baţi joc de regele tău, caraghios mizerabil! Unde e contele! Spune-mi îndată sau pun să te ardă de viu, înainte de a se face ziuă.

— Sire, zise Bigorne, sunt gata să vă duc la contele de Valois dacă vreţi să mă urmaţi. Să n-am parte de Rai şi de sufletul meu de creştin dacă nu vă voi duce unde se găseşte contele de Valois acum, şi veţi vedea că nu i s-a întâmplat nimic. Dar, jur că dacă regele nu vine el însuşi să dea drumul unchiului său iubit, înainte de a se face ziuă, acesta va fi mort. Cât pentru a fi ars de viu, Sire, ori moartea asta, ori alta, îmi e totuna. Se zice chiar că domnul de Molay, care a fost fript pe grătar din ordinul veneratului tată al Maiestăţii voastre (la amintirea aceasta, regele păli şi plecă capul), striga că un pat de foc nu e tocmai aşa rău, după cum se crede. Trebuie să vă gândiţi, Sire, că dacă am intrat în Luvru, că dacă am înşelat paza soldaţilor care veghează asupra persoanei voastre, dacă am prins santinela de la uşa voastră, am legat-o tobă şi am ascuns-o în fundul scrinului, că dacă, în fine, am îndrăznit să ajungem până la rege, şi îndrăznesc să-i vorbesc faţă în faţă, înseamnează că am făcut sacrificiul vieţii noastre. Vă voi atrage totuşi atenţia, Sire, că făcând ceea ce am făcut, am dat o probă vădită de respectul ce vi-l purtăm, deoarece am venit aici neînarmaţi fiind trei contra unu. Dacă îl rog pe rege să ne urmeze şi să vină el singur, e că nu numai că nu a suferit vreun rău, ci din contră, din vizita pe care o va face Monseniorului de Valois va rezulta pentru dânsul numai bine.

Faţa lui Lancelot Bigorne se transformase. Se vedea pe dânsa un fel de demnitate curajoasă. Câteva momente, regele îl privi cu mirare şi poate chiar cu o admiraţie secretă.

— Adineauri ai spus o vorbă…

— Acea vorbă, Sire, era trădare! zise Bigorne, ai cărui ochi străluceau de bucurie şi de şiretenie. Acolo unde-l va găsi pe contele de Valois, va vedea şi urmele trădării.

Ludovic se îngălbeni, pumnii i se încleştară şi privirea i se făcuse văpaie.

— Şi, după tine, cine mă trădează? se răsti el.

Bigorne răspunse:

— O femeie!

Regele îşi duse mâna la frunte.

— O femeie? murmură el. O femeie! El spune acelaşi lucru ca şi vrăjitoarea de la Temple! O femeie mă trădează! Cine e acea femeie? Şi ce trădare?… Oh! Vreau să ştiu cu orice preţ, chiar dacă mi-aş risca viaţa, căci nu înseamnă trai, cel pe care-l duci copleşit de năluca trădării! Bănuieli groaznice îmi rod inima!… Trebuie să ştiu!…

Regele bătu cu violenţă cu ciocanul în masă. Uşa se deschise şi

Hugues de Trencavel apăru.

— Sire, zise căpitanul de gardă, gâdele şi vistierul n-au sosit încă, dar peste câteva minute vor fi la ordinele Măriei voastre.

— Trencavel, zise regele, vreau să mi se aducă pe dată femeia, care e prizonieră, sub acuzarea de farmece şi vrăjitorie.

— Cât timp poate dura vizita pe care mi-o propui? întrebă regele adresându-se lui Bigorne.

— Poate o oră! zise Bigorne, poate o zi. Lucrul depinde numai de rege şi de descoperirile pe care le va face.

— Bine!… Du-te Trencavel şi adu-mi pe femeia aceea.

Căpitanul dispăru. Regele începu să se îmbrace repede şi Bigorne se repezi să-i ajute.

— Ştii să îmbraci? întrebă regele care-l lăsase să facă ce voia.

— Sire, răspunse Bigorne, sunt valet întocmai ca ilustrul Baheigne, nobilul meu confrate.

— Şi al cui valet eşti?

— Al domnului Jean Buridan, bacalaureat al Sorbonei, şi dacă regele e mulţumit de serviciile mele, îi voi cere o graţie: Deoarece stăpânul meu e osândit la moarte, aş dori să-l asist în ultimele lui momente.

— Acordat! zise regele.

— Am cuvântul regelui?

— Cuvântul meu de gentilom: când răzvrătitul acela va fi prins şi dus la spânzurătoare, tu singur vei avea dreptul să-l asişti şi pentru că eşti valetul lui, vei putea să-i faci ultima toaletă.

— Mulţumesc, Sire! zise Bigorne.

După ce se îmbrăcă, regele se îndreptă spre o uşă din fundul apartamentului, care era faţă în faţă cu uşa antecamerei.

— Urmaţi-mă! zise el.

Bourrasque apucă pumnalul regelui care era pe o masă, iar Riquet spada rezemată de fotoliu. Împăratul Galiléei şi regele Basochei se apropiară de Ludovic şi îi întinseră unul pumnalul iar celălalt spada.

— Sire, zise Guillaume, ai uitat să te înarmezi.

— Un gentilom nu iese niciodată fără armă, adăugă Riquet.

Regele aruncă o privire ciudată acestor doi oameni, îşi încinse spada, atârnă pumnalul la brâu şi repetă:

— Urmaţi-mă.

Cei trei tovarăşi îl urmară. Regele mergea de-a lungul unui coridor secret, care punea în comunicaţie apartamentul său cu acel al Margueritei de Bourgogne. Dar, după câteva minute, el începu să coboare o scară şi ajunse în curte.

Ludovic mergea cu paşi repezi, bombănind vorbe pe care Bigorne nu le auzea. Trecură prin mai multe galerii, curţi, şanţuri, porţi, grilajuri înalte şi ascuţite. La fiecare şanţ, la fiecare poartă, la fiecare grilaj, păzeau soldaţi, dar regele, fără a se face cunoscut, aruncă

parola şi li se lăsă drumul liber. Ludovic, ajunse, în fine, într-o curticică îngustă, în care intră descuind o uşă, pe care, desigur, n-o putea deschide decât el. De partea cealaltă a curţii se ridicau meterezele, prin care era săpată o trecere, a cărei uşă de fier o descuie tot regele. Tăcuţi, cei trei prieteni, intrară, în urma regelui, sub o boltă întunecoasă, apoi trecură peste un podeleţ şi ieşiră în aer liber, sub cerul înstelat. Guillaume respiră din fundul plămânilor Riquet făcu „Uf!”. Numai Bigorne nu zise nimic.

— Acum, zise regele, e rândul meu să vă urmez.

Ei se găseau pe malul Senei. Fără să zică un cuvânt, Bigorne coborî până la marginea fluviului, intră într-o barcă şi-şi întinse braţul pentru ca regele să se poată rezema de el. Ludovic nu-i primi ajutorul, ci sări sprinten în barcă şi se duse de se aşeză la proră, unde rămase nemişcat, cu braţele încrucişate, întunecat, gânditor, întrebându-se mereu:

— Cine să fie femeia care mă trădează! Şi, în ce fel mă trădează?

Guillaume şi Riquet şedeau pe banca din mijloc. Bigorne vâslea şi barca spinteca valurile Senei, asemenea unei păsări de noapte, ce atinge suprafaţa apelor în zborul ei misterios.

Barca ajunse malul celălalt. Regele sări pe nisip şi simţi ca o umbră năprasnică, care îi apăsa pe umeri. Ridică capul, pentru a vedea de unde cădea acea umbră şi cu un fel de mirare, cu o îngrijorare surdă, murmură:

— Turnul Nesle!

XLVII. PHILIPPE D’AULNAY (I)

Lancelot Bigorne intrase în vestibulul turnului şi regele îl urmase cu îndrăzneală, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot făcură la fel, dar se opriră în vestibul, pe când Bigorne şi regele continuară să urce scările.

La primul etaj, Bigorne se opri.

— Cu cine vrea să înceapă regele? zise el. Cu contele de Valois sau cu trădarea? Cu unchiul sau cu femeia?

Regele scoase un suspin răguşit şi păru că se gândeşte o clipă.

— Cu trădarea! răspunse cu o voce aspră, în cele din urmă.

— Bine! Fie şi cu femeia! şopti Bigorne între dinţi şi adăugă: De altfel, cu unchiul ori cu femeia, tot din familie sunt. În cazul acesta, urmă el tare, trebuie ca regele să mă urmeze până în vârful turnului, care e greu de suit, căci urcă până aproape de cer.

— De s-ar coborî şi până în iad, şi tot te-aş urma!

Bigorne aprobă cu un semn din cap şi începu să urce treptele.

Când ajunseră la etajul al doilea, o uşă se deschise încetişor şi un

om ieşi, suindu-se şi el fără zgomot, pe scară, ca o stafie (credinţa era că se găseau multe năluci în turn) şi poate că acel om era o stafie, căci faţa îi era galbenă ca ceara şi în ochi îi strălucea flacăra nebuniei.

*
*   *

La ultimul etaj al turnului, Bigorne se opri.

— Am ajuns! zise el. Regele să-şi aducă aminte de cuvintele din Sfânta Scriptură: „Bate şi ţi se va deschide”, „Caută şi vei găsi.”

Bigorne se înclină adânc până la pământ şi făcând saluturi peste saluturi, dispăru, coborând scara.

Câteva minute regele rămase în faţa acelei uşi, tăcut, nemişcat şi gânditor. Ca în orice natură violentă, în care exuberanţa exterioară serveşte de supapă de siguranţă senzaţiilor interne, acelaşi lucru se întâmplă şi cu dânsul. O parte din el era naivitate, cealaltă, copilărie.

Această vorbă: „trădare”, pronunţată de Mabel şi repetată de Bigorne, răsuna continuu, cu încăpăţânare, în creierul lui. De când ştia că e trădat, i-ar fi fost cu neputinţă să se mai gândească la altceva, decât la acest fapt. Îl chinuia un fel de curiozitate bolnăvicioasă… Acum, când n-avea decât să întindă mâna, pentru a cunoaşte pe femeia necunoscută, pentru a avea cheia misterului, simţea născându-i ca o împotrivire în minte; nu mai îndrăzni… să îndrăznească. Poate că această minte ar fi putut fi luminată dacă n-ar fi trăit în profunda necunoştinţă de sine însuşi şi de ceilalţi… poate că ceea ce era bun în fundul acestei naturi ar fi biruit; poate că regele trădat s-ar fi retras, gândindu-se că, la urma urmelor, tot ce poate fi mai bun pentru un om trădat, este să nu ia în seamă aceasta trădare. Dar Ludovic era de o altă părere… dacă nu de „misiunea” lui de rege, cel puţin despre titlul său.

A trăda un rege, era pentru el crima cea mai mare, o monstruozitate fără de seamăn, o nemernicie nemaiauzită, şi, de aceea îi era cu neputinţă să deosebească gândul trădării, de acela al răzbunării.

— Bate şi ţi se va deschide! mi-a spus Lancelot Bigorne.

— Dar eu sunt rege! şi am dreptul să intru oriunde fără a bate, fie chiar la uşa Raiului!

Regele împinse uşa şi intră. Era odaia ce servea de antecameră sălii de orgii, unde la începutul acestei povestiri am văzut-o pe regină şi pe cele două surori ale sale aşteptându-l pe Buridan şi pe cei doi d’Aulnay.

Regele era aşa de sigur că surprinde pe cineva acolo – şi acel cineva era femeia care-l trăda, încât rămase nedumerit găsind odaia goală. El o străbătu repede şi intră ca o furtună în sala vecină, împins tot de gândul că va da peste aceea care-l va trăda. Dar şi sala vecină

era tot atât de pustie ca şi cea dintâi şi, după aceasta, nu mai era nici o încăpere.

Ludovic se întoarse din nou în cea dintâi; cu paşi înceţi, se aşeză jos şi aruncă o privire lungă împrejurul lui.

— Bigorne a mai spus: Caută şi vei găsi! murmură el. Pe moartea Satanei, am să caut, şi, vai de aceea al cărei nume va fi şoptit de aceste mobile sau de aceste ziduri.

— Ah! De ce nu e şi Marguerite cu mine? Ea s-ar pricepe să găsească!… E atât de deşteaptă! Şi chiar fără de asta, amorul ce-l are pentru mine, mi-ar fi o călăuză credincioasă şi sigură în groaznica cercetare pe care sunt silit s-o întreprind singur!… Dar, cine poate avea îndrăzneala să aleagă Turnul Nesle, domeniu regal, ca adăpost şi loc de conspiraţie? Pentru ce mobilele acestea, tot atât de frumoase ca şi cele din Luvru, nu pot destăinui tot ce s-a vorbit aici?… Şi tablourile acestea, personajele acestea mute, ale căror ochi au văzut… pentru ce nu pot să-mi spună numele mizerabililor pe care ele îl cunosc!… Aceste tablouri…

Regele se sculă şi se apropie cu curiozitate de una dintre picturi, sub care pictorul, pentru ca nimeni să nu-i poată ignora semnificaţia, scrisese aceste vorbe: „Doamna Virtute încoronând Valoarea”.

Ludovic era un soldat aspru, căruia-i erau necunoscute gândurile delicate, după cum le pricepem noi. De câte ori nu i se întâmplase să iasă din Luvru, noaptea, pentru a petrece împreună cu soldaţii şi fără îndoială că în vizitele lui nocturne din strada Val-d’Amour, văzuse de multe ori prin cârciumile de acolo picturi grosolane, naive şi cât se poate de desenate, dintre acelea pe care tribunalele moderne le-ar declara obscene.

Dar tabloul pe care-l avea sub ochi depăşea tot ce văzuse până atunci.

Obrajii i se împurpurară de ruşine în faţa gestului Doamnei Virute încoronând Valoarea… Să luăm aminte această roşeaţă şi s-o punem la activul lui Ludovic cel Îndrăzneţ.

Avem prea mult respect pentru cititorii noştri pentru a mai insista asupra descrierii acestei picturi, şi îi trimitem la cartoanele secrete care sunt adunate în muzeele din Florenţa, Mantua, sau Roma.

Deci, Ludovic cel Îndrăzneţ se roşi nu ca un şcolar, căci, şcolarii nu mai roşesc, ci ca un băiat bun şi nevinovat, care vede prăbuşindu-i-se, dintr-o dată, ideile sănătoase pe care şi le putuse alcătui despre Virtute şi Valoare.

Ludovic cel Îndrăzneţ roşise, dar şi încremenise.

— Pe Notre-Dame! murmură el. Aici e un local de orgii?

De-abia acum zări în peretele din fundul sălii un dulap mare. Acest dulap era de stejar, cu sculpturi delicate care reprezentau o nimfă şi fauni dansând. El îl deschise şi rămase nedumerit. Era plin cu

îmbrăcăminte femeiască.

Luă o rochie şi examinând-o găsi că s-ar potrivit de minune „Virtuţii” din tablou.

— Să nu mă mai ajute Dumnezeu! murmura el. Acestea sunt găteli de femei desfrânate! Îmi vine să cred că toate cele de la „Champ-Fleur” vin să se îmbrace aici!

Râdea, dar în acelaşi timp simţea cum se naşte în el ca un fel de nelinişte surdă şi neînţeleasă, un fel de nemulţumire care-l cuprinde pe om, când e pe punctul de a fi lovit de o catastrofă morală. Râdea, dar în acelaşi timp scrâşnea:

— Am mai mirosit, parcă parfumul pe care-l răspândesc rochiile astea! Dar unde? Poate la Val-d’Amour?…

El dete încet drumul rochiei străvezii, dar la spatele ei văzu o manta de hermină, cum numai o doamnă din înalta nobleţe putea să poarte.

Regele păli. După cum i se păruse că recunoaşte parfumul răspândit acum de rochie, acum i se părea… că recunoaşte mantia aceea… Şi, deodată, păli! Privirea îi căzuse pe cataramele hainei. Cataramele erau împodobite cu două smaralde… şi smaraldele acelea… regele le cunoştea, le recunoştea… El murmură…

— Să mă înghită Iadul, dacă pietrele acestea n-au fost furate reginei!…

Dar deodată începu să tremure din tot trupul. Se lăsă jos, cu sudoarea pe frunte, cu privirile rătăcite.

Pentru prima oară, un gând îi fulgera prin cap şi îi lumina mintea, ca un trăsnet care luminează dintr-o dată întunericul nopţii.

Dar gândul acela, dispăru tot atât de repede, după cum venise şi mintea regelui, luminată un moment, recăzu în întuneric. Începu să râdă convulsiv şi cu hohote. Nu se poate spune că a respins ideea fulgerătoare, ideea înspăimântătoare. Ideea de nesuferit, că acea haină ar fi fost chiar a Margueritei de Bourgogne, căci ea nici nu se urzise în mintea lui. În realitate nu fusese decât un fulger care lăsase în urma lui o noapte şi mai adâncă.

Regele încă râdea, când îşi puse întrebarea, de unde îi provenea acest râs nervos, care-l stăpânea.

În acel moment ochii lui căzură pentru a doua oară pe tabloul „Doamnei Virtute”. Şi atunci i se păru că visează. Femeia, care era dinaintea lui într-o atitudine care-l făcea să se ruşineze chiar pe dânsul, chefliul obişnuit să vadă orice, fără să se ruşineze, acea femeie… ei bine! acum îşi dădea seama că avea ochii adânci ai reginei! Avea părul ei bogat! Avea zâmbetul reginei! Ludovic se sculă şi dintr-o săritură fu în faţa tabloului, cu pumnalul în mână.

În câteva clipe, pânza străpunsă zăcea sfâşiată la picioarele lui, iar el, cu o horcăială răguşită, se trase îndărăt, şi căzu pe scaunul de pe

care se sculase.
Cu spada în mână, cu trăsăturile feţei încleştate, cu părul vâlvoi, cu ochii holbaţi, regele era înspăimântător la vedere…
Apoi, deodată, în mod brusc, izbucni în râs, şi printre sughiţuri, sau mai bine printre hohote de plâns, urlă:
— Oh! sunt nebun? Ce gând îngrozitor, ca din iad îmi trece prin minte? Ochii m-au minţit! N-am putut să văd aşa ceva!
El se aruncă în genunchi, şi încercă să reconstruiască pânza pe care o sfâşiase. Încercă să redea viaţă capului, aşezând bucăţile de pânză una lângă alta.
Dar pânza era cu totul distrusă. Bucăţile nu se mai puteau alătura. Pânza îşi păstra taina monstruoasă, şi regele murmură:
— Am visat!…
El se ridică, privi lung în jurul lui, apoi intră din nou în antecameră, unde stătu multă vreme nemişcat, în picioare, cu bărbia în mână, gândindu-se la tot felul de lucruri, fără a-şi putea înfrâna ideile. Nici o bănuială nu se închegase deplin contra reginei? Nici o presupunere precisă, căci Ludovic s-ar fi străpuns cu pumnalul, dacă ar fi avut vreun astfel de temei. Dar nu-şi putea da seama ce însemna durerea aceea surdă care îi încleştase inima?
Îl sugruma o spaimă, pe care n-o mai încercase niciodată până atunci. Apoi, încetul cu încetul, aceste simţăminte se destrămară, se liniştiră, se topiră. Simţea cum redevenea el însuşi. O furie teribilă, însă i se iscă în suflet. Turbarea ţâşnea de pe buzele lui în blesteme furioase. Furie contra cui?
Nu ştia nici el.
Şi voia s-o ştie!
— Caută şi vei găsi! Caută! Ce? Care trădare? Cum să aflu? Dar am să aflu, cu orice preţ! Să ştiu că dărâm tot turnul… piatră de piatră şi le cercetez, pe toate, una câte una şi tot am să dau de taina trădării!
Furia, se dezlănţuia şi i se manifesta prin gusturile lui obişnuite. Cu vocea răguşită, ocăra fiinţe închipuite. Sfărâma tot ce-i ieşea în cale cu pumnii şi cu picioarele. Fiecare înjurătură ce-i ieşea din gură, era subliniată de câte o groaznică lovitură cu pumnul în câte un scrin, în câte o masă, în tot ce-i cădea sub ochi… Una din aceste lovituri căzu pe o masă mică şi uşoară…
Capodoperă a unei epoci, în care arta de a lucra lemnul era în cea mai mare onoare, măsuţa se prefăcu în ţăndări. Sertarul sări cât colo…
În acel sertar erau o mulţime de hârtii!…
Ludovic scoase un răcnet sălbatec:
— În fine, am să aflu!…
Se repezi în genunchi pentru a apuca hârtiile…
În acelaşi moment, o altă mână le apucă.

*

*   *

Ludovic se ridică dintr-o săritură, nespus de înfuriat. Se găsi în faţa unui om… omul care apucase hârtiile şi le strângea în mâna lui încleştată.

— Cine eşti? se răsti regele.

— Mă cheamă Philippe, senior d'Aulnay! răspunse omul.

— Ah! Ah! Tu eşti Philippe d'Aulnay! Bine, dar tu ştii cine sunt eu?

— Eşti Ludovic, regele Franţei, al zecelea cu acest nume.

Şi în sufletul lui, Philippe d'Aulnay, urlă:

— Eşti bărbatul Margueritei!

— Şi ştii ce pedeapsă meriţi pentru gestul pe care l-ai făcut faţă de rege?

— Pedeapsa cu moartea, Sire!

— Eşti căutat de prefectul meu pentru crima de răzvrătire. Capul îţi e pus la preţ, Philippe d'Aulnay. Eşti deci de două ori condamnat la moarte.

Palid ca un spectru, Philippe d'Aulnay, salută, înclinându-se.

Urmă un moment de tăcere, când nu se mai auzi decât răsuflarea violentă şi repede a regelui.

— Dă-mi hârtiile! reluă regele, dă-mi-le la moment, sau pe Notre-Dame, nu voi mai aştepta călăul, să execute dubla sentinţă prin care eşti condamnat.

Un fel de rânjet alunecă pe buzele lui Philippe d'Aulnay.

— Sire, m-ai condamnat numai la moarte! Insistând să-ţi dau hârtiile acestea, vrei să mă condamni şi la dispreţul întregii nobilimi a Franţei, lucru care întrece puterea Măriei Tale. Aceste hârtii, Sire, nu sunt nici ale Măriei Sale, nici ale mele! Nici Măria Ta, nici eu, n-avem dreptul să le citim. Ele aparţin unei femei!

— Unei femei? urlă Ludovic. Cine e acea femeie?

Philippe d'Aulnay, cu un suspin care semăna mai mult cu un geamăt, răspunse:

— Iubita mea…

Regele răsuflă adânc. Obişnuit cu legendele cavalereşti, căuta în mintea lui, cum ar putea să pună mâna pe acele hârtii care aparţineau unei femei, fără trădare, cât era el de rege. Apoi, dădu din umeri ca pentru a se scutura de nişte scrupule care se puneau în calea voinţei lui şi reluă:

— Numele acelei femei…

Philippe făcu un semn violent din cap.

— Ascultă! se răsti regele, te las să alegi: sau numele acelei femei, sau hârtiile! Îmi trebuie sau una sau alta.

— Nici numele, nici hârtiile, răspunse Philippe d'Aulnay.

O secundă, regele rămase zăpăcit, cu mâna încleştată pe mânerul spadei. Philippe era nemişcat, foarte calm în aparenţă.

Printr-o ultimă sforţare, Ludovic reuşi să bâlbâie:

— Femeia aceasta trădează…

Paloarea lui Philippe se accentua mai tare, şi acelaşi suspin, asemenea unui vaiet de moarte, izbucni încă odată de pe buzele lui.

— Trădează? bâlbâi el cu o voce stranie. Pe cine-l trădează?

— Pe mine!

Philippe fu zguduit de un lung fior şi privirea lui se aţinti, ca nebună, în ochii regelui, pentru a vedea dacă ghicise adevărul.

— Philippe d'Aulnay, urmă regele, o femeie mă trădează. O ştiu! Sunt sigur! Nopţile mele sunt pline de năluciri… Trădarea mă urmăreşte se aşează la masa mea, şi-mi stă la spate, pe calul meu. Philippe d'Aulnay, nu mai ordon… mă rog! Tu ştii numele acelei femei. O vorbă a ta îmi poate da viaţă…

— Sire! făcu hotărât Philippe. Voi înăbuşi în mine amintirea, dacă ar trebui să-mi reamintesc, că femeia aceea trădează! Mi-aş smulge inima dacă aş şti că numele ei trebuie să se suie din ea până la buzele mele blestemate!

— Ei bine, mori dar! urlă Ludovic, care, în acelaşi timp, se repezi cu spada scoasă asupra lui Philippe d'Aulnay.

În aceeaşi clipă spada regelui se izbi cu putere de altă sabie, şi cu toate astea Philippe d'Aulnay nu se mişcase.

În minutul când se repezea, Ludovic văzu răsărind în faţa lui o figură care nu era deloc a lui Philippe. Şi noul venit punându-i în piept vârful unei spade straşnice, pronunţă cu răceală:

— Vreţi Sire să lăsaţi tronul Franţei vacant unuia din cei doi fraţi ai voştri?

— Buridan! murmură Philippe d'Aulnay.

— Bandiţilor! urlă Ludovic, mă siliţi să scutesc pe executorul meu de lucru!

În acelaşi timp, el atacă pe Buridan cu o furie care nu excludea metoda, căci Ludovic Vicleanul nu era numai primul cavaler al Franţei, era şi unul dintre spadasinii ei de frunte şi deoarece avea spada în mână, îşi regăsise tot sângele rece.

— Bigorne! strigă Buridan. Facla!

— Iat-o, monseniore! răspunse vocea răguşită a lui Lancelot Bigorne, care apăru ducând în mână o făclie aprinsă.

— Arde, Philippe, arde! urmă Buridan care se apără de o lovitură grozavă, pe care i-o dase în minutul acela regele.

Philippe d'Aulnay se apropie de făclie şi aprinse una din hârtii.

Regele turbă. El se azvârli ca un taur asupra lui Buridan nu ca să-l omoare, dar ca să ajungă până la Philippe d'Aulnay să-i smulgă, înainte de a fi arse, foile care cuprindeau secretul trădării. Fără să

atace, fără să încerce măcar să răspundă, Buridan făcea cu spada un fel de barieră peste care nu se putea trece. Cu mlădierea şi puterea tinereţii, regele sărea în dreapta… în stânga, dar pretutindeni întâlnea vârful săbiei care-l oprea şi-l făcea să dea înapoi. Şi în spatele acelui zid de apărare, fără să se grăbească, Philippe distruse, una după alta, hârtiile a cărei scriitură hotărâtă şi aproape bărbătească, nu mai fu în curând citibilă.

Cum arsese ultima foaie, Philippe cedă neînfrânatei curiozităţi care-l muncea, aruncă o privire arzătoare asupra unei linii pe jumătate arsă şi putu desluşi încă câteva vorbe. Acele cuvinte erau un nume şi acel nume era Marguerite de Bourgogne!

— Scăpată!… murmură Philippe.

După un ultim şi zadarnic asalt, regele îşi dădu seamă că şi ultima foaie era arsă şi se trase îndărăt, cu un mormăit în care era, poate, mai multă ruşine decât furie. El îşi puse spada pe o masă!

Mâinile îi tremurau.

O clipă, Buridan îl privi cu o seriozitate amestecată cu un fel de milă.

— Sire, zise el, am făcut o crimă, am ridicat arma contra regelui meu!… Capul meu vă aparţine! Luaţi-l!

— Banditule! strigă regele cu glas răguşit, aproape de neînţeles, vorbeşti aşa pentru că nădăjduieşti să-mi scapi. Dar fii pe pace! Dacă a întârziat, pedeapsa va fi cu atât mai grozavă…

Buridan îşi descinse spada, o puse într-un colţ, îşi încrucişă braţele, şi urmă liniştit:

— Sire, după crima de a fi încrucişat sabia mea cu a voastră, daţi-mi voie să mai adaug şi crima de a vă da un sfat… ca şi cum m-aş numi Valois! adăugă el cu o amărăciune pe care regele n-ar fi putut-o pricepe. Iată-mi sfatul: suiţi-vă pe platforma acestui turn, strigaţi că toţi acei pe care-i urmăriţi să se strângă aici. Şi la glasul regelui, puteţi fi sigur că, poporul vostru, răspunzând chemării, vă va cruţa cazul de a ne trimite în temniţele pe care ni le destinaţi. Cât despre mine, vă jur pe Dumnezeul meu, că nu voi opune nici o rezistenţa.

— Nici eu! zise Philippe d’Aulnay, care se apropia de Buridan.

— Mii de draci! strigă un glas. Vorbeşte pentru tine, Buridane! Vorbeşte pentru tine Philippe! N-aveţi decât să vă spânzuraţi, dacă umblaţi turbaţi după moarte! Dar eu, care mor de dragul vieţii, eu Gautier d’Aulnay jur că-l voi înjunghia, chiar aici pe regele Franţei, dacă ar face un pas să cheme pe cineva.

— Şi eu! zise Guillaume Bourrasque.

— Şi eu! strigă Riquet Haudryot.

— Şi eu! încheie vocea lui Lancelot Bigorne.

— Sire, urmă acesta din urmă, înaintând, vă spusesem să căutaţi şi… veţi găsi. Nu e vina mea dacă n-aţi găsit. Dar v-am făgăduit să vă

pun faţă în faţă cu onoratul dumneavoastră unchi, monseniorul de Valois. Urmaţi-mă, Sire! Sau, dacă nu voiţi, contele de Valois, care-mi datorează viaţa, mi-o va plăti cu moartea. Aşa vom fi chit.

Vorbind astfel, Bigorne se uita chiorâş la Buridan care îngălbeni şi şopti:

— Contele de Valois!... Nu-i liber?

Dar în minutul acela Guillaume Bourrasque îl luă de braţ şi-i mormăi la ureche:

— Vino, Buridane! Poate că ai dreptul să faci totul ca să te omoare, dar îţi contest acest drept privitor la noi! Ce zici de logica asta, doctore?

În acelaşi timp, Gautier îl apucă de braţ pe Philippe şi-l târî.

— La revedere domnilor, strigă regele cu glas ameninţător.

Buridan se întoarse şi răspunse:

— Când veţi avea poftă, Sire!

Apoi urmă pe Guillaume, care-l trăgea după sine, pe scară.

— Condu-mă la contele de Valois, zise regele lui Bigorne. Pe Maica Fecioară! – eşti singurul dintre bandiţi, căruia vreau să-i las viaţa. Eşti un tovarăş de înţeles. Ascultă! Când stăpânul tău şi-o lua pedeapsa pe care o merită, vino la mine la Luvru, şi-ţi făgăduiesc că vei găsi un alt stăpân de care n-ai să ai de ce te plânge.

Văzându-se în imposibilitatea de a putea face ceva, Ludovic se liniştise şi îşi amânase răzbunarea pentru o dată mai prielnică. Propunând lui Bigorne să-l ia pe lângă el, la Luvru, era sincer. Purtarea lui Philippe şi a lui Buridan n-o putea aprecia. Dar veselia lui Bigorne produsese asupra lui o impresie adâncă. El îl admira pe acest om, care putuse să îndeplinească, râzând, acte atât de îndrăzneţe, atât de extraordinare Dar, în faţa propunerilor regelui său, Bigorne se strâmbă disperat şi caraghios totodată, şi răspunse:

— Iată nenorocul meu! În minutul când găsesc în sfârşit o poziţie socială demnă de mine, simt că am să mor. Şi cu toate astea ce mai chefuri i-aş fi tras în Luvrul vostru! O! rege! Sunt sigur că trebuie să se mănânce nişte bucate straşnice acolo, şi trebuie să se bea nectaruri, nu vinuri. Vai, ce rău îmi pare!

— Vei mânca şi vei chefui cât vei vrea! zise regele. Dar... ce te-a găsit... să vorbeşti de moarte, când eu te-am graţiat?

— N-aţi spus că Buridan e condamnat la moarte?

— Desigur? zise regele posomorât.

— Ei bine! urmă Bigorne, ascultaţi. Într-o zi eram pe strada Capou cu câţiva băieţi buni, dintre aceia care, când vine seara, păzesc şoselele regelui, de teamă ca, nu cumva, vreun burghez întârziat să nu se poată înapoia acasă din pricina greutăţii pungii lui. Atunci înţelegeţi, Sire, că noi îl uşurăm pe burghez care, ceva mai sprinten, ne mulţumeşte şi se-napoiază acasă. Deci, în ziua aceea pândeam ca

să ne îndeplinim, cu acelaşi zor, obişnuita noastră slujbă, care nu înţeleg de ce n-a putut fi niciodată aprobată de domnul prefect. Sire, nu vă încredeţi în prefecţi: sunt suflete rele, însufleţite de intenţii crude, faţă de acei care caută să asigure… ordinea publică. Şi după cum zic, tocmai sfârşeam rugăciunea către sfântul Barnabé, când văzui trecând o doamnă îmbrăcată luxos şi încărcată de giuvaeruri. Îmi reamintii, pe dată, ordonanţele regale, care o interzic femeilor, şi găsind-o pe netrebnica aceea cam imprudentă să îndrăznească să înfrunte ordinele regale, le făcui un semn tovarăşilor mei; toţi ne repezirăm asupra doamnei cu giuvaeruri, şi era s-o pedepsim cum se cuvine, să nu îndrăznească să se mai arate gătită ca o sfântă, când un fel de nebun furios se aruncă asupra noastră, cu spada în mână, şi ne puse pe fugă, adică nu-mi puse pe fugă decât tovarăşii, căci rămăsei, singur pe teren. Acel nebun furios, era seniorul Jean Buridan. El mă trânti jos, îmi puse vârful săbiei în piept şi era să mă trimită de-a dreptul pe lumea cealaltă, când doamna grăi aceste cuvinte: „Jean Buridan, îl iert pe omul acesta. Dar cum sunt zână, îl supun la o pedeapsă de care nu va putea scăpa. Din ziua aceasta, omul acesta e sluga ta, destinul său e legat de-al tău prin acest fir…”. Şi, în acelaşi timp, Sire, femeia care, după cum spunea ea, era o zână, o vrăjitoare, în sfârşit o fiinţă drăcească, puse în jurul gâtului lui Jean Buridan un fir de aţă roşie, iar pe celălalt capăt al aţei îl răsuci în jurul gâtului meu şi adăugă: „Când această aţă va fi ruptă prin moartea lui Buridan, Lancelot Bigorne chiar în clipa aceea, va muri şi el”.

— Dar nu văd firul! strigă regele cu sinceritatea şi credinţa absolută a secolului său.

— Nici eu, nu-l văd Sire! urmă Bigorne. Nu l-am văzut decât în minutul când vrăjitoarea mi l-a pus pe după gât. De atunci nu-l mai văd, dar îl simt oricât de departe m-aş duce, că firul mă leagă de stăpânul meu, Jean Buridan. De aici rezultă, Sire, că, după ce Jean Buridan va fi suferit moartea la care-l osândiţi, nu voi mai putea să mai merg la Luvrul vostru, deoarece în minutul acela voi cădea mort.

Ludovic Vicleanul dădu din cap şi întrebă:

— Şi vrăjitoarea… ce s-a făcut?

— Pot să v-o spun Sire; în momentul acesta este prizonieră la Temple.

Ludovic tresări.

Ar fi de necrezut dar, cu toate astea, era adevărul exact. În zilele noastre, s-ar putea ca povestea lui Bigorne să pară îndoielnică chiar spiritelor slabe, şi Ludovic era dintre cele, ce dau credinţă la aşa ceva. În evul mediu era cu totul altceva, şi toţi se temeau de zâne, şi ceilalţi agenţi ai puterilor extra-pământeşti, cum va putea să pară de necrezut în timpurile viitoare că, în vremea noastră, să se fi putut crede în existenţa unui Dumnezeu, concepţie care nu e decât

rezultatul tuturor credinţelor vechi, dispărute.

Cât despre Bigorne, probabil că nu povestise acest lucru decât ca Buridan şi cu tovarăşii lui să poată să fugă.

Cu toate astea, Ludovic se adâncise în gânduri pe cât putea creierul său să rumege nişte gânduri adânci. Şi Bigorne îl privea pe sub sprâncene cu ochii lui şireţi.

La ce se gândea regele în minutul acela?

La Buridan? La tovarăşii lui? La îndrăzneala oamenilor acelora care se încumetaseră să-i ţină piept, cu armele în mână?…

Nu!

La Marguerite? La bănuiala aceea grozavă care îi trecuse prin minte un minut?… Nu! Regele se gândea la zână!… Povestea lui Lancelot îl preocupa atât de tare, încât uită cum şi pentru ce se afla la Turnul Nesle. Şi Bigorne fu acela care, găsind, fără îndoială, că şedinţa ţinuse destul timp, îi aduse aminte regelui de preocupările momentului.

— Sire! zise el, gândiţi-vă că monseniorul conte de Valois vă aşteaptă.

— Haidem! răspunse regele, smulgându-se din gândurile lui. Cât despre femeia care mă trădează, mă voi înapoia chiar azi, şi voi pune să cerceteze turnul de jos până sus.

— Degeaba, Sire! zise Bigorne. Acum e prea târziu!

— Prea târziu?… Nu e aşa că… din pricina hârtiilor acelora arse? Pe astea trebuia să le găsesc? Spune? Le citiseşi şi tu?

— Poate, Sire!…

— Şi conţineau numele femeii care mă trădează? Dovezile trădării?… Da, ai dreptate… e prea târziu. M-au păcălit, pe mine pe care cei mai şireţi consilieri, ca Marigny, de pildă, şi Valois, nu m-au putut înşela niciodată.

— Sunteţi chiar cuminţenia personificată, Sire!

— M-am lăsat bătut, urmă regele disperat, eu pe care cei mai îndemânateci maeştri, ca Gaucher de Châtillon şi Geoffroy de Malestroit nu m-au învins niciodată!

— Sunteţi puterea însăşi, Sire!

— Bătut şi păcălit! Aceşti doi oameni îşi vor plăti obrăznicia. Pe Sfânta Fecioară! pentru Buridan… pentru Philippe d’Aulnay acela, mai cu seamă, vreau să născocesc un chin groaznic…

— Sunteţi dreptatea – însăşi – Sire!

— Vreau… Iată!… Vreau să pun să-i jupoaie de vii…

Regele începu să râdă la gândul că s-ar putea jupui un om de viu. Şi Bigorne îi ţinu isonul, dar fiorii îi furnicau tot trupul. Regele râdea, dar sângele-i năvăli în obraji şi gemea mut:

— Femeia care mă trădează, e amanta lui Philippe d’Aulnay!… Oh! Mi-aş da zece ani din viaţă, numai ca să cunosc numele acelei femei. Dar vrăjitoarea de la Temple, vrăjitoarea pe care trebuie să mi-o

aducă la Luvru, acea zână, care a fost îndestul de puternică să lege viaţa lui Buridan de a lui Bigorne, nu se poate să nu-i ştie numele!… Am s-o silesc să vorbească!… Numele, numele aceleia care mă trădează…

Şi, cu un suspin ca o scrâşnire de dinţi, el repetă:

— Aceea care mă trădează este amanta lui Philippe d'Aulnay!… Haidem! – vorbi regele tare, condu-mă la conte! Lancelot Bigorne dacă din întâmplare trăieşti după moartea stăpânului tău, adu-ţi aminte că te aştept la Luvru! Îmi voi reaminti, eu, că pe cât a fost în puterea ta, ai vrut să-mi faci cunoscută trădarea! Îmi voi reaminti că mi-ai readus pe devotatul meu consilier… Ia ascultă Bigorne, vino cu mine!

— Imposibil, Sire! Firul!… Simt cum mă strânge firul de gât.

Bigorne tuşi, strănută, horcăi, se făcu roşu vânăt, şi în sfârşit dădu toate semnele unei zdruncinări din ce în ce mai mare.

— Sire, zise el între două sughiţuri, un singur mijloc e, ca să-mi scăpaţi viaţa… să-l iertaţi pe stăpânul meu, pe Jean Buridan!

— Niciodată! strigă regele. Cu atât mai rău pentru tine, sărmane Bigorne!

Lancelot făcu un gest de o resemnare amărâtă şi începu să păşească înaintea regelui, luminând drumul cu facla care servise să ardă hârtiile.

Când ajunseră la rândul de jos, Bigorne îl duse pe rege până la scara care cobora în subsoluri, deschise, trase zăvoarele sălii unde-l închisese pe Valois şi, cum spusese sus, grăi:

— Aici este, Sire!

Regele intră.

O clipă, Bigorne avu poftă să închidă uşa. Dar dădu din umeri şi murmură:

— Să faci prizonier pe regele Franţei! Ah! Desigur, ar fi o aventură de care s-ar vorbi în secolele viitoare! Dar cu un stăpân sucit, capricios, generos, ca stăpânul meu ar fi degeaba, cum a fost zadarnic că l-am adus pe rege până aici! Cu toate astea, lucrurile n-aveau decât să-şi fi urmat calea şi… ne scăpăm de îndrăcita de Marguerite!… Nu mă mai amestec în nimic!…

După asta Bigorne sui scara, şi ieşi din turn. Zorii începuseră a miji.

La o sută de paşi de Turnul Nesle, sub un masiv de sălcii, el zări un grup, – erau tovarăşii, care-l aşteptau…

Îi ajunse şi porniră cu toţii în tăcere.

— Urmaţi-mă, zise Bigorne. Acum seniorii mei, cei condamnaţi la moarte, nu mai e decât un singur azil pentru voi, şi am să vă duc acolo.

Situaţia fiecăruia dintre ei, le dădea îndestul de gândit. În tăcere şi cu mintea preocupată, îl urmară pe Bigorne, care-i conduse peste

poduri a căror lanţuri fuseseră desprinse la ora reglementară. După o îndelungă rătăcire, când încoace, când încolo, ajunseră într-o uliţă atât de strâmtă, încât nici doi oameni nu puteau trece alături, şi aşa de întunecoasă încât era învăluită încă în întunericul nopţii… Uliţa dădea într-o curte mare, înconjurată de case dărăpănate…

Pe pragul uşilor grupuri ciudate se ocupau cu nişte pregătiri şi mai stranii.

Un om îşi vopsea sprâncenele şi pleoapele în faţa unei oglinzi în aşa fel încât căpătase înfăţişarea groaznică a cuiva căruia i s-ar fi crăpat ochii. Altul îşi lipea pe picior lucruri false care imitau ulcerele. Un altul punea să-i lege în aşa fel braţul, ca să pară ciung…

Cuprinsul acela era „curtea minunilor”!…

Nimeni nu păruse că lua în seamă grupul oamenilor care pătrunsese în acel loc, mai apărat poate chiar decât Luvrul. Dar Buridan şi tovarăşii săi simţeau toate privirile aţintite asupra lor.

Făcând fel de fel de semne misterioase în dreapta şi-n stânga şi urmat mereu de toată banda, Bigorne se îndreptă spre locuinţa în faţa căreia era o prăjină înfiptă între două pietroaie.

În vârful prăjinii se bălăbănea de o sfoară un sfert de bou, sângerând şi negricios: era pavilionul curţii minunilor! Şi însemna că acea locuinţă era a regelui acelui fantastic regat!…

În clipa când erau să pătrundă în casa aceea scârboasă, Buridan strigă:

— Philippe!… Unde-i Philippe?…

Toţi se priviră, se numărară cu îngrijorare.

Philippe d’Aulnay nu mai era printre ei!

Philippe d’Aulnay dispăruse!…

XLVIII. PHILIPPE D’AULNAY (II)

În clipele când trupa, încrezându-se în priceperea, şi, ca să zicem aşa, în instinctul lui Bigorne, se-ndepărta de Turnul Nesle, Philippe era lângă Guillaume Bourrasque.

Umblând de-a lungul fluviului, strecurându-se pe lângă zidurile hotelului Nesle, banda ajunse la pod, pe care începură să treacă.

În minutul acela, Philippe era puţin cam în urmă. El se opri de tot, şi când tovarăşii nu se mai văzură între casele care se înălţau pe pod, formând o adevărată stradă, el murmură cu simplitate:

— Îi voi mai găsi oare? Cine ştie?… Dar chiar dacă nu trebuie să-i mai găsesc, chiar dacă nu-mi va mai fi dat să-i văd pe Buridan şi pe Gautier, trebuie s-o scap pe regină, până la urmă!

Iată dar ce clocea în mintea lui: S-o scape pe Marguerite!

Se întoarse de unde plecase, în Turnul Nesle, a cărei poartă fusese

lăsată deschisă de către Lancelot şi începu să urce scara. Ajuns la etajul unde luptase cu puţin mai înainte împotriva regelui, el se instală într-un fotoliu, şi căzu pe gânduri, cu capul între palme.

Nici regele, nici Buridan, nici fratele său Gautier, nici chiar situaţia lui atât de grozavă, nu-i tulburară o clipă gândul, concentrat cu totul asupra unei singure fiinţe: Marguerite!

Nu se întreba dacă regele mai era în Turn, ci îşi zicea:

— Desigur ea se va reîntoarce. Şi atunci… Oh! Atunci, e pierdută! Mizerabilul acela de Bigorne s-a gândit să-l aducă pe rege aici, ca să-l convingă cu probele, că ea-l înşeală…

Privirea lui nehotărâtă se însufleţi. O contracţie dureroasă îi schimonosi faţa.

— Ea îşi înşeală soţul! repetă el cu glas înăbuşit. E adevărat! O ştiu! Am văzut-o cu ochii mei! Şi… o iubesc!… Oh! O iubesc încă, din toată puterea fiinţei mele, şi simt că singura bucurie pe care o mai pot nădăjdui de la acest amor infam şi dureros, e… să mor salvând-o!

În privirea lui era ceva nebunesc.

În minutul când se îndreaptă spre nebunie, omul are priviri de acestea nehotărâte, care parcă rătăcesc pe lucruri, pe care nu le văd ceilalţi oameni.

Figura lui, obişnuit palidă, frumoasa lui faţă cu trăsăturile hotărâte şi delicate totodată, se înţelenise…

Cu toate astea el zâmbi.

— Ce fericire a fost că… am vegheat!… Ce fericire că… n-aveam încredere în Bigorne! Cum nu mă-ncred nici… în Buridan! Cum nu mă-ncred în fratele meu!… Toţi… cu toţii, îi doresc moartea! Dacă n-aş fi fost acolo, dacă n-aş fi ajuns la vreme, Ludovic ar fi citit foile acelea pe care era numele ei, al ei!… Binecuvântat să fie cerul… că am sosit la vreme! Dar asta-i tot? Cine ştie?… Trebuie să aflu dacă Ludovic se mai înapoiază… trebuie să fac aşa ca nici o urmă să nu-i mai dea vreo dovadă că…

Un suspin groaznic îi încheie gândul. Privi mult timp în jurul lui şi văzu tabloul pe care regele îl sfâşiase. Tresări.

— De ce bărbatul Margueritei a sfâşiat acest tablou?…

El cercetă cu o adâncă băgare de seamă celelalte tablouri, şi nu găsi nimic care să fi putut da de bănuit regelui Franţei că locuitoarea acelui loc de orgie se numea Marguerite de Bourgogne.

Atunci, cu linişte, cu metoda minuţioasă a asasinilor care se tem totdeauna să nu scape un detaliu care-i poate pierde, şi se căznesc să distrugă orice urmă legată de trecerea lor pe undeva, el se apucă să studieze, una după alta, toate mobilele pe care regele le spărsese; cercetă cutie cu cutie, se convinse că farfuriile, cupele, cănile, diferitele bucăţi de argintărie nu purtau nici un semn doveditor.

Întoarse draperiile pe dos, sondă zidurile, inspectă sculpturile

mobilelor.

Năduşeala îi îmbrobonea fruntea... vremea trecea. Fără să bage de seamă că ziua se duce, fără să priceapă că era sleit de puteri, Philippe îşi vedea de treabă.

Cum i se părea ceva suspect, îl spărgea în fărâme în aşa fel, încât să nu mai poată să fie reconstituit. Când ajunse la cana de argint, el îngălbeni, observând o coroană regală gravată în fundul splendidei argintării.

— Ce imprudenţă! şopti el.

Se sui pe platformă şi aruncă cana în fluviu...

Între timp, ajunse la dulapul în care se aflau costumele: rochiile pentru desfrâuri şi orgii, pe care le examinase şi regele. La rândul său, le inspectă cu o îngrijorare plină de amărăciune. Dar nu găsi nimic care să o poată da de gol, pe Marguerite. Numai smaraldele mantiei îi atraseră atenţia.

Se gândi mult la acele smaralde şi hotărî să le arunce tot în Sena.

Le desprinse din agăţătoare, le înfăşură într-o foaie de pergament şi se sui iar pe platformă.

Dar, acolo, un alt gând trebuie să-i fi trecut prin minte, căci îşi izbi fruntea murmurând:

— Într-adevăr, trebuie să fiu nebun ca să nu mă fi gândit la lucrul ăsta!...

Înfiorat, el se coborî, învălui mai cu grijă pietrele scumpe, legă pachetul cu o aţă pe care o scoase de la o rochie, şi se coborî până jos. Ajuns afară, aşteptă nemişcat un ceas, privind trecătorii, burghezii, studenţii şi soldaţii.

Mai cu seamă privea după soldaţi.

În sfârşit, îl văzu pe unul care, fără îndoială îi convenea. Se îndreptă spre el, se căută în buzunar, şi dădu peste vreo doi-trei bani de aur. Îi puse în mâna arcaşului, încremenit de atât noroc neaşteptat.

— Prietene, zise Philippe, după mondirul tău, văd că faci parte din garda Luvrului.

— Compania arcaşilor reginei... da, generosul meu gentilom.

— Bine! O vezi câteodată pe regină?

— Chiar şi de mai multe ori pe zi.

— Bine. Iată un pachet. Dă-i-l Doamnei Marguerite, şi, desigur, vei fi răsplătit în chip regesc. Dar, dă-i-l fără să te vadă cineva.

— E lesne! făcu soldatul bucuros. Dar dacă m-o întreba regina de unde vine acest pachet?

— Îi vei spune că vine de la Turnul Nesle!...

— Şi dacă mă întreabă cine mi l-a dat?...

— Vei răspunde că i-l trimite Philippe, seniorul d'Aulnay.

— O să i-l dau chiar azi, zise soldatul, care salutând, se îndepărtă vesel, numărând monedele de aur pe care le ţinea încă în mână şi

gândindu-se la… alţi bani de aur, care ar mai putea să li se adauge.

Philippe se înapoiase în turn, unde-şi urma cercetările.

Veni un moment când întunericul începu să învăluie încăperile turnului. El privi cu mirare în juru-i şi se gândi.

— Se înnoptează! Îngrozitoare zi am petrecut!… Dar… iată-mă liniştit! Regele se poate întoarce… poate să pună să răscolească peste tot!… Ochii lui n-or să mai dea peste nimic! Marguerite… pentru a doua oară te salvez!… Haidem, urmă el, după câteva minute de reflecţii posomorâte, acum haidem să vedem dacă voi putea să-l regăsesc pe Buridan şi pe fratele meu.

Se coborî.

În clipa când punea piciorul pe ultima treaptă a scării, sala de jos a turnului se umplu de o mulţime de arcaşi, şi zărindu-l, un om, strigă:

— Iacă… măcar unul! Puneţi mâna pe el!… Fără îndoială nici ceilalţi nu trebuie să fie pe departe! Cercetaţi turnul şi aduceţi-mi-i!…

În clipa aceea, Philippe d’Aulnay fu înhăţat. O duzină de arcaşi se năpustiră asupra lui. În câteva secunde, Philippe fu legat, fără să împotrivească cea mai mică rezistenţă, ridicat, dus afară şi aruncat într-o căruţă care aştepta la poarta Turnului.

Cum agenţii autorităţii procedau şi pe atunci întocmai cum procedează şi astăzi, arestarea aceea neaşteptată se făcuse după toate regulile artei poliţieneşti, adică – în momentul când fu aruncat în căruţă, nenorocitul tânăr era pe jumătate mort şi faţa îi era plină de sânge. Philippe leşină. Dar, înainte de a leşina, mai avu timp să i se înfiripeze un gând:

— O Marguerite! Eşti scăpată… scăpată de mine! Scăpată de acela pe care n-ai să-l iubeşti niciodată şi care te va adora până la ultima lui suflare!

Turnul Nesle fu scotocit de jos până sus. Dar totul fu zadarnic. Nu mai găsiră pe nimeni. Cu toate astea comandantul arcaşilor poliţiei, îşi frecă mâinile, foarte vesel de arestarea de seamă pe care o făcuse.

— Am pus mâna pe unul! zise el – După aerul lui, după haine, cred că trebuie să fie unul dintre cei mai de seamă… poate-i chiar şeful lor. Nădăjduiesc că regina va fi mulţumită de felul cum am îndeplinit însărcinarea, pe care mi-a încredinţat-o.

*

*   *

Când îşi veni în fire, Philippe văzu că se află într-o beznă în care nu străbătea nici măcar una din dârele acelea de lumină, care par ca o pulbere de raze în noapte. Încercă să-şi dea seama de locul unde se găsea, şi voi să se mişte. Dar simţi că gleznele-i erau prinse în inele de fier şi că, fiecare din acele inele, era legat cu câte un lanţ straşnic de gros. Pipăi zidul de care era lipit şi simţi că pietrele acelea erau

umede şi mucegăite.

Respira un aer foarte stricat. I se păru aşa ca şi cum ar fi fost aruncat de viu într-un mormânt, şi, din minutul acela, rămase nemişcat, cu ochii mari, căutând zadarnic să pătrundă negura, încercând să audă vreun zgomot, care să-l apropie de lumea vieţuitoarelor. În gândul lui chiar, nu era decât întuneric şi tăcere. Simţea chiar că şi gândul i se dezgrădinează şi se fărâmiţează. I se păru că nebunia, ca un flux ameninţător, începe a-i pune stăpânire în creier. Imagini nelămurite, cu contururile şterse, se legănară în faţa ochilor lui.

El le recunoştea şi le chema, una câte una.

— Tu eşti, Marigny? Tu eşti, asasinul tatălui şi mamei mele? Tu eşti, care vii să mă mai şi insulţi în mizeria în care sunt aruncat?... Apropie-te, dacă îndrăzneşti!... Ah! Iată-l şi pe Buridan!... Scumpe prietene, te rog, ajută-mi să desfac nodurile astea, care mă fac să sufăr îngrozitor... Nu te duce, te rog din suflet! Ajutor! Ajutor, Buridane!... Oh!... El pleacă!... Nu mai e nimic pe lume... nici prietenie! nici frăţie!... Gautier, frate!... Pentru ce mă ameninţi tu pumnalul?... Ce rău ţi-am făcut?... Ştii bine că o iubeam!... Şi tu ai să mă urăşti, până la moarte, pentru că am scăpat-o!... Ei, bine!... Loveşte, şi voi binecuvânta pe fratele, care mă scapă, la rândul lui... de suferinţele mele... Oh!... Şi, mizerabilul acela de Bigorne, îndrăzneşte să râdă! Cu cine e?... Cu Marigny. Uite-i, cum beau împreună... Vreau să beau şi eu... Nu, nu! Nu e Marigny!... Nu-i nici Bigorne! E... e... putere cerească. Îngeri care mi-aţi auzit vaietele! Cavaleri şi dame care mă auziţi! Gândiţi-vă dacă poate suporta cineva... atâta fericire!... Ea e!... Vine spre mine!... Îmi întinde braţele!

Philippe căzu în genunchi, în huruitul lanţurilor zguduite.

Toate imaginile pe care le evocase pieriseră ca nişte închipuiri trecătoare de delir, care vin în îmbrăţişări aeriene, şi trec tot aşa, precum au venit... una câte una... o imagine limpede încercuită... o figură radioasă... o privire iubitoare... o fiinţă care părea că răspândea o lumină, care străfulgera în ochii nenorocitului tânăr în temniţa oarbă: Marguerite.

XLIX. ZÂNĂ SAU VRAJITOARE?

Înainte de a şti ce s-au făcut Buridan şi prietenii lui, pe care i-am lăsat în Curtea minunilor, este nevoie să facem cunoscut mai întâi cititorilor cele ce se întâmplaseră la Turnul Nesle între rege şi contele de Valois, apoi la Luvru.

Condus de Bigorne, după cum s-a văzut, Ludovic Vicleanul, pătrunsese în sala în care fusese închis contele de Valois după

năzdrăvănia îndeplinită de Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot şi Lancelot.

Văzându-l intrând pe nepotul şi regele său, Valois scoase un strigăt de bucurie şi se repezi spre Ludovic, care-l strânse în braţe.

— Oare, trebuia să vin chiar eu, ca să te smulg din mâinile Fillistinilor?

— Ah! Sire, strigă Valois, de-ar trebui să trăiesc mai multe veacuri, niciodată n-am să uit că vă datorez libertatea şi… poate chiar viaţa. Scumpul meu, Sire, puteţi dispune de această viaţă… vă aparţine de acum înainte. Vorbind astfel, într-un moment de reacţie, după orele de îngrijorare şi de spaimă pe care le îndurase, contele de Valois izbucni în plâns. În clipele acelea era sincer, vorbind de recunoştinţa lui, şi un fel de entuziasm îl cuprindea la gândul că regele îl iubea îndeajuns, ca să vină singur, să-l scape.

Dar contele de Valois era un spirit sucit şi emoţiile binefăcătoare îl stăpâneau puţin timp. Chiar în clipa când se gândea atât de bucuros că regele se interesase de el atâta de mult încât îi venise, în persoană, în ajutor, în clipa aceea, zicem, el drămăluia influenţa pe care o avea asupra regelui şi care socotea că trebuie să fie cu mult mai adâncă decât bănuise chiar vreodată… şi se întreba: ce folos ar mai putea trage din acea dragoste familiară, pe care nici n-o bănuia în inima nepotului său.

— Dar, cum aţi ştiut… Sire? întrebă el, după îmbrăţişările şi demonstraţiile de dragoste care urmară primelor clipe.

— Că erai în Turnul Nesle, onorate unchi? Bigorne… e cel care mi-a vorbit mult de dumneata.

— Lancelot Bigorne, v-a vorbit mult de mine? bolborosi contele, tremurând. Şi… ce v-a putut spune? Băgaţi de seamă, Sire! Acest om este un mare ticălos!

— Ei aşi! Eu nu-l judec astfel. Mai întâi, acest om mi-a spus ceea ce aveam interes să-mi spună: am pus de l-a arestat, l-am adus la Luvru, l-am speriat (regele minţea, dar ţinea să-şi păstreze meritul în ochii contelui) şi l-am silit să mărturisească… că te ţinea prizonier în Turn. De altfel… îşi va primi pedeapsa pe care o merită: zilele-i sunt numărate.

Încredinţat că Lancelot Bigorne fusese azvârlit în vreo temniţă şi că, în curând, va fi executat, Valois, care îşi promitea să vegheze ca această execuţie să se săvârşească cât de repede, se linişti de ameninţarea destăinuirilor aceluia care îi fusese slugă, pe vremea când el era amantul Margueritei de Bourgogne. Şi… nu mai insistă.

— Dar, urmă regele, la rândul său, spune-mi scumpul meu unchi, cum ai putut să te laşi prins, ca o vulpe urmărit de câini?

— Sire, făcu Valois, trebuie să vă mărturisesc că, înainte de toate, mi-e dor de aer curat… şi că… mor de foame.

— Mori de foame? Tu, Valois? strigă regele. Dar şunculiţele?

— Şunculiţele? întrebă Valois zăpăcit.

— Şunculiţele… cu care a vrut să te trateze Bigorne?…

— Vai, Sire! drept orice şuncă, n-am avut decât o bucată de pâine neagră, mucegăită, şi, dimpotrivă, lucru şi mai groaznic, eu eram să fiu mâncat de mizerabilii aceia.

— Cum, scumpul meu unchi? Era să te mănânce Bigorne?

— Ah! Bigorne!… Da, Sire! Şi banditul acela de Riquet Haudryot. Şi Guillaume Bourrasque, celălalt păcătos!… Mizerabilii m-au jucat la zaruri…

— Te-au jucat la zaruri?… Ca pe un porc, la târgul de la Saint-Denis?

— Da Sire! Mai întâi mi-au pus în joc capul… apoi şoriciul, şi, la sfârşit, şuncuşoarele! Vreau să zic şuncile… adică, vreau să zic…

Reamintindu-şi scena pe care o evoca, Valois bâlbâia de necaz şi de spaimă.

Nu mai ştia ce spune, şi rămase încremenit în faţa regelui, care pufni în râs, cu hohote, găsind absolut minunată păcăleala, de a fi vrut să-i mănânce pulpele lui Valois şi zicându-şi că neapărat îl va lua în serviciul lui pe Lancelot Bigorne.

— Sire! făcu Valois, nedumerit, vă spun drept că nu aş prea vedea ce e de râs în faptul că acei mizerabili bandiţi au vrut să mă trateze ca pe…

— Ca pe un porc scos de la opărit! întrerupse regele, care nu-şi reamintea să fi râs vreodată cu atâta poftă (şi cu toate astea râdea bine când râdea).

— Da, Sire! zise Valois posomorât, – ca pe un porc!

— Fii pe pace, scumpul meu Valois. Vei fi răzbunat. Haide, vino! Pe dracu! De n-ar fi să mă mai gândesc la toate emoţiile prin care am trecut, afacerea asta cu şoriciul, îmi dă o poftă de mâncare îndrăcită şi vreau să te poftesc la mine la masă!

Suiră scările, ieşiră din turn şi dacă n-ar fi fost atât de dimineaţă, dacă în minutul acela ar fi trecut pe acolo vreun burghez, ar fi asistat la ciudatul spectacol al regelui Franţei râzând, de se ţinea cu mâinile de burtă şi al monseniorului Valois, urmându-l, galben, tras la faţă şi posomorât. După o jumătate de ceas, unchiul şi nepotul se instalau în faţa unei mese bogat servită, la care Ludovic ţinuse să figureze şi o şuncă enormă.

— Domnilor, întrebă el pe seniorii, care, după obicei, asistau la masa lui, ce credeţi că mănânc în minutul ăsta?

— Sire, răspunse Gaucher de Châtillon, dacă nu greşesc, asta-i carne de porc.

— Ei bine! nu, n-ai ghicit, e carne de Valois.

Şi regele porni pe un astfel de râs, încât Geoffroy de Malestroit îl

bătu pe spate, binişor, o familiaritate pe care n-ar fi îngăduit-o regii care i-au urmat.

— Mulţumesc, Malestroit! zise regele venindu-şi în fire, pe când în faţa acelei glume, curtenii se priveau şi se-ntrebau dacă Valois mai era în favoarea de odinioară, sau dacă acea glumă, care semăna mai mult o insultă, nu era semnalul unei dizgraţii a puternicului personaj.

Cu toate astea, pe la nouă de dimineaţă, pofta de mâncare a regelui se potoli, şi trebuie să spunem că Valois chiar, care-şi regăsise voia bună şi cu toate că în el, era furios pe năzdrăvăniile regescului său amfitrion, nu pierduse nici o îmbucătură.

Regele lăsă lumea să plece.

— Acum, Valois, că suntem singuri, istoriseşte-mi cum ţi s-a întâmplat această păţanie neînchipuită, să fii făcut prizonier în chiar palatul tău, păzit precum eşti şi de trei sute de soldaţi?

În câteva cuvinte, Valois istorisi cele petrecute în hotelul său, şi povesti cum Buridan şi Lancelot Bigorne, profitând de întunericul care era în galeria, unde se petrecuse învălmăşeala, putuseră să pună mâna pe el.

Cât despre felul cum izbutiseră să pătrundă în palat, el nu spuse nimic, ţinând să lichideze singur acasă această chestie cu Simon Maligne.

— Ştii tu, zise regele cu admiraţie, că sunt nişte oameni straşnici!

— Da, Sire! răspunse Valois, posomorât, straşnici şi de temut. De-ar fi singuri, n-ar fi nevoit să ne preocupăm de ei decât doar… să punem să-i spânzure. Dar, Sire, nenorocirea e că aceşti oameni sunt inspiraţi de un om mai straşnic decât ei, în mâna căruia ei nu sunt decât nişte instrumente. Acest om mi-a jurat pieirea. Acest om plin de fiere, de gelozie, exasperat de ura contra unchiului regelui, vrea să vă priveze de cel mai bun sfătuitor al vostru, de cel mai devotat, mai dezinteresat… mai credincios servitor al vostru.

— De cine vrei să vorbeşti, Valois? zise regele în care începea să clocotească furia.

Pe chipul lui Valois se încrustă o expresie grozavă. El care vorbea de ură, de gelozia altuia, lăsă să se vadă pe figura lui semnele hidoase ale geloziei şi urii care se dezlănţuia în el şi pe care nu izbutea să le ascundă, cu toată puterea de stăpânire pe care o avea. Se aplecă spre rege, şi cu buzele tremurătoare de turbare, cu vocea năbuşită, el grăi:

— De cine vreţi oare să vorbesc, Sire, dacă nu de acela care, după ce a ruinat pe fratele meu, Philippe al IV-lea, caută să vă ruineze şi pe voi? De cine vreţi să vorbesc dacă nu de acela care mă urăşte, pentru că i-am surprins furturile, pentru că are nevoie de umbră şi de tăcere, fiindcă eu sunt facla care luminează, cuvântul care acuză? De cine vreţi să vorbesc dacă nu de singurul om care are tot interesul să

dispar…

— Crezi, strigă regele, crezi că Marigny ar îndrăzni?…

— Ah! Sire, vedeţi, chiar voi i-aţi pronunţat numele, blestemat! Marigny e Sire, acel care a trimis banda asta de bandiţi, cu însărcinarea să mă asasineze! Bandiţii n-au îndrăznit să meargă până la sfârşit. N-au îndrăznit să mă omoare, dar m-ar fi lăsat să mor de foame şi de sete în temniţa aceea de unde regele meu a venit să mă scoată, asemeni unui înger trimis de Dumnezeu.

— Pe Sfânta Fecioară, bolborosi regele, în care se dezlănţuia furia, dacă aş fi sigur, aş pune să-l, aresteze pe Marigny, aş pune să-l zvârle în temniţă, da să-l spânzure, măcar că e primul meu ministru… să-l spânzure de furcile de la Montfaucon pe care mi le-a oferit ca dar, de norocoasă suire pe tron.

În momentul acela Valois pricepu că-şi juca pe o singură lovitură de zaruri puterea şi, poate, chiar libertatea şi viaţa.

Simţi că, pornit pe calea învinuirilor, trebuia să meargă până la capăt, trebuia să-l zdrobească pe rivalul tău sub una din acele acuzări de care nu te mai poţi scutura.

El închise ochii o clipă, se gândi bine, îşi adună puterile.

Măsură interesele contradictorii care se ciocneau în capul său, avu o scurtă şi înfiorată nehotărâre, şi se gândi că, pentru ca să lovească de moarte în Marigny, trebuia să sacrifice pe Myrtille. Ascultă glasul iubirii şi al urii sale, dar ura învinse.

Ura fu mai tare, mai cu seamă că în mintea lui, îşi făgăduise să găsească mijlocul s-o scape pe fată, asasinând totuşi pe tată.

Faţa i se mai posomorî, vocea i se făcu mai amară.

— Sire, urmă el, dacă v-aş spune adevărul întreg, dacă v-aş spune de ce, de câteva zile, Marigny, care a dorit întotdeauna pieirea mea, s-a hotărât să mă omoare în sfârşit, după ce a şovăit atâta vreme…

— Vorbeşte! Îţi ordon! zise regele, văzând că Valois se oprea.

— E că, da data asta, Sire, urmă Valois, a cărui voce era ca o suflare fierbinte şi necurată aţâţând un foc, de data asta, nu era vorba numai de mine, de data asta era vorba ca suprimându-mă, să ajungă mai sigur pe acela pe care Marigny îl urăşte în fundul inimii lui.

— Şi… pe cine oare? strigă regele. Vorbeşte, conte? Vorbeşte, sau voi crede că e vorba poate să lovească pe vreunul din cavalerii mei cei mai devotaţi…

— Daţi-mi un exemplu, Sire! zise Valois, cu un surâs înspăimântător.

— Ştiu şi eu? Poate pe Châtillon, Châtillon care m-a făcut rege al Navarei.

— Mai sus, Sire! Mai sus!

— Să dea dracii în el! zise regele, potolit deodată şi cu un surâs straniu. Să fie, oare, vorba de unul dintre cei doi fraţi ai mei?

— Mai sus, Sire! Mai sus! răspunse Valois. Dacă Enguerrand de Marigny, adăugă el, vorbind încet, n-ar fi vizat decât pe contele de la Marche sau pe contele de Poitiers, iertaţi-mă, Sire! Dar l-aş fi lăsat pe acest Enguerrand de Marigny să lucreze!

Regele tresări şi îngălbeni, văzând că i se ghicesc gândurile cele mai ascunse.

— Căci, atunci, urmă Valois cu glasul lui şuierător, m-aş fi gândit că Dumnezeu chiar înarma braţul lui Marigny împotriva a doi oameni, care aşteaptă cu o vădită nerăbdare rândul lor de a se sui pe tron! Dar v-am zis: mai sus! Căutaţi şi mai sus!... Vă văd îngălbenind, văd că aţi înţeles! Da, Sire! este vorba de voi! Pe voi îndrăzneşte Marigny să vă ameninţe direct. Şi dacă Buridan nu e decât instrumentul lui Marigny, cine poate şti dacă Marigny chiar nu e instrumentul celor doi fraţi ai voştri?

Regele tăcu câteva minute, tăcere mai grozavă decât toată furia lui gălăgioasă.

Pentru că de data asta, în inima lui, cu furia, se strecura şi frica. Ştia fără îndoială că fraţii lui fierbeau de nerăbdare să pună mâna pe coroană, şi că n-ar fi dat înapoi chiar în faţa unui fratricid. Pe de altă parte, Marigny îl înspăimântase întotdeauna. În inima tânără a lui Ludovic Vicleanul, inimă uşuratică, mai mult înclinată plăcerilor, luptelor în serbări, petrecerilor, decât pregătirilor războinice, sau grijilor diplomatice, Marigny, reprezenta formidabila putere a lui Philippe cel Frumos.

El era aspra incarnaţie a puterii aceleia despotice, exercitată de tatăl lui Ludovic.

El păstra în ochi reflexul tragediilor sângeroase, care se desfăşurase sub domnia regelui decedat. Marigny era spectrul unui trecut, de îngrijorare şi de groază. Ludovic se temea de el, şi, mai cu seamă, ducea cu greu jugul autorităţii lui morale, pe care îndelungile servicii aduse coroanei i-o dădeau primului ministru.

Dacă crezu, sau nu, învinuirile aduse de Valois, nu însemna nimic. Dar Valois ştia bine că tânărul rege, care îşi ieşea din sărite sub frâul lui Marigny, ar profita de prima ocazie serioasă ca să-l răstoarne pe asprul său îndrumător.

Regele căzuse pe gânduri. Cu surâsul urii satisfăcute, Valois îl privea. De data asta, Ludovic Vicleanul nu se lăsă în voia uneia din furiile acelea tot atât de repede potolită, după cum era dezlănţuită; de data asta se gândea. O dungă adâncă îi încreţea fruntea lui copilărească, care nu cunoscuse încă nevoile vieţii. Ochii lui albaştri-cenuşii, care obişnuit nu reflectau decât fericirea de a trăi, deveniseră răutăcioşi.

— Marigny e pierdut! se gândi contele de Valois cu un urlet mut de bucurie.

Regele ridică capul încetişor, roti ochii în jurul lui ca pentru a se asigura că umbra lui Marigny nu era acolo ca să-l spioneze, şi întrebă:

— Cum o să facem?…

Aceasta însemna condamnarea lui Enguerrand de Marigny. Sau, mai bine zis, însemna cea mai desăvârşită complicitate în vederea unei crime politice.

Valois îl pricepu. Se sculă, înconjură masa şi se aşeză lângă rege; părea astfel că orice distanţă ierarhică ar fi fost suprimată între ei. Nu mai erau regele schimbând vederi cu un senior vasal, ci unchiul şi nepotul vorbind de afaceri familiare.

Erau doi complici, apropiindu-se ca să pună la cale crima proiectată.

— Sire, zise Valois, dacă Maiestatea voastră vrea să-mi încredinţeze îndeplinirea acestei afaceri, mă oblig să găsesc un pretext suficient fără să fie nevoie ca poporul să afle adevărul, adică de primejdia care v-a ameninţat zilele. Motivele nu lipsesc! Vom pune să caute în pivniţele castelului lui Marigny, şi le vom găsi pline de aur, pe când lăzile regelui sunt aproape goale. Îl vom întreba: de unde provine averea aceea? Îl vom acuza de a fi jefuit şi călcat jurământul banilor destinaţi lui Bertrand de Goth[5]. Îl vom acuza, cu dovezi, de a fi primit bani de la flamanzi, pentru ca să trădeze cauza regelui Franţei… Şi, la urmă, Sire, îl vom învinui de o crimă mai grozavă decât oricare alta…

Regele se înfioră. El asculta cu o adâncă băgare de seamă vocea plină de ură, cu care îl pătrundea Valois în lupta cu geniul răzbunării.

Se îmbiba cu fierea pe care i-o strecura sinistrul rival al lui Enguerrand de Marigny. Şi cu un fior de groază ascultă ultima învinuire.

— Ştiţi, Sire, că aţi fost ameninţat de vrăjile unei fermecătoare, a unei ghicitoare, a unei făpturi a iadului, care, fără îndoială, e învoită cu dracul.

Regele făcu semnul crucii şi murmură repede un fel de desfăcătură, făcută ca să îndepărteze de el demonii, sau stafiile invizibile.

— Ştiţi urmă Valois, că eu însumi, Sire, am pus mâna pe farmecul care, printr-o supremă insultă, fusese pus într-un aghiazmatar. Da, acolo, în chiar odaia vrăjitoarei, în acel aghiazmatar profanat, cu mâinile mele chiar, am apucat statueta de ceară făcută după asemănarea voastră şi cu inima străpunsă de un ac, pentru ca inima voastră să vă plesnească în piept. L-aţi văzut… vi l-am adus…

— Mi-aduc aminte, murmură regele galben ca ceara, mi-aduc aminte de seara aceea grozavă…

— Ei bine, Sire, mai amintiţi-vă şi de ţinuta lui Marigny! N-aţi observat tulburarea lui, paloarea sa? Şi pe când la grădiniţa cu

---

[5] Papa Clément al V-lea

trandafiri eu scăpam pe regele meu, nu e adevărat că Marigny s-a aruncat la picioarele voastre, el mândria personificată? Ce voia să spună? Ce rugăminte îi fierbea în inimă, dar n-a îndrăznit să-i iasă din gură? V-aţi întrebat toate acestea Sire? V-aţi întrebat secretul acelei tulburări?...

— Nu m-am gândit la astea, zise regele cu naivitate. Dar acum, pe Maica Fecioară, groaznicul adevăr mi se limpezeşte înaintea ochilor: Constituţia lui Marigny era chinuită de remuşcări!

— Nu, Sire! Nu de remuşcări, ci de groază. Marigny se temea! Auziţi? Se temea pentru că acea vrăjitoare, fata aceea blestemată care vă pregătea moartea...

— Ei, bine? se cutremură regele.

— Ei bine!... E chiar fata lui!

— Fiica lui? făcu regele cu un accent de spaimă nebunească.

— Fiica lui! Complicea lui! Poate, în fond, o biată nevinovată, căci n-a lucrat decât sub imboldul tatălui său.

Zăpăcit, tremurând, cu părul ud de năduşeală, copleşit în fotoliul său, Ludovic de-abia mai auzea ultimele cuvinte cu care Valois încerca justificarea Myrtillei.

Mii de gânduri îi treceau prin cap. Cuvintele vrăjitoarei de la Temple, istorisirea lui Lancelot Bigorne, se încurcau în mintea lui şi formau un ciudat amestec de gânduri mohorâte asupra cărora aripile negre ale superstiţiei îşi întindeau umbra. Şi atunci, pe când Valois îşi chinuia mintea să iscodească o minciună prin care să explice cum Myrtille nu mai era în Temple, cum o putuse lua de acolo şi cum o ţinea prizonieră în palatul său, regele îşi reamintea înfăţişarea vrăjitoarei pe care o văzuse în carcerele de la Temple şi de care i se spunea, acum, că e fata lui Marigny.

— În numele cerului! bolborosi el, cum Marigny care, să tot aibă patruzeci şi patru de ani, are o fiică care pare aproape de patruzeci şi cinci de ani?

Deodată, se izbi cu mâna peste frunte şi şopti:

— Am priceput!...

Atunci se petrecu o scenă de un caraghioslâc funebru.

Avu loc un fel de încurcătură sinistră, regele gândindu-se la Mabel şi Valois, gândindu-se la Myrtille, amândouă la un loc reprezentând în acea clipă a conversaţiei pe singura şi unica vrăjitoare care fabricase farmecul.

— Valois, strigă deodată regele cu un aer triumfător, ai mai văzut pe vrăjitoare de când ai arestat-o la grădiniţa cu trandafiri şi ai închis-o la Temple? Te-ai dus în temniţa ei?

— Sire... bolborosi Valois care ajuns în momentul critic al acuzării sale făcea o sforţare grozavă ca să găsească o explicaţie naturală a prefacerii Myrtillei în Mabel, fără de care minciuna lui meşteşugită se

prăbuşea şi din acuzator el putea deveni acuzat.

— Ai mai văzut-o, nu-i aşa? urmă regele cu înfocare. Şi, spune-mi, e tânără? Nu poate fi decât tânără, deoarece e fata lui Marigny. Poate avea între douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani?

— De-abia şaptesprezece ani! murmură Valois cu vocea înăbuşită, mărindu-i-se îngrijorarea din minut în minut.

— Şaptesprezece ani! strigă regele cu aceeaşi înfocare. Acesta este efectul care l-a produs asupra ta? Ţi s-a părut că are vârsta asta?

— Fără îndoială, Sire! zise Valois mirat. E tinereţea în toată strălucirea ei înfloritoare, adăugă el cu un fior de pasiune, frumuseţea cea mai graţioasă. Ea era cea mai frumoasă roză din grădiniţa cu trandafiri…

Regele privi spre Valois cu milă.

— Aşadar zise el nu numai că ţi-a părut tânără, dar încă ţi s-a părut frumoasă? Ei bine! Ascultă Valois! Iată tocmai ceea ce probează că avem de-a face cu o vrăjitoare adevărată: în faţa mea a luat înfăţişarea unei femei bătrâne şi groaznice!…

Valois rămase aşa de încremenit încât se întrebă o clipă dacă regele nu juca un joc groaznic cu el.

— Sire, bâlbâi el, nu pricep!

— Dar eu, pricep exclamă Ludovic triumfător, Bigorne mi-a spus tot: fata asta, Valois, nu e numai o vrăjitoare, ci şi o zână.

— Bigorne?… O zână?… şopti Valois speriat, trecându-şi mâna peste fruntea udă de năduşeală.

— Ei da! repetă Ludovic, o zână! Adică una din acele fiinţe care pot să ia toate înfăţişările, fără îndoială ca să poată scăpa de răzbunarea creştinilor. Ca să încheiem, adăugă el sculându-se repede, o să ne ducem împreună s-o vedem; dar cine ştie sub ce nouă arătare ni se va înfăţişa! În orice caz o desfid să-ţi apară tânără şi frumoasă, pe când mie mi se va arăta bătrână şi urâtă. Haide, Valois! să ne ducem s-o vedem şi să controlăm, una prin alta, îndoita noastră viziune.

— Ea e aici oare? bolborosi Valois, înspăimântat.

— Am dat ordin lui Trencavel să mi-o aducă. Trebuie să fie aici, de astă noapte.

În acelaşi timp regele se repezi spre odaia lui de culcare, urmat de Valois care se clătina, se împleticea şi se întreba chiar spre ce groaznică nenorocire se îndrepta oare?

Regele se opri un moment în antecamera apartamentului său. Hugues de Trencavel, cu sabia scoasă sta în faţa uşii şi doisprezece soldaţi păzeau alături de el.

— Vrăjitoarea? întrebă regele.

— Ea aşteaptă bunăvoinţa regelui! zise căpitanul gărzii. Dar, Sire, după ordinul vostru am adus şi pe maestrul Capeluche şi pe casierul vostru. Sunt aici de la trei de dimineaţă.

Regele îşi aruncă privirea într-un colţ al antecamerei şi, zări pe casierul său care era acolo, în picioare, cu trei saci mari cu galbeni în braţe.

Casierul tezaurului salută, făcând o reverenţă, surâzând graţios şi arătă cei trei saci.

— Bine! zise regele, poţi să pleci!

— Cu sacii, Sire?

— Da, cu sacii, de care nu mai am nevoie şi drept amintire a acestui eveniment, vei păstra unul pentru tine..

— Mă pot duce, dar, să mă culc? întrebă casierul înclinându-se până la pământ.

— Du-te dracului! strigă Ludovic Vicleanul.

În vremea asta Valois privise în unghiul opus al anticamerei şi îl zărise pe Capeluche, moţăind pe o bancă. Gâdele ţinea în mâna-i încleştată trei funii noi, frumoase şi unse cu îngrijire, ale căror noduri erau deja pregătite.

— Pentru cine or fi funiile acelea? se gândi Valois, înspăimântat.

— Să plece şi executorul vostru, Sire? întrebă Hugues de Trencavel, arătând cu degetul pe Capeluche.

Regele se întoarse spre călău, şovăi un minut:

— Nu! zise el, – lasă-l. Am să am, poate, nevoie de el, şi chiar de cele trei funii ale lui. Până atunci… poate să sforăie cât o voi.

Toţi cei care erau de faţă îngălbeniră, începând cu Trencavel, până la ultimul arcaş, fiecare întrebându-se cui erau hărăzite cele trei frânghii.

— Trei funii! se gândi Valois lugubru. Una pentru vrăjitoare, una pentru Marigny, şi una pentru mine!…

Numai maestrul Capeluche nu pălise pentru că el continuă să moţăie ţinându-şi strânse cele trei funii cu liniştea şi sonoritatea unei conştiinţe care nu are de ce să se mustre.

— Ai dus-o pe vrăjitoare în odaia mea? întrebă regele.

— Nu, Sire, răspunse Trencavel, am crezut să fac mai bine ducând-o în cabinetul unde nu e nici fereastră, nici uşă, pe unde să poată fugi.

— Bine ai făcut iscusitul meu Trencavel! Şi regele, urmat de Valois care se ţinea ţeapăn, intră în camera lui de culcare. Acolo erau şase soldaţi de gardă sub comanda unui ofiţer. Cei şase soldaţi erau aşezaţi la rând, în faţa uşii cabinetului în care Mabel fusese închisă.

Regele îl dădu la o parte cu un semn şi deschise uşa odăii.

— Sunt pierdut! şopti Valois.

În minutul acela se auzi un strigăt. Acel strigăt îl scosese regele intrând în odăiţă. Toţi putură să constate atunci, că odăiţa era goală! …

— Goală! strigă regele cu glas tremurând.

— Goală! repetă Valois în gând, cu mugetul de bucurie al condamnatului care se vede scăpat în ultimul moment.

Şi atunci, pe când în tot Luvrul vestea acele întâmplări de necrezut, se răspândea cu iuţeala fulgerului, pe când unii spuneau că e o minune, şi alţii alergau să pună să se tragă clopotele (căci atunci se trăgeau clopotele pentru toate şi chiar pentru nimic) pe când lumea venea de pretutindeni să constate că vrăjitoarea fusese furată de vreun drac, regele îi spunea liniştit lui Valois:

— Nu-ţi spuneam eu, că fata asta nu e numai o vrăjitoare, ci şi o zână!

L. SMARALDELE

Cititorii noştri nu cred nici în zâne, nici în draci care să fure oamenii dintr-o odăiţă cât se poate de bine închisă şi păzită de şase soldaţi şi un ofiţer. E bine, e rău? Nu avem vreme să discutăm aici această importantă chestie, dar e un fapt: cititorii nu cred în zâne, sau cel puţin în zânele în care se credea pe vremea lui Ludovic al X-lea, zis Vicleanul. Poate, vor fi crezând în altfel de zâne, de o altă esenţă, şi care... dar la ce să întrerupem istorisirea noastră pierzându-ne vremea cu consideraţii... filosofice?

Luând drept neîndoios faptul că cititorul modern refuză categoric să creadă în zâne, noi romancierii suntem obligaţi să-l introducem în culise şi să-i arătăm uşa secretă. Într-un cuvânt... să explicăm minunea.

Pentru asta, trebuie să pătrundem la regină în acelaşi minut, aproape când Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot, aceştia doi îmbrăcaţi în piei de urs şi cel dintâi în pielea unei maimuţe, apăreau în faţa elveţianului, care veghea la uşa regelui.

Pe când cei trei tovarăşi începeau vorba cu Ludovic al X-lea, conversaţia la care am asistat, cu toată ora înaintată, Marguerite de Bourgogne, umbla de colo până colo, frământându-se în odaia ei.

Îmbrăcată cu o rochie de lână albă, cu cute armonioase, cu părul despletit, faţa palidă, mersul legănat şi potolit, ar fi putut chiar ea să treacă drept una din acele zâne de care vorbeam mai sus.

Se trântea mereu pe câte un fotoliu mare, greoi şi sculptat, adevărate catedre, pe care civilizaţia noastră meschină şi le-ar închipui cu greu; acel al Margueritei mai era încărcat şi cu perne numeroase de mătase, care îndulcea tăria mobilelor de pe vremuri.

Apoi se scula repede, respira adânc dintr-o sticluţă conţinând parfumuri care trebuiau s-o liniştească dar care, în realitate nu făceau decât s-o surescite şi mai tare. Apoi, bătea cu un ciocan de argint pe

un fel de tobă mică de metal care răsuna puternic. La chemarea aceasta apărea o fată tânără cu ochii şireţi, uşoară, subţirică ca un ţipar. Servitoarea aceea îi cunoştea secretul, şi se bucura de toată încrederea stăpânei sale. Era un fel de Stragildo al Luvrului, mai puţin răutatea. Era un fel de Mabel, având în plus tinereţea. Ea avea pe lângă regină funcţii speciale, şi o vom vedea la lucru în îndeplinirea acelor funcţii.

— Juana, întrebă regina, a răsărit soarele? O să se sfârşească odată noaptea asta lungă? Ridică perdelele şi spune-mi dacă cerul a început să se lumineze?

— Vai, Doamnă! zise fata, dând din cap, cerul este încă întunecat. Nopţile par lungi acelor care visează treji. Aurora e încă departe, sub zările negre.

Regina oftă.

— Pentru ce, Doamnă, nu încercaţi să dormiţi? urmă Juana.

— Mă plictiseşti! zise regina. Pleacă!

Servitoarea salută repede şi se îndreptă spre uşă vioaie şi uşurică:

— Nu pleca! strigă Marguerite.

Slujnicuţa făcu o altă reverenţă şi se întoarse.

— Tot n-ai nici o ştire despre soarta lui Mabel? întrebă regina.

— Nici una, Doamnă! Dar de ce să vă tulburaţi? Se va înapoia ea, fiţi sigură…

— Nu eşti bună de nici o treabă! strigă Marguerite.

— Ah! Doamnă, dar cum poate să se ducă cineva să caute un om în acest imens Paris, despre care se zice că e cel mai mare oraş din lume şi care, desigur, e de zece ori mai întins ca Florenţa. Am căutat-o, dar… în zadar; şi Stragildo a căutat-o şi ştiţi, doar, că e un bun spion!

— Nici o veste despre Mabel! murmură regina. Deci nici o veste despre Myrtille… Oh! Numai să se înapoieze, adăugă ea, şi va vedea, de ce e în stare răzbunarea mea! Mizerabila, şi-a bătut joc de mine! Filtrul ei a fost o… minciună! Nici nu l-a făcut mai drăgăstos pe Buridan, nici nu l-a ucis… Oh! Păcălită, batjocorită, dispreţuită de toţi oamenii!… Dacă ar fi văzut cineva ce s-a petrecut în curtea leilor. Juana! Dacă ai fi văzut ce s-a petrecut în hrubele turnului Nesle!

— S-a pus preţ pe capul lor, Doamnă!… Sărmanii tineri. E unul, mai cu seamă, de care ar trebui să vă fie milă, pentru că fără el aţi fi murit. Şi ce moarte! Sfâşiată, mâncată de leul acela monstruos!…

— … Philippe d’Aulnay?… Îl urăsc mai mult ca pe toţi ceilalţi. Mai mult îmi place ura lui Buridan, decât iubirea lui Philippe!… Oh! Oamenii aceia! Mă vor pierde… înţelegi tu? Şi, ştii ce cred? Ştii gândul care mă chinuieşte, care mă înspăimântă?… Cred că iubirea acelui Philippe mă va pierde, mai sigur decât furia fratelui său, Gautier. Când mă gândesc că acest Philippe d’Aulnay e blestemul vieţii mele!

— Sărmanul tânăr! murmură Juana, ai cărei ochi se umeziră de

lacrimi. „Atât de blând, atât de politicos, atât de frumos!… şi atât de îndrăgostit!”

— Şi Valois? urmă Marguerite strigând. Cine ştie ce s-a făcut? Cine ştie ce au făcut cu el, după ce l-au răpit din palatul său?

— Purtaţi mult interes unchiului regelui, Doamnă?

— Îl urăsc, îl dispreţuiesc, Juana. Dar… el ştie lucruri grozave. Îl urăsc mai mult decât pe Marigny. Ah! Am fost prea slabă… Aceşti doi oameni ar trebui să fie cu totul înlăturaţi din drumul meu…

Îşi trecu peste fruntea palidă, ca o marmură frumoasă, mâna nervoasă şi fierbinte.

— Ce face regele? întrebă deodată regina.

— Regele? Fără îndoială că doarme, Doamnă.

— Du-te şi… vezi, Juana…

Tânără fată ieşi repede. Marguerite rămase singură şi îşi urmă plimbarea ei înceată urmărită de stafiile spiritului său, care treceau de la spaimă la sfidare, de la ură la pasiunea dragostei celei mai zvăpăiate… Câteodată, ridica perdelele grele de la câte o fereastră de unde ziua ar fi zărit, peste fortificaţii, vârful plopilor care străjuiau pe malurile Senei. Dar noaptea era adâncă, şi numai stelele împrăştiau o părere de lumină.

— N-o să se mai sfârşească noaptea asta! strigă Marguerite.

Se îndreptă spre uşă, străbătu două săli şi intră într-o odaie de culcare, unde se aflau două paturi slab luminate de o candelă, atârnată de tavan.

Într-unul dintre paturi era culcată principesa Blanche şi în celălalt principesa Jeanne. Ele dormeau adânc. Cu un braţ sub cap, Jeanne surâdea nu se ştie cărui vis şi părul ei blond, frumos, îl forma ca un fel de aureolă.

Mai agitată, Blanche şoptea cuvinte neînţelese, de vis şi pe faţa ei frumoasă şi delicată se răsfrângea un fel de spaimă.

Tăcută ca o stafie, Marguerite se apropie de Jeanne al cărei vis fericit şi surâzător prindea să se înfiripeze tocmai în acel moment, căci şi ea începu să vorbească cu un glas nesfârşit de blând.

Marguerite se aplecă să culeagă cuvintele surorii sale şi iată ce auzi:

— Te aştept! Nu-ţi fie teamă!… Te aştept la Turnul Nesle…

Marguerite tresări, ascultă şi mai încordată… dar urmarea se pierdu într-un murmur nedesluşit. Atunci ea se trase înapoi, până lângă patul Blanchei…

— Ele dorm! se gândi ea. Pot dormi. Nici remuşcarea, nici spaima, nici groaznicele îngrijorări ale zilei care va veni nu le muncesc… Ce spun? Ale ceasului poate!… Căci, cine ştie dacă fiecărui minut care trece, nu-i urmează clipa prăbuşirii?!… Nu, nimic din toate acestea nu le împiedică să doarmă, şi sunt fericite în visurile lor, să-şi

prelungească, chiar prin somn, plăcerile vieţii…

În minutul acela, cuvintele, pe care în spatele ei le pronunţa prinţesa Blanche deveniră mai desluşite.

Marguerite se întoarse repede şi se aplecă asupra Blanchei cum se aplecase asupra Jeannei.

Şi, iată ce auzi:

— Nu te duce! oftă Blanche, zbătându-se împotriva unor fantasme nevăzute. Oh! Dacă ţii la viaţă, nu te duce! Nu intra la Turnul Nesle!…

Marguerite păli, se azvârli îndărăt, ştergându-şi năduşeala rece, care-i picura pe frunte.

— Tot misterul Turnului Nesle! bombăni ea, urmând să se-ndepărteze de-a-ndărătelea, trecând de uşă, îndreptându-se mai grăbită şi mai uşoară ca oricând, spre odaia ei de culcare. Tot misterul Turnului iubirii şi al morţii se desluşea şi în aceste două vise. Amorul! … Moartea!… Oh! urmă ea, cutremurându-se, dacă s-ar fi aplecat altcineva decât mine să asculte şoaptele visurilor surorilor mele?… Turnul Nesle! Umbra infamiei care mă apasă în fiecare noapte!… Şi… ce? Când mă duceam să-mi întâlnesc amanţii de o noapte, nu ştiam că voi fi silită să-i ucid? Poate fi, oare, bănuită regina? Mai poate trăi acel care s-ar putea lăuda că a ţinut în braţele sale pe regina Franţei? … Remuşcări?… Haida de!… Cine sunt oamenii aceia pentru mine? Ce însemnează acei necunoscuţi?… Ce sunt mai mult decât… o plăcere trecătoare, care dispare, pentru ca să facă loc altor plăceri?… Stafii… vă sfidez!… Turn misterios, turn unde am cunoscut înfrigurarea şi nebunia ceasurilor pasionate, tu eşti adevărata mea locuinţă!…

Ajunsese în odaia ei şi, de data asta, preumblarea-i singuratică deveni mai tulburată.

— Da, urmă dânsa, strângându-şi pieptul cu braţele încrucişate. Mă voi duce în Turnul Nesle până ce voi găsi amorul desăvârşit! Până voi întâlni pe acela pe care-l caut… pe acela care va deveni tovarăşul şi stăpânul vieţii mele… acei pe care îi voi alege pentru câte o noapte, vor trebui să moară, cu toţii!

Un hohot de râs îi clocoti între buze şi, în râsul acela, şuieră un dispreţ nemărginit, cel mai nemărginit şi groaznic: dispreţul femeii care nu iubeşte nimic din fiinţa cu care, fără voia ei, îi este legată soarta.

— Regele doarme! zise ea. Regele!… Soţul meu!… Stăpânul meu!… E, oare, un om… regele acesta? Ei aşi! Nici măcar rege!… Un biet ins care nu pricepe încă la ce înălţimi l-a ridicat norocul naşterii lui!… Un rege păcătos, pe care flamanzii, un popor de haimanale, îl insultă şi-l provoacă necontenit!… Când a omorât un mistreţ, crede că a făcut o faptă regească. Când a stârnit mirarea celor mai lacomi dintre mâncăcioşi prin vreun chef straşnic, crede că a făcut cine ştie ce lucru mare! Şi… doarme!… Fraţii lui se gândesc să-l detroneze şi el doarme!

Din fericire… îi am în mână, prin surorile mele!… Marigny îl ruinează, şi… el doarme! Valois pândeşte ocazia să-i ia cu asalt acest tron, şi… el doarme!… L-am văzut bine ieri, aşa cum e, în acea odioasă mascaradă a sărbătorii nebunilor! Cum urmărea cu o privire invidioasă pe toţi mitocanii tăvălindu-se într-o plăcere de rând! Cum îşi blestema titlul de rege! Cum s-ar fi amestecat în gloată… dacă ar fi îndrăznit! Ludovic, Ludovic, supranumit Vicleanul de un popor care-şi bate joc de tine… ai făcut din credinciosul tău, episcopul nebunilor!… Ar trebui să fii tu… regele nebunilor!… Flamandul îşi adună puterile; dacă o scăpa de Buridan, Valois o să-l răstoarne; fraţii lui conspiră; Marigny îl fură; nevasta lui trăieşte în Turnul Nesle!… Tăcere!… Regele doarme!…

— Doamnă! Doamnă! gâfâia Juana, întrând repede, regele a ieşit din Luvru!…

— A ieşit din Luvru? făcu, cu dispreţ, Marguerite. Fără îndoială, ca să se ducă în strada Val-d'Amour: acela-i turnul Nesle al lui.

— Nu, Doamnă! Ca să se ducă…

— Ei bine! sfârşeşte, nebuno!…

— La Turnul Nesle!…

Marguerite îşi înăbuşi un strigăt de groază. Inima i se strânse. Faţa i se contractă.

Cu un gest de nebunie, îşi duse mâinile la frunte…

— Curaj, Doamnă! Curaj! zise Juana susţinând-o, regele nu poate găsi nici un indiciu…

— Nenorocită! strigă Marguerite. Sunt pierdută… Blestemul lui Gautier mă urmăreşte!…

Ochii ei, măriţi de groază, răsfrângeau privirile culmilor spaimei.

Şi, în minutul acela, în ochii ei, imaginea regelui nu mai fu aceea a bărbatului de care-ţi baţi joc, ci aceea a judecătorului nemilos care pronunţă o sentinţă de moarte şi o execută chiar el.

— Doamnă!… Veniţi-vă în fire!… Regele nu poate afla nimic, nu are să găsească nimic!…

— Am scris… bolborosi regina, într-un sughiţ de spaimă.

— Aţi scris?… Oh! Şi aţi lăsat hârtiile acolo?

— Da!… O sfidare! O nebunie! O inspiraţie a diavolilor îndârjiţi să mă piardă!… Am scris… lui Buridan!… Scrisori nebune! Scrisori pe care nici chiar o desfrânată nu le-ar fi iscălit…

— Poate că regele nu o să le vadă, doamnă.

— Nefericită ce sunt! Dacă nu o găsi scrisorile, are să-mi vadă mantia de hermelină şi cele două smaralde, pe care mi le-a dat!…

— Ce imprudenţă, Doamnă!

— Zii… nebunie! Spune, mai bine, îndemnul răzbunării dumnezeieşti! Spune, mai bine, că cerul e obosit de crimele mele! Spune, mai degrabă, că Turnul Nesle i-a şoptit gânduri de sfidare.

Spune că blestemul lui Gautier d'Aulnay începe să-şi producă efectul…

Marguerite de Bourgogne căzu jos, pradă unui atac de nervi…

*

* *

Când îşi veni în fire, se văzu pe pat, unde Juana găsise puterea s-o transporte, Juana sta aplecată asupra ei, pândind cu îngrijorare, redeşteptarea.

— Doamnă! zise ea de cum o văzu pe Marguerite că deschide ochii. Liniştiţi-vă! Primejdia a trecut!…

— Regele nu a intrat în Turn? bolborosi Marguerite, sculându-se în picioare.

— Ba da, doamnă! Dar s-a înapoiat. Râde. Glumeşte. Mănâncă cu poftă. Tot lucruri pe care nu le-ar face dacă ar fi dat de cea mai mică urmă de bănuială la Turn. Căci, ştiţi, doar pornirea şi violenţa furiilor lui, pe care un lucru de nimic, chiar le dezlănţuie! Ştiţi cât de puţin e în stare să se stăpânească!…

— E-adevărat, e-adevărat! şopti regina într-un lung suspin de uşurare. Dar, atunci, de ce s-a dus la Turnul Nesle? Şi cine i-a putut da ideea să se ducă acolo, el care n-a vrut niciodată să pună piciorul în el, de când un vraci l-a prevenit că o mare nenorocire i se va întâmpla acolo?

— Da, Doamnă, regele nu se duce niciodată la Turnul Nesle, şi ştiţi şi voi că am făcut totul, ca să-i mărim groaza şi teama pe care i-o inspira turnul. A trebuit să fie un motiv puternic, pentru ca să-l hotărască…

— Şi motivul acela? întrebă regina, îngrijorată. Lancelot Bigorne? strigă apoi, înspăimântată din nou. Vezi, Juana, că sunt în mâna sorţii? Vezi că Buridan mi-a jurat pieirea? Dar cum, Lancelot Bigorne, al cărui cap e pus la preţ, a putut să-i vorbească regelui?…

— Lucrul ăsta trebuie să vă liniştească, doamnă! Pentru ce anume? nu putem bănui, dar Lancelot Bigorne a venit să denunţe pe stăpânul său, Buridan. Am auzit totul, doamnă!… El a spus regelui că unchiul său, contele de Valois fusese închis în Turnul Nesle!…

Regele s-a dus să-l ia pe unchiul său, şi acum amândoi sunt la masă…

— Aşadar, zise Marguerite, care cu ochii măriţi de mirare, ascultase această istorisire, oamenii aceştia au îndrăznit să intre în Turn?…

— Şi, fără îndoială doamnă, neştiind că regele a eliberat pe conte, ei se vor înapoia!…

Marguerite, stătu pe gânduri câteva minute, tăcută, cutremurându-se, socotind şi chibzuind…

— Juana, urmă ea, în fine e sigur că sculându-se de la masă regele,

o să se ducă în odaia lui de culcare, cum face întotdeauna, după ce mănâncă bine. Du-te la postul tău şi întoarce-te să mă vesteşti. Dacă regele adoarme, după obicei, sunt scăpată!

Juana plecă repede.

Dar, aproape în acelaşi timp, Marguerite o chemă înapoi.

— Rămâi! zise regina, cu vocea tulburată. Vreau să văd şi să aud însumi! Dă-mi cheia…

Juana se supuse, şi ieşind din odaie, regina apucă în lungul unui coridor. Era acelaşi pe care îl urmase Ludovic, Bigorne, Guillaume şi Riquet în sens invers, ca să iasă din Luvru. Am spus că galeria aceea era secretă, adică nu era cunoscută decât de rege, regină, de servitorii intimi şi că făcea legătură între apartamentul regelui şi acel al reginei.

Am văzut că, ajuns pe la mijlocul acelei galerii, regele apucase pe o scară prin care ajunsese în curţile Luvrului.

Marguerite trecu prin faţa acelei scări, fără să se oprească. Douăzeci de paşi mai încolo, se afla o fundătură în zid, sau, mai degrabă, un fel de cuşcă, în care fusese aşezată o statuetă a Sfintei Genevieva, sfântă la care se închina cu cel mai mare drag regina Marguerite. Statueta era de bronz şi părea înţepenită bine pe soclul, care o susţinea. Dar Marguerite, apucând statueta de umeri, o întoarse pe loc. Mişcarea aceea descoperi un fel de broască, în care ea introduse o cheie specială, pe care o luase de la Juana, şi un zid întreg păru că se deschide. Sfânta Genevieva şi cuşca ei începură să se mişte şi lăsară liberă o trecătoare îngustă, prin care regina se strecură înăuntru.

Trecătoarea aceea era un secret, pe care numai regina, Mabel şi Juana îl cunoşteau.

Trecătoarea îşi avea istoria ei, şi, dacă poate interesa pe cititor, iat-o, în două cuvinte:

Cu ocazia căsătoriei lui Ludovic Vicleanul cu Marguerite de Bourgogne, după cum se ştie, fuseseră sărbători mari, şi mai cu seamă strălucite lupte de cavaleri. A doua zi, regele Philippe cel Frumos chemase la el pe tânăra nevastă a fiului său mai mare. Domnitorul acela cumplit îşi lua aere de om bun pe lângă ai săi. Veşnic tulburat de bănuieli chinuitoare, Philippe cel Frumos puse să supravegheze, de aproape, pe cei trei fii ai săi, şi, în special, pe acela care trebuia să-i urmeze la tron, după moarte, adică pe Ludovic. Deci, în taină, şi, după cum zicea La Fontaine îi spuse cam acestea:

— Fiica mea, spune-mi fără înconjur, eşti mulţumită de soţul tău?

E o întrebare pe care în zilele noastre, puţini socri ar îndrăzni s-o spună nurorilor, chiar a doua zi de nuntă, dar atunci ruşinea prefăcută nu făcea încă parte din bagajul civilizaţiei.

— Sire! răspunse Marguerite, cu ceea ce s-ar numi astăzi o

oarecare neruşinare, am tot dreptul să fiu mulţumită de tânărul soţ, pe care domnia voastră şi tatăl meu mi l-aţi ales; cu toate astea vă mărturisesc că în tabloul plin de bucurii pe care căsătoria mea îl închipuie în viitor, se ridică o umbră, care mă îngrijorează.

— Şi care e acea umbră? întrebă Philippe cel Frumos.

— Sire! Cred că seniorul Ludovic, nobilul vostru fiu este puţin credincios. După câte se spune, şi după puţinul pe care-l pot şti eu, mă tem grozav că, în curând, voi fi cea mai înşelată dintre soţii.

Philippe cel Frumos îşi înfrână un surâs sardonic, şi urmă:

— Tocmai de asta, fiica mea, voiam să-ţi vorbesc. Tocmai împotriva acelei porniri a lui Ludovic, de a umbla în… ştrengării, voiam să-ţi spun să… te păzeşti. Îţi propun dar un tratat de alianţă ofensivă şi defensivă. Îmi vei spune tot ce face, tot ce zice şi gândeşte Ludovic, şi asta îţi va fi lesne, căci eşti îndemânatică… iar fiul meu vorbeşte mult. Din partea mea îţi făgăduiesc să fac astfel încât să n-ai să te plângi cât voi trăi eu că fiul meu s-a închinat altcuiva decât frumuseţii tale.

— Sire! răspunse Marguerite, primesc cu recunoştinţă, dar cum să fac ca să-l supraveghez pe Ludovic? Ziua merge; dar dacă iese noaptea, cum o să ştiu unde se duce, şi cum o să ştiu chiar… dacă iese? Ne-aţi dat, în Luvrul vostru, un apartament splendid, dar camera soţului meu fiind la un capăt şi a mea la celălalt, cum aş putea şti dacă scumpul meu senior a stat acasă, în nopţile când n-o avea plăcere să-mi facă o vizită?

Surâsul sardonic care flutura pe buzele regelui se accentuă. El luă mâna Margueritei şi o conduse până la trecătoarea de care am vorbit. Îi arătă secretul, şi-i zise:

— Până acum numai eu cunoşteam această trecere, după moartea mea, vei fi singura depozitară a secretului, care-ţi înlesneşte să ajungi la camera lui Ludovic. Astfel ai să vezi, ai să auzi tot ce se petrece, fără ca soţul tău să bănuiască ceva!…

După aceste lămuriri regele şi tânără femeie intrară în coridor. Coridorul dădea într-o odăiţă, unde se intra printr-o uşă invizibilă. Odăiţa da chiar în camera regelui şi, printr-un fel de ferestruie, făcută cu multă dibăcie, se vedea şi se auzea totul.

În odăiţa aceea se dusese şi Juana. Acolo surprinsese ciudata întâlnire a lui Bigorne cu regele, şi tot prin odăiţa aceea pornise acum şi Marguerite.

Ajungând acolo, Marguerite apasă pe resortul uşii secrete şi intră. În acelaşi timp ea se dădu înapoi, înăbuşind un ţipăt. În odăiţa îngustă era cineva, era o femeie, şi femeia aceea era Mabel. Regina o recunoscu îndată; dar, printr-un fel de presimţire, ea îşi amuţi întrebările şi exclamaţiile care-i năvăleau pe buze.

Cât despre Mabel, ea nu manifesta nici o mirare, s-ar fi zis că se aştepta la întâlnirea aceea. Puse un deget pe buze, ca pentru a o face

pe Marguerite să tacă. Aceasta încremenise. Apoi, apucând mâna reginei, ea o târî afară din odăiţă, a cărei uşă o închise. Marguerite o urmă neînchipuit de nedumerită.

Mabel străbătu repede galeria secretă, puse statuia la loc şi o târî pe regină până la odaia ei de culcare.

— Tu? strigă atunci Marguerite, în sfârşit. Tu în cabinetul secret? Cum? De ce?…

— Vei afla regina mea! zise Mabel. Dar înainte de orice, nu trebuie ca soţul vostru să mă poată recunoaşte, dacă, din întâmplare, vine aici. El nu m-a văzut decât un minut, în fundul unei temniţe…

— În fundul unei carcere, tu?…

— Chiar eu! Şi oricât de puţin m-ar fi văzut, m-a privit îndestul ca să-mi ţină minte îmbrăcămintea.

Regina o conduse repede pe Mabel într-o cameră, în jurul căreia se aflau nişte dulapuri uriaşe. Deschise pe unul şi Mabel zâmbi. După câteva minute se transformase complet, şi chiar Valois n-ar fi putut s-o mai recunoască. De altfel, masca pe care o purta întotdeauna o făcea şi mai de nerecunoscut.

— Acum explică-mi, urmă regina, cum şi de ce ieşi dintr-o temniţă, unde zici că te-a văzut regele? Cum şi de ce te regăsesc în odăiţa secretă? Şi, mai cu seamă, cum şi de ce filtrul pe care mi l-ai dat şi pe care l-a băut Buridan nu a fost deloc un elixir de dragoste? Cum şi de ce Buridan nu s-a resimţit deloc de acel elixir, despre care mi-ai spus apoi, că ar fi o otravă fulgerătoare? Te previn, onorată Mabel, adăugă regina cu o furie, din ce în ce mai mare, că o minciună, mai mult, te poate costa viaţa. Ştii că nu sunt dintre acelea pe care le poţi înşela!…

— Da! zise cu răceală Mabel. Sunteţi dintre acelea care… înşeală. Dar, ascultaţi regina mea! Dacă nu vă mai plac, aveţi un mijloc foarte simplu să vă scăpaţi de mine: mai adineauri eram chiar într-o temniţă, de unde nu trebuia să ies, fără îndoială, decât ca să fiu dusă la rege. În minutul ăsta, antecamera şi camera regelui sunt pline de păzitori, puşi ca să mă oprească de a fugi din cabinetul, în care mă închiseseră. Reconduceţi-mă în acel cabinet. Ştiţi că, uşa secretă din interior nu poate fi deschisă. Şi soarta mea este hotărâtă! Probabil că, în zori de zi, voi fi arsă.

Marguerite se gândi fără îndoială că Mabel n-o să se lase să fie arsă fără să vorbească. Poate, îşi zise ea, cuvintele pe care le va grăi Mabel, înainte de a muri, ar fi condamnarea ei. Sau, poate, avea ea, într-adevăr, prea mult nevoie de serviciile lui Mabel ca să rămână fără ea pentru veci? Orice ar fi fost, regina se îmblânzi.

— Explică-te, mai întâi, şi, apoi, vom vedea.

— Să vedem, zise. Mabel. Să procedăm cu rost regina mea. Ce doriţi să ştiţi?

— Totul!…

Din chiar minutul când o văzuse pe regină intrând în odăiţă, Mabel combinase o poveste a căror elemente le pregătise în fundul temniţei, pentru cazul când ar redobândi libertatea.

— Doamnă, începu Mabel, vă făgăduisem un elixir de dragoste şi vi l-am dat.

— Dar… ai spus că e o otravă fulgerătoare!

— Elixirul meu o… otravă? Am spus adevărul.

— Dar, Buridan n-a murit!

— Şi, cine vă spune că nu e mort, acum? N-am putut, oare, să mă înşel puţin în dozajul acelei băuturi care, în loc să ucidă în câteva minute, va omorî în câteva ore, sau… în câteva zile?… Nu va distruge, la sigur, pe acela care-l va bea? Că acel om va muri, da!… dar va muri de dragoste!

— Aşadar, zise regina, dacă Buridan moare, moare din iubire? Din dragoste pentru mine?

— Fără-îndoială, regina mea. Numai dacă farmecul n-a fost distrus de vreo întâmplare imposibilă…

— Ce fel de întâmplare? tresări regina care o urmărea cu atenţie.

— Spre exemplu, ar fi trebuit, ca Buridan să se fi întâlnit îndată cu regele, soţul vostru. Asta ar fi destul ca să distrugă farmecul vrăjii mele.

Regina rămase pe gânduri. Îndoiala n-o stăpânea. Ea credea orbeşte tot ce-i spunea Mabel. Dar întrebându-şi cele mai ascunse gânduri, chiar în momentul când credea că-l urăşte pe Buridan, ea simţea o mirare fără de margini găsindu-şi inima înduioşată. Se trezi dorind cu foc ca întâmplarea aceea imposibilă, de care vorbea Mabel, să se fi putut produce, cât mai era încă timpul, anume ca Buridan să se întâlnească cu regele, şi vraja să piară!

— Buridan putea fi salvat?…

— Fără-îndoială, doamnă. Dar atunci, am scăpa din încurcătură dându-i să bea încă odată elixirul, acelui pe care l-ai ales… De altminteri, întâmplarea care distruge farmecul nu se poate produce. Liniştiţi-vă! Cum ar putea oare Buridan să se întâlnească cu regele, să-i vorbească, să-l atingă, chiar?…

Puteţi fi sigură că la ora asta răzbunarea voastră este săvârşită! Dacă Buridan n-a murit, el e în agonie… moare, chemându-vă, întinzându-vă braţele, invocându-vă fierbinte!…

Regina se cutremură.

Şi, Mabel se gândea:

— O, fiul meu, eşti salvat! Câtă vreme desfrânata aceasta te va crede mort, eşti la adăpostul morţii prin amorul ei… Dar, ce s-a făcut Jean al meu?… Ce s-a petrecut după plecarea mea de la Turnul Nesle?…

— Scumpa mea regină, urmă ea tare, vă este lesne de altminteri,

să asistaţi la agonia lui Buridan. Fără îndoială aţi pus să-l aresteze? Fără îndoială îl ţineţi în vreo carceră a Luvrului?

— Tu nu ştii nimic? strigă Marguerite. Nu ştii că mi-a scăpat! Că erau să mă omoare la Turnul Nesle! Că Philippe şi Gautier d'Aulnay trăiesc… că au vrut să mă sfâşie chiar cu leii mei? Şi că, în cele de pe urmă, au pus mâna şi pe Valois?

— Au pus mâna pe Valois? şopti Mabel, care îngălbeni sub masca ei. De ce a vrut Buridan să-l prindă pe Valois? Oare, Myrtille?… Doamnă urmă ea, nu ştiu nimic. Ieşind de la Turnul Nesle, am fost luată pe sus de o bandă de arcaşi şi dusă la Temple. Acolo, mi s-a spus că eram acuzată de vrăjitorie… Regele a venit, în persoană, să-mi pună întrebări…

— Şi, n-ai spus nimic? întrebă îngrijorată Marguerite.

— Ce aş fi putut spune?… Am văzut deschizându-se uşa temniţei mele deodată, noaptea tocmai când mă gândeam la mijlocul de a vă preveni că eram la Temple… că regele avea poate oarecare bănuială, deoarece supraveghează Turnul Nesle…

— Da, da!… desigur!… Are bănuieli… Tu mă vei scăpa, Mabel! Numai tu poţi să mă salvezi!

— Nu vă temeţi! Am fost luată şi condusă în camera regelui, apoi închisă în acea odăiţă secretă, de unde aş fi fugit dacă uşa s-ar fi deschis pe dinăuntru. Eram convinsă că voi fi dusă la rug, în zori de zi, şi mă supuneam, pe cât puteam sorţii, când mi-aţi apărut… dar…

— Dar… ce? Vorbeşte dragă. Ai de cerut ceva? Spune-mi! Orice-ar fi?… E adevărat Mabel, îţi doream moartea pentru că mă credeam trădată de tine… şi sunt foarte fericită că te-am regăsit.

În clipa aceea, Mabel putu să măsoare toată influenţa pe care o avea asupra sufletului reginei.

Poate că ura ei contra Margueritei se potolise un moment, când aflase, prin Bigorne, că fiul său era în viaţă.

Dar, în fond, ura aceea trăia.

Şi, apoi, trebuinţa de a-l proteja pe Buridan, de a-l scăpa pentru totdeauna, îi poruncea de a nu se da încă pe faţă, şi de a rămâne lângă Bigorne?

— Doamnă, urmă ea, puteţi să-mi spuneţi ce s-a făcut cu Lancelot?

— De ce l-ai iertat?

— Regină, de ce l-am iertat? Aşa mi-a spus prefectul Précy! Îmi dăduserăţi acel om ca să fac ce vream cu el…

— Nu te mustru. Dar i-ai dăruit viaţa şi libertatea? Poate că ţi-a fost milă de el, buna mea Mabel.

— Nu, răspunse Mabel, dar după ce i-am vorbit, am priceput că, într-o zi sau alta, acel om v-ar putea fi de folos! De aceea l-am iertat.

— Ei bine, ce s-a făcut am să-ţi spun. Bigorne l-a furat pe Valois. Şi chiar Bigorne a făcut ca Valois să fie eliberat de rege. Pentru ce? În ce

scop? Iată ce mă întreb mereu, dar, în zadar!…

— Am să aflu! zise Mabel. Scumpa mea regină, văd că în timpul lipsei mele forţate, s-au petrecut lucruri ciudate… Simt că sunteţi ameninţată… Era momentul să fiu eliberată… E vremea să mă ocup de salvarea voastră. Mă duc să iau informaţii, regina mea. Şi, în orice caz, dacă regele, sau Valois, sau oricare altul vă vorbeşte de mine, voi să susţineţi cu îndrăzneală că, de trei zile, n-am ieşit din apartamentul vostru şi că mi-am îndeplinit serviciul obişnuit, de primă cameristă.

Spunând acestea, Mabel se îndepărtă repede, lăsând-o pe regină totodată şi mai liniştită dar… şi îngrijorată, îngrijorată de ceea ce spusese Mabel, şi care vorbe se potriveau de minune cu bănuielile ei, mai liniştită, pentru că ştia mijloacele de scăpare ale acelei minţi pricepute care o salvase de nenumărate ori.

Cât despre Mabel, ea tremura de sforţarea pe care trebuise s-o facă ca să vorbească de Buridan cu aceeaşi nepăsare ca şi odinioară. Tremura, mai cu seamă, pentru că mereu îşi punea întrebarea:

— De ce s-a legat Buridan de Valois?

Să fi fost oare pentru că, cu tot jurământul lui, Valois ar fi furat-o pe Myrtille?

Şi Buridan a aflat? Dar prin cine? Şi… cum?

Mabel ieşise din apartamentul reginei prin uşa oficială, pentru ca fiecare să constate prezenţa ei în palat.

La uşă se izbi de un arcaş, care se părea că păzea ceva.

— Ce faci aici? întrebă ea, răstit.

— O aştept pe regină, zise soldatul, dându-se înapoi cu oarecare spaimă; căci se ştia că Mabel beneficia de favoarea reginei şi era însărcinată să transmită arcaşilor ordinele Margueritei, şi că în tot Luvrul avea o reputaţie îngrijitoare…

— Şi… ce vrei cu regina? urmă Mabel. Regina e obosită. N-o să iasă toată ziua din apartamentele sale.

— Voiam să-i dau aceasta, zise arcaşul arătând un pacheţel, pe care-l tăinuia în pumn.

Înainte ca soldatul să fi putut închide mâna, Mabel apucase pachetul zicând:

— Dă-l încoace! îl voi da chiar eu.

— Păi… zise soldatul, făcând o mutră dezamăgită..

— Ce? întrebă Mabel, cu asprimea cu care se purta cu arcaşii, poate cu intenţia ce avea de a mări acea nelămurită impresie pe care o producea totdeauna.

— Păi, regina avea să-mi dea o recompensă mare… cel puţin aşa mi-a spus gentilomul care mi-a dat acest pachet…

— Nu-i decât atât? Vei fi răsplătit. N-ai grijă! Dar… cine-i acel gentilom?

— Mi-a spus că-l cheamă Philippe d’Aulnay!

Mabel tresări, rămase câteva minute pe gânduri, apoi căutându-şi punga, scoase câteva monede albe pe care le trecu soldatului.

Arcaşul se strâmbă şi murmură:

— Gentilomul a fost mai generos.

— Ascultă, zise Mabel, asta nu-i decât recompensa mea. Dar regina o să-ţi trimită atâţia bani de aur, câte ţi-am dat eu de argint... Numai că dacă ai avea slăbiciunea să spui un singur cuvânt despre această însărcinare pe care ai primit-o, ştiu eu ce recompensă îţi rezervă regina.

— Şi, care e acea recompensă?

— Un ştreang! zise Mabel.

— N-am să spun nimic... nici chiar duhovnicului meu! afirmă soldatul urmând mereu cu jurămintele, pe care Mabel nu le mai auzi, căci dânsa se-îndepărtase grăbită.

Ajunsă afară din Luvru, Mabel desfăcu pachetul.

— Două smaralde? şopti ea. Smaraldele care împodobeau broşa mantalei Margueritei! şi Philippe d'Aulnay le trimite reginei!...

Dar gonindu-şi din minte acest nou subiect şi lăsând pentru mai târziu grija de a căuta explicaţia acestui eveniment, Mabel îşi închise smaraldele în pungă şi-şi urmă drumul spre locuinţa cu stafii din cimitirul Nevinovaţilor.

În curând ajunse acolo...

—Myrtille! chemă ea, suind scara.

Nici o voce nu-i răspunse.

— Myrtille! repetă Mabel, cu o îngrijorare amestecată cu furie, străbătând locuinţa de sus în jos.

Nu-i trebui mult ca să se încredinţeze că Myrtille nu mai era în locuinţa cu stafii!...

Mabel se aşeză într-un colţ al odăii care-i servea drept laborator. Simţea o durere adâncă amestecată de o şi mai adâncă mirare.

— Cum am putut să mă lipsesc atât de fata asta?... Şi mai cu seamă, cum adăugă ea cu un surâs amar, am putut fi atât de nebună ca să mă încred într-un jurământ al lui Valois? Mizerabilul! După ce m-a ridicat din casă, a pus s-o fure si pe biata copilă, desigur! Văd limpede ca şi cum, aşi fi văzut aievea toate! Biata copilă! Sărmanul Jean! Mititelul, care o adoră pe micuţa asta până la moarte!

Dar... decât s-o ia cineva... oh! Linişteşte-te Jean! Mama ta e aici! Mama ta veghează asupra fericirii tale!...

Curios e destinul acesta, care pune în luptă tatăl cu fiul!... Ce o să se petreacă în inima lui Valois, când îi voi spune: „Fiul tău trăieşte! Şi fiul tău e Buridan?...”

Ce ar fi zis Mabel, dacă ar fi ştiut că Bigorne făcuse deja această destăinuire? Şi încă în ce împrejurări îi fusese făcută! Şi... cu ce inimă o primise Valois!

Oricât de josnic şi de mizerabil îl bănuia dânsa pe Valois, îl judeca încă după propria sa inimă, şi nu-şi putea închipui că tatăl lui Buridan n-ar fi întins braţele fiului său…

Deci nădejdea năpădea în sufletul lui Mabel.

*

*   *

Cu toate astea, orele treceau şi, într-o îngrijorare de moarte, trimitea într-una pe Juana să afle veşti noi…

Ce făcea, ce zicea regele? Care era adevărul celor ce se întâmplaseră la Turnul Nesle?

Ce complota dânsul, încuiat în odaie cu Valois?

Nici mai mult, nici mai puţin, regele punea la cale pieirea lui Enguerrand de Marigny şi nici nu se gândea la regină.

Spre ora patru, Marguerite se mai liniştise, când Juana intră repede, zicând:

— Doamnă, regele vine încoace!

Marguerite nu tresări, nu scoase un cuvânt. În acelaşi moment, ea se aşeză în faţa ferestrei, cu furca în mână, cu piciorul pe pedala care punea în mişcare vârtelniţa…

— Regele! Faceţi loc regelui! anunţă glasul puternic al uşierului de serviciu.

Ludovic intră cu repeziciunea lui obişnuită, căutând-o din ochi pe Marguerite, şi, deodată, se opri cu un zâmbet fericit pe buze, cu ochii plini de dragoste şi privind cu emoţie nevinovata privelişte ce-i răsărea înainte.

Liniştită, albă şi rumenă, melancolică, rezemată de spatele fotoliului, Marguerite apărea în cadrul mătăsii înflorate a perdelei, în pervazul ferestrei şi pe geamurile colorate, care-i formau ca un fond acelei figuri, care părea una din acele Madone, pe care pictorii de pe vremuri le prindeau în reţelele de plumb.

Cu glas blând şi limpede, cânta un cântec de leagăn, pe care-l acompania în surdină zbârnâitul uşor al vârtelniţei, şi între degete i se învârtea fusul, pe care se-nfăşura mereu tortul alb.

Regelui i se strânse pieptul, ochii i se umplură de lacrimi de iubire.

— Cum? şopti el, cum am putut să bănuiesc, oare, într-o clipă de rătăcire, tocmai pe acest înger? Ce nebunie m-a biruit ca să-mi închipui, un moment chiar că, acel chip de desfrânată, pe care l-am văzut în tabloul din Turnul Nesle, era figura Margueritei?…

Se apropie încetişor, luă mâna reginei şi o sărută cu patimă.

Marguerite scoase un ţipăt uşor, de fericită surprindere.

— Ah! Scumpul meu Sire! Dumneata eşti? În sfârşit!… Vai!… Nu te mai aşteptam! Te văd atât de rar!… Vezi? Căutam să mă mai mângâi, să uit, torcând un caier de lână… după cum se spune că făcea şi

Penelopa în aşteptarea întoarcerii soţului plecat…

— Iartă-mă, Marguerite! zise Ludovic înduioşat. Vezi tu? Noi, regii, scumpa mea, avem griji de Stat, care ne silesc să fim nenorociţi, chiar când în jurul nostru nu-i decât… fericire. Când am voi să iubim, trebuie să urâm. Când iubirea ne cheamă lângă o femeie dragă, trebuie să ascultăm glasul sfetnicilor noştri, să căutăm să salvăm Statul, şi să pedepsim trădarea…

— Să scapi Statul? Să pedepseşti trădarea? zise Marguerite, care se cutremură. Mă sperii iubitul meu, Sire!…

— Cu toate astea, asta e îndeletnicirea care m-a ţinut toată ziua departe de tine. Un mizerabil, pe care l-am onorat cu prietenia mea, mi-a urzit moartea…

— Cine, oare, Sire, a putut avea sufletul acesta atât de mârşav?…

— O să afli, Marguerite! zise regele, credincios îndatoririlor luate faţă de Valois. N-a sosit ceasul să pronunţăm tare numele, şi pedeapsa rezervată crimei lui îl va ajunge.

— Sunt oare, posibile astfel de lucruri?… Mi-ai mai vorbit de o trădare…

— Da! zise regele, a cărei frunte se-ncruntă. Ţi-am spus că o femeie mă trădează şi ţi-am cerut să mă ajuţi s-o descopăr…

— Vai, Sire, n-am găsit nimic!… zise regina, căutând să-şi alunge îngrijorarea, care părea că pune o tot mai mare stăpânire pe sufletul ei.

Ludovic tăcu câteva minute.

Marguerite îl observa pe sub sprâncene şi-i vedea faţa mobilă întunecându-se din ce în ce, luând o înfăţişare gravă. Simţea că furia i se suia la creier.

— Nenorocirea, urmă Ludovic, e că singura femeie, care putea să mă lămurească, a dispărut chiar azi…

— A dispărut?… Cum aşa, Sire?…

— Femeia aceea, vrăjitoarea pe care pusesem s-o închidă la Temple…

— Ei, bine?

— Am voit s-o întreb din nou asupra trădării pe care ştiinţa ei infernală îi îngăduise să o ghicească şi să mi-o destăinuiască. Am dat ordin să mi-o aducă la Luvru astă noapte. A fost închisă într-o odăiţă, alături de camera mea, de unde ştii că e imposibil să ieşi. Trencavel pusese paznici în antecameră, şi până în faţa uşii odăiţei… şi… ştii ce s-a-ntâmplat doamnă?… Nu, n-ai putea să-ţi închipui niciodată.

— Mă sperii, Sire!…

— Spun drept, că e şi de speriat!… Chiar mie, care cred că am oarecare curaj mi se face părul măciucă! Închipuieşte-ţi că, intrând în odăiţă, vrăjitoarea nu mai era acolo…

— E mai mult decât îşi poate închipui cineva! zise regina,

arătându-se înspăimântată, spaimă pe care regele o resimţea.

— Linişteşte-te, scumpă Marguerite, urmă Ludovic. Nu te speria, sunt aici... şi contra tuturor dracilor, voi şti să le ţin piept ca să te apăr. Cât despre vrăjitoare... a dispărut, a pierit... a furat-o... cine ştie?...

— Iată o întâmplare ciudată, Sire, şi care probează şi mai mult înspăimântătoarea putere a demonilor, cărora Dumnezeu le îngăduie să-l sperie pe bietul creştin. Cel puţin aşa ne povesteşte Sfânta Scriptură.

— Ai citit lucrurile astea în Sfânta Scriptură? întrebă Ludovic. Ei bine, atunci nici nu mai e vreo îndoială că vrăjitoarea a fost furată de draci, care au vrut s-o scape de pedeapsa care o aştepta... Dar această dispariţie mă pune într-o mare încurcătură.

— Pentru ce, Sire, întrebă Marguerite, care, în toată convorbirea aceea, atât de grozavă pentru ea, îşi păstra o linişte admirabilă.

— Pentru trădarea de care sunt ameninţat. Şi cu toate astea, în noaptea asta chiar, era să pun mâna pe omul care ştie adevărul... omul care mă ameninţă cu trădarea.

— Cine e acel om, Sire?...

— E unul din bandiţii aceia îndrăzneţi, care erau să te omoare în curtea leilor şi care au avut îndrăzneala să ia pe sus, din chiar palatul său, pe bunul meu unchi, Charles, pe care, din fericire, l-am scăpat.

— Am auzit şi eu de întâmplarea asta, zise Marguerite, căreia îi zvâcnea inima.

— Ştii dar că... m-am dus la Turnul Nesle, de unde, l-am putut smulge pe conte din mâinile bandiţilor, care-l ţineau prizonier.

De data asta, Marguerite nu-şi mai putu stăpâni teama şi îngălbeni.

— Aşadar, zise ea, oamenii aceia îşi făcuseră cuibul la Turnul Nesle?

— S-ar putea crede, zise regele, că erau de mult instalaţi acolo. Dar nu lucrul acesta mă interesează. Mai târziu, ori mai curând, oamenii aceştia vor fi spânzuraţi şi n-o să se mai vorbească de ei. Ceea ce mă interesează şi ceea ce trebuie să te intereseze şi pe dumneata, Doamnă, e că la Turnul Nesle, era să aflu secretul trădării mele, şi că fără acel Philippe d'Aulnay...

— Aşadar... Philippe d'Aulnay, şopti regina, e acel care te-a împiedicat să afli numele femeii care te trădează?

Şi mai palidă ca oricând, Marguerite căzu pe gânduri, pe când regele urma:

— Judecă singură Marguerite: în cel din urmă etaj al turnului, orânduit ca pentru nişte orgii secrete, într-o masă am găsit nişte hârtii, care fuseseră scrise de aceea care se da pradă acelor desfrânări... aceea care mă trădează!

Regele vorbea natural, cu ochii îndreptaţi asupra geamurilor

ferestrei ca şi cum acolo ar fi revăzut scena de care vorbea. Marguerite se cutremurase la auzul ultimelor lui cuvinte.

Îşi muşcă buzele, ca să înăbuşe un geamăt de spaimă. Ochii i se holbară de frică, căutând să afle adevărul pe faţa regelui. Cuvintele regelui se părea că o vizează direct şi se crezu pierdută.

— Ştie tot! se gândi ea. Mi-a hotărât moartea, împreună cu Valois. Şi acum se joacă cu victima, înainte de a o da pe mâna călăului!

— Hârtiile acelea, urmă regele, le aveam în mână. (Marguerite, cu o sforţare grozavă, izbuti să nu leşine). Mă pregăteam să le citesc! Deodată omul acela, acel Philippe d'Aulnay s-a azvârlit asupră-mi, pe neaşteptate, mi-a smuls hârtiile, şi pe când vreo doisprezece dintre tovarăşii lui mă ameninţau, dânsul le-a ars!

Un suspin grozav umflă pieptul reginei care şopti:

— Am scăpat!…

Şi puterea acelei femei asupra ei însăşi era aşa de mare încât nici o cută a feţei nu-i trăda înspăimântătoarea emoţie pe care o resimţea în clipa aceea.

— Scumpă Marguerite, trebuie să-ţi cer iertare pentru o adevărată crimă, pe care am săvârşit-o împotrivă-ţi.

— Contra mea?

— Da, vai! Tu, îngerul nevinovăţiei! Tu, pe care poporul te numeşte Marguerite cea virtuoasă, precum pe mine m-a numit Ludovic vicleanul… am îndrăznit să te bănuiesc un minut…

— Să mă bănuieşti? gemu Marguerite cu vocea înăbuşită. Şi… de ce, Dumnezeule?…

Simţea că o cuprinde iar spaima, că acele valuri ale Oceanului care nu se retrag, o clipă, decât ca să izbească apoi cu şi mai multă furie stânca pe care vor s-o doboare.

Aştepta răspunsul regelui, căci de acel răspuns îi atârna viaţa, sau moartea. Dar regele nu răspunse numaidecât.

Printr-un fenomen de strămutare a spiritului, el se revedea în Turnul Nesle, în chiar clipa când privea tabloul acela, care reprezenta pe doamna Virtute. Şi, în clipa când îşi cerea iertare Margueritei, pentru că o bănuise, simţea că, în fundul inimii lui, răsărea din nou bănuiala pe care crezuse c-o învinsese. Şi regele murmură maşinal.

— Doamna Virtute!…

Era numele ce i se dădea de popor Margueritei de Bourgogne, nu în bătaie de joc, ci din prea marele respect pe care i-l păstra.

Grăind acel nume, regele revedea lămurit figura doamnei Virtute, pe care o sfâşiase cu pumnalul său, pentru că i se păruse că semăna cu regina! El repetă bolborosind, înspăimântat:

— Doamna Virtute!…

Şi, cum privirea-i era aţintită asupra Margueritei, un fel de muget răsună în el:

— Doamna Virtute?… E ea… Marguerite!…

Cam în acelaşi timp, izbucni într-un râs nervos, şi clătină din cap, cu putere, de parcă ar fi vrut să-şi zică cum că o astfel de monstruozitate era posibilă.

— Sire! Sire! îngână Marguerite, ajunsă la paroxismul spaimei. Vino-ţi în fire… te rog! Ochii îţi rătăcesc… mâinile îţi tremură!… În numele lui Dumnezeu… ce-ţi trece prin gând?…

— Ceva îngrozitor, Marguerite! zise nenorocitul tânăr, îndrăgostit de nevasta lui în aşa fel încât, în minutul acela, i se păru dezgustător numai la gândul că… ar fi putut s-o mai bănuiască. Vreau să-ţi spun tot chinul sufletului meu…

Şi de data asta, regele simţi lacrimi picându-i din ochi. În clipa aceea tragică, Marguerite fu admirabilă în îndrăzneala ei, în hotărârea şi sângele rece pe care îl păstra. Se sculă repede, se aşeză, sau, mai bine zis, se repezi pe genunchii lui Ludovic, îi trecu braţele pe după gâtul lui şi cu un accent de pasiune, în adevăr sublim, îl îndemnă:

— Vorbeşte, regele meu, iubitul meu Ludovic!… Vorbeşte! Descarcă-ţi sărmanul tău suflet de grijile care-l apasă! Spune-mi taina îngrijorării tale; de-ar fi, uite, de-ar fi să mă acuzi… chiar pe mine, de-ar trebui să aud că m-ai bănuit! Şi de-ar trebui să mor în clipa asta, aflând că Ludovic a bănuit-o pe Marguerite lui!…

Regele simţi beţia sărutării Margueritei. Mai mult ca oricând, îşi dădu seama că o adora din tot sufletul şi cu tot trupul. Mai mult ca oricând, el se dispreţui de a fi bănuit-o. Dar, de asemenea, pricepu că bănuiala tot mai trăia în el.

— Ei bine! zise el tulburat de hohotele de plâns şi de necaz totodată. Ascultă! Acolo, în sala aceea de desfrâu josnic, am văzut un tablou şi mai infam! În acel tablou era o femeie! Şi acea femeie, Marguerite, erai tu !

Marguerite dădu un ţipăt de groază.

— Ce? strigă ea, să fi avut mizerabilii aceia necrezuta îndrăzneală să-mi pună chipul într-un tablou al orgiilor lor?

Aceasta era admirabil.

Explicaţia găsită de Marguerite, într-o clipă, era atât de naturală, atât de potrivită cu orice aparenţă de adevăr, încât regele rămase încremenit.

Apoi, deodată, o luă pe Marguerite în braţe, râzând, plângând şi bolborosind.

— Cum nu m-am gândit la lucrul ăsta! Zău!… e adevărat! E adevărul cel mai curat! În bătaie de joc şi dispreţ, bandiţii aceia au făptuit şi sacrilegiul acesta! Şi eu… care-mi închipuiam…

— Vorbeşte! zise Marguerite, surâzând întristată. Spune-mi tot, acum căci dacă ar trebui să sufăr încă o dată o astfel de tortură vezi tu?… Aş muri!

— Iartă-mă! scumpă Marguerite! Iartă-mă! murmură regele, beat de pasiune. Da, trebuie să ştii totul şi aceasta va fi pedeapsa mea cea mai grea! Ei bine! Mi-am închipuit o clipă, într-un moment de nebunie furioasă, că tu însuţi te duseşi la Turnul Nesle şi că un pictor îţi făcuse acolo portretul. În poza în care am văzut-o pe femeia din tablou…

Marguerite se înfioră până în adâncul sufletului, căci cuvintele regelui erau oglindirea exactă a singurului adevăr!

— Şi nu e tot! urmă regele. În nebunia mea aveam poate un fel de scuză… căci, închipuieşte-ţi, că deschizând un dulap am găsit acolo rochii parfumate cu parfumul tău favorit…

Marguerite simţi că moare.

— Am mai găsit, urmă regele o mantie, prinsă cu două smaralde… Oh! două smaralde întocmai ca acelea pe care ţi le-am dat eu…

Marguerite suspină, cum oftează condamnatul, căruia i se anunţă sosirea ceasului când trebuie să moară. Galbenă ca ceara, ţeapănă, cu capul plecat, ea părea că aşteaptă lovitura fatală.

— Într-adevăr, urmă regele cu un râs ţiuitor, numai dracul m-a făcut să-mi intre în gând nu ştiu ce funestă inspiraţie. Căci… ce-ar fi fost mai simplu decât să-ţi spun: Marguerite arată-mi acele smaralde pe care ţi le-am dăruit! De nu ar fi decât… de milă! Atunci, nu e aşa? Mi-ai fi arătat smaraldele şi bănuiala mea s-ar fi potolit!

Regele se opri.

El aştepta… ce?… Aştepta ca regina să se ducă să ia smaraldele şi să i le arate.

Regina nu se mişca. Ea nu mai căuta nici măcar minciuna care s-o scape.

Nici nu se mai gândea.

Era bestia încolţită, care ştie că o să moară şi care aşteaptă, supusă, lovitura morţii.

— În numele Maicii Domnului! îngână regele cu glasul atât de stins, că de-abia i se mai auzea. Ce aştepţi, Marguerite? Cum? După ceea ce ţi-am spus, n-ai adus încă smaraldele, să mi le arăţi?

Regele se sculase, şi Margueritei i se părea atât de palid, atât de grozav în nemişcarea lui, încât se simţi înnebunind… Se sculă la rândul ei, gata să zbiere: E adevărat! E adevărat! Femeia din tablou sunt eu! Smaraldele sunt ale mele! Eu, eu, Marguerite de Bourgogne, sunt desfrânata de la turnul Nesle!…

— Doamnă! grăi o voce liniştită, vă aduc mantia ale cărei agrafe au nevoie să fie reparate.

Regina rămase împietrită.

Regele scoase un muget, şi se azvârli asupra lui Mabel care intrase, ţinând în mână mantia regală.

— Oh! iertaţi-mă Sire, murmură, Mabel. Nu ştiam că regele e la regină. Altfel aş fi ales alt moment ca să vin să-i vorbesc de aceste

nimicuri de toaletă. Mă retrag, şi…

— Ad-o-ncoace! urlă regele, smucind mantia din mâinile lui Mabel şi examinând-o cu înfrigurare.

Marguerite îşi aruncă o privire deznădăjduită asupra mantiei. Şi, atunci, căzu leşinată, trăsnită de o mirare nemărginită, de o bucurie mai grozavă decât spaima prin care trecuse. Văzuse smaraldele, agăţate la locul lor obişnuit!

*

* *

Marguerite, care-şi venise în fire, şedea pe un fotoliu. Trecuse o oră. Regele zbierase îndelung, plânsese şi mai mult, şi implorase o iertare, pe care regina, grăbită să fie singură, i-o acordase cu o generozitate nebănuită.

După ce fu iertat, după ce se uşură prin lacrimi şi ţipete, regele plecă fericit, de o fericire zgomotoasă, strigând că neapărat trebuie să-şi sărbătorească fericirea cu un prânz la care pretindea să poftească, chiar în acea seară, pe toţi cavalerii lui.

Atunci Mabel îi povesti reginei chipul prin care intrase în stăpânirea celor două smaralde, cum ajunsese la vreme ca să audă conversaţia celor doi soţi, cum fixase repede pietrele la mantia reginei şi cum, în sfârşit, putuse să intervină la timp, ca să scape pe „scumpa ei stăpână”! Regina o strânse în braţe şi o mângâie.

— Bine! se gândi Mabel, am să beneficiez mai mult ca oricând de încrederea Margueritei. Mai mult ca oricând sunt stăpână pe situaţie.

— Dar, urmă Marguerite, zici că unul dintre arcaşii mei ţi-a dat aceste smaralde?

— Da, regina mea! Şi acest om cinstit îşi aşteaptă răsplata în antecamera voastră.

— Juana! strigă regina.

Fata din casă apăru îndată.

— Du-te şi cheamă-l pe ofiţerul gărzii mele!

Juana se repezi şi se înapoie după câteva minute, cu ofiţerul care comanda garda reginei, sub ordinele căpitanului-general Hugues de Trencavel, şi al cărui nume ne scapă.

— Domnule, zise regina, vei urma pe camerista mea, care-ţi va arăta un arcaş de care am să-ţi vorbesc.

— Du-te, Mabel.

Ofiţerul urmă pe Mabel care îi arătă pe omul în chestie, care aştepta „ploaia de aur”, care-i fusese făgăduită. Apoi el se întoarse la regină.

— Doamnă, zise el, l-am văzut pe arcaş, care e unul dintre cei mai buni soldaţi ai mei şi dintre cei mai devotaţi ai Maiestăţii Voastre.

— Foarte bine, zise regina. Ai să-l arestezi pe omul acela şi să-l duci

pe dată într-unul din subteranele Luvrului. Du-te! Şi acest lucru să fie făcut în cea mai mare taină… Acest om a aflat un secret de Stat şi e bine ca nimeni să nu comunice cu el.

Ofiţerul se înclină şi răspunse:

— Doamnă, în subteranele noastre avem douăzeci şi patru de celule. Dintre ele, optsprezece sunt la etajul întâi. Acolo se închid criminalii destinaţi să rămână veşnic închişi, dar cu care temnicerii pot comunica şi vorbi. Celelalte şase temniţe în al doilea subsol, sunt numerotate de la 1 la 6. În primele patru se închid criminalii de Stat, condamnaţi la închisoare pe viaţă, dar cu care temnicerii nu trebuie să comunice; la numărul cinci şi numărul şase se pun acei care trebuie să fie uitaţi; adică, doamnă, nici nu există temnicerii pentru ei şi, odată închişi, uşa lor nu se deschide niciodată.

— Şi, ce se întâmplă cu ei? întrebă cu nepăsare Marguerite.

— Îi lasă să moară… asta-i tot. A şaptea, ori a opta zi, un temnicer, special intră la numărul cinci sau şase, dacă a fost închis cineva acolo, îi scoate cadavrul, şi noaptea, îl aruncă în apă… Doamnă, unde trebuie să-l închidem pe acest arcaş?

— Ei bine! la numărul cinci sau şase, după cum crezi! zise Marguerite cu blândeţe.

Ofiţerul salută şi ieşi.

Atunci, Marguerite ridică ochii asupra lui Mabel şi grăi cu glas năbuşit.

— Numai morţii nu vorbesc.

Mabel dădu din cap, aprobând.

— Dar, urmă atunci regina, a spus de unde avea acest om smaraldele mele?

— I le încredinţase cineva, ca să vi le dea, zise Mabel. Şi acel cineva le smulsese de la mantia Măriei voastre, din dulapul de la Turnul Nesle.

— Şi, cine e acel cineva? întrebă Marguerite, înfiorată.

— El se numeşte Philippe d’Aulnay!…

*

*   *

Regina căzuse pe gânduri.

Mabel dispăruse demult, şi Marguerite rămase singură în odaia pe care întunericul începea s-o cuprindă. Vorbea cu sine însăşi, asupra celor ce-i rămânea de făcut, ca să-şi asigure liniştea.

În ea nu era nici o emoţie. Dar acum, când trecuse primejdia, voia cu orice preţ să mai retrăiască ceasul de îngrijorare şi de spaimă, prin care trecuse. Fără îndoială hotărârea ei fu luată, căci îl chemă din nou pe ofiţerul, care sta tot timpul în antecameră.

— Domnule, zise ea, s-a făcut?

— În minutul acesta, omul e închis la numărul şase şi n-o să mai iasă decât pe umerii temnicerului, care, va arunca acel cadavrul în râu.

— Eşti un servitor credincios şi preţios, zise Marguerite şi primul grad vacant va fi al dumitale. Iar dacă nu e vreo vacanţă vom crea una.

Dacă ar fi îndrăznit, ofiţerul şi-ar fi frecat mâinile de bucurie.

Se mulţumi să salute până la pământ şi să se bucure în sine, zicându-şi că i-a picat norocul din cer. Cât despre nenorocitul arcaş, pe care-l aruncase în temniţa adâncă, unde sărmanul era să moară de foame şi sete, nici nu se mai gândea la el.

— Numai, urmă Marguerite, acest grad pe care l-ai câştigat pe jumătate trebuie să-l capeţi acum definitiv.

— Ce trebuie să mai fac, doamnă? Sunt gata.

Marguerite se gândi câteva minute, se cam codi şi se hotărî:

— Vei lua vreo doisprezece ori cincisprezece, dintre arcaşii cei mai zdraveni şi cei mai tăcuţi. Te vei duce cu ei la Turnul Nesle şi-l vei cerceta de sus până jos. Vei aresta pe oricine-l vei găsi pe acolo, bărbaţi ori femei, şi vei veni să-mi raportezi cele ce vei fi făcut. E vorba de o bandă de haimanale, care au atentat la viaţa regelui.

Ofiţerul plecă.

După un ceas, el se înapoie.

— Doamnă zise el, fără îndoială banda se păzea, căci n-am găsit decât unul singur dintre păcătoşii aceia. L-am arestat chiar eu şi am dat ordin să-l pună într-una din temniţele din primul subsol, în aşteptarea ca să dispuneţi cum veţi crede de cuviinţă.

— Ştii cine e acela pe care l-ai arestat? întrebă regina.

— Eu nu-l cunoşteam, dar unul din oamenii mei, care l-a văzut la Montfaucon, l-a recunoscut. Mizerabilul acela care, împreună cu faimosul bandit Buridan, a îndrăznit să ameninţe în public pe monseniorul de Marigny. E dintre aceia ale căror capete au fost puse la preţ. E seniorul Philippe d’Aulnay.

Marguerite se îngălbeni puţin şi buzele îi cam tremurară.

— Ce trebuie să fac cu el, doamnă? urmă ofiţerul.

Cu vocea înăbuşită Marguerite întrebă:

— Unde l-ai închis pe arcaşul de adineauri?

— La numărul şase, doamnă.

— Una din cele două carcere de unde nu se mai iese, decât ca să fie aruncat în Sena! urmă Marguerite, cu vocea şi mai înăbuşită.

— Da, Doamnă! Numărul şase e ocupat, dar rămâne numărul cinci.

— Ei bine! zise Marguerite pune-l acolo pe Philippe d’Aulnay.

*

*   *

Cineva auzise acest ordin dat de Marguerite: era Juana, frumoasa cameristă, credincioasa reginei. Obişnuită de stăpâna ei să spioneze, ar fi fost de mirare să nu ştie cum se ascultă pe la uşi. Juana ştia bine asta şi ea se folosea în voie de aceasta în profitul ei, în primul rând şi apoi în profitul reginei pe care o iubea sincer.

Deci, mica Juana ascultase şi auzise tot.

— Sărmanul tânăr! şopti ea. Va muri dar, şi, încă, de o moarte atât de straşnică! Dacă aş putea înduioşa-o pe regină! Ea nu e crudă decât de nevoie... Nu însă, e imposibil. Din moment ce Doamna Marguerite se teme de acel gentilom, nu se poate aştepta nici o milă din partea ei!

— Să-l scap e şi mai imposibil!... Haide, să încerc să nu mai mă gândesc la lucrul ăsta!... Totuşi e trist să te gândeşti că un tânăr atât de viteaz şi atât de frumos e osândit la moarte şi că nimic pe lume nu-l mai poate scăpa! Nu, nimic!

Juana îşi şterse o lacrimă.

Dacă Philippe d'Aulnay ar fi văzut acea lacrimă, dacă ar fi ţinut la viaţă, poate ar fi tresărit de speranţă. Căci, cine a putut să măsoare vreodată puterea unei femei care plânge în mod sincer.

LI. ROLLER

Juana se înduioşase pentru Philippe.

Dar nu se gândise, nici o clipă, să plângă soarta nenorocitului arcaş condamnat la aceeaşi moarte grozavă.

Nu simţea pentru Philippe d'Aulnay vreo dragoste oarecare, ci un fel de admiraţie, care semăna cu amorul, pe când bietul arcaş îi era complet indiferent, ceea ce probează, încă odată, că bunătatea, generozitatea, mila, nu sunt, poate, decât forme speciale ale egoismului.

Dar, dacă Juana nu se sinchisea de arcaş, Mabel se interesa, pentru motive pe care le vom cunoaşte, în urmă.

Nimic nu ar putea descrie mirarea nenorocitului soldat, când, drept orice recompensă, se pomeni înhăţat de trei-patru dintre tovarăşii săi.

El nu avu vreme decât să strige:

— Dar, ce am făcut?

Şi, în aceeaşi clipă, i se puse căluşul, fu luat pe sus, fără ca cineva să se înduioşeze, căci acele arestări neaşteptate erau cât se poate de dese la Luvru.

Adesea ori se întâmpla ca una sau alta din săli să fie însângerate de câte o execuţie sumară.

Nimeni, deci, nu se gândi să se mire pentru că se aresta un arcaş.

Omul observă că-l duceau spre turnul cel mare al Luvrului, în

subteranele în care erau temniţele.

La intrarea pe poarta unde se cobora în subterane, el izbuti să-şi smulgă căluşul şi mai puse jalnica întrebare:

— Ce am făcut?

— Bine! zise ofiţerul. Ai să afli, şi, încă, destul de curând.

— Spuneţi-mi cel puţin cât trebuie să stau închis?…

— Am să-ţi spun îndată.

Fără să se zbată prea mult, omul fu târât şi deschiseră scara la picioarele căreia se aflau temniţele primei categorii. Dar, când văzu că nu se opresc acolo şi că se coborau mai jos, nefericitul pricepu toată grozăvenia celor ce i se pregăteau. Se zbătu cu putere şi începu să urle. Dar strigătele sale se pierdeau sub grosimea zidurilor. În curând, ajunseră la un fel de drum îngust şi infect unde aerul de abia putea fi respirat. O uşă se deschise, omul fu azvârlit ca un pachet, uşa se închise şi totul se sfârşi.

În cea dintâi clipă, nenorocitul, înnebunit, turbat, sări în temniţa îngustă în care era închis şi încercă să-şi spargă capul de ziduri. Dar, pesemne, capul unui elveţian e tare, căci nu izbuti decât să-şi facă o mulţime de cucuie straşnice. Încercă să-şi smulgă barba. Dar şi barba lui aspră şi stufoasă, era tot atât de bine prinsă ca stejarii cei de veacuri, care cresc pe povârnişurile Elveţiei. Cu toate astea, tot lovindu-se cu capul de ziduri, tot smulgându-şi părul, bietul elveţian sfârşi prin a leşina de durere şi căzu lungit într-o băltoacă a cărei răceală îl dezmetici îndată. Atunci se aşeză în capul oaselor şi, fără să dea vreo atenţie animalelor scârboase care se suiau pe el în tăcere, începu să se jelească în termeni poate mai puţin poetici, dar tot atât de înduioşători ca aceia din legenda lui Jeremia.

— Mii de draci! plângea el, cu hohote care semănau cu nişte mârâituri, am murit! Sau, dacă n-am murit… nu mai am mult! Am să crăp aici, ca un câine, pe care-l ucizi la un colţ de stradă. Am văzut eu la ce etaj ne-am coborât şi că m-au închis în ultima groapă. Ştiu bine, urmă el cu un fior de groază, că acei pe care-i închid aici, nu mai ies niciodată. Niciun temnicer nu se coboară vreodată până aici, ca să le ducă de mâncare prizonierilor. N-am să-mi mai văd ţara. N-am să-mi mai văd căsuţa în care m-am născut, nici vacile mele, nici pădurile, nici zăpada munţilor noştri. M-a pierdut numai ambiţia mea. Dacă nu ascultam făgăduinţele recrutorului, dacă n-aş fi vrut să văd curtea Franţei şi minunile ei, aş fi şi azi acolo, printre prietenii noştri cu vacile noastre şi cu părinţii mei. Ah! Biată mamă! Ce ai să zici, când vei afla că, Wilhelm al tău, a fost condamnat să moară de foame, şi, ce e mai grozav în toate astea, fără să ştie măcar… de ce?

Omul al cărui prenume îl aflarăm acum, îşi lăsă capul pe genunchi şi începu să urle îngrozitor. Dar, încetul cu încetul, sfârşi prin a înţelege că strigătele chiar, nu-i serveau la nimic, şi atunci căzu în

acel mutism sălbatic, al deznădejdilor cumplite. Nu mai avea nici puterea să plângă şi, în temniţa numărul 6, nu se mai auzea decât suflarea lui şuierătoare.

Nu mai ştia dacă-i e foame ori sete, nici dacă trebuia să moară. Viaţa-i părea un lucru nelămurit, îndepărtat, nesigur, şi în sfârşit, după câteva ore, într-un ultim geamăt, se întinse pe pământ în aşteptarea morţii.

În acel moment, uşa temniţei se deschise binişor şi se închise tot aşa.

Dar nefericitul care, cu o clipă în urmă, era adâncit într-o negură de nepătruns, băgă de seamă că în carcera lui se răspândea o lumină slabă.

Îşi ridică capul uimit şi văzu că acea lumină pornea dintr-un felinar, pe care-l ţinea o femeie.

Ochii lui zăpăciţi se îndreptară de la felinar asupra figurii femeii şi o recunoscu.

Era prima cameristă a reginei… Mabel.

— Ce vrei? întrebă bietul om, pe care deznădejdea îl înlemnise într-atât, încât nici nu mai încercă să profite de acest incident.

— Vin să te scap! îl lămuri Mabel.

În clipa aceea, elveţianul sări în sus, tremurând şi bâlbâind cuvinte fără înţeles. Cu toate astea, s-ar fi putut pricepe că el jura o recunoştinţă veşnică lui Mabel şi că o ruga să facă ce o vrea cu viaţa lui.

— Urmează-mă! zise Mabel, şi dacă ţii să nu fii prins, nu grăi nici un cuvânt, nu face nici un gest.

Elveţianul, căruia nădejdea îi redase puţin sângele rece, făcu semn că înţelesese ce i se cerea. O urmă, deci, pe Mabel, care ieşi din temniţă şi închise uşa.

Apoi, sui scările, una după alta, şi elveţianul ajunse în aer liber.

După ce închisese uşa temniţei, Mabel închise şi uşa subteranelor. Ajunseră într-o curticică întunecată. În fundul acelei curţi, într-un colţ, aştepta cineva. Mabel se îndreptă spre omul acela şi-i dădu cheile, pe care le avea în mână.

Cum putuse să-l hotărască pe temnicer să înlesnească acea fugă? E foarte probabil că de mult timp şi pentru multe întâmplări îl câştigase pe omul acela de partea ei.

Pe drumuri pe unde nu trecea nici o patrulă şi pe care chiar regele n-ar fi putut străbate, Mabel ajunse la o boltă părăsită…

După câteva minute, arcaşul condamnat la moarte prin foame, ieşise din Luvru. Emoţia, pe care o resimţi, fu atât de mare încât căzu în genunchi, apucă poalele rochiei lui Mabel şi i le sărută cu smerenie, fără să scoată o vorbă.

Mabel primi acest omagiu, al bietului elveţian, şi-i spuse liniştită:

— Haide, vino!
Arcaşul se sculă, şi o urmă ca un câine. La marginea lumii să-l fi dus, şi el ar fi urmat-o, dar, poate, ceea ce pretindea de la cel pe care-l scăpase era mult mai greu şi mai grozav. Ea se opri lângă cimitirul Nevinovaţilor, intră în locuinţa cu stafii şi se sui până la laborator, unde aprinse o făclie.
Scoase dintr-un dulap pâine, friptură, şi o cană cu vin, puse totul pe o masă şi-i zise:
— Trebuie să-ţi fie foame şi sete. Bea şi mănâncă.
Elveţianul zâmbi ca un copil fericit şi se instală în faţa proviziilor. El nu mâncă: înghiţea pe nemestecate.
Când se sătură, Mabel, care-l privise şi-l studiase, îl întrebă:
— Cum te cheamă?
— Roller. Wilhelm Roller!
— De unde eşti?
— Din Unterwalden.
— E în Elveţia, nu e aşa?
— Da.
— Mi s-a spus că elveţienii uită cu greu o binefacere. E adevărat?
— Dumnezeule! Vă spun că viaţa mea e a dumneavoastră. Faceţi ce vreţi cu ea.
— Mi s-a spus, urmă Mabel, că elveţienii uită şi mai greu o injurie.
Elveţianul scrâşni din dinţi şi zise:
— Drace! Dacă vreodată mi-o cădea în mână ofiţerul care m-a vârât în carcera numărul 6, îi frâng gâtul ca unei raţe.
Mabel notă cu o satisfacţie posomorâtă semnele de furie şi de răzbunare, care se încrustaseră pe faţa aceea. Wilhelm Roller trebuie să fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani. Era alb şi rumen, cu ochii albaştri şi o barbă blondă, pentru care fusese înrolat cu trei ani în urmă în garda decedatului rege Philippe cel Frumos. Era înalt, lat în spate, masiv, pătrat, enorm ca toţi cei din gărzile cărora, pe vremea aceea, li se cerea să fie, mai cu seamă, oameni frumoşi.
— Aşadar, urmă Mabel, dacă ţi-ar cădea în mână ofiţerul care te-a închis, l-ai ucide?
— L-aş omorî. Şi pentru asta nu e nevoie să-mi cadă în mână, căci voi şti eu să-l găsesc.
— Eh! zise Mabel, acum zici tu aşa, dar peste cincisprezece zile, sau peste vreo lună ai să uiţi, fără îndoială.
— Niciodată! gemu elveţianul cu atâta hotărâre, cu o astfel de siguranţă, încât Mabel se convinse că într-adevăr, sub acea înfăţişare liniştită, bătea o inimă însetată de răzbunare.
— Dar, urmă ea, se poate să te prindă iar şi să te osândească la moarte pentru asasinarea unui ofiţer al regelui, şi, de data asta, n-am să mai fiu acolo, ca să-ţi mai pot deschide uşa temniţei.

Elveţianul scutură din cap şi răspunse cu aceeaşi linişte sălbatică.

— De data asta, îmi va fi egal să mor. Nu-mi e necaz pe ofiţer, că a vrut să mă omoare, dar mi-e ciudă că m-a condamnat fără de vină. Chiar în ajun, îmi spunea că eram cel mai bun arcaş al companiei. Dacă voia să laude pe cineva, pe mine mă lăuda. Dacă era vreo însărcinare grea de îndeplinit, la mine se gândea. Când m-a arestat, l-am întrebat: „Ce am făcut?” Şi dacă mi-ar fi răspuns, dacă mi-ar fi explicat crima, pe care am săvârşit-o, m-aş fi resemnat, aş fi murit iertându-l. Dar, să mă fi azvârlit ca pe un trădător, într-o carceră, în fundul pământului, unde ştia bine că o să mor… să mor fără pricină? Asta, vezi dumneata, nu pot s-o uit. Acest om va muri de mâna mea. Şi, apoi, să facă ce-or vrea cu mine!

Elveţianul vorbise cu o linişte straşnică. El înghiţi la repezeală un ultim pahar cu vin şi, fără să se mai tulbure, strânse în mână paharul de metal.

— Aşa am să-l apuc de gât, zise el, şi am să-l strâng… cum vezi.

În câteva clipe, paharul se turti sub puternica presiune a cleştelui aceluia viu, care era mâna lui Wilhelm Roller.

Mabel zâmbi din nou.

— Dar, în sfârşit, urmă ea, după ce l-ai ucide pe omul acela, nu ţi-ar plăcea mai bine să te întorci în ţara ta? N-ai pe nimeni care te aşteaptă acolo?

Ochii elveţianului se umeziră şi vocea îi tremură puţin.

— Acolo, pe dealurile Unterwald-ului, e o femeie bătrână, cu părul alb, care trebuie să se gândească la mine în fiecare zi, şi care, desigur, când înserează, când văcarul aduce cireada acasă, nu adoarme niciodată fără să se fi rugat la Dumnezeu, la Sfânta Fecioară şi la toate Sfintele, pentru Wilhelm. Aceea-i mama mea.

— Mama ta? zise Mabel, mirată să se simtă şi ea mişcată.

— Da! făcu elveţianul. Când am plecat, ea mi-a spus că o să mi se întâmple ceva rău în pământurile care se află dincolo de Bourgundia şi care se cheamă regatul Franţei, în acel oraş misterios, de care auzise vorbind pe nişte călători, şi care se numeşte Paris! N-am vrut s-o ascult, dar, acum văd că avea dreptate bătrâna Marguerite!…

— O iubeşti mult pe mama ta? întrebă Mabel cu glas ciudat.

— Ea mă iubeşte mai mult decât o iubesc eu, răspunse Wilhelm.

— Da, oftă Mabel, cu un fior, aşa-i soarta tuturor mamelor bătrâne, să-şi iubească feciorii, mai mult decât sunt ele iubite. Ascultă, nu vreau ca mama ta să moară de mâhnire, aflând că fiul ei a pierit în oraşul misterios, de care se temea, pentru zilele lui. Ştiu prea bine ce suferă o mamă, când află de moartea copilului pe care l-a alăptat. Wilhelm, vei revedea-o pe mama ta, şi vei pleca spre ţara ta.

În ochii elveţianului se oglindi o bucurie adâncă, lacrimile îi alunecară pe obraji, de-a lungul bărbii lui stufoase, şi-şi împreună

mâinile murmurând:

— Vreţi, dar, să vă ador, cum nu m-au învăţat să ador nici chiar pe Maica Domnului?

— Îţi voi da atâţia bani, pentru ca să te poţi înapoia în Elveţia. Îţi voi asigura plecarea, în aşa fel, încât să scapi de orice cercetare. Şi, când vei fi ajuns în satul tău, cu toate cheltuielile pe care le vei fi putut face, îţi va rămâne destul din aurul pe care ţi-l voi fi dat ca să asiguri o bătrâneţe fericită mamei tale. În schimb îţi voi cere numai să recomanzi bătrânei Marguerite să se roage în toate serile, nu pentru tine, care n-o să mai ai nevoie de aşa ceva, dar…

— Dacă trebuie să se roage pentru dumneata, zise elveţianul cu atâta căldură cât era el în stare să pună în cuvintele lui, n-ai nevoie, căci eşti un înger al lui Dumnezeu, şi te vei duce, desigur, în Rai.

— Sau poate în Iad! şopti Mabel cu glas înăbuşit. Nu pentru mine urmă ea, ci pentru o mamă… o mamă ca a ta. Ea se numeşte Anne de Dramans.

— Anne de Dramans? gemu Wilhelm Roller, lovindu-şi fruntea pătrată, care părea săpată într-un bloc de granit, smuls din vârful Jungfraului. Numele acesta e întipărit aici!

— Bine! zise Mabel. Acum ascultă-mă. Ofiţerul pe care vrei să-l omori nu e vinovat de închiderea ta. N-a făcut decât să se supună unui ordin, cum te-ai fi supus şi tu. Căci, ca şi tine, el e soldat, e un om plătit, ca să execute ordinele pe care le primeşte. Lovind în acest om, ai săvârşi o crimă de neiertat.

— Aşa-i! oftă Wilhelm, gânditor. Ofiţerul a primit ordinul să mă azvârle în temniţă. Dacă gândul de a mă face să pier de foame nu vine de la el, n-am dreptul să mă răzbun. Ar fi nedrept. Dar, atunci, cine mi-a vrut moartea! Pe cine trebuie să-l lovesc şi să-l urăsc? Oh! Ai să-mi spui, simt eu… ghicesc că nu m-ai adus aici, decât pentru ca să-mi spui lucrul ăsta!

— Într-adevăr, răspunse Mabel cu o linişte care-l făcu pe arcaşul reginei să se înfioare, oricât de liniştit ar fi fost. Am să-ţi spun cine a vrut şi a ordonat, cu atâta sânge rece, moartea ta; dar jură-mi, mai întâi, să nu faci nici o mişcare până nu ţi-oi spune eu: „A venit vremea!”

— O jur, da!

— Şi, vei sta ascuns aici!

— Jur!

— De două ori pe săptămână îţi voi aduce proviziile, de care vei avea nevoie; şi, acum, mai jură-mi că, atunci când îţi voi zice „A venit ceasul”, vei lucra fără şovăire şi cum ţi-oi zice eu.

— O jur! repetă elveţianul. Şi acum la rândul dumitale, spune-mi numele infamiei?

— Marguerite de Bourgogne! zise Mabel.

— Regina? gemu Wilhelm Roller. Oh! Presimţisem aceasta… citisem că femeia aceea, pe care toată lumea o adoră şi o respectă, nu e decât un demon ieşit din Infern. Îi băgasem de seamă privirile, care mă înspăimântaseră. Şi dacă aş îndrăzni…

— Ţine-ţi gândurile pentru tine! mormăi Mabel, văzând că Wilhelm se opreşte. Dar acum, când ştii numele, spune-mi dacă hotărârea ta de răzbunare e aceeaşi.

— Aceeaşi? Nu!… Căci, câtă vreme nu era vorba decât de ofiţer, nu mă gândeam decât să-l omor, pe când pe această regină, vezi dumneata, înainte de a o ucide, aş vrea s-o văd suferind puţin cele ce m-a făcut pe mine să sufăr. Dar, dacă puteam nădăjdui să lovesc un ofiţer, pe care-l pot întâlni în orice moment, pe străzile oraşului… cum voi putea nădăjdui să mă răzbun pe regina Franţei? Cum să mă apropii de ea? Cum să pătrund până la ea? Ştiu prea bine, cât e de păzit Luvrul.

— N-o să trebuiască nici s-o loveşti, nici chiar să te apropii de ea. Şi, cu toate astea, o vei ucide mai sigur decât cu o lovitură de pumnal inimă.

— Cum o să fac, oare?

Mabel îşi fixă, o clipă, privirea ei adâncă pe faţa aceea liniştită, pe care se oglindea o hotărâre neînduplecată.

Şi, fără îndoială, ea fu mulţumită, căci adăugă:

— Mi-ai spus că un gentilom te întâlnise şi-ţi încredinţase un pacheţel să-l dai reginei?

— E curatul adevăr.

— Îţi mai aduci aminte, îţi vei mai reaminti când va veni momentul, figura şi numele acelui gentilom?

— Numele lui, zise elveţianul, este Philippe d'Aulnay. Şi, cât despre figura lui, nu cred c-am să i-o uit vreodată, căci mi s-a părut aşa de stranie, atât de sfâşiată de o durere atât de tainică, încât va fi una din acele figuri a cărei întipărire îţi rămâne, fără de voie, în minte.

— Bine! făcu Mabel, căutând în sacul ei. Iată pachetul, pe care Philippe d'Aulnay te însărcinase să-l dai reginei care trebuia să te răsplătească. Ai văzut care a fost răsplata găsită de Marguerite de Bourgogne.

Elveţianul se înfioră, luă pachetul, care era neatins, întocmai cum i-l dăduse Philippe d'Aulnay, şi-l privi mirat.

— Deschide-l! zise Mabel.

Wilhelm Roller o ascultă şi cu o mirare şi mai mare, şopti:

— Două pietre scumpe!

— Două smaralde, zise Mabel. Ei bine! când va veni vremea, cu aceste două smaralde vei putea să te răzbuni fără ca nimic pe lume s-o scape pe aceea, care te-a răsplătit, după cum ştii… Păstrează-le cu sfinţenie. Şi când va sosi momentul, va fi destul ca să te duci la

cineva, pe care ţi-l voi spune eu. Şi dacă acea persoană te-ntreabă, atunci, cine ţi-a dat acele smaralde… ce ai să răspunzi?

— Philippe d'Aulnay.

— Şi, dacă acel cineva te mai întreabă unde l-ai întâlnit pe Philippe d'Aulnay… ce ai să răspunzi?

— Lângă Turnul Nesle!

— E destul! zise Mabel. Acum nu mai ai decât să aştepţi.

Şi după un ultim semn, Mabel se îndepărtă, coborî scara, ieşi din casa cu stafii, pe când elveţianul, adâncit în gânduri grozave, căuta să priceapă în ce dramă groaznică se încurcase dintr-odată.

LII. LOGODNA GILLONNEI CU SIMON MALINGRE

Cititorul n-a uitat, poate, că i-am lăsat pe Simon Malingre şi pe Gillonne într-o situaţie tot atât de grea pentru amândoi, sau, dacă a uitat, trebuie să ne reamintim noi.

Deci, când Gillonne anunţa, triumfătoare, lui Simon Malingre că era să pună mâna pe comoara îngropată în fundul grădiniţei cu trandafiri, Simon, întinzând braţele, le strânse deodată şi Gillonne se pomenise prinsă în cursă. Această captură se manifestă prin două urlete, unul de triumf al tui Simon şi altul de spaimă al Gillonnei.

Simon Malingre izbucni într-un râs groaznic, se ghemui în colţul unde era înlănţuit şi o aşeză pe Gillonne pe genunchii lui. O învârtea ca pe o pană, puterile fiindu-i înzecite de disperare şi de bucurie. Într-o convulsie, Gillonne izbuti să-şi ridice capul, apucă cu dinţii braţul Simon şi dinţii se încleştară cu furie.

Simon simţi o durere groaznică, dar râse, înainte. Pumnul rămas liber îi lovi, ca o măciucă, capul Gillonnei. Gillonne gemu şi căzu leşinată.

— Aşa! zise Simon. Acum, ai să stai liniştită, maimuţă bătrână. Ia să văd ce să fac cu tine? Să te omor de tot? Hei! E puţin lucru. Drace, ce rău mă doare braţul! Trebuie să mi-l fi străpuns maimuţa!… Să te strâng de gât?… Hm! Îmi pare că e o moarte prea uşoară pentru o pocitanie turbată… Mai avem timp… Să ne gândim. Hei! Ce idee bună! Ascultă dragă. Nu m-auzi? Nu face nimic, ascultă totuşi! Ştii ce am să fac cu tine? Am să iau cheile lacătelor pe care ai binevoit să le aduci, să deschid lacătele astea drăgălaşe, aşa de frumos lucrate, şi să-mi scot lanţurile. Apoi, maimuţico, am să te pun în locul meu, înlănţuită aici unde sunt, cu lacătele bine închise, şi apoi, înainte de a pleca, voi aştepta să te deştepţi ca să văd puţin ce mutră faci. Iată ce numesc eu o păcăleală straşnică. Ce zici, blânda mea logodnică, Gillonne?

Vorbind astfel, Malingre râdea cu poftă şi o zguduia cu furie pe

Gillonne care nu-i putea răspunde pentru foarte binecuvântatul cuvânt că... era în nesimţire.

— Şi aşa, urmă Malingre, te vor arde pe tine, în locul meu. Frumos spectacol, la care... regret că nu am să pot lua parte. Nu-i nimic! Mă voi duce în târgul de porci, să văd arzând pe cea dintâi scroafă vrăjitoare, care va fi condamnată şi-mi voi închipui că eşti tu. Deocamdată, după cum îţi spuneam, mă voi mulţumi să văd strâmbătura pe care ai s-o faci, când te-oi deştepta. Şi, slavă Domnului! că... ştii să te strâmbi, când vrei. Am să aştept... Hm! Merită oare s-o mai şi aştept?... Cum mă mai arde de îndrăcit gâtul! Turbez de sete! Socotind bine, mai bine ar fi să plec îndată. Cheile lacătelor! Să vedem, unde sunt cheile?

Simon Malingre o cotrobăi în grabă pe Gillonne, o căută prin buzunare cu înfrigurare. Apoi cu furie.

Şi, în sfârşit, adevărul îi apăru în toată grozăvenia lui: cheile, cheile acelea pe care Gillonne i le arătase, ei bine, nu mai erau la dânsa! Malingre aruncă în juru-i priviri rătăcite, cercetând lespezile temniţei, pe care făclia adusă de Gillonne le lumina slab, dar suficient.

Deodată scoase un urlet: zărise cheile!

Atunci, înaintă cât putu, atât de departe cât îi îngăduia lanţurile, dar tot fără să dea drumul Gillonnei pe care o ţinea strâns în braţele lui.

Un suspin de groază îi umplu pieptul; cât de departe ar fi putut să se târască, tot nu izbutea să ajungă cheile, care străluceau în umbră, nelămurit, şi-i apăreau ca cea mai râvnită comoară pe care sufletul lui de zgârcit ar fi putut să dorească vreodată.

Atunci se întinse pe jos, de-a lungul, în speranţa că o să poată întinde mâna spre cheile liberatoare, şi înnebunit, dădu drumul Gillonnei, pe care nici nu se mai gândi s-o supravegheze.

Lungindu-se pe lespezi, după cum am spus, încercă să întindă mâna şi un vaiet jalnic i se stinse pe buzele vinete, când se încredinţă că, nu numai că nu-şi putea întinde mâna, dar amândouă braţele, din contra erau trase îndărăt, prin poziţia lui chiar, de lanţurile prea scurte care le încătuşau.

Şi, cheile... erau la un lat de mână de el!

Atunci nenorocitul începu să tragă lanţurile care-i intrau în carne.

Gâfâind, horcăind, încercă să le apuce cu gura! În sforţarea pe care o făcea, din ce în ce mai cu obidă, prin săltăturile lanţurilor, se ridica de la pământ şi apoi cădea pe nas, cu faţa pe lespede. Şi lupta aceea în fundul temniţei, luminată de făclie, lângă o femeie leşinată, lupta aceea a omului în spasmuri, care se târa pe lespede şi-şi întindea deznădăjduit buzele însângerate şi noroioase... avea ceva hidos, fantastic şi înspăimântător.

În sfârşit, Simon Malingre înţelese că-şi sleia puterile în sforţări

deşarte. Se întoarse înapoi, scrâşni un blestem, şi se ghemui în colţul lui, trăgând-o iarăşi pe Gillonne lângă el.

— Cel puţin îşi zise, ai să crăpi şi tu cu mine!

Aproape în aceeaşi clipă, Gillonne deschise ochii.

Rămase încremenită, văzându-se vie în mâinile lui Simon. Pe urmă ea observă cu mirare că Simon Malingre plângea cu hohote.

Simon plângea, dar din ochii lui, înfundaţi în orbite, o privire plină de o nădejde şireată se îndrepta spre Gillonne. În clipa când Gillonne îşi venise în fire, o idee neaşteptată îi trecuse prin minte lui Simon.

Stăpânindu-se, Gillonne studia cu sânge rece figura lui Malingre, şi, în minutele acelea, nu se auzi decât plânsul lui Simon care se înteţea din ce în ce şi care ajunse la diapazonul durerii celei mai extravagante.

— De ce plângi, dobitocule? îl întrebă în fine Gillonne.

— Dobitoc! Mă mai face şi… dobitoc! se boci Malingre. Numai aşa mă face… de când mă iubeşte! Dumnezeule prea sfinte. Doamne milostive! Se poate, oare, ca Gillonne mea să mai aibă ceva în suflet pentru Simon al ei?

— Ce va să zică asta? şopti Gillonne, cu atenţia încordată.

Hohotele de plâns ale lui Malingre se înteţiră şi bâlbâi:

— Mă întrebi de ce plâng?… Poţi să mai întrebi aşa ceva, când inima mi-e zdrobită de durere?… Ah! Gillonne, se poate ca tu, pe care te iubesc atât de mult, ca tu, logodnica mea, să mă fi osândit la o moarte atât de grozavă?… Şi… ceea ce e mai înspăimântător, vezi tu? nu-i că am să mor… ci să ştiu că nu mă iubeşti.

— Să fi înnebunit de frică? se gândi Gillonne.

— Şi, când mă gândesc că o să mori cu mine, nu simt numai durere, ci chiar deznădejdea! Căci vei muri cu mine, sărmana mea Gillonne.

— Nu, e nebun! se gândi Gillonne. Cum o să mor cu tine? Spune-mi lucrul ăsta, micuţul meu Simon? zise ea tare.

— N-ai ghicit! Deoarece or să vină să mă ia ca să mă ardă… deoarece Monseniorul conte mă va întreba, fără îndoială, n-o să trebuiască – oare ca eu, care nu mint niciodată, să-i spun tot adevărul şi să te arăt drept complicea mea?

— Mizerabilul! E în toate minţile! se gândi Gillonne, înfiorându-se, căci nu se mai îndoia că Valois, în furia lui, nu o s-o supună la acelaşi chin ca şi pe Malingre.

— Vezi? urmă el, cât de jalnică e soarta mea? Nu numai că trebuie să mor, dar să mori şi tu cu mine.

Simon începu să plângă iar, pe când Gillonne căzuse pe gânduri.

— Ia să vedem, zise ea în sfârşit, e oare nevoie să mori?

— Vai! Da! Deoarece l-am trădat pe stăpânul meu! Am introdus în palat o bandă de bandiţi, cărora voiam să le-o dau pe mână pe

drăgălaşa Myrtille. Asta e crima mea, nu e aşa Gillonne? Şi această crimă, unde aş putea s-o ispăşesc mai bine decât pe rugul pe care mi l-ai pregătit tu?

Gillonne se cutremură, căci, în minutul acela, ea bănui că Malingre, ca s-o poată răpune mai sigur, se resemnase şi el să moară.

— Simon! strigă femeia. Scumpul meu Simon, nu vreau să mori!

— Dar eu, vreau să mor! urlă Malingre.

— Cum, de nu m-a omorât adineauri? se gândea Gillonne. De ce n-a deschis lacătele cu cheile, pe care i le-am arătat? Ascultă Simone, zise ea tare, ar fi prea grozav ca doi logodnici, ca noi, care, cu toate certurile lor se iubesc atât de mult, să se osândească prosteşte, la moarte! Iartă-mă, că te-am denunţat Monseniorului! Vrei? Iartă-mă că te-am adus aici! Îţi jur, Simon, că voiam să te sperii numai cum mă speriaseşi şi tu. Dar, te-aş fi scos de aici, înainte de a se fi luminat de zi. Şi, drept probă, adăugă ea privindu-l în ochi pe Malingre, e că adusesem cheile de la lacăte.

Simon se şterse la ochi cu o mână, pe când cu cealaltă ţinea bine pe Gillonne.

— Spui drept? întrebă el, ai vrea să-mi dai drumul?

— N-am venit decât pentru asta! zise Gillonne. Tot ce ţi-am spus adineauri e o nebunie. Viaţa ta mi-e prea scumpă, ca să mă gândesc s-o răpun. Amândoi vrem să ne îmbogăţim. Malingre, nu pot nimic fără tine şi tu nu poţi nimic fără mine… Uite, vrei? Să lăsăm deoparte orice ipocrizie. Să fim sinceri unul cu altul, măcar o singură dată în viaţa noastră. Ascultă-mă cu băgare de seamă şi vom pecetlui o pace definitivă, căci am un proiect cu care trebuie să ne îmbogăţim la sigur, fără să socotim cele ce-am pus la cale cu privire la Buridan.

De astă dată, Simon Malingre îşi curmă văicărelile. Socoti că lucrurile deveneau serioase.

— Te ascult! zise el cu răceală.

— Da, jură-mi însă pe sfânta grijanie că… niciodată nu vei mai pune la cale nimic împotriva mea.

Malingre rămase mirat, auzind-o pe Gillonne cerându-i să nu mai încerce nimic împotriva ei, atunci când, din contră, ea încercase până în acea zi totul împotriva lui. Această mirare probează numai că oricât ar fi fost de şiret, Malingre nu cunoştea însă tactica obişnuită femeilor, a cărei grijă e de a se schimba întotdeauna în acuzatoare. Cu toate astea el răspunse:

— Pe grijanie, îţi jur!

— În cazul ăsta, zise Gillonne, suntem salvaţi amândoi, şi în noaptea asta, când trebuia să murim, ne vom logodi. De acum înainte suntem legaţi unul de altul, căci şi eu îţi jur să-ţi vin în ajutor şi să-ţi fiu credincioasă. Şi acum, ascultă-mă! Am să încep, prin a deschide lacătele şi să te scap.

— Bine! mormăi Simon Malingre. Şi apoi?
— Apoi, ne ducem sus şi o luăm cu noi pe drăgălaşa Myrtille.
— Unde o ducem? întrebă Malingre mirat.
— La grădiniţa cu trandafiri, unde ne vom instala, eu ca s-o supraveghez pe micuţă, şi tu ca să-ţi năzuieşti comoara. După aceea dăm de ştire lui Buridan şi-ţi pot spune că va avea destulă încredere în mine ca să creadă tot ce-i voi spune. Şi mai bine, îi ducem pe Myrtille, şi începem prin a primi din partea aceasta o bună răsplată.
— Admirabil! zise Malingre. Ghicesc restul. Dăm de ştire apoi Monseniorului de Valois, şi din partea asta primim nu numai iertarea noastră, nu numai ne redobândim încrederea, dar şi o recompensă, cu atât mai sigură, cu cât vom avea grijă să ne-o dea înainte de a-l conduce pe Monsenior la Myrtille… Admirabil!
— Până la Myrtille, da! urmă Gillonne. Şi cu aceeaşi ocazie, până la Buridan, dovedindu-i că e fiul lui! Astfel că Monseniorul, făcând o dublă lovitură, va recăpăta pe Myrtille şi se va scăpa de un fiu supărător! Aşa că avem dreptul la orice răsplată dorim!…
— Sublim! strigă Malingre, sublim!
Şi, entuziasmat, Malingre care ajunsese să uite situaţia grozavă în care se găsea, strânse în braţe pe Gillonne şi o sărută pe amândoi obrajii, pe când Gillonne zâmbea ruşinoasă. Şi aceasta fu scârboasa sărutare a acestei logodne groaznice.
— Ei bine! urmă Gillonne căutându-se prin buzunare ca să găsească cheile, să ne grăbim acum şi să lucrăm cum trebuie.
— Da, zise Malingre, începe prin a deschide lacătele pentru că ai cheile.
— Mi-or fi căzut, zise Gillonne după un minut, căci nu le găsesc…
— Ah! Iată-le…
Şi Gillonne, care cercetase cu privirea temniţa de jur, împrejur, voi să se scoale ca să se ducă să ridice cheile.
— Mai aşteaptă un minut! zise Malingre fără să-i dea drumul.
Gillonne tresări.
Dintr-o aruncătură de ochi, ea socoti distanţa care o despărţea de cheile lui Malingre, şi înţelese!…
Cu toate astea, nu zise nimic, dar, cu toate că Simon jurase pe grijania lui, ceea ce era un jurământ grozav, ea hotărî să-l supravegheze bine.
— Cum au ajuns acolo? Zău, că nu le-aş fi văzut singur, căci încep să nu mai văd.
— Orice-o fi, Simon, dacă vrei să ieşi de aici, dacă vrei să ne executăm planul, trebuie să deschid lacătele, şi, dacă ţii numaidecât să le descui, trebuie să iau cheile, şi, dacă vrei să iau cheile, trebuie să-mi dai drumul. Iată cheile, zise ea, arătându-le lui Malingre.
— Judeci admirabil! făcu Malingre. Am fost într-o zi la Sorbona să

ascult cum discutau doi doctori. Unul din ei argumenta întocmai ca tine, şi studenţii ziceau că aceasta e un silogism. Sunt deci, din toate punctele de vedere, de părerea ta, afară de unul singur, şi anume… nu văd nevoia de a-ţi da drumul… Din contră, dacă te-aş lăsa din mână ai putea să cazi şi să te loveşti. Şi cum ţin grozav la tine, m-ar durea în suflet, dacă te-ai răni, încercând să mă salvezi. Deci, nu-ţi dau drumul. Iată un alt silogism, Gillonne!

Gillonne zâmbi şi se făcu că dă crezământ logicii lui Malingre. Ea înaintă deci spre chei, pe când Malingre o ţinea de o mână atât de zdravăn, pe cât poate să ţină scândura de care se agaţă un om care se îneacă.

Peste câteva clipe Gillonne deschise lacătele şi lanţurile căzură. Simon Malingre era descătuşat.

*

* *

Când contele de Valois, eliberat chiar de rege, se duse în palatul său, după convorbirea când fu hotărâtă pieirea lui Marigny, primul lui gând fu să întrebe de Simon Malingre şi de Gillonne. Căpitanul său de gardă, după ce-l felicită de fericita lui reîntoarcere, îi anunţă că, din fericire, putuse să pună mâna pe Simon, chiar în noaptea când Monseniorul fusese luat pe sus de banda de tâlhari.

— Şi, unde e? întrebă Valois, satisfăcut.

— Într-o temniţă a castelului, înlănţuit straşnic.

— Să mi-l aducă pe dată! Să-l ducă la turnul cel mare al palatului ca să-l spânzure, şi trupul lui să rămână în spânzurătoare până când ciorile şi bufniţele s-or sătura. Sau, mai bine, nu! Să-l ducă în camera de tortură, să se aprindă focul, şi să-l pună să ardă încet!… Sau, mai bine… nu! Să mi-l aducă aici, căci, mai întâi, vreau să-l întreb pentru ce m-a trădat?

Căpitanul ieşi repede, pe când Valois, plimbându-se – în lung şi în lat în sala cea mare de arme, lovea furios, cu tocul, lespezile şi chibzuia tot felul de torturi, dintre care cea mai mică chiar, l-ar fi făcut pe Malingre să cadă jos, de spaimă, dacă ar fi cunoscut-o.

În sfârşit, uşa se deschise şi Valois se opri, cu sprâncenele încruntate, întorcându-se într-acolo. Apoi îngălbeni.

În locul căpitanului său, aducând pe Malingre, zări intrând o femeie, îmbrăcată în doliu, cu faţa mascată cu negru, şi pe care, cu toate astea, o recunoscu pe dată.

Femeia înaintă spre el.

Cu faţa descompusă, Valois se trase îndărăt şi se căznea să-şi reamintească vreo rugăciune.

Se dădu înapoi până la tronul aşezat sub un baldachin, în fundul sălii, şi acolo, lângă acel fotoliu unde îşi da verdictele de judecată în

faţa oamenilor lui de arme, el se opri.

Mabel se aşeză în fotoliu, ca şi cum dânsa ar fi fost judecătorul de data asta.

Şi Valois murmură:

— Aşadar… e adevărat că eşti o vrăjitoare sau o zână? Tu, pe care te-am văzut moartă la Dijon, şi pe care o văd în viaţă acum! Tu, care ai fost închisă într-o odăiţă fără uşi, şi care ai ieşit prin nu ştiu ce vrăjitorie! Tu, în sfârşit, care ai putut pătrunde în această locuinţă şi să ajungi până la această sală unde nimeni, sub pedeapsă de moarte, nu poate intra până nu e chemat de mine! Vii din fundul iadului? În numele Satanei?…

— Vin în numele Domnului! răspunse Anne de Dramans, cu glas liniştit. Vin, Valois, să-ţi reamintesc învoiala noastră. Nu-ţi imput laşitatea cea din urmă, de la Dijon. Nu-ţi imput că ai lăsat să mă omoare sub ochii tăi, şi că ai consimţit să-l ucidă chiar pe fiul tău. Aceasta e în seama dreptăţii dumnezeieşti, şi vei da seama înaintea lui Dumnezeu. Dar ceea ce depinde de judecata mea, fie ce-oi fi… fantasmă, zână, sau vrăjitoare, e… ultima ta trădare.

— Ultima mea trădare? bolborosi contele înspăimântat.

Nu-i venea în gând să ceară ajutor.

Era absolut încredinţat că, dacă ar fi intrat gărzile lui ca s-o aresteze pe acea femeie, ea ar fi pierit ca un fum, care se împrăştie în aer.

Simţea acea groază sacră, de care vorbeşte Vergilius.

Atât de aproape de o fiinţă supranaturală, de o fiinţă extrapământeană, el era prada unei ameţeli a trupului şi a minţii.

Se agăţă cu o mână de una din armurile care stau rânduite lângă tron, ca nişte militari tăcuţi.

Cât despre Mabel, ea nu juca nici o comedie.

Nu se gândea să profite de spaima superstiţioasă, pe care o vedea întipărită pe faţa fostului ei amant.

Venise să se răfuiască, fără să-i pese dacă Charles de Valois o lua drept o vieţuitoare, sau drept un demon.

Ce fel intrase în hotelul lui Valois?

Cum ajunsese până în sala acea unde, nimeni nu îndrăznea să pătrundă fără să fie chemat de stăpân?

E foarte cu putinţă că, de lungă vreme, Mabel studiase intrările şi olanul acelei fortificaţii, în care ştia bine că va trebui să intre într-o zi ori alta. Doar că cele aflate, le tăinuise până în ziua cea mare a răzbunării, spre care ea se îndrepta pe căi piezişe, dar sigure. Şi Mabel renunţă deodată la orice beneficiu a vreunei puteri supranaturale. Ea-i probă contelui că-i era posibil să intre în palat oricând avea poftă. Astfel, ea-l punea în situaţia de a se păzi. Mabel ar fi renunţat la răzbunarea ei ca s-o scape pe Myrtille! Căci Myrtille era

viaţa lui Buridan.

— O învoială ne lega, zise ea. Trebuia o vrăjitoare care să fie azvârlită în temniţa de la Temple, o nefericită care trebuia arsă. Eu voiam ca tânăra care era condamnată, şi care trebuia să moară, să trăiască. Când ai venit la locuinţa de la cimitirul Nevinovaţilor, m-am oferit ca să înlocuiesc pe cea pe care o căutai. Ai primit, ai jurat ca Myrtille să rămână liberă. Când ai venit să mă vezi în închisoarea de la Temple unde m-am arătat ţie, te-am prevenit că voi găsi mijlocul să aflu dacă te-ai ţinut de jurământ. Şi când am aflat că, şi de data asta, ţi-ai călcat jurământul, mi-am pierdut răbdarea. Am ieşit de la Temple. Am ieşit din cămăruţa, în faţa căreia vegheau gărzile regelui. Am trecut peste şanţurile şi zidurile castelului tău şi am venit să te întreb: „Valois unde e Myrtille?”

Dacă Valois ar fi putut să-şi păstreze puţin sângele rece, şi-ar fi zis, în superstiţia lui chiar, că era ciudat ca o zână sau o vrăjitoare, să aibă nevoie să-l mai întrebe ceva… ca să afle ce s-a făcut cu fata.

Cu toate astea, Valois nu era un fricos ca regele, şi nu admitea, fără discuţie, poveştile pe care, în mare parte, contemporanii lui le credeau orbeşte.

Dar ultimele întâmplări îl tulburaseră mult. Prinderea lui de către Buridan, în condiţii care i se păruseră foarte ciudate, şederea lui la Turnul Nesle, şi, în sfârşit, minunata dispariţie a vrăjitoarei, dispariţie de care se tulburase şi se speriase tot Parisul, tot acel amestec de întâmplări, făcuseră asupra lui o puternică impresie. Intrarea neaşteptată a lui Mabel în sala de arme desăvârşise opera.

În acel moment, Valois nu mai judeca, sau, cel puţin, judecata lui era complet stăpânită de o logică, specială superstiţiei. Încercă să se dumirească: în ce fel vrăjitoarea sau zâna izbutise să afle de răpirea Myrtillei, şi deodată şopti:

— Gillonne! … Oh! mizerabila! Va fi arsă ca şi Malingre!

Într-adevăr, când Valois se coborâse în temniţa unde era Mabel, aceasta îşi scosese masca. Când el recunoscu pe aceea pe care o credea moartă de mult, când se-napoiase tremurând din închisoarea unde era Anne de Dramans, Malingre îi dăduse ideea să se scape de ea, omorând-o. Otrava fusese aleasă. Malingre dăduse sticluţa cu otravă Gillonnei, însărcinată s-o ducă Annei de Dramans. Gillonne se coborâse (sau se făcuse că se coboară în temniţă), şi se înapoiase garantând că vrăjitoarea o să moară în curând.

Numai atunci Valois, împins tot de Gillonne, se întorsese în palatul lui, ca să descopere trădarea lui Malingre, organizată de aceeaşi Gillonne.

În minutul acela, contele putu crede că nu numai că Gillonne nu o otrăvise pe Anne de Dramans, dar încă o şi înştiinţase de cele ce se petreceau.

— Îţi mai rămâne un ultim mijloc de a-ţi salva trupul şi sufletul urmă Mabel. Fata este aici, în hotelul tău. Dă-mi-o, şi-ţi jur pe Dumnezeul meu, că restul va fi iertat, uitat.

Valois tremura spasmodic.

— Din contră, urmă Mabel, dacă refuzi această reparaţie, îţi ordon să apari în faţa lui Dumnezeu, ultimul tău judecător, şi aceasta în termen de trei zile.

Mabel se sculă, întinse braţul. Cu vârful degetului atinse pe Valois la inimă.

— Sunt pierdut! strigă în el însuşi Valois, care se clătină ca trăsnit, la atingerea degetului, femeii.

Căci, după toate ideile admise, omul atins la inimă, de o vrăjitoare, era chiar prin asta condamnat la moarte, şi s-a văzut că vrăjitoriile uneltite contra unei persoane în viaţă erau cu inima străpunsă cu un ac.

— Şi, dacă… ţi-o dau pe Myrtille? gemu el.

— Pe Dumnezeul meu, răspunse Mabel, eşti scăpat cu trup şi suflet! …

— Bine! De-ai fi o fiinţă, sau o simplă arătare drăcească, cred în cuvântul tău. Ascultă şi priveşte!

Charles de Valois se repezi spre uşă. Dar, înainte de a o deschide se întoarse spre Mabel ca pentru a o lua drept martoră a bunei sale voinţe. Şi nu o mai zări pe Mabel în locul unde era.

Obişnuit deja cu idei supranaturale, Valois nu se miră.

— Zâna s-a făcut invizibilă, dar e aici, să pândească, să asculte, să privească.

Nu avu vreme să se mai gândească. În clipa aceea căpitanul arcaşilor deschise uşa, şi galben, tremurând, se opri în faţa contelui fără să îndrăznească să zică vreun cuvânt.

— Ei bine? strigă Valois. Unde-i omul? Unde-i Malingre?…

— Monseniore… Nu ştiu… Nu îndrăznesc…

— Vorbeşte, zise Valois cu un fel de linişte deznădăjduită. Am văzut lucruri aşa de ciudate, încât orice nenorocire mi-ai vesti, nu mă mai poate mira…

— Dacă e aşa, monseniore, zise căpitanul cu un suspin de uşurare, sunt aproape liniştit. Îl închisesem pe acel Malingre într-o temniţă; el era înlănţuit de picioare şi de mâini. Numai că sunt stafii în palat şi că un drac l-a răpit pe servitorul vostru… altfel nu pricep nimic, căci am fost chiar eu în temniţa lui Malingre… Ei bine! Malingre nu mai e acolo; nu mai sunt decât lanţurile!

— Bine! făcu Valois, cu atâta linişte, încât îl miră şi pe căpitan. Atunci, să mi-o aducă pe Gillonne, chiar acum!

Ofiţerul dispăru şi Valois rămase singur, nemişcat, cu obrazul acoperit de o sudoare rece pe care nici nu se gândea s-o şteargă.

Trecu aproape o jumătate de ceas fără ca Valois să se mişte.

În fine, ofiţerul se înapoie cu următorul răspuns:

— Monseniore, Gillonne a dispărut!

Valois tresări. Dar, spre marea mirare a căpitanului, nu manifestă nici o supărare.

— Bine, zise el. Acum, ascultă: îţi reaminteşti bine locul unde ne-am ciocnit de Buridan în noaptea trecută?

— Desigur, monseniore! În podul locuinţelor pelerinilor. De câteva zile nimeni nu îndrăznea să intre acolo, având în vedere, ordinul ce-l dăduserăţi.

— A fost cercetată clădirea aceea?

— Da, monseniore!

De data asta, Valois îngălbeni.

— Întâlnirea s-a făcut, zise el cu vocea înăbuşită, în faţa uşii camerei în care auzeam vocea unei fete tinere cerând ajutor. Să se mai cerceteze locuinţa aceea şi să se pătrundă mai cu seamă, în apartamentul de unde venea glasul. Să mi se aducă fata, care se va găsi acolo.

Căpitanul plecă din nou, apoi se reîntoarse… şi răspunsul fu că uşa acelei odăi fusese sfărâmată iar casa fusese cercetată de sus până jos şi că nu se găsise nici suflet de om…

Valois făcu un gest, şi căpitanul plecă.

Rămas singur, contele închise uşa, apoi se-ndreptă spre fotoliul, sau mai bine tronul, în care şezuse Anne de Dramans.

Dacă ar fi văzut-o în locul acela nu s-ar fi mirat de loc. Dar… fotoliul era gol. Sala cea largă, cu draperiile cu ciucuri de aur, cu zidurile acoperite de panoplii, care erau nu ca o podoabă, dar ca un depozit de arme, de unde se puteau lua după nevoie, era deşartă şi tăcută. De-a lungul chenarului de pe pereţi erau agăţate armuri complete: coifuri, pieptare, armuri de braţe, de picioare, mănuşi, aşa că păreau nişte cavaleri neînsufleţiţi care priveau spre Valois. Ajuns în faţa fotoliului, el întrebă:

— Eşti aici? Mă vezi? Mă auzi? Te conjur să mi te arăţi…

Tremură câteva minute.

Dar fotoliu rămase gol, sala deşartă.

Valois întrebă iar cu glas răguşit:

— Orice-ar fi, ai văzut că, de data asta, m-am ţinut de jurământ. De bună credinţă am vrut să-ţi dau pe Myrtille, şi nu trebuie să-mi atribui dispariţia ei…

Spectrul, dacă era acolo, tăcu.

— Deci, consider valabil jurământul tău: că dacă-ţi dau pe Myrtille, voi fi mântuit trup şi suflet, cu toate că m-ai atins la inimă; dacă te ascunzi, dacă mă va chema Dumnezeu în faţa lui până în trei zile, după cum m-ai ameninţat, îl voi ruga să te pedepsească pe tine, pe

vecie. Şi Dumnezeu e prea drept ca să refuze de a da dreptate unui senior ca mine!

— Monseniore! strigă în clipa aceea căpitanul arcaşilor întorcându-se repede. N-am găsit-o nici pe Gillonne, nici pe Malingre, nici pe fată; dar în schimb, o femeie… o femeie străină de casă, îmbrăcată în negru şi mascată…

— Ei bine! unde-i aceea femeie? urlă Valois, care după descriere recunoscu pe vrăjitoare.

— O santinelă a zărit-o când străbătea curtea din dos spre uşa secretă dinspre est. Unul din ai noştri o urma. Santinela i-a strigat să se oprească, dar a dispărut pe uşă. E o trădare, Monseniore!

Câteva momente Valois rămase înlemnit. Când îşi veni în fire, primul lui gând fu că avusese de a face nu cu o stafie, ci chiar cu o fiinţă.

Puse să smulgă draperiile de la baldachin. Porunci să dea tronul la o parte. Şi atunci, în dosul draperiilor, apăru o uşă veche care da într-o cămăruţă, care, la rândul ei, da pe o scară.

Cămăruţa aceea, Valois o ştia. Astupată, cum era, de draperii bătute-n cuie, şi demult nefrecventată, cum ar fi putut bănui că Mabel dispăruse pe acolo? I se păruse mai lesne să admită minunea.

Dar, îşi dădu seama de realitate, când văzu că uşa aceea nefrecventată se deschidea perfect…

Nu fusese nici o minune, ci o trădare, ceea ce era şi mai grav! Probabil că Mabel se ascunsese în cămăruţa aceea, propunându-şi să se arate sau să se ducă de acolo după cum circumstanţele o vor hotărî-o, sau nu, să-l facă pe Valois să creadă, că era o vrăjitoare, sau o stafie.

Tot atât de probabil e, că, din momentul când îl auzi pe căpitan spunând că Myrtille dispăruse, ea se hotărâse să plece…

Rezultatul acelor întâmplări fu, că, în aceeaşi zi, trei, patru arcaşi suspecţi fură închişi, apoi, Valois necrezându-se în siguranţă, eliberă gărzile sale şi-şi angajă altă companie.

În afară de asta, nu mai locui în palat, ci se instală definitiv la Temple al cărui guvernator era. În sfârşit, dădu prefectului semnalmentele foarte exacte ale Gillonnei şi ale lui Malingre, cu ordinul să-i găsească, şi să îi aducă vii sau morţi.

LIII. CURTEA MINUNILOR

Am lăsat pe Buridan cu tovarăşii lui în faţa unei uşi, dinaintea unei căscioare dărăpănate, din Curtea Minunilor. Lângă prag se afla un par, în vârful căruia atârna o ciosvârtă de vită moartă, însângerată.

Acest par, era pavilionul Curţii Minunilor. Şi însemna că era locuinţa

regelui. Şi acolo stăpânea un rege, ca şi la Luvru.
De cum se întrunesc oamenii în societăţi, oricare ar fi scopul acelor societăţi, s-ar crede incapabili să răsufle dacă nu s-ar pune sub tutela unui stăpân. Ar fi multe de spus despre aceste lucruri, dar cum aici istorisim o epocă şi nu ţintim să facem filosofie, care n-ar schimba întru nimic priceperea acelor care ne citesc şi care ar avea în plus neplăcerea de a-i plictisi, ne mulţumim să spunem numai atât:
Şi la Curtea Minunilor era un rege.
Acel rege se numea Hans. Era o brută, de o putere herculeană. Când se tăia vreun bou, sosea Hans şi îşi sucea mânecile, îşi legăna pumnul, şi lovea în frunte vita care cădea moartă – mai întotdeauna – de la prima lovitură. Era temut de toată cerşetorimea; dar şi respectat.
Teama respecta puterea. Respectul însemna că… nu se prea ştia ce gândea el. Era posomorât. Câteodată rânjea în chip îngrozitor. Alteori surâdea cu milă, sau cu dispreţ.
Lua parte la toate chefurile de la Curtea Minunilor, dar dacă era acolo, era ca să facă rânduială. N-o să spunem că niciodată nu-l ridicase beat mort de pe jos, dar totuşi se părea că avea oarecare noţiune despre demnitatea, care era suficientă ca să-l ţină deasupra acelei lumi scârboase, pe care o stăpânea.
Făcând semn lui Buridan să-l urmeze, Lancelot Bigorne intrase în casă, adică în Luvrul lui Hans.
La parter, era o sală mare plină cu tot felul de arme.
Mai era acolo, o vatră, unde fierbea nu se ştie ce amestec, într-o căldare imensă, agăţată de un lanţ de fier deasupra focului. În faţa vetrei, o babă torcea un fuior de cânepă, cu capul bălăbănind şi tremurând.
— Unde e Hans? întrebă Bigorne.
Baba ridică degetul spre tavan ca să arate că regele era la primul etaj.
— O să se dea jos? întrebă Lancelot.
Baba făcu semn că da.
— Ei bine! zise atunci Lancelot, fără să se mai sinchisească de bătrână, putem să ne instalăm aici. Când Hans s-o da jos, o să vedem ce e de făcut. Hans este un personaj pe care nu trebuie să-l deranjezi. Ceea ce avem mai bun de făcut, e ca Majestăţii Sale Cerşetoare, să-i vină poftă să ne viziteze.
Din fundul vetrei, baba bombăni aprobând. Deja Guillaume Bourrasque şi Riquet Haudryot se instalaseră pe nişte scaune de lemn, şi primul mormăi:
— Găsi-vom oare să bem ceva în această ţară de cerşetori?
— Curaj! îi şoptea în vremea asta Buridan lui Gautier, care cu capul în mâini plângea cu hohote.

— Sărmanul meu frate a murit! suspină Gautier.
Durerea acelui uriaş era grozavă.
Într-adevăr, nu era altă explicaţie faţă de dispariţia lui Philippe d'Aulnay: Philippe ieşise odată cu ei de la Turnul Nesle, şi numai când ajunseseră la Curtea Minunilor, observaseră că tânărul nu mai era printre ei. Ce i se putuse întâmpla?
Numai Bigorne cunoştea perfect starea sufletească a lui Philippe, şi credea că trebuia să se fi înecat, ca să sfârşească cu o pasiune fără nici o speranţă. Asta era părerea lui; dar o păstra pentru el. Buridan credea că, într-un fel de acces de nebunie, Philippe, trebuia să se fi dus la Luvru ca să încerce s-o vadă pe Marguerite. În fine, Gautier credea că îndepărtându-se, pentru vreun motiv oarecare, Philippe se întâlnise cu vreo patrulă, care-l arestase.
Dar fiecare din acele supoziţii ajungeau fatal la aceeaşi concluzie: moartea lui Philippe.
Şi Gautier care cu câteva ore mai înainte era necăjit pe fratele său, care nu-l lăsase s-o ucidă pe Marguerite, Gautier care era gata să tragă spada împotriva lui, îl plângea amar şi şoptea:
— Dacă aş şti măcar... în ce carceră a fost târât sărmanul meu frate!
— Ce ai face? întrebă Buridan.
— M-aş duce după el! răspunse plângând Gautier.
— E altceva mai bun de făcut, spuse Buridan cu răceală. Suntem cinci. Şi cinci oameni hotărâţi să-şi dea viaţa, dacă e nevoie, fac cât o armată.
— Într-adevăr! zise Gautier. Ah! Buridan! Ce nu poţi face tu, atunci când vrei! Oare un om ca tine, n-ar trebui să fie în locul lui Marigny?
Buridan zâmbi, gândindu-se ce bine se potriveau cuvintele lui ciudate cu propunerile pe care i le făcuse Marguerite de Bourgogne.
— Până să ajung prim-ministru, zise el, iată-ne nevoiţi să ne căutăm un adăpost în Curtea Minunilor.
— Într-adevăr, zise Guillaume. Noi cinci avem onoarea să ne luptăm contra Parisului întreg: regele, regina, Enguerrand de Marigny, Contele de Valois, prefectul poliţiei, străjile, arcaşii oraşului, cei de la Châtelet! Toţi ne pândesc, ne aşteaptă şi vor să ne spânzure! Nesocotind că în minutul ăsta, nu e parizian care să nu viseze să câştige galbenii şi argintul făgăduit pentru capetele noastre.
— Insulţi Parisul, Guillaume! zise Buridan.
— Bine! bine! bombăni împăratul Galiléei. Îmi cunosc eu Parisul, Buridane! Te desfid să găseşti o locuinţă unde să îndrăzneşti să intri, o uliţă pe unde să poţi trece, un prag pe care să-ţi odihneşti capul.
Guillaume Bourrasque era necăjit, pentru că-i era foame şi sete. Dar, ceea ce spunea nu era decât adevărul. Desigur că cei cinci tovarăşi n-ar fi putut să se arate nicăieri în Paris, fără primejdia să fie

denunţaţi de vreun amator al primei anunţată cu sunete de trâmbiţe, sau chiar de vreun denunţător, poliţist amator, cum au fost pe toate vremurile, ca şi acum… în special.

— Fără să fiu aşa de pesimist ca tine, urmă Buridan, recunosc că situaţia noastră e destul de încurcată…

— E vina noastră! zise Lancelot Bigorne. Ce fel?… Guillaume, Riquet şi cu mine am făcut minuni de viclenie! Îl prindem pe Valois, şi… voi îi daţi drumul! Oh! Ştiu bine, maestre Buridane, ce ai putea să-mi răspunzi (Buridan se cutremură) dar, în sfârşit, cruţând sentimentele familiale…

— Ce sentimente de familie? tresăriră Guillaume şi Riquet, miraţi.

Buridan îngălbenise grozav.

— Lucruri pe care Buridan o să vi le istorisească într-o zi, dacă o avea poftă, urmă Bigorne. Îmi pare deci că tot ai fi putut să-l iei de gât pe Valois şi să profiţi de situaţia în care erai la Turnul Nesle. Dar nu e totul! Am primit să fac pe maimuţoiul şi… iată doi onorabili parizieni care au binevoit să facă pe urşii.

Guillaume şi cu Riquet mormăiră.

— Am asistat la procesiunea episcopului nebunilor. Am pus mâna pe jupân Baheigne, feciorul regelui. Şi, fiindcă veni vorba, maestre Gautier, ce ai făcut cu acel Baheigne?

— L-am lăsat în cârciumă, unde l-am îmbătat bine, după cum ne înţeleseserăm. Când l-am părăsit, sforăia sub masă. Să fie al dracului! De ce n-am avut grijă de soarta fratelui meu, cum m-am îngrijit de acea a lui Baheigne?

— Aşadar, am intrat la Luvru, urmă Lancelot, am avut ideea genială de a-l duce pe Ludovic chiar la locul unde trebuia să se convingă de trădarea Margueritei… Marguerite pierdută, dumneata erai salvat! Nu vorbesc de mine, care nu însemn nimic!… În minutul când regele are probele în mână, te apuci să-l ajuţi pe Philippe să le distrugă! Era generos, poate. Dar primul efect al acestei generozităţi e că Philippe d’Aulnay la ora asta e, probabil, în vreo temniţă, de la Temple sau de la Châtelet, şi că noi suntem urmăriţi ca nişte vulpi hăituite de o haită de câini, compusă din două sute de mii de parizieni. Dacă mai merită lucrul ăsta să fac… pe maimuţoiul? Ca să ajungem la un astfel de rezultat, puteam să rămân… om.

— Bine! Ai dreptate! îl curmă Buridan care nu-şi putu opri râsul. Altă dată când voi mai pune mâna pe rege, am să profit să-i cer dreptul de viaţă pentru toţi… şi, pentru tine Bigorne… ce aş putea să-i cer?

— Pentru mine?… Locul primului-ministru şi pentru seniorul Philippe d’Aulnay locul de… măscărici!

În minutul acela, scara de lemn, ale cărei trepte se zăreau în fundul sălii întunecoase, scârţâia sub pasul greoi al lui Hans, care apăru.

Văzându-i pe străini, îşi încruntă sprâncenele.

— Cine sunteţi? întrebă, uitându-se la ei cu priviri bănuitoare. Ce vreţi? Cum aţi îndrăznit să intraţi în Curtea Minunilor?…

Lancelot Bigorne făcu un semn misterios, probabil de înţelegere, care servea vagabonzilor să se recunoască unii pe alţii.

Hans îl privi cu băgare de seamă, şi atunci, pe figura aceea bestială, s-ar fi putut observa o licărire de inteligenţă lipsită de viclenia pe care o exprima, de obicei.

Hans luă un scaun, se aşeză serios şi zise:

— Bine aţi venit… Bătrâno, adu-ne de băut, sunt prietenii noştri.

— Admirabil rege mai au şi cerşetorii! şopti Riquet, dând cu coatele în Guillaume.

— Vorbeşte minunat! răspunse Guillaume.

Pentru moment, Gautier îşi uitase necazul cu fratele său, şi-l examina pe Hans, şi, ca un om priceput, îi admira umerii laţi, gâtul de taur, pumnii ca nişte măciuci.

— Hans! zise Bigorne. Să-ţi explicăm vizita noastră…

— Îndată! îl urmă Hans. După ce-om bea.

Se făcu tăcere. Bătrâna apăru, aducând o oală cu bere şi câteva pahare de metal. Ea umplu paharele. Apoi, Hans, cu o demnitate sălbatică, vorbi:

— Nu sunteţi de-ai noştri! Înainte de a bea cu cineva şi de a întări prieteşugul, aici e obiceiul să-l întrebi: cum îl cheamă!… Cine sunteţi?…

Buridan făcu semn lui Bigorne să vorbească.

— Eu zise cel ce le servea drept călăuză, sunt Lancelot Bigorne. Acesta gros, pe care-l vezi colo, Hans, este Guillaume Bourrasque, împăratul Galiléei! Celălalt? cu nasul ascuţit, e Riquet Haudryot, regele Basochei! Acesta care ar putea să se lupte cu tine fără să piardă ceva, e seniorul Gautier d’Aulnay, şi celălalt e Jean Buridan. Iată cine suntem!

La fiecare din acele nume, fizionomia sălbatică a lui Hans se luminase din ce în ce. Când ultimul nume fu pronunţat figura lui se întunecă iar. Hans fixă mult pe tânăr şi zise:

— Dumneata eşti Jean Buridan?

— Eu sunt! – răspunse Buridan.

Atunci Hans, apucă masa pe care erau paharele de metal şi o azvârli afară; oale şi pahare se rostogoliră în noroi.

Apoi, Hans făcu un semn bătrânei care deschise un dulap. Din acel dulap scoase şase cupe de aur masive pe care le aşeză pe o altă masă.

Apoi, ea mai scoase dintr-un scrin, trei sticle de vin. Şi, Hans grăi serios:

— Orice om urmărit, este primit în această casă ca un prieten. Dar,

pe voi, nu vă pot considera ca pe nişte prieteni, căci onoarea ar fi prea mare pentru mine. Deci, vă consider ca pe nişte oaspeţi iluştri, pe care trebuie să-i servesc.

De data asta, Hans umplu singur cupele de aur, produs probabil al vreunui jaf. El turnă vinul cu coajă de ceapă, a cărui aromă o miroseau Guillaume şi Riquet, pe când Gautier îl privea holbând ochii.

Turnând vinul, Hans, urmă să privească în ochi pe Buridan.

— Binevoiţi să primiţi acest vin adus acum douăzeci de ani din Bourgogne şi să-l beţi în aceste cupe, păstrate pentru evenimentele de seamă…

Buridan salută şi cel dintâi bău vinul dintr-odată.

Când se goliră cele trei sticle, Hans urmă:

— Acum a venit şi clipa să ştiu motivul marii cinste care mi se face azi?

— Hans, răspunse Buridan, am auzit vorbindu-se de tine ca de un bandit grozav şi fără milă; am auzit că oricine îţi cade în mâini trebuie să-ţi dea punga, sau viaţa. Noi, Hans, seniori, burghezi sau studenţi, suntem oameni care nu mai au nici un adăpost, unde să-şi odihnească capul, nici masă la care să se aşeze. Hans, ştiu că, dacă m-aş duce să cad la picioarele regelui sau ale reginei, aş căpăta iertarea tovarăşilor mei şi a mea. Ştiu că, dacă aş spune unele lucruri primului-ministru Enguerrand de Marigny, sau unchiului regelui, contele de Valois, am fi scăpaţi. Ei bine! Eu, Buridan, în numele meu şi al tovarăşilor mei, vin să cer adăpost lui Hans banditul, regele cerşetorilor şi regentul Curţii Minunilor.

Hans se sculă şi zise serios:

— Vă primesc ca pe oaspeţii mei, în Curtea Minunilor… „Poftiţi”.

El ieşi din locuinţă şi se îndreptă spre o casă cu înfăţişarea păcătoasă ca şi cele dimprejur. Toţi îl urmară în tăcere.

Hans intră în casă.

Şi atunci, văzură că acea cocioabă, pe dinăuntru era o locuinţă frumoasă, burgheză, cu mai multe odăi, bine mobilate, şi cu o sufragerie împodobită cu dulapuri frumoase, în care erau farfurii splendide.

— Aici sunteţi la voi! zise Hans. Acum ascultaţi: capul vostru e pus la preţ. Aveţi contra voastră cele mai formidabile puteri ale lumii coalizate. Ei bine! Câtă vreme veţi fi oaspeţii mei, n-aveţi să vă temeţi de nimic, de-ar pune regele Ludovic chiar o armată să asedieze Curtea Minunilor. Mai am să vă mai spun ceva, urmă Hans, ai cărui ochi scânteiară. Vă primesc ca oaspeţii mei, nu numai pentru că sunteţi izgoniţi, dar încă, şi mai cu seamă, pentru că sunteţi revoltaţi. Puţin îmi pasă că mi se zice Hans banditul. Eu ştiu că mă numesc Hans răzvrătitul. Urăsc tot ce comandă, şi dispreţuiesc tot ce se supune…

Hans suflă greu, apoi urmă:

— Urăsc pe cei care comandă, pentru că se cred superiori celorlalţi oameni. Dispreţuiesc pe acei care se supun, pentru că se cred inferiori. Eu zic că oamenii sunt animale orânduite să petreacă câţiva ani în stare de vieţuire, şi că, în timpul ăsta, omul n-are decât o obligaţie: să trăiască atât cât s-o putea mai bine, să caute toată fericirea, pe care o poate dobândi fără a lua partea celorlalţi. Aşadar, cei care comandă, fură cea mai mare parte a fericirii şi aceia sunt adevăraţi tâlhari, acei care se supun sunt susţinătorii puternici al tâlharilor, regi, miniştri, conţi, duci, episcopi şi alţii. Iată ce gândesc! Iată de ce sunt răzvrătit. Mai bine îmi place să mă gândesc că am să mor cu un ştreang de gât, şi nesupunându-mă vreodată, decât să mor în patul meu, ca un burghez onorat, dar care ar fi trăit în mârşăvia supunerii. Iată de ce m-am retras aici. Căci aici, să ştiţi, nu e numai reşedinţa cerşetorilor, ci şi regatul revoltei. Mulţi cu care am vorbit aici, cred că trebuie să trăieşti liber, sau să mori.

Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot, Gautier d'Aulnay şi Buridan ascultau cu o nemaipomenită mirare cuvintele acelea pe care Bigorne le aproba prin semne făcute cu capul. Nu, că Buridan n-ar fi putut pricepe revendicările acelui bandit, cu figura bestială, nu, că regele Basochei şi împăratul Galiléei nu se gândiseră de mult chiar, poate în chip mai nelămurit, la acele lucruri. Dar erau vremuri când putea să pară extraordinar ca un om, un golan, să se creadă egal cu un… nobil.

Orice ar fi, să ne daţi voie să afirmăm că acele idei erau foarte în trecere la Curtea Minunilor, şi, poate, din pricina asta era şi ura pe care mulţimea o nutrea împotriva Curţii Minunilor. Căci atunci, ca şi acum, nimic nu se părea mai de nesuferit şi mai condamnabil decât să umbli după libertate.

Creierul mulţimii, obişnuit cu robia, nu va pricepe libertatea decât peste vreo cinci şase secole şi… încă şi atunci…

— V-am urmărit, Jean Buridan, Lancelot Bigorne, Guillaume Bourrasque, Riquet Haudryot. V-am urmărit în faptele voastre, şi, fără să vă cunosc, fără să vă fi văzut, mi-am zis: aceia sunt nişte răzvrătiţi! Mai curând sau mai târziu, or să ajungă la Curtea Minunilor, pentru că, mai curând sau mai târziu, tot Parisul îi va urî. Deci… vă aşteptam. Aici sunteţi oaspeţii lui Hans banditul. Aici sunteţi la voi acasă.

Cu un gest domol, Hans arătă camera în care se aflau: mobilele, jilţurile, produsele furtişagurilor şi jafurilor lui; cu acelaşi gest, păru a cuprinde casa şi Curtea Minunilor întreagă. Apoi, chipul acela care se însufleţise încetul cu încetul, până să scânteieze de o inteligenţă trufaşă, se întunecă treptat şi, în faţa tovarăşilor miraţi şi gânditori, nu mai fu decât o figură monstruoasă de dobitoc.

Hans ieşi încet din casă şi se înapoie în locuinţă, la uşa căreia

atârna un sfert de vită sângerândă.

*

* *

Trecuseră trei zile. Guillaume, Riquet şi Gautier jucau table, mâncau şi beau.

Lancelot Bigorne dormea.

Buridan umbla, de colo până colo, prin Curtea Minunilor, făcea cunoştinţă cu lumea aceea fabuloasă, pornea noaptea până în fundul ulicioarelor întunecoase şi infecte. Cerceta văgăuni sinistre, unde, la lumina făcliilor, îi apăreau figuri ciudate, ca şi cum s-ar fi plimbat printre viziunile fantastice care, pe vremea aceea, treceau prin închipuirea lui Dante. Asista la scene de desfrâu înspăimântătoare. Se amesteca printre locuitorii acelui loc de groază, de unde se părea că lua fiinţă o spaimă misterioasă. Capete sălbatice, figuri ca acelea pe care Callot trebuia să le facă nemuritoare, fiinţe care parcă apăreau de pe altă lume, femei de o frumuseţe tragică, sau mârşavă, îl priveau când trecea. El vorbea cu oameni, la care căuta să surprindă o rază din ideile mărturisite de Hans… În cele trei zile încercase să iasă din Curtea Minunilor.

Dar, i se păruse că, puţin câte puţin, un cerc se strângea în jurul acelei mahalale. În străzile învecinate, patrule furnicau tot mai numeroase, tot mai puternice. Observă că se puseseră santinele. I se păru că pricepe pregătirea unui lucru formidabil.

Se gândea la Myrtille. Se gândea la Valois. Se gândea la femeia aceea care era mama lui şi despre care Bigorne îi spusese cu siguranţă că… trăia.

Mii de gânduri nelămurite îi clocoteau în minte. Simţea nevoia nespusă de a iubi, şi de a fi iubit.

Într-o noapte, îl puteai auzi şoptind:

— Cu toate astea, contele de Valois, sunteţi tatăl meu!

Suferea grozav de nehotărârea în care se găsea, şi toată suferinţa asta se manifesta prin gândul acela care nu-i dădea pace:

— Contele de Valois e tatăl meu! Şi contele mi-a spus că o iubeşte pe Myrtille!… Myrtille se află în mâinile contelui de Valois!…

El fierbea!

În dimineaţa zilei de-a patra, pe la orele zece, el chemă pe tovarăşii săi ca să le propună o nouă încercare.

În minutul când era să vorbească, se deschise uşa, şi apăru o femeie.

— Gillonne! strigă Buridan, beat de bucurie, de îndoială şi de speranţă.

— Eu sunt, seniore! zise bătrâna cu un zâmbet tot atât de scârbos ca şi dânsa.

Buridan tremura şi nu îndrăznea s-o întrebe nimic pe bătrână.

— Sfinte Dumnezeule! urmă Gillonne cu iuţeală. Ce muncă am avut până să nimeresc aici! În fine, graţie unui prieten de-al meu, care e ciung, guşat şi bubos de meserie, am putut ajunge până la voi... Am aflat că aţi fost la întâlnirea pe care v-o fixasem la palatul Valois. Am aflat că, din nenorocire, nu aţi izbândit nimic... Da, dar eu vegheam!...

— Ce vrei să spui? bolborosi Buridan.

— Că am făcut ceea ce n-aţi putut face!

— Myrtille!...

— Am salvat-o!...

— Să mergem iute!... Prieteni, scumpii mei prieteni... scumpă Gillonne...

— Nu e nevoie să vă duceţi prea departe! strigă Gillonne.

În clipa aceea Simon Malingre intră.

Şi, Simon Malingre o ţinea de mână pe Myrtille!

În momentul care urmă, cei doi îndrăgostiţi căzură unul în braţele celuilalt. Câteva clipe nu se auziră decât plânsul de fericire al fetei, care simţea că se sfârşeşte, şi exclamaţiile lui Guillaume Riquet şi Gautier.

Lui Buridan şi Myrtillei li se părea că visează.

Când Buridan îşi veni în fire din acest extaz, căută pe Gillonne ca să-i mulţumească.

Gillonne şi Simon Malingre dispăruseră.

LIV. CURTEA FRANŢEI CONTRA CURŢII MINUNILOR

La Luvru, în oratoriul Margueritei de Bourgogne, cameră severă împodobită numai cu câteva mobile cu sculpturile înnegrite de vremuri, cu covoare închise, cu un Christ care se distingea pe unul din panourile, care erau deasupra scaunului de rugăciuni, se aflau trei personaje: Marguerite, Ludovic cel Viclean, Charles, conte de Valois.

Era un fel de Consiliu de Stat şi în acelaşi timp, un consiliu de familie.

Dar alte personaje invizibile asistau la acea scenă: Juana, după o uşă şi Mabel, ascunsă în fundul unui cabinet, de unde putea vedea şi auzi totul.

În acel consiliu de familie se hotărâse o lovitură de Stat.

Arestarea lui Enguerrand de Marigny.

Ajungem în oratoriul reginei tocmai în momentul când fusese hotărâtă arestarea puternicului ministru. Cele trei personaje îl urau la fel pe Marigny.

Valois care încarna, în această afacere şi în realitate, geniul urii, Valois care ajunsese la apogeul triumfului său, Valois era sigur din

clipa aceea de zdrobirea rivalului său. Dar Valois tremura.

Marguerite care de pe vremea depărtată de când fusese amanta ambasadorului Franţei la curtea Bourgognei, Marguerite care de când era regina Franţei strângea şi distrugea unul după altul, proiectele destinate să asigure pieirea amantului său, Marguerite sigură, în sfârşit, că se va scăpa de Marigny… tremura!

Ludovic Vicleanul, care încetul cu încetul simţise dezvoltându-se în sufletul său gelozia, pe care i-o inspira puterea lui Marigny, Ludovic care trecuse de la gelozie la ură, aţâţată cu pricepere de Valois, Ludovic care de trei zile se hotărâse la asasinatul politic al celui mai devotat servitor al tatălui său şi al monarhiei, regele acesta tremura.

Acum, că se hotărâseră, când erau siguri că execuţia se va săvârşi, se temeau de vreo supremă rezistenţă a lui Marigny, şi, ca acei câini de vânătoare în faţa mistreţului încolţit, ei se întrebau care din ei trei va fi străpuns de ultima lovitură a fiarei.

La un orologiu sună încet ora zece.

Toţi trei tresăriră.

Era ora când se dase întâlnire la Luvru lui Enguerrand de Marigny.

Regele se duse, repede, să deschidă uşa oratoriului, care dădea în galeria cea mare.

Galeria era plină de o mulţime de cavaleri, de căpitani, care se mirau că au fost chemaţi la Luvru aşa de dimineaţă.

În acea mulţime răsună un murmur surd de îngrijorare, ca un fel de zăngănit de arme care se ating. O formidabilă impresie de putere se împrăştia din acel grup de oameni: feţe aspre, oacheşe, piepturi largi, panaşuri fâlfâitoare, săbii grele, ale căror mânere în cruce erau gata să fie apucate de mâini puternice. De fiecare parte a galeriei erau rânduiţi câte patruzeci de arcaşi nemişcaţi, ca nişte statui, şi lângă uşi, Hugues de Trencavel sta cu sabia scoasă.

Regele aruncă o privire asupra acelei înscenări care simboliza puterea lui şi se simţi electrizat. Zâmbi liniştit, şi nu putu să nu salute cu un gest larg acea întrunire războinică.

Un vuiet ca tunetul răsună:

— Trăiască regele!…

Ludovic şopti, câteva cuvinte la urechea căpitanului de gardă care îngălbeni.

— S-a făcut. Ordinul arestării lui Marigny s-a dat. Când o ieşi din oratoriu! zise regele. Ai auzit! Trencavel. Voi striga: Notre-Dame! Atunci va fi momentul.

— Loc primului ministru! strigă uşierul din fundul galeriei. Loc monseniorului Enguerrand de Marigny!

Mulţimea se dădu la o parte; Marigny înaintă spre oratoriu, liniştit, grav, impunător şi sever.

*
* *

Marigny cunoştea admirabil Luvrul.

De la puntea intrării, după ţinuta unei santinele, după umbletul şi fizionomia oamenilor de serviciu, ghicise pasiunile care se zbăteau, dacă era bucurie, linişte, sau tulburare.

De câte ori se ducea la Luvru, Marigny nu înainta decât studiind, pas cu pas, figurile şi cele mai mici amănunte, întocmai ca marinarul care se aventurează pe o mare plină de primejdii şi care, înainte de a porni, studiază cerul.

Marigny, deci, pricepuse pe dată că se pregătea ceva grav. Când ajunse în galeria cea mare, se convinse şi mai mult de bănuiala asta. Dar, poate, în ziua aceea el avea vreun motiv puternic de preocupare personală, căci nu luă în seamă, ca de obicei, starea cerului şi direcţia vântului, adică privirile şi murmurele.

Intră repede în oratoriu a cărei uşă i-o deschise chiar Trencavel şi văzu cele trei figuri palide ca ceara.

Dar, fără îndoială, acea preocupare de care am vorbit, trebuia să fi fost foarte puternică, căci nu întrebă de ce regele, regina, şi Valois, erau întruniţi acolo? De ce îl priveau toţi trei cu un aer ciudat? De ce, în sfârşit, regele tăcea, când, de obicei sta atât de expansiv?

Marigny se îndreptă repede spre rege.

Un fel de furie îl tulbura, şi el vorbi cel dintâi, cu glas necăjit:

— Sire! zise el. Tocmai veneam spre Luvru în clipa când m-aţi chemat. Am de spus noutăţi grave.

Valois se dădu înapoi cu un pas.

Regina se cutremură.

— Ce veşti? întrebă regele cu răceală.

— Sire, e în Paris un loc îngrozitor, care formează un stat… un regat în regatul vostru. E focarul răzvrătirilor, tulburărilor, şi dezordinilor. E tabăra întărită a viciului şi a crimei. De acolo se recrutează acea armată de cerşetori, de scamatori, de bandiţi… drojdia societăţii, o adunătură a tuturor vagabonzilor din lume…

— Curtea Minunilor! strigă regele tresărind, căci Curtea Minunilor era unul din visele lui de groază, după cum era să fie şi acela al urmaşilor lui.

— Da, Sire! Curtea Minunilor! zise Marigny. Era să fie fatală regelui, tatăl vostru. Şi adeseori, în consiliu, v-am spus: „Băgaţi de seamă, Sire! Feriţi-vă de cerşetorii aceia! Nu vă uitaţi la Flamanzi. Flamanzii nu înseamnă nimic. Adevărata primejdie e în Paris, şi ea e Curtea Minunilor?” V-am spus: „Câtă vreme această armată n-o găsi un şef, care să priceapă puterea formidabilă de care poate dispune, putem încă să ne gândim şi să luăm măsuri, ca să stingem acel focar de răzvrătire. Dar, în ziua când se va găsi acel şef, o să tremuraţi Sire,

căci în ziua aceea, tronul Franţei va fi direct ameninţat!”

Regele şi Valois se priviră cu un fel de spaimă, căci ştiau tot atât de bine, ca şi Marigny, ce însemna Curtea Minunilor. Şi dânşii, în visele de spaimă care tulbură somnul celor puternici, avuseseră la fel, adesea, viziunea bandelor turbate, pornind să jefuiască Parisul cu o ciosvârtă de stârv drept drapel.

În mintea regelui, dacă nu într-a lui Valois şi a Margueritei, arestarea lui Marigny începuse să treacă pe al doilea plan.

Grozavul vis, care-l urmărea de mult, apărea ameninţător.

— Vom lua măsurile cele mai grozave, dacă va trebui, zise Ludovic. Vom arde tot Parisul dacă e nevoie ca în cenuşa lui să fie îngropată şi Curtea Minunilor. Înainte ca să se fi găsit acel şef, de care vorbeşti, armata răzvrătiţilor va fi…

— E prea târziu, Sire! zise Marigny. Şi-au găsit şeful.

— Şeful? bolborosi regele, în care spaima şi furia se dezlănţuiau deodată. Care şef?…

— Buridan!…

Acest nume răsună ca un tunet.

Marguerite îngălbeni ca o moartă.

Valois scrâşni din dinţi şi, în minutul acela, el pricepu cât îl urăşte pe Buridan, pe fiul său… Ah! Îl ura până a-şi uita chiar vechea lui ură împotriva lui Marigny!

— Buridan? strigă Ludovic Vicleanul. Buridan? Mizerabilul care ne-a insultat la Montfaucon? Care a ridicat stindardele la Pré-aux-Clercs? Care era s-o ucidă pe regină, în curtea leilor? Care a îndrăznit să pătrundă în palatul lui Valois, şi să pună mâna pe veneratul meu unchi? Ce zic eu?… Care a îndrăznit să-şi încrucişeze sabia lui infamă cu a mea, şi să mă ameninţe pe mine… regele?

Se făcu o tăcere grozavă. Şi în acea tăcere, dacă n-ar fi fost ieşiţi din minţi, din cauza diferitelor gânduri care le treceau prin cap, ar fi putut auzi zgomotul unui hohot de plâns.

Hohotul acela venea din cămăruţa din care Mabel asculta şi de unde vedea totul.

Mabel căzuse în genunchi şi şoptea:

— Fiul meu! Jean al meu!…

Cu glas înăbuşit, Marigny urmă:

— Curtea Minunilor l-a ales pe Buridan ca şef şi rege. Buridan are în jurul lui locotenenţi straşnici, căci acei oameni ale căror capete le-aţi pus la preţ, Sire… nu mai au nimic de pierdut, şi sunt în stare să facă ceea ce la voi nu e decât o vorbă, adică să ardă Parisul, să ardă Luvrul! Oamenii aceia sunt fraţii d’Aulnay, e Guillaume Bourrasque, e Riquet Haudryot!

Noi fiori de îngrijorare străbătură pe Valois şi pe Marguerite.

Marigny urmă, şi se părea că un fel de ciudă îl întărâtă, din ce în ce:

— Am pus să înconjure Curtea Minunilor, Sire! Am luat măsuri de pază. Am făcut tot ceea ce era în puterea mea, ca să încerc să vă scap tronul, dar… poate că e prea târziu!… Ştiu că steagul infam al răscoalei a fost înfipt în mijlocul Curţii Minunilor, care e semnalul că oamenii aceia pregătesc cine ştie ce formidabilă lovitură! Şi… asta nu e totul!… Am aflat că de data asta, Buridan a hotărât cel mai îndrăzneţ atac; ştiu că e hotărât să învingă, sau să moară! Căci nu mai e vorba de viaţa lui pe care ar fi voind să şi-o scape, ci de dragostea lui, pe care o azvârle ca pe-o sfidare primului vostru ministru, vouă chiar, Parisului, lumii întregi!

Marguerite îşi ţintui asupra lui Marigny ochii holbaţi de groază: Regina pricepuse!

Înfioraţi amândoi, Valois şi regele se aplecară spre primul ministru. Şi Marigny, dându-şi drumul, ca şi cum furia ar fi făcut explozie în pieptul lui:

— Şi înţelegeţi Sire, până unde merge deznădejdea mea? Veţi pricepe cele ce sunt în stare să întreprind în clipele astea împotriva lui Buridan, când vă voi spune că acea pe care o iubeşte… acea pe care o ţine prizonieră în Curtea Minunilor, cu o îndrăzneală nemaipomenită… ei bine, Sire, e chiar fiica mea!…

Dacă în minutul acela, cineva ar fi intrat în cămăruţa de alături, ar fi văzut-o pe Mabel sculându-se, şi ieşind iute, ca o nebună, se repezi afară din Luvru.

— Auziţi, Sire? urlă Marigny. Auziţi regină, auzi şi tu Valois? Fiica mea e în mâinile lui Buridan, şi Buridan e regele Curţii Minunilor!

Valois îşi muşcase buzele până la sânge, ca să înăbuşe urletul geloziei feroce care clocotea în el împotriva lui Buridan.

Palidă ca o moartă, Marguerite se gândea.

— Da, mai bine să ardă Parisul, decât să-i ştiu unul al altuia!

Şi, Marguerite de Bourgogne era mama Myrtillei!

Şi, Charles, conte de Valois, era tatăl lui Buridan!

Astfel, toate interesele vitale şi pasionale ale regelui, reginei şi ale lui Valois erau concentrate în jurul capului lui Enguerrand de Marigny, care fusese chemat la Luvru ca să fie arestat!

Numai Marigny putea să scape tronul lui Ludovic Vicleanul. Numai Marigny putea să salveze pasiunea lui Valois şi amorul Margueritei.

Aceste trei fiinţe se priviră îndelung şi, fără îndoială, îşi dădură acelaşi răspuns. Îndreptându-se repede spre uşa în dosul căreia se afla Hugues de Trencavel, regele grăi câteva cuvinte la urechea căpitanului său…

Arestarea era contramandată!

*

*   *

— Vino, regină! strigă Ludovic al X-lea. Vino conte de Valois, vino Marigny! Ascultaţi cu toţii, nobili, vasali, seniori feudali!…

Marigny, Valois şi regina intraseră în sala cea mare.

Din fundul Luvrului, de pretutindeni, ofiţeri şi cavaleri soseau grăbiţi, aflând că se petreceau lucruri extraordinare.

În câteva minute, mai bine de cinci sute de persoane se strânseră în galeria nesfârşită, luminată de razele soarelui care pătrundeau prin vitraliile numeroaselor ferestre, agăţându-se de fluturii de aur şi de argint, de armurile scânteietoare, broderiile mantalelor. Se părea că o adiere arzătoare făcea să se clatine penajurile ca un vânt vijelios. Regele se aşeză pe estrada lui. La picioarele lui, regina, Enguerrand de Marigny, contele de Valois, conetabilul de Châtillon, Geoffroy de Malestroit, duci, conţi, cavaleri, fiecare la locul lui, toţi în picioare, rezemaţi pe spadele lor, cutremurându-se, îşi ţintuiau privirile asupra regelui.

O tăcere groaznică stăpânea întrunirea aceea de oameni, ostaşi puternici, cu costume strălucitoare, încercuiţi de şirul arcaşilor şi al purtătorilor de baltage, înşiraţi de-a lungul zidurilor. Ludovic privi mulţimea aceea splendidă şi mohorâtă. În acelaşi timp şi cu glas tare, grăi:

— Am declarat război!…

La aceste cuvinte, un vuiet groaznic zgudui zidurile sălii, făcu să tremure geamurile, şi se repercută în depărtare, peste tot Luvrul, până în Paris.

— Trăiască regele!

— Război! Război!

— Bătălie! Pe ei! Pe ei! Ucide! Jefuieşte!

— Saint-Denis! Saint-Denis! Pe ei! Pe flamanzi!…

— Montjoye! Moarte flamanzilor!…

Încetul cu încetul larma se potoli în mormăituri din ce în ce mai slabe.

Atunci, Ludovic Vicleanul, care ascultase cu un fior de bucurie acele strigăte războinice, strigătele de moarte care răspundeau ţintirilor firii lui bătăioase, urmă:

— Nu e vorba de flamanzi. Un duşman mai apropiat ne ameninţă! Nu trebuie să ne războim la hotare, ci în inima Franţei, chiar… în acest oraş! În centrul Parisului se va da lupta! Duci, seniori şi cavaleri, e lupta monarhiei împotriva răscoalei… războiul nobililor contra haimanalelor! E vorba să vă apăraţi drepturile voastre, să-mi salvaţi tronul! E lupta Curţii Franţei contra Curţii Minunilor.

— Curtea Minunilor?

De data asta nu mai izbucni nici un strigăt de bucurie. De data asta nu se mai auzi strigătul vesel al soldaţilor, fericiţi să se războiască la drumul mare…

Cavalerii, nobilii, seniorii, ducii şi conţii, se priviră îngălbenind:

— Curtea Minunilor?…

Mai întâi porni un murmur înăbuşit, ceva… ca un mormăit de nemulţumire şi de spaimă care se mări, apoi se întinse ca vuietul tunetului prin nori, şi în sfârşit, izbucni într-un straniu zăngănit al săbiilor trase din teacă, într-un groaznic amestec de blesteme, care se învolburau într-o dezlănţuire a furiei omului nobil împotriva nenorocitului răzvrătit…

— Pe ei! Pe tâlhari! Pe tâlhari!…

— Să se adune vreascuri în jurul Curţii Minunilor.

— La spânzurători, haimanalele!…

— La ştreang! La foc, la foc!…

Vestea înspăimântătoare trecu peste zidurile Luvrului şi se răspândi în Paris. Prăvăliile se închiseră, burghezii se zăvorâră prin case. Lanţurile fură întinse. Pe străzi nu mai umblau decât patrulele de cavalerie şi arcaşii. Zgomote groaznice se răspândiră cu o iuţeală neînchipuită, de care par însufleţite toate veştile rele. Trupele se îngrămădeau în jurul Luvrului.

În citadelă se făceau pregătiri, se curăţau armele, şi un consiliu de război se ţinea în apartamentul regelui.

Patru mii de oameni stăteau gata să pornească. Clopotele începură să sune în toate parohiile.

Era războiul! Lupta nobililor împotriva cerşetorilor! Şi pretutindeni, în Paris, un nume zbura din gură în gură, glăsuit cu spaimă, printre blesteme, însoţit de ameninţări de moarte:

— Buridan!… Buridan!…

Întreg Parisul se ridică împotriva lui Buridan!…

*

*   *

În Curtea Minunilor, în fundul locuinţei unde-l dusese Hans, Buridan era singur, singur cu Myrtille. Şi, acolo, din adâncul fiinţelor tinere, pline de viaţă şi de şoapte, şi care se apropiau, din privirile care se încărcau una din alta de fericiri nemărginite, se înălţa încet, ritmat, murmurul celor două nume glăsuite cu înfrigurare:

— Buridan!

— Myrtille!…

LV. FIECARE SE PREGĂTEŞTE DE LUPTA

Seniorul de Marigny fusese împuternicit de Ludovic Vicleanul să comande trupele însărcinate cu această curioasă expediţie în chiar mijlocul Parisului. Zicem curioasă, din respect pentru ideile noastre

moderne şi pentru viziunea specială, pe care ne-o dă Parisul de azi. Dar, pe vremea din care am încercat să schiţăm câteva trăsături esenţiale, o luptă dusă împotriva „Curţii Minunilor”, nu putea să surprindă pe nimeni. Bandiţii şi cerşetorii, înarmaţi de privilegii, uniţi în bresle, trăiau în chiar inima Parisului, ca într-o ţară duşmană, şi fiecare din aceste două categorii sociale luptau în felul lor: banditul cu violenţa, cerşetorul cu viclenia. Ei alcătuiau adevărate armate, cu şefii lor, cu generalii, generalisimii, şi cronicarii, de bună credinţă, socotesc nu mai puţin de cincisprezece mii, numărul soldaţilor lor care puteau să se strângă sub acelaşi steag când se ivea ocazia. Cincisprezece mii de inşi, în Parisul modern, e puţin, însă cincisprezece mii, în Parisul lui Ludovic al X-lea, care pe acea vreme număra două sute de mii de locuitori, era enorm. Pe timpuri, când o armată era alcătuită din douăzeci de mii de oameni, era considerată drept formidabilă.

Deci, nu e de mirare ca Ludovic să-şi fi pregătit explicaţia contra Curţii Minunilor, cu aceeaşi îngrijire, ca pe una împotriva unui puternic duşman din afară. Contele de Valois care, în oricare altă ocazie, ar fi fost ros de gelozie şi de necaz, îl privi cu satisfacţie pe rivalul său pus în capul expediţiei. El studie situaţia morală a lui Marigny în afacerea asta, şi socotind-o îngrijorătoare, se bucură. În adevăr, învingător sau învins, la Curtea Minunilor, unde era închisă fata lui, Marigny nu putea să găsească decât durerea şi disperarea.

Şi, apoi, arestarea primului ministru nu era decât amânată.

Deci, pus sub ordinele potrivnicului său, Valois se gândi la toate pericolele luptei care se pregătea, şi-şi făgădui să dea o mână de ajutor în acele primejdii.

O săgeată rău ţintită, o lovitură de pumnal în învălmăşeală, putea să îndrepte multe lucruri şi să suprime, poate, nevoia arestării care ar fi fost riscată, dacă lui Marigny i-ar fi venit poftă să se închidă în palatul său, din strada Saint-Martin, o adevărată fortăreaţă, unde putea susţine un lung asediu.

Cât despre rege, acesta era nebun de entuziasm. Îşi inspecta arcaşii. Se bucura grozav că avea prilejul să se învârtească de colo până colo, în zgomotul acela de arme, care-l încânta. Făgăduia câte un premiu de fiecare cap de bandit; Valois, îl convinsese cu greu ca să nu se amestece în luptă, dar Vicleanul îşi puse în minte să se aşeze în aşa fel încât să poată vedea tot, când o începe bătălia.

Din cele dintâi momente, Enguerrand de Marigny puse să se ocupe toate drumurile care dădeau în Curtea Minunilor. Era, poate, singurul care lucra cu sinceritate în această împrejurare. El dorea moartea lui Buridan. Îşi zicea că, sau tatăl Myrtillei, sau căpetenia răzvrătiţilor, cel atât de iubit de aceştia, unul din doi, trebuia să cadă pe câmpul de luptă.

Pe dată ce fu sigur că nimeni nu mai putea ieşi din Curtea

Minunilor, şi cu toată nerăbdarea regelui, Marigny voi să ia măsuri ca nimeni să nu scape de măcel.

Astfel orânduite treburile, ne vom întoarce la două personaje, care, în clipa aceasta a povestirii, ne interesează îndeosebi: Mabel, pe de o parte, Marguerite de Bourgogne, pe de alta.

Când se încredinţă că Myrtille nu mai era în mâna lui Valois, Mabel, reîntoarsă la Luvru petrecu ore de nedumeriri şi de îngrijorări sfâşietoare. Apoi, veştile războinice o înştiinţară că se pregăteau evenimente noi. Ascultă, spionă, întrebă şi află numai că regele pregătea pieirea Curţii Minunilor.

După consfătuirea care avu loc între Marguerite, rege şi Valois, după sosirea lui Marigny, care se zvonise că ar fi arestat, Marguerite se înapoiase în apartamentul său, clocotind de furie. Mabel o vedea, când umblând de colo până colo, când trântindu-se pe jilţul ei, cel mare. Ea o studia tăcută, căci îi cunoştea caracterul, şi se păzea s-o întrebe ceva... Numai că, sub un pretext sau altul, era întotdeauna acolo, gata să prindă mărturisirea, care tremura pe buzele reginei.

— Roller!... şopti regina deodată. Soldatul... care a adus smaraldele...

Mabel tresări... Dacă i-o veni poftă reginei să-l vadă pe Wilhelm Roller?... Scăpat acum, Roller era la locuinţa de la Cimitirul Nevinovaţilor!...

Dar se linişti, pe dată.

— Eşti sigură, urmă regina, că n-a putut vorbi cu nimeni?

— Neîndoios, doamnă! îi răspunse Mabel. Acest arcaş n-a destăinuit nimic, şi e foarte probabil că, din clipa asta, nici nu ne va mai putea vorbi vreodată!

Marguerite încuviinţă, dând din cap, şi cum camerista sa părea că voia să se retragă, o opri:

— Rămâi! Stai cu mine!... Sunt îngrijorată, Mabel. Mă roade ceva...

— De ce vă temeţi? Regele nu are şi nu poate avea nici o bănuială.

— Nu e vorba de rege! făcu, într-un geamăt, Marguerite. Buridan m-a batjocorit, Mabel... El îmi tulbură mereu gândurile amărâte... mai amărâte ca oricând... de când ştiu...

— Ce ştiţi, doamnă?...

— Nimic... Sau mai bine, iată! Poate-mi vei da vreun sfat... Buridan e la Curtea Minunilor...

Mabel se înfioră şi simţi că se sfârşeşte de spaimă. Dar, stăpânindu-şi cu o sforţare slăbiciunea, mama lui Buridan urmă cu o voce în care regina n-ar fi putut ghici nici o emoţie:

— Aşadar, contra lui se pregăteşte expediţia?

— Împotriva lui! zise regina. El va muri...

Mabel se oţeli contra durerii. Nici nu suspină, măcar.

— Ei bine! zise ea cu un accent straniu, dacă moare, veţi fi

răzbunată, şi… soarta se va îndeplini.

— Ce vrei să zici?

— Nimic, doamnă! Doar că m-am gândit întotdeauna că Buridan va fi ucis de voi, prin otravă, prin pumnal sau înecat în vreun râu!… Vedeţi bine că destinul se îndeplineşte, deoarece va muri.

— Da! zise regina a cărei faţă se întunecă şi mai mult. Va muri, simt o bucurie groaznică, şi în acelaşi timp o durere sfâşietoare…

— O durere? Voi?… Nu pricep, doamnă!

— Oh! strigă regina, dar tu nu înţelegi că îl urăsc pe Buridan, până a-i dori chiar moartea şi că-l iubesc destul, ca să fiu deznădăjduită de această moarte? Pricepe cel puţin tortura care mă roade, deoarece…

Regina tăcu.

Cu vocea pierdută, cu o scânteie de speranţă în fundul inimii, Mabel întrebă:

— Oare vă gândiţi acum să-l scăpaţi?…

— Eu? tresări regina, într-un hohot de râs strident. Eu? Dar dacă aş putea… dacă aş fi unul dintre arcaşii cărora li-e dat să asalteze Curtea Minunilor… aş vrea să intru cea dintâi, şi să-l înjunghii, chiar cu mâna mea, de-ar fi, apoi, să mor de durere peste trupul lui!… Nu vezi tu?… Ceea ce mă ucide e… să ştiu că dânsa e a lui! E că… dacă el moare, va închide ochii în braţele ei!… Că el o s-o iubească până la sfârşit, are s-o adore… pe când, pe mine…

— Myrtille e la Curtea Minunilor?… bâlbâi Mabel.

— Acolo!…

— Cu Buridan?…

— Da!… Chiar tatăl Myrtillei, Enguerrand de Marigny, m-a făcut să aflu nenorocirea care mă izbeşte.

Marguerite de Bourgogne se sculă, şi dreaptă, palidă, cu ochii scânteietori, zise:

— Voi avea, cel puţin, o mângâiere. Voi şti că au pierit amândoi!

Se făcu o tăcere lungă în care amândouă femeile rămaseră adâncite în gânduri, fiecare în felul ei.

— Da! zise, în sfârşit, Mabel. Va fi o mângâiere grozavă pentru voi… Căci nimic nu-l poate scăpa!… Nu e aşa, doamnă?

— Nimic! Nimic pe lume. I-am condamnat pe amândoi!

— Pe amândoi? Şi pe Buridan şi pe Myrtille? Nu e aşa? Şi nimic, nici măcar dacă v-aţi îndrăgosti din nou de el, nici măcar o licărire de milă, nimic nu poate face ca Buridan şi Myrtille să nu moară laolaltă?

— Fii pe pace: or să moară împreună!…

Mabel ieşise din apartamentul reginei.

*
*   *

Juana, care o zări trecând, se îngrozi văzând-o atât de palidă, cu o

înfăţişare atât de grozavă. Mabel nu se opri, ci coborî pe scara obişnuită, care-i era, aşa zis, rezervată ei, străbătu diferite curţi, şi în sfârşit, ajunse afară din Luvru.

— Or să moară amândoi! murmura ea mereu.

Nici o nouă îndrăgostire! Nici o licărire de milă! Nimic! Nimic pe lume nu-i poate scăpa. Ei bine! Să piară, dar, şi ea!

Se îndreptă grăbită spre „casa cu stafii". Roller o aştepta mereu, cu răbdarea urii.

— A sosit momentul? întrebă arcaşul.

— Nu încă, dar… în curând! zise Mabel. Ascultă! Aici, în odaia asta, e un sul de pergament. Dacă regele citeşte aceste hârtii, Marguerite va fi dizgraţiată, condamnată… executată! Răzbunarea ta va fi atât de grozavă, cât nici nu ţi-ai fi închipuit-o. Voi lipsi câteva ore… poate câteva zile… Când m-oi înapoia, îţi voi spune ce e de făcut. Dacă, până în trei zile, nu mă întorc, vei lua singur…

— Bine, zise Roller. Unde e pergamentul?

— Am să-ţi spun. Şi dacă n-oi fi aici ca să-ţi spun, vei căuta: îl vei găsi tu singur. Reaminteşte-ţi numai atât: un sul de pergament. E mai bun decât otrava, mai bun decât pumnalul. Hârtiile acelea vor răpune-o pe Marguerite.

Apoi, ea se îndepărtă, şi se îndreptă spre Curtea Minunilor.

Ce voia? Să încerce să-i scape, pe fiul ei şi pe Myrtille? Sau numai să moară cu ei? Nici ea nu ştia.

Dar ceea ce voia, cu orice preţ, era să-l mai vadă o dată, şi… să-i spună:

— Sunt mama ta!…

Două zile, Mabel rătăci împrejurul Curţii Minunilor. La început crezuse că va răzbi uşor acolo.

Dar cea dintâi santinelă pe care o întâlni, o respinse cu mojicie, ameninţând-o cu lancea. Pe toate căile pe care încercă să ajungă, se ciocni de aceleaşi străji şi de aceleaşi posturi: era cu neputinţă de trecut.

În aste două zile, de-abia mâncă atât cât să se ţină pe picioare. Cu cât trecea vremea, înfrigurarea şi disperarea ei creşteau.

În seara de-a doua, trăgând cu urechile la sfatul unor arcaşi, înţelese că asaltul va avea loc a doua zi. Atunci plecă.

Lângă biserica Saint-Eustache, se aşeză sub streaşina unei porţi, pe o treaptă de piatră, şi rămase acolo două ore, cu creierul sleit, încăpăţânându-se să găsească un mijloc de a răzbi până la feciorul ei, însă nu găsi nimic. Ce suferi în răstimpul acela, fu îngrozitor… Două sute de prăjini abia o despărţeau de Buridan. Şi Buridan era fiul ei. Şi niciodată, din vremurile îndepărtate de la Dijon, ea nu-l putuse strânge în braţe.

Dimpotrivă, căutase să-l atragă în Turnul Nesle!… Când se gândea

că vorbise cu Buridan, fără să-l recunoască, începu să-şi muşte pumnii. O apuca un fel de turbare. Şi mereu îi revenea gândul:

— Cum să fac, să-l mai văd?…

Deodată, se sculă şi începu să fugă înspre Luvru.

Găsise mijlocul?…

Cel puţin nădăjduia! Iată: ea se va duce să se azvârle la picioarele reginei. Îi va destăinui tot ce se petrecuse de la întâlnirea de la Dijon. Îi va striga că Buridan e fiul ei, fiul lui Valois… copilul pe care trebuia să-l înece Bigorne…

Şi pentru fiul său va cere graţierea!

Erau aproape unsprezece ceasuri.

O tăcere adâncă se întinsese demult asupra oraşului; dar acum tăcerea aceea era întreruptă de vuiete neaşteptate, care, când se iscau, când se potoleau.

Pe urmă, zgomotele acelea venite din diferite puncte ale oraşului începură să se împreune într-un singur zgomot neîntrerupt, şi Mabel văzu că grupuri de arcaşi, de arbaletieri şi de stegari, se îndreptau de pretutindeni spre Curtea Minunilor.

La Luvru, toate uşile erau închise, punţile fuseseră ridicate şi şanţurile umplute de apă noroioasă; ele despărţeau cetatea regală de restul lumii.

Turnurile, crestate pe margini, se înălţau, tainice şi ameninţătoare în întuneric, dar Mabel, cunoştea, fără îndoială, mijlocul să intre, chiar când nimeni nu mai putea pătrunde în Luvru, căci nu mult după ce plecase de la biserica Saint-Eustache, ajunsese în apartamentul reginei.

Îndată, cu familiaritatea pe care i-o da nu numai funcţia ei, dar chiar complicitatea care o lega de regină, ea intră în odaia de culcare a Margueritei.

Camera era goală. Tot aşa şi oratoriul… Goale… toate galeriile.

Cele două prinţese, Jeanne şi Blanche, dormeau în odaia lor comună; servitoarele şi damele de onoare plecaseră. Numai Juana aştepta.

Fata părea foarte tulburată.

Ochii îi erau roşii, de parcă ar fi plâns foarte mult.

Mabel nu-i observă tulburarea.

— Unde e regina?

— A ieşit! îi răspunse Juana. Se pare că se petrec lucruri grozave.

— Da… Atacul Curţii Minunilor!… gemu Mabel, cu un fel de linişte sălbatică.

— Nu… nu… nu asta!… Ci, aici… la rege…

Mabel o privi mai cu luare aminte pe Juana. Pricepu că micuţa ştia un secret, care o strângea de gât.

Voia să vorbească şi nu îndrăznea.

— Ia să vedem, zise Mabel. Ai tu încredere în mine? Nu-i aşa? Ştii că pot să pun la cale multe lucruri!… Nu a aflat ceva, Ludovic?…

— Nu! zise Juana oftând. Regele nu o bănuieşte, încă, cu nimic pe regină. Dar… oh! Maică Precistă!… E grozav… Ce e de făcut?

— Ce este? Vorbeşte odată!

— Seniorul d'Aulnay… Sărmanul Philippe… zise Juana, cu jumătate de glas.

— Ei bine?

— Ei bine! zise Juana, voi vorbi. Da, dumneata poţi mult. Doamne, ştii cât o iubesc pe regină şi că-i sunt devotată, dar… nenorocitul acela de tânăr!… Trebuia, oare, să-l las să moară?… În fine, l-am văzut…

— L-ai văzut pe Philippe d'Aulnay? Tu?

— Da!

— În subterane?…

— Da!… Şi mi-a ordonat să spun regelui că e acolo!… Şi… i-am spus regelui!

— Şi regina nu ştie?…

— Regina ştie. Numai că ceea ce nu ştie, e că l-am vestit pe rege. Atunci… oh! E îngrozitor!… Scapă-l! Oh! Scapă-l!…

— Pe cine să-l scap?… Vorbeşte dar, mizerabilo!

— Pe Philippe!… Regina s-a dus la Stragildo. Şi Stragildo o să se coboare în subterane… Pricepi?… Regina nu vrea ca Philippe să vorbească!…

Deja Mabel nu mai asculta. Se repezi afară.

— Îl va scăpa, ori nu? se gândea Juana, convinsă că Mabel se ducea să împiedice pe Stragildo să-l ucidă pe Philippe d'Aulnay, căci în starea de spirit în care se afla, ea se agăţa de orice nădejde, oricât de slabă ar fi fost.

Mabel nu se gândea la Philippe. Din tot ce-i spusese Juana, nu-i rămăsese în minte decât un singur lucru: că regina se afla la Stragildo. După zece minute ajunsese la curtea leilor. Un fecior, pe care-l pusese acolo, şi care era servitorul ei, îi spuse că regina fusese pe acolo şi că vorbise mult cu Stragildo, în taină, şi că pe urmă plecaseră împreună.

Mabel nu se miră. Ştia foarte bine că de mai multe ori, Marguerite de Bourgogne străbătuse noaptea uliţele Parisului, cu Stragildo, drept escortă.

— Unde s-o fi dus? La Luvru, nu… căci de acolo vin… Nu!… Nu s-au îndreptat spre Luvru! Trebuie să fi luat barca.

Luntrea era legată, întotdeauna, aproape în faţa Turnului Nesle. Nimic n-o deosebea din numeroasele bărci de pescari. Ea îi servea Margueritei ori de câte ori se ducea la Turnul Nesle.

— Ce au făcut la Turn, într-o noapte ca asta? se întreba Mabel. Dar,

zorită, se îndreptă repede spre fluviu. Deodată îşi lovi fruntea cu mâna. Şi atunci, schimbând direcţia, ea se îndreptă spre „Cimitirul Nevinovaţilor”.

— Dar… dacă refuză? strigă ea. Şi, în acelaşi timp, ştiind că sunt mama lui Buridan, pune pe Stragildo să mă omoare? Va rămâne nepedepsită?… Va săvârşi şi această ultimă infamie, şi eu voi muri deznădăjduită, blestemată, fără să ajung la nimic?… Nu! oh! nu! Dacă mor, trebuie ca după mine, să o poată lovi altcineva! Trebuie să mă pot răzbuna chiar din fundul mormântului, deoarece n-oi fi putut să mă răzbun cât eram în viaţă!

Îl găsi pe Roller tot îmbrăcat. În aşteptarea desfăşurării evenimentelor, arcaşul nu se dezbrăcase, ci dormea întins pe un cufăr de lemn.

— Urmează-mă! îi zise Mabel.

Roller se înfioră de nerăbdare şi de speranţă, şi porniră. Pe drum, în câteva cuvinte, Mabel explică elveţianului ce aştepta de la el. Trecură fluviul şi se coborâră lângă Turn.

Roller se duse să se pună de pază sub salcia unde, de atâtea ori, pândise şi Philippe d’Aulnay. Acolo, Mabel îi mai vorbi ceva.

Roller scoase pumnalul şi zise atât:

— Foarte bine!…

Mabel intră în Turn.

*

*   *

Pe când Marigny se pregătea să-l atace pe Buridan, Valois îşi făcea pregătirile să-l răpună pe Marigny, Roller o pândea pe regină ca s-o omoare, iar Marguerite de Bourgogne punea la cale asasinarea lui Philippe d’Aulnay…

Când Mabel se despărţise de Marguerite, ea rămăsese singură în apartamentul ei, cu sufletul întreg numai la Buridan şi netrecându-i prin gând Philippe d’Aulnay.

De ce s-ar fi gândit la el?

El era în temniţa de sub pământ.

Nimeni afară de temnicer şi soldaţii care-l târâseră acolo, nu ştia că tânărul senior murea încet, acolo. Dar soldaţii şi temnicerul acela erau de o credinţă oarbă: cel puţin aşa credea ea… Cei mari, cred întotdeauna că au devotamentul celor care-i servesc.

Pentru ea, Philippe d’Aulnay nu era decât o umbră, un fel de amintire care se va şterge în curând… Regina nu se mai temea de nimic. El nu mai exista.

Deci Marguerite se gândea numai la Buridan… şi acum îi dorea moartea, acum se gândea să-l scape…

În clipa aceea regele intră la ea.

O vizită a regelui era totdeauna o primejdie penibilă pentru Marguerite, dar, de câteva zile, mai cu seamă de când bănuielile regelui păreau că s-au deşteptat, primejdia aceea se făcea şi mai simţită.

Chiar în clipa când regele intră în camera ei, Marguerite încetă de a gândi la Buridan, la Myrtille, la dragoste… Din mintea ei, pieri totul, şi cu hotărârea şi curajul unui suflet îndrăzneţ, ea îşi jucă rolul de soţie duioasă şi devotată, cu o energie stranie.

— Pe Maica Precista! începu Ludovic, intrând. Vestea e de necrezut, dar e sigură; am trimis la temniţele de la Turnul cel mare, şi ghiceşte cine e acolo?

— Sire, bolborosi Marguerite, de unde aş putea şti?

— Seniorul d’Aulnay! făcu regele, pufnind de râs. Dracul ştie cum o fi ajuns acolo! Cine l-o fi arestat? Unde? Nimeni nu mi-a putut-o lămuri. Dar, oricare ar fi cel care mi-a dat pe mână pe răzvrătitul acesta, îl voi îmbogăţi! Pe toţi dracii!… Am vrut să te înştiinţez, scumpă prietenă, cunoscând îngrijorarea ta.

— În adevăr, Sire, e o veste cum nu se poate mai bună. Unul din duşmanii voştri…

— Nu, nu, Marguerite! zise regele, dând din cap. Seniorul d’Aulnay n-a fost niciodată duşmanul meu.

— Ce? N-a avut, oare, îndrăzneala să se bată în duel cu tine?

— Da! Dar în adevăr, precum e un Dumnezeu şi o Sfântă Fecioară, Philippe d’Aulnay nu e duşmanul meu. Numai…

— Numai ce, Sire? tresări Marguerite tremurând de spaimă.

— El ştie! făcu Ludovic. Ştie numele femeii care mă trădează. Şi acum, când îl am în mână, îl voi sili să vorbească, de-ar fi să întrebuinţez chiar supliciul…

Marguerite clătină din cap şi tăcu.

În ea, însă, urla spaima şi, nebună de groază, căuta un mijloc să îndepărteze primejdia care-o pândea.

Ludovic se plimba tulburat. Nu scotea o vorbă de Buridan, de asaltul Curţii Minunilor, de expediţia pusă la cale şi care ar fi trebuit să-l preocupe cu totul.

Marguerite putu să măsoare, în răgaz, cât loc prinsese, încetul cu încetul, bănuiala în sufletul regelui. Toată viaţa lui părea că-i sta în aceste cuvinte:

— Voia să ştie!

Voia să ştie: cine-l trăda? Voia să cunoască… ce trădare săvârşea din umbră femeia aceea?

Regina îşi dădea bine seama că, dacă regele era atât de îndârjit să afle femeia şi trădarea, e că… o bănuia chiar pe ea.

Nu îndrăznea s-o spună, numai. Poate chiar nici lui nu-şi mărturisea lucrul acesta, dar, pentru Marguerite, era neîndoios: soţul ei o bănuia.

Numai un cuvânt să-i fi scăpat lui Philippe d'Aulnay şi ea era pierdută, fără nici-o speranţă.

Regele se plimba mereu, tulburat, fără să zică un cuvânt. Şi, cu toate astea, ea voia să-i afle gândurile.

Nu numai titlul ei de regină, gloria ei, puterea, dar chiar viaţa îi atârnau de cele ce era să hotărască Ludovic.

El se îndreptă o clipă spre uşă, ca să iasă, tot atât de brusc cum venise.

Ea se cutremură, dar îi ţinu piept.

— Sire, nu trebuie să mai trăieşti cu îndoiala aceea, care te face să suferi atât de grozav. Trebuie să pui să-l cerceteze pe omul acela.

— Să-l cerceteze? făcu regele, cu un glas ciudat, oprindu-se deodată. Nu, Marguerite! Căci, de l-ar întreba chiar Dumnezeu pe acel Philippe, sunt sigur că nu-mi va repeta exact cuvintele lui… Nu! Vreau să-i vorbesc singur… să aud chiar eu numele acelei creaturi infame… Înţelegi Marguerite?… Vreau să ştiu!…

O furie ascunsă clocotea în cuvintele regelui. Buzele îi tremurau. El se îndreptă spre Marguerite care, în minutul acela, pricepu, că era gata s-o acuze pe faţă.

— Sire! zise ea cu o nevinovăţie demnă de admirat. Dacă-mi dai voie, voi fi lângă tine în această încercare ca să te îmbărbătez, dacă e nevoie, şi să-ţi vin în ajutor, ca să-l silim pe mizerabilul acela… să spună tot ce ştie…

Regele oftă adânc. Faţa i se lumină. Privirea-i redeveni drăgăstoasă, cum îi era întotdeauna când o privea pe regină.

— Nu! zise el cu blândeţe. Priveliştile înfiorătoare ale torturii nu trebuie să tulbure seninătatea frumoşilor tăi ochi… Mă voi duce singur în subteranele Turnului cel mare.

— Scumpul meu Sire! urmă Marguerite cu aceeaşi seninătate, du-te cât mai iute. Cu cât vei afla mai curând, cu atât mai repede infama, al cărei nume îl cauţi, va fi pedepsită… De ce nu te duci chiar acum?…

— Nu! zise Ludovic, cu totul liniştit. Acum trebuie să mă ocup de păcătoşii aceia pe care îi vom prăji puţin, în vizuina lor de la Curtea Minunilor! Dar, mâine dimineaţă, mă voi coborî în subterane…

După aceste cuvinte, Ludovic îşi strânse nevasta în braţe, cu drag şi ieşi.

— Mâine dimineaţă? şopti Marguerite, cu un surâs trist. Am toată noaptea înaintea mea! Şi… ce nu pot face într-o noapte?… Haide! Am scăpat şi de data asta!

Dar puterile i se tăiară. Oricât de tare ar fi fost, emoţia prin care trecuse, sta gata s-o doboare. Se îndreptă grăbită spre un scrin pe-ale cărui rafturi erau orânduite mai multe sticle. Într-una era o băutură întăritoare, pe care i-o pregătise Mabel, chiar după cererea ei. Bău câteva picături din acea licoare, şi obrajii decoloraţi i se rumeniră,

ochii îi scânteiară.

Cine-l înştiinţase pe rege? Cum de mai trăia Philippe?

N-avea habar de toate acestea. Marguerite nu era dintre firile acelea care vor să ştie şi cum s-a întâmplat o nenorocire?

Deci, îmbrăcă o mantie, îşi puse o glugă, spuse câteva vorbe Juanei, ca s-o vestească în cazul vreunei primejdii, apoi ieşi din Luvru pe drumul obişnuit, pe care se dusese atât de des la întâlnirile ei nocturne.

După câteva minute, ajungea în strada Froidmantel şi intra în curtea leilor, a cărui poartă se deschise la un fluierat al ei, pe care-l repetă de trei ori.

Stragildo dormea dus, cu conştiinţa împăcată.

După ce-l deşteptă feciorul, care deschisese Margueritei, păzitorul şef al leilor sosi repede în camera unde-l aştepta regina.

— Regina doreşte să se mai întâlnească cu Cyclop? întrebă el, cu acea obrăznicie umilă şi familiară, care-i era obişnuită.

— Câine! urlă Marguerite. Nu e momentul să glumeşti.

— Sunt la ordinele Maiestăţii voastre! făcu Stragildo, încovoiat până la pământ.

Marguerite, rămase o clipă pe gânduri. Apoi întrebă:

— Ştii unde e Philippe d’Aulnay?

— Dacă aş şti, făcu banditul posomorât, m-aş duce chiar în minutul ăsta la el.

— De ce? întrebă Marguerite, tresărind.

— Ca să-i înfig jungherul acesta la capătul umărului, zise Stragildo arătând pumnalul. E locul cel mai nimerit. Din toţi pe care i-am lovit acolo, n-am văzut să scape nici unul.

— Aşadar, l-ai lovi de moarte, pe omul acesta? Îl urăşti?

— Nespus! zise Stragildo.

— Ce ţi-a făcut?

— Nimic. Îl urăsc… pentru că-l urăsc. Vreau să-l ucid pe el şi pe frate-său, Gautier. Nu mă întrebaţi de ce? Nu ştiu nici eu. Poate numai pentru că trăiesc…

Cuvântul acela ciudat o făcu pe regină să se cutremure.

— Îl urăşti pe Philippe… pentru că trăieşte? urmă ea.

— Da! rânji păcătosul. Ar trebui să fie mort. N-are dreptul să trăiască. Pe el şi pe frate-său i-am legat în sac cât pot eu de bine… i-am aruncat peste parapetul turnului, sacul a căzut în fluviu… şi cu toate astea… ei trăiesc! Îi urăsc pentru asta şi încă pentru alte lucruri. Apoi, e destul că mi-au necăjit regina. N-am să uit niciodată ziua când aţi vrut să vă duceţi la Cyclop.

— Cu toate astea, zise regina gânditoare, Philippe mi-a scăpat viaţa în ziua aceea.

— Bine, da! V-a scăpat viaţa. Şi tocmai asta mi-e necaz. N-avea

dreptul să vă scape. Asta era treaba mea. Dar… toate astea nu înseamnă nimic!… Cum spuneam Maiestăţii Voastre, dacă aş şti unde-l pot găsi pe Philippe d'Aulnay… ar fi mort peste un ceas!

Ochii lui Stragildo străluciră de ură.

— Din nenorocire, urmă el, nu ştiu unde să dau peste el…

— Am să-ţi spun eu! zise regina.

— Bine! mormăi banditul, în sine. De aceea ai şi venit la mine. Ei bine! Cu atât mai bine dacă îi pot face afacerile ei şi pe-ale mele, în aceeaşi clipă…

Atunci, făcând semn lui Stragildo să se apropie de ea, Marguerite începu să-i vorbească cu glas înăbuşit. Şi, când sfârşi, Stragildo zise:

— Sunt gata.

— Bine! gemu regina. Urmează-mă!

— O să mă introduceţi chiar voi în Luvru şi o să mă urmaţi până în camera lui Philippe d'Aulnay?

— Nu, Stragildo. Mă duc la Turnul Nesle şi o să mă urmezi. Când o sosi momentul ca să îndeplineşti porunca, îţi voi spune… te vei duce la Luvru, vei descinde în subterane şi vei lovi!

Stragildo nu zise nimic şi o urmă pe regină. Dar se gândea:

— La dracu, cu muierile care nu ştiu ce vor! Deoarece Philippe trebuie să fie ucis în noaptea asta, de ce să nu-l omoare chiar acum?… Se duce la Turnul Nesle… De ce s-o fi ducând… dacă n-o aşteaptă nici un flăcău?…

Astfel judeca Stragildo, cu logica lui grosolană. Nu putea să-i intre în cap ca Marguerite de Bourgogne să se ducă în Turnul Nesle, fără un motiv serios… de plăcere, sau de ură.

Marguerite se sui până pe platformă şi Stragildo o urmă. Acolo se rezemă de parapet şi privi în depărtare, în beznă. Gânduri grele păreau că o frământă.

Pare că uitase de Stragildo, de Philippe d'Aulnay, de Rege… de tot ce e pe lume. Privirea, în care-i strălucea o flacără puternică, i se îndreptă peste Parisul neguros, spre un punct, de unde porneau zgomote înăbuşite…

Curtea Minunilor!…

Şi atunci o greutate i se lăsă pe suflet.

Ochii i se umplură de lacrimi.

Un suspin o înecă. Şi şopti:

— Buridan!… Buridan!… O să moară!…

Sfârşitul părţii întâi
MARGARETA DE BOURGOGNE

Versiune 1.0 – Mikisor
Versiune 2.0 – K 7

CUPRINSUL

PARTEA I. MARGARETA DE BOURGOGNE